

In Memoriam

Părintele Nicolae Bordașiu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
In memoriam părintele Nicolae Bordașiu : dragostea nu moare
niciodată... : 112 mărturii de dragoste la un an de la plecarea la cer
și 95 de la nașterea părintele Nicolae Bordașiu. - București : Ama
Aediting, 2019
ISBN 978-606-8640-37-2

In Memoriam

Părintele Nicolae Bordașiu

Dragostea nu moare niciodată...

*Mărturii de dragoste la un an de la plecarea la cer
și 95 de ani de la nașterea Părintelui Nicolae Bordașiu*

Acest volum adună împreună o sută și... de mărturii cu și despre Părintele Nicolae Bordașiu.

Mărturii extrem de diferite atât din perspectiva autorilor - ierarhi și preoți, profesori universitari sau medici, jurnaliști și persoane publice sau oameni simpli, fii duhovnicești și apropiați de o viață sau persoane care l-au cunoscut doar ocazional - cât și a conținutului sau stilului – care variază de la texte biografice sau evocări ample la simple amintiri, de la mărturii tulburătoare de viață la poezii curate scrise de mâini de copil.

Și totuși, dincolo de toată această eterogenitate, se degajă cu ușurință un numitor comun foarte evident – marea dragoste a Părintelui și marea dragoste pentru Părintele Nicolae.

Și câteva cuvinte care revin mereu și mereu... cuvinte care încet, încet, text după text, compun un chip pe care îl recunoaștem cu drag. Cuvinte precum zâmbet, bunătate, blândețe, lumină, dăruire, rugăciune, iubire, căldură, bucurie...

CUPRINS

Predoslovie	11	9. Darurile Părintelui <i>Beatrice Iftimie</i>	48
<i>Preasfințitul Ieronim Sinaitul, Episcop Vicar Patriarhal</i>		10. Părintele a răspândit lumina în jurul său <i>Nicoleta Mărgărit</i>	50
I. CU ȘI DESPRE PĂRINTELE NICOLAE – CRÂMPEIE DE VIAȚĂ ȘI ISTORIE		11. Lacrima Părintelui Nicolae <i>Cristina Chirvasie</i>	55
1. Părintele Profesor Nicolae Bordașiu sau întâlnirea ca șansă mântuitoare <i>Preasfințitul Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului</i>	17	12. În marea trecere, Părintele Nicolae a lăsat valori de iubire <i>Monica Petrescu</i>	57
2. Părintele Nicolae Bordașiu - model de slujire preoțească și de mărturisire jertfelnică <i>Preasfințitul Ambrozie, Episcopul Giurgului</i>	20	13. Chipurile mult roditoare ale Părintelui Nicolae Bordașiu <i>Costea Munteanu</i>	57
3. Un Mărturisitor al iubirii de Dumnezeu și de Neam: Părintele Nicolae Bordașiu <i>Preasfințitul Siluan, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria</i>	22	14. Îndreptător al credinței și chip al blândeților <i>Ana și Corneliu Bal</i>	66
4. Preotul profesor Nicolae Bordașiu - «Cruciat» al Sfintei Scripturi și «Înțelept» adăpat din operele Sfinților Părinți ai Bisericii <i>Preasfințitul Ieronim Sinaitul, Episcop Vicar Patriarhal</i>	26	15. Părinte scump, te iubim! <i>Costel și Teresa Iancu</i>	67
5. Părintele nostru scump și drag Nicolae Bordașiu... <i>Stelian Gomboș</i>	32	16. „Vino cu mine în Sfânta Liturghie!” <i>Iulia-Cristina Stan</i>	71
6. La un an după trecerea la cele veșnice <i>Vidu Bidilean</i>	37	17. Pe drumul greu de smerenie și suferință deschis de Mântuitorul <i>Teodora Nedelcu</i>	73
II. ACESTA ERA PĂRINTELE		18. Părintele Nicolae emana dragoste în tot ce făcea <i>Mihaela Vanghelie</i>	76
7. Venind din acel adânc în care ne așteaptă Dumnezeu <i>Rodica Culcer</i>	45	19. Un model de curățenie morală și un mare patriot <i>Dan și Cornelia Copăceanu</i>	80
8. Acesta era Părintele <i>Ana Ruxanda Ștefăniță</i>	47	20. Cuvintele lui au creat o atmosferă înălțătoare și de desfătare duhovnicească <i>Margareta Tat</i>	82
		21. Ne simțeam cu toții mai ușori... <i>Bogdan Runceanu</i>	84
		22. Ne privea în lumina dragostei lui Dumnezeu <i>Ana Maria Croitoru</i>	85
		23. Fiecare întâlnire era o binecuvântare <i>Antonina Sârbu</i>	86

24. Mâna neschimbată, caldă și parcă vie <i>Gabriela Gasler</i>	87	39. Am plâns, așa cum doar copiii pot să plângă <i>Cornel Aton</i>	115
25. Despre oamenii mari se spune că luminează și după moarte <i>Oltea Fușteiu-Comănescu</i>	90	40. Părintele Nicolae Bordașiu – o icoană sfântă a inimii <i>Laurențiu Cosmoiu</i>	116
26. Calea cea bună am săvârșit, credința am păzit <i>Carmen Georgescu</i>	91	41. Avea Părintele în vorbele sale cântări de bucurie <i>Drăguța Ciucă</i>	118
III. DE ATUNCI			
A ÎNCEPUT O VIAȚĂ NOUĂ			
27. Lumini pe drumul vieții <i>Augustin Păunoiu</i>	97	42. Un om de o bunătate nemaiîntâlnită <i>Cristina Nancu</i>	120
28. O cruce de lemn și o inimă de aur <i>George Rădulescu</i>	98	43. Părintele cu vocea blândă <i>Emil Banciu</i>	121
29. Părintele Nicolae sau începutul drumului regăsirii de sine <i>Aida Popescu</i>	100	44. A pășit în raiul iubirii, alături de Dumnezeu și Sfinții Săi <i>Tanța Constantinescu</i>	123
30. De atunci a început o viață nouă <i>Cristina Giurcanu</i>	101	45. Dragostea și blândețea izvorau din ființa Sfinției Sale <i>Gabriela Ionela Vâlcu</i>	124
31. „Că de te vei uita la fărâdelegi - Doamne, Doamne - cine va putea suferi...” <i>Mihail Păunescu</i>	101	46. „Dragostea naște trandafiri” <i>Mihaela Trandafir</i>	125
32. Întâlnirea cu Părintele Nicolae, cel mai frumos lucru din viața noastră <i>Familia Jiman</i>	105	47. „Pe-o aripă de vânt coboară primăvara” <i>Irina Radu</i>	129
33. Această minune din viața mea – Părintele meu și familia Sfinției Sale <i>Georgiana Tomescu</i>	107	48. Părintele dragostei noastre <i>Tudor Radu</i>	133
34. Acea senzație de bine absolut <i>Emilia, Richard și Alexandru Prior</i>	108	49. Amintirile unui Fermier <i>Ionuț Tănăsescu</i>	141
35. Puterea rugăciunii Părintelui Nicolae <i>Mircea Țenovici</i>	110	50. Dor de „NONO” <i>Amina Tănăsescu</i>	142
36. „Va trebui să faci Teologia!” <i>Rodica David</i>	112	51. „Ei, dragu’ mamii, trebuie să mergeți mai departe...” <i>Cristina Madgearu</i>	145
37. Minunea <i>Dorina Țenovici</i>	114	IV. PĂRINTELE NICOLAE, DUHOVNICUL MEU	
38. Părintele ne-a pus pe traiectoria credinței <i>Victor Grădinescu</i>	114	52. Părintele Nicolae Bordașiu – Duhovnicul meu <i>Miron Bogdan</i>	149
		53. Poveste cu un Baci blând și turma sa de mioare <i>Daniel Simuț</i>	150

54. O icoană a blândeții, bunătații, răbdării și înțelepciunii <i>Caliope Mustață</i>	152	68. A fost un preot al întregii țări <i>Sorin Roșca Stănescu</i>	187
55. Dorul de mântuire, dorul de Dumnezeu <i>Victor Țenovici</i>	153	VI. CANTACUZINIST DE OCAZIE, INTELECTUAL DE ALEASĂ SPIRITUALITATE	
56. „Hristos este Adevărul și adevărul niciodată nu pierе“ <i>Corina Mărgărit</i>	154	69. Cantacuzinist de ocazie, intelectual de aleasă spiritualitate <i>Marian Neaguț</i>	191
57. Slujindu-L pe Domnul... cu timp și fără timp, în toată vremea și în tot locul <i>Viorel Presler</i>	155	70. Părintele prin care Dumnezeu ne asculta și ne vorbea limpede <i>Irina Codiță</i>	192
58. Mi-e de-ajuns să-l aud și să-l vad! <i>Argentina Grămadă</i>	161	71. Abia așteptam duminica <i>Mia Zamfir</i>	193
59. Și acum zâmbetul, cuvintele, ființa Părintelui îmi sunt aproape <i>Crenguța Manea</i>	163	VII. TINERII DE ALTĂDATĂ	
60. Părintele Nicolae, o prezență vie <i>Antoaneta Cecilia Dumitrescu</i>	165	72. Părintele Nicolae, punctul de referință <i>Laura și Mihai Panait</i>	196
61. Păstorind cu adâncă iubire <i>Giuseppe Rossi</i>	165	73. Toți îl iubeam și îl respectam <i>Laura Comănescu</i>	197
62. Un mare dar de neprețuit - Părintele Nicolae <i>Niculina Ștefan</i>	167	74. Scrisoare pentru Părintele Nicolae <i>Monica Mizumschi</i>	198
63. Rămas bun, iubite și drag părinte, trimisul lui Dumnezeu <i>Familia Constantin</i>	169	75. Un dascăl adevărat trebuie să fie aspru, dar blând <i>Alina Eftene (Ghiorghiu)</i>	201
64. Dumnezeu să te aibă în pază, Părinte, cel ce ai făcut în fiecare zi duminică în sufletul meu! <i>Laurențiu Avram</i>	169	76. Îi simt în continuare vocea și cuvintele blânde <i>Răzvan Tătaru</i>	201
V. PĂRINTELE NICOLAE, MĂRTURISITORUL		77. El încă trăiește în fiecare din noi <i>Oana Gorun</i>	203
65. Părintele Nicolae Bordașiu, mărturisitorul <i>Marius Vasileanu</i>	173	78. Mi-aș dori să aibă și copilul meu un Părinte Nicolae <i>Andreea Barbu</i>	203
66. Unul dintre eroi <i>Traian Bodea</i>	175	VIII. ÎN DUH DE SLUJIRE	
67. 100 de ani închinați credinței ortodoxe, o sută de ani închinați României <i>Vasile Iamandi</i>	186	79. Părintele Nicolae Bordașiu, mărturisitor al lui Dumnezeu în fața necredincioșilor, duhovnic iscusit, dascăl luminat și prieten minunat <i>Arhimandrit Nicodim Dimulescu</i>	207
		80. Ultima călătorie la Ierusalim <i>Arhimandrit Teofil Anăstăsoaie</i>	208

81. Întâlnirea cu Părintele diriginte sau toate cele bune se împlinesc cu dragoste <i>Preot Gheorghe Sima</i>	210	95. Ultima întâlnire cu Părintele Nicolae <i>Preot Petre Băgăcian</i>	250
82. A fost, fără îndoială, una din marile bucurii ale vieții mele de elev <i>Preot Victor Dragomir</i>	212	XI. PĂRINTELE IUBEA NESPUS DE MULT COPIII	
83. Cu dirigințele Bordașiu jumătățile de măsură nu existau <i>Preot Tudor Gheorghe</i>	213	96. Părintele Nicolae iubea nespus de mult copiii <i>Teodora Nedelcu</i>	254
84. Un Dascăl inițiat el însuși la Școala Evangheliei lui Hristos... <i>Preot Virgil Vâlcu</i>	215	97. El a iubit Iubirea <i>Teodora Niculescu</i>	255
85. Era asemenea unei cruci, care nu se îndoia în bătaia vânturilor <i>Preot Cătălin Niculescu</i>	222	98. În amintirea Părintelui Nicolae <i>Sara Cozariu</i>	256
86. Părintele Nicolae Bordașiu cel cu „tâmpile ninse” și suflet de copil <i>Preot Alexandru Dulcă</i>	224	99. Părintele nostru <i>Mihail-Ștefan Radu</i>	257
87. Blândul și dragul meu părinte profesor Nicolae Bordașiu <i>Preot Ioan-Mircea Ghitea</i>	228	100. Acum este în rai, îngerul nostru păzitor <i>Daria Trandafir</i>	258
88. Părintele Nicolae Bordașiu - ctitor al memoriei <i>Protosinghel Grigorie Benea</i>	232	101. Amintiri despre Părintele Nicolae <i>Alexandru Vâlcu</i>	258
89. Se dăruia tuturor, fără să pregete <i>Preot Gheorghe Lazăr</i>	236	102. O dragoste caldă, fără timp, fără spațiu, dincolo de minte și de materie <i>Ioana Nedelcu</i>	258
90. O infinită iubire, tradusă în multă bunătate <i>Preot Bogdan Teleanu</i>	237	X. POEZII ȘI CRÂMPEIE DE DRAGOSTE	
91. Un Om al lui Dumnezeu <i>Preot Augustin Onea</i>	241	103. Părintelui <i>Paula Cozariu</i>	262
92. Am câștigat un rugător pentru noi în cer <i>Preot Alexandru Nanu</i>	243	104. Dăruire <i>Vasile Mustață</i>	262
93. Părintele Nicolae va fi prezent în chip nevăzut, în duh de slujire, pentru a se bucura împreună cu noi la Cina Domnului <i>Protosinghel Matei Bilăucă</i>	245	105. Binecuvântarea Părintelui Nicolae sau trei ani cât o viață <i>Cristina Cazacu</i>	263
94. Cum l-am cunoscut pe Părintele Nicolae Bordașiu <i>Preot Ioan Bun</i>	248	106. Dânsul era bucurie <i>Alexandra W.</i>	264
		107. Ein Mann ein Wort <i>Bogdan Hanganu</i>	264
		108. Duhovnicul <i>Mircea Radea</i>	265
		109. Trăiește în continuare în inimile tuturor <i>Alexandra C.</i>	265

110. „Doamne, bine este să fim noi aici“	267	5. 110 ani de la sfințirea Bisericii	313
<i>Claudia C.</i>		Sfântul Silvestru - Pe urmele unui	
11. Părintele iubirii	267	ctitor din Chirnogi	
<i>Nicoleta Presecan</i>		<i>Laurențiu Cosmoiu (Lumea Crediinței)</i>	
112. Un balsam pentru sufletele noastre	268	6. Reîntâlnire la Athos după jumătate	
<i>Iuliana Tudor</i>		de veac – Părintele Nicolae Bordașiu	
113. Un dar desăvârșit	269	și Gheronda Petroniu Tănase	
<i>Nicoleta Rujoii</i>		<i>Laurențiu Avram și Tudor Radu</i>	
114. La moartea tatălui meu	271	<i>(Lumea Crediinței)</i>	
<i>Mihai Păunescu</i>		7. Nicolae Bordașiu –	319
		pagină de enciclopedie	
		<i>Cristina Pușcaș,</i>	
		<i>Muzeul Cetății Oradea</i>	
XI. ANEXE		8. Nicolae Bordașiu – chestionar	323
1. Cuvânt al Părintelui Nicolae Bordașiu	274	<i>Cristina Pușcaș,</i>	
la conferința „Despre unire prin credință		<i>Muzeul Cetății Oradea</i>	
și Biserică“, susținută de Președintele		9. La despărțirea de	331
<i>Academiei Române, dl. Ioan Aurel Pop,</i>		Părintele Nicolae Bordașiu	
la Biserica Sfântul Silvestru		<i>Laurențiu Cosmoiu</i>	
din București pe 16 octombrie 2018		<i>(Lumea Crediinței)</i>	
2. În dialog cu Părintele Nicolae Bordașiu	277	10. Cuvânt la înmormântarea	335
<i>Interviu de Preasfințitul Macarie Drăgoi</i>		Părintelui Nicolae	
<i>(Lumea Crediinței)</i>		<i>Rodica Culcer</i>	
3. Lupta unui ostaș al Domnului –	283		
de vorbă cu Părintele Nicolae Bordașiu			
<i>Interviu de Laurențiu Cosmoiu</i>			
<i>(Lumea Crediinței)</i>			
4. Așa ne-am prins amândoi	294		
într-un joc de-a v-ați ascunselea.			
O întâlnire cu Emil Cioran			
<i>Interviu de Antonina Sârbu</i>			
<i>(Viața Basarabiei)</i>			

Predoslovie

† Ieronim SINAITUL
Episcop Vicar Patriarhal

ontinuând tradiția ultimilor ani, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a declarat anul 2019 drept *Anul omagial al satului românesc (al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari)* și *Anul comemorativ al Patriarhilor Nicodim Munteanu și Iustin Moiescu și al traducătorilor de cărți bisericești în Patriarhia Română*.

În contextul temei omagiale din acest an, sunt memorabile și au un caracter evocator cuvintele sociologului și filosofului Ernest Bernea, unul dintre intelectualii de marcă ai perioadei interbelice, care, cu multă măiestrie literară, elogiind viața din satul românesc de odinioară, amintea următoarele: „în sat răsună mersul carelor și mugetul vitelor, cântă jalea oamenilor, a râului și a copacilor. Pe vârfuri dantelate joacă scânteile unui apus însângerat. Iată această lume a satului, care fără bolta unui cer încreștinat ar fi coborât treapta cea din urmă a vieții animale, această lume e purtată de dorul unei vieți mai bune, armonioase și sublime, de dorul culmilor amețitoare unde omul își găsește respirația largă a setei lui de absolut. Câtă bucurie în știința omului și cu cât mai înaltă în neștiința lui știută. O muzică cerească îl poartă pretutindeni. Oamenii noștri din popor, oamenii pământului, par să trăiască o viață mai echilibrată și nu rareori mai profundă decât a noastră, care nu rareori înseamnă o demisie a moralei. Aproiați de natura vie, bogată și multiformă, înarmați cu o știință a tuturor amănuntelor în marea masă a tainelor ce se deschid continuu, meșteri artiști și artiști meșteri, sensibili la întreaga gamă de forme și culori a lumii aparente și la puterile celei ascunse, stăpâni ai virtuților care fac din lut esențe, oamenii aceștia mai puțin evaluați material, simplii și înapoiații confortului, ne întrec deseori în înțelepciune și virtute. Plini de elan sau măsurăți, delicați sau aspri, dar întotdeauna sinceri și demni în fața problemelor vieții, acești oameni la care simplitatea înseamnă esențialitate, îmbină munca cu cântecul, durerea cu surâsul și setea de adevăr cu frumusețea. Ei nu cunosc ca noi toate minunile științei și ale tehnicii, dar cunosc sporul ascuns al lucrurilor și sensul darurilor proprii naturii umane. Din tradiție sau din carte, ei făuresc totul prin efortul propriu, din experiența mereu înnoită

cu fiecare ins ce vine pe lume. O intuiție vie și adâncă, un elan creator fără limită, o comuniune perfectă cu lumea înconjurătoare – acel real viu și tainic, nu acela mort și banal al unor preinși cărturari – aspirație copilărească spre cer care niciodată nu le-a rămas pe de-ntregul închis, acestea sunt însușirile unor oameni care cu prea multă ușurință au fost socotiți mizerabili. Cine este acela care bate la porțile cerului să-i deschidă soarele cămărilor sale de foc? Să-l căutăm în fiecare din noi!¹.

Între fiii satului românesc, care s-au născut, au crescut și au cunoscut viața sănătoasă din mijlocul comunității rurale se numără și Părintele Nicolae Bordașiu. Chiar dacă cea mai mare parte a vieții și-a petrecut-o în București, prin fapte și vorbe, a păstrat și a pus mereu în valoare satul românesc, împărtășind astfel cuvintele sociologului George Ciulpan, care spunea că „satul e puțin, dar, prin puțin, e totul”². În anul 2018, prin grija și osteneala Părintelui Nicolae, în Săbolciul Bihorului, a fost sfințită o troiță ridicată pentru pomenirea eroilor din cele două războaie mondiale, precum și un monument închinat făuritorilor Marii Uniri de la Alba Iulia, din 1918. Aceste două monumente, care au răsărit în inima satului românesc, sunt roadele frumoase și alese ale patriotismului care, odinioară, l-a însuflețit pe tribunul Gheorghe Bordașiu și care, iată, după atâtea decenii, nu a încetat să încolțească și să rodească și în inima fiului acestuia, preotul profesor și românul Nicolae Bordașiu, vlăstar vrednic al neamului românesc.

Patriotismul și dragostea față de țară și față de eroii ei se numără între numeroasele virtuți și calități pe care Părintele Nicolae Bordașiu nu a pregetat să le cultive, în viața sa, ori de câte ori a avut prilejul. Iată, volumul de față reunește materiale, de la scurte poezii, scrise de copii, până la ample evocări și amintiri aparținând unor ierarhi ai Bisericii, precum și unor preoți, profesori universitari, doctori, jurnaliști, apropiați etc., care se constituie în veritabile *cărți de vizită* care dau mărturie, în veșnicie, despre profilul moral al preotului, profesorului, soțului, prietenului și cunoscutului Nicolae Bordașiu.

Paginile volumului de față descoperă pilda slujitorului înțelept și harnic, care „și-a pus sufletul pentru oile sale” (Ioan 10, 11), vorbindu-le, învățându-le, ascultându-le cu multă atenție, și care i-a luminat pe fiii săi duhovnicești prin pedagogia vieții sale, asemenea unei candelă veșnic arzând, care răspândește o lumină discretă. Părintele Nicolae și-a asumat cu multă responsabilitate calitatea de apostol și mărturisitor al lui Hristos, într-o societate a schimbărilor, a confuziei și a provocărilor.

¹ E. BERNEA, *Preludii. Îndemn la simplitate. Cel ce urcă muntele. Treptele bucuriei*, Ed. Predania, București, 2011, pp. 115-116.

² G. CIULPAN, *Satul românesc*, Ed. Universul, București, 1937, p. 24.

Cu certitudine, s-a scris mult despre evenimentele care au traversat secolul XX. Este impresionant cum fiecare dintre aceste evenimente descoperă una sau mai multe persoane, adevărați „actori ai epocii“ și ai timpului, care rămân, prin viața, gândirea și acțiunile lor, în conștiința poporului român. Este dovada concretă a faptului că obiectul istoriei este omul, surprins în maiestuoasa lui creștere și dezvoltare. În timpul istoric cuprins între naștere și moarte, omul nu este un simplu actant social, el își exercită libertatea într-un anumit sens, spre o anumită finalitate. Nichifor Crainic evidențiază, cu o poetică și stilistică viziune, că „*omul nu e instrumentul orb al niciunei puteri pământeste. Și nici măcar al vreunei puteri cerești. Omul e ființă liberă, creată în această lume ca să se bucure de lumina lui Dumnezeu și să-și aleagă singură destinația din viața viitoare. Biserica îi revelează cunoașterea acestei destinații cu alternativa fericirii sau a torturii veșnice și-i pune la îndemână mijloace suprafrești mântuirii. Dar nu-l constrânge, tocmai fiindcă e liber*“³. În înțeles creștin, istoria este despre cum persoana aflată în căutarea lui Dumnezeu a înțeles să trăiască și să se manifeste în societate, de-a lungul timpului. Prin urmare, Biserica are o contribuție importantă în desfășurarea sau „construirea“ istoriei, cu atât mai mult cu cât, între eroii istoriei, se numără clerici. „Ortodoxia ne învață că prin Hristos ni s-a dat harul dumnezeiesc, adică energia spirituală cu care punându-ne în permanent acord putem să ne transformăm viața, ridicând-o pe culmile desăvârșirii“⁴.

În chip pedagogic, „mesajul“ despre om și despre faptele sale este adresat, de către istorie, tot omului. Prin viața, mărturisirea și slujirea desfășurate, realități atât de frumos conturate în materialele publicate în acest volum, Părintele Nicolae se adresează generațiilor următoare, vorbind tuturor, prin faptele sale, despre importanța mântuirii. El „a făcut lucrul evanghelistului“ și a „trăit“ preoția, simțind-o în cele mai tainice cămări ale ființei sale. A fost un mare iubitor de biserică, un om al respectului, al corectitudinii și al disciplinei. A fost un părinte care, sub învelișul severității, ascundea o inimă bună, de aur, și o minte animată de cele mai sincere și nobile simțăminte pentru Biserică, teologie, cinul preoțesc și misiune în folosul poporului român.

Deși au trecut ani mulți din perioada studiilor la Seminar, când am avut bucuria de a-l cunoaște pe Părintele Profesor Nicolae Bordașiu, timpul nu va putea să șteargă mărturia preotului misionar și a profesorului dăruit, însușiri care l-au urmărit mereu pe Părintele Nicolae. Personal, țin să îi mulțumesc, în veșnicie, pentru exemplul pe care l-a oferit Bisericii și teologilor preocupați de

³ N. CRAINIC, *Ortodoxie și Etnocrație*, Ed. Albatros, București, 1997, p. 3.

⁴ N. CRAINIC, *Ortodoxie și Etnocrație*, p. 41.

o slujire autentică a acesteia, totodată și pentru binele pe care l-a făcut multor oameni.

Apreciem în mod deosebit inițiativa publicării volumului de față și ne bucurăm că, alături de ceilalți împreună-ostenitori, am participat la conturarea portretului istorico-moral al Părintelui Nicolae Bordașiu.

Cred și sper că evocările, portretele de epocă, emoțiile amintirii și cuvintele frumoase care se regăsesc în paginile volumului de față vor constitui tot atâtea mărturii care demonstrează faptul că, deși Părinte Nicolae Bordașiu, preotul, profesorul și apropiatul nostru, a trecut la cele veșnice și slujește Liturghia cerească alături de cei dreپți, totuși, prin moștenirea complexă pe care ne-a lăsat-o, el este aieva prezent printre noi și va rămâne în veșnicie ca pildă de urmat pentru generațiile următoare și ca „monument“ de inspirație, de râvnă, de patriotism și de virtute.

I

CU ȘI DESPRE PĂRINTELE NICOLAE - CRÂMPEIE DE VIAȚĂ ȘI ISTORIE

„Este atât de frumos cum scrie Sfântul Apostol Pavel către Evrei: «Având împrejurul nostru atâta nor de mărturii, să lepădăm orice povară... și să alergăm... cu ochii ațintiți asupra lui Iisus, începătorul și plinitorul credinței!» (Ev. 12,1-2)“.

Stelian Gomboș, Cătălin Niculescu (coord.), *Mărturii pentru iubire.
Părintele Nicolae – Ioan Bordașiu la împlinirea vârstei de 92 de ani,*
Editura Ama Aediting, București, 2015

1. Părintele Profesor Nicolae Bordașiu sau întâlnirea ca șansă mântuitoare

† Preasfințitul GALACTION
Episcopul Alexandriei și Teleormanului

Amintirile fac parte din dimensiunea socială și cea spirituală a omului. Fără amintiri prezentul este o dimensiune necunoscută iar viitorul devine o utopie. Amintirile ne dau certitudinea viețuirii și ne asigură de existența viitorului. Petru Damaschin spune că „*faptele bune sau rele ale noastre hrănesc timpul așa cum lemnul grăbește focul*“.⁵

Sunt fapte din viața fiecăruia de care ne amintim, pe care le retrăim și care devin astfel momente pe care trecutul nu le-a înghițit. Sunt și momente pe care le acoperă uitarea și care nu mai fac parte din biografia noastră, așa cum credem că o știm noi. Într-o rugăciune a Sfântului Ioan Gură de Aur Îi cerem lui Dumnezeu să ne izbăvească de „*toată neștiința și uitarea, de trândăvia și de nesimțirea cea împietrită*“ și să ne dea „*lacrimi și aducere aminte de moarte*“.

Sunt persoane pe care nu le-am uitat și care, prin acest sentiment de neuitare, fac parte din propria noastră viață. Sunt oameni dragi care vorbesc despre lumină, despre bine și despre frumos. Cu toate că în viața fiecăruia nu sunt numai clipe fericite ale unor reușite de orice fel, prezența acestor oameni dragi ne spune ceva despre izbândă, despre succes și despre asumarea conștientă a ceea ce am împlinit. Faptul de a ne aminti este însăși dovada reușitelor. La judecata de apoi, Mântuitorul Hristos îi va aminti fiecăruia despre propriile fapte ale credinței. După cum prezintă Sfânta Evanghelie acest moment, există o uitare totală a întâlnirilor, fructificate sau nu, cu semenii noștri. Atât cei de-a dreapta, cât și cei de-a stânga Dreptului Judecător au un vid de memorie al propriilor fapte: unii pentru că au trăit bunătatea ca mod de viață, iar alții pentru că își caută scuze. De aceea, Judecata poate fi definită, în acest context, ca **momentul suprem al amintirilor**. La Judecata de Apoi „*va fi prea târziu pentru pocăință... și lacrimile noastre nu vor mai cădea în mâna îngerilor*“.⁶

Sunt persoane providențiale prezente în viața noastră prin care Bunul Dumnezeu a lucrat și lucrează. Sunt providențiale pentru că lucrează indiferent de dimensiunea viețuirii. Sunt întâlniri care ne așază duhovnicește și care deschid

⁵ La Sfântul Nicolae Velimirovici, Predici, Ediția a doua, Editura Ileana, București, 2006, pag. 76;

⁶ Sfântul Nicolae Velimirovici, Predici, pag.124.

alte perspective decât cele de până atunci. Acestea pot fi banale strângeri de mână, calde îmbrățișări sau chiar simple rostiri. Rezultatele lor sunt trăite cu intensitate pentru tot restul vieții. Ele sunt personale și de aceea nu trebuie căutate în vreo carte de istorie. De fapt și istoria este ceea ce omenirea nu a vrut să uite.

Dacă ne-ar fi adresată întrebarea „ce am fi fost dacă nu ne-am fi întâlnit cu cei cu care ne-am întâlnit?“, răspunsul spontan, natural, ar fi „nu știu“. Și e firesc să fie așa, pentru că, uitându-ne în trecutul vieții fiecăruia dintre noi, găsim potrivit să spunem că doar Dumnezeu este „Cel ce pe toate le rânduieste“ spre folosul și mântuirea noastră.

Eu sunt ceea ce sunt astăzi pentru că, prin înțelepciunea și bunătatea unor oameni, a lucrat Dumnezeu întru cele ale purtării Sale de grijă. Este vorba de întâlnirile marcante și de binecuvântată amintire cu Părintele Profesor Nicolae Bordașiu și cu Părintele Arhimandrit Nicodim Dimulescu. Ordinea este cea cronologică... Deplin încredințat de intervenția lui Dumnezeu în propria-mi viață, la întrebarea „ce aș fi fost dacă nu îi întâlneam pe acești OAMENI?“, răspunsul este cel previzibil: „nu știu“!

Pe Părintele Profesor Nicolae Bordașiu l-am întâlnit într-un moment de cumpănă al vieții și al formării mele. Trebuia să susțin examenul de admitere la Seminarul Teologic din București. După susținerea probei eliminatorii (muzică), în aceeași zi, trebuia să susțin și proba scrisă la cunoștințe de religie. Între cele două probe s-a acordat o pauză în care am mers să servesc masa. La întoarcere, am ajuns cu întârziere la Seminar, unde se dăduseră deja subiectele și începuse proba scrisă. Am fost întâmpinat de Părintele Profesor Bordașiu, care era și directorul Seminarului Teologic și care, văzându-mă profund marcat de situația apărută, cu blândețea unui om trecut prin nedreptățile vieții, dar și cu autoritatea unui înțelept, m-a invitat într-o sală de clasă, unde mi-a înmănat o coală pentru examen și mi s-a permis tratarea subiectului pentru proba scrisă. Toate acestea în contextul în care, ca absolvent al liceului, am primit dispensă de vârstă din partea vrednicului de pomenire Patriarh Justinian pentru a putea susține acest examen și totodată numărul mare de candidați (cinci, șase pe un loc) nu ar fi justificat acceptarea mea la susținerea probei scrise din cauza întârzierii. Am susținut examenul și am intrat la Seminarul Teologic, după absolvirea căruia am urmat Facultatea de Teologie.

Către sfârșitul anului 1977, Părintele Profesor Nicolae Bordașiu a fost pătaș la momentul intrării mele în monahism, în Schitul Crasna din județul Prahova, certificând, prin prezența sfinției sale, încrederea pe care a avut-o în pronia divină.

Oamenii și întâmplările din viața noastră ne marchează, ne șlefuesc personalitatea, ne creionează alte drumuri de urmat și ne fac să fim alți oameni.

Am înțeles din atitudinea Părintelui Profesor că fiecare om are o șansă, iar dacă acea șansă i-o dă Dumnezeu, prin oameni, atunci nu putem lucra împotriva evidenței și providenței lui Dumnezeu.

Părintele Profesor a fost pentru mine OMUL care m-a ajutat să înțeleg ce înseamnă să știi să respecti legea și rânduiala lui Dumnezeu. Pot fi subiectiv în această afirmație, dar sunt alte fapte de bunătate evidentă ale Sfinției Sale, mărturisite de alți absolvenți ai Seminarului Teologic din București. Cred cu tărie că orice societate și instituție are nevoie de legi și regulamente. Dar nu putem nega că pe toate acestea noi, oamenii, le recorectăm pe o tablă a mobilităților civile și inconsecvenței înfăptuirii binelui.

Părintele Profesor Nicolae Bordașiu a fost persoana care a marcat vocația mea și cred, și datorită Sfinției Sale, că fiecare om are șansa lui, fie cea profesională, fie cea socială, iar a nu îi oferi o șansă fiecărui om este un act împotriva lucrării lui Dumnezeu. Este adevărat că în viață plecăm cu șanse diferite. S-a și spus că „egalitatea există doar în matematică“. Știm că talanții sunt dați în funcție de capacitatea fiecăruia de a îi înmulți. Știm toate acestea. Dar, tot atât de bine știu că poți fi drept, iertând și înțelept, făcând binele, cât îți stă în putere. Este lecția nescrisă pe care mi-a predat-o Părintele Profesor și care va fi notată într-o altă dimensiune a vieții.

Suntem marcați de oameni, cum, la rândul nostru, influențăm oamenii. Nu este o noutate a psihologiei comportamentale. Mântuitorul ne învață că „...*smintelile trebuie să vină, dar vai omului aceluia prin care vine sminteala*“ (Matei 18, 7).

Părintele Profesor Nicolae Bordașiu m-a făcut părtaș la două evenimente petrecute în ultimii ani: sfințirea, în anul 2016, a Troiței ridicate, din inițiativa sa și pe cheltuiala proprie, la Micherechi, în Ungaria, în amintirea strămoșilor săi, primii preoți ai comunității ortodoxe române din aceste ținuturi și, în anul Centenar 2018, la sfințirea Troiței eroilor și a Monumentului Centenarului României Mari, realizate, de asemenea, din inițiativa sa și pe cheltuiala proprie, în localitatea natală, Săbolciu, din județul Bihor. Am înțeles astfel dragostea față de patrie și atașamentul profund față de înaintașii săi care constituie, pentru generația de azi, modele de credință și jertfelnicie pentru Neam.

Peste toate acestea, îmi aduc aminte, cu emoție, de momentul deosebit petrecut la ultima Sfântă Liturghie la care am slujit împreună cu Părintele Profesor, aici pe pământ, în Biserica Sfintei Mironosițe și întocmai cu Apostolii, Maria Magdalena din Mănăstirea Pantocrator – Drăgănești Vlașca. Pe 2 noiembrie 2018, am împlinit patruzeci de ani de când am fost hirotonit ieromonah. La acest ceas aniversar l-am invitat și pe Părintele Profesor Nicolae Bordașiu, întrucât face parte din biografia nescrisă pe care o port în suflet și o recitesc în fața fiecărui

proscomidar. La finalul slujbei i-am oferit Părintelui o cruce pectorală ca simbol al prețuirii pe care i-o port - în orice prețuire există un sens al crucii și al jertfei. După mulțumirile adresate Sfinției Sale, Părintele m-a luat de mână, cu un gest descris doar de lacrimile din ochii amândurora. A fost momentul vizibil al unei profunde relații sufletești. Mâna care mi-a dat hârtia de examen cu patruzeci și șase de ani în urmă era acum ținută de mine cu gândul curat la ceea ce lucrează Dumnezeu prin oameni, întâlniri și fapte. Părintele a vorbit atunci de împlinirea, la 16 noiembrie, de către Sfinția Sa a patruzeci și nouă de ani de la hirotonie, când „*întors din chin, a fost chemat la slujirea sfântă a lui Hristos*“. Par a fi gesturi banale. Pentru mine sunt fapte ale neuitării, scrise în cartea propriei vieți.

Sărut mâna, Părinte Profesor!

Cu fiască supunere, elevul Stângă Gheorghe.

Cu amintiri neprețuite, Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului

2. Părintele Nicolae Bordașiu – model de slujire preoțească și de mărturisire jertfelnică

†Preasfințitul *AMBROZIE*

Episcopul Giurgiului

 Viața Părintelui Profesor Nicolae Bordașiu poate fi cu siguranță încadrată în rândul pildelor de viațuire ale marilor părinți din țara noastră, o viață plină de încercări, de greutăți, de situații limită și nu în ultimul rând de mari ispite, care au fost biruite de Sfinția Sa, scoțând la iveală un suflet ca o candelă ce a luminat neîncetat pe cei care l-au cunoscut. Chip blând și luminos, ajuns la vârsta patriarhală, Părintele Profesor amintea prin purtarea sa de marii bărbați ai Bisericii care în clipe de cumpănă știu să arate care este drumul de urmat pentru a merge pe calea Împărăției Cerurilor.

La un an de la trecerea Părintelui Nicolae în „țara de peste veac“, ne rămâne în suflet pilda vieții sale de om ajuns la „măsura deplinătății lui Hristos“ (Efeseni 4,13). Virtuțile care alcătuiesc portretul duhovnicesc al bunului păstor de suflete sunt nenumărate, însă cea care oferă cea mai frumoasă nuanță este curajul mărturisirii lui Hristos cu orice preț. În vremurile întunecate ale ascensiunii comunismului din anii '40 în țara noastră, Părintele Bordașiu alege să mărturisească adevărul Ortodoxiei și să lupte împotriva ateismului militant cu propriile forțe, jertfind pentru Hristos șapte ani de zbuție în pribegie și nouă ani de detenție în mai multe penitenciare din țară.

Dând dovadă de multă demnitate și abnegație, Părintele Nicolae ne oferă o lecție de smerenie și răbdare atunci când, eliberat din calvarul detenției comuniste, se supune cererilor societății de atunci și își câștigă existența lucrând în posturi cu mult sub pregătirea sa academică, lăsându-se pe sine în grija Proniei Divine. Însă, pentru că Dumnezeu dă har celor smeriți (Iacov 4, 6), este chemat la catedra Seminarului Teologic din București și hirotonit preot prin purtarea de grijă a vrednicului de pomenire Părinte Patriarh Justinian Marina.

Rămas în amintirea a numeroase generații de elevi seminariști ca un pedagog desăvârșit, plin de înțelepciune și râvnă pentru slujirea Altarului, Părintele Profesor Nicolae Bordașiu a oferit tuturor coordonatele necesare pentru a își împlini chemarea sfântă a preoției. Mărturie în acest sens sunt numeroasele evocări pline de emoție ale foștilor elevi, ajunși și ei în numeroase demnități bisericești, prea mulți pentru a îi putea cuprinde pe toți în aceste rânduri. Totodată, vocația de dascăl iscusit a împărtășit-o nu numai elevilor seminariști, ci și copiilor și tinerilor din parohia rânduită spre slujire, Sfântul Silvestru, alcătuiind o tânără comunitate în Hristos, care a crescut prețuind sfintele învățături ale Bisericii, care mai apoi au rodit însutit în viața fiecăruia dintre ei, cu toții purtându-i recunoștință dascălului lor.

Părintele Nicolae Bordașiu a fost un apropiat al Episcopiei Giurgiului, Sfinția Sa poposind de multe ori pe meleagurile vlăscene la invitația Noastră. În anul 2017, „Anul comemorativ al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului“, slujitorii sfințelor altare din cuprinsul Episcopiei Giurgiului au avut marele privilegiu de a îl asculta vorbind despre anii grei de închisoare îndurați la Timișoara, Jilava, Oradea și Aiud.

Viața părintelui Nicolae Bordașiu este un testament, atât pentru noi, cei care îi urmăm la slujirea Altarului, cât și pentru cei care sunt fii credincioși ai Bisericii. Modelul său de viețuire ancorat permanent în exemplele marilor personalități care au format „Rugul Aprins“ de la Mănăstirea Antim, de care Părintele deseori amintea atunci când mărturisea de unde i-a venit tăria de a trece peste greutățile inimaginabile ale temnițelor comuniste, arată că numai privind la cei care au biruit prin Crucea lui Hristos, putem să devenim și noi asemenea lor, biruitori asupra răutăților și păcatului - iar Părintele Nicolae face parte, cu siguranță, din ceata lor. Cele mai multe dintre valorile acestui neam ar fi pierit sub tăvălugul ideologic al comunismului, multe dintre reperele intelectuale și spirituale ale țării ar fi fost date uitării dacă cei mai mulți dintre aceia care au ales să urce pe Golgota închisorilor de la Aiud, Pitești, Gherla, Timișoara, Oradea, Jilava, Sighet, Râmnicu Sărat, Mislea sau la canal ar fi tăcut și nu și-ar fi apărat românitatea și credința, așa cum a făcut-o și vrednicul de pomenire părinte profesor Nicolae Bordașiu.

3. Un Mărturisitor al iubirii de Dumnezeu și de Neam: Părintele Nicolae Bordașiu (1924-2018)

† *Preasfințitul SILUAN*
Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria și
Locțiitorul Episcopiei Daciei Felix

In după-amiaza zilei de 9 noiembrie, din Anul Mântuirii 2018, în ziua de prăznuire a unui Sfânt cunoscut și îndrăgit în special de români, a Sfântului Ierarh Nectarie din Eghina, Făcătorul de minuni și Vindecătorul de boli, un alt Părinte cunoscut și apreciat în România, dar și de comunitatea ortodoxă românească din Micherechi, Ungaria, Părintele Nicolae Bordașiu se desprindea de greutatea și lucrurile lumii acesteia, în care a trăit vreme de mai mult de nouă decenii și își înălța sufletul către Cer și către Bunul Dumnezeu, pe Care L-a descoperit și L-a slujit cu credincioșie, în toată viața sa.

Pe Părintele Nicolae Bordașiu am avut prilejul, la fel ca și mulți alți români, să îl descoperim de la Televiziunea Română, datorită emisiunilor care vorbeau despre încercările și chinurile pe care le-a trăit în temnițele comuniste, unde a fost un mărturisitor al dreptei credințe, alături de atâția alți preoți și credincioși ortodocși români și nu numai, în anii grei ai regimului ateu care căuta să îi despartă pe oameni de Dumnezeu, dacă ar fi fost cu puțință. Dar, în ciuda tuturor chinurilor și greutăților pe care acești mărturisitori le-au avut de trecut, ei au arătat că este mai tare credința în Dumnezeu decât toate provocările la care au trebuit să facă față, iar această comoară de mare preț, a credinței, au păstrat-o în suflete cu multă grijă și convingere și au împărtășit-o și altora, mai târziu, atunci când vremurile și împrejurările le-au permis să o facă. De asemenea, un alt lucru pe care l-am remarcat, a fost faptul că Părintele Nicolae Bordașiu era Preot slujitor la aceeași biserică din București unde slujea și Părintele Constantin Galeriu, un alt mare și cunoscut Părinte profesor și orator înflăcărat al dreptei credințe, pe care am avut ocazia să îl auzim și să îl apreciem.

Însă, ulterior, mi-am dat seama că Părintele Nicolae Bordașiu nu era doar al bucureștenilor, care îl aveau ca slujitor la una dintre bisericile lor, la Parohia Sfântul Silvestru din București, precum am spus, ci el are o legătură tainică și foarte strânsă și cu localitatea Micherechi, din Ungaria și cu românii ortodocși de aici și din împrejurimi, deoarece primul Preot al comunității ortodoxe românești înființate la Micherechi între anii 1758-1768, a fost Părintele Ioan Bordașiu (sau Bordaș), hirotonit în anul 1766 la Inand, în județul Bihor, pentru a deveni

Preotul românilor ortodocși din Micherechi. Acesta a fost strămoș al Părintelui Nicolae Bordașiu, erau din același neam, iar lucrul acesta a însemnat foarte mult atât pentru credincioșii din Micherechi și pentru tinerii intelectuali ai comunității românești din Ungaria, din diferite părți, care instinctiv au simțit dragoste și apreciere față de Părintele Nicolae Bordașiu, pe care l-au căutat la București, în diferite împrejurări și l-au invitat să le viziteze comunitatea și mai ales Micherechiul, cât și pentru Părintele Nicolae Bordașiu însuși, chiar dacă până la o vârstă înaintată nu vizitase încă niciodată Micherechiul și nici pe românii din Ungaria. S-a văzut, astfel, că legăturile de sânge, dar și cele spirituale, mai ales atunci când ele sunt cultivate în jurul slujirii lui Dumnezeu și a semenilor, în calitate de preot, sunt mai puternice decât am putea crede și ele depășesc granițele timpului și spațiului, dar și pe cele ale unei înțelegeri obișnuite, comune. Părintele Bordașiu și oamenii din Micherechi și Ungaria, care parcă s-au iubit mai înainte să se cunoască, au dovedit încă o dată acest lucru.

Un alt moment important a fost cel al întâlnirii personale cu Părintele Nicolae Bordașiu, la o manifestare importantă din viața Comunei Micherechi și anume la una dintre edițiile „*Festivalului Castraveților*“, din anii trecuți, când Părintele s-a adresat tuturor participanților, de pe scena Festivalului. Cred că era prima vizită pe care Părintele o făcea în mijlocul acestor oameni și dincolo de frumusețea și profunzimea cuvântului, din punct de vedere misionar-pastoral și teologic, de importanța sfaturilor și a mesajelor transmise celor prezenți, a fost evidentă bucuria Părintelui de a se întâlni cu oamenii din Micherechi și de a se afla pe spațiul concret în care și-a desfășurat misiunea preoțească unul dintre înaintașii Sfinției Sale, în urmă cu mai bine de două sute de ani. Se putea constata și atunci această legătură a dragostei omenești și creștine, care se putea exprima liber, în mod concret.

De asemenea, frumusețea spirituală lăuntrică a Părintelui Nicolae Bordașiu și experiența de o viață, dar și legătura sa cu Micherechiul și românii din Ungaria le-am putut constata, mai pe îndelete și în mediul nostru specific de manifestare, la slujbele săvârșite împreună, în biserica parohială din Micherechi, sau mai concret la prima dintre ele, care a urmat după vizita legată de festivalul menționat. Ca și prima dată, Părintele a venit însoțit de doamna preoteasă Rodica Bordașiu, soția sa, care îi era nu doar un tovarăș credincios de o viață întreagă, dând mărturie despre frumusețea și valoarea vieții de familie, creștine și tradiționale românești, ci și călăuză pe drumurile sale, ea conducând personal automobilul care îi aducea din îndepărtata capitală a țării, de la București, aproape de ținuturile natale bihorene și de pământurile care au început să îi fie dragi, din Micherechi, sfințite prin truda și rugăciunile strămoșilor săi.

Un moment cu totul special al legăturilor spirituale dintre Părintele Nicolae Bordașiu și Micherechi l-a constituit dorința Sfinției Sale de a concretiza, în piatră și printr-un simbol creștin, cinstirea pe care voia să o aducă strămoșilor săi, prin monumentul din marmură pe care a voit să îl ridice din banii săi proprii, la Micherechi. Fiind iubit de oamenii de la fața locului și de autoritățile locale, Părintele Nicolae Bordașiu a vrut să așeze chiar în parcul din fața bisericii ortodoxe românești o cruce din marmură, intitulată sugestiv: „*Monumentul Strămoșilor*“. Câtă dorință din partea Părintelui de a lăsa ceva durabil în urma sa, care să amintească de respectul și prețuirea față de strămoșii săi, dar și de dorința de perpetuare a valorile creștine românești (crenința ortodoxă, limba și cultura română și toate celelalte tradiții și datini românești) în mijlocul acestei comunități! Câte piedici nu s-au ivit în cale! Și câtă străduință de a își putea, totuși, duce visul și idealul până la capăt! Pe care, cu ajutorul lui Dumnezeu, cu mobilizarea tuturor celor pe care i-am cunoscut și i-am prețuit și mai ales a doamnei Margareta Tat, primarul Micherechiului, a domnului viceprimar Berthold Netea și a Părintelui paroh Ioan Bun, au fost aduse la îndeplinire, într-un mod exemplar, pe măsura dorinței și așteptărilor Părintelui Bordașiu. Astfel, la slujba hramului al doilea al bisericii din Micherechi, închinat Nașterii Maicii Domnului, ținut mai precis în prima duminică de după acest praznic (11 septembrie 2016), îndeplinind dorința Părintelui Nicolae Bordașiu, am săvârșit Sfânta Liturghie Arhierescă, împreună cu Preasfințitul Părinte Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului, cu Părintele Paroh Ioan Bun și cu alți clerici, iar după aceea, cu toții împreună am săvârșit slujba de sfințire a „*Monumentului Strămoșilor*“, lucru care a adus în sufletul Părintelui Bordașiu, dar și în sufletele noastre, multă bucurie!

Cu siguranță, bucuria împlinirii a marcat mult mai mult decât ne-am fi putut imagina sufletul Părintelui Nicolae Bordașiu, pentru că, pornind deja de la această realizare de la Micherechi și având, de data aceasta, sprijinul bisericii parohiale din satul său natal Săbolciu, din județul Bihor, al familiei Alb Aron, care a donat un teren și al primăriei din comuna Săcădat, de care aparține și satul Săbolciu, Părintele Nicolae Bordașiu a purces și la construirea unui alt *Monument al Strămoșilor*, identic cu cel din Micherechi, dar ridicat de data aceasta în curtea bisericii parohiale din Săbolciu și dedicat strămoșilor săi, dar și tuturor eroilor satului și ai neamului, din Primul și cel de-al Doilea Război Mondial. Și pentru ca bucuria să îi fie deplină, chiar în fața bisericii, pe un teren care găzduia odinioară casa natală a Părintelui Nicolae Bordașiu, iar ulterior ajunsese în posesia familiei Alb, care a donat o parte de teren bisericii din sat, aici a fost construit, în Anul Centenar 2018, un „*Monument al Marii Uniri*“. Ridicat sub formă de capelă, sub ocrotirea Maicii Domnului, executată în mozaic pe cupolă

și acoperind cu Sfântul ei Acoperământ pe martirii temnițelor comuniste, clădirea are reprezentate pe pereții săi, tot în mozaic, câteva personalități bisericești locale și nu numai, în mărime naturală: pe Episcopul Nicolae Popovici al Oradiei, pe Părintele Gheorghe Bordașiu, tatăl Părintelui Nicolae Bordașiu și pe Părintele Arsenie Boca, iar în medalioane, la baza cupolei, pe Mitropolitul Vasile Mangra, al Ardealului, pe Episcopii Roman Ciorogaru și Vasile Coman, ai Oradiei, pe Episcopul Andrei Magieru, al Aradului și pe Preoții Gavriil Iovan și Nicolae Malița, de la Săbolciu, cel din urmă fiind și ctitorul bisericii, între anii 1950-1952.

Astfel, prin cele două Monumente reprezentative: *al Strămoșilor*, sub formă de Cruce în marmură și *al Marii Uniri*, sub formă de capelă, Părintele Nicolae Bordașiu și-a cinstit înaintașii direcți, pe strămoși, eroii neamului din părțile locului, dar și alte personalități bisericești, pe care le-a apreciat și le-a purtat la loc de mare cinste, în inima Sfinției Sale.

Ca și în cazul *Monumentului Strămoșilor* din Micherechi și de data aceasta, sfințirea celor două *Monumente* de la Săbolciu, care a avut loc în Duminica a paisprezecea după Rusalii (2 septembrie 2018), a fost precedată de slujirea Sfintei Liturghii Arhieresti, săvârșită, cu binecuvântarea Chiriarhului locului a Preasfințitului Părinte Episcop Sofronie al Oradiei, de un sobor de trei ierarhi: Episcopul Galaction, al Alexandriei și Teleormanului, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria și Episcopul Vicar-Patriarhal Ieronim Sinaitul, din soborul slujitor făcând parte și Părintele Nicolae Bordașiu, dar și Părintele Teodor Marc, parohul Catedralei Episcopale din Giula, Ungaria, care este în același timp și unul dintre urmașii strămoșilor de odinioară ai Părintelui Nicolae Bordașiu, din Micherechi și pe care l-a avut, de asemenea, foarte aproape de inima sa. Strădaniile, ostenele, cheltuielile și dragostea Părintelui Nicolae Bordașiu au fost răsplătite, între altele, cu titlul de cetățean de onoare al comunei Săcădat, oferit din partea domnului primar Aurel Popa și a Consiliului Local.

A fost o adevărată sărbătoare, primită și de data aceasta cu multă bucurie sufletească, care a luminat chipul Părintelui Nicolae Bordașiu de-a lungul întregii zile trăite în satul său natal bihorean, Săbolciu.

Parcă a fost o încununare, la propriu, adusă din partea Bunului Dumnezeu și oferită cu dărnicie slujitorului Său din cel de-al douăzeci și unulea veac, de pe pământ românesc, Părintelui Nicolae Bordașiu, care pătîmind multe, de-a lungul vieții sale, a păstrat în suflet, până la sfârșitul ei, ca pe o comoară de mare preț, credința străbună și dragostea de Dumnezeu, de neam și de țară, dar și de strămoșii săi.

Deși nu ne-am fi așteptat, având în vedere vigoarea și înfățișarea sa de la acel moment și eveniment, la doar două luni după aceea, cu prilejul sărbătorii

Sfântului Ierarh Nectarie din Eghina, după cum mărturiseam și la început, Bunul Dumnezeu a chemat la odihnă veșnică și la răsplătire sufletul robului Său, al Părintelui Nicolae Bordașiu, care a părăsit lumea aceasta, având conștiința datoriei împlinite și sufletul împăcat.

Bunul Dumnezeu și Mântuitorul sufletelor noastre și al lumii întregi să primească dragostea, ostenele, slujirea, jertfelnicia și toate strădaniile înmulțite ale Părintelui Nicolae Bordașiu, pe care cu inimă bună și multă dăruire le-a desfășurat și le-a avut în toată viața sa, dăruindu-i mântuire, odihnă, liniște, pace sufletească și veșnică pomenire, dimpreună cu strămoșii Sfinției Sale și cu toți cei care din veac i-au bineplăcut Lui Dumnezeu!

Cu binecuvântare, rugăciune înălțată către Bunul Dumnezeu și prețuire,

† SILUAN

Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria
și Locțiitorul Episcopiei Daciei Felix

4. Preotul profesor Nicolae Bordașiu - «Cruciat» al Sfintei Scripturi și «Înțelept» adăpat din operele Sfinților Părinți ai Bisericii

*† Preasfințitul Ieronim SINAITUL
Episcop Vicar Patriarhal*

In data de 9 noiembrie 2019, când Biserica îi cinstește pe sfinții mucenici străromâni de la Sirmium, Claudiu, Castor, Sempronian și Nicostrat, pe sfinții mucenici Onisifor și Porfirie, sculptorii care l-au mărturisit pe Hristos în fața cruntului prigonitor Dioclețian, precum și pe sfântul ierarh Nectarie din Eghina, unul dintre cei mai iubiți sfinți ai ultimelor secole, se împlinește un an de la trecerea în Împărăția cerească a Părintelui Profesor Nicolae Bordașiu, slujitor vrednic și blând al Bisericii Ortodoxe Române, mărturisitor convins și apărător înflăcărat al învățăturilor Evangheliei și al lui Hristos, duhovnic sufletist și părinte spiritual al multor creștini, trăitor al virtuților și exemplu frumos de viață creștină și patriotism.

Viața Părintelui Nicolae, care s-a întins pe parcursul a aproape un secol, reprezintă, pe de o parte, un veritabil tablou al greutăților și provocărilor pe care Biserica Ortodoxă din România le-a întâmpinat în perioada regimului de tristă amintire. Pe de altă parte, biografia Părintelui ne descoperă pilda slujitorului

înțelept și harnic, care „și-a pus sufletul pentru oile sale“ (Ioan 10, 11), vorbindu-le, învățându-le, ascultându-le cu multă atenție, și care i-a luminat pe fiii săi duhovnicești prin pedagogia vieții sale, asemenea unei candelă veșnic arzând, care răspândește o lumină discretă. Și-a asumat cu multă responsabilitate calitatea de apostol și mărturisitor al lui Hristos, într-o societate a schimbărilor, a confuziei și a provocărilor

L-am cunoscut personal pe Părintele profesor Nicolae Bordașiu, în perioada în care am fost elev al Seminarului Teologic din București. Rememorez cu emoție prezența lui la catedră, pedagogia cu care ne vorbea despre învățăturile Sfintei Scripturi și zelul de care a dat dovadă când ne îndemna să cercetăm cu acribie operele Sfinților Părinți ai Bisericii. Acum, la ceas comemorativ, emoția prilejuită de aniversarea unui an de la trecerea la cele veșnice a Părintelui Nicolae, cu bucuria de a-l fi cunoscut și cu nădejdea că Hristos îl va fi învrednicit să se odihnească în Împărăția cerurilor, căutând cu drag în cămara gândurilor, găsesc bun prilej de a așterne, în rândurile următoare, câteva cuvinte despre Părintele Nicolae, cel care, pentru mulți, a fost profesor, director, mărturisitor, duhovnic, prieten, povățuitor, soț, apropiat.

Părintele Nicolae Bordașiu, pildă de viață creștină și mărturisire a lui Hristos

Părintele Nicolae a avut un traseu biografic inedit, care va rămâne în istoria neamului românesc ca exemplu de mărturisire și de slujire a lui Hristos. S-a născut în Bihorul scriitorului și academicianului român Iosif Vulcan (1841-1907) și al avocatului patriot Emanuil Gojdu (1802-1870), în localitatea Săbolciu. A primit o educație deosebită de la părinții săi, Gheorghe și Maria, familie frumoasă de creștini care îi vor fi cultivat, tânărului Nicolae, apropierea și dragostea de Biserică. Tatăl său, Gheorghe, a îndeplinit rolul de tribun în Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, care, într-o istorică zi de duminică, la 1 decembrie 1918, sub președinția lui Gheorghe Pop de Băsești, a votat unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu Patria mamă, România⁷. Lui Gheorghe Bordașiu, care a fost și învățător, și preot, și patriot, Părintele protopop Gheorghe Lițiu i-a închinat un frumos portret, intitulat „Un chip de preot vrednic iconom-stavrofor, Gheorghe Bordașiu“, material publicat în revista *Biserica Ortodoxă Română*, anul XCVIII (1980), nr. 5-6, pp. 614-617.

⁷ Petre OTU, *România în primul război mondial: Marea Unire 1918*, Ed. Litera, București, 2017, p. 107.

Tânărul Nicolae a urmat studiile, pe rând, în satul natal, în Oradea și în localitatea Poiana Moșilor. A terminat liceul la Beiuș, după care a ales drumul capitalei. În București a urmat cursurile Facultății de Teologie Ortodoxă și pe cele ale Facultății de Farmacie. În această perioadă i-a cunoscut pe unii dintre marii dascăli ai teologiei românești din veacul al XX-lea, pe liturgistul Petre Vintilescu, pe patrologul Ioan G. Coman, pe biblistul și prozatorul Gala Galaction, pe apologetul Ioan G. Savin. A fost coleg de facultate cu pururea pomeniții mitropoliți Bartolomeu Anania, Antonie Plămădeală și Nicolae Corneanu. Conjunctura aleasă l-a determinat să se apropie și mai mult de Biserică. Astfel că, spre jumătatea secolului XX, îl găsim între tinerii inimoși ai grupului „Rugul Aprins“, alături de Valeriu Streinu, Andrei Scrima și mulți alții. Se numără printre fondatorii Asociației Studenților de Teologie și ai Asociației Tineretului Ortodox Studențesc (ATOS), motiv pentru care a și fost condamnat, în lipsă, la 20 de ani de închisoare. S-a întors în locurile natale, pentru o perioadă de 7 ani, din 1948 până în 1955, ascunzându-se de cei care îl doreau încarcerat. A fost prins și arestat în 1955. A făcut închisoare la Timișoara, Jilava, Oradea și Aiud, alături de mulți alți tineri creștini entuziaști, care au avut curajul să îl mărturisească pe Hristos.

În 1964, după eliberare, a lucrat la Institutul Cantacuzino, în București. Aici, s-a numărat printre cercetătorii care au preparat pentru întâia oară în România gama globulina din sânge retro-placentar. Patru ani mai târziu, în 1968, întâlnirea cu Patriarhul Justinian avea să îi schimbe considerabil viața. A fost hirotonit preot, la 30 noiembrie 1969, și, tot în același an a fost numit profesor la Seminarul Teologic din București. Și-a continuat studiile în domeniul teologiei, elaborând și susținând teza de doctorat sub îndrumarea Părintelui Dumitru Stăniloae. Pentru câțiva ani, din 1973, a urmat cursuri de specializare la Paris. Aici i-a cunoscut pe scriitorul Eugen Ionescu (1909-1994) și pe filosoful Emil Cioran (1911-1995), precum și pe teologii Olivier Clement și Michel Evdokimov. După întoarcerea în țară, și-a reluat activitatea didactică de la Seminarul Teologic din București, până în octombrie 1981, moment în care a fost transferat ca slujitor la Biserica Sfântul Silvestru, din București. Aici, cu aceeași înflăcărare și responsabilitate, a continuat să desfășoare activități importante cu tinerii. În acest sens, remarcăm eforturile pe care Părintele Nicolae le-a făcut pentru a intermedia participarea tinerilor teologi români și nu numai la întâlnirile de tineret creștin desfășurate în Europa.

Spre bucuria pelerinilor și enoriașilor bisericii Sfântul Silvestru și ca răspuns la evlavia pe care aceștia o au față de sfinții lui Dumnezeu, în anul 2002, Părintele Nicolae, împreună cu vrednicul de pomenire, Părintele Constantin Galeriu, au reușit să aducă de la Roma moaștele Sfântului Ierarh Silvestru, care au fost depuse în locașul de cult bucureștean spre venerare.

În 2017, an care a fost declarat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române drept „Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului“, cu prilejul manifestărilor ocazionate de sărbătoarea Sfântului Dimitrie cel Nou, Ocrotitorul Bucureștilor, Părintele Nicolae Bordașiu a primit din partea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel „Crucea patriarhală“, cea mai înaltă distincție a Patriarhiei Române, în semn de apreciere pentru tăria de care a dat dovadă în mărturisirea credinței creștine în timpul perioadei comuniste. Cu acest prilej, în *Actul solemn comemorativ*, proclamat în data de 27 octombrie 2017, la Catedrala Patriarhală din București, a fost evidențiat curajul și pilda de mărturisire a celor care, în pofida durerilor și amenințărilor primite, nu au pregetat să îl păstreze pe Hristos în inimile lor și pe buzele lor, în rugăciune și în învățătură: „Între chipurile luminoase ale perioadei în care a păstorit Patriarhul Justinian, se numără ierarhi, profesori de teologie, studenți, monahi, intelectuali creștini, dar mai ales cei peste 2000 de preoți ortodocși care au fost arestați și anchetați, aruncați în închisori sau trimiși la muncă forțată și de exterminare la canalul Dunăre-Marea Neagră, câțiva chiar deportați în Siberia, considerați periculoși pentru noul regim politic de stat. Credința lor puternică și curajul de a-L mărturisi pe Hristos prin suferință au exprimat rezistența activă sau jertfelnică a Bisericii, alături de rezistența ei liturgică prin propovăduirea credinței și săvârșirea Sfintelor Taine și a ierurgiilor. A fost o luptă cu ateismul militant și agresiv dusă dincolo de unele discursuri convenționale și compromisuri oficiale de coexistență pașnică. Răbdarea și suferințele apărătorilor Ortodoxiei și ale mărturisitorilor din temnițele comuniste, lupta și dăruirea de sine a vrednicului de pomenire Patriarh Justinian Marina, lucrarea duhovnicească a clericilor harnici și devotați, sunt dovezi ale credinței și ale jertfelniciei poporului român, pe care trebuie să le prețuim și să le păstrăm permanent în memoria noastră. Exemplul vieții lor plină de fapte de evlavie și fapte jertfelnice este un izvor permanent de lumină și de înnoire pentru viața creștină de astăzi, iar comemorarea lor ne cheamă să fim mărturisitori ai credinței ortodoxe, ctitori de locașuri sfinte și de cultură creștină, ne îndeamnă să avem în suflet iubire smerită și milostivă, precum și fapte demne de mărturisire a credinței creștine astăzi“⁸.

Pentru Părintele Nicolae Bordașiu, credința jertfelnică s-a împletit armonios cu patriotismul și dragostea de neam. În anul 2018, cu puțin timp înainte de trecerea la cele veșnice a Părintelui, am avut bucuria de a fi prezent în localitatea natală a preacucerniciei sale, în Săbolciu, unde am participat alături de Preasfințitul

⁸ *Act Solemn Comemorativ*, în vol. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Lumina Sfintelor Icoane și Jertfa Apărătorilor Ortodoxiei. Lucrarea Bisericii în societate, în anul 2017*, Ed. Basilica, București, 2018, p. 90.

Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului și de Preasfințitul Siluan, Episcopul Ortodox-Român din Ungaria și Locțiitor de Episcop al Episcopiei „Dacia Felix“, la slujba de sfințire a unei troițe ridicată pentru pomenirea eroilor din cele două războaie mondiale, precum și a unui monument închinat făuritorilor Marii Uniri de la Alba Iulia, din 1918. Ambele edificii au fost construite prin contribuția și cu grija Părintelui Nicolae Bordașiu, ele fiind roade frumoase și alese ale patriotismului care, odinioară, l-a însuflețit pe tribunul Gheorghe Bordașiu și care, iată, după atâtea decenii, nu a încetat să încolțească și să rodească și în inima fiului acestuia, preotul profesor Nicolae Bordașiu, vlăstar vrednic al neamului românesc.

Nicolae Bordașiu, preot, profesor și pedagog de suflete

Așa precum am amintit mai sus, am avut bucuria de a-l cunoaște pe Părintele Nicolae la Seminarul Teologic Ortodox din București, pe când eram elev al acestei prestigioase școli. Părintele mi-a fost profesor la mai multe discipline: Îndrumări misionare, Pastorală, Dogmatică și Morală. Rezultatul râvnei Sale a fost că am rămas cu cunoștințe remarcabile, foarte clare, în aceste discipline, fapt apreciat și de profesorii de la Institutul Teologic de Grad Universitar din București când ne-am prezentat la examenul de admitere în această prestigioasă Instituție de învățământ.

Îmi amintesc faptul că, de la catedră, cu o pedagogie remarcabilă, Părintele Nicolae puna accent pe citirea, cunoașterea și înțelegerea corectă și dinamică a Sfintei Scripturi, pe care o numea temelie a însușirii învățăturii inspirate a Bisericii lui Hristos. În egală măsură, a fost un iubitor al literaturii patristice, inspirându-ne și îndemnându-ne și pe noi să ne adăpăm din operele Sfinților Părinți. Ne vorbea cu însuflețire despre pastorația eficientă a preotului și despre asumarea responsabilității preoției. În acest sens, rememorez momentul în care, la una dintre orele de teologie pastorală, Părintele Nicolae ne-a dat ca temă pentru vacanța de vară transcrierea tratatelor despre preoție ale Sfântului Ioan Gură de Aur, Sfântului Grigore Teologul și Sfântului Grigore Dialogul. De asemenea, îmi amintesc cu nostalgie că, la cursurile Părintelui, aveam caiete speciale, în care, pe o jumătate de pagină, în urma lecturii zilnice, făceam, la rând, conspectul unui capitol din textul Sfintelor Evanghelii, respectiv din textul celorlalte cărți ale Noului Testament. Pentru dragostea lui de Sfânta Scriptură, respectiv de literatura patristică, Părintele Nicolae a rămas în amintirea elevilor săi drept un «Cruciat» al Sfintelor Scripturi și un «Înțelept» adăpat din operele Sfinților Părinți ai Bisericii.

De altfel, dragostea Părintelui față de textul Sfintei Scripturi și față de operele Sfinților Părinți reiese și din cuprinsul studiilor publicate de acesta. Bunăoară,

într-un material publicat în 1972, intitulat *Inumanitatea rasismului*, Părintele Nicolae, criticând ideologia rasială, face o frumoasă prezentare a învățaturii creștine despre demnitatea omului, apelând la cărțile Sfintei Scripturi și la scrierile patristice. Între altele, el amintește următoarele: „Învățătura cea nouă a Evangheliei propovăduite de Iisus Hristos ne aduce o deplină egalitate și frățietate. Căci altfel cum s-ar putea ruga credincioșii unui singur Tată: Tatăl nostru care ești în ceruri (Matei VI, 9), dacă nu ar fi toți frați? Și nu pot să fie altfel de vreme ce toți au origine comună în Dumnezeu, care i-a făcut după chip și asemănare, iar în Iisus Hristos se realizează pentru toți eliberarea din robia păcatului și posibilitatea de a deveni fii, după har; [...] mergând pe drumul învățaturii evanghelice nici nu poate să se dezvolte în creștinism o altă concepție decât aceea a deplinei egalități între oameni, căci acolo unde este Iisus Hristos, este și Biserica, după cum zice Sfântul Ignatie Teoforul, în Epistola către Smirneni”⁹.

Într-un alt studiu, intitulat *Datoriile morale ale preotului*, publicat în 1973, Părintele Nicolae reușește să facă o scurtă dar cuprinzătoare trecere în revistă a datoriei și responsabilității de preot. Inspirându-se din învățăturile Sfintei Scripturi și din frumoasele opere despre preoție ale Sfinților Părinți, Părintele Nicolae evidențiază că „preoția este o formă de viață, pentru că ea trebuie trăită [...] Biserica este o comuniune harică de credință, nădejde și dragoste, în care realizarea morală a credincioșilor se face pentru dobândirea mântuirii. În această comuniune, Iisus Hristos este viu prin taina Sfintei Euharistii, iar preotul este slujitorul Lui și al credincioșilor. Această preoție este strâns-legată de viața pe care el o sfințește prin slujirea harică. Pentru el, îndeplinirea datoriei va fi constituit cea mai înaltă ilustrare a moralei evanghelice. În acest sens, el va ajuta la rezolvarea tuturor problemelor bisericești în spiritul învățaturii creștine, din care rezultă și complexitatea datoriei sale morale, pe care Sfântul Apostol Pavel le rezumă în îndemnul: «Fă lucrul evanghelistului, slujba ta fă-o deplin» (II Timotei IV, 5)”¹⁰.

Prin viața, mărturisirea și slujirea desfășurate, Părintele Nicolae „a făcut lucrul evanghelistului” și a „trăit” preoția, simțind-o în cele mai tainice cămări ale ființei sale. A fost un mare iubitor de biserică, un om al respectului, al corectitudinii și al disciplinei. A fost un părinte care, sub învelișul severității, ascundea o inimă bună, de aur, și o minte animată de cele mai sincere și nobile simțăminte pentru Biserică, teologie, cinul preoțesc și misiune în folosul poporului român.

⁹ Pr. Nicolae BORDAȘIU, „Inumanitatea rasismului”, *Studii Teologice*, seria a II-a, anul XXIV (1972), nr. 1-2, pp. 118-120.

¹⁰ Pr. Nicolae BORDAȘIU, „Datoriile morale ale preotului”, *Studii Teologice*, seria a II-a, anul XXV (1973), nr. 1-2, p. 72 și p. 81.

Deși au trecut ani mulți din perioada studiilor la Seminar, timpul nu va putea să șteargă mărturia preotului misionar și a profesorului dăruit, însușiri care l-au urmărit mereu pe Părintele Nicolae. Personal, țin să îi mulțumesc -în veșnicie- pentru exemplul pe care l-a oferit Bisericii și teologilor preocupați de o slujire autentică a acesteia, totodată și pentru binele pe care l-a făcut multor oameni. Îi datorăm recunoștință pentru răbdarea pe care a avut-o cu noi, elevii lui, și pentru pedagogia și cultura teologică cu care ne-a sădit dragostea de Sfânta Scriptură, de Dogmele Bisericii și de literatura Sfinților Părinți. Nu în ultimul rând, îi datorăm grațitudine pentru că a lucrat cu hărnicie, tenacitate, consecvență, trudă, luciditate, coerență și responsabilitate la creșterea atâtor generații de slujitori și ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, care îl pomenesc și care se roagă lui Hristos pentru Sfinția Sa.

La ceas comemorativ, ne rugăm ca Atotmilostivul și Iubitorul de oameni Hristos, Mântuitorul lumii, să îl așeze pe Părintele Nicolae Bordașiu, preotul, profesorul și apropiatul nostru, în locașurile Lui, alături de cei drepți, de slujitorii de elită ai Bisericii, cu îngerii și sfinții slujind Liturghia Cerească, rămânând totodată, în memoria noastră ca o prezență vie, deșteptătoare și mișcătoare de suflet; mobilizatoare pentru împlinirea corespunzătoare a misiunii de păstorie a sufletelor creștinilor Bisericii, în iureșul noilor încercări de astăzi.

5. Părintele nostru scump și drag Nicolae Bordașiu...

Stelian GOMBOȘ

In curgerea harnică, grăbită și dinamică a timpului, realizez, încă o dată, faptul că ușor, repede și sigur, ne apropiem de împlinirea unui an de la înveșnicirea *Părintelui nostru scump și drag Nicolae Bordașiu* – slujitorul vrednic, credincios, loial și destoinic, Părintele cald, bun, îngăduitor și împăciuitoare, colegul, camaradul, vecinul, fratele și prietenul deschis, disponibil, altruist și înțeleghător, omul plin de dragoste, bunătate, zâmbet, cordialitate și amabilitate!

Pentru toate acestea și multe altele, calități și virtuți, îl pomenim cu mult drag, îl evocăm cu multă recunoștință, îl prezentăm, oriunde și oricând, cu multă admirație, prețuire și dragoste.

Dacă este să vorbim despre personalitatea, talanții, charisma și unicitatea Părintelui nostru drag, bun și blând, Nicolae Bordașiu, care a trecut la veșnicile

și sfintele locașuri în ziua de vineri, 9 noiembrie 2018, la venerabila vârstă de peste nouăzeci și patru de ani, toate acestea, acum, în anul acesta – 2019, când dacă ar (mai) fi trăit printre noi, pământenii, Părintele Nicolae Bordașiu ar fi împlinit, la 22 mai 2019, venerabila vârstă de nouăzeci și cinci de ani de viață, iar la 30 noiembrie 2019, la sărbătoarea închinată apostolului neamului nostru românesc – Sfântul Andrei, ar fi aniversat cincizeci de ani de slujire sacerdotală, exemplară și pilduitoare, vom remarca, sublinia și reține faptul că Sfinția Sa a moștenit veleitățile omului dedicat cauzei pe care o susține de la tatăl său, Gheorghe, preot și dascăl, un luptător, după cum susținea Părintele Nicolae Bordașiu, pentru unitatea României: tânăr fiind, entuziast și cu dragoste de țară și de poporul românesc, a fost unul dintre cei prezenți pe Câmpia de la Alba Iulia care au zis: „Vrem să ne unim cu țara!”

De aici a început povestea tânărului Nicolae Bordașiu. „Ungurii nu au uitat lucrul acesta, că tata s-a răzvrătit și, după impunerea Dictatului de la Viena în 1940, l-au condamnat, în lipsă, la moarte. Eu nu puteam gândi să rămân într-o stăpânire străină și să învăț școală într-o limbă pe care nu o cunoșteam. Eu nu știam limba ungurească.

Asta a vrut Bunul Dumnezeu să se întâmple. Am plecat eu singur întâi de acasă. Apoi, am venit și am luat-o pe sora mea, aveam doar șaisprezece ani. Mama mea murise și tatăl meu era ocupat cu școala, cu parohia, cu pământul. Faptul că am rămas fără mama a făcut ca eu și sora mea să fim foarte uniți. Ea nu a putut suporta să rămână fără mine. Când am venit acasă, își pierduse graiul de plâns și atunci tatăl meu mi-a zis: «Ori o iei și pe soră-ta, ori nu mai pleci nici tu.»

A urmat perioada liceului, absolvit la Beiuș, unde l-a întâlnit pe Episcopul Martir Nicolae Popoviciu, „bucuria vieții mele acea întâlnire, omul care mi-a îndrumat pașii spre teologie și m-a sfătuit îndeaproape” și povestea a continuat cu cele două facultăți urmate în paralel – Farmacia și Teologia. Aceasta a fost o perioadă de care Părintele își aducea, întotdeauna, aminte cu mare plăcere.

Pe lista numelor care i-au deschis apetitul pentru cunoaștere și învățatură se înscriu numai personalități marcante. Povestea de Gala Galaction, Profesor la Studiul Vechiului Testament, care o dragoste enormă față de slujbă, față de Biserică. A fost apoi Profesorul Ioan G. Coman, care le făcea expuneri de patrologie, de literatură patristică. Profesorul era o somitate, un savant în materie, cunoscător de limbă greacă și latină. Apoi, era Haralambie Rovența - Profesorul de Studiul Noului Testament, care a publicat nenumărate cărți de comentarii la Noul Testament. Era un om de o bunătate sufletească și de o finețe deosebite. Filosoful Ioan G. Savin, alt om impecabil, pe care studenții îl aplaudau la curs. „Mai era stâlpul Ortodoxiei, cum ziceam noi, Profesorul Tudor M. Popescu - marele istoric,

care era un om atât de modest... Venea și cânta la strună cu noi la slujbele pe care le făceam la Biserica Mănăstirii Radu Vodă, unde Patriarhul Justinian a instituit regim de mănăstire. Ne-a trimis ca preoți-slujitori oameni deosebiți. Acolo a fost Părintele Paulin Leca, care a tradus mai multe cărți din limba rusă, era foarte bun cunoscător de limba rusă, a fost Maxim Mereanu, care au fost cu toții trăitori în Grecia. Aceștia veneau și făceau slujba la biserică, împreună cu preoții de la facultate și cei care erau la internat. Internatul Teologic avea și un statut de institut de educație pentru viitori preoți“, îmi mărturisea Părintele Nicolae. După care continua: „Am avut, de asemenea, colegi deosebiți: Mitropolitul Nicolae Corneanu, care a fost ucenicul Părintelui Coman, Arhiepiscopul Gherasim Cristea de la Râmnicu Vâlcea, Mitropolitul Antonie Plămădeală, un bun prieten, Părintele Arhimandrit Roman Braga, care acum este duhovnic și slujitor la o mănăstire din America. Cu Părintele Roman Braga am frecventat Mănăstirea Antim din București, unde aveau loc întâlnirile «Rugului Aprins». Printre cei de acolo, Părintele Arhimandrit Benedict Ghiuș era asistent la Catedra de Mistică, pe care o ilustra Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, și pe care îl iubeam foarte mult noi, toți studenții“.

Venirea la Mănăstirea Antim din București i-a permis Părintelui Nicolae Bordașiu să cunoască viața monahală din interior și „Rugul Aprins“. „Ceea ce nu știe lumea și nici nu are de unde să o știe este faptul că venirea la «Rugul Aprins» a Părintelui Ioan Străinul (Ioan Kulighin) se datorează, într-o oarecare măsură, Părintelui Roman Braga și mie. Noi, studenți fiind, mergeam des la Mănăstirea Cernica și, într-o zi, mergând pe lângă Biserica «Sfântul Lazăr» din cimitirul Cernicăi, am auzit revărsându-se o melodie aparte. Părintele Roman Braga, basarabean fiind, și-a dat seama despre ce era vorba. Ne-am oprit, am ascultat și am continuat să mergem. Am stat la o Sfântă Liturghie oficiată de către Mitropolitul Nicolae al Rostovului, împreună cu câțiva călugări ruși refugiați acolo, și între ei era Părintele Ioan cel Strein. Era și un călugăr care știa românește, traducătorul lor.

Când s-a terminat sfânta slujbă, Părintele Roman Braga a stat de vorbă cu ei. Dintr-una într-alta, le-am spus de Cercul de la Mănăstirea Antim din centrul capitalei. Când ne-am întors la mănăstire i-am spus Părintelui Benedict ce am întâlnit noi la Cernica. Părintele s-a dus împreună cu Sandu Tudor, care era, pe vremea aceea, civil, necălugărit, la Mănăstirea Cernica. Astfel a ajuns Părintele Ioan cel Străin să facă parte din «Rugul Aprins», să fie mentorul nostru spiritual“.

Legat de acest episod, Părintele Nicolae Bordașiu își amintea și rememora clipele în care toți membrii grupării au primit binecuvântarea rugăciunii neîncetate de la Părintele Ioan: „S-a apropiat de fiecare dintre noi, ne-a pus mâna pe cap,

ne-a spus binecuvântarea și ne-a stropit cu puțină apă sfințită. Așa am început noi o ucenicie grea, care a mers de-a lungul vremii, alături de cei de la Mănăstirea Antim“.

A fost secretar și apoi președintele Asociației Studenților de Teologie. Pentru a contracara activitatea utecistă în rândul studenților, cu binecuvântarea Părintelui Arhimandrit Benedict Ghiuș, împreună cu Roman Braga și Gheorghe Domășneanu au înființat Asociația Tineretului Ortodox Studențesc (ATOS), fapt care a făcut să fie arestați mulți din ei în anul 1948. Reușind să stea ascuns de securitate timp de șapte ani, a fost descoperit în 1955 și au urmat ani de carceră grea, suferință, lipsuri la Timișoara, Jilava, Oradea și Aiud până în 1964.

După eliberare a lucrat ca muncitor, apoi tehnician la Institutul Ioan Cantacuzino, unde a făcut parte din colectivul care a preparat pentru întâia oară în România gamaglobulina din sânge retro-placentar.

Întâlnirea cu Părintele Patriarh Justinian Marina în anul 1968 i-a schimbat drumul vieții. Părintele Patriarh Justinian l-a hirotonit diacon și apoi preot, de sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei, în 30 noiembrie 1969. În acest timp a urmat studiile de doctorat la Facultatea de Teologie, având ca îndrumător pe Părintele Profesor Dumitru Stăniloae.

În altă ordine de idei, acum, la un moment al comemorării, pomenirii și evocării Părintelui nostru Nicolae Bordașiu, scriu aceste rânduri, umile dar curate, sincere și deschise, pentru a-i mulțumi, și în acest mod sau fel, cu sinceră recunoștință și caldă afecțiune, pentru tot binele ce l-a făcut și săvârșit atâtor oameni și fii duhovnicești, cărora le-a conturat, amprentat și marcat viața ori personalitatea în sens pozitiv și luminos. Îl asigurăm, și acum, și pe această cale, că în sufletele și în inimile noastre nu va fi niciodată tratat la timpul trecut, ci ca un pururea scumpul, dragul, deosebitul și binecuvântatul nostru Părinte Spiritual Nicolae Bordașiu.

În aceste clipe, cuprins fiind de emoție, respect, recunoștință și venerație m-am tot gândit preț de mai multe zile cum să-mi pot exprima, cât mai bine, în câteva rânduri, aceste stări și sentimente față de Sfinția Sa, căci constat, cu oarecare strângere de inimă, că nu este ușor să faci un asemenea lucru mai ales pentru unul ca mine care l-am cunoscut de relativ puțină vreme, adică doar câțiva ani, aici – la Biserica „Sfântul Silvestru“ din București, ce îl are de ocrotitor spiritual și pe Sfântul Domnitor Român Neagoe Basarab și care a avut, printre alții, un veritabil slujitor sacerdotal, pastoral, omiletic și catehetic - în persoana Părintelui Profesor Constantin Galeriu.

Altfel spus, Părintele Nicolae Bordașiu, după cum am enunțat și mai sus, se creiona, se conturează și se identifică și acum, cel puțin în mintea și în inima mea, prin câteva trăsături și calități distincte: în primul rând caracterul, onoarea

și demnitatea Părintelui; apoi vocea sa inconfundabilă – caldă și mângâietoare; după aceea cultura teologică și nu numai cu care era înzestrat datorită muncii și tenacității Precucerniciei Sale – care a fost un autodidact înăscut și foarte perseverent; comportamentul, felul său de a fi și de a se raporta la semenii săi, la fiecare în parte într-un mod deosebit și unic, fiind foarte respectuos, accesibil și deschis, la orice oră și în orice loc sau împrejurare, toate acestea descoperind, în persoana sa, o generozitate și o etică a bunului simț pe care le-a cultivat de-a lungul întregii sale vieți și pe care astăzi le întâlnești tot mai rar!

Cugetând, așadar, la activitatea și la personalitatea Precucerniciei Sale, care era una foarte bine conturată și cât se poate de autentică și de firească, mă gândesc la darul omului providențial cu care l-a înzestrat Creatorul și Stăpânul nostru al tuturor – Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos – pe care sfinția sa l-a cinstit și l-a slujit cu toată sinceritatea, dragostea și abnegația!

De aceea m-aș bucura să știu că atât contemporanii cât, mai ales, posteritatea îi vor acorda, totdeauna, cinstea, recunoștința și prețuirea cuvenită pentru tot ce a făcut, pentru ceea ce a fost, este și înseamnă (sau ar trebui să însemne) în conștiința și în memoria noastră colectivă, care mă rog lui Dumnezeu să nu fie alterată, și spun aceasta cu mare înfrigurare fiindcă, din păcate, noi cam avem „darul“ acesta de a ne uita foarte repede binefăcătorii și înaintașii noștri. Încerc, totuși, să îmi fac un act de încurajare și de optimism și să cred că ori de câte ori va fi pomenit numele său va fi pronunțat cu venerație și respect, pentru tot binele pe care l-a făcut atâtor oameni și care fapte sunt consemnate de către Mântuitorul nostru Iisus Hristos – Arhiepiscopul Cel Veșnic în Împărăția Sa cea cerească și veșnică de care, ne rugăm Lui, să aibă parte și Părintele nostru scump și drag Nicolae!

Prin urmare, știind, din propria-mi experiență, că fiecare întâlnire cu Părintele Nicolae Bordașiu a fost un prilej de mare înălțare sufletească și de sărbătoare, asemeni întâlnirilor învățăcelilor cu marii filozofi ai vremii antice precum Platon, Plotin, Socrate, Aristotel, fiindu-ne pildă demnă de urmat, de înțelepciune, abnegație și dăruire, mă gândesc ce repede îi uităm noi pe acești oameni, pe acești slujitori ai vieții noastre bisericesti și ai spiritualității noastre duhovnicești, fiindu-le prea puțin recunoscători pentru toate câte ne-au făcut și ne-au dăruit ei nouă, neaducându-ne, astfel, aminte „de mai marii noștri“!

Dar „noi locului ne ținem, cum am fost, așa rămânem“!

În încheiere, mă simt foarte onorat pentru faptul că am avut fericitul prilej și marea șansă de a-l întâlni și de a-l cunoaște pe Părintele Profesor Nicolae Bordașiu – mare personalitate a spiritualității noastre românești contemporane și, nu în ultimul rând, de a avea posibilitatea să-mi exprim, și cu această ocazie, în scris, recunoștință și omagiul meu, acum, la acest prilej ori ceas comemorativ, când mă

rog lui Dumnezeu să îl așeze cu dreptii și să îl numere cu Sfinții Săi, în Împărăția cea cerească și veșnică a Preasfintei Treimi! Amin!

Totodată, un gând sincer și profund, de aleasă afecțiune, solidaritate, compasiune, considerație, apreciere și admirație față de Maica noastră Preoteasă – Doamna Rodica Gabriela Bordașiu – stâlp, reazăm, prieten sincer, de neasemuită nădejde, al Părintelui Nicolae – pe parcursul întregii sale vieți, plină de încercări, obstacole, piedici, suferințe dar și cu momente de bucurie, înălțare spirituală și optimism creștinesc!

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească, cu Aleșii, cu Dreptii și cu Sfinții Săi!... Veșnică să-i fie amintirea și pomenirea! Amin!

6. La un an după trecerea la cele veșnice

Vidu BIDILEAN

Destinul implacabil a făcut ca bunul nostru prieten să ne părăsească cu puțin timp înainte de apariția unei lucrări¹¹ în care l-am evocat într-un capitol: „*Nicolae Bordașiu – pe drumul vieții*“, lucrare pe care nu a apucat să o lectureze. În acea primă parte a anului 2018 am consemnat următoarele:

„La vârsta și anii săi de viață (în prezent nouăzeci și patru de ani) Părintele Profesor Nicolae Bordașiu - vrednic slujitor al Bisericii „Sfântul Silvestru“ din Capitală, uimește prin spiritul său viu, mereu atent la cei din jur, întotdeauna pregătit și neostenit în a le fi de folos credincioșilor care vin în număr considerabil la slujbe. Îi bucură pe fiecare în parte cu povețele și cuvintele dinadins alese să le mai ușureze din sarcina necazurilor. Dincolo de haina preoțească, care îl înnobilează, Părintele este un om care a trăit o viață marcată de asprimea celor mai dure închisori, dar și de amintiri de aur cu Părintele Profesor Dumitru Stăniloae sau Părintele Profesor Constantin Galeriu.

A moștenit veleitățile omului dedicat cauzei pe care o susține de la tatăl său, Gheorghe, preot și dascăl, un luptător, după cum ne spune Părintele, pentru unitatea României: „Tânăr fiind, entuziast și cu dragoste de țară și de poporul românesc, a fost unul dintre cei prezenți pe Câmpia de la Alba Iulia care au zis: «Vrem să ne unim cu țara!»“.

¹¹ Ioan Degău, Crișana tradițională XI, Imagini de istorie, etnografie și folclor, Ed. Primus, Oradea, 2018, p. 137-152

De aici începe povestea, iar cuvintele se înnoadă atât de bine unele de altele încât ai impresia că retrăiești adolescența Părintelui Nicolae Bordașiu. „Ungurii n-au uitat lucrul acesta, că tata s-a răzvrătit și, după impunerea Dictatului de la Viena (1940), l-au condamnat, în lipsă, la moarte. Eu nu puteam gândi să rămân într-o stăpânire străină și să învăț școală într-o limbă pe care nu o cunoșteam. Eu nu știam limba ungurească. Asta a vrut Bunul Dumnezeu să se întâmple. Am plecat eu singur întâi de acasă. Apoi, am venit și am luat-o pe sora mea, aveam doar șaisprezece ani. Mama mea murise și tatăl meu era ocupat cu școala, cu parohia, cu pământul. Faptul că am rămas fără mamă a făcut ca eu și sora mea să fim foarte uniți. Ea nu a putut suporta să rămână fără mine. Când am venit acasă, își pierduse graiul de plâns și atunci tatăl meu mi-a zis: «Ori o iei și pe soră-ta, ori nu mai pleci nici tu.»“

Firul poveștii continuă cu perioada liceului, absolvit la Beiuș, unde vedeai oamenii mergând la plug cu căruța, iar duminica erau îmbrăcați impecabil, ca niște domni adevărați de oraș, un oraș cu o istorie culturală bogată, care a pus o bază solidă în educația adolescentului cu gânduri și aspirații înalte pentru viitor.

Legat tot de orașul ardelenesc este momentul întâlnirii cu episcopul martir Nicolae Popoviciu: „bucuria vieții mele, acea întâlnire, omul care mi-a îndrumat pașii spre teologie și m-a sfătuit îndeaproape“, spune Părintele Nicolae. Pentru că era în vremea războiului și nu erai salvat decât de admiterea la o facultate militarizată, tânărul Nicolae Bordașiu dă admitere la Farmacie, ca să poată urma Teologia. Reușește și urmează în paralel cursurile ambelor facultăți. A urmat o perioadă de care Părintele Nicolae Bordașiu își aduce aminte cu mare plăcere. Povestește de Gala Galaction, profesor la Vechiul Testament, o personalitate a Bisericii noastre, scriitor, profesor. Avea o dragoste enormă față de slujbă, față de Biserică. Gala Galaction s-a apropiat foarte mult de studenții cazați la Internatul Teologic de la Mănăstirea Radu Vodă, mai cu seamă în serile în care venea și le vorbea celor între douăzeci și treizeci și cinci de tineri ca și cum ar fi fost copiii lui.

Pe lista numelor care i-au deschis calea pentru cunoaștere și învățatură se înscriu numai personalități marcante: profesor Ioan G. Coman, Haralambie Roventă, Ioan G. Savin, Tudor M. Popescu ș.a.

După care continuă: „Am avut, de asemenea, colegi deosebiți: mitropolitul Nicolae Corneanu, care a fost ucenicul Părintelui Coman, episcopul Gherasim Cristea de la Râmnicu Vâlcea, mitropolitul Antonie Plămădeală, un bun prieten, Părintele arhimandrit Roman Braga, care acum este duhovnic și slujitor la o mănăstire din America. Cu Părintele Roman Braga am frecventat Mănăstirea Antim din București, unde aveau loc întâlnirile «Rugului Aprins». Printre cei de acolo, Părintele arhimandrit Benedict Ghiuș era asistent la Catedra de Mistică,

pe care o ilustra Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, pe care îl iubeam foarte mult toți studenții“.

Pe timpurile acelea, fiindcă începuse acțiunea de atragere a tineretului către Uniunea Tineretului Comunist, tinerii teologi au gândit o altă formă de activitate pentru tineri, și așa s-a înființat Asociația Tineretului Ortodox Studențesc (A.T.O.S.), al cărui președinte a fost Părintele Bordașiu. Acest demers a avut loc cu binecuvântarea Părintelui Arhimandrit Benedict Ghiuș, împreună cu Roman Braga și Gheorghe Domășneanu. Pe cât de frumoși au fost anii de facultate, pe atât de crânceni aveau să se dovedească cei care le-au urmat. Mai cu seamă perioada anilor 1948-1955, când Părintele Nicolae a stat ascuns de Securitate pentru o condamnare în lipsă la douăzeci de ani de închisoare. A fost descoperit în anul 1955, iar ceea ce a urmat nu poate fi decodificat decât în termeni de carceră grea, suferință, lipsuri, la Timișoara, Jilava, Oradea și Aiud, fiind deținut politic între anii 1955-1964.

Ca răsplată parcă pentru suferințele îndurate în închisoare, Părintele Bordașiu îl întâlnește pe Părintele Profesor Constantin Galeriu, acest duhovnic, părinte și paroh al întregii țări, la Biserica „Sfântul Silvestru“ din București. „Cu Părintele Constantin Galeriu am avut o activitate deosebit de fructuoasă în parohia «Sfântul Silvestru». Era un om extraordinar. El nu era parohul «Sfântului Silvestru» sau al micii parohii de aici, era parohul întregii țări. Oriunde era solicitat, răspundea cu tot dragul. Era împlinirea vocației lui pastorale, să fie peste tot unde trebuia să fie cunoscut cuvântul lui Dumnezeu. Aici, la biserică, lumea îl iubea foarte mult. Alături de Părintele, am adus o părticică din moaștele Sfântului Silvestru și pe care vrednicul de pomenit patriarhul Teoctist, le-a adus de la Roma, de la cardinalul Camillo Ruini, vicar general al Romei. Atunci Părintele Patriarh a ținut o cuvântare în cuprinsul căreia a rostit poate cel mai frumos imn adus Sfântului Silvestru de către cineva. Eu am scris un acatist pentru Sfântul Silvestru, pe care îl citim cu regularitate în biserică și îmi dau seama, cunoscând bine viața Sfântului Silvestru și recitind acest cuvânt al patriarhului Teoctist din Catedrala «San Giovanni», Laterano, ce cuprins teologic și ce formă frumoasă, artistică, literară avea cuvântul acesta, pe care îl avem aici, la biserică, din anul 2003. Părintele Profesor Constantin Galeriu a trecut la cele veșnice pe data de 10 august anul 2003. I s-a așezat locul de așteptare a învierii lângă marginea bisericii, pe care a iubit-o atât de mult. Neîncetat, de zece ani, vin oameni de peste tot, pentru a îi aduce un omagiu, să se roage pentru sufletul lui. Florile și luminile sunt nelipsite de la mormântul Părintelui atât vara, cât și iarna“.

Citind referințele Părintelui Bordașiu, cu riscul de a mă repeta, mă uit, cu multă admirație, că s-a născut la 22 mai 1924 în localitatea Săbolciu, din județul

Bihor. Tatăl său, Gheorghe, a fost învățător și din anul 1929 și preot, iar mama, Maria - nepoată de văr a Mitropolitului Vasile Mangra - a fost casnică. Începutul școlii primare l-a făcut în satul natal, apoi a continuat la Oradea, unde a și studiat cinci clase la liceul Emanoil Gojdu. Când a venit cedarea Ardealului de Nord, familia a fost silită să se refugieze și s-au stabilit într-un sat sărac dar cu oameni bogați sufletește - Poiana Moșilor. A terminat liceul în orașul Beiuș, un oraș mic, dar cu bogat trecut istoric. După cedarea Ardealului în urma Dictatului de la Viena, aici erau două Episcopii, Prefectura de Județ și apăreau trei ziare. În timpul liceului a fost pedagog la Internatul ortodox de băieți. Menționez că la acest internat de pe lângă Liceul „Samuil Vulcan“ l-am avut și eu pedagog. Reamintim că în acest oraș a avut prilejul să îl cunoască și să fie aproape de Episcopul Martir Dr. Nicolae Popoviciu, un înțelept ierarh și mare patriot. După Bacalaureat a urmat cursurile Facultăților de Teologie și Farmacie din București, unde avea colegi de facultate pe mitropoliții Nicolae Corneanu, Valeriu Anania, Antonie Plămădeală, Episcopii Roman Stanciu și Gherasim Cristea, Arhimandritul Roman Braga, sau pe Costel Bărbulescu, Teodor Damșa, Eliade Buciuc ș.a.

După eliberare (1964) a lucrat ca muncitor, apoi tehnician la Institutul Ioan Cantacuzino, unde a făcut parte dintr-un colectiv care a preparat pentru întâia oară în România gamaglobulina din sânge placentar și retro-placentar.

Întâlnirea cu Părintele Patriarh Justinian Marina în anul 1968 i-a schimbat drumul vieții. Patriarhul Justinian a stăruit la autorități ca să obțină numirea sa ca profesor la Seminarul Teologic Ortodox București. Părintele Patriarh Justinian l-a hirotonit diacon și apoi preot, de sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei, în 30 noiembrie 1969. În acest timp a urmat studiile de doctorat la Facultatea de Teologie, având ca îndrumător pe Părintele Profesor Dumitru Stăniloae. În anul 1973 a plecat la studii la Paris, unde a frecventat prelegerile profesorilor Marie-Joseph Le Guillou O.P., Charles Kannengiesser, Alain Besançon, Henri Bouillard și unde a obținut la Institutul Catolic un „Certificat d'habilitation pour le doctorat de 3-eme cycle“ (nr. 367/ 01.10.1974). În timpul studiilor la Paris, prin Ion Cușa, i-a cunoscut pe Ion Mămăligă și Eugen Ionescu (cărui i-a procurat Filocalia). Datorită Părintelui Dumitru Stăniloae, l-a întâlnit pe Emil Cioran. L-a cunoscut pe Preotul Virgil Gheorghiu și nu în ultimul rând, pe Părintele Arsenie Boca. De asemenea, a fost un apropiat al Părintelui Ioan Iovan de la Mănăstirea Recea - Mureș, al Mitropolitului Ardealului de vrednică amintire și prețuire Dr. Antonie Plămădeală, al Mitropolitului Bartolomeu Valeriu Anania, al Părintelui Arhimandrit Nicodim Dimulescu - Starețul Mănăstirii Crasna (Prahova).

Dar cea mai importantă relație a fost cea cu teologii de la Institutul Ortodox Saint-Serge din Paris: Olivier Clement și Michel Evdokimov. Revenit în țară a fost

din nou Profesor la seminar (1975) până în octombrie 1981, când este transferat la Biserica Sfântul Silvestru.

Aici a avut meritul de a fi între cei dintâi care au început predarea religiei în școală, imediat după decembrie 1989. Tot aici a ajutat tineretul să cunoască învățătura de credință și, în colaborare cu „Comunitatea Taizé“ din Franța, începând cu anul 1990 a organizat participarea tinerilor la întâlnirile de tineret creștin din Europa, iar până la urmă, a fost profesor și director la Seminarul Teologic Ortodox din București, perioadă în care l-a cunoscut și pe Părintele Gheorghe Calciu Dumitreasa - pe care l-a și ajutat când a fost nevoie.

A publicat studii și multe predici. A acordat foarte multe interviuri diferitelor trusturi de presă ori posturi de radio și televiziune din țară. Împreună cu Părintele Profesor Constantin Galeriu a intrat în legătură cu biserica San Silvestro din Roma pentru a obține, pentru biserica de aici, Sfintele Moaște ale Sfântul Silvestru, pe care le-a adus de la Roma P.F. Părinte Patriarh Teoctist Arăpașu, depunându-le în Biserica Sfântul Silvestru din București, la 3 noiembrie 2002.

A făcut parte, în mai multe legislaturi, din Adunarea Eparhială și Permanența Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Bucureștiului. A fost distins cu rangul de Iconom Stavrofor de către P.F. Părinte Patriarh Justinian și apoi și de către P.F. Părinte Patriarh Teoctist. După trecerea în veșnicie a Părintelui Prof. Constantin Galeriu, Părintele Nicolae Bordașiu este numit Paroh al Bisericii Sfântul Silvestru.

Cu alte cuvinte, în mintea și în inima mea personalitatea prea-cucerniciei sale se conturează și se identifică prin câteva trăsături și calități distincte, și anume: în primul rând prin maturitatea și bogata experiență sau înțelepciune pastorală și duhovnicească, prin atașamentul său față de valorile spirituale, perene ale poporului nostru, prin felul său de a fi mai puțin sofisticat sau complicat; după aceea prin tenacitatea și perseverența lui, prin dispoziția pe care o are spre intensificarea eforturilor în vederea rezolvării unei probleme, atunci când situația o cere; prin cultura teologică și nu numai, cu care este înzestrat datorită muncii și tenacității sfinției sale - deoarece este un autodidact înnăscut și foarte consecvent cu el de-a lungul întregii vieți; prin luciditatea și spiritul critic însoțit de foarte multă înțelegere și condescendență; pe urmă prin spiritul său de disciplină, în primul rând cu propria lui persoană, revelat cu fiecare slujire ori cu fiecare predică sau cuvântare, susținute într-un mod foarte concis, coerent dar și consistent în diferite împrejurări sau cu diferite ocazii. De asemenea, mai are și calitatea de a fi un om de o sinceritate, discreție și modestie ieșite din comun, care îți inspiră foarte multă încredere, confort sufletesc și dragoste față de valorile eterne ale spiritualității noastre românești și ortodoxe“.

Nu putem încheia această evocare fără a cita un mic eseu consemnat de Părintele Nicolae Bordașiu¹² la împlinirea vârstei de nouăzeci de ani: „Ce bine ar fi dacă?”

Ce bine ar fi dacă tăria credinței care i-a animat odată pe mărturisitori să rămână mereu ca o candelă vie din Rugul Aprins...!

Ce bine ar fi dacă lectura acestor mărturisiri semnate cu atâta sinceritate ar aduce un licăr de lumină în negura de gânduri cu care ne întâlnim și în aceste zile...!

Ce bine ar fi dacă prietenia ce s-a legat între cei ce mărturisesc aici, în vremea tinereții și-ar păstra aceeași valoare și tărie ca și atunci și ar fi o sursă de putere și acum...!

Ce bine ar fi dacă cei în vârstă, ca Dr. Szegli, Dr. Arion, Dna farmacistă Crăciun, D. Opran (cu o lună mai mare ca mine) ar găsi atâta tărie în comuniunea de gânduri arătată aici, ca să poată cu seninătate să își ducă mai departe drumul...!

Ce bine ar fi dacă cei în suferință grea sau necaz și care înfruntă iradierile și chimioterapia ar găsi în aceste mărturisiri sprijin pentru nădejdea lor de mai bine...!

Ce bine ar fi dacă pilda celor care în fiecare seară se adună în „eclesia domestică”, adică împreună „familia în rugăciune” ar rodi în cât mai multe case...!

Ce bine ar fi dacă cei tineri ar învăța „bătrânețea ca o limbă străină” - cum zice înțeleptul părinte Ion Gherasim de la Piatra Neamț - înainte de sfârșitul celor pentru care o învață...!

Ce bine ar fi dacă eu însumi, bine surprins de atâta bunătate și dragoste ce mi-au adus aceste mărturisiri, le-aș putea împlini urarea: La mulți ani...!

Ce bine este că omul propune și Dumnezeu dispune!

Pe culmea aceasta mă simt bine și apărat de rele. Îi las viitorului tainele lui ascunse. Cei nouăzeci de ani mi-au dăruit atât de multe încercări peste care m-a trecut bunătatea lui Dumnezeu. Nu sunt în stare să-I mulțumesc îndeajuns.

Și îngerii „doresc să privească chipul Sfintei Jertfe” în ce este dincolo de catapeteasmă, în Sfânta Sfințelor. Din cei nouăzeci de ani, jumătate i-am petrecut în această înaltă slujire. În cadrul acestei slujiri de patruzeci și cinci de ani mi-a dăruit Bunul Dumnezeu acest buchet de mărturisiri de pe tot drumul culese. Tuturor le mulțumesc și îndrăznesc să spun că mă rog pentru ei.

Este atât de frumos cum scrie Sfântul Apostol Pavel către Evrei: „Având împrejurul nostru atâta nor de mărturii, să lepădăm orice povară... și să alergăm... cu ochii ațintiți asupra lui Iisus, începătorul și plinitorul credinței”! (Ev. 12,1-2).

Ce bine ar fi dacă...”

¹² Stelian Gomboș, Cătălin Niculescu (coord.), *Mărturii pentru iubire. Părintele Nicolae – Ioan Bordașiu la împlinirea vârstei de 92 de ani*, Editura Ama Aediting, București, 2015, Epilog, p. 151-152.

II

ACESTA ERA PĂRINTELE

„Căci a-L urma pe Hristos înseamnă a-ți lua crucea și a-L mărturisi înaintea oamenilor, nu înaintea pereților sau în gândul tău, ci să te arăți înaintea oamenilor că ești iubitor de Dumnezeu, că ești în comuniune sfântă cu toți cei care-l iubesc pe Dumnezeu și, împreună, așa cum îngerii cântă în ceruri imnuri de slavă lui Dumnezeu și zic: «Sfânt, Sfânt, Sfânt», așa și noi pe pământ, în comuniune sfântă mărturisindu-L pe Hristos ca Fiul al lui Dumnezeu și pe Duhul Sfânt, împlinitorul voii lui Dumnezeu, să putem să ne croim un drum către sfințenie și să zicem «Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot!»“

Părintele Nicolae Bordașiu,
Predica la Duminica I după Rusalii
(a Tuturor Sfinților) - 19 iunie 2011,
Biserica Sfântul Silvestru

*Graiurile mele auzi-le Doamne! –
Predici pentru Duminici și sărbători de peste an,
București, Editura Ama Aediting, 2019*

7. Venind din acel adânc în care ne așteaptă Dumnezeu

Rodica CULCER

Pedagogia jertfei, smereniei și pocăinței

Intâlnirea mea cu Părintele Nicolae Bordașiu s-a petrecut sub semnul jertfei și al suferinței generatoare de înălțime duhovnicească, deși abia de curând am înțeles acest lucru.

Pedagogia Părintelui încă lucrează! Mă trimisese la el Părintele Savu din Ocna Sibiului, al cărui tată împărțise detenția politică din anii comunismului cu Părintele. Evocarea martiriului foștilor deținuți, a fost de altfel o constantă nu numai a discursului, ci și a faptelor Părintelui Nicolae, care, la peste 90 de ani, găsea energia să ridice monumente în memoria lor. De fapt, ți se făcea de-a dreptul rușine să i te plângi de oboseală sau de depresie. Iar Părintele știa să-ți dea un remediu duhovnicesc și pentru una, și pentru cealaltă.

Pas cu pas, de-a lungul anilor, am înțeles și eu, din convorbirile cu Părintele, că suferința și Crucea sunt de fapt daruri menite să ne facă mai înțelepți și mai buni, ceea ce spuneau de altfel și vechii greci. Greu de acceptat în epoca modernă, dar izbăvitor atunci când reușești să accepți și să înțelegi, iar Părintele Nicolae știa să te învețe ca nimeni altul să primești Crucea și să găsești în tine forța s-o duci cu seninătate. Era mai întâi exemplul său personal, al modului în care depășise suferința impusă de regimul comunist, fie ca fugar de zbirii Securității, fie ca deținut și apoi proscris până la intrarea în preoție; apoi de slăbiciunile fizice și de răutățile și nedreptățile unora și altora.

Când l-am cunoscut pe Părintele Nicolae tocmai mă întorsesem de la Londra, unde trezirea mea duhovnicească se petrecuse în Biserica rusă al cărei paroh era nimeni altul decât Mitropolitul Antonie de Suroj. Rememorând acei ani, îmi dau seama cât de multe elemente comune existau între abordarea Vladicăi Antonie și cea a Părintelui Nicolae: o indescritibilă bunătate, dragoste și înțelegere pentru fiecare din credincioșii ce se osteneau să se înalțe din tina lumii și a vieții lor trăite sub vremi, răbdare, și o înțelepciune ce părea ușor de înțeles dar mergea de fapt dincolo de limitele noastre, venind din acel adânc în care ne așteaptă Dumnezeu. Și, totodată, mai important decât pare, era simțul umorului, bonomia, cu care te cucereau și unul, și celălalt. La aproape un an de

la trecerea sa la Domnul, memoria mea reține mai ales chipul zâmbitor, plin de bunătate, mângâierea și sărutul pe frunte dinainte și de după spovedanie. Așa îl revăd cu ochii minții și mă trezesc vorbindu-i. Trebuie să fie adevărat că Părintele și-a răspândit cu generozitate ființa în noi, fiii și fiicele duhovnicești, mai mult decât puteam noi înțelege, și încă ni se mai descoperă.

Au urmat ani la rând în care viața mea a fost revăzută, bucată cu bucată, păcatele și greșelile au fost deslușite, nu dintr-odată, ci pas cu pas, fiecare deslușire fiind urmată de descoperirea altor păcate și greșeli la care nici nu mă gândisem, până când s-a conturat tabloul existenței mele căzute, ca parte a căderii noastre a tuturor. De aici până la înțelegerea că izbăvirea vine doar prin Cruce nu a fost decât un pas, pe care Părintele m-a ajutat să-l fac, fără să-mi spună explicit toate aceste lucruri, pentru că Părintele nu ținea conferințe, nu dădea sentințe, dar fiecare sfat, fiecare poveste, te duceau, fără să simți, în direcția înțelegerii proprii a marilor adevăruri. De altfel, întotdeauna pleca de la lucrurile practice, a căror semnificație ți-o deslușea cu răbdare. Iar tu reușeai, pe măsura puterii tale, să te pocăiești și să te smerești. Proceda cu blândețe, dar în același timp cu fermitate, parcă pentru ca să nu te sperie de grozăvia adevărilor pe care Dumnezeu și le dezvăluia treptat pe cale, dar nici nu te lăsa să te complaci în compromis, iar felul în care rostea rugăciunile te înflora de-a dreptul. Totodată, tocmai pentru că era atât de sus, Părintele era imprevizibil, nu-l puteai anticipa, cum nici nu bănuiai până nu-l cunoșteai mai bine, cât de cult era, cât de multe știa, și cât de bine înțelegea epoca în care trăia. El mi-a sădit în suflet dorința să studiez credința creștină, să citesc, să-i înțeleg complexitatea pe care atâția și atâția o sacrifică pentru a face creștinismul mai accesibil, deși tocmai această accesibilitate îl falsifică. Cu Părintele Nicolae însă înțelegeai că nimic din ceea ce pare simplu nu este de fapt așa, ci mult mai profund și mai bogat.

Câte nu am putea povesti despre Părintele Nicolae? Am umple biblioteci și tot ar mai fi ceva de spus, ceva ce cuvintele, limitative prin natura lor, nu pot surprinde, ci doar sugera. Până la urmă, chiar nu poți povesti un duhovnic de talia lui! Poți doar să păstrezi în minte și în inimă un tezaur personal cu amintiri, știind că în el se află ceva din ființa Părintelui.

Când bat și azi drumul Bisericii Sfântul Silvestru, venind la spovedanie, îmi amintesc cum, împeună cu celelalte fiice duhovnicești ale Părintelui, îl așteptam cu răbdare, știind că neputințele vârstei îl făceau să mai întârzie, și ne șopteam cu emoție, una celeilalte: „Bine că încă mai vine!“. Până când, într-o zi, iată că nu a mai venit. Dar a rămas.

8. Acesta era Părintele

Ana Ruxanda ȘTEFĂNIȚĂ

Ați întâlnit oameni care pot găsi soluție pentru fiecare problemă? Acesta era PĂRINTELE. Ați cunoscut oameni care uită de ei, de problemele lor, de durerile ce-i apasă și caută să-ți aducă ție alinare? Acesta era PĂRINTELE. Ați vorbit cu oameni care se bucură doar văzându-te pe tine bucuros, deși ei poartă în suflet dureri nespuse? Acesta era PĂRINTELE.

Cuvintele sunt puține pentru a descrie starea în care te găseai în preajma sa. În fața unui OM al cuvântului, rostit și înfăptuit, te pleci cu smerenie și-i mulțumești lui Dumnezeu că ți-a dat șansa să-l întâlnești și să primești din povețele sale.

Părintelui Nicolae îi puteai spune cu toată încrederea cum ești, ce simți, ce te nemulțumește, cum și când crezi că tu ai dreptate. Te asculta și cu o dojană blândă, care, credeți-mă, te sensibiliza mai mult decât orice muștrare sau privire aspră, îți arăta dacă nu cumva ai greșit calea. Încearca să-ți deslușească fiecare frământare și de cele mai multe ori îți citea starea în care te aflai, după o simplă privire. Plecai de la dumnealui ușurat de cele mărturisite și cu hotărâre în gând de a te îndrepta.

De multe ori reușea ca printr-o întâmplare povestită cu mult haz să-ți gonească norii gri ai tristeții. Știa cum să te încurajeze să depășești momentele mai puțin bune care ți se întâmplau. Căuta să te facă să te simți apreciat pentru ceea ce faci, deoarece știa cu siguranță că un ton aspru sau un cuvânt nepotrivit te-ar fi afundat și mai mult în tristețe. Cine l-a cunoscut pe Părinte știe foarte bine că Dumnezeu îi hărăzise, printre altele, darul povestirii care aducea liniște sufletului celor care, ascultând cu răbdare, îi înțelegeau vorbele. Ai fi putut sta ore în șir să-l asculți pentru că, având o memorie fantastică, îți dezvăluia fapte și întâmplări petrecute ori din viața marilor oameni pe care i-a întâlnit, ori din viața Sfinției Sale. Și de fiecare dată, în orice rostire, îi dezvăluia auditorului faptul că toate s-au petrecut după Voia lui Dumnezeu. De la dumnealui învățați să aștepți în rugăciune rezolvarea și nu așa cum tu te încapățânași și doreai să se petreacă lucrurile. Alături de Părinte câștigai câte o fărâmă de răbdare.

Nu voi uita nicicând fața luminoasă, oglinda sufletului, cu care te întâmpina de fiecare dată și nici mâna care te mângâia și te binecuvânta cu toată dragostea.

Îi mulțumesc lui Dumnezeu că cel puțin în ultimii doi ani am avut privilegiul de a sta mai mult în preajma Părintelui, prin bunăvoința sa. Astfel am avut ocazia să-l cunosc și în activitățile dumnealui dincolo de Biserică. Am văzut un om dârz,

dornic de muncă, cumpătat în toate, care aprecia fiecare colțișor de natură, admirând astfel creația lui Dumnezeu.

Alături de Părinte aveai posibilitatea de a învăța câte ceva din ceea ce înseamnă a fi creștin-ortodox, prin cuvânt și faptă!

9. Darurile Părintelui

Beatrice IFTIMIE

In această zi însorită și senină, de înainte-prăznuire a Bunei-Vestiri, parcă totul spune bucurați-vă! În bucuria razelor de soare și a pomilor atât de plini de floare și de mireasmă, parcă ar fi un început din predica Părintelui nostru drag, care cu atâta căldură pomenea, prin frumusețea și gingășia naturii, revărsarea frumusetii și gingasiei harului dumnezeiesc.

Și în această bucurie s-a înlesnit cuvântul de amintire a Părintelui, pentru că esența amintirii sale vii, pentru mine, este *Bucuria*:

Bucuria păcii pe care o răspândea în orice împrejurare,

Bucuria dragostei cu care ne îmbrățișa pe toți,

Bucuria înțelepciunii cu care ne povățuia la neobositul scaun de spovedanie,

Bucuria răbdării cu care ne aștepta pe toți în ușa altarului,

Bucuria smereniei cu care copleșea toată nedreptatea,

Bucuria Învierii cu care ne întâmpina în Sfânta Liturghie cădelnițând până în spatele bisericii...

Și dacă am în minte o imagine puternică a Părintelui, pe lângă neconținutul său zâmbet cald și luminos, pe aceasta o am: Părintele în straie albe de sărbătoare, cădelnițând și întâmpinându-ne pe toți, până la ușa bisericii, cu „Hristos a Înviat!“ Și tot așa la fiecare liturghie pe care o slujea, cădelnițând până în spate, parcă ne făcea sufletele mai vii și mai aprinse căci vedeam cum privirile tuturor se însuflețesc și se luminează răspunzând dragostei Părintelui. Toți ne umpleam atunci de dragoste și de ...viată. Căci dragostea lui Hristos cel mai desăvârșit se împărtășește prin dragostea de la om la om, iar Părintele Nicolae era ca un vas ce dă mereu pe dinafară.

Așa că, după mutarea Părintelui, am păstrat această rugăciune în suflet: ca să fim învredniciți toți cu ținere de minte și inima trează, să rămânem în dragostea sa, cea aducătoare de bucurie.

Și tot cu bucurie am întâmpinat aniversarea de 80 de ani a doamnei preotese Rodica-Gabriela, despre care atât de cald și adânc mărturisese Părintele că i-a fost ca un înger păzitor în toate împrejurările.

Și pentru că am mai primit un răgaz până la tipărirea acestui volum, am mai adăugat câteva cuvinte în calea veșnicei pomeniri a Părintelui nostru drag, dar mai ales în calea îndemnării noastre de a urma pildele sale.

Darurile Părintelui Nicolae sunt pilde ale vieții și trăirii sale față de noi.

Dacă am putea câtuși de puțin să le împlinim sau măcar să le păstrăm vii, mult folositori am fi cu toții.

Mai întâi ÎNFIEREA. Noi ne-am simțit mereu ca și niște copii ai Părintelui. Și ne-a întărit și mai mult ca frați între noi, pentru că nu puteai decât să te întorci și tu cu dragoste (sau măcar prietenie) către cei pe care Părintele îi întâmpina și îi îmbrățișa cu atât de mult drag! Adică pe toți. De vederea fiecăruia dintre noi se lumina Părintele la față și ne făcea și pe noi să ne luminăm simțindu-ne iubiți și deschizându-ne unii față de alții. Ne arăta nouă înșine cât și altora cea mai bună față a noastră. Ne făcea să ne iubim unii pe alții căci mereu ne lega prin ajutorări, prin amintiri, prin vorbe bune, pe unii de alții.

Și ne lega nu numai de cei de azi, dar și de cei de ieri, povestindu-ne atâtea din bogata sa viață.

Mai apoi POVĂȚUIREA DRAGOSTEI ȘI A PĂCII (mai mult decât cea a dreptății). Aici țin minte o vorbă a Părintelui Galeriu pe care și Părintele Nicolae o trăia din plin. Să nu plece cineva de la biserică mai îngreunat decât a venit. Și parcă mai mult ne îndreptam din dragoste pentru dragostea Părintelui decât pentru orice alt motiv.

Căci oamenii în numele dreptății pot face nedreptăți, dar în numele dragostei nu se poate greși.

Nu poți iubi pe Domnul dacă nu iubești pe aproapele, dar parcă nici pe aproapele nu îl poți iubi dacă nu ai simțit asupra ta dragostea lui Hristos. Dacă nu ai simțit dragostea aceea care se revarsă fără ca tu să fi făcut mai întâi ceva, care se dăruiește fără să ceară. Cu această legătură a dragostei pe mulți ne-a adus Părintele și ne-a ținut aproape de Biserică și de biserica Sfântul Silvestru.

Pe urmă, SMERENIA. Smerenia Părintelui ne-a fost și prilej de întărire și povățuire, văzând cum, în raport cu toți cei din jur, a pus mai întâi dragostea. Pentru că a căutat în orice împrejurare să clădească o punte de dragoste și de prețuire, pe care nu le-a cerut niciodată pentru sine, ci pentru slujirea sa către Hristos.

Și nu în ultimul rând TINEREȚEA sa molipsitoare, cu care ne uimea mai mereu, în ciuda anilor și a multelor încercări trupești.

Îmi amintesc, nu demult, o dimineață în timpul unuia dintre posturi când, așteptându-l pe Părinte pentru spovedanie, se făcuse aproape ora nouă, deși dânsul apărea mereu punctual la opt și jumătate. Fiecare îi găsea câte o scuză pentru întârziere, poate legată de osteneala neobositei slujiri, care își spunea cuvântul.

Dar, Părintele își făcu apariția, mai proaspăt, mai luminos și mai cald decât soarele acelei dimineți. Ne ceru iertare pentru întârziere și ne povesti cum fusese plecat încă de foarte devreme la câțiva enoriași care nu se mai puteau deplasa la biserică. Chiar dacă nu mai țin minte exact cuvintele sale, știu că a pus un zâmbet pe fețele tuturor celor care îl așteptam.

Dar în câte alte rânduri nu ne-am uimit de tinerețea Părintelui! De la munca la gadină din zori și până seara, până la călătoriile lungi și râvna ducerii la bun sfârșit a cinstirii înaintașilor, mai cu seama în prag de Centenar al Bisericii Silvestru și mai apoi al României.

Noi toți, cei care vedeam toate aceste daruri și ne hrăneam din ele, ne-am rugat pentru ca Părintele să poată sluji Domnului și nouă cât mai mult. Și iată că așa a și slujit, până în ultima zi a vieții acesteia și pesemne că și din prima zi a vieții celei cerești, câtă vreme ne-a binecuvântat cu mâna sa caldă chiar fiind cu trupul adormit.

Iar pentru toate celelalte multe gânduri și cuvinte care se leagă de Părintele Nicolae, nu știu mai bună înfățișare decât aceasta:

„Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuiește, nu se laudă, nu se trufește.

Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul.

Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr.

Toate le suferă, toate le crede, toate le nădărduește, toate le rabdă.

Dragostea nu cade niciodată“.

10. Părintele a răspândit lumina în jurul său

Nicoleta MĂRGĂRIT

rice gând la Părintele Nicolae, chiar și cel mai mic dintre ele, dincolo de tristețea despărțirii, este spontan însoțit de dragoste și de bucurie. Consider că atunci când a plecat la Domnul, am pierdut un membru foarte drag al familiei și nu aș fi deloc surprinsă să aflu că sute de alți oameni au același sentiment. A rămas în inima mea cu toată căldura care îi lumina fața atunci când îl întâlneam.

Această atitudine de tată iubitor care își așteaptă copiii cu brațele deschise, precum tatăl din Evanghelie care a ieșit în întâmpinarea fiului risipitor, a cucerit

inimi. Dragostea Părintelui pentru fiii săi duhovnicești era ca un magnet care pe unii nu-i lăsa să se îndepărteze de Biserică și de Bunul Dumnezeu, iar pe alții, chiar dacă la început aveau o mai mică bunăvoință, cu răbdare, îi aducea încet-încet la Bunul Dumnezeu. Acest lucru era foarte vizibil mai ales în posturi, când Părintele era „asaltat“ de sute de fii duhovnicești care doreau să se spovedească. Deși avea program de rugăciuni și spovedanii de mai multe ori pe săptămână, când intra în biserică, o găsea plină de oameni. Uneori, după ce termina de spovedit, mulțimea spunea că n-ar fi crezut că va reuși, iar alteori, după câteva ore, venea doamna Preoteasă, îngrijorată, să vadă cum rezistă.

La spovedanie, era un duhovnic drept, care nu trecea cu vederea greșelile și stabilea canon de îndreptare. Simțeam la spovedanie că se raportează la mine ca la propriul său copil, simțeam sinceritatea preocupării pentru viața mea și pentru sufletul meu, simțeam sinceritatea durerii pentru greșeala făcută după oftat, așa încât nu puneam la îndoială necesitatea medicamentului duhovnicesc administrat. De altfel, Părintele avea și calități de pedagog și era un fin psiholog. De exemplu, m-a pus să număr fiecare lingură de mâncare ca să nu mai uit să spun rugăciunea la masă. Un lucru aparent simplu, dar ca să le poți număra, trebuie să renunți la furculiță și să folosești lingura pentru pâine. Repetând la fiecare masă devine destul de dificil, însă experiența rămâne bine întipărită în memorie.

Multă vreme Părintele a spovedit stând în picioare, iar eu l-am cunoscut când avea deja optzeci de ani. Probabil anii lungi de închisoare și munca în grădină l-au călit, pentru că abia în ultimii ani a început să folosească un scaun. Povestea cu mulțumire cum a săpat și plantat legumele din grădină și când îl întrebam cum de mai are energie pentru săpat, udat și alte activități gospodărești, susținea că munca îi dă putere.

Pentru a ilustra cât de iubit era Părintele Nicolae de enoriașii Bisericii Sfântul Silvestru, este suficient să amintesc faptul că duminica, la sfârșitul slujbei, atunci când Părintele nu era de rând la miruit, pe lângă cele două cozi care se formau la miruit, se mai forma o coadă la Părintele Nicolae care ieșea zâmbitor în ușa altarului și după patru ore de slujbă mai găsea puterea să dea fiecăruia o vorbă bună și o îmbrățișare. Nu toți așteptau pentru o discuție, de multe ori doreau numai să își ia la revedere de la Părintele până duminica următoare.

Îl însoțeam deseori după slujbă pe scurtul drum dintre Biserică și casa parohială, drum pe care îl parcurgea cu determinare, refuzând, în ciuda vârstei înaintate și a neputințelor asociate acesteia, să fie ajutat să ducă nelipsita geantă neagră în care ținea cărțile de slujbă. De fiecare dată avea un argument șugubăț: „*Pe măgarul care nu-și duce samarul îl mănâncă câinii*“.

Pe acest scurt drum spre casa parohială, nu mai lung de cincizeci de metri, Părintele mergea încet, cu greutate și era condus și întâmpinat de o mulțime de oameni de toate vârstele și condițiile: copiii din vecinătatea bisericii care îi spuneau „sărut mâna“ și pe care Părintele îi îmbrățișa cu mare dragoste, oameni care doreau să îl salute, oameni care doreau o binecuvântare sau care doreau să îi povestească un necaz sau o bucurie. Printre cei care îl așteptau duminică după Sfânta Liturghie pe acest drum, se afla până și un om care avusese mai multe probleme cu legea, îl amenințase chiar și pe Părintele, cerșea în fața bisericii și era tot timpul într-o stare avansată de ebrietate, dar fără excepție îi spunea: „Taică Părinte, pune-mi mâna pe cap“ și se justifica în fața celor prezenți că dacă îi pune taica părinte mâna pe cap, îi merge bine toată ziua. Părintele îi împlinea dorința zâmbind. L-am adus în discuție pentru a sublinia încă o dată cum venea Părintele în întâmpinarea celui din fața sa, cum se dăruia celui alt, cum îl făcea să se simtă un apropiat (aproapele) său. Astfel, Părintele poate fi considerat fără reținere ilustrarea naturală a proverbului „*cu un strop de miere prinzi mai multe muște decât cu o cană cu fier*“.

Insist asupra acestui scurt drum pe care îl parcurgea Părintele duminică spre casă, însoțit aproape invariabil de un mic alai, pentru că Părintele era un neobosit lucrător al Domnului: pe acest drum dădea o mică povață cuiva, povestea o întâmplare cu un tâlc folositor, spunea câteva versuri din sutele sau miile de versuri pe care le cunoștea, povestea o întâmplare din încercata sa viață, dar nu numai atât. De pe acest drum, Părintele aduna „singuratici“, cum le spunea sfinția sa, oameni fără familii sau pe care nu îi aștepta nimeni și îi chema la masă. Întotdeauna venea acasă cu încă trei sau patru persoane în plus față de câte estimase doamna preoteasă Rodica. În ciuda acestui fapt, nu am văzut-o vreodată pe doamna preoteasă să se supere sau măcar să schițeze vreun gest sau vreo privire de reproș. Primele dați când m-a invitat Părintele fără să o anunțe pe doamna preoteasă, mă grăbeam să mă scuz că poate am deranjat. Curând însă, am aflat că acesta era un obicei care nu mira pe nimeni, iar doamna preoteasă în câteva minute mai instala o masă și aducea toate cele necesare. La masa Părintelui erau în fiecare duminică cel puțin cincisprezece persoane de toate vârstele, iar atmosfera din familia Părintelui era una de armonie, bună înțelegere și întrajutorare. Părintele și doamna preoteasă, odată cu invitația la masă, te integrau în familie, astfel încât, după ce Părintele și toți mesenii rosteau rugăciunea Tatăl Nostru, masa se desfășura fără protocol, cu o normalitate reconfortantă. Gazde excelente, tratau oaspeții cu mare atenție și considerație și cu multă dragoste. Doamna preoteasă era neobosită în a îi face Părintelui viața mai ușoară, oferindu-i înțelegere și fiindu-i ajutor de nădejde împreună cu familia, astfel ca Părintele să aibă liniștea și timpul pentru a se dedica misiunii preoțești.

Am observat modestia amândurora de la început, dar numai după un timp, când am văzut ce fel de oameni îl stimau și îl apreciau pe Părintele și am aflat mai multe despre viața și activitatea sa, am înțeles dimensiunea acestei modestii, precum și faptul că mă aflam în fața unei persoane care poate fi considerată, fără rezerve, ca făcând parte din elita acestei țări, nu numai în ceea ce privește statura intelectuală și morală, ci și în privința caracterului. Mă consider binecuvântată că Bunul Dumnezeu mi-a dat ocazia să cunosc un om de tipul celor despre care citim în cărți, un om din elita interbelică pe care regimul comunist s-a străduit să o elimine. Un om care a păstrat în inimă nestins un crez din tinerețe, discret, fără vorbe multe și care a umplut mai multe rafturi din bibliotecă cu cărți despre Rugul aprins și o mapă cu materiale pe care a scris „*Rugul aprins din inima mea*“. Un om care la nouăzeci și patru de ani nu considerase că și-a încheiat misiunea preoțească și care avea planuri să scoată din uitare alte personalități, cum ar fi episcopul Nicolae Popoviciu. De asemenea, Părintele dorea să scrie o carte și despre slujitorii din vechime ai Bisericii Sfântul Silvestru, față de care considera că noi, cei de astăzi, avem datoria să îi pomenim și să îi cunoaștem.

Îmi amintesc o dimineață de duminică în care l-am însoțit pe Părintele de acasă până la Biserica Sfântul Silvestru. Avea nouăzeci și doi sau nouăzeci și trei de ani și fusese la Gherla, la o comemorare a foștilor deținuți politici, cu o zi înainte. Se întorsese duminică dimineața la ora patru, după o noapte de drum fără somn. Cu toate acestea, nu a cerut învoire, ci a mers la Biserică, a slujit Sfânta Liturghie și a ținut și predica. Nu s-a plâns de oboseală. Era chiar bucuros că a putut și a avut ocazia să slujească, făcându-ne să ne rușinăm de dorința de a sta pe scaun în timpul predicii. Prin prezența sa la toate slujbele din Biserică, în ciuda vârstei și a inerentelor probleme de sănătate, a ilustrat prin fapte importanța participării constante la sfintele slujbe și mai ales la Sfânta Liturghie, participare la care îndemna adeseori în predicile sale.

Dragostea de țară și de neam a fost o constantă a vieții sale, astfel încât pentru centenarul Marii Uniri de la 1918, în ciuda vârstei, cu numai câteva luni înainte de a pleca la Domnul, și-a făcut o ultimă datorie, realizând din proprie inițiativă, o amplă manifestare prin care să onoreze și să cinstească strămoșii. Pentru aceasta, a ridicat două monumente surori (cruci comemorative), una la Micherechi (actualmente în Ungaria) și alta în Săbolciu (Oradea).

De asemenea, a ridicat un monument în cinstea centenarului Marii Uniri în Săbolciu, comemorând personalități care au contribuit la înfăptuirea acesteia, printre care și tatăl său, preotul Gheorghe Bordașiu, cel care, așa cum îi plăcea Părintelui să spună, a spus cel dintâi *Amin* la slujba care s-a oficiat imediat după Marea Unire, dar și Părintele Arsenie Boca, cel care și-a riscat libertatea pentru a

îi oferi ajutor Părintelui Nicolae. Făcând aici o mică paranteză, ne putem imagina cât de mare a fost dragostea și aprecierea Părintelui Arsenie Boca pentru Părintele Nicolae Bordașiu, din moment ce a fost dispus să își pună în pericol libertatea și chiar viața, făcând un asemenea gest.

Tot în cinstea centenarului, Părintele a scris și trei cărți despre acest eveniment, una cu copertă roșie, una cu copertă galbenă și alta cu copertă albastră, construind astfel în mod simbolic tricolorul.

În ultimul an al vieții sale, Părintele a finalizat un proiect la care a lucrat mai mulți ani. A strâns de-a lungul anilor predici pe care le-a rostit în Biserica Sfântul Silvestru. Dorea să publice o carte de predici în anul în care împlinea cincizeci de ani de preoție și nouăzeci și cinci de ani de viață. Titlul cărții, *Graiurile mele auzi-le, Doamne*, un vers dintr-un psalm, îl alesese cu mulți ani în urmă.

Cu câteva zile înainte de a pleca la Domnul, povestea celor apropiați planul său pentru prefața cărții. Se gândea că în două mii de ani de creștinism s-au scris multe predici și s-au abordat cuvintele Mântuitorului sub multe aspecte, așa încât s-ar putea să spună cineva: „ce ar mai putea aduce nou această carte?”.

Părintele răspundea că adresa aceasta către cei care l-au cunoscut și ar zice: „iată, l-am cunoscut pe acest preot sau a fost duhovnicul meu“. Însă nu era o adresare exclusivă către cunoscuți sau către fiii duhovnicești, ci mai degrabă o prelungire a grijii părintești și după ce n-ar mai fi fost, o amintire pentru cei care l-au cunoscut. Un mic accent, o îmbrățișare caldă către cei care l-au cunoscut, dar nu o excludere a celorlalți.

Părintele a avut și multe dureri și tristeți, chiar umilințe. Pentru multe s-a întristat, dar nu s-a plâns, nu a cântit, nu a ripostat și nu s-a răzvrătit. S-a smerit și pe toate le-a primit ca pe voia Bunului Dumnezeu.

Dragostea de Dumnezeu, de Biserică și dorința de a sluji au fost atât de puternice la Părintele Nicolae, încât după pensionare cea mai mare temere a sa a fost că nu va mai putea sluji. Și iată că Bunul Dumnezeu i-a împlinit dorința și i-a dat puterea și posibilitatea să slujească până în ultimele zile ale vieții sale pământești.

Rog pe Bunul Dumnezeu să îl așeze pe Părintele drag, Nicolae, în lumină, așa cum și Părintele a răspândit lumină în jurul său.

11. Lacrima Părintelui Nicolae

Cristina CHIRVASIE

Intâlnirile esențiale din viața noastră, după rânduiala lui Dumnezeu, se petrec în timp, dar în afara vremurilor, în spațiu, dar în afara lumii. Vedem și grăim atunci, ca într-o întâmpinare mirabilă a spiritului, și inima tresaltă cuprinsă de o bucurie trainică, desprinsă parcă din viața veacului ce va să vie. Aceste întâlniri, puține pentru unii, multe pentru alții, dar întotdeauna drămuite de Dumnezeu după nevoia noastră, se petrec întâmplător... *Întâmplător*, nu după sensul pe care i l-a dat lumea acestui cuvânt, ci după rostul lui care își are obârșia în latinescul *în templum*. *Întâmplare*, ca întâlnire a noastră *în templum*, adică sub buna rânduire a lui Dumnezeu. Așa cum sunt toate întâmplările. Căci totul este întâmplător!

Socotesc că întâlnirea mea cu Părintele Nicolae s-a petrecut pe *meleagul* tainic al acestui *în templum*, și de atunci, în toate rândurile în care ne-am revăzut, clipele rămâneau în acest spațiu despre care cu anevoie poți grăi.

În toamna anului 2009, pe când începusem seria de documentare „*Harul în cătușă*“, dedicate preoților ortodocși care au suferit în temnițele comuniste, difuzată de Televiziunea Română, Părintele Nicolae m-a primit cu emoție și bucurie, dar și cu o oarecare sfilă ce-i îmbrăca smerenia, căci a vorbi despre prigoana prin care a trecut nu-i era niciodată ușor. Mă pregătisem, jurnalistic, pentru un interviu. Dar n-avea să fie așa... *Cartoanele* lumescului cu care este îmbrăcat un interviu au căzut la primele cuvinte pe care le-a rostit. A început să-mi vorbească despre neamul românesc, despre ispitele acestuia și despre toate cele prin care a trecut din studenție până după eliberarea din închisoare, istorisind cu o fluență impecabilă și o memorie remarcabilă nu doar șirul clipelor, ci mai cu seamă plinătatea trăirii lor dată de un spirit de o noblețe și o gingășie pe care arareori o mai poți afla. O istorisire lină, curată, asumată și înțeleasă pe deplin, din care, într-un moment suspendat ca-ntr-un *pridvor* al Cerului, a curs o lacrimă.

În viața cea duhovnicească, spre care tindem, despre lacrimi se vorbește cum că sunt de trei feluri. Lacrimile firești, lumești, care nu aduc sufletului nicio rodire, apoi lacrimile tristeții sfinte, ale pocăinței, care spală sufletul și, în fine, în cel de-al treilea fel se înscriu laolaltă, deși în opoziție, lacrimile bucuriei lumești și ale celei duhovnicești. Lacrimile bucuriei lumești sunt cele care curg din ochii celor care se bucură vremelnice pentru vreun lucru de preț, iar cele ale bucuriei duhovnicești izvorăsc, prin puterea lui Dumnezeu, și au în *substanța* lor harul

Duhului Sfânt. Despre acestea din urmă spunea Sfântul Ioan Scărarul că sunt *lacrimi ale sufletului*.

Lacrima Părintelui Nicolae, venită în vremea interviului dintr-un suspin lumesc, adus de umiliința la care a fost supus punându-i-se în temniță lanțuri la picioare, s-a transformat într-o clipă într-o lacrimă a sufletului, căci în inima Părintelui nu exista niciun resentiment, nicio cărtire, nicio dorință de răzbunare. Era o lacrimă care plângea pentru robul lui Dumnezeu Nicolae Ioan, mulțumea Domnului pentru *lecția închisorii* și se bucura pentru biruința asupra vrăjmașului și pentru iertarea pe care a avut puterea să o trăiască pe deplin.

M-am reîntâlnit cu lacrima duhovnicească a Părintelui Nicolae ani de-a rândul, după aceea, atunci când predica sau când îi pomenea la ieșirea cu Sfintele Daruri *pe fericiții întru adormire eroi, ostași și luptători români din toate timpurile și din toate locurile, căzuți pe câmpurile de luptă, în temnițe și în închisori pentru apărarea patriei și a credinței strămoșești, pentru întregirea neamului, pentru eliberarea Ținuturilor Basarabiei, Bucovinei și Herței, pentru libertatea și demnitatea noastră...* Am revăzut-o la slujbele de parastas făcute pentru cei care i-au fost camarazi de suferință sau când înălța Sfânta Cruce la Sfânta Liturghie. Am zărit-o la Slujba de Înviere și în alte și alte nenumărate rânduri.

Constantin Noica scria în *Jurnalul său filozofic* că ceea ce trebuie să dăruim altora *nu sunt conținuturi, nici sfaturi, nici învățături, ci stări de spirit*. Părintele Nicolae avea darul de la Dumnezeu de a pune în practică acest îndemn, împărțind din belșugul inimii sale stările de spirit potrivite care să ne ridice și să ne întărească.

Părintele Nicolae putea grai fără vorbe. Era suficient să-i privești cu inima ochii și zâmbetul cu care te privea invariabil. Aceasta a fost lecția sa de noblețe, de *boierie sufletească*, cum ar fi spus Părintele Nicolae Steinhart.

„A vedea pe toți și pe toate bune înseamnă să nu te înșeli niciodată, nici chiar atunci când te înșeli. E aici un act de cunoaștere suverană, totală; procesul de restituire a inteligenței ei înseși, sensul ei profund și aspirației ei supreme, anume aceea de a nu greși niciodată. Secretul infailibilității minții este dragostea”, scria Părintele Andrei Scrima, cel pe care îl cunoscuse pe când mergea la întâlnirile Rugului Aprins de la Mănăstirea Antim. Fac apel la aceste rânduri ale Părintelui Scrima pentru că în ele l-am regăsit întocmai pe Părintele Nicolae care deținea acest *infailibil secret al minții*. Dragostea. Dragostea pentru Dumnezeu, pentru lume și pentru aproapele. Dragostea aceea despre care, într-un rând, la ușa altarului, mi-a spus că *naște trandafiri*.

Fie ca lacrima Părintelui Nicolae să se fi așternut în sufletele noastre ca merindă de mare preț spre a ne fi întărire întru credință, îndemn întru nădejde și bună îndreptățire întru dragostea cea adevărată. Amin!

12. În marea trecere, Părintele Nicolae a lăsat valuri de iubire

Monica PETRESCU

Anceput de an școlar. Copiii, mai ales cei ce începeau clasa I, așteptau cu emoție cuvintele ce urmau a le fi adresate de către Părintele Nicolae. Forfota curții pline de elevi înceta la primele vorbe ale Părintelui. Povestea talanților, îndrumarea către învățătură și bună purtare, despre zidire - oare vor fi vreodată uitate? Cu siguranță, nu. Le vor purta cu toții, elevi și profesori, în amintirile noastre. Acele cuvinte spuse cu atâta dăruire au fost, sunt și vor fi parte din ei.

Primul clopoțel, prima binecuvântare pășind în lumea școlii. Școala, care pentru toți înseamnă drumul către o lume mai bună...

Orele de religie cu Părintele Nicolae erau călătoriile pe care le făcea împreună cu copiii. Călătoriile ale minții și sufletului. Călătoriile care nu se vor sfârși niciodată din momentul începerii lor.

Părintele era ca o undă de lumină.

Cum poți să o prinzi? Poate doar să te învăluie.

Părintele era ca o mângâiere. Cum poți să o reții? Poți doar să te simți iubit.

Părintele era ca un val de căldură. Cum poți să îl resimți? Poate doar să te acopere, dându-ți posibilitatea să crești frumos.

Prezența Părintelui era un dar și te făcea mai bun. Mai bun pentru tine și pentru ceilalți. Și care este oare sensul ultim al existenței decât bunătatea...

În marea trecere, Părintele Nicolae a lăsat valuri de iubire, înțelegere, compasiune, încurajări, sprijin, gânduri bune pentru fiecare, promisiuni pe care să ni le facem noi nouă, celorlalți și lumii.

13. Chipurile mult roditoare ale Părintelui Nicolae Bordașiu

Costea MUNTEANU

Am mai avut prilejul să o spun: Părintele Nicolae Bordașiu este pomul cel bine și mult roditor. Iar noi, fiii săi duhovnicești, suntem printre cei mult folositori ai roadelor sale bune. De altfel, cuvintele inspirate ale lui Răzvan Butaru, realizatorul unuia dintre interviurile acordate

de-a lungul timpului de Părintele, vorbesc foarte bine, simt eu, despre acest lucru: „Chiar dacă lumea nu mai este dispusă să creadă în minuni, Părintele Nicolae, prin harul său, le poate face posibile“. Și într-adevăr, aceste „minuni“ ale vieții de zi cu zi pe care Părintele nostru le-a putut face posibile sunt tocmai roadele bune cu care Sfinția Sa ne-a hrănit și continuă să ne hrănească. Pentru mine, bunăoară, o astfel de roadă bună a fost firescul cu care ne erau dăruite răbdarea, înțelepciunea și înțelegerea lui; zâmbetul său cald, liniștitor și bun transmitea speranță, iar calmul și seninătatea acestui duhovnic ce înțelegea bine poticnelile vieții au fost veritabilă „fereastră spre cer“, temei pentru îndrăzneala de a căuta cu privirea sufletului tău, nevrednic fiind, spre „Lumina cea neapropiată“. Dar mai sunt și multe alte „chipuirii“ pe care roadele Părintelui le-au îmbrăcat.

Chipul de teolog al comuniunii

Se poate spune, cred, că una dintre temele predilecte ale propovăduirii Părintelui a fost cea a comuniunii, propovăduire care se arată acum a fi un alt rod duhovnicesc de mult preț pe care Sfinția Sa ni l-a lăsat. Astfel, la temelia învățaturii sale a pus taina comuniunii născute din iubirea omului de Dumnezeu, la întâlnirea cu iubirea de aproapele. Ne arată Părintele în acest sens:

„Iar cel care voiește să se lepede de sine, trebuie să fie un împlinitor practic și curent și continuu al poruncii lui Dumnezeu, care îi spune să-L iubească pe Dumnezeu și pe aproapele ca pe sine însuși. Dacă realizează această lepădare de sine – încât nu se vede pe el, în mod egoist, în toate lucrările, ci îl vede pe fratele lui, omul aflat alături de el pe drumul spre mântuire, și se ajută în mod reciproc, fiindcă nimeni nu se poate mântui singur (tocmai pentru acest fapt trebuie să se lepede de sine și să își împlinească drumul spre mântuire de mână cu fratele său și de aceea taina fratelui acestuia, aproapele pe care ți l-a dat Dumnezeu, este atât de mare și importantă pe drumul mântuirii) - și pricepe adânc semnificație a iubirii de Dumnezeu și a iubirii de aproapele, atunci Mântuitorul îi spune să își ia crucea și să Îi urmeze Lui”¹³ (subl.ns.)

Iar în alt loc, Părintele accentuează și adâncește această înțelegere:

„(...) să te arăți înaintea oamenilor că ești iubitor de Dumnezeu, că ești în comuniune sfântă cu toți cei care Îl iubesc pe Dumnezeu și, împreună, așa cum îngerii cântă în ceruri împreună imnuri de slavă lui Dumnezeu și zic <Sfânt, Sfânt, Sfânt>, așa și noi, pe pământ, în comuniune sfântă mărturisindu-L pe Iisus Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu și pe Duhul Sfânt, împlinitorul voii lui Dumnezeu, să putem

¹³ Pr. Prof. Nicolae Bordașiu (2019), *Graiurile mele auzi-le Doamne! – Predici pentru Duminici și sărbători de peste an*, București, Editura Ama Aediting, pp. 371-372 [Predică la Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci (Luarea crucii și urmarea lui Hristos), 18.09.2011, Biserica Sfântul Silvestru].

să ne croim drum către sfințenie și să zicem <Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot>¹⁴ (subl. ns.).

Este necesar de precizat, consider, că pe această înțelegere a teologiei comuniunii, Părintele Nicolae Bordașiu a așezat și problema trăirii relațiilor interpersonale, vorbindu-ne neostoit despre importanța crucială a rugăciunii zilnice laolaltă cu casnicii noștri. Căci spune Sfinția Sa: „*Cel de la Care ceri ajutor în mod sigur îl găsești în Biserică. Dar și acasă, în <ecclesia domestica>, în sensul făgăduit de Mântuitorul, că unde sunt doi sau trei în numele Lui, acolo este și El prezent*“. Și mai arată într-alt loc:

„(...) iubiții mei, faceți din casa voastră o bisericuță de rugăciune și în fiecare seară toți care sunteți în casă ziceți împreună Tatăl nostru și, prin această rugăciune unindu-vă cu numele lui Dumnezeu, vine și vă vizitează Însuși Dumnezeu care Își ține făgăduința: <Că unde sunt doi sau trei, adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor >¹⁵.

Chipul de semănător de învățături ziditoare

Un alt „chip“ sub care am primit bunele roade duhovnicești oferite de Părintele Nicolae Bordașiu a fost acela de semănător de învățături ziditoare de suflet. În înțelegerea mea, acestea nu sunt învățături date de Părintele din iubire de înțelepciune (cel puțin, nu în primul rând din acest imbold), ci date din iubire de oameni. Este, de altfel, o trăire pe care o mărturisește minunat în cuvintele: „(...) nu știu să mă sor, nici să disprețuiesc pe nimeni. Pentru fiecare e valabilă întrebarea dacă L-a văzut pe Dumnezeu în chipul semenului lui!“.

Nu am îndoială că multe sunt învățăturile ziditoare de suflet semănate de Părintele și că fiecare dintre noi cei care l-am cunoscut (mai mult sau mai puțin) și i-am fost aproape (mai mult sau mai puțin) își are zestrea sa proprie în acest sens. În ceea ce mă privește, pot mărturisi că am primit din partea Părintelui atât învățături pe care le-aș numi „trăitoare“ (în sensul că m-au condus spre o mai bine așezată viață în cele duhovnicești), cât și învățături cărora le-aș zice „înțeleghătoare“ (în sensul că m-au condus spre o mai bună deslușire a adâncurilor credinței noastre ortodoxe).

Nu-mi propun să fac aici un inventar – nici măcar incomplet – al învățăturilor „trăitoare“, dar doresc să evoc câteva dintre cele pe care le simt a fi mai grăitoare și exemplare. Bunăoară, pot spune că prin sfaturile Părintelui mi s-a limpezit faptul că, în condițiile în care nimic nu se împlinesc fără prezența harului

¹⁴ Pr. Prof. Nicolae Bordașiu, *op.cit.*, p. 89 [Predică la Duminica I după Rusalii (a Tuturor Sfinților), 19.06.2011, Biserica Sfântul Silvestru].

¹⁵ Pr. Prof. Nicolae Bordașiu, *op.cit.*, pp. 9-10.

divin, deci nimic nu se realizează fără rugăciune, nu atât lungimea timpului petrecut în rugăciune contează, ci trăirea efectivă a prezenței harului, chiar și atunci când răgazul acordat rugăciunii este scurt. Și am mai înțeles că, pentru a fi primită, rugăciunea trebuie neapărat însoțită de milostenie, indiferent de modalitatea acesteia.

Tot astfel, probabil că rodul „trăitor“ cel mai folositor pe care l-am primit de la Părintele Nicolae este ceea ce aș numi „mărturia iubirii“. Au fost multe momentele în care am beneficiat de această mărturie (neîndoios, alături de atâția și atâția alții). Bunăoară, ascultându-l vorbind, te încredințai o dată în plus că Dumnezeu este Iubire; la predică ni se adresa cu „iubiții mei“, ceea ce te făcea să simți că pentru Părintele nostru enoriașii Bisericii erau ca și fiii săi, pe care îi iubea și de care îi păsa; grija vădită în timp a Părintelui de a avea alături tineri continuatori ai slujirii sfântului locaș (diaconi, cântăreți, ostenitori) a fost tot rodul dragostei sale față de parohie și enoriași; stând în preajma dânsului și împărtășindu-te de neostoita sa lucrare ziditoare de suflete, erai martor al profunde sale înțelegeri a condiției umane, al compasiunii ce o avea față de suferință și căderea duhovnicească, al darului de a tămădui prin consolare; ascultându-ți apăsările sufletului și înțelegându-ți ezitățile și nehotărârile, Părintele te învața cum să îți înțelegi aproapele, te învața cum să ierți, adică cum să îți iubești fratele întru Hristos.

Aș mai aduce, însă, o mărturie legată de învățăturile „trăitoare“ primite de la Părintele Nicolae Bordașiu. Astfel, Sfântul Apostol Pavel scrie în întâia sa epistolă către corinteni: „*Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos*“ (6, 12); „*Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate zidesc*“ (10, 23); „*Toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva*“ (6, 12). Pot da propria mea mărturie că, de-a lungul anilor, lucrarea de sfătuitor și îndrumător duhovnicesc a Părintelui Nicolae a rodit în duhul Apostolului. Cântărind cele ale sufletului aduse de mine spre curățire, Părintele nu a apelat niciodată, în primă instanță, la problema restricțiilor, a constrângerilor și înfrânărilor de care ar fi trebuit să țin cont în neorânduielele săvârșite de mine (adică, nu mi-a negat libertatea conferită de statutul lui „*Toate îmi sunt îngăduite...*“). În schimb, cu blândețe și cu tact, dar și cu muștrări părintești - acum, după atâția ani, îmi sunt limpezi aceste lucruri -, m-a apropiat de înțelegerea faptului că, în sine, libertatea ce o avem este cu dublu tăis („...*dar nu toate îmi sunt de folos*“, „...*dar nu toate zidesc*“) și că, drept urmare, avem responsabilitatea alegerilor ce le facem în libertate: suntem cu adevărat liberi doar atunci când facem cele bune („*Toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva*“). Altfel spus, avem libertatea de a fi liberi.

Cum spuneam, am primit totodată din partea Părintelui și o serie de învățături „înțelegătoare“, care m-au călăuzit spre o mai bună pătrundere a adevărilor credinței noastre ortodoxe. Unele se refereau la înțelegerea Sfintei Scripturi

drept ghid de viață neînșelător („*Dacă stai și te orientezi, în viața creștină, pe temeiul Scripturii nu poți să rătăcești*“¹⁶, și aceasta întrucât „*Îl cunoști pe Dumnezeu adevărat prin cuvintele pe care Mântuitorul le-a dat lumii, care sunt cuprinse în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție*“¹⁷). Altele se refereau la condiția omului după căderea protopărinților („*...omul nu va sta leneș, fără să se ostenească pentru a împlini cea dintâi poruncă pe care i-a dat-o Mântuitorul atunci când l-a îndepărtat din Rai – aceea de a-și câștiga hrana în sudoarea frunții. Acesta nu este un blestem, aceasta este o îndatorire. Și a lucra pentru a-ți câștiga cele necesare ale vieții este o împreună lucrare cu Dumnezeu*“¹⁸).

Cel puțin două sunt foloasele pe care le-am agonisit din această tâlcuire a Părintelui Nicolae. Mai întâi, cuvintele divine adresate protopărinților („**...blestemat va fi pământul pentru tine! Cu osteneală să te hrănești din el în toate zilele vieții tale! ...În sudoarea feței tale îți vei mânca pâinea ta...**“ – Facerea 3, 17, 19) nu sunt numai *pedeapsa* convenită pentru săvârșirea păcatului neascultării, ci mai ales o îndatorire, o *responsabilizare* a condiției umane de după cădere, chemată să-și asume realitatea implacabilă a rarității resurselor („cu osteneală“, „în sudoarea feței“), și nu să se iluzioneze iresponsabil cu mincinoasa lor abundență (cum pernicios ne ademenește societatea consumeristă de astăzi). Apoi, faptul că în asumarea acestei responsabilizări nu suntem lăsați de pripas, lupta de zi cu zi dusă cu raritatea resurselor (ceea ce numește Părintele „*a lucra pentru a-ți câștiga cele necesare ale vieții*“) fiind, ne spune Sfinția Sa, o împreună lucrare cu Dumnezeu¹⁹. Ca economist, găsesc această tâlcuire a Părintelui Nicolae de o importanță crucială: activitatea economică (adică, lupta cu raritatea din toate timpurile și toate locurile) nu-și poate arăta roadele bune decât ca împreună lucrare cu Dumnezeu!²⁰

¹⁶ Pr. Prof. Nicolae Bordașiu, *op.cit.*, p.78.

¹⁷ Pr. Prof. Nicolae Bordașiu, *op.cit.*, p.81.

¹⁸ Pr. Prof. Nicolae Bordașiu, *op.cit.*, p.99.

¹⁹ De altfel, la ectenia cererilor de la Sfânta Liturghie (“Ziua toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat, la Domnul să cerem”) pentru asta ne și rugăm: Bunul Dumnezeu să ne învrednicească ca absolut tot ceea ce facem (“ziua toată”) să facem în împreună lucrare cu El.

²⁰ Urmând liniile de analiză dezvoltate de economistul Mihai Vladimir Topan într-unele dintre lucrările sale, aş arăta că atunci când vorbim despre posibilitatea și necesitatea unei activități economice înlăptuite în împreună lucrare cu Dumnezeu ne referim de fapt la posibilitatea și necesitatea existenței unei societăți care încearcă o anumite consecvență în practicarea Ortodoxiei: „*O astfel de societate – spune Topan - nu va funcționa pe principiul creșterii permanente, astfel încât majorarea anuală a PIB nu ar fi în mod necesar un criteriu de bunăstare ci, dimpotrivă, anii de stagnare sau descreștere economică asumată ar fi ani de „creștere duhovnicească*“. Și chiar dacă o astfel de societate ortodoxă ar înregistra creștere economică permanentă și ar avea caracterul expansiv efervescent al modernității, cel puțin raportarea la aceasta va fi diferită: prosperitatea și sofisticarea

Aș mai adăuga aici o mărturie despre chipul Părintelui Nicolae ca semănător de învățături „înțelegătoare“. Bunăoară, vorbind despre Predica de pe munte – iubirea vrăjmașilor²¹, Părintele pune față în față cuvintele Mântuitorului [„**Precum voiți să vă faceți vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea!**„ (Luca 6, 31)] cu cuvintele proverbului popular „Ce ție nu-ți place altuia nu face“, și ne oferă o tâlcuire în mai mulți pași, așa spune eu.

Un prim pas îl reprezintă îndemnul de a nu face rău:

„Dacă le punem una lângă alta, cuvintele dumnezeiești și ceea ce spune înțelepciunea obișnuită, observăm că proverbul zice: <Ce ție nu-ți place altuia nu face>, adică să nu faci rău nimănui. Dar cuvântul dumnezeiesc, care este o regulă de aur a vieții noastre creștine, se deosebește de conținutul proverbului și a zicerii românești, pentru că acolo este un aspect negativ care zice: <Ce nu-ți place, nu face altuia>“.

Passul următor îl reprezintă chemarea de a face binele:

„Iubiții mei, cuvântul Evangheliei de astăzi se deosebește de ceea ce spune proverbul: Să nu faci ce nu ți-ar plăcea ție, ci zice: Ceea ce ai vrea să ți se facă, fă și tu celuiilalt. Fă binele oriunde vei fi, milostivește-te spre cei în suferință și Dumnezeu îți va dărui bună răsplată...“.

Mai departe, Părintele Nicolae ne arată însă că relația bazată pe binele făcut ca răspuns la binele primit, deși normală și bună, nu este suficientă, întrucât:

„Dacă faci bine numai celor care te iubesc sau care ți-au făcut bine și păcătoșii fac același lucru și nu te-ai deosebi cu nimic de ei. Or, Dumnezeu îți cere să te ridici deasupra păcatului și păcătoșilor și să faci binele de dragul binelui“.

În final, zidind pe aceste tâlcuiri aduse cuvintelor dumnezeiești, Părintele ne înfățișează calea pătrunderii în taina dumnezeiască a iubirii:

„Mântuitorul ne spune cum putem să ne învrednicim de o astfel de bucurie sufletească ca să fim fii ai Celui Preaînalt, și zice: <Iubiți pe vrăjmașii voștri și faceți bine și dați cu împrumut, fără să nădăjduiți nimic în schimb>. Și, iubiții mei, în momentul în care reușești să-ți identifice vrăjmașul (ca să vezi de unde îți vin răutățile), în loc să răspunzi unei chemări egoiste și să te răzbuni pe cel care îți face rău (...) caută să-ți biruiești pornirile cele rele ale sufletului tău și întoarce și celălalt obraz, spune-i o vorbă bună și iubeste-ți vrăjmașul. În clipele acelea nu poate fi mai mare bucurie pentru sufletul unui creștin decât știind că împlinește un cuvânt dumnezeiesc care spune: <Iubiți pe vrăjmașii voștri>. Și atunci vei pătrunde în taina dumnezeiască a iubirii“.

materială vor fi considerate prilej de smerenie și semn al unei neputințe de a progresa duhovnicește mai serios, nicidecum o satisfacție, autosuficiență sau mulțumire“.

²¹ Vezi Predica la Duminica a 19-a după Rusalii, rostită de Părintele Nicolae Bordașiu la Biserica Sfântul Silvestru la data de 1 octombrie 2006 (Pr. Prof. Nicolae Bordașiu, *op.cit.*, p.172-175).

Chipul de trăitor duhovnicesc al prigoanei comuniste

Neîndoios, Părintele Nicolae Bordașiu este unul dintre cei care au înfăptuit în sufletele lor o transfigurare duhovnicească a ororilor comunismului. Căci spune într-un loc Sfinția Sa:

„(...) lanțurile sunt născocire diabolică, lanțurile au fost făcute ca omul să se răz bune pe om (...) Și lanțurile acestea, când ești nevinovat, sunt întărire de la Bunul Dumnezeu, cum spunea Apostolul, pentru propovăduirea Evangheliei (...) Și vă voi spune și o spun, întotdeauna, că temnița, pentru toți cei care au fost absolut nevinovați, pentru noi, fiindcă ne-am iubit Biserica, neamul și țara, pentru noi care am fost puși de călăi în lanțuri, a fost cumplită”²².

Îndrăznesc să interpretez cuvintele Părintelui în sensul că, pentru Sfinția Sa, comunismul nu a fost atât o catastrofă, o calamitate socială, cât mai ales o cădere duhovnicească a omului. Căci precizează Părintele în continuare:

„M-au durut, nu lanțurile care-mi înlănțuiau gleznel, ci faptul că libertatea pe care ne-a dat-o Dumnezeu și frumusețea sufletului care a sădit-o după chipul Său în fiecare ființă omenească a fost atât de degradată de cel rău, încât omul pentru om a făurit lanțuri”²³.

Iar modul minunat în care Părintele Nicolae reușește transfigurarea la care mă refeream puțin mai înainte cred că rezultă cu claritate din următoarele cuvinte ale sale:

„(...) vă mărturisesc că temnițele au fost altar în care rugăciunea se împletea, a mea cu a celui de lângă mine, a celui de lângă mine din celulă cu a celui din celula de alături. Încât, închisorile deveneau însemne, ruguri aprinse către Bunul Dumnezeu”²⁴.

Este trăirea transfiguratoare experiată de Părintele Nicolae Bordașiu în prelungirea căreia, după eliberarea sa din lanțurile fizice ale întemnițării comuniste, ne cheamă la vigilența față de lanțurile duhovnicești ale întemnițării prin păcatele noastre. Căci, ne spune Părintele, atâta timp cât săvârșim păcatele, libertatea ce ne-a dăruit-o Dumnezeu nu poate fi trăită deplin: urechile noastre sunt încă surde, iar ochii noștri sunt încă ținuti ca să nu vedem limpede nici lumina pe care El a sădit-o în sufletul fiecăruia dintre noi, nici lumina care strălucește în jurul nostru și nici bucuria pe care ne-o dă Dumnezeu în fiecare zi. De aceea, Părintele ne adresează chemarea:

²² Pr. Prof. Nicolae Bordașiu, *op.cit.*, pp.104-105.

²³ *Ibidem*

²⁴ *Ibidem*

„Să nu lăsăm nici lanțurile cu care satana vrea să ne înlănțuiască, nici întunericul cu care vrea să orbească sufletele noastre, ca să ne cuprindă. Ci, totdeauna, să zicem: < Cât s-au mărit lucrurile Tale, Doamne, toate cu înțelepciune le-ai făcut! >”²⁵.

Chipul de patriot

Neîndoios, sunt multe împrejurările și diferite modalitățile prin care Părintele Bordașiu și-a mărturisit patriotismul său genuin, ca alt chip prin care ne-a dăruit bunele sale roade sufletești. Mie mi se pare însă că expresia de adâncime a patriotismului său poate fi găsită mai ales în pledoaria fierbinte pentru asumarea - de către fiecare dintre noi, românii -, a răspunderii ce o avem prin faptele noastre în sânul neamului nostru, ca neam chemat în vremurile din urmă să dea mărturie pentru credința în Domnul Hristos pe toată suprafața pământului. Spune în acest sens Părintele:

„(...) să ne dăm seama, iubii mei, cu toții, că suntem înfiți de Dumnezeu prin Sfântul Botez, dar facem parte toți dintr-un neam, fiecare neam având răspunderea sa în fața lui Dumnezeu. De aceea, iubii mei, așa cum suntem, cu propria conștiință, răspunzători pentru faptele noastre, cu această conștiință ne înglobăm și în marea familie a neamului nostru românesc.”²⁶

În contextul vremurilor noastre când, precizează Părintele Nicolae, prezența neamului nostru poate fi văzută pe toate meridianele lumii, românii par a fi chemați spre o mare misiune:

„În timp ce în alte părți este batjocorită credința și sunt îndemnați oamenii să se îndepărteze de poruncile lui Dumnezeu, de rânduielile pe care Mântuitorul le-a dat pentru ca oamenii să perpetueze specia neamului omenesc pe pământ, în schimb cei din neamul românesc parcă ar fi chemați de Dumnezeu cu o altă destinație pe fața pământului, încât unde nu s-a construit niciodată o biserică ortodoxă, la Roma, acum se ridică o catedrală ortodoxă românească. Unde nu au fost ortodocși de la Sfântul Pavel, în Spania, la capătul pământului European, acum se ridică biserici ortodoxe românești peste tot, încât trebuie oarecum să ne întrebăm și, întrebându-ne, să ne înfricoșăm de această chemare nouă a fraților noștri de a fi mărturisitori pentru Hristos-Domnul până la capătul pământului.”²⁷

Și, ca o încununare a celor spuse până acum:

„Deci în mijlocul gintei latine care și ea rătăcește, neamul nostru românesc este chemat spre această misiune mare, astfel încât să poată răspunde că L-a reprezentat, în fața lumii, pe Dumnezeu.”²⁸

²⁵ Ibidem

²⁶ Pr. Prof. Nicolae Bordașiu, op.cit., p. 298.

²⁷ Ibidem

²⁸ Pr. Prof. Nicolae Bordașiu, op.cit., p. 299.

Chipul de slujitor dăruit al Sfântului Altar

Nu cred că mă înșel atunci când spun că, în ultimă instanță, cel mai îndrăgit chip al Părintelui Nicolae Bordașiu este cel de slujitor al lui Dumnezeu la Sfântul Altar. În acest sens, Sfinția Sa ne-a lăsat o tulburătoare mărturisire de credință existențială:

„(...) eu nu am venit în preoție ca profesionist. Eu am simțit o chemare extraordinară în clipa în care patriarhul Justinian (...) mi-a zis: <Măine să îți depui cererea ca profesor la seminar> (...) deci nu am făcut profesie din preoție, am făcut dăruire de suflet, de viață și de toată existența mea acestei slujiri pe care Dumnezeu mi-a încredințat-o”²⁹

Și, ceea ce este în egală măsură tulburător, Părintele Nicolae ne vorbește despre ceea ce aș numi o anume „simetrie tainică“ a slujirii sale preoțești:

„Profesorul meu de Noul Testament, când începea să predea Istoria Noului Testament, făcea două arce de cerc pe tablă și în mijloc punea Crucea; un arc era Vechiul Testament, iar celălalt arc era Noul Testament și, în mijloc, era Crucea. Așa s-a întâmplat și cu viața mea: un arc a fost în vechiul regim, un arc în noul regim (...) Au fost șapte ani cât am fost fugăr [vechiul regim-n.n.], au fost șapte ani cât am fost paroh [noul regim-n.n.]. Am luptat pentru a învinge greutățile [în noul regim-n.n.], cum am luptat cu comuniștii atunci ca să înving greutățile [în vechiul regim-n.n.], ca să realizez ceva pentru parohie și pentru credincioși [în noul regim-n.n.]”³⁰

Iar în predica rostită la data de 18 iulie 2010 în Biserica Sfântul Silvestru, cu prilejul pensionării, Părintele ne lasă un veritabil testament de suflet:

„Eu voi mărturisi că plec cu durere, dar rămân cu bucurie, pentru că, dacă am dorit ceva în viața mea, am dorit mântuirea tuturor celor care mi-au fost încredințați cu odorul sfânt de la sfânta hirotonie de acum 41 de ani”³¹

În ceea ce mă privește, înțeleg așa: Părintele pleca cu durere la pensie, dar rămânea cu bucurie la slujire. Și, îndrăznesc să spun că, în duhul Părintelui, mărturisesc și eu că trăiesc cu durere plecarea Sfinției Sale dintre noi, dar trăiesc cu bucurie rămânerea dânsului cu noi în biserica în care a slujit. Pentru că Părintele rămâne ctitor al sufletelor fiilor săi duhovnicești păstoriți aici, în Biserica Sfântul Silvestru dar, în egală măsură, rămâne ca unul dintre ctitorii acestei biserici (alături de Pârvan și Stanca, Chiriac preotul și Constantin preotul): ctitor al clopotului

²⁹ Pr. Prof. Nicolae Bordașiu, op.cit., p. 458.

³⁰ Pr. Prof. Nicolae Bordașiu, op.cit., pp. 458, 457.

³¹ Pr. Prof. Nicolae Bordașiu, op.cit., p. 457.

mare din clopotniță, ctitor al crucii aniversare a centenarului bisericii, ctitor al căminului pentru bătrâni administrat de biserică.

Este înțelegerea la care am ajuns, în mare măsură, prin roadele cele bune ce le-am putut culege ca fiu duhovnicesc al Părintelui Nicolae Bordașiu.

Sărut mâna părinte și binecuvântați!

14. Îndreptător al credinței și chip al blândeților

Ana și Corneliu BAL

 hiar și înfățișarea Părintelui Nicolae te ducea cu gândul la sfântul ocrotitor al sfinției sale „*Îndreptător al credinței și chip al blândeților*“ cum spune troparul Sfântului Nicolae. Cred că Părintele s-a ghidat în viața sa lungă după aceste trăsături definitorii ale sfântului, surprinse în tropar.

A devenit și sfinția sa un îndrumător neobosit al copiilor și tinerilor (și nu numai) către Hristos și a cucerit inimi pentru El cu părinteasca sa povățuire.

Chiar dacă nu m-am numărat între fii duhovnicești ai Părintelui, l-am cunoscut de-a lungul a peste 30 de ani, de la venirea sfinției sale ca slujitor al altarului la Biserica Sfântul Silvestru până la plecarea sa la Domnul.

Treimea părinților slujitori la Biserica Sfântul Silvestru reprezenta desigur o alegere a Proniei divine pentru realizarea unei completitudini în diversitate dar și unitate: Părintele Galeriu, oratorul înaripat de Duh, Părintele Nicolae, învățătorul temeinic și Părintele Alexe, tâlcuitorul Sfinților Părinți.

La Biserica Sfântul Silvestru se instituiseră tradiția predicilor lungi, inaugurată de Părintele Galeriu și netrădată nici de Părintele Nicolae. Predica Părintelui Nicolae era cu adevărat un cuvânt de învățătură. Părintele vorbea domol, cu graiul său molcom, ardelenesc, de parcă ar fi spus o poveste, desigur una adevărată. Fie că era o talmăcire din Sfânta Scriptură sau o istorisire din viețile sfinților, predica se derula unduios fiind temeinic documentată și articulată într-un limbaj elevat, oferind auditoriului argumente pentru statornicie în credință. Cu siguranță mulți s-au folosit de aceste învățături.

După anii '90 personalitatea Părintelui Nicolae s-a putut împlini desăvârșit, în libertatea de cuget oferită de noile condiții și având în vedere avida dorință de cunoaștere a lui Dumnezeu manifestată de numeroși oameni, fie tineri, copii sau adulți din toate categoriile sociale. După o perioadă de restricții religioase, Biserica prin slujitorii ei, a putut deveni o forță activă în societate, lucrând la

rezidirea sufletelor românilor. Părintele Nicolae s-a implicat cu toată ființa sa în această lucrare: a predat religia în școală, a organizat și condus pelerinaje pentru tineri în Europa, a lucrat la redeşeptarea unui simțământ patriotic autentic și echilibrat, a cuvântat cu timp și fără timp, a scris și publicat cărți și articole pe teme de recuperare a memoriei istorice și de redeşeptare a dragostei față de Dumnezeu. Demersul său sincer a fost bine primit de mulți.

Am fost bucuroși că Părintele a putut să slujească până în ultimele zile ale vieții sale lungi, fapt îngăduit fără îndoială de Dumnezeu pentru dragostea sa față de El.

Desigur că această îndelungată și rodnică slujire nu ar fi fost posibilă fără sprijinul total al soției sfinției sale.

Ne amintim cu respect și recunoștință de Părintele, ca unii care, deși nu i-am fost fii duhovnicești sub epitrahil, ne-am simțit totdeauna întâmpinați cu părintească dragoste.

Ne amintim cu drag și nostalgie de ajunurile de neuitat ale Nașterii Domnului când casa Părintelui și a doamnei preotese Rodica era deschisă și cetei noastre de colindători de toate vârstele, de bucuria trăirii împreună a vestirii Nașterii Mântuitorului. Casa, împodobită sărbătorește cu un brad frumos, primea rânduri rânduri de colindători care veneau cu drag să-i bucure pe Părintele și doamna sa.

Amândoi vor rămâne veșnic în amintirea noastră ca adevărați împlinitori ai voii lui Dumnezeu, aceea de a dăruia dragoste și pace celor din jur.

Dumnezeu să-l odihnească în pace pe Părintele Nicolae și să o mângâie pe doamna preoteasă Rodica.

15. Părinte scump, te iubim!

Costel și Teresa LANCU

Anul 1990, toamna târziu. Mă întorsesem în țară de câteva luni, după mulți ani de stat în Italia. Atmosfera în țară continua să fie grea, extrem de apăsătoare și de amalgamată. Simțeau asta de cum aterizai la aeroport și cu cât începeai să parcurgi drumul spre București, atmosfera era și mai oprimentă.

Era întuneric. Un întuneric de maleficiu. Toate acele evenimente năucitoare începute cu revoluția din Decembrie '89, făcuseră ca entuziasmul de început cu care s-a murit pe străzi strigând „vom muri și vom fi liberi“, să fie înlocuit de o mare incertitudine și disperare, care duceau la o tensiune extremă care apăsa asupra

tuturor, de la mici la mari. Angoasa se citea în ochii și pe fețele oamenilor. Era o tensiune plină de mii de întrebări: „ce va fi cu noi?!! ce va fi cu România?!! încotro mergem?!!!“. În acel întuneric al lui Cain, cineva m-a luat și m-a dus pe o stradă, undeva între Bdul. Dacia și Moșilor, la o Biserică.

Văzusem și frecventasem de mic copil multe Biserici, dar aceasta părea cu totul specială. Aveam să aflu puțin mai târziu că era Biserica Sfântul Silvestru. Pășind înăuntru, am fost puternic surprins să văd că Biserica era plină nu numai de oameni, ci era plină de o lumină specială, de o „Lumină lină“ care plutea nu numai în aer dar și pe fețele oamenilor.

Atenția tuturor era îndreptată către Sfântul Altar, în fața căruia stăteau trei preoți, de unde parcă izvora acea Lumină dulce, învăluitoare, ca un balsam de suflet. Contrastul dintre ce era afară și ce era în Biserică era imens, șocant, cu un impact foarte puternic. La sfârșitul Slujbei am fost prezentat celor trei preoți, care au fost extrem de calzi, deschiși, afectuoși, de parcă ne cunoșteam dintotdeauna. Aveam să aflu că cei trei preoți erau o legendă vie a Bisericii, a românilor, cu mulți ani de închisori comuniste și suferințe, care făcuseră din ei un simbol de rezistență în Martiriul Credinței și al Neamului românesc. Eram în fața Părintelui Constantin Galeriu și a Părintelui Nicolae Bordașiu și a Părintelui Ștefan Alexe. Din clipa aceea, am devenit un credincios al Bisericii Sfântul Silvestru și Biserica Sfântul Silvestru a devenit Biserica mea.

Toți cei trei preoți au avut o contribuție covârșitoare asupra vieții mele, a soției mele Teresa, a familiei mele, asupra tuturor acelor pe care Dumnezeu mi i-a dăruit să îi slujesc, aducându-i la Biserica Sfântul Silvestru, așa precum am fost adus și eu la aceea vreme. Mai întâi am devenit fiu duhovnicesc și discipol al Părintelui Galeriu, care pe lângă duhovnic, ne-a devenit și naș de Cununie, împreună cu Prezbitera Argentina. Părintele Galeriu era un preot binecunoscut, îl văzusem la televizor în balconul de la Universitate, spunând „Tatăl nostru“ împreună cu toată piața plină de oameni îngenunchiați.

Era un preot cu multe calități deosebite, dar aș remarca cel puțin două, mai rare, care îl făceau unic: Era un spirit extrem de înalt, cu adevărat deschis la orice putea să demonstreze iubirea lui Dumnezeu; cu o cultură vastă care cuprindea domenii extreme, asupra cărora surprindea viziuni proniatoare - unice! Toate acestea,acompaniate de o mare seninătate solară, atât de senină și plină de iubire hristică, ca nu era în stare să se enerveze pe nimeni.

După plecarea la cele veșnice a Părintelui Galeriu, Părintele Ștefan a ținut să îmi fie duhovnic și călăuzitor. Părintele Ștefan Alexe părea în fața tuturor, inclusiv în fața celorlalți preoți, drept un preot și un om sever, rece, poate câteodată autoritar, dacă nu chiar dur.

Relativ așa îl consideram și eu, până când am ajuns să îl cunosc mai adânc în calitatea sa de duhovnic. Trebuie să mărturisesc că a fost o mare surpriză, o mare revelație, descoperind un preot și un om nu numai foarte riguros și tradițional, dar și plin de multă înțelepciune, bunătate și sensibilitate.

Marile popoare întotdeauna își promovează și își asumă propria istorie în integralitatea ei. La celelalte popoare, sunt generații care șterg istoria înaintașilor, uitând că făcând așa și generațiile viitoare vor face la fel cu ele și pentru aceasta, acele popoare nu vor ajunge niciodată „mari“, nu vor marca niciodată istoria lumii.

Pe Părintele Nicolae Bordașiu, așa cum spuneam, l-am cunoscut împreună cu ceilalți preoți când am pășit pentru prima dată în Biserica Sfântul Silvestru. La o privire superficială, Părintele Nicolae părea undeva la jumătatea dintre Părintele Galeriu și Părintele Ștefan.

Blând, dar câteodată sever, nefăcând rabat de la reguli și cutume. Calm, dar câteodată extrem de energic și categoric când era vorba de Credință și de Neam. Mare patriot, dar nu din aceia care o fac de modă sau din teorie, ci ca cel care a fost prigonit și care a luptat ani de zile, în fugă prin munți sau în închisorile comuniste.

De aceea când vorbea de Credință și de Țară, ochii i se umpleau de lacrimi și vocea i se sugruma de o mare emoție, încât ne făcea și pe noi toți să plângem și să trăim cu emoție cele povestite.

Era un mare povestitor. Așa cum Domnul nostru Iisus Hrisos învăța prin pilde, și Părintele Nicolae ne învăța prin povestirile din viața proprie și deci adevărate.

Trăia cu mare emoție ceea ce ne povestea sau ne spunea, de aceea cele povestite aveau un mare impact asupra noastră. Cald și cu mare răbdare, mai ales în timpul spovedaniei, întotdeauna găsea un cuvânt de înțelepciune cu care ne întărea și ne călăuzea. Trăia cu intensitate problemele celor care veneau și se spovedeau, încât problemele altora deveneau propriile probleme, uneori mergând până la sacrificii mari, personale și ale familiei, și asta o făcea tot timpul.

Era șocant pentru noi toți să vedem și să beneficiem de puterea și sacrificiul de sine a Părintelui Nicolae, care din misiunea sfântă de smerită slujire a lui Hristos și din aceeași mare dragoste de oamenii, care îi domina viața, era capabil de mari minuni de sacrificii venind la Biserică aproape în toate zilele, de dimineață de la opt și până seara foarte târziu, indiferent că afară era zăpadă și frig cumplit sau că erau călduri sufocante. Venea și stătea pe scăunelul lui, la icoana Maicii Domnului și se ruga cu toți aceia care veneau la el cu mari probleme. Erau binecunoscute rugăciunile speciale ale Părintelui Nicolae, mulți oameni veneau de pretutindeni pentru ele.

Erau rugăciuni speciale timp de șapte săptămâni, precedate de post negru. Părintele asculta în liniște pasul fiecăruia, la sfârșit lua una din cărțile lui, răsfoia

căutând și citea exact textul de care avea nevoie persoana respectivă. După care îi dădea să mănânce o prescură, pe care o pregătea mai dinainte.

Persoana lua prescura și pleca, de cele mai multe ori, în lacrimi. Erau cu adevărat puternice acele rugăciuni, căci multe probleme grele am văzut cum se rezolvau și de aceea era Biserica arhiplină de oameni care veneau pentru acele rugăciuni ale Părintelui Nicolae. Același lucru se întâmpla cu Sfânta Spovedanie, căci Părintele Nicolae era un mare duhovnic, având enorm de mulți fii duhovnicești. Se implica foarte profund în misiunea aceasta sfântă a spovedaniei și de a ajuta oamenii. Trăia și suferea alături de fiecare, niciodată privind sau tratând de sus pe nimeni.

Cu o putere, care era evident pentru toți că nu era umană ci dăruită de la Dumnezeu, venea și stătea pe scăunelul său, în frig teribil sau în călduri insuportabile, nemâncat, și spovedea oamenii ore și zile întregi.

De multe ori, pentru o spovedanie, se întorcea de acasă, unde tocmai ajunsese după o zi întreagă de luptă și oboseală, sau chiar de multe ori l-am văzut venind de acasă special pentru o spovedanie, chiar și atunci când Biserica era deja închisă.

Desigur, a avut norocul de a avea și o soție minunată, Prezbitera Rodica, care își făcuse o vocație duhovnicească în a-l ajuta și seconda pe Părintele Nicolae, până la sacrificii importante, chiar și materiale. Erau un exemplu viu de dragoste și comuniune, lucru apreciat mai ales de către tineri.

Părintele Nicolae și soția lui, Prezbitera Rodica, erau în stare să se arunce în foc pentru tineri. Raportul Părintelui Nicolae cu tinerii era cu totul special. Era de ajuns să îl vezi pe Părintele Nicolae cum stătea la ușa Altarului oferind câte un biscuit sau o bomboana copiilor care se împărțeau și cu câtă dragoste le vorbea și îi mângâia, și până la marile acțiuni organizate pentru tineri în taberele speciale în țară și străinătate.

Nu în ultimul rând, ne amintim de dragostea și râvna cu care a păstorit atâția ani Parohia Bisericii Sfântul Silvestru, inclusiv în renovarea completă a Bisericii, în obținerea proprietăților Bisericii și organizarea lor, cât și a cantinei sociale și a muzeului parohiei și desigur în realizarea monumentului mormântului Părintelui Galeriu, cât și a Monumentului Bisericii. O mențiune specială cred că trebuie făcută în ceea ce privește realizarea unei opere deosebite, care a adus ulterior prestigiu Bisericii Sfântul Silvestru, și anume realizarea Complexului pentru bătrâni cu superba Capelă anexată.

De la ideea lui, la realizarea completă a Complexului, totul i se datorează în primul rând Părintelui Nicolae. Tot din inițiativa Părintelui Nicolae și a activității sale asidue pe lângă Conducerea Bisericii Catolice de la Roma, a Papei Giovanni Paolo II însuși, a Cardinalului Ruini, Vicarul Papei și Președintele CEI cât și a

Parohului Bisericii Sfântul Silvestru din Roma, Părintele Dennis, avem și singurele moaște din România ale Sfântului Silvestru, al cărui hram îl poartă Biserica noastră.

Ceremonia de dăruire a Sfintelor Moaște a Sfântului Silvestru de către Papa Giovanni Paolo II, a fost înregistrată la Roma și făcută film de către o echipă specială de la televiziunea națională, având ca scenarist pe criticul de film, scriitoarea și profesoara Mounette Cernat și ca Director de imagine pe renumitul Viorel Sergovici.

Ar fi încă foarte multe de spus despre Părintele Nicolae, dar spațiul editorial nu ne permite.

Cert este că Părintele Nicolae Bordașiu este o Personalitate duhovnicească remarcabilă a Bisericii Ortodoxe Române, a cărui viață și misiune de slujire a Domnului nostru Iisus Hristos, a influențat puternic și definitiv viețile multor generații de credincioși și a contribuit în mod major la renumele deosebit al Bisericii Sfântul Silvestru ca centru de mare spiritualitate creștină și de neam a Bisericii Ortodoxe și a României.

De asemenea cert este, că personalitatea duhovnicească a Părintelui Nicolae, alături de Părintele Galeriu și Părintele Ștefan au dus faima Bisericii Sfântul Silvestru în țară și în străinătate pe cele mai înalte culmi, ca una din cele mai importante Bisericii din România.

Totodată cert este că actuala echipă de trei preoți, Preotul Paroh Alexandru Gherasim, Părintele Cristian Galeriu și Părintele Adrian Argintariu, împreună cu Părintele diacon Mihai și cei de la strană, au preluat de la înaintașii lor nu numai slujirea în Biserica Sfântul Silvestru, dar au preluat și filonul de tradiție de mare duhovnicie, de iubire și slujire a lui Hristos și de aici, de iubire de oameni și de neam, conștienți de misiunea deosebită la care au fost chemați.

Părinte scump, te iubim!

16. „Vino cu mine în Sfânta Liturghie“

Iulia-Cristina STAN

„Binecuvântată este Împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor“. Acestea sunt cuvintele prin care preotul slujitor deschide ușile Împărăției Cerului la fiecare Sfântă Liturghie. Părintele Profesor Nicolae-Ioan Bordașiu a deschis aceste uși de nenumărate ori în cei aproape 50 de ani de preoție. Am aflat de la dânsul, când mergeam să mă spovedesc, că dorea să scrie o carte pe care s-o denumească *„Vino cu mine în Sfânta Liturghie“*. De când am auzit acest titlu m-am tot gândit la semnificația lui: invitația de a trăi împreună cu Părintele Taina Sfintei Liturghii. Într-adevăr, a fi în Sfânta Liturghie

înseamnă a-L însoți pe Domnul Iisus Hristos pe drumul Nașterii Sale, al propovăduirii, al Pătimirii, al Răstignirii, al Învierii și al Înălțării Sale la Cer, aici și acum!

Bătrânii din satele de demult, când se îmbrăcau duminica pentru a merge la Biserică, spuneau rugăciuni, asemeni preotului când îmbracă veștmântul. Femeile sărutau nu numai mâna preotului lor, ci și, cu aceeași evlavie, mâna preotesei. Bărbații și femeile satelor românești de demult învățau la Biserică să fie „*neam sfânt și preoție împărătească*“, adică să fie în familiile lor asemeni preotului și preotesei! Și făceau aceste lucruri în mod firesc, fără scopul de a demonstra ceva! A fi în Sfânta Liturghie înseamnă a fi co-slujitori, împreună cu preotul.

Așteptam cu nerăbdare cartea anunțată! Într-o zi l-am întreat pe Părinte dacă a reușit să scrie cartea și mi-a spus că nu - dânsul lucra atunci intens la cărțile despre Marea Unire. Mi-a părut foarte rău, căci aveam convingerea că va fi o carte ziditoare pentru sufletele noastre!

Acum, când Dumnezeu l-a chemat la El, m-am gândit că Părintele Profesor de fapt a scris această carte în inimile tuturor celor care l-au întâlnit, chiar de știu, chiar de nu știu încă, căci Părintele ne-a învățat să trăim mereu împreună cu Hristos și să ne petrecem viața ca într-o Sfântă Liturghie veșnică, fiecare după puteri, avându-l însă pe dânsul ca model, căci cuvântul Părintelui a fost „*cuvânt cu putere multă*“ pentru că viața dânsului a fost pildă vie a cuvintelor sale transpuse în fapte!

Părintele i-a iubit mult pe oameni - chiar și despre cei care-i chinuseră ca deținuți în închisori, spunea că și ei poartă Chipul lui Dumnezeu! Dar și mai mult i-a iubit pe preoți. Doamna scriitoare Ileana Toma, fiica Părintelui Alexie Bârcă de la Biserica Bucur Ciobanu - duhovnic al familiei Bordașiu, spunea la lansarea cărții cu predicile Părintelui că „*Părintele Nicolae a fost un luptător pentru Hristos*“ și că „*preoții sunt ceea ce sunt locotenenții într-o armată. Ei, pe noi, soldații, care și noi trebuie să ne luptăm pentru Hristos, ne conduc în această luptă*“. Eu aș spune că Părintele Profesor a fost asemeni unui maior în armata lui Hristos căci, ca director și profesor al Seminarului Teologic din București, a format multe generații de preoți. Părintele vedea în fiecare om Chipul lui Dumnezeu, și de aceea pe fiecare îl înconjura cu dragostea sa, însă cred că în fiecare preot îl vedea pe Hristos, căci se lumina cu o altfel de lumină atunci când privea un preot!

Toți preoții mari au avut preotese pe măsură. Un părinte a scris într-un articol un lucru minunat și adevărat și anume că preoteasa este pentru preot îngerul său păzitor. Părintele Dumitru Stăniloae a avut-o alături pe Preoteasa Maria. Părintelui Constantin Galeriu i-a fost alături Preoteasa Argentina Cristina. Ambele modele de preotese. Îngerul păzitor al Părintelui Nicolae-Ioan Bordașiu a fost Preoteasa Rodica Gabriela. Astfel că eu cred că dacă avem nevoie de un cuvânt de la Părintele Nicolae-Ioan pe drumul vieții, îl putem afla de la îngerul său

păzitor, despre care întotdeauna vorbea cu lacrimi de recunoștință în ochi, în măsura în care avem deschiderea de a-l primi!

Părintele Gherasim, tatăl Părintelui Paroh al Bisericii Sfântul Silvestru, scria într-o carte a sa că a sta în preajma unui bătrân este asemănător cu a învăța o limbă străină, iar atunci când ai reușit să o înveți nu mai ai cu cine o vorbi. Noi avem șansa ca limba străină pe care am învățat-o cu Părintele Profesor Nicolae-Ioan Bordașiu să o putem vorbi în continuare cu doamna preoteasă Rodica Gabriela. Urmând exemplul femeilor din satele românești de odinioară, sărut cu evlavie mâna doamnei preotese, ca și cum aș săruta mâna Părintelui, urându-i multă sănătate și pace sufletească, alături de rugăciunea ca Bunul Dumnezeu să ne învrednicească să ne bucurăm de prezența dânzei la Biserică mulți ani de acum înainte.

Așa cum mâna caldă a Părintelui Profesor Nicolae-Ioan Bordașiu ne-a binecuvântat cu căldura sa dincolo de moarte, am convingerea că binecuvântarea și rugăciunile sale ne vor însoți cât vom trăi și îl vom iubi! Îi mulțumesc Bunului Dumnezeu că mi-a făcut darul de a-l întâlni și de a-l avea ca Păstor un timp pe care l-am perceput ca „*veșnicul astăzi*“ despre care ne scrie arhimandritul Zaharia Zaharou!

17. Pe drumul greu de smerenie și suferință deschis de Mântuitorul

Teodora NEDELCU

Lu trecuseră foarte mulți ani de când ajunsesem prima dată la Biserica „Sfântul Silvestru“, poate cinci, șase sau șapte ani, dar când vii dintr-o viață de douăzeci și doi de ani de ateism pur, acești ani sunt puțini. Și mai ales când nu știi că trebuie nu doar să te spovedești, ci să ai duhovnic, să ai povățuitor la fiecare pas pentru a nu cădea în cursele mult învăluitoare ale celui rău, atunci faci ba un pas înainte, ba doi-trei pași înapoi, afli ici-colo, când și când, câte ceva din ale credinței și te apropii foarte, foarte încet de adevărata lucrare a Tainelor.

Așa și eu, cred că abia aflasem că Săptămâna Patimilor e ceva mai mult decât Vinerea Mare și că Vinerea Mare, în sensul de Pătimirile Domnului, începe de fapt în Joia Mare, seara, la Denia celor douăsprezece Evanghelii.

Eu lucram atunci în provincie, făceam naveta, și în ziua aceea, Joia Mare a aceluia an, zăbovisem mult la serviciu și voiam să rezolv tot ce s-ar fi putut rezolva pentru zilele de sărbătoare ce urmau. Drumul de asemenea a fost aglomerat cum

e întotdeauna în astfel de zile și la ore de vârf, așa încât știu că am alergat chiar pentru a nu întârzia prea mult la Denia care începuse la ora șase.

Am intrat în fugă, aproape gâfâind, în Biserică, ducând cu mine, în minte și în inimă, toată tensiunea acumulată în acea zi și în altele și pe drum, tot tumultul lumii și al vieții, pe care veneam să îl arunc aici, la Biserică, unde nu știam ce se întâmplă, plus emoția descoperirii, căci nu știam cum e în Joia Mare....

Și am aflat într-un mod cu totul deosebit, într-un mod pe care nu îl voi uita toată viața. Am pătruns deodată parcă într-altă lume, într-o lume tainică în care întunericul relativ era străpuns de lumina câtorva lumânări aprinse, vreo cinci parcă, iar de dincolo de catapeteasmă, din Altar, se auzea o voce nespus de caldă, pătrunsă de suferință până la lacrimi, dar și de o mare dragoste, de o mare compasiune pentru cei ce nu pot, nu știu, nu vor sau încă nu înțeleg cum să se apropie de Adevăr. Era vocea inconfundabilă a Părintelui Nicolae, care cânta: „Acestea zice Domnul către iudei: Poporul Meu, ce am făcut vouă? Pe orbii voștri i-am luminat, pe cei leproși i-am curățit, pe bărbatul cel ce era în pat l-am îndreptat. Poporul Meu, ce am făcut vouă? Și cu ce Mi-ați răsplătit? În loc de mană, cu fiere; în loc de apă; cu oțet; în loc să Mă iubiți, pe Cruce M-ați pironit...”

Vocea umplea tot spațiul. Cum am intrat, am căzut în genunchi, pe lespezi, cu fruntea la pământ. Am început să plâng, mă străpunsese ceva de dincolo de melodie, de text, chiar de voce. Un lucru pe care nu îl pot cuprinde în cuvinte, ceva care mă și zdrobea, mă și zidea în același timp, venea prin vocea Părintelui parcă direct din inima Celui răstignit, batjocorit, hulit de cei pe care tocmai îi salva de moartea cea veșnică.

După Denie deja mă simțeam altfel, eram ceva mai om decât înainte, și m-am hotărât, de ar fi fost cu putință, să nu mai lipsesc niciodată de la Denia celor 12 Evanghelii.

Nu s-a putut însă și din motive obiective, uneori nu am putut merge sau nu am putut merge la Biserică „Sfântul Silvestru“ la această Denie. Atunci am căutat să ascult cântarea respectivă măcar la radio, pe casete sau pe CD-uri. Așteptam cu ardoare ca slujba să ajungă la momentul cântării Domnului către iudei, dar în nicio interpretare nu suna la fel cum auzisem eu atunci. Nu regăseam niciodată sentimentul cel dintâi decât atunci când, prin mila lui Dumnezeu, ajungeam la Denia respectivă la „Sfântul Silvestru“ și auzeam vocea Părintelui Nicolae, ridicând printre lacrimi ascunse întrebarea: „Poporul Meu, ce am făcut vouă?...”

Ani și ani de-a rândul nu mi-am dat seama, de fapt nici nu m-am întrebat, de ce simțeam ceva aparte când auzeam cântarea din gura Părintelui. Abia după plecarea sa la Domnul, privind mai cu atenție și analizând interviurile și documentarele ce priveau viața sa, am realizat că Părintele Nicolae chiar era unul dintre

mărturisitorii pentru Hristos, pe care credeam că îi știu doar din cărți; am realizat că Sfinția Sa chiar mersese efectiv pe drumul greu de smerenie și suferință pe care Mântuitorul l-a lăsat deschis pentru toți cei ce Îl vor urma și Îl vor mărturisi. Părintele era deci unul dintre cei ce trăiseră în chip nemijlocit, la măsura la care o poate face omul, acest amestec de umilire și umilință asumată, acest amestec de tristețe dată de trădare cu suferință pentru ceilalți, acest amestec de resemnare și de nădejde, în lupta și jertfa pentru Adevăr.

De aceea în vocea Părintelui era o suferință trăită, o tristețe trăită, dar și o nădejde trăită, o compasiune și o dragoste mult cuprinzătoare, pe care nu le puteai întâlni oriunde.

Deunăzi, citind acatistul Sfântului Pantelimon, mi-am amintit că inflexiunea aceea a vocii Părintelui, răspândind atâta dragoste și atâta înțelegere a suferinței, am mai auzit-o și alte dăți, când vorbea de marea îndurare a lui Dumnezeu pe care a simțit-o în anii grei petrecuți în temnițele comuniste și când vorbea de neputințele și durerile oamenilor și când zicea „Bucură-te, ceea ce ești plină de dar, Născătoare de Dumnezeu Fecioară, bucuria tuturor celor necăjiți!“ și când citea al treisprezecelea condac din acatist, rugându-se către Sfântul Pantelimon ca: „auzind suspinuri înăbușite în noapte, în zi, în pat de suferință, în călătorii, fii celor ce se roagă ție, după nevoile fiecăruia: celor neliniștiți liniștitor, celor asupriți apărător, celor în primejdii izbăvitor, celor învăluși în păcate scutitor, rătăciților îndrumător, bolnavilor vindecător, orfanilor tată, văduvelor părinte, soților întăritor în căsnicie, celor porniți cu răutate îmblânzitor...“.

Am citat această rugăciune pentru că mă gândesc că din astfel de stihuri despre Sfinți își luase Părintele modelul de viață, o astfel de „dulce povară“ a voit să își ia asupra sa, păstrând proporțiile bineînțeles, să sprijine, pe cât îi stătea în putință, pe fiecare în nevoia sau durerea sa.

Și iarăși mă gândesc și cred că pentru această mare dragoste de semeni, venită din marea dragoste de Dumnezeu, ca și pentru demnitatea cu care a parcurs lungul drum al umilințelor, pentru acestea și mult iubitorul și mult smeritul Sfânt Nectarie a dorit ca Părintele Nicolae să plece la Domnul chiar în ziua prăznuirii sale, pentru a îl întâmpina și însoți pe drumul său spre veșnicie.

18. Părintele Nicolae emana dragoste în tot ce făcea

Mihaela VANGHELE

Părintele Nicolae, Părintele nostru drag

Avorbi despre Părintele Nicolae este o mare bucurie, o onoare, dar și o mare responsabilitate. De obicei Părintele vorbea, era omniprezent la televiziuni, la evenimente, te captiva și îl ascultai ore întregi fără să clintеști.

Recunosc că aveam doar câteva puncte în comun, dar personalitatea Părintelui mă copleșea, prin valoare. L-am cunoscut, ținând într-o zi de duminică o minunată predică la amvon și m-a cucerit. Cu vocea-i blândă, cu privirea plină de dragoste față de oamenii din biserică, cu discursul bine structurat, documentat, presărat cu amintiri, cu citate din Biblie sau pasaje din marii teologi ai neamului, Părintele capta atenția tuturor, cu decență și modestie, stârnind indiscutabil admirația auditoriului.

Dupa revoluție, în toamna lui 1990, ne-am întâlnit la școală, colegi: eu predând franceza, dumnealui religia. Elevii îl iubeau și îi urmau sfaturile. Ca dirigintă, aveam o relație apropiată cu Părintele. Mare mi-a fost bucuria, când, la o ședință cu părinții, doamna Cazacu, președinta comitetului de părinți, mi-a spus: „Doamna dirigintă, ce bine că s-a introdus religia în școală! Copiii au multe de învățat de la Părintele Nicolae: pe lângă lecții și sfaturi, norme ale vieții creștine. De exemplu, Claudiu al meu, ce credeți că mi-a spus într-o zi de vineri? Mamă, dacă azi ai carne, să știi că nu mănânc. Părintele Nicolae ne-a învățat să mâncăm fasole în zi de post. M-am rușinat, vă spun sincer, dar m-am executat. Și de atunci toată familia postea vinerea. Pentru această învățătură creștină, familia mea îi este recunoscătoare Părintelui, care de altfel, ne era și „duhovnic“.

Dar nu numai doamna Cazacu îi mulțumește Părintelui pentru educația aleasă pe care o dădea copiilor. La o altă ședință, un alt părinte mi-a mulțumit pentru activitățile pe care le făceam cu elevii la biserica Sfântul Silvestru: „Vă mulțumim, doamna dirigintă, pentru faptul că ne duceți copiii la biserică. Noi, părinții, ocupați fiind toată ziua cu serviciul, nu prea avem timp decât duminică. Dar dumneavoastră și Părintele îi învățați foarte multe: cum să se comporte în școală, în familie, în societate“. Cu elevii clasei participam la zilele onomastice ale preoților bisericii. Era cea mai mare bucurie a noastră. Elevi, părinți, profesori, enoriași, așteptam aceste sărbători cu mare ardoare, ca pe hramul bisericii. Toți

eram emotionați și toți în cor aduceam mulțumiri și buchete de recunoștință celor trei mari titani ai neamului nostru: Părintele Galeriu, Părintele Nicolae și Părintele Ștefan. Îi felicitam pe toți, cântându-le tradiționalul „La mulți ani!”. Apoi toți, cu mic, cu mare, așteptam cu nerăbdare cuvântul de mulțumire al acestora. Era ceva cu totul și cu totul special! Duhul părinților plutea în atmosferă, deja încărcată de emoții generale. Mari preoți a avut Biserica Sfântul Silvestru! Mari teologi! Recunoscuți la nivel național și internațional, prin dragostea manifestată față de enoriași, prin predicile care i-au făcut celebri, prin lucrările științifice susținute în țară și în străinătate! Dar mai ales, prin rara omenie de care au dat dovadă preoții bisericii Sfântul Silvestru, vor rămâne pururea, ca o flacără vie, în sufletele tuturor celor ce i-au cunoscut. Veșnică recunoștință preoților noștri dragi, de la care am învățat să fim oameni și buni creștini!

În 2002, într-o zi de Sfântul Nicolae, eram cu elevii la altar să îl felicităm pe Părintele Nicolae, în timp ce soțul meu, la spital, suferea o intervenție pe cord. Cu buchetul de flori în mână, vădit emoționat, Părintele a avut curajul să mărturisească în fața tuturor: „Să fim alături de doamna Vanghele și să ne rugăm pentru soțul ei, care trece acum printr-un moment dificil, la spital”. Mi-au dat lacrimile. Dar m-am bucurat că Părintele, și prin el, întreaga comunitate, era alături de mine, în acele clipe de cumpănă.

În 2003, după trecerea la cele veșnice a Părintelui Galeriu, ne-am regăsit amândoi în postura de conducători peste suflete: Părintele în calitate de paroh, eu, director de școală. Aveam discuții îndelungi împreună, pentru că ne era foarte greu să luăm decizii majore. Am încheiat un parteneriat creștin „Școala – Biserica”, colaborând fructuos în multe și variate activități culturale și educative. Școala și elevii au profitat din plin de această colaborare. Amândoi am condus destine timp de șapte ani. Ce ani frumoși și rodnici au fost! Școala se deschidea pe 15 septembrie cu slujba de „Te Deum”, ținută de invitatul de onoare, Părintele Nicolae și se încheia pe 15 iunie cu decernarea premiilor comune, de către Părinte și director. Și asta pentru că Părintele Nicolae emana dragoste în tot ce făcea. Iubea copiii, profesorii, școala.

L-am ales duhovnic al familiei. Avea o slăbiciune pentru fica mea, Irina. A avut-o elevă la școală, i-a predat alfabetul creștin, i-a deschis dragostea pentru lecturi creștine, oferindu-i drept premiu, ca de altfel tuturor elevilor merituoși „Biblia povestita Copiilor”. Îi mulțumesc Părintelui pentru grija de a modela frumos sufletul fiicei mele. Mai târziu, când și-a luat zborul, plecând cu serviciul din țară, ne ruga: „Mi-e dor să o văd pe Irina. Ce mai face? Cum îi merge acolo, departe? Când vine în țară, o aștept la biserică”. Și Irina îl vizita cu drag, ca pe

un părinte. A rămas în amintirea ei ca o figură luminoasă ce i-a îndrumat pașii spre descoperirea trăirii creștine, în comuniune. Așa am putut participa împreună la pelerinajele de Crăciun, organizate de Comunitatea Taize, din Franța. Pelerinajele ne-au deschis ochii, mintea și sufletul în lucrarea conviețuirii creștine. Samânța aruncată în brazdă, de Părinte, a prins rod. Am călătorit mult prin Europa, am trăit clipe emoționante cu tineretul creștin în biserici catolice, momente unice în viață, care ne-au făcut mai înțelegători, mai buni, mai înțelepți. Așa am avut ideea de a merge la Roma, la Biserica San Silvestro in Capite, ca să îl cunosc pe paroh. Nu știi cum mi-a venit curajul să cer o părticică din moaștele Sfântului Silvestru. Îmi pregătisem în prealabil un discurs impresionant, care să atragă interesul preotului paroh. I-am făcut o prezentare a bisericii, a preoților, a cartierului. I-am spus că este singura biserică din țară cu hramul de Sfântul Silvestru și ar fi minunat dacă am avea și noi moaște sfinte. Preotul m-a primit cu drag, mi-a zâmbit și m-a asigurat că are în vedere rezolvarea pozitivă a cererii mele.

Era februarie 2000. Primisem o bursă de studiu la Florența și, într-un weekend m-am dus la Roma. Părintele Nicolae m-a rugat să scriu despre aducerea moaștelor Sfântului Silvestru, dar nu i-am explicat îndeajuns și de aceea detaliez acum. Domnul a vrut ca într-o vizită la Vatican să cunosc o profesoară ce însoțea un grup de elevi. Ne-am zâmbit, ne-am plăcut reciproc și am însoțit-o, pentru a beneficia de o vizită ghidată. M-a invitat la ea, cu proxima ocazie când voi veni la Roma. Am făcut schimb de adrese, dar nu credeam că o să o mai revăd vreodată. Însă întâmplarea făcu ca anul următor, în 2001, să obțin o bursă la Lisabona. Fericită, i-am telefonat Ștefaniei că o vizitez la întoarcere. De fapt, scopul meu ascuns era să merg iar la San Silvestro, să văd cum mai evoluează cererea mea. Am ajuns a doua oară la Roma și împreună cu Ștefania și fiica ei, Beatrice, l-am întâlnit pentru a doua oară pe părintele paroh de la San Silvestro in Capite. De data aceasta, Beatrice a venit cu o cameră de filmat și a immortalizat momentul. Toți eram fericiți. Atmosfera și discuțiile reluate privitoare la moaște se desfășurau sub bune auspicii. Probabil că Sfântul Silvestru voia să ajungă la noi, la București. Dar pe atunci, în naivitatea mea, nu știam modalitatea oficială de obținere a moaștelor. Ulterior am aflat, de la Gabriel Licăroiu, administratorul bisericii, că trebuie făcută o cerere oficială la Patriarhie, de către paroh, că trebuie respectată o filieră ierarhică. Părintele Galeriu a făcut demersurile la Patriarh, iar Părintele Nicolae făcuse de multă vreme acatistul Sfântului Silvestru, pe care îl cânta în fiecare seară de luni. Eu scrisesem deja două scrisori. Dar scrisoarea decisivă, a treia, a fost aceea, semnată de Părintele Galeriu, în ziua de Crăciun 2001. Cred ca i-a sensibilizat într-atât pe preoții italieni, căci, anul următor s-a înfăptuit minunea și... Sfântul

Silvestru a venit la noi, pe 3 noiembrie 2002. După venirea moaștelor am mai obținut o bursă, la Brescia. Poate că mi-a dat-o Dumnezeu ca să mulțumesc a treia oară părintelui Denis O'Brian pentru generozitatea cu care ne-a răsplătit. De data aceasta, Părintele Nicolae i-a trimis cadou parohului o icoană, drept recunoștință. Era darnic și generos Părintele, până în cel mai mic detaliu!

Nimic nu este întâmplător în viață, totul este proniator, cum spunea deseori Părintele Galeriu. Totul se leagă în legătură cu Sfântul Silvestru: Părintele Ștefan l-a văzut primul la Roma în biserica San Silvestro in Capite (se cheamă așa pentru că adăpostește capetele Sfântului Silvestru și Sfântului Ioan Botezătorul, dar și al papei Ștefan, al Romei). Prietena mea, cu ajutorul căreia am mărturie filmul discuțiilor cu preotul din Roma, se numește Ștefania, Părintele Galeriu purta numele Sfântului Constantin, cel care l-a avut ca duhovnic pe Sfântul Silvestru, iar Părintele Nicolae purta și numele Sfântului Ioan Botezătorul, al cărui cap l-am văzut expus în biserică.

Totul s-a derulat în jurul cifrei trei: trei enoriași, trei preoți, trei înalți prelați, trei scrisori, trei vizite pentru ca într-o zi de trei să fie adus, la noi în biserică. Minune: un papă al Romei, Sfântul Silvestru și un Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul Teoctist, și-au dat mâna în opera de întărire a credinței în sânul comunității.

Mulțime de oameni l-au întâmpinat. Slujba a fost deosebită. Mulți invitați, preoți de la Patriarhie, predici frumoase... Părintele Nicolae, sugrumat de emoție, a ținut o predică antologică. Nimeni nu îl întrecea la acest capitol. Era un adevărat artist „rara avis“!

Pasiunea cu care ne vorbea despre Sfântul Silvestru făcea predicile captivante. Terenul era deja pregătit și, la drept vorbind, era firesc să vină la noi Sfântul. Părintele intenționa să scrie o carte despre viața Sfântului Silvestru. S-a gândit și la traducerea acatistului în limbile franceză și engleză. Așa că a vorbit cu Manuela Tripon pentru limba engleză și cu mine pentru limba franceză. Rugămițile dumnealui erau ordine pentru mine. Le respectam întocmai.

Dar când credeți că a găsit momentul? Într-o zi de Crăciun. Minunile se împlinesc în biserica noastră în zi de Crăciun. Și m-am apucat de tradus pe 2 ianuarie, de ziua Sfântului Silvestru. Imediat m-a răsplătit Sfântul Silvestru. Am găsit bilete ieftine la Roma, cu cincizeci de euro dus-întors. Fericită, am mai antrenat niște prieteni, familia Nasta, și așa am fost împreună cu soțul meu la Roma. Mi-a făcut plăcere să îi ghidez, să le prezint biserica și preotul, dar mai ales să sărutăm capul Sfântului Silvestru, din frida în care era expus.

Pentru noi a fost o experiență minunată și - recunosc - meritul a fost numai al Părintelui: dumnealui mi-a dat sarcina nobilă de a face cunoscută și altora personalitatea Sfântului nostru drag. Dar ce păcat...! Între timp Părintele s-a pensionat și cartea nu a mai apărut. Părintele era un luptător! A luptat toată viața pentru idealurile lui. A fost și închis. Întâmplarea face ca în închisoare să îl fi cunoscut pe unchiul meu, Gioga Parizianu. M-am dus cu fiica lui la altar și s-a bucurat tare mult să o cunoască. Am stabilit o întâlnire, să vină cu nepoatele lui Gioga, să le povestească despre acest erou, cunoscut al închisorilor prin bătăile pe care le încasa pentru apărarea dreptății și a principiilor sale. Părintele și-a găsit cuvintele cele mai potrivite și a început atunci a depăna amintiri din închisoare despre bunicul lor. Cu glasul-i molcom, cu privirea duioasă, le mangâia pe fetițe, povestindu-le întâmplări grele prin care au trecut deținuții politici, inclusiv bunicul lor, pe care ele nu au apucat să îl mai vadă. Am avut fericita idee să filmăm momentul și așa personalitatea Părintelui va rămâne mereu legendară, în ochii și inimile urmașilor. Verișoara mea, Gabi, îmi povestea că Părintele, după ce a plecat dintre noi, i-a făcut minuni și eu cred. De acolo de unde este, se roagă pentru ea căci l-a simțit aproape, îndeplinindu-i dorințele.

Părintele era un om de omenie! Nu pot uita mărturisirea doamnei preotese Argentina Galeriu, care îmi spunea deseori cât era de fericită în fiecare duminică și în toate sărbătorile petrecute în casa familiei Bordașiu. Era o mare sărbătoare! Părintele o așeza lângă el în capul mesei și alături de invitați depănau povești, purtau discuții, se simțea importantă și onorată.

Părintele avea întotdeauna un cuvânt și un sfat bun pentru fiecare! De aceea Domnul l-a iubit. Și noi l-am iubit. Și nu îl voi uita cât voi trai, căci... s-a dus la Domnul pe 9 noiembrie, chiar în ziua mea de naștere!

19. Un model de curățenie morală și un mare patriot

Dan și Cornelia COPĂCEANU

Intr-o lume normală este greu de conceput câte suferințe au îndurat mulți conaționali, doar pentru motivul că își arătasera credința în Dumnezeu. Numele Părintelui Nicolae Bordașiu este asociat cu numele unor mari duhovnici pe care i-a avut țara noastră, care au pătit pentru credință, în vremurile de prigoană ale comunismului.

Părintele Nicolae ocupă un loc aparte în sufletul nostru. Am avut șansa să-l cunoaștem și să-i apreciem calitățile îndeosebi în ultimii ani, când, călăuzit de chemarea străbunilor revenea în fiecare an „acasă“, pe meleagurile natale îndrăgite. Ne-a istorisit amintiri mai vechi, legate de bunicii noștrii care i-au fost nași de botez, de familia mamei mele, de care a fost apropiat și amintiri care l-au legat sufletește de tatăl meu, cu care a fost un bun prieten în anii de liceu și după aceea, pentru că nevinovați fiind, au avut de împărtășit aceleași vicisitudini în viață.

Și-a venerat strămoșii. În memoria primilor clerici ortodocși, Ioan Bordașiu, Simion Bordașiu, Teodor Bordașiu, care au păstorit din 1773 până în 1847 într-o comună cu populație majoritar românească din Ungaria și a cantorului Gliga Bordașiu, Părintele Nicolae Bordașiu, prin propriile eforturi financiare, a ridicat „Monumentul Strămoșilor“, o troiță din marmură amplasată în fața Bisericii din Micherechi. Sfințirea s-a oficiat în septembrie 2016.

„Omul sfințește locul!“ În ultimul an al vieții, și-a dorit să ridice în satul natal, Săbolciu din Bihor, două monumente cu prilejul Centenarului Marii Uniri. Prin contribuția financiară a Părintelui Nicolae Bordașiu, fiu al unuia dintre participanții la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, Părintele Gheorghe Bordașiu, au fost edificate „Monumentul închinat Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918“ și „Crucea Eroilor săbolceni din Primul și al Doilea Război Mondial“. Sfințirea s-a oficiat la data de 2 septembrie 2018.

Chiar și la o vârstă înaintată, Părintele Nicolae a fost un vrednic slujitor al amvonului, al predicării cuvântului lui Dumnezeu. A fost un magnet care a reușit să atragă mulți credincioși și oameni de calitate. Părintele a fost un model de curățenie morală și un mare patriot.

Memoriile noastre păstrează vie și acum prezența sa plină de bunătate, glasul său de o blândețe rar întâlnită, sentimentele de o profundă iubire umană pentru toți semenii.

Familia noastră i-a apreciat erudiția, l-a iubit pentru simplitatea, modestia și dragostea cu care ne-a înconjurat. L-a apreciat pentru caracterul și verticalitatea sa, l-a îndrăgit pentru felul în care a slujit și pentru ce a făcut pentru Biserica noastră Ortodoxă. A militat pentru o „activitate bisericească vie cu adevărat, propovăduitoare a unei vieți conforme cu învățătura Mântuitorului nostru Iisus Hristos și a Sfinților săi Apostoli“. Ce poate fi mai frumos?

Părintele Nicolae Bordașiu va rămâne în amintirea noastră în rândul elitelor morale ale celor pe care le-am cunoscut, i-am apreciat și i-am iubit.

Dumnezeu să-l odihnească în pace, pe acest suflet mare, care, deși a fost supus la grea suferință de prigoana comunistă, nu a renunțat niciodată la credință, la prețuirea strămoșilor, la iubirea pentru Dumnezeu, dar și pentru semenii săi!

20. Cuvintele lui au creat o atmosferă înălțătoare și de desfătare duhovnicească

Margareta TAT

Mă numesc Margareta Tat și sunt primarul comunei Micherechi la începutul celui de al treilea mandat, din data de 13 octombrie 2019, când au avut loc alegerile locale. Doresc, pe această cale, să contribui și eu, alături de celelalte mărturii, la cartea care va păstra, pentru mult timp de acum înainte, memoria Părintelui Profesor Nicolae Bordașiu.

L-am cunoscut personal pe Părintele Nicolae, în urmă cu câțiva ani, când a vizitat localitatea noastră, având dorința de a vedea și a cunoaște locurile și biserica ortodoxă, unde au slujit primii preoți, descendenți din familia sa, începând chiar de la înființarea primei comunități de creștini ortodocși români, pe vatra satului nostru. Am avut ocazia de a mă informa în această privință, citind cartea Pr. Ic. Stavr. Teodor Mesaroș, intitulată „*Din istoria comunităților ortodoxe române din Ungaria*“ din care am aflat multe informații referitoare la înființarea primei comunități din Micherechi.

Astfel, în anul 1773, au fost colonizate în localitate primele 30 de familii, de români ortodocși, veniți din localități învecinate din România, județul Bihor, precum Salonta, Inand, Cefa, Ciumeghiu, Tinca, Tulca. Așadar, am aflat că primii români ortodocși, după ce s-au stabilit aici, și-au adus cu ei și primul preot ortodox în persoana Pr. Ioan Bordașiu de la Inand, care a slujit din anul 1773 până în anul 1800. Acestuia i-a urmat fiul său Pr. Simion Bordașiu, până în anul 1827. În acest an 1827, bătrânul Simion, aduce ca preot pe nepotul său Teodor Bordașiu, care slujește până în 1847. Despre aceștia mi-a povestit Părintele Profesor Nicolae, ca fiind strămoșii descendenți din familia dânsului.

Am avut ocazia, să particip de câteva ori și la Sfânta Liturghie, oficiată de Părintele Profesor Împreună cu Pr. Paroh al Micherechiului, Ioan Bun, unde m-am simțit foarte bine, cuprinsă de emoții, când am văzut cu câtă dăruire, smerenie și blândete, slujește Părintele Profesor. Cuvintele adresate de dânsul credincioșilor au creat o atmosferă înălțătoare și de desfătare duhovnicească, simțindu-mă ridicată pe aceste culmi. Am vorbit mult cu părintele și mi-a făcut deosebită plăcere, ca de fiecare dată, când am aflat, că vine în vizită la noi, să-mi fac timp de a lua parte la slujbă și de a mă revedea cu dânsul, simțindu-l ca un mare duhovnic.

M-am bucurat, când în anul 2015, Pr. Prof. a făcut propunerea ridicării unui monument, în amintirea strămoșilor săi, mărturisind că este marea lui dorință, înainte de a trece din lumea aceasta. Nu am ezitat și îndată i-am răspuns

afirmativ, făcând cunoscută această dorință și membrilor Consiliului local, care în unanimitate au fost de acord. Am stabilit ca monumentul să fie ridicat în parcul din fața bisericii, asigurându-l pe părintele de sprijinul primăriei, atât cu materiale de construcție, utilaje, precum și o echipă de muncitori angajați ai primăriei. Lucrările au început în vara anului 2016 și s-au terminat la sfârșitul lunii august, fiind supravegheate de doi distinși prieteni ai părintelui, respectiv domnul arhitect Bogdan Hanganu și domnul inginer Constantin Bucătaru din București.

Toți sătenii au rămas profund emoționați de monumentul impresionant din fața bisericii, care este reprezentat printr-o cruce din marmură, comandată și efectuată în România și achitată personal de Pr. Profesor. În jurul monumentului s-au amenajat, de către primărie un platou cu bănci și un frumos parc cu flori, ca toți doritorii de a citi inscripțiile de pe soclu să aibă acces și să pozească un moment în fața crucii, care este simbolul creștinismului, iar pentru românii din Micherechi, apărătorea identității noastre naționale.

La slujba de sfințire, din data de 11 septembrie 2016, oficiată de Preasfințitul Siluan Episcopul românilor din Ungaria, împreună cu Preasfințitul Galaction, Episcopul Alexandriei și un sobor de preoți și diaconi, am participat și eu, ca primar, însoțită de câțiva membri ai Consiliului local și un mare număr de credincioși. Cu toții am simțit prezența Părintelui Prof. Nicolae, în mijlocul nostru, gândurile și privirea tuturor fiind îndreptate către dânsul și către doamna preoteasă Rodica, care l-a însoțit pe părintele de fiecare dată.

După slujbă, mulți credincioși și-au dorit să-i cunoască personal, văzând răbdarea și dragostea părintelui și a doamnei preotese de a sta de vorbă cu fiecare. Au primit mulțumiri din partea tuturor și călduroase strângeri de mâini, pentru darul oferit comunei, prin acest monument.

A urmat apoi o agapă frățească, organizată de parohie, cu sprijinul primăriei, în Căminul Cultural, de lângă biserică, la care au luat parte mulți credincioși ce și-au dorit să mai stea un timp în jurul părintelui și a doamnei. Și aici li s-au adresat mulțumiri, însoțite de urări de bine, sănătate și de mulți ani.

Ajuns totuși la o vârstă și având probleme de sănătate, în anul 2018, Părintele Profesor nu a mai venit în vizită, în localitatea noastră, fapt care a ridicat semne de întrebare pentru mulți credincioși, care au fost obișnuiți ca de aproape un deceniu, în luna septembrie, părintele să fie în mijlocul lor. În luna noiembrie a aceluiași an vrednicul preot profesor a trecut la Domnul.

La slujba de înmormântare, oficiată în Biserica Sfântul Silvestru, din București, unde părintele a slujit aproape 36 de ani și la slujba de înhumare în cimitirul Mănăstiri Cernica, lângă București, a luat parte o mică delegație din Micherechi, pe care am însoțit-o și eu ca primar.

Părintele Prof. Nicolae Bordașiu va rămâne mulți ani de acum înainte în memoria românilor ortodocși din Micherechi și de fiecare dată când vor intra pe poarta bisericii la sfintele slujbe și își vor îndrepta privirea către Monumentul Strămoșilor își vor aminti cu drag de el. Având o bună colaborare și o strânsă legătură cu Parohia ortodoxă și noi, Primăria, ne vom asocia și vom participa, în fiecare an în luna noiembrie, la slujba de pomenire ce se va oficia, în biserica parohială, rugându-ne împreună cu toți credincioșii, ca Domnul Dumnezeu să-l odihnească pe Părintele Profesor Nicolae în locurile dreptilor și sfinților, în Împărăția Sa cea Cerească.

Întru fericita adormire, veșnică odihnă dă, Doamne, sufletului adormitului robului Tău Preot Profesor Nicolae și-i fă lui veșnică pomenire!

21. Ne simțeam cu toții mai ușori...

Bogdan RUNCEANU

 -am cunoscut pe Părintele Nicolae Bordașiu când eram copil. De atunci păstrez amintirea unei persoane calme, plină de iubire, înțelegere și compasiune. Era apropiat de noi, copiii, iar noi îl iubeam pentru blândețea lui. Adolescent fiind, am ajuns să apreciez în special înțelepciunea aparte a Părintelui, precum și povețele pe care mi le-a oferit. Era un om vesel, iar eu habar nu aveam pe atunci care era întreaga lui poveste de viață.

În fiecare an când Părintele organiza pomenirea unchiului meu, socrul său, Preotul Virgil Runceanu, ne prezentam negreșit la Zărnești. Apoi, la întoarcere spre casă, era inevitabil să nu discutăm în mașină despre cât de mult ne-am bucurat să ne revedem cu Părintele, ce om plin de har este și ce binecuvântare să-l cunoaștem. Ne tot minunam cum ne simțeam cu toții mai ușori, mai împăcați și mai fericiți după ce-l revedeam.

Într-o seară, m-a sunat Părintele să-mi spună că dacă vreau să-l revăd să deschid televizorul, iar după ce am urmărit emisiunea, am căutat toate celelalte apariții televizate ale sale. Așa am aflat despre viața Părintelui. Știam că l-a cunoscut pe Părintele Arsenie Boca, aflasem din povestirile sale cu tâlc despre apropierea de Părintele Arsenie Papacioc și de Părintele Galeriu, dar Părintele Nicolae niciodată nu se lăuda și nici nu se văicărea, așa că despre ce a avut de îndurat, cu mila Domnului, doar din interviurile televizate am aflat. Îmi amintesc cum ne-a spus emoționat că la întoarcerea sa acasă, tatăl său nu l-a recunoscut. Amintirea emoției Părintelui și acum mă impresionează nespus. Mi se rupea inima să aud că un om

atât de bun a avut de îndurat atâtea și nu puteam să nu asemuiesc suferința Părintelui cu suferința Domnului Nostru Isus Hristos. Toate prin câte a trecut ar fi înfierat sau cel puțin împietrit un om fără credința Părintelui. Dar iubirea sa de Dumnezeu și de oameni strălucea mai puternic decât orice ar fi putut omul să facă Omului. De la Părintele am învățat iertarea și iubirea necondiționată de oameni. Am învățat curajul, demnitatea și stăruința în credință. Am învățat că întotdeauna binele învinge și mai presus de toate, am învățat să mă bucur de viață, că Dumnezeu știe cel mai bine ce a rânduit pentru fiecare. Îmi amintesc cum o dată, fiind la Zărnești, râdeam cu Părintele că dacă vrem să-l facem pe Dumnezeu să râdă, ar trebui să-i povestim planurile noastre.

Inclusiv trecerea Părintelui la cele veșnice a fost pentru mine un moment de înaltă emoție, întrucât își exprimase de mai multe ori dorința de a veni la cununia mea, iar eu doar acum am reușit să-i urmez povața.

Amintirea sa este un exemplu viu pentru noi astăzi și ne învață să ne purtăm Crucea cu demnitate și iubire chiar și atunci când e ușoară, dar mai ales atunci când e grea.

Scriind aceste rânduri, șterg o lacrimă de pe obraz, dar nu este o lacrimă tristă, ci o lacrimă de bucurie că am fost binecuvântat să cunosc un asemenea Om.

22. Ne privea în lumina dragostei lui Dumnezeu

Ana-Maria CROITORU

De la Părintele Nicolae am învățat să fiu voioasă chiar și atunci când sunt supărată, să plâng cu cel care plânge, să mă bucur cu cel care se bucură, să iert și să iubesc.

Părintele Nicolae avea o sensibilitate aparte pentru oamenii singuri și de aceea se bucura de fiecare dată când reușea să adune oamenii și să creeze o atmosferă caldă, de familie. Părintele avea puterea de a te face să simți că ești important și că are nevoie de implicarea ta. Avea mereu planuri și era dornic să afle lucruri noi, să citească și să scrie.

Cultura și memoria Părintelui erau extraordinare, dar calitatea prin care atrăgea oamenii ca un magnet, era bunătatea cu care reușea să-i cuprindă pe toți. Nu judeca oamenii și accentua ceea ce era frumos și bun în ei, adică îi privea în lumina dragostei lui Dumnezeu, iar sub privirea Părintelui, neputințele omenești dispăreau și ele, fiindcă fiecare încerca să fie mai bun.

Părintele nu dădea canoane aspre, ci insista asupra cultivării smereniei și a dragostei prin răbdarea răului în tăcere și prin a ierta/uita ce s-a întâmplat.

Părintele Nicolae a fost distins cu Crucea Patriarhală de trei ori, de către trei patriarhi diferiți.

Părintele era un foarte bun cunoscător al istoriei poporului român pe care o studiasse din cărți, dar de care aflase și din povestirile tatălui său, Părintele Gheorghe Bordașiu și ale bunicului său din partea mamei, Părintele Nicolae Malița, ambii participanți la Marea Unire de la 1918. Părintele le era recunoscător înaintașilor săi și de aceea a scris cărți și a înălțat două monumente în memoria acestora: unul la Micherechi, iar celălalt în satul Săbolciu, satul său natal.

L-am întrebat într-o zi pe Părintele Nicolae ce ar fi de făcut atunci când ceva rău se abate asupra vieții tale și mi-a răspuns: „Să te așezi la coadă...la mila lui Dumnezeu“.

Părinte Nicolae, iartă-ne, te iubim și îți mulțumim.

23. Fiecare întâlnire era o binecuvântare

Antonina SÂRBU

Anumite lucruri ni se întâmplă în viață parcă fiind programate în altă parte, de altcineva. Îmi amintesc bine ziua de duminică când prietenii din București m-au invitat să-i însoțesc la Biserica Sfântul Silvestru, care era și parohia lor.

Da, era duminică și am participat la Sfânta Liturghie la biserica unde predicase și își făcuse datoria de preot Părintele Galeriu.

L-am zărit printre tinerii preoți, înalți ca brazii de munte, pe Bătrânul Părinte adus de spate, cărunt, care rostea fiecare frază precum auzisem în copilărie la biserica din Văratice: cu multă îngăduială, profund, limpede, participativ.

- Cum se numește Părintele Bătrân? am întrebat-o pe Elena.

- Nicolae Bordașiu! Este ceva deosebit în viața acestui slujitor al Domnului.

Mi-a picat atât de dragă inimii blajinătatea de pe chipul Părintelui Nicolae, am dorit să mă apropiu de dumnealui și i-am expediat cartea mea „*Constanța Târțau: Ultimul dialog*“, care tocmai apăruse la editura „Arc“ din Chișinău. Părintele a citit-o și mi-a răspuns, invitându-mă la un dialog. Astfel, a apărut în revista „Viața Basarabiei“ din Chișinău interviul cu preotul Nicolae Bordașiu, despre care unii istorici și colegi jurnaliști au declarat că e o carte de istorie a

Basarabiei recuperate. Or, nimeni nu mai putea să ne dea atâtea informații prețioase despre preoții refugiați din Basarabia câte ne-a oferit Părintele Nicolae Bordașiu.

M-am apropiat sufletește de Părintele Nicolae care era duhovnicul prietenilor mei bucureșteni.

Fiecare întâlnire era o binecuvântare, fiecare cuvânt pe care mi l-a spus Părintele era literă de lege care funcționa.

Mai mult, Părintele Nicolae Bordașiu a fost cel care m-a ajutat să o aduc pe legendara actriță Constanța Târțău acasă, în Bucureștiul copilăriei și adolescenței ei. Respinsă de sistem, izolată de colegi, suferindă, opt ani nu a văzut lumina zilei, trăind într-o sărăcie greu de imaginat, Constanța a trăit toată viața cu un vis: să revină acasă, la București, orașul care i-a dăruit copilăria, fericirea, familia iubitoare, doar că acest vis a rămas nerealizat din motive de sărăcie. Părintele Nicolae Bordașiu, la un an de la trecerea dincolo a Constanței Târțău, m-a ajutat să lansez cartea la București, la restaurantul „El Destino“. Ca să vezi, ce coincidență. Într-un cerc de oameni binevoitori, iubitori de frumos și de cele sfinte, alături de Părintele Nicolae Bordașiu am împărtășit bucuria unei mari personalități basarabene al cărei zbor a fost frânt, dar nu învins.

Păstrez cu sfințenie emoția întâlnirii cu Părintele Nicolae Bordașiu, cel care a stat alături de Emil Cioran, de alte mari nume ale culturii românești și care a ajutat ca visul unui om să devină realitate chiar și după plecarea acestuia să locuiască în Cer.

Odihniți-vă în pace, în Sfânta Pace, iubite Părinte Nicolae!

Basarabia ține mereu deschisă cartea de istorie la pagina pe care ați scris-o pentru prezent și pentru viitorul acestui colț de țară nedreptățit.

24. Mâna neschimbată, caldă și parcă vie

Gabriela GASLER

Părintele nostru duhovnic, preotul Nicoale Ioan Bordașiu, a trecut de la cele vremelnice, cu voia Domnului, la 9 Noiembrie 2018, la vârsta de 94 de ani. Repede și pe nesteptate. Zilele prohodirii sale în biserică au fost zile înălțătoare de luminată, caldă și pioasă prăznuire, cu lacrimi, recunoștință, tristețe și seninătate. Toți ne înșiram cu uimire să îi sărutăm cu dragoste, iar și iară, mâna neschimbată, caldă și parcă vie. A lăsat o adiere mângâietoare și un dor în sufletele noastre. El ne-a iubit mai întâi și ne-a tras către el prin purtare de grijă, bunătate, răbdare, înțelepciune și o căldură plină de pace

și de bucurie cu care ne întâmpina pe toți. Cum L-am putea cunoaște pe Dumnezeu și cum am năzui spre El dacă nu L-am vedea oglindit în viața celorlalți?

Pe mine, la Biserica Sfântul Silvestru m-a adus Sfântul Nicolae. Aceasta este convingerea mea. M-a adus la Sfântul Silvestru, la Sfântul Neagoe Basarab, La Maica Domnului și la Părintele Nicolae. Tuturor, le sunt recunoscătoare. Părintele Nicolae a fost un mare dar de la Dumnezeu pentru viața mea, pentru sufletul meu, pentru familia mea și pentru mulți alți oameni, care nu se vor despărți de el.

Ne-a luminat sufletele cu cuvinte și cu fapte frumoase și adevărate, izvorâte din credință, iubire și bunătate. Purta rugăciunea noastră către Dumnezeu și ne întârea în credință și nădejde. Ne încuraja cu blândețe. Ne muștra uneori, liniștit și scurt, dar ferm. Dar, mai adesea, ne muștra sau ne și atenționa printr-o scurtă tăcere, mai degrabă decât prin cuvânt. Ne-a dăruit binecuvântări minunate, care ne-au condus spre daruri dumnezeiești, mai presus de ceea ce am putut gândi și cere noi.

Ne cuprindea pe toți în atenția lui, încerca să ne învețe să ne întoarcem și să ne deschidem unii spre alții. Saluta pe toată lumea, spunându-le pe nume, în biserică sau pe stradă, însoțind cuvântul cu zâmbetul. Nu se grabea și nu pierdea timpul, pe care îl prețuia și îl percepea cu o uimitoare exactitate. Era veghetor, atent la tot ceea ce se întâmplă în biserică și în jur, la toate cuvintele rugăciunilor ce se rosteau, la toate numele celor ce se pomeneau, vii și adormiți, la predicile celorlalți preoți slujitori. Nu ne primea pomelnicele oferite fără lumânare, aștepta cu răbdare să mergem să cumpărăm lumânarea, să aprindem mica noastră jertfă de lumină și apoi ne primea darul. Ne învăța ca jertfă să fie însoțită de lumină, toate să le facem cu lumină și prin lumină, pentru că Dumnezeu este lumină. Vorbirea unii cu alții să ne fie asemenea cu rugăciunea, ca și vorbirea cu Dumnezeu. Ne recomanda cărți, evenimente creștine, situații în care era nevoie de ajutor sau de rugăciune. Încerca să ne învețe să fim atenți, încrezători în dumnezeiescul ajutor, liniștiți sufletește, bucuroși, hotărâți, neîndoielnici și stăruitori. Nu atât prin îndemnuri directe cât prin pilde scurte, proverbe, citate, dar mai ales prin exemplul personal. Uneori nu ne răspundea direct, ci ne lăsa să ne străduim să înțelegem, să învățăm să gândim singuri, să învățăm cum să putem fi liberi, dar și atenți, să putem să cugetăm limpede ca să ne descurcăm în împrejurările complicate ale vieții.

Părintele vorbea puțin, simplu, clar și pătrunzător. Așa cum mi-a spus la un moment dat: „să fii atentă la puterea tainei“, el avea puterea tainică a cuvântului; avea o pătrundere și o trăire tainică, ce radia uneori discret, fără voia lui. Ne îndemna cu maximă simplitate spre simplitate, sinceritate, comuniune, armonie. Insista nu pentru multă rugăciune și nici pentru asceză, ci pentru comuniune și bună înțelegere, pentru rugăciunea împreună în familie, pentru atenție și oprire de la

greșeli și păcate și a primi cu credință și liniște sufletească lucrurile neplăcute, fără să ne împotrivism râului. Și pe cât putem, să căutăm pacea și să facem binele. Prețuia și pomenea oameni vrednici, punând în lumină faptele lor bune. Ne arăta că viața pentru mântuire poate fi trăită frumos. Că trebuie să existe împlinire și fericire în viața creștinilor. Ne punea înainte chipuri și vieți de oameni vrednici, curați, luminoși, care erau mărturii pentru virtute, încât ne stârnea interesul să căutăm și să aflăm mai mult, să fim mereu căutători și aflători de adevăr. Nu ne-a povățuit spre ceva ce nu a făcut el, mai întâi. A fost o pildă desăvârșită în toate, un împlinitor desăvârșit, un jertfitor fără precupețire. Până la sfârșit, deși bolnav, stătea ore în șir în scaunul de spovedanie, ascultând cu atenție și răbdare nenumărate mărturisiri, rugăciuni și plânsuri, citind cu acribie nenumărate și nesfârșite pomelnice și acatiste. Se lupta din greu, dar fără de ezitare sau îndoială, cu toate neputințele și durerile bolilor și bătrâneții, cu demnitate, stăruind în slujire, în mărturisire, și nu s-a lăsat biruit până la sfârșit, deși crucea bolilor devenise tot mai apăsătoare.

După Sfânta Liturghie, istovit, încă stătea în picioare dând binecuvântări unui lung șir de credincioși, iar când miruia, cei mai mulți doreau să fie miruiți de el. Toți eram neîndurători. Încă și pe drumul spre casă, de-abia mergea, înconjurat de cei bucuroși de apropierea lui și nesățioși să mai audă vreun cuvânt de la el. Totdeauna venea acasă cu alai, cum spunea doamnă preoteasă, pe unii din creștinii bisericii aducându-i și la masă. Mereu se mai făcea loc la masă. Cât mai putea el, trebuia să putem și noi. Ne temeam să nu vină o zi în care el nu va mai putea să fie alături de noi și să ne dea hrană și învățătură și puterea pentru viață. Ne spunea, ca pildă, pentru încurajarea noastră: „de unde să știu eu că nu pot, dacă nu am încercat mai întâi?“ Sau „dacă te lași, te lasă...“

Noi ne simțeam dependenți de el, ne altoisem pe el hrânindu-ne din credința, din voința, din viața lui, iar el căuta să ne întoarcă spre Hristos, cu toată puterea credinței și a voinței noastre și cu toată nădejdea, spre cel mai înalt țel al vieții noastre. Pentru mine, Părintele Nicolae a fost, sufletește, un părinte, un om real, apropiat, uimitor înzestrat cu daruri și virtuți lucrătoare și un slujitor al lui Dumnezeu minunat și deplin, care stăruia în cele smerite, spre care ne învăța și pe noi să ne lășăm purtați. A avut în toate o viață exemplară, ca om, creștin și slujitor al lui Dumnezeu.

L-am văzut și l-am cunoscut îndeaproape, l-am atins cu mâinile noastre, am respirat și am plâns lângă el, i-am văzut în parte neputințele, i-am simțit în parte suferințele, ne-am temut de multe ori, cu strângere de inimă dureroasă, pentru viața lui.

Deși în cele din afară era tot mai împușinat și strâmtorat, în cele dinlăuntru era cald, statornic, stăruitor, extrem de accesibil tuturor, încât nu îl puteam socoti

deloc ca pe un om varstnic, și nu credeam că cel pe care îl simțeam atât de puternic și de viu, de care ne agățam toți, ar fi fost posibil, ca orice om, să moară.

Acest lucru s-a întâmplat într-un fel parcă năucitor și neașteptat, iar eu încă nu îl pot înțelege deplin. Nu fost ca o moarte, nici ca o despărțire, doar ca o plecare, dar nu departe, atât că nu îl mai vedem și nu îl mai avem lângă noi, mereu prezent fizic, ca mai înainte. A trăit nedespărțit de Dumnezeu, de Biserică și de oameni și a iubit curat, fără frustrări, fără rezerve. A trecut ușor peste pragul acesta, mai departe.

Adierea lui gingașă și dulce ne-a rămas în suflete. Și mâna caldă și bună, mângâierea pe obraz, sărutarea pe frunte, zâmbetul blând cu care ne întâmpina pe toți. Uneori aș dori să-i fie și lui puțin dor de noi, nu numai nouă dor de el. Îi port recunoștință și dragoste, știu că s-a jertfit și pentru mine și în inima mea îl am alături de părinții mei.

Bunul Dumnezeu, în care a crezut și a nădăjduit cu tărie, și pentru Care a mărturisit cu întreaga lui viață, pe Care s-a străduit să ni-L descopere și nouă, pe Care s-a străduit să-L readucă în inimile și în viețile noastre, să-i dăruiască toate cele în care a crezut și pe care le-a împărtășit tuturor: lumină, viață, bucurie, pace nesfârșită...mântuire. Iar doamnei Rodica presbitera, soției sale, cerească ocrotire și mângâiere.

Mărturisesc, pentru că aș vrea să îl cunoască și alții, măcar atât cât am putut să-l cunoaștem noi și poate îl vom cunoaște încă mai mult, rămânând nedespărțiți, în iubire și în Hristos, peste lumi.

25. Despre oamenii mari se spune că „luminează“ și după moarte...

Oltea FUȘTEIU-COMĂNESCU

 cea ce m-a îndemnat la scrierea acestui *In Memoriam* au fost câteva aspecte pe care, cu emoție, țin să le mărturisesc în următoarele rânduri. La data de 10 iulie 1991, am avut onoarea, dar și bucuria să îl cunosc pe preotul profesor paroh Nicolae Ioan Bordașiu, care nu doar mi-a oficiat nunta de argint, dar și cu care am legat o comuniune spirituală, dar și cerebrală timp de peste douăzeci de ani.

Cu multă tristețe am primit vestea trecerii la cele veșnice la vârsta de nouăzeci și patru de ani și aproape șase luni a Părintelui Nicolae I. Bordașiu în ziua praznicului Sfântul Nectarie, pentru care Părintele avea o mare evlavie. Părintele

Nicolae Ioan Bordașiu își află astăzi odihna veșnică la Mănăstirea Cernica, alături de alte nume reprezentative pentru ceea ce a însemnat Mișcarea Rugului Aprins.

Credința uriașă a Părintelui în viața de apoi, înalta sfințenie a spiritului său, dar și revelațiile divine din timpul unor evenimente nefericite ale vieții, cum ar fi perioada de comă prin care a trecut, au fost întărite și de câteva aspecte care stau sub semnul minunii, cum ar fi mâna caldă și neschimbarea aspectului fizic al acesteia, chiar și după două zile de la trecerea sa la Domnul.

Manifestările divinului în viața Părintelui nu au încetat niciodată, iar însăși întâlnirea dintre acesta și cel supranumit *Sfântul Românilor*, Arsenie Boca, este o dovadă în plus, căci Părintele Arsenie Boca i-a prevestit Părintelui că nu va muri în închisoare; cuvinte care l-au întărit și l-au susținut pe părinte în toți acei nouă ani de martiraj petrecuți în închisorile comuniste. Despre suferințele și chinurile îndurate de părinte pe parcursul acelor ani grei de temniță și prigoană, s-a vorbit și în cadrul excepționalei emisiuni de la Antena 3, „În premieră”, Ceea ce impresiona prin unicitate și originalitate la Părintele Nicolae Ioan Bordașiu era recitativul liturgic melodizat, total diferit de cel obișnuit și care își avea „izvorul” nu doar în pregătirea teologică desăvârșită a Părintelui, ci și în spiritul elevat și plin de har al acestuia.

Și nu în ultimul rând, mărturisesc că Părintele m-a susținut permanent în credința mea pe care nu mi-o va zdruncina nimeni, aceea că există o lume de dincolo, că există întâmplări în viață pentru care știința nu are explicații și că există certitudinea că în timp ce materia dispare, sufletele noastre sunt nemuritoare.

Chipul blând, privirea expresivă și acel angelic zâmbet reflectă ce este în sufletul și în mintea acelei minunate ființe care a fost și va rămâne distinsul părinte profesor paroh, Nicolae Ioan Bordașiu, pe care îl voi purta mereu în gând și în suflet până la sfârșitul vieții mele.

Bunul Dumnezeu să-l odihnească în pace!

26. Calea cea bună am săvârșit, credința am păzit

Carmen GEORGESCU

„Doamne, calea cea bună am săvârșit, credința am păzit!

Al Tău sunt eu, miluiește-mă!”

ărintele a slujit toată viața sa Biserica, ca blândă licărire a cerului, ca far în întunericul acestei vieți. Trăind pe pământ, a urmărit a câștiga cerul (Părintele Haralambie Vasilache). A încercat să deslușească tainele sufletului în care strălucește chipul lui Dumnezeu, în aspirația

neîntreruptă către Acesta. A păzit și a îmbogățit „tezaurul Preoției“ (după cum spunea Prărintele Profesor P. Vintilescu în 1935). Părintele „a trăit pentru Hristos, a trăit cu Hristos, a trăit în Hristos“ (după cum spunea Ioan Ianolide) Acesta fiind singurul, adevăratul și cel mai de preț sprijin și comoară a sa.

Nu pot spune că l-am cunoscut pe Părintele de foarte mult timp, cu toate că au trecut peste 20 de ani de când ne-am văzut prima dată, sau că am fost foarte apropiați.

Un grav accident de circulație l-a adus în grija surorii mele, Adriana, medic chirurg la Spitalul de Urgențe Floreasca. Părintele a simțit în ea un sprijin profesional, medical, dar și un om al rugăciunii pentru cei aflați în suferință, ceea ce i-a făcut să se apropie. Nu ne-am vizitat deseori, dar am avut bucuria comuniunii.

Părintele avea întotdeauna convingerea, pe care o făcea cunoscută de câte ori avea ocazia, că numai Dumnezeu ne poate îndruma pe calea pe care noi vrem să o urmăm, că ceea ce ni se întâmplă este spre învățătură, pentru alegerea căii drepte.

Precum spunea Sfântul Isaac Sirul, *„Stăpânirea peste făpturi va fi sfântă, pentru că va fi blândă și plină de uimire pentru taina dumnezeirii ce se stravede în ea“* (Filocalia 10, 556).

Că mărturie a lucrării lui Dumnezeu în sufletul Părintelui, aduc povestirea pe care i-a marturist-o Părintele Adrianei după cumplitul accident în care sufletul sau era zguduit de cele întâmplate. Povestea că în scurtele perioade în care avea conștiință că revine la această lume, în liniște i se descoperea o tăcere ca o plinătate de viață, ca o lumină de nedescris, pace, frumusețe, clipe în care simțea că se desprinde de aici și urcă spre Dumnezeu. Vederile, sentimentele de atunci aduceau pacea gândului, pacea firii. Socot, cu umiliința înțelegerii mele, că aceasta a fost o continuare a vieții de rugăciune și smerenie a Părintelui. A pimit totul cu conștiința că se face voia lui Dumnezeu, care mai are multe sa-i încredințeze de făcut.

În anul 2000, după unul dintre pelerinajele noastre în Țara Sfântă, am depănat gânduri și impresii.

Ne-am apropiat prin același fel de a concepe viața și rolul, menirea slujitorilor ei, prin gândirea că nu trebuie să îi judecăm pe cei din jur, ci dacă putem să îi ajutăm, să ne plecăm în fața nevoilor și neputințelor lor (să avem tăria să „*le spalăm picioarele*“, după cum spunea deseori Părintele). Acesta a fost unul dintre țelurile principale ale slujirii Părintelui.

Ne-a mai legat și identitatea strămoșească, convingerea că avem datoria de a sluji acest popor, că avem o apartenență care trebuie cultivată, susținută și făcută cunoscută. Poate chiar sentimentul că reprezentăm, că suntem parte, că ne tagem rădăcinile, seva din pământul românesc, că avem o datorie sfântă față

de acesta, că părinții și bunicii noștrii l-au apărat cu piepturile lor, că au încercat după puteri și voia timpului să ridice satul și oamenii săi, ne-a adus mai aproape.

În cuvintele lui Ioan Ianolide „*creștin, român și om, cele trei valori care se confundă, se întregesc și cuprind sufletul românesc*“ sunt crezul moral care a menținut puterea generației noastre de a nu –i fi subjugat sufletul. Părintele amintea că este nevoie de credință și de fapte, de viață gândită și împlinită integral în credință. Apartenența înaintașilor la tagma slujitorilor Bisericii a fost totdeauna subiect de a întări certitudinea ca avem obligații de sânge și de mărturisire a credinței pentru pământul românesc. Deseori povesteam despre ei cu dragoste și cu sentimentul că poate nu am făcut ceea ce puteam, pentru ca lucrarea lor să fie cunoscută și continuată. Părintele, în ultimii ani ai vieții sale, cu eforturi deosebite, a încercat, pe cât a putut, să umple acest gol. Aveam nume comune de slujitori pe care îi evocam cu respect, drag și pioșenie.

Părintele nu amintea despre suferințele sale din anii trecuți, din respect pentru cei de lângă dânsul, ținându-le cu discreție și demnitate într-un colț al gândirii, în care nu avea acces decât Dumnezeu. Se asemena cu tata, pe care îl iubea, cu toate că nu s-au cunoscut pe acest pământ, pentru că purta același prenume – Nicolae. Doreau să îi ferească pe cei apropiați de necazurile și suferințele lor. Nu judecau, duceau cu demnitate „*ceea ce le-a fost dat*“.

Uneori îmi trimitea paciente, ficele sale duhovnicești, care aveau nevoie de ajutor medical dat de cineva apropiat de Biserică.

Cel mai dramatic și împovăraător caz este al unei familii cu trei copii, la care, aproape de sorocul celei de-a patra sarcini, s-a constatat ecografic, de către doctorița care o urmărea, că copilul avea o malformație incompatibilă cu viața; trăia numai pentru că era hrănit de către mamă. Familia, dar și Părintele, considerau că este creștinește și doreau ca acest copil să fie botezat, dacă se putea. (În destul de îndelungată mea carieră, de 52 de ani, am mai avut un caz asemănător cu doi copii ai aceleiași mame, doctoriță și ea. Pe primul copil născut am apucat să-l botez de urgență, de necesitate, imediat după naștere, și după câteva minute a plecat; iar din păcate, cel de-al doilea a sfârșit în timpul nașterii). Cu multele rugăciuni ale Părintelui, pe care le-m simțit, cu ajutorul colegilor care au înțeles și acceptat situația deosebită și cu sprijinul preotului de la spital, am extras copilul prin operație cezariană, a fost botezat de către preot și a mai trăit câteva ore (cu funcțiile vitale susținute de către aparate). Este o gândire și o faptă de (extremă) supunere față de voința lui Dumnezeu, care a dat tuturor mângâierea și bucuria de a mai fi un înger în Cer. Dealtfel, Părintele, în scurta convorbire pe care am avut-o după eveniment mi-a spus: „*crezi că dacă Dumnezeu nu dorea se făcea voia noastră?*“

Îmi pare rău că nu am mai apucat să discutăm despre astfel de probleme ale responsabilității comune a preotului și doctorului, despre povara împlinirii conștiinței a voii lui Dumnezeu, despre marea smerenie ce trebuie să ne conducă lucrarea gândurilor și a faptelor.

În lumea în care „omul este sieși suficient“ în care se caută depășirea datului ontologic cu care vii în lume, Părintele avea o viziune plină de „frică“ asupra încercărilor din vremurile din urmă, de a depăși prin „știință“ datul lui Dumnezeu, de a înlocui voia Sa cu voia noastră. Știința medicală, oricât de avansată ar fi nu poate ignora, înlocui pe Dumnezeu și suportul dumnezeiesc al vieții. Spunea deseori: „să nu încercăm voia lui Dumnezeu“.

Discreția și finețea sufletească izvorâte dintr-un sentiment adânc de smerenie, de supunere în fața voii lui Dumnezeu a fost cel mai mare dar al Părintelui pe care ni l-a lăsat moștenire, pentru a-l cultiva și împlini.

„*Cea ce faci pentru tine pieri, ceea ce faci pentru alții rămâne*“ este o inscripție pe un vas de lut aflat la Mănăstirea Sfânta Ecaterina din Muntele Sinai, este ceea ce poate caracteriza întreaga viață și lucrare a Părintelui.

Și sunt convinsă, că de acolo, de Sus, de unde este, Părintele se va ruga în continuare pentru noi toți.

III

DE ATUNCI A ÎNCEPUT O VIAȚĂ NOUĂ

„Noi suntem, iubiții mei, ca în aceste pridvoare ale Vitezdei. Suntem cu toții suferinzi trupește și sufletește. Suntem în așteptarea clipei în care energiile dumnezeiești se vor pogori și apa aceasta o vor tulbura - apa lumii în care trăim și noi, fiecare în parte, după credința noastră, după nădejdea noastră, după răbdarea noastră, după tăria în suferință – ca să putem fi vindecați (...)

Vedeți, Vitezda noastră de astăzi nu este precum cea din Vechiul Testament. Vitezda noastră de astăzi este plină de puterea Duhului sfânt. Depinde de fiecare dintre noi cum primim și cum ne integrăm acestei așteptări a mântuirii noastre“.

Părintele Nicolae Bordașiu,
Predica la Duminica a IV-a după Paști,
Vindecarea slăbănogului de la Vitezda,
25 aprilie 2010, Biserica Sfântul Silvestru

Graiurile mele auzi-le Doamne!
– Predici pentru Duminici și sărbători de peste an,
București, Editura Ama Aediting, 2019

27. Lumini pe drumul vieții

Augustin PĂUNOIU

Nimic nu e întâmplător în viață, ci totul e proniator. Sunt cuvintele Părintelui Constantin Galeriu, profesor, predicator și slujitor al Bisericii lui Hristos cum puțini a avut Bucureștiul secolului trecut.

Rememorând aceste vorbe, realizez că sub același semn, al Proniei, a avut loc și întâlnirea mea cu Părintele Nicolae Bordașiu, ilustru profesor, predicator și slujitor la Biserica Sfântul Silvestru din capitală, alături de Părintele Galeriu.

Nu-mi mai amintesc exact ce m-a adus în locuința modestă de la parterul clădirii situate lângă biserică, în care locuiau Părintele Nicolae și soția sa, doamna preoteasă Rodica. Dar știu cum am ieșit de acolo. Cu o imensă bucurie. În vremea aceea căutam o gazdă, iar Părintele, la sfârșitul discuției noastre, fără ca eu să-i fi spus ceva, m-a întrebat: „*Dar frăția ta unde stai?*” I-am explicat situația și a doua zi m-am mutat în mansarda clădirii de care v-am pomenit mai sus.

Acesta a fost pentru mine începutul descoperirii unui om, al unui părinte, preotul lui Dumnezeu, Nicolae Bordașiu.

Aminteam de pronie. Și da, Părintele Nicolae a fost proniator pentru mine în mai multe privințe.

De la el am învățat ce înseamnă să vorbești frumos și cu substanță. Părintele, mai ales la catehezele ținute luni seara la biserică, la predica duminicală, atunci când era de rând să cuvânteze, dar și cu orice altă ocazie, se dovedea a fi un monument de elocință. Țin minte că îmi povestea despre conferințele publice care se organizau în perioada interbelică în București, la Sala Dalles și unde vorbeau Gala Galaction, Mihail Manoilescu și alți intelectuali români importanți ai timpului.

Părintele, student atunci la Farmacie, era nelipsit de la acele manifestări. Era unul de-al casei în organizarea evenimentelor respective, fiind nu doar un simplu audient, ci ocupându-se și de „recuzita” acestora, pregătind masa, scaunul, paharul cu apă pentru conferențiar. Își amintea cu mare plăcere de Părintele Grigore Pișculescu, cu atitudinea sa impunătoare, voievodală, încălțat cu cizme de piele negre, înalte, vorbind două ore neîntrerupt stând în picioare.

Am mai învățat de la Părintele Bordașiu ce înseamnă să-ți iubești țara. Atunci când vorbea despre satele copilăriei și adolescenței sale, Săbolciu, Bucuroaia, despre dictatul de la Viena din 1940 și despre răpirea nedreaptă a Ardealului, Părintele lăcrima. Și la fel plângea când vorbea despre părinții lui, mai ales când îl pomenea pe tatăl său, învățătorul Gheorghe Bordașiu. Părintele era un patriot adevărat.

Cunoștea istoria României și a românilor până în cele mai mici detalii. Atunci când vorbea despre țară, nu uita să amintească că Roesler a scris numai prostii și minciuni în lucrarea sa „*Studii românești. Cercetări asupra istoriei mai vechi a românilor*“. Părintele afirma aceasta fiindcă el însuși fusese martorul atrocităților comise în nord-vestul țării în perioada de început al celui de-al Doilea Război Mondial și „beneficiase“ din plin de prietenia și bunul tratament al stăpânirii străine. În 1940 Părintele avea 16 ani, nu mai era un copil.

Într-o seară, mă invitase la el și l-am întrebat despre Părintele Arsenie Boca. Apăruseră fel de fel de lucruri urâte spuse la adresa celui care se ostenea duhovnicește la Sâmbăta de Sus și l-am întrebat pe Părintele Nicolae dacă sunt adevărate. Mi-a spus: „*Am stat o perioadă în celulă cu Părintele Arsenie Boca. Era un adevărat fenomen duhovnicesc. Ceea ce i se pune în cărcă este total neadevărat. Știi ce? Noi nu am intrat în pușcărie pentru găinării! Noi am fost arestați pentru valorile în care credeam, pentru principiile după care ne călăuzeam viața! Așa să știi!*“

Cine e puțin atent și studiază istoria de dinainte de venirea la putere a comuniștilor în țara noastră îl va găsi și pe tânărul Nicolae Bordașiu implicat în acțiunile cu caracter național-creștin și duhovnicesc. Ca student a participat și la adunările Mișcării Rugul Aprins de la Mănăstirea Antim din București.

Atunci când pleacă din această lume, niciun om nu dispăre cu totul. Rămân în urma lui lucrurile fizice de care s-a înconjurat, casa pe care a construit-o, pomii pe care i-a sădit, copiii cărora le-a dat naștere. Dar mai rămâne ceva. Ceva nevăzut. O lumină pe care o poartă în suflet cei cu care s-a întâlnit. Pentru mine lumina pe care am primit-o moștenire de la Părintele Nicolae și nu doar eu, ci toți cei care l-au cunoscut sunt bunătatea și cuvântul lui sfătos. Pentru mine, dar cred că și pentru numeroși alții, Părintele Nicolae Bordașiu reprezintă un model inspirator de credință, de rezistență în fața răului și de biruință a tuturor adversităților.

28. O cruce de lemn și o inimă de aur

George RĂDULESCU

 e plângem la tot pasul că lumea de azi se strică într-un ritm galopant. Dar noi ce facem pentru a împiedica asta? Nu cumva ne complacem în această degradare continuă, lamentându-ne inutil?

Totul se petrece ca într-o mare corporație unde angajații se prefac că sunt fericiți, sub atenta supraveghere a departamentului „Resurse umane“ (un fel de „Direcția Cadre“ din întreprinderile comuniste).

Mimăm fericirea, de teamă să nu fim excluși, deși avem suficiente motive să nu ne mai prefacem. Vrem mereu să ni se dea, dar n-avem curajul să cerem. Și atunci ni se ia și ceea ce avem, pas cu pas.

Altfel, ignorăm generațiile care au pierdut cele lumești, dar care au câștigat liniștea sufletească și limpezimea minții. Până nu de mult, am avut în mijlocul nostru generația Părintelui Nicolae, generație care ne-a învățat că **este mai important să nu ți se ia decât să ți se dea**. Acesteia i s-a luat libertatea fizică pentru vini închipuite, fără a se reuși schimonosirea duhului ei. E vorba de oameni care s-au văzut nevoiți să-și ia viața de la capăt de mai multe ori: după război, după temniță, după „reeducare“. **După...** Și totuși, i-au cerut lui Dumnezeu să nu-i lase să-și piardă speranța.

Generația Părintelui Nicolae și-a pus nădejdea în Dumnezeu că o va duce la limanul normalității, dincolo de apele negre ale comunismului. Asemenea lui Iov cel mult încercat, asemenea lui Iona în pântecul chitului. Și așa s-a întâmplat, dovadă că un accident istoric de câteva decenii nu poate strivi conștiința. În ciuda tuturor căderilor morale petrecute în epocă.

Să nu uităm nici faptul că România a cunoscut cel mai dur regim stalinist, drept pedeapsă pentru „îndrăzneala“ de a-și fi luat înapoi de la „maica Rusie“ ceea ce i-a aparținut de drept.

Totuși, înmuierarea caracterelor petrecută sub comuniști se resimte mai puternic astăzi decât s-a resimțit în urmă cu 50 de ani. Să fi fost acea perioadă o bombă cu efect întârziat? Cine poate risca un răspuns categoric? De la generația Părintelui Nicolae am învățat că nu e bine să fim categorici, ci să avem „înțelepciunea șerpilor și blândețea porumbeilor“ (Matei, 10:16). După tâlcuitori, aceasta înseamnă că, atunci când șarpele vrea să-și lepede pielea cea veche, se strecoară printr-o crăpătură strâmtă; așa și creștinul, dacă vrea să se despartă de omul cel vechi, trebuie să meargă pe calea îngustă a Evangheliei.

Părintele Nicolae, așa cum l-am văzut întâia oară, cu ochi de copil, era întruparea simțului măsurii și a nădejzii. De la el am deprins exercițiul răbdării și al căutării permanente. Cine a vrut să audă a priceput repede cum stau lucrurile cu Părintele Nicolae: iubea curățenia copilăriei și încerca să o cultive în micile fapte umane pentru tot restul vieții lor.

Cu unii copii a reușit, cu alții nu. Societatea i-a fost potrivnică pentru că răul cel mare fusese deja făcut. Stalinismul pustiitor al anilor '50 născuse câteva generații aflate în plină putere distructivă la începutul anilor '90.

Un fost coleg de școală gimnazială care făcea flotări pe lepedea Bisericii Silvestru, în bătaie de joc față de slujba care se ținea, îmi spunea, cu surâsul prole-

tarului fără dileme, că tatăl său „l-a lămurit“ în privința lui Dumnezeu: „Dincolo nu-i nimic. Totul e aici. Putem face tot ce vrem!“.

Necredința și abjecția lacheului dostoevskian se cuibărise adânc în societatea noastră ducând, într-un final, la ceea ce vedem astăzi.

Părintele Nicolae a fost o licărire binevenită în bezna sufletească și mentală care cuprinsese Bucureștii anilor '90. Asemenea lui au mai fost câțiva mărturisitori, cu o misiune uriașă în acele vremuri. Particularitatea Părintelui Nicolae a reprezentat-o însă munca alături de copii, lucru pentru care mulți dintre noi nu-l vor uita niciodată. Noi, cei mici, vedeam o cruce de lemn și o inimă de aur.

Părintele Nicolae trăiește în această lume prin Cuvântul sădit în sufletele copiilor și ne privește din afara ei spunându-ne, tainic, asemenea fratelui său întru Hristos, Arsenie de la Techirghiol: „Mântuirea? Puțin timp, petrecut bine!“.

29. Părintele Nicolae sau începutul drumului regăsirii de sine

Aida POPESCU

Dentru mine, întâlnirea cu Părintele Nicolae a fost începutul unui drum al regăsirii de sine, drum ce nu a încetat în momentul plecării la Domnul a Părintelui. Aș putea spune, chiar, că plecarea dânsului a făcut ca această lucrare să se intensifice, ca atunci când copilul este lăsat singur să experimenteze, câștigând experiență și încredere, dar știind că se poate întoarce oricând la cel care, pentru el, reprezintă o bază de siguranță. Mereu alături de mine, Părintele Nicolae este și a fost această bază de siguranță, acel loc în care te întorci mereu, ca să prinzi viață și să te hrănești, ca să poți merge mai departe.

Lipsa dânsului pământească este foarte greu de suportat pentru noi, toți cei care îl iubim, dar știm că am câștigat în ceruri un mare rugător pentru noi.

Și eu mă bucur nespus Părinte, căci după o viață întreagă, în care ați vorbit cu atâta dragoste despre Bunul Dumnezeu, Iisus Hristos, Maica Domnului și toți Sfinții, ați plecat la această MARE întâlnire cu EI!

Dumnezeu să-l odihnească cu Sfinții pe dragul nostru Părintele Nicolae, duhovnicul nostru!

30. De atunci a început o viață nouă

Cristina GIURCANU

Am început să merg la slujbe la Biserica Sfântul Silvestru în anul 1987 împreună cu buna mea prietenă doctorița D.T; auzisem de predicile deosebite ale Părintelui Nicolae Bordașiu și ale Părintelui Costantin Galeriu.

Așteptam cu nerăbdare zilele de duminică când se săvârșea Sfânta Liturghie, zilele de sărbătoare, Sfântul Maslu. Biserica Sfântul Silvestru era casa mea de suflet în care mă simțeam liniștită și plină de bucurie.

Nu mă mai împărtășisem de când terminasem liceul, adică de mai bine de 30 de ani. Mă duceam la Biserică de sărbători, când aveam un necaz și înainte de examene în timpul facultății. Dorința mea cea mai mare era să mă împărtășesc, dar nu îndrăzneam să merg la spovedit de rușine și frică că nu voi putea fi iertată.

În 1990 înainte de sărbătoarea Sfinților Petru și Pavel, m-am hotărât și m-am dus la spovedit la Părintele Nicolae pe care îl simțeam mai aproape sfletește. Când am început să răspund întrebărilor Părintelui, de rușine și emoție am izbucnit în lacrimi cu suspine și i-am spus tot ce strânsesem în sufletul meu atât de mult timp.

La sfârșit, Părintele mi-a spus că mă dezleagă și mă iartă de păcate pentru că lacrimile și suspinele mele i-au arătat sinceritatea mea și pocăința adevărată.

M-am împărtășit de sărbătoarea Sfinților Petru și Pavel și de atunci a început o viață nouă pentru mine. Îi voi fi recunoscătoare Părintelui cât voi trăi.

Dumnezeu să-l odihnească în pace și lumină!

31. „Că de te vei uita la fărădelegi – Doamne, Doamne – cine va putea suferi...”

Mihail PĂUNESCU

De Părintele Nicolae Bordașiu l-am cunoscut așa: intrasem odată, întâmplător de altfel, cu vreo cincisprezece ani înainte de trecerea domniei sale la cele veșnice, sau poate mai bine, în biserica Silvestru. Trebuie să fi nimerit într-o zi de maslu, îmi dau seama acum, căci se citeau, mi-o amintesc bine, pericope evanghelice. Erau mai mulți preoți, iar biserica era numai pe jumătate plină. Credincioșii făcuseră roată în jurul preoților, în naos. Toată lumea stătea în genunchi, numai eu, ca prostul, în picioare și uitându-mă prostește

pe pereți. Deodată, cel mai bătrân dintre preoți (Părintele trebuie să fi avut, atunci, aproape optzeci de ani, dar eu nu i-am dat mai mult de șaiszeci și cinci), printr-un gest discret cu mâna – mâna lui blândă și tămăduitoare, mâna lui care ne-a mângâiat pe toți, mâna lui care ne-a bătut, pe fiecare, ușurel pe obraz, ca pe niște copii, copiii lui, mâna lui purtătoare de pace și bucurie – mi-a indicat să adopt postura obștească. Adică să îngenunchez. M-am executat. Nu fiindcă înțelegeam mare lucru din ce se întâmplă acolo, ci mai mult de rușine, pentru părul său alb. Așa cum eram pe atunci, trebuie să-mi fi spus: „Ei, ce tot vrea unchiașul?! Stă omul cum vrea! Dacă vreau, stau în picioare! Ce-mi spune mie...“.

Era Părintele Nicolae Bordașiu.

Mai târziu mi-a devenit duhovnic și l-am cunoscut mai bine. Foarte curând m-am căsătorit, și, nu la mult după căsătorie, în 2007, soția mea s-a îmbolnăvit de cea mai necruțătoare dintre boli. Cum biserica Silvestru era cea mai aproape de locuința noastră, am dat buluc, înnebunit, în lăcașul Domnului. Trebuie să fi fost o zi miercuri după-amiază, sau o vineri, zilele dânsului de spovedanie, căci, iată, „unchiașul“ era acolo, la rugăciuni și spovedanii. Era vorba de radioterapie, de mai multe operații grele, de tot calabalâcul nebun pe care această maladie îl aduce, mai totdeauna, după sine. Toate la pachet. I-am spus precipitat ce și cum, extenuat de nopți nedormite prin spitale și aproape plângând de disperare.

Și Părintele Nicolae și-a început „ritualul“. La început, cred, auzeai un „Ooof!“ bătrânesc și prelung. Onomatopeea aceasta era însoțită de o scurtă privire cercețătoare. Te cântărea o clipă. Știa, desigur, ce hram porți, cum stai duhovnicește, dintr-o singură ochire. Nici nu trebuia să deschizi gura. După îmbrăcăminte, după gestică, după uitătură, după mers... Trebuia să te spovedești înainte, firește, căci altfel nici nu se putea, dar nu neapărat și exhaustiv atunci, pe loc. Se concentra mai întâi pe suferința cea mai arzătoare, pe problema „la zi“. Păcatul trebuie stârpit primul, e adevărat, numai că erai, cum să spun, preluat pas cu pas. Ca unui înecat, ți se acorda mai întâi primul ajutor. Un fel de SMURD. Apăreau apoi „pâinicile“, prescurile acelea tari, pe care Părintele, întinzând mâna lui bătrână, le scotea de undeva din spatele iconostasului și ți le înmâna, cu mâini grele, tremurătoare. Trebuie spus că - fie datorită vârstei venerabile, fie a unei indubitabile carisme personale, fie, mai degrabă, a amândurora – fiecare mișcare a Părintelui Nicolae avea greutate. La fel cum fiecare cuvânt era blând, cumpănit și tămăduitor. Cine nu-și amintește felul în care citea rugăciunile! De pildă molifta dinaintea spovedaniei. „Că de vei uita la fărădelegi – Doamne, Doamne – cine va putea suferi“. Ei bine, când ajungea la cuvintele „Doamne, Doamne“, cât de tâmpit și îndobitocit ai fi fost, oricât de răzbit de duhul îndoielii, și tot te treceau șaptezeci de fiori pe șira spinării! Amândouă, cuvântul și gestul, îți rămâneau pironite în minte. Părea că, câtă vreme ești acolo, lângă dânsul, mijlocitorul și unșul Domnului,

câtă vreme li ascuți, prin el, cuvântul tainic, nimic rău nu ți se putea întâmpla. Și chiar nu ți se întâmpla. Erai acolo, erai la adăpost. Puteai să fii om în toată firea, trecut prin multe, inclusiv prin școli, că-i urmăreai fiecare gest și-i sorbeai fiecare cuvânt cu un fel de uluială mirată, ca un copil de cinci ani. De acolo așteptai să vină rezolvarea problemei tale, și, într-adevăr, de acolo venea. Negreșit. Odată ce apucaai să schimbi cu dânsul două vorbe, trebuia să te predai. Nu se putea altfel. Îl iubeai vrând-nevrând și fără drept de apel. Sufletul se preda. Erai cucerit nu prin vreo „magie“, prin vreo „prosteală“, ci prin marea lui bunătate, printr-un fel de blândă, de așezată înțelepciune. Se spune că există două feluri de duhovnici: unii mai îngăduitori, alții mai severi. S-ar putea spune că Părintele Nicolae a făcut parte din această primă categorie. Că era un duhovnic mai blând. Da, numai că blândețea dânsului era o blândețe fermă. O blândețe cumpătată și demnă, de om trecut prin închisori politice și de preot bătrân, căruia urechile îi auziseră multe. De pildă, dacă nu era vorba de ceva într-adevăr foarte grav, de o mare suferință, cel puțin în cazul bărbaților, nu admitea, la rugăciuni și spovedanii, văicăreala. Dacă începeai să-ți plângi de milă, te întrerupea, și, glumind, căci avea și simțul umorului, spunea: „Câți ani ai, flăcău?“. „Patruzeci și patru“ spunea. (Dar puteai să spui și șaiszeci și cinci sau șaptezeci și opt, că oricum erai mai tânăr. Cu câteva excepții, poate, era cel mai bătrân din biserică, preoți sau mireni. Dacă nu cumva era chiar cel mai vârstă dintre toți). Și, cu glas cumpănit, continua: „Eu am nouăzeci și doi, și, uite, nu mă vait“. În două cuvinte primeai o lecție de verticalitate și demnitate. Un model. Aveai în fața ta un om tare, călit. El, care, la nouăzeci de ani, nu admitea să fie ajutat, atunci când urca pe solea altarului sau în amvon, sau primea ajutorul numai cu greu, nu admitea nici văicăreala, lenea sau comoditatea mirenilor. El, care fusese fugar și deținut politic, știa ce este suferința... „Pâinicile“, prescurile acelea sfințite, veneau numai în cazuri extreme. La operații grele și alte încercări. Și veneau totdeauna cu post negru și rugăciune. Cu canon. Dacă făceai ce ți se spunea, ieșea întotdeauna bine. În amintesc că, odată, la cea mai grea intervenție chirurgicală a soției, în 2008, am venit cu toții, familia, la dânsul. Cineva din familie trebuia să țină post negru în ziua operației. Ne cam codeam, uitându-ne unul la altul. Părintele Nicolae m-a indicat pe mine: „Tu, că ești mai gras“. Altădată, tot glumind, mi-a arătat bastonul pe stradă. Nu eram, trebuie să mărturisesc, cel mai înaintat spiritual dintre fiii săi duhovnicești. Era ferm, demn, dar nu impunea niciodată. Dacă te vedea îndărătnic în vreun lucru, nu spunea: „Dacă nu faci asta, să nu mai vii la mine. Nu te mai primesc!“. Spunea: „Faci asta pentru mine?“. Și te privea în ochi. Și o făceai. Făceai ce ți se cerea mai abitir decât dacă ai fi fost împins de la spate cu biciul... În ultimii doi-trei ani ai vieții sale, duminicile, chiar dacă n-am stat mereu la toată liturghia, am mers la Silvestru numai să-l văd, să schimb cu dânsul câteva vorbe, să-i sărut mâna și să primesc binecuvântare.

Mergeam special pentru dânsul, ca la un om sfânt, așa cum și era. Fiindcă trebuia să fii orb ca să n-o vezi. Astăzi soția e bine - acum, când ne apropiem amândoi de cincizeci de ani, după șase operații grele, toate „asistate“ duhovnicește de Părintele Nicolae. S-a bucurat pentru fiecare reușită în parte, ca pentru proprii copii, așa cum, de altfel, și eram. Și încă mai mult de atât.

Dar mărturia mea nu e întreagă încă. Trebuie spus că Părintele Nicolae Bordașiu n-a fost numai mare duhovnic. Aici, în București, a făcut cel puțin o întreită lucrare. A fost, deopotrivă, duhovnic, om de cultură și promotor cultural, și mare patriot român. Domnia-sa a adus, aici, în fostul Regat, ceva din seriozitatea nobilă și cumpătată a românilor de dincolo de Carpați. A fost, deopotrivă, chiar dacă n-a făcut parte neapărat din „protipendada“ intelectuală a vremii, un exponat al vechii „gărzi“ interbelice. Era un om educat în perioada regalității, când România era, parcă, mai nobilă, iar acest lucru se vedea în toată ființa lui. Fermitatea, rigoarea cu care aborda fiecare problemă, demnitatea (pe care o pretindea și altora), responsabilitatea asumată a fiecărei fapte (și pe aceasta o pretindea), precum și o anumită seriozitate în toate, veneau, probabil, de acolo. Îl vedeai pe dânsul, vedeai România frumoasă de odinioară.

Prin 2011 sau 2012 mă apucasem, fără să-i spun nimic, să scriu la un roman. De ce m-am ferit? M-am ferit fiindcă, știindu-l preot, m-am temut ca, așa cum ar fi făcut probabil optzeci la sută dintre preoți, nu cumva să aud: „Lasă-te de deșertăciuni lumești“, sau ceva de acest fel. Dar se vede că nu-l cunoșteam bine! Nimic de acest fel. Când a aflat – fiindcă, până la urmă, tot a aflat – nu numai că nu s-a împotrivit în niciun fel, dar, după ce mi-a cerut câteva pagini, m-a încurajat. Dar și aici cu măsură, ca nu cumva să-mi iau nasul la purtare. De pildă, dacă de pe scaunul pe care stătea la spovedanie nu mă vedea la coadă, în rând cu toată lumea, și apăream deodată în fața lui, mă întreba: „Ai stat la coadă?“. „Am stat, părinte“. „Sigur ai stat?“. „Am stat, părinte, cum să nu stau! Doar nu mint!“.

De-abia după ce se asigura de adevărul spuselor mele, îmi așeza epitrahilul pe cap. Cozile la domnia sa erau, cum se știe, de minimum o oră... Eram scriitor începător și n-a fost ușor. Până în 2015 scrisesem și rescrisesem deja câteva variante la roman, până la epuizare. În toamna lui 2015 eram atât de extenuat nervos, încât, dacă am văzut că tot nu-mi iese, hotărâsem să renunț. Am fost la dânsul, într-o vineri, și i-am spus. Deja nu mai scriam de vreo două luni. N-a acceptat așa ceva. Cum adică „să renunț“? Unde sunt demnitatea, seriozitatea, fermitatea mea? Și m-a pus la canon. În fiecare vineri seară să mă prezint cu cinci pagini în format A4, bătute la calculator, la biserică. Așa am făcut. Canonul e canon. Așa s-a făcut cartea. Îmi fiecare vineri m-am prezentat cu paginile cerute, vârâte într-un plic, la dânsul. Nu știu dacă citea. Probabil, da. În puțin peste patru luni cartea, în proporție de optzeci – nouăzeci la sută a fost gata. Restul au fost finisaje. Aceasta era „blândețea“ Părintelui Nicolae. Tot datorită dânsului

am urmat un mic tratament medicamentos pentru extenuare, prin doi medici din biserică. Romanul a câștigat Concursul de Debut pe anul 2017, organizat de editura Cartea Românească. S-a bucurat foarte tare când a aflat. „Ei, ai văzut! mi-a spus. Ai văzut că n-a fost degeaba!”. De atunci, cum mă vedea, mă întreba: „Cartea! Unde-i cartea?!”. Numai că publicarea, fiindcă editura se afla chiar atunci în mari transformări, s-a tot amânat. Îi spuneam mereu: „La vară, părinte, prin iunie”. Apoi: „La toamnă, în septembrie”, și tot așa. Amânarea a durat vreun an. Până la urmă a scos dânsul o carte, prima scrisă de dânsul, cea cu coperta albastră, de undeva din spatele iconostasului, și mi-a daruit-o, glumind: „Ți-am luat-o înainte!”. În sfârșit, în noiembrie 2018 s-a publicat și romanul, care urma să fie lansat la târgul de carte Gaudeamus. Cartea urma să apară într-o săptămână. M-am dus la dânsul, după liturghie, și l-am anunțat. Trebuie să fi fost, dacă nu cumva mă înșel, în duminica de dinainte de de sfinții Mihail și Gavriil. Ca niciodată, când am dat să plec, m-a oprit în loc: „Stai! Află ziua și ora exactă a lansării. Apoi vii și îmi spui. Mai am două lansări de carte, dar, dacă ziua și orele se potrivesc, aș vrea să vin să vorbesc și la tine”. Acesta a fost Părintele Nicolae Bordașiu. Preot, patriot român și umanist în sutană. Dânsul, la nouăzeci și patru de ani, făcea lansări de carte! Atunci a fost ultima dată când l-am văzut. A doua sau a treia zi a trecut la cele veșnice.

Gratitudinea și dragostea noastră veșnică.

Acum așteptăm. Au rămas atâtea de spus. Eu, poate cel mai nevrednic dintre fiii săi duhovnicești, am înrămat o fotografie cu chipul său. O țin, la loc de cinste, pe birou. Când mă apucă lenea, mă uit la ea. Sau neîncrederea. Sau lașitatea. Sau îmi lipsește fermitatea într-un lucru sau altul. Așteptăm ca fotografia aceasta – cu ajutorul bunului și atotștiutorului Dumnezeu, a Dumnezeului celui blând, darnic și înțelept, toate în cea mai înaltă măsură, Cel despre care Părintele Nicolae Bordașiu ne-a vorbit de atâtea și atâtea ori – să se preschimbe, într-o bună zi, dacă El vrea, într-o sfințită și luminoasă icoană.

32. Întâlnirea cu Părintele Nicolae, cel mai frumos lucru din viața noastră

Familia JIMAN

ntâlnirea cu Părintele Nicolae Bordașiu a fost pentru noi cel mai frumos lucru din viața noastră. Timp de treizeci și doi de ani ne-a fost duhovnic neobosit și mare rugător pentru toate încercările noastre și a participat cu tot sufletul la bucuriile noastre: intrarea la liceu, intra-

rea la facultate, terminarea facultății, logodna, nunta băiatului meu, botezul nepoților, etc.

Era nădejdea, fratele, Părintele care asculta tot și te înțelegea, nu te judeca, doar te îndrepta.

În anul 2013, când băiatul meu a fost diagnosticat cu leucemie și când vindecarea lui necesita urgent transplant de celule stem hematopoetice, s-a rugat continuu pentru ajutor de la Bunul Dumnezeu. Doamna preoteasă se ruga împreună cu noi și mă îmbărbăta, sprijinind ca întotdeauna lucrarea Părintelui.

Deoarece nu se găsea donator compatibil cu băiatul meu, Părintele ne-a cerut sa facem rugăciune împreună cu persoane din afara casei, cu prieteni, cu cunoștințe. Am participat cu toții la trei rugăciuni săptămânale consecutive cu mulți prieteni de-ai copiilor, de-ai mei. Rugăciunea Părintelui a fost atât de profundă, atât de impresionantă, încât toți cei care au participat au fost copleșiți și nu au uitat nici azi lacrimile Părintelui și ardoarea cu care însoțea cuvintele rugăciunii. Urmare a acestor rugăciuni și binecuvântări s-a produs miracolul rezolvărilor fizice necesare vindecării băiatului meu.

Tot timpul Părintele s-a interesat de starea băiatului și s-a rugat, îndrumându-ne și pe noi să continuăm rugăciunile și la preoții noștri din străinătate și din țara.

Este foarte greu de descris în cuvinte cum ne-a sprijinit, cum ne-a îndrumat, cu câtă dăruire s-a rugat pentru vindecarea băiatului meu și câtă bucurie radia când s-a aflat reușita transplantului.

Dumnezeu mi l-a scos în cale în anul 1986 și de atunci am participat la multe rugăciuni ale Părintelui. Îmi amintesc cum îl așteptam în biserică și când intra, biserica se lumina de zâmbetul și liniștea pe care o emana. Ne îmbrățișa pe toți cu ființa lui plină de lumina, având un cuvânt bun pentru fiecare. Ne simțeam copiii lui. Ne cerea doar să fim și acasă împreună rugători.

Doamne, mulțumesc pentru ajutor, pentru că ne-ai scos în cale acest om minunat cu foarte mare putere de rugăciune, smerit, cu suflet cald, prietenos, vesel, plin de bucurie, care prin harul pe care i l-ai dat a făcut posibilă minunea vindecării băiatului meu.

Părintele Nicolae, un nemaipomenit misionar, ne-a învățat să credem, să iertăm, să mulțumim Domnului pentru tot ce primim, să nădăjduim, să trăim în bucurie, înțelegere, recunoștință în fiecare moment.

La întâlnirile de marți ale tineretului ortodox Părintele Nicolae, a picurat în sufletul atâtor tineri cuvinte pline de dragoste, de credința, valori de neprețuit pe cărările vieții, cum s-a verificat și în cazul băiatului meu.

Părintele s-a îngrijit de toți: tineri, maturi, vârstnici și pe toți i-a întărit în credință și speranță, cu toată dragostea lui minunată.

33. Această minune din viața mea – Părintele meu și familia Sfinției Sale

Georgiana TOMESCU

u Hristos suntem biruitori! Așa întârea Părintele nădejdea noastră. Chip al blândeții, smereniei și dragostei, mi-a insuflat aceeași dragoste nețărmuită față de Biserică, de neam și de viața creștină.

Un exemplu de urmat de către toți cei pe care i-a călăuzit și l-au cunoscut.

Părintele avea un optimism și o bucurie de a trăi proverbiale, avea un zâmbet molipsitor, era integru, demn, spiritual și, în același timp, exigent. Era convingător prin exemplul personal, avea tact, o inteligență remarcabilă, era îndelung răbdător, plin de dragoste și implicare în tot ceea ce făcea și transmitea.

Avea o subtilitate și un discurs duios, cu conotații precise, inteligibile. Stilul său special, haric era un tot divin. Rar întâlnești un Părinte ca „al meu” - bunătate, sensibilitate, empatie, cunoaștere, dragoste, lumină. Și toate acestea, tot acest cumul de calități – după o viață tumultuoasă cu etape marcante, impactante și modelatoare a ceea ce s-a dovedit a deveni ulterior Părintele Nicolae Ioan Bordașiu.

Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru această minune din viața mea – Părintele meu și familia Sfinției Sale – care mi-au redat aripi de lumină, m-au echilibrat și au întărit temelia pe care se sprijinea familia mea.

Părintele avea o manieră prin care intervenea în rezolvarea problemelor cu totul aparte, avea perspectivă, știa cum să comute butonul, cunoștea cu darurile Sfântului Duh amănuntele problemei, dar nu dădea niciodată sfaturi, decât după momente de gândire și meditare, te citea, te cerceta și ajuta necondiționat. Nu reproșa nimănui nimic și nu forța. Era delicat, profund și sensibil. Avea o mare harismă, intangibilă pentru mulți – aceea de a tăcea, chiar și când era nedreptățit. Așa se explică și starea duhovnicească pe care a dobândit-o ca dar de la Dumnezeu.

Datorită smereniei, Dumnezeu l-a înzestrat, pe lângă celelalte daruri, și cu înțelepciune.

Eu așa îl percep pe Părintele meu și este de necontestat. Pentru mine este unic și permanent.

Experiența mea alături de Părintele este extrem de bogată, deși comprimată într-un timp relativ scurt pentru că l-am întâlnit cam în ultimul deceniu al vieții Sfinției Sale.

Pentru mine, Părintele meu (și spun așa dintr-o dragoste filială unică) a fost ca o aripă de înger ale cărui raze au iradiat scânteii de fericire în viața și sufletul meu și au adus lumină și bucuria de a trăi. Datorită Părintelui Nicolae Ioan Bordașiu,

astăzi sunt un alt om, radiez de viață și bucurie, sunt demnă, naturală, netemătoare, dar temătoare de Dumnezeu și păcat.

Părintele m-a provocat la autocunoaștere, m-a îndrumat și condus spre adevărata cunoaștere a vieții de familie și a dragostei interumane. Mi-a insuflat dragostea față de Dumnezeu, Biserică și Neam. Acesta este cel mai de seamă tezaur. Și în topul sistemului de valori ar fi ideal să le regăsim pe acestea: moralitatea și dragostea. Eu, asta am învățat din atitudinea Părintelui, pe lângă toate celelalte. Părintele a fost un Hristofor, nu numai prin ceea ce predica, ci și prin dărnicia faptelor sale. Așa zice și Domnul Iisus Hristos: „*Căutați Împărăția Cerurilor și toate celelalte se vor adauga vouă*“.

Aș vrea să întăresc cu o istorisire cele menționate: 26 iunie 2016 – Ziua Tuturor Sfinților. Sfârșitul Liturghiei. Părintele obișnuia să dea binecuvântări și cuvinte de folos, în proverbialul său loc din dreapta altarului, lângă Icoana Maicii Domnului. Îmbrăcată în ie, așteptam emoționată și smerită, cercetându-mi gândurile pentru a cere sfat. În jurul meu, enoriașii Bisericii, dintre cei care se cunoșteau, se interpelau în dorința de a immortaliza o poză de grup. Eu, tăcută și retrasă, fericită de conjunctura în care eram, departe de forfotă, mă trezesc abordată de o enoriașă, când mai aveam vreo trei persoane înaintea mea, invitându-mă la poza de grup. M-am lăsat înduplecată și m-am îndreptat spre ușa Bisericii, simțindu-mă urmarită de o rază de lumină. M-am așezat în dreapta treptelor lângă icoana Sfântul Neagoe Basarab. M-am reîntors în rând. Părintele își prelua ucenicii. Nimic neobișnuit până acum. Următoarele zile am primit fotografia și, spre plăcuta și fericita mea surprindere, lângă mine se afla Părintele, într-un zâmbet luminos.

Pe Părintele meu, Nicolae Ioan Bordașiu, îl port în gând și în suflet! Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru bucuria mea și pentru dragostea pe care mi-a purtat-o Părintele meu, dragoste pe care i-o port la rândul meu!

34. Acea senzație de bine absolut

Emilia, Richard și Alexandru PRIOR

 e 22 mai 1924, blândețea, bunătatea, înțelepciunea, delicatețea, inteligența, dreptatea, iubirea, libertatea, spiritualitatea, cunoașterea, ortodoxia și harul s-au contopit și astfel s-a născut Părintele Nicolae Bordașiu.

Eu l-am cunoscut în anul 1995 și pot spune că din clipa în care mi-a rostit numele și mi-a pus mâna pe cap, m-am simțit învăluită de o blândețe dulce, nesfârșită, divină, într-o lumină creatoare de bucurie pentru sufletul meu obosit.

Această senzație de bine absolut, instantaneu simțită, m-a pregătit pentru harul, mila și puterea lui Dumnezeu, prin harul Părintelui Nicolae care era o realitate aproape palpabilă. După prima sau a doua rugăciune, lucrurile începeau să se întâmple cu o repeziciune uimitoare și ireversibil. Simțeau puterea și dreptatea Divină în sprijinul tău.

Uneori se întâmpla atât de repede, încât credinciosului nu-i venea să creadă. De exemplu, i-am recomandat unei prietene al cărei băiat se droga și refuza de ceva timp să primească ajutor de la o clinică specializată, să meargă la Părintele Nicolae să se roage împreună. S-a minunat când imediat după prima rugăciune, băiatul ei a acceptat internarea.

Toți cei care l-am cunoscut pe Părintele Nicolae, am fost binecuvântați.

Am revenit la dansul iar și iar și iar, atrași și însetați de lumina pe care o radia și pe care cu deosebită bunătate o dădea și altora.

Întotdeauna m-a impresionat profund puterea magnetică pe care Părintele o exercita asupra întregului auditoriu. În timpul slujbei, când Părintele Nicolae începea să vorbească, cei care stăteau jos se ridicau deodată; simțeau sfințenia și harul care se revărsau asupra lor și le primeau cu un respect profund.

Acum, după 24 de ani de când a intrat în viața mea, nici nu a-mi imaginez cum ar fi fost viața mea fără Părintele Nicolae.

Tot ceea ce mi s-a întâmplat bun în viață, căsătoria, călătoriile, puterea de a rezista necazurilor, rezolvarea unor situații și probleme, sănătatea mea și a familiei mele, au fost cu ajutorul Părintelui Nicolae.

Și aici nu mă refer doar la har. Părintele a știut întotdeauna să fie un om deosebit, un prieten drag, adevărat.

A fost dovada vie a faptului că Dumnezeu acționează prin oameni. Toată viața lui, a încercat să ajute, să facă bine la puterea infinit, dând viață și un sens profund cuvintelor: „Precum în cer, așa și pe pământ“, căci cerul și pământul se uneau prin spiritul extraordinar al celui care a fost, este și va fi, unicul „Părintele Nicolae“.

Pentru mine și familia mea și sunt sigură că și pentru mulți alți credincioși, Părintele Nicolae a fost un înger trimis de Divinitate să ne îndrume și să ne sprijine în această viață.

Pe 9 Noiembrie 2018, Dumnezeu și-a chemat copilul de aur să se odihnească, iar noi toți, acceptăm în tăcere, muți de durere, dar mult mai frumoși decât eram înainte de a-l cunoaște.

Și deși spiritul, sufletul, imaginea și învățăturile Părintelui vor rămâne veșnic cu noi, îi percep pierderea fizică, cu sfâșietoare intensitate.

Acum, la un an de la dispariția fulgerătoare a dragului nostru Părinte, cu ochii în lacrimi, îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru că m-a învrednicit să-l cunosc pe Părintele-Înger-Om Nicolae Bordașiu.

De asemenea, doresc să îi mulțumesc din suflet doamnei preotese Rodica Bordașiu care cu multă iubire, discreție și înțelepciune l-a sprijinit permanent.

Voi semna, așa cum se ruga mereu Părintele Nicolae pentru noi:

Emilia, Richard și Alexandru Prior

35. Puterea rugăciunii Părintelui Nicolae

Mircea ȚENOVICI

A crește în Biserică este un privilegiu, dar nu o garanție. După cum o știe prea bine orice părinte – și am început să o înțeleg și eu – copiii au drumul lor și de mai mare folos le este a vorbi cu Dumnezeu despre ei decât a le vorbi lor despre Dumnezeu, așa cum spune Părintele Porfirie. Drumul meu în Biserică a început sub privegherea figurii luminoase a Părintelui Nicolae. Mi-a ascultat prima spovedanie și mi-a deschis ușile Sfântului Altar, marcându-mi astfel una dintre trecerile către lumea „oamenilor mari“.

A urmat apoi înstrăinarea, nu atât născută din revolta vârstei cât rezultată dintr-o îndepărtare treptată, relația mea cu biserica devenind politicoasă și formală. Devenisem un creștin de cafenea, întotdeauna gata, la o adică, să combat ideologic pe câmpurile de bătălie ale războiului cultural dar înstrăinat aproape total de viața liturgică. Golită de practica continuă a mântuirii, viața se umple de irelevant, comoditatea fiind calea cea largă către marile căderi. Întoarcerea a fost treptată, începând cu spovedania de dinaintea căsătoriei și precipitată apoi de una dintre acele întâmplări care îți marchează traseul vieții. Părintele Nicolae nu m-a primit „ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat“ (trecuseră, totuși, câțiva ani de la ultima spovedanie) ci în așa fel încât să simt – să simțim – că trebuie să ne întoarcem. Mai des.

Părintele avea unele daruri aparte, foarte evidente, cred, tuturor celor care l-au cunoscut. Ca duhovnic, știa când și cum să mustre astfel încât certarea – prea adesea binemeritată – să fie de folos. Știa, totodată, să te întâmpine în așa fel încât nu te simțeai doar bine-venit, ci și îndelung așteptat. Părintele era foarte căutat

și iubit de oameni, iar în zilele de spovedanii și rugăciuni biserica se umplea încă de la prima oră. Zeci de oameni, fiecare cu căderile, căutărilor și suferințele proprii, ne ridicam cu toții în picioare la intrarea lui în biserică. În trecere, Părintele ne învăluia pe rând cu privirea, zâmbind, și era ca și cum ar fi știut dinainte că vom veni, și ne aștepta, anume, pe noi. Și din momentul acela, orice nesiguranță dispărea.

Minunată era și capacitatea sa de a nu lăsa oboseala vârstei să-i știrbească în vreun fel din răbdarea și bunătatea cu care ne întâmpina de fiecare dată. Știm cu toții, cred, cum oboseala te poate face să-ți pierzi răbdarea, inclusiv față de propriii copii. Pe Părintele Nicolae l-am văzut în câteva rânduri atât de ostenit încât de-abia mai putea vorbi. Blândețea privirii și a cuvântului erau însă, de fiecare dată aceleași. Pentru asta, voința antrenată nu este suficientă. Voința te poate face să continui atunci când trupul cere odihnă, dar bucuria senină, de nimic întunecată și indiferentă la orice oboseală a Părintelui Nicolae era semn al Harului Sfântului Duh.

Puterea rugăciunii sale ni s-a dezvăluit în două rânduri cu toată claritatea. La puțin timp după căsătorie, într-o perioadă tumultoasă din punct de vedere profesional, ne doream amândoi cu ardoare un nou început. Am început rugăciunile săptămânale cu Părintele Nicolae iar răspunsul a venit cum nu se poate mai limpede. Am încheiat programul de rugăciune în ziua de Sfântul Nicolae. Și în chiar aceeași zi am primit amândoi o ofertă de lucru concretă care răspundea pe deplin așteptărilor și speranțelor noastre.

În 2014, fetița noastră, Maria, în vârstă de un an și patru luni, a ajuns de urgență la spital cu hipotermie și hipoglicemie. A urmat apoi un diagnostic (neconfirmat) de epilepsie și am fost în cele din urmă externați cu „manifestări cerebrale paroxistice atipice“. După externare am alergat la Părintele Nicolae pentru rugăciune. Analizele și controalele ulterioare au infirmat rând pe rând, toate posibilele probleme. Medicii ridicau din umeri și ne spuneau să păstrăm o „vigilență expectativă“ – de parcă ai putea ieși vreodată, ca părinte, din condiția respectivă. Iar Maria... a fost și a continuat să fie bine, cu voia Domnului și prin mijlocirea Părintelui, până în ziua de azi!

„Să scrii despre cum Dumnezeu v-a arătat milă“, mi-a cerut, după aceea, Părintele Nicolae. „Da, Părinte“, am răspuns automat deși nu știam când și în ce formă aș putea-o face.

Iată, am scris, Părinte, după cum mi-ați cerut! Păstrați-ne în rugăciune, acum, ca și atunci și de-a pururea!

36. „Va trebui să faci Teologia!“

Rodica DAVID

Acum mai bine de treizeci de ani pășeam cu emoție, însoțită de o colegă de serviciu, în biserica „Sfântul Silvestru“. Avusesem cu ea o discuție referitoare la credință și luasem hotărârea de a mă spovedi. Se gândise că Părintele Galeriu, la care ea se spovedea, mi-ar fi putut fi și mie duhovnic. În momentul în care am intrat în biserică, Părintele Nicolae spovedea la ușa altarului, iar Părintele Galeriu încă nu sosise. Arzând de nerăbdare, i-am spus că mă voi spovedi la preotul care deja spovedea și m-am așezat la rând. Ajunsă la scaunul spovedaniei, i-am mărturisit Părintelui că până atunci nu mă mai spovedisem niciodată. Nu s-a arătat surprins, deoarece aveam aproape douăzeci de ani, și cum în vremea comunismului „se preda religie” doar în familie, toată credința mea se rezuma la rugăciunea „Tatăl nostru” și la „Îngerășul“, iar de Paște și de Crăciun mergeam la împărțășit.

Așa l-am cunoscut pe Părintele Nicolae care mi-a devenit duhovnic. Viața însă mi-a rezervat multe și grele încercări, iar una dintre acestea a fost o afecțiune destul de ciudată, care din punct de vedere medical nu putea fi diagnosticată pentru că rezultatul investigațiilor era întotdeauna bun. De multe ori mă trezeam din senin cu un junghi puternic în piept care mă paraliza de durere, încât până și respirația, grea în acel moment, accentua durerea. Timp de câteva minute aveam sentimentul că îmi dau duhul, iar apoi cu rugăciunea în minte îmi reveneam. S-a întâmplat însă într-o noapte ca această durere să fie mai puternică de cât era de obicei și să devină de nesuportat. Dintr-odată mi-am văzut trupul zăcând în pat în poziția în care adormisem alături de soțul meu, iar eu mă depărtam spre cer penetrând acoperișul casei, purtată fiind pe brațe de o ființă caldă și blândă. Eram conștientă că pornisem pe o cale fără întoarcere și, privind către soțul meu cu durere că va rămâne singur, am strigat cu mintea către cel ce mă purta pe brațe că îmi este milă de el și că nu vreau încă să plec. Am primit un răspuns neașteptat: „Îngeri din cer strigă către cei de pe pământ să se pocăiască îndreptându-și viața, dar nimeni nu îi aude. Va trebui să le spui tu.” Și deodată m-am simțit lăsată în trup ca un fulg ce plutește lin și penetrându-mi trupul l-am simțit înțepenit și rece. Am început să mă dezmořesc treptat din creștetul capului până în tălpi, iar apoi am putut deschide ochii. Privind spre fereastră se lumina de ziuă. Eram slăbită și încă nu mă puteam mișca și nici vorbi. Sufletul însă îmi era copleșit de bucurie până la lacrimi, marcată fiind de experiență trăită.

Am rămas în starea asta destul de mult timp, însă la un moment dat am simțit că mă pot ridica. I-am spus soțului că nu mă simt bine, am anunțat și la serviciu că nu pot ajunge, iar apoi l-am sunat pe Părintele spunându-i că am o

problemă și că am mare nevoie să mă ajute. Mi-a spus că mă așteaptă și cu un taxi am ajuns foarte repede. Imediat ce am ajuns Părintele a observat că nu mă simt bine și m-a întrebat ce s-a întâmplat. Am început să îi relatez totul și pe măsură ce povesteam mă privea cu interes și compasiune auzind cele întâmplate. Când am terminat de vorbit mi-a spus: „Va trebui să faci Teologia“. La acest răspuns m-am blocat, pentru că eram în ultimul an de liceu la seral și mai era la mijloc și examenul de bacalaureat, care pentru mine era greu de depășit în condițiile în care, istovită de orele de muncă, trebuia să găsesc în mine resurse pentru a mă pregăti pentru acesta. Citindu-mi pe chip îngrijorarea, mi-a spus că mă va ajuta, iar referitor la problema mea de sănătate, m-a îndemnat să vin la rugăciune în zilele de luni și de miercuri, ținând post negru.

Între timp m-a prezentat doamnei Preotese care a fost, este și va rămâne pentru mine, alături de Părintele, unul dintre cele mai minunate daruri de la Bunul Dumnezeu. Cu dumneai am început pregătirile pentru examenul care mă aștepta. Este un om minunat. Cu multă dragoste, răbdare și cu tactul pedagogic cu care a fost înzestrată de Bunul Dumnezeu m-a ajutat și examenul a fost luat. Imediat am început pregătirile pentru admiterea la facultate. Descurajată de timpul scurt în care trebuia să mă pregătesc până la admitere, faptul că trebuia să merg la serviciu, precum și neîncrederea în propriile forțe, pentru o clipă m-au făcut să mă gândesc că șansele mele de a promova și acest examen erau minime. Iarăși Părintele mi-a fost alături cu sfatul și rugăciunea, iar doamna preoteasă mi-a conștientizat subiectele pentru examenele eliminatorii. Astfel, cu ajutorul și spre slava lui Dumnezeu, ajutor primit prin Părintele și doamna Preoteasă, am luat examenul printre primii dintre cei opt sute de candidați pe șaiszeci și cinci de locuri. Rugăciunile Părintelui și sprijinul moral în încercările prin care am trecut și pe perioada facultății, cât și încurajările doamnei preotese m-au ajutat să promovez toate examenele cu bursă de merit în fiecare an.

De-a lungul timpului, bunătatea, blândețea, rugăciunea și sprijinul Părintelui mi-au fost alături și, împreună cu căldura maternă a doamnei preotese, rămân în sufletul meu dovadă a iubirii lui Hristos pentru sufletele greu încercate. Îi port în suflet și în rugăciune cu multă dragoste și cred că Bunul Dumnezeu îi va răsplăti pe măsura iubirii pe care au dăruit-o. Cuvintele sunt prea sărace pentru a le putea mulțumi pentru tot ce au făcut pentru mine, însă închei prin a spune că astăzi, ca urmare a sfatului duhovnicesc care mi-a călăuzit viața, sunt profesor de religie la o școală din București. Fac tot ceea ce îmi stă în putință să îmi îndeplinesc misiunea prin cuvânt și faptă, picurând credință, lumină, speranță și bucurie în sufletele elevilor mei și ale tuturor celor pe care Hristos mi-i trimite pentru a le oferi sprijin. În felul acesta încerc să îmi arăt recunoștința față de Hristos, dăruind celor din jur ceea ce mi s-a dăruit prin Părintele și doamna Preoteasă.

37. Minunea

Dorina ȚENOVICI

Gzi obișnuită în cabinetul meu. Pacienți așteptând la ușă, programați. Mă străduiam să obțin în regim de urgență un medicament pentru un caz special. Chiar atunci s-a întâmplat să intre în cabinet doamna Rodica Bordașiu, dar nu i-am putut da, în acel moment, atenția pe care o voia sufletul meu.

Ajunsă acasă; soțul meu bolnav acut de 24 de ore cu frison solemn și indicație de cură chirurgicală pentru a doua zi dimineața la Spitalul Militar. Neavând telefonul doamnei Rodica și nefiind deloc mulțumită de cum s-a desfășurat întâlnirea noastră, sun pe telefonul Părintelui Nicolae și-mi răspunde chiar el. Era la Ierusalim. M-am bucurat mult să-l aud, dar nu i-am cerut expres să se roage pentru soțul meu. Vorbeam cu el din altă cameră. Intru apoi la Dinu (soțul meu) și, înainte să deschid gura, mă anunță cu voce extrem de surprinsă dar foarte sigură că dintr-o dată, brusc, a început să se simtă bine. Nu a mai fost nevoie de internare și operație – deși s-a prezentat a doua zi la spital, conform programării.

Ce să cred!?

În mod cert a lucrat dragostea de oameni a Mântuitorului Hristos prin dragostea Părintelui Nicolae pentru noi. Cândva îi cerusem să nu ne șteargă niciodată de pe tabla inimii dumnealui...

38. Părintele ne-a pus pe traiectoria credinței

Victor GRĂDINESCU

Părintele Nicolae a fost duhovnicul familiei noastre timp de douăzeci de ani. „Ce mai faceți, Grădinarilor?” ne întâmpina de fiecare dată când ne duceam să ne miruim. Lucrarea Sfinției sale asupra familiei noastre a fost una care s-a desfășurat în timp și a fost esențială pentru noi. Părintele ne-a pus pe o traiectorie a credinței, ne-a învățat să ne spovedim, să ne rugăm împreună toată familia.

Sfinția sa a călăuzit pașii copiilor noștri spre a își întemeia familia, a trăi în credință și, mai mult decât atât, i-a călăuzit pe cei tineri și după ce și-au întemeiat familiile. Am plâns împreună cu el la frumoasele predici ale Sfinției sale.

Era blând și smerit cu inima, dar în același timp nu îi tolera pe cei care deranjau Sfânta Liturghie.

Te întâmpina întotdeauna cu bucurie și blândețe.

Nu vom uita niciodată glasul lui molcom, mâinile lui mari pline de energie și bucuria pe care o avea la slujba de Înviere, bucurie pe care o împărtășea cu toată lumea.

Cu ale lui rugăciuni, Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-ne și ne mântuiește pe noi, Amin!

39. Am plâns, așa cum doar copiii pot să plângă

Cornel ATON

Crucea, Troița, Tatăl

u stiu prea bine cum au ajuns drumurile vieții mele la Răspîntia-Om Nicolae. Ar trebui, probabil, să spun Preotul, dar îmi vine să zic Crucea, Troița, Tatăl. Trebuie să fi fost, într-un fel sau altul, mai întâi Ina și Rodica. Lucrau de atâta vreme împreună. Apoi, Alina și Tudor. Nu știu dacă în această ordine, e doar o presupunere. Botezul lor, atât de neconvențional, a fost, nu mă îndoiesc, un dar pentru ei și pentru Nicolae. S-au bucurat unii de alții iar, împreună, de drumul care s-a deschis în acea zi pentru copiii mei. Iar din acea zi și ai lui, de suflet, de cuget, de preoțească întrupare. Cert este că ei, cu toții, Ina, Tudor și Alina, s-au împlinit mult înaintea mea de darurile pe care sufletul, omul și preotul Nicolae le-a sădit în jurul lui, în toți cei ce au venit către el. Cu bucurii sau cu tristeți, cu drame și nevoi, cu daruri sau întrebări.

Trebuie să fi fost la o aniversare. Era, cred, ziua lui Nicolae. Preotul. Abia după o vreme, avea să devină pentru mine Tatăl, Troița, Crucea. În ziua aceea a fost, însă, începutul de drum. O strângere de mână. Mai precis mâinile lui așezate peste mâna mea, ca și când acolo le era locul de când mă născusem. Căldura unei azime scoasă tocmai la vreme din țest, răspândind peste lume Cuvântul, Bindecuvântarea și Darurile Lui și ale Pământului pe care le-a dăruit oamenilor. Fără să știu cum, în acea clipă a înflorit în mine o lumină care s-a răspândit fără grabă și fără să cunoască obstacol în tot ceea ce eram: trup, gând, suflet.

Când mi-a lăsat mâna din mâinile lui am știut că trebuie să vorbesc cu el. Acolo, la Altar. Îi eram dator și doar Spovedania putea să mă ajute să împlinesc, în parte, ceea ce datoram. Am îngenunchiat. Simțeam cum, din bunătatea și harul lui preoțesc, ar fi vrut să ia de la mine, asupra lui, toate păcatele, greșelile și nevoi-niciile mele. Mărturisite și nemărturisite. Am plâns, așa cum doar copiii pot să plângă, nu de durere, ori de supărare, nu de milă, ori din frustrare, nici de bucurie,

ci doar copleșiți de bunătatea revărsată asupra lor de cineva, poate într-un singur gest, care îi eliberează astfel, total și definitiv, de suferința pe care au fost nevoiți pe nedrept să o îndure. Mi-a luat obrazul în căușul palmei lui, așa cum Bunul Dumnezeu trebuie să o fi făcut cu Îngerul pe care l-a chemat la el să îi spună că trebuie să meargă pe Pământ, o vreme, să aibă grijă de Cornel și să mă ferească, dacă nu de fiecare și de toate relele cele nenumărate ale vieții, cel puțin de Răul cel Mare. Din clipa aceea, Nicolae a fost pentru mine Troița, Crucea, Tatăl.

Doamne, nu ne este dat nouă, muritorilor, să pătrundem Căile Tale, dar câteodată, bântuit de spaimile lumii noastre, cu mintea mea proastă mă socotesc, Ferit-a Sfântul! că ar putea da și pe acolo vreo criză, vreo pacoste care să împruțineze Lumina Raiului. Ascultă Doamne ruga păcătosului tău și nu-l lăsa pe Nicolae al nostru să nevoiască! Ia Doamne de aici, de la noi, de la cei în sufletele cărora el a pus atâta Lumină și dă-i să aibă cât să-i prisosească, dar din darurile pe care cu atâta bucurie, bunătate și generozitate le-a făcut Lumii Tale, nouă și Ție. Amin!

40. Părintele Nicolae Bordașiu – o icoană sfântă a inimii

Laurențiu COSMOIU

Au trecut mai bine de opt luni de când Dumnezeu a hotărât să îl ia la El pe neobositul și predestoinicul Părinte Nicolae. Prin acest trist moment, mai ales pentru cei care l-am cunoscut îndeaproape, s-a așternut în urmă o incalculabilă lipsă. Un gol care nu va mai putea fi umplut vreodată. Fiecare dintre noi, sunt sigur, am simțit și simțim asta. Și e normal! Însă, cel puțin personal, simțindu-mă biruit de neputința acestuia care sunt, port permanent înaintea mea, ca o alinare, chipul luminos al Părintelui, asemenea unei icoane sfinte înaintea ochilor sufletului. Ea pare rostuită de Domnul să-mi fie încurajare, atunci când ezit, nădejde, atunci când sunt descumpănit, candelă, atunci când bâjbâi prin obscuritatea acestei lumi, mângâiere, atunci când sufăr, lucrând în mine prin acest chip. Pentru aceasta, laud pe Domnul!

L-am cunoscut pe Părintele profesor Nicolae cu ceva ani în urmă la o conferință ce s-a desfășurat la Biserica Sfântul Silvestru, având ca principală temă de dezbatere „Poezia în temnițele comuniste“. Printre oratori, pe lângă sfinția sa (chiar el fugar și fost deținut politic în regimul totalitar), erau și monahul Moise de la Mănăstirea Oașa (un neobosit mărturisitor al celor plecați dintre noi din cauza asprelor suplicii ale comuniștilor) și Demostene Andronescu (fost deținut politic și poate singurul rămas în viață poet al închisorilor comuniste).

Țin minte și acum, la finalul conferinței, cum Părintele a fost rapid înconjurat de tineri ce doreau să schimbe o vorbă cu sfinția sa. La rândul-mi m-am apropiat de el, mânat de aceeași dorință și mai cu seamă, dorind să-l întreb dacă nu dorește să-i iau un interviu. Precizez că nu de multă vreme, începusem să scriu la revista *Lumea Credinței*. Mă aflam sub masca deplinei obscurități. Părintele însă, de cum m-a văzut, fără să mă cunoască, mi-a spus: ești de la *Lumea Credinței*, nu? Mărturisesc că am fost uluit, căci nu aveam încă nicio fotografie de-a mea publicată în revistă, nu eram, cum nici azi nu sunt, vreo persoană publică... așa că... mare mi-a fost surprinderea. M-am remontat cu repeziciune și am răspuns că da și că aș dori să îi iau un interviu. Părintele, așa cum îl știm cu toții, a răspuns afirmativ, cu o copilărească bucurie și astfel, a început între noi să se înfiripe o relație strânsă de prietenie, ca dintre un bunic și un nepot. Și nu întâmplător! Căci Părintele Nicolae era născut în același an cu bunicul meu după mamă, care s-a stins demult...

Părintele Nicolae a început să aibă un rol deosebit în viața mea și încetul cu încetul am înțeles că nu este decât mâna lui Dumnezeu. Faptul că fusese foarte apropiat de Părintele Arsenie Boca m-a făcut să înțeleg că toată această întâlnire era prin pronia Domnului nostru Iisus Hristos, căci „La oameni aceasta este cu neputință, la Dumnezeu însă toate sunt cu putință“ (Mat. 19:26). O adevărată lucrare de întoarcere a mea la credință se petrecuse prin Părintele Arsenie Boca, iar atunci, am înțeles că ea continua. Când îl întâlneam, uitam de mine ascultându-i poveștile de viață. Mi se părea că vizionez unul dintre cele mai frumoase filme bibliografice.

Înțelepciunea și harul Părintelui Nicolae au rămas cu noi și prin minunatele cărți care s-au editat și urmează a se mai edita, *post mortem*, prin articolele de presă, prin interviurile și materialele de la radio și televiziune. După cum relatam mai sus, așa a apărut o parte a acestui prim material scris de mine despre Părintele Nicolae, sub formă de interviu, în numărul din decembrie 2014 al revistei *Lumea Credinței*, cu titlul *Lupta unui ostaș al Domnului – de vorbă cu Părintele Nicolae Bordașiu*. Interviul în forma lui primă a fost mult mai lung, dar din motive de spațiu, a trebuit să îl comprim pe cât posibil. Am decis ca acest interviu³² să iasă pe de-a-ntregul la lumină cu această specială ocazie, a editării volumului *In Memoriam – Părintele Nicolae-Ioan Bordașiu*, astfel ca cei care îi poartă dragoste și recunoștință, să se poată bucura de întreg.

Pe lângă acest interviu, contribuția mea la acest volum, este continuată de un articol³³ care nu a mai apucat să vadă lumina tiparului la momentul oportun și astfel a fost uitat pentru o bucată de vreme. Eu cred totuși, că nu a fost decât

³² Anexa 3 din prezentul volum.

³³ Anexa 5 din prezentul volum.

o altă rânduială a lui Dumnezeu, pentru ca acest material să apară într-un moment mult mai firesc. Chiar dacă de atunci au trecut ceva ani, Domnul aşază până şi cel mai mic fir de praf acolo unde îi este locul. Renunţasem definitiv să-l public până acum, când Cineva mi-a deschis ochii. Am simţit că de această dată este momentul favorabil: „De mila ta Doamne este plin pământul; îndreptările Tale mă învaţă“ (Ps. 118:64).

Acest articol cu titlul *110 ani de la sfinţirea Bisericii Sfântul Silvestru - Pe urmele unui ctitor din Chirnovi*, evocă în principal, dragostea pe care Părintele Nicolae o avea pentru „biserica sa de suflet“, cum îi plăcea să o numească, unde a slujit pentru aproape patruzeci de ani. Părintele a avut o evlavie deosebită pentru cei care au fost predecesori ai Bisericii Sfântul Silvestru, fie ei clerici, ctitori sau laici de tot felul. Aşa ştiu că Părintele Nicolae Bordaşiu s-a aplecat spre a-l cerceta pe antecesorul său, preotul paroh şi ctitorul Chiriac Bidoianu. A dedicat chiar o monografie acestui părinte, căruia comunitatea parohiei Sfântul Silvestru îi datorează înfăţişarea monumentală a bisericii din prezent.

Cel de-al treilea material³⁴ a apărut în luna decembrie 2018, atunci când România era în plină sărbătoare a centenarului şi pe care Părintele Nicolae, din nefericire, nu l-a mai apucat, deşi îşi făcuse atâtea planuri şi pregătiri... Era atât de mândru că era urmaş demn al celui care fusese tatăl său, preotul Gheorghe Bordaşiu, prezent cu o sută de ani în urmă la Alba Iulia... Dar Dumnezeu are toată pricepera să cultive fiecăruia suflet şi ştie mai bine când să strângă recolta. O recoltă bogată, privind la cel care a fost Părintele Nicolae Bordaşiu. Acest din urmă material este legat exclusiv de momentul dureros al despărţirii şi în final, a primit un titlu cum nu se poate mai simplu: *La despărţirea de Părintele Nicolae Bordaşiu...*

41. Avea Părintele în vorbele sale cântări de bucurie

Drăguţa CIUCĂ

Il rugam pe bunul Dumnezeu să facă EL o alegere pentru viaţa şi sufletul meu. În clipele acelea grele, îngenunchiată în faţa altarului, l-am întâlnit pe Părintele Nicolae Bordaşiu. Părintele a fost scut al dreptăţii, al adevărului, m-a învăţat să iubesc curajul, lupta spre ce este bine în faţa lui Dumnezeu. M-a învăţat puterea de a muncii cinstit şi de a nu-ţi fi ruşine de munca pe care o faci, puterea postului şi a rugăciunii necontenite către bunul Dumnezeu. Şi astfel am aflat cum poţi birui răul, încununând şi înfăptuind acestea

³⁴ Anexa 9 din prezentul volum.

împreună. Cuvintele rugăciunii făcute împreună cu Părintele Nicolae, alături de Părintele Constantin Galeriu și de Părintele Ștefan, au fost ajutorul nemărginit pentru sufletul și viața mea de acum. Ne adunam mulțime de tineri la rugăciunile de marți, miercuri și vineri, unde, ne învățau cum să fim drepecți, să iubim dreptatea, adevărul rostit și să avem curajul și tăria de a sta drepecți în fața Bunului Dumnezeu.

Am văzut cât de important este postul alături de rugăciunea făcută cu dânsul în ziua de vineri a săptămânii. Prescura pe care o primeam de la Părintele la sfârșitul rugăciunii era pentru mine o mare bucurie pe care o împărtășeam alături de zeci de tineri. Cu chipul său luminos ne îndemna să avem răbdare, că toate-s de la Bunul Dumnezeu – „Așa a vrut Bunul Dumnezeu!“

Cu aceste învățături și cu multe altele am putut accepta mult mai ușor încercările vieții și cu voia Bunului Dumnezeu pot să spun astăzi: „Mulțumesc, Părinte!“

Un mărturisitor al drepei credințe. „Împacă-te cu tine însăși, acceptă ceea ce a rânduit Bunul Dumnezeu pentru tine și cere-i să aibă grijă de sufletul tău“, îndemna Sfinția sa. Întâlnirea cu Părintele Nicolae a pus temelie în viața mea și curajului de a mărturisi.

Duhovnic mărturisitor, stăruitor în rugăciune și iubire. Pildele Părintelui, sacrificiul trupesc m-au îndemnat la rugăciunea deplinei încredințări în voia și planul lui Dumnezeu. Avea Părintele multă bucurie când te întâlnea cu privirea, se lumina chipul său blând.

Avea Părintele în vorbele sale cântări de bucurie.

Momentele petrecute alături de familia Părintelui au fost de-a lungul anilor prilej de mare bucurie, am fost alături în împrejurări diverse. Datorită dâșșilor azi am o casă și multe alte împliniri. Îmi făcea o mare bucurie și plăcere să lucrez alături de dâșșii, orice era de făcut. Avea Părintele un fel de a-ți explica și a-ți arăta cum trebuie să faci atât treburi gospodărești, dar mai ales cum să rezolvi problemele sufletești. Mă leagă recunoștință pentru că mi-a purtat mereu de grijă. Așa am descoperit frumusețea Mănăstirii Râmeț, unde am descoperit și întâlnit mari Duhovnici – Părintele Arh. Ioachim, Părintele Filotei și frumusețea sufletească a maicilor de acolo.

Întotdeauna am considerat timpul un dar de preț la fel ca și amintirile.

Voi păstra în memorie acele duminici, sfinte sărbători, care începeau cu slujba în Sfânta Biserică și se terminau acasă la Părintele, alături de multe alte persoane dragi familiei, unde cu mare dragoste doamna preoteasă Rodica ne așeza la masă și ne îmbia cu multe bunătăți.

Un dar de la Bunul Dumnezeu.

Am întâlnit nu o familie, ci darul cel mai de preț dat de Bunul Dumnezeu mie – oare merit?

Prin intermediul dâșilor am întâlnit tineri creștini din întreaga lume și oameni de mare nădejde. Ușa casei și a sufletului le-a fost mereu deschisă, ne-au miluit întotdeauna după nevoie cu rugăciunile dumnealor. M-au muștrat cu dragoste duhovnicească, povețele și multele sfaturi pe care le-am pãrimit au avut asupra vieții mele acel efect, acea împlinire de bine.

Pãrinte, am venit să mă rog, să-i mulțumesc Maicii Domnului pentru tot cea ce mi-a dãruit, iar dumneavoaștrã alături de doamna Rodica m-ați învățat, m-ați sfãtuit și ați fost alături de mine. „*Zi Doamne, miluiește – în gând de câte ori poți și vei găsi adevãrata rugãciune la Bunul Dumnezeu, Îl vei găsi pe El*“. Așa mă sfãtuia Pãrintele Nicolae.

Duhovnic blând, dar autoritar al moralei drepte, iubire neîngrãditã, implicare moralã, materialã și fizicã. Comportament modest.

În neputința mea gândul zboarã cãtre Pãrintele, cãtre rugãciunile pe care împreună le rosteam în fața Sfintei Icoane a Maicii Domnului. „*Eu, preotul, pun mâna pe creștetul tău și mă rog Bunului Dumnezeu și Maicii Sale să-ți ierte ție și pe tine Drãguța de ...*“.

Și acum simt mâna Pãrintelui pe creștetul meu... Ajutã-mã să îngenunchez mereu cu râvnã și dragoste în fața Bunului Dumnezeu și a Maicii Sale. Sunt sigurã cã sufletul sãu se odihnește alături de „Dreptii“ neamului.

42. Un om de o bunãtate nemaîntãlnitã

Cristina NANCU

Incep aceste rânduri în memoria Pãrintelui Nicolae Bordașiu, cu regret în suflet și multã admirație. Am avut privilegiul, atãt eu cât și soțul meu, să-l cunoaștem pe acest minunat om, Pãrintele Nicolae, în cel mai fericit și emoționant moment al vieții, la nunta noastrã. Dumnealui a fost unul dintre preoții care ne-a oficiat cununia religioasã, fiind nasul nașilor noștri și cel care ne-a ținut predica de la sfârșitul slujbei. O predicã atãt de frumoasã și plinã de învățãturi creștine, spusã cu atãta cãldurã și blãndețe, o predicã care va rămãne veșnic întipãritã în mintea și în sufletul nostru.

Despre Pãrintele Nicolae pot spune doar cã era un om de o bunãtate nemaîntãlnitã, era o persoanã cu o inteligențã aparte, iar în momentul când purtai o conversație cu dumnealui îți transmitea doar liniște sufleteascã. De fiecare datã când apãrea pe un post de televiziune, îl urmãream cu mult interes și multã apreciere pentru ceea ce a fãcut și realizat pentru Hristos și biserica ortodoxã. Pãrintele

Nicolae Bordașiu, era foarte iubit și apreciat de cei din jur, mai ales de credincioșii care veneau în număr considerabil la slujbe datorită dăruirii și blândeții cu care slujea biserica.

Pot spune cu multă certitudine că învățăturile dănsului mi-au fost de mare ajutor atât în viața creștină cât și în viața cotidiană.

Părinte, veți rămâne veșnic în inimile noastre!

43. Părintele cu vocea blândă

Emil BANCIU

Când, unde, cum și de ce l-am cunoscut pe iubitul Părinte Nicolae Bordașiu

 ra prin ianuarie 2016, într-o însoțită după-amiază a unei sfinte zile de sîmbătă. Soția mea ieșise la niscaiva cumpărături iar eu îmi găsisem în birou drept ocupație punerea la zi a unor fișiere profesionale înstrăinate prin te mai miri ce dosare, sub-dosare și alte unghere ale calculatorului.

În sufragerie, televizorul - via demodulatorul satelit - era deschis și fixat pe canalul TVR internațional, oferindu-mi doar o prezență sonoră, căreia nu îi acordam prea multa atenție.

La un moment dat, m-am ridicat din fața calculatorului în intenția de a deconecta televizorul. Ceea ce îmi propusesem nu s-a mai petrecut, întrucît, instantaneu cu atingerea telecomenzii, am auzit o voce necunoscută-mi pînă atunci, al cărei chip era prezentat în imagine într-un cadru profil-spate. Am lăsat telecomanda deoparte și m-am așezat în fotoliu, doritor de a afla cine era vorbitorul. Emisiunea ce începuse nu cu mult timp în urmă se intitula „Mic dejun cu un campion“, avînd-o drept realizatoare și prezentatoare pe doamna Daniela Zeca-Buzura. Aveam să aflu pe parcursul vizionării că invitatul în emisiune era Părintele Nicolae Bordașiu de la Biserica Sfântul Silvestru, din București. Am urmarit emisiunea cu deosebit interes, fiind captivat de blîndețea vocii Părintelui și fascinat de modul în care își istorisea viața de martir fugar și mai apoi de deținut în închisorile comuniste.

Mi-am zis atunci că trebuie să ajung să îl cunosc personal pe Părintele cu vocea blîndă, spre a-i încredința sufletu-mi cu toate neliniștile, frămîntările și dezamăgirile acumulate în ultimii 25 de ani trăiți departe de țara natală.

Am convingerea că „întîlnirea“ mea pe calea undelor cu preacucerul Părinte Nicolae în acea după-amiază de ianuarie 2016 nu a fost o banală întîmplare, ci o călăuzire primită de la Bunul Dumnezeu.

De ce oare a trebuit să se petreacă ceea ce am expus mai sus?

Am o explicație care, doresc să cred, răspunde la această întrebare pe care mi-am pus-o de nenumarate ori de atunci.

Familia mea dinspre tata a dat țării un slujitor al altarului ortodox, al cărui nume se regăsea printre absolvenții primei promoții – anul 1927 – a Academiei Teologice de la Cluj, sub rectoratul Prea Sfințitului Nicolae Ivan, mitropolitul de la acea vreme al Clujului, Vadului și Feleacului.

Bunăoară, mi s-a dat șansa ca parte din vacanțele școlare și mai apoi universitare să o fi petrecut în casa bunicilor mei Tereza și Traian, într-o așezare din lunca Dunării. Acolo și nu numai am avut ocazia de a fi cunoscut preoți din aceeași generație sau apropiată cu cea a bunicului meu : astfel întâlnirile duhovnicești ale vieții mi-au întărit sentimentul de a-mi încredința confesiunile prelaților mult mai vîrstnici decît mine.

Către sfîrșitul lunii septembrie a aceluiași an 2016, din rațiuni preponderent profesionale acumulate de-a lungul timpului, am suferit o severă depresie ce mi-a tulburat enorm echilibrul mintal și liniștea sufletească : atunci a fost momentul hotărîrii mele de a pleca la București spre a-l întîlni pe Părintele Nicolae Bordașiu.

De atunci au urmat doi ani, pînă cînd Iubitul Părinte a plecat la Ceruri, de intensă și frumoasă relație duhovnicească, relație care, într-un moment de cumpană al existenței mele, mi-a schimbat fundamental drumul.

Am fost onorați, soția mea și eu, de atenția pe care iubitul Părinte Nicolae și stimata maică preoteasă Rodica ne-au acordat-o, ori de cîte ori ne-am aflat în București, prin invitația de a le fi fost oaspeți în locuința dumnealor de pe strada Silvestru.

Scrierile Părintelui, oferite cu generozitatea care îl definea, pe care le-am citit cu plăcere și emoție în același timp, și-au aflat locul de cinste în modesta noastră bibliotecă; recent, maica preoteasă ne-a dăruit o culegere de predici, editată după plecarea Părintelui, lucrare în care i se regăsesc înțelepciunea și harul.

Sfaturile, vocea, privirea, zîmbetul și mîngîierile Bunului Părinte Nicolae vor rămîne mereu vii în inima mea. Dumnezeu să îl odihnească în pace și liniște!

Undeva în Normandia, 14 septembrie 2019

44. A pășit în raiul iubirii, alături de Dumnezeu și Sfinții Săi

Tanța CONSTANTINESCU

Ncep prin a spune că a fost un om minunat, un suflet care prețuia mai mult decât toate bunurile vieții sale, sinceritatea, bunătatea și credința. Îi iubea pe toți și pe fiecare în parte. Pe mine, cea care uneori eram precum un copil ce-și supără Părintele, mă dojenea cu duhul blândeții fără să se supere.

Soarele răsare roșu și tot roșu el apune.

Omul bun în zile rele e tot bun ca-n zile bune. (George Coșbuc)

Aceste cuvinte mă făceau să trec peste supărări, să merg mai departe, să înfrunt greutățile, să prețuiesc sănătatea trupului și a sufletului.

Ne-a cununat în septembrie 1984, la Biserica Sfântul Silvestru dar a și botezat cei patru copii ai noștri. Se bucura spunând că ne-a crescut familia. Fata noastră, Mihaela, a crescut în casa dânsului. A fost un părinte nu doar pentru fata mea, ci pentru noi toți. A ajutat pe fiecare în parte.

Nașul a fost înzestrat cu darul de a cunoaște bunurile superioare ale sufletului. A fost însoțit de discernământ și responsabilitate. M-a învățat să nu-mi trăiesc viața cu trăire impulsivă. Am simțit ocrotirea dânsului ca tată. Ne povestea mult despre frumusețea libertății, cum a fost la închisoare, prin ce greutăți inimaginabile a trecut. Deși a fost greu încercat, a fost neclintit în credință. S-a întărit prin năvala încercărilor. La dânsul nu exista oră de vizită, ne primea la orice oră din zi și din noapte. Ne spunea să nu trândăvim, fiindcă trândăveala duce spre păcat.

Sunt convinsă că viața nu se încheie cu moartea trupezască, că dincolo de acest prag, nașul a pășit în raiul iubirii, alături de Dumnezeu și de Sfinții Săi.

Avea darul de a vorbi frumos poate și pentru simplul motiv că nu poți împărtăși celor din jur cu atâta convingere tot ce spui până nu ai văzut, auzit, simțit și trăit. Cu voință, chibzuință și iubire de semeni a devenit un suflet atât de bun. Duc dorul palmei puse pe obrazul meu, duc dorul glasului.

Ca duhovnic avea darul de a ne alina sufletește și găsea o cale de a rezolva problemele fiecăruia. Acum când nu mai este lângă noi, îi simțim lipsa. Nădăjduiesc că acolo unde este, mijlocește pentru noi și ne ajută asemenea unui tată cum a fost și când era cu noi. Tot timpul ne spunea: „*în suferință să fim răbdători și în credință iubitori*“.

Nașul avea o grădină pe care o iubea. Mergea și îngrijea acea grădină cu multă plăcere. Nu pentru că nu ar fi avut cele necesare traiului, ci pentru a lucra

pământul care ne dă roadele sale bogate și pentru a fi în legătură cu trupul, sufletul și cu Dumnezeu. De acolo își lua energia și îi mulțumea lui Dumnezeu pentru tot și pentru toate. Așa ne-a învățat și pe noi să facem.

Nu îl vom uita niciodată. Cred cu tărie că toți cei care l-au cunoscut vor fi pururi recunoscători celui ce a fost și i-a ajutat. Va rămâne veșnic în inimile noastre.

45. Dragostea și blândețea care izvorau din ființa Sfinției Sale

Gabriela Ionela VÂLCU

ând rostim numele Părintelui Nicolae avem înaintea noastră imaginea duhovnicului de familie, a celui care a binecuvântat și a pus bazele familiei noastre încă de la început.

De când aveam 13 ani, sufletul meu tânăr, explorator și doritor de cunoaștere, a căutat mereu frumosul, disciplina și adevărul. Așa am ajuns să îi caut pe marii duhovnici contemporani: Adrian Făgețeanu, Arsenie Papacioc, Grigorie Băbuș, Constantin Galeriu...

Nu știam însă pe atunci că la biserica „Sfântul Silvestru” slujește Părintele Nicolae Bordașiu, duhovnic mult încercat, care făcea parte din floarea duhovniciei românești. L-am cunoscut prin intermediul mamei, care fiind tot ardeleană și descendentă din familia preoțești bihorene, făcuse liceul „Avram Iancu” din Brad și avea legături puternice de istorie spirituală și duhovnicească cu Părintele. De când l-a cunoscut, mama nu s-a mai despărțit de Părintele, până când Dumnezeu a ales să îl cheme la Sine.

Astfel, mama m-a dus la Părintele pentru rugăciuni în timpul liceului și al facultății, chiar dacă eu mă spovedeam la Părintele Adrian Făgețeanu.

În timpul facultății, trecând prin multe și grele ispite și perioade ale vieții, l-am cunoscut pe viitorul meu soț, alături de care mersul vieții a fost foarte rapid. Mama ne-a dus la Părintele pentru rugăciuni și binecuvântare, rapid ne-am căsătorit, au apărut doi copii la un an diferență, facultatea mergea înainte, noi creșteam și ne maturizam împreună, ne formam unul pe altul - și toate mergeau, dar ne era greu și uneori ni se părea apăsător, fără ieșire. De fiecare dată Părintele ne întărea și cu cuvinte pline de înțelepciune, și cu rugăciune, și cu dezlegarea păcatelor pentru a primi darul cel neprețuit al Sfintei Împărtășanii. Așa au trecut anii facultății, cei șase ani de medicină, cu greutățile și lipsurile lor, cu lipsa noastră de experiență, cu nerăbdarea tinereții și păcatele care urmează grabei prostești a lumii de azi.

Părintele ne-a îndrumat cu aceeași dragoste de fiecare dată când veneam pentru rugăciuni și spovedanie. Dragostea și blândețea care izvorau din ființa Sfinției Sale ne dădeau mereu curaj că totul va fi bine, că greșelile ne vor fi iertate de către Bunul Dumnezeu, numai să avem credință, dragoste și dorința de îndreptare.

Cu această dragoste ne-a înconjurat Părintele și în momente de grea încercare, când tatăl soțului meu a avut grave probleme de sănătate, fiind operat pe creier și apoi în comă. Atunci Părintele Nicolae s-a rugat fierbinte pentru robul lui Dumnezeu Nicolae, care s-a trezit din comă și, peste câteva săptămâni, a primit pentru prima dată în viața sa de adult, Sfânta Spovedanie la picioarele Părintelui și Sfânta Împărtășanie.

Părintele mereu ne îndemna să Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru tot ceea ce primim, chiar dacă nu am cerut noi de la Dumnezeu acel lucru. Mereu mi-am dorit mulți copii și Îi mulțumim lui Dumnezeu pentru cei trei băieți ai noștri, împreună cu care am mers de fiecare dată la spovedanie și la rugăciuni. A patra sarcină însă s-a oprit în evoluție la șase săptămâni și mult am suferit pentru asta. Atunci am simțit vie mângâierea Părintelui, plină de dragoste, care a plâns împreună cu mine durerea mea și a fost printre puținii oameni care m-au înțeles cu adevărat și s-au rugat pentru mine.

La plecarea Părintelui, pe care întreaga familie - bunici, străbunici, părinți și copii - am simțit-o ca pe plecarea unui drag membru al familiei, copiii s-au rugat ca niciodată până atunci. Mereu la biserică Luca, băiețelul nostru de patru ani, aștepta după ce se împărtășea, să primească pâine de la „Sfântul Nicolae“, dar Părintele era în poză, alături de Părintele Galeriu, pe care ei nu au apucat să îl cunoască.

Îi mulțumim lui Dumnezeu că ne-a oferit acest minunat dar de a-l cunoaște pe Părintele și de a petrece puțin timp aici pe pământ în care ne-am împărtășit de harul și bunătatea Sfinției Sale. Veșnică îi va fi amintirea în familia noastră! Bunul Dumnezeu să îl pomenească veșnic în Împărăția Sa cea cerească!

46. „Dragostea naște trandafiri“

Mihaela TRANDAFIR

Părintele Nicolae i-a fost profesor la Seminarul Teologic din București tatălui meu, mai apoi a devenit naș de cununie pentru părinții mei și i-a botezat pe cei patru copii ai lor, dintre care cea mai mare sunt eu.

Eu sunt „PRICHI“, copilul sprinten căruia i-a fost dat să crească în armonie, dragoste și înțelegere. Am stat mai bine de 6 ani în casa nașilor mei, încă dinainte

de a împlini vârsta de 9 ani, până s-au mutat părinții din provincie în capitală. Mi-au oferit șansa de a ajunge în București și de a urma o școală bună, suplinind lipsa părinților și devenind a doua mea familie. Am muncit mult pentru a mă clasa printre elevii conștiincioși și premianți. A fost alături de mine și m-a impulsionat de fiecare dată când simțea că cedez din cauza diferitelor emoții. Eram o copilă, prea mică să înțeleg că aveam doar de câștigat. Nu mi-a fost ușor să mă acomodez dar m-a ambiționat și mi-a schimbat stilul de abordare. Când eram tristă, când mă simțeam singură, când plângeam de dorul casei, blândul om cu părul nins de vremuri grele, nu încerca să mă oprească. Mă drăgălea ca nimeni altcineva și îmi dădea timp. Timpul acela care rezolvă tot și consolează. Îi ascultam fascinată cântecelele, amintirile, poveștile și povețele înadins alese pentru a ne bucura sau încuraja. Era grozav de vesel. Puține, foarte puține lucruri pe lumea asta îl puteau întrista. Acum îmi amintesc cu drag și nu îmi doresc să fi schimbat ceva din tot ce a fost. Niciodată nu mă recomandă ca fiind doar fina dânsului, întotdeauna eu eram „*fata mea*“. Mă măsură la tocul ușii de la bucătărie la fiecare nou început de an școlar. Chiar și acum mă uit cu nostalgie la tocul de ușă scrijelit de-a lungul timpului și-al creșterii mele.

Ceea ce văd prin ochii mei de părinte, pentru că am fost binecuvântată cu două daruri minunate, atunci când mă gândesc la nașii mei și la trecut, este imensa responsabilitate ce au îndeplinit-o și anume să aibă grijă de mine, de viața mea, de sănătatea mea, de încrederea și credința ce mi-au adus liniște în sufletul meu micuț. M-au educat, susținut, sprijinit, protejat, respectat și mai ales iubit.

Mi-a fost profesor de religie la Școala 23 „Sfântul Silvestru“. Îmi amintesc cum am primit notă mică pentru că nu am știut tot Crezul, cu mențiunea că până la următoarea oră trebuia să îl știu pe de rost. Nu-mi venea să cred, cum pentru dânsul nu a contat că eu eram Prichi. Așa am învățat că în viață nu trebuie să confundăm lucrurile. Acasă îmi era ca un tată, mă drăgălea și îmi pregătea pachetul pentru școală, iar în clasă îmi era numai profesor. Am aflat și că era aspru atunci când se impunea. Copiii știau, aflai imediat, numai că mie îmi venea greu să cred, neauzindu-l până atunci vreodată ridicând tonul. Venea la serbările mele școlare atunci când nu se nimereau în timpul programului bisericesc. A trăit emoțiile examenului de capacitate cot la cot cu mine. Am în minte și acum, ziua aflării rezultatelor. Eram toți trei, eu și nașii, în fața monitorului. Îmi tremurau mâinile de fiecare dată când reîmprospătam pagina de internet pentru a verifica dacă s-au afișat rezultatele ori ba. S-au bucurat alături de mine la fiecare reușită. Mi-au fost alături în momente importante, mi-au îndrumat pașii și m-au lăsat să aleg.

Serile, așteptam cu atâta drag să aud sunetul clopoțelului când ajungea acasă. Alergam să îi iau geanta, să îi pun haina în cuier ori să îl ajut la descălțat. În iernile geroase, în zilele de rugăciune și spovedanie, îi duceam la biserică sticluța cu ceai

cald pregătită de nașa. De fiecare dată îmi mulțumea cu un sărut pe creștet și o atingere caldă de mână. Și acum tânjesc după acea palmă caldă ce-mi îmbrăca obrazul în dragoste.

Pentru mine, fiecare duminică era o zi de mare sărbătoare. Mergeam la Sfânta Liturghie, iar apoi, ne însoțeam acasă și luam masa în familie. Era o masă aparte, un moment deosebit, față de alte zile ale săptămânii, fiindcă se adunau mulți dintre cei ce îl iubeau pe dânsul. Ne spunea că trebuie să ne adunăm unii cu alții în iubire. Copil fiind, am învățat ce înseamnă dragostea celor apropiați.

Îmi amintesc cu nostalgie ajunurile de neuitat ale Sărbătorii Nașterii Domnului. Așteptam cu nerăbdare momentul împodobirii casei și a bradului de Crăciun. Îl ornăm cu fel și fel de minunății, figurine în formă de îngerăși, instalații luminoase, globulețe de sticlă, beteală, bomboane de ciocolată îmbrăcate festiv în staniol colorat și nu în ultimul rând așezam steaua în vârful pomului, ce simboliza steaua care i-a călăuzit pe magi până la Betleem. Pe înserat, casa ce mirosea a portocale și covrigi i se umplea de alaiuri de colindători de toate vârstele. Îi asculta cu atât de multă dragoste.

În ajunul anului nou recita o veche sorcovă numită „Prichi“:

*Prichi, prichi-n revărsat,
Nici cocoșii n-au cântat,
Nici noi n-am întârziat.
Câte flori sunt pe pământ,
Toate merg la jurământ,
Numai floarea soarelui
Șade-n poarta Raiului
Și-l păzește pe Hristos
Ca p'un trandafir frumos.
Raiule grădină dulce,
De la tine nu m-aș duce,
De mirosul florilor,
De glasul păsărilor,
De dulceața pomilor.*

Tot timpul ne îndruma să îmbinăm utilul cu plăcutul. Nu exista să nu avem nimic de făcut. Relaxarea venea la pachet, întotdeauna cu câte o activitate. La Găneasa, de pildă, era păcat să nu smulgi o buruiană apărută în cale sau să aduni vreo piatră, chiar dacă scopul tău era doar să culegi vreun rod. Mergea cumpănit, admira fiecare săditură, adula fiecare cloambă (ramură). La fiecare pas ne recita câte un vers. Iarna, când e mai greu să petreci ore întregi afară, îmi petreceam timpul actualizând repertoarul cu numere de telefon sau al cărților din bibliotecă. Acesta

din urmă devenise greu de urmărit și actualizat din cauza numărului foarte mare, în continuă creștere de cărți cumpărate ori primite.

Omul blând, în vorbă și în purtare, ne primea cu cea mai mare bucurie omenească, ce ne ducea înapoi în lumea minunată a copilăriei. Se încărca cu energie de fiecare dată când întâlnea copii. Iubea foarte mult copiii și îi plăcea să fie înconjurat de ei. Nu trecea zi fără să ne bucure cu câte o vorbă caldă sau cuvinte de folos duhovnicesc.

Într-o seară călduroasă de gustar, în anul 2005, am mers la dânsii, eu și viitorul meu soț, să le spunem că am hotărât să ne căsătorim. Să cerem binecuvântare și să îi întrebăm dacă doresc să ne fie nași de cununie. Ne-a mângâiat cu atâta căldură. Ne-a spus că nu se gândește să ne refuze însă dânsul consideră că ne-ar fi potrivii niște nași mai tineri, noi fiind foarte tineri. A pus mâna pe telefon, accesoriul nelipsit al dumnealui, a sunat pe una din multele perechi de fini a dânsilor și astfel prin mijlocirea domniei sale am ajuns să fim prima pereche de fini a nașilor noștri de cununie. O familie minunată, cu credință în Dumnezeu, o familie model, vrednică de urmat și cu calități demne de imitat. Ei sunt cea mai de preț moștenire a noastră de la cel de-al doilea părinte al meu.

După lungi stăruințe, după 7 ani de căsnicie am fost înzestrați de Dumnezeu cu două daruri prețioase, două minuni. Nu de puține ori, încă din copilărie, îl auzeam spunând că *dragostea naște trandafiri*. Ei erau trandafirașii familiei, pe care îi iubea nespus. Tare mult se bucura când îi vedea.

De Sfântul Nicolae, în fiecare an, casa îi era o adevărată florărie. Scările încă de la intrare, erau înțesate de flori, biroul, sufrageria, până și terasa. Explozie de culori, de frumos, de admirație, de mulțumire, de recunoștință. Pentru că de fapt florile reprezentau adevăratul limbaj al dragostei. Dragostea tuturor pentru Părintele lor.

Îmi amintesc cum am mers noi într-un an la dânsul, de Sfântul Nicolae, cu un buchet elegant de flori, o selecție absolut senzațională. Ne-a primit bucuros, ne-a îmbrățișat, ne-a admirat ca mai apoi să se uite ștregărește la buchet și cu un zâmbet larg să ne întrebe ce flori sunt acelea? Am zâmbit și ne-am mirat ca mai apoi să ne spună că de acum înainte să ne vadă doar cu trandafiri, pentru că sunt cei mai frumoși și doar acela ne era numele. Din ziua aceea, doar trandafiri am cumpărat.

Ne-a învățat să îi ascultăm pe cei de lângă noi, să nu judecăm, să fim întotdeauna toleranți unii cu alții. Să ne rugăm și să îi purtăm în gând pe cei dragi și să nu îi uităm. Să iubim. Dacă astăzi suntem înconjurați de fini, este datorită exemplului primit. Foarte multe perechi de tineri au ales să îl aibă părinte spiritual pentru cununie și mai apoi pentru botezul copiilor. Nu știu dacă le mai știa numărul. Faptele, osteneala și răbdarea dânsului erau răsplătite cu dragoste, multă

dragoste. Casa-i era plină mereu. Telefoanele sunau neîncetat în zilele onomastice și aniversare. Cu o memorie prodigioasă, avea întotdeauna cuvinte potrivit alese pentru fiecare dintre noi. A fost o enciclopedie vie și așa va rămâne în inimile noastre.

Am fost atât de norocoasă că am putut fi alături de dânsul, atâția ani. Avem de acum datoria să-i urmăm învățămintele, indiferent cât de greu ni se va părea drumul prin viață, să ne rugăm, să credem, să simțim, să sperăm și să iubim!

47. „Pe-o aripă de vânt coboară primăvara...”

Irina RADU

Dragul nostru Părinte,

arta este aproape gata. Doar că eu nu pot să scriu. Pot doar să vă scriu. Și asta pentru ca sunteți atât de aici, lângă noi, cum ați fost mereu începând cu o zi de iarnă a anului 1997. Zi în care, după o sfeștanie la etajul 9, undeva deasupra Bucureștiului, ne-ați cucerit. Și cine nu vi se preda necondiționat? Ne-ați cucerit cu zâmbetul dumneavoastră unic, care reușea să lumineze locuri și oameni, cu o mângâiere pe obraz pe care aveam să o căutăm și să o regăsim la fiecare întâlnire și cu o simplă crenguță de busuioc desprinsă din mănunchi cu un gest elegant, din alte vremuri.

Cine ar fi bănuțit că este atât de simplu să aduci doi tineri în Biserică? Deși nimeni nu mai reușise până atunci, pentru dumneavoastră a fost atât de ușor și atât de firesc, pentru că din prima clipă ne-a învăluit Dragostea.

Și apoi a început Viața, pentru că înainte vreme supraviețuiam agățați între modele literare, inerția binelui moștenit de acasă și răul care se insinua nevăzut, deși intuit, în existența noastră.

După ce v-am cunoscut Totul și toate s-au schimbat.

Am învățat mai întâi că reperele noastre nu sunt fixate în lumea modernă și că trebuie să mănăm mai la larg. Că acolo se află sufletele noastre și că acolo se află Hristos. Și a fost bine!

Apoi, am aflat că nimic nu se construiește la întâmplare și că ceea ce facem zi de zi contează pentru devenirea noastră. Nu a fost ușor. Dar vă aveam alături, mereu, veghind asupra familiei noastre. Pentru că ne-ați luat sub îndoită călăuzire – de duhovnic și de naș. Nu meritam acest dar, însă *tuturor toate v-ați făcut* și așa am ajuns și noi în grija dumneavoastră, alături de atât de mulți alții asemenea nouă, pe care aveam să-i descoperim de-a lungul timpului.

Ne-ați învățat apoi că minunile sunt posibile în viețile noastre, ale tuturor, și că prin credință în Bunul Dumnezeu și în Maica Domnului vom izbândi. Și, într-adevăr, am reușit să îi avem pe cei patru fi ai noștri, deși fiecare dintre ei a reprezentat, înainte de a se naște, ceea ce lumea medicală ar numi „un caz limită”. Totdeauna vom purta în amintire ziua de toamnă, de acum 20 de ani, când dimineața noastră a început cu o întrebare-strigăt din partea doctoriței de la Spitalul Victor Babeș: „Ești nebună? Vrei să păstrezi copilul ăsta?”, iar seara s-a încheiat cu întrebarea pe care mi-ați pus-o dumneavoastră împreună cu nașa: „Crezi în Maica Domnului? Dacă crezi cu adevărat, totul va fi bine!”. A fost un dialog – la câteva ore distanță – între două lumi. Una care chema către moarte, cealaltă către Viață. Întrebarea dumneavoastră ne-a trezit, ne-a călăuzit, ne-a întărit. Și totul a fost minunat. Fără de rest.

Mai târziu mi-am amintit de povestea lui Perceval și a Regelui Pescar: cel care pune întrebarea corectă este cel care are puterea de a vindeca lumea. Și, dacă mă gândesc bine, nu o dată și nu doar pe noi ați reușit să ne salvați începând cu o întrebare. Aparent simplă.

Abia târziu ne-am dat seama că pedagogia dumneavoastră era perfectă. După ce am fost salvați, recuperați, a început lucrarea.

Am învățat așadar că trebuie să mergem mai departe. Către Hristos și către ceilalți.

A început parcursul duhovnicesc și au urmat seriile de rugăciuni de miercuri și de vineri, cu post și spovedanie. An după an. Eram atât de mulți cei care vă așteptam după-amiaza la Silvestru...Începând cu ora două soseau „frunțașii” și se așezau mulțumiți pe primele scaune, învăluți în mirosul crinilor de la icoane și în lumina cernută prin vitralii. Apoi ușa se deschidea din ce în ce mai des și aceeași întrebare se auzea, din ce în ce mai neliniștită, pe măsură ce creștea – îngrijorător - numărul scaunelor ocupate: „Cine e ultima persoană la Părintele Nicolae?”

Nimeni nu era ultima persoană la Părintele Nicolae pentru că, la un moment dat, ușa se deschidea încet și apăreați dumneavoastră, cu fața toată un zâmbet și o lumină, sprijinindu-vă în baston și mai întâi cuprinzându-i pe toți într-o privire în care strălucea Dragostea. Apoi, toți cei care înainte erau încruntați, stresați, neliniștiți sau doar absenți și adânciți în sine deveneau alții: chipurile lor, rând pe rând, se luminau, înfloreau, deveneau altele pe măsură ce, pe drumul către iconostas, vă opreați pentru a le împărtăși o mângâiere, o binecuvântare sau câteva cuvinte.

Cumva, dumneavoastră reușeați să treceți, rămânând cu fiecare dintre noi în același timp și târziu de tot mi-am dat seama că, de fapt, treceați precum Lumina

Învierii, la noi toți dar și la fiecare în parte, schimbându-ne și luminându-ne sufletele...

La noi toți și la fiecare în parte – aceasta a fost următoarea lecție pe care am învățat-o în chip aproape nebănuit, firesc, pe nesimțite. Pentru că ce era mai firesc decât ca în casa Părintelui Nicolae și a doamnei preotese Rodica să își găsească rezolvarea celei mai diferite probleme ale atâtor și atâtor oameni, apropiați sau abia cunoscuți? Un adevărat „112“ spuneam noi, glumind și nu prea, pe vremuri, pentru că în sufrageria dumneavoastră se găseau soluții care funcționau apoi fără greș pentru toți cei care cereau ajutorul. Probleme medicale sau financiare, ajutor practic în treburi gospodărești, nereușite sau necazuri profesionale, tulburări duhovnicești, sprijin pentru noi ctitorii sau biserici în nevoi, tineri în căutare de nași, copii în căutare de gazdă, bătrâni singuri, călători în trecere prin București, scriitori pregătind o lansare de carte – pe toți și pe toate îi cuprindeai într-o lucrare care - iată! - a rodit în timp și peste timp!

A rodit peste timp pentru că așa am învățat bucuria comuniunii în dragoste cu ceilalți. A rodit în chipul cel mai practic pentru că toți cei pe care îi iubim și care ne sunt alături sunt, de fapt, cei pe care ni i-ați dăruit de-a lungul vieții: familia noastră extinsă. Dar nu numai atât, căci fiecare vizită la dumneavoastră a fost, de fapt, un prilej de noi întâlniri și de reîntâlniri cu atâția alții care vă iubeau și vă căutau, un prilej să învățăm că Dragostea și Dăruirea nu trebuie să aibă limite.

Poate cel mai grăitor chip al dragostei este dat de zecile, poate sutele de fotografii care îmbracă vitrinele bibliotecilor din sufragerie. Cu toții ne regăsim acolo, niciunul primul sau ultimul, ci cuprinși în aceeași dragoste, vegheați de icoane și atent străjuiți de multe, multe cărți și de chipuri ale Părinților de altădată: Părintele Galeriu, Părintele Stăniloai, Părintele Cleopa...

Pentru că lucrarea comuniunii mergea mai departe și pe cine nu cuprindea oare? În fiecare duminică, la vizita noastră de seară, începeai să ne povestești și, ușor-ușor, în inimile noastre intrau și rămâneau acolo părinții de altădată: Părintele Gala Galaction pe care studenții îl numiseră „Moș Dumnezeu“, Părintele Benedict Ghiuș cel care intona rar și apăsător fiecare cuvânt al psalmilor, Părintele Haralambie Roventza cel cu vorba dulce, episcopul martir Nicolae Popovici, Părintele Arsenie Boca cel de care ați fost atât de aproape atât de multă și neștiută vreme...

Astfel, am învățat că avem o datorie dincolo de cei de acum și de cei de aici și că lucrarea noastră trebuie să pornească de la o cunoaștere mai adâncă, a celor care au luptat înainte vreme pentru Biserică și pentru Țară.

Am început așadar să ne „revizităm“ preocupările literare sau cunoștințele de geografie și istorice. Ca să ne dăm seama că sunt guvernate de modele sau

trenduri culturale sau pur și simplu haotice, fără conținut și fără finalitate. Mai ales fără finalitate.

Dumneavoastră ne-ați re-pus pe hartă Gherla și Aiud, Sâmbăta de sus și Oradea, Prislop și Recea și Cetatea Făgăraș. Apoi ne-ați învățat să ne reîntoarcem către cei care au crezut în neamul românesc. Pentru că ne povesteți atât de frumos despre Șt. O. Iosif cel care și-a dorit cu atâta ardoare Ardealul dar a murit înainte ca visul să i se împlinească, despre Moise Nicoară cel care a luptat pentru ca Aradul să aibă un episcop român, despre revista *Familia* a lui Iosif Vulcan sau despre „Țara visurilor noastre“ la care ați colaborat când erați elev, despre primul „Amin“ al Marii Uniri. Pentru ca apoi să ne recitați Goga: „*Rătăcitor, cu ochii tulburi, cu trupul istovit de cale...*“ sau Eminescu: „*Când cu gene ostenite sara suflu-n lumânare...*“ sau – spre deliciul copiilor – Coșbuc: „*Sunt soldat și călăreț / Uite am un cal isteț/ Am și sabie, de lemn/ Și pușcă, de dat la semn...*“

Pentru că pedagogia dumneavoastră era întotdeauna îmbrăcată în poezie sau în poveste. Deoarece izvoră din Dragoste. Cu atât mai mult atunci când ne povesteți despre timpul petrecut în închisori găseați o formă să treceți în plan secund suferința și Crucea, asumate total, și să ne istorisiți momente parcă de har și de necrezut în care le povesteți romane celorlalți deținuți, predați limba franceză sau îl preparați pe gardianul de la izolare pentru a trece examenele de la seral. Cum am putea uita vreodata povestea primei Liturghii de Paște sau Oratoriul compus de colegul de celulă Macă, Traian Popescu, cu care aveți să vă reîntâlniți zeci de ani mai târziu?

„*Pe-o aripă de vânt coboară primăvara*“ era refrenul acestui Oratoriu ...

Pe-o aripă de vânt a coborât primăvara în sufletele noastre atunci când v-am întâlnit...

O întâlnire de acest fel pare posibilă doar în cărți sau într-o altă lume. Poate de aceea acum 5 ani v-am asemănat cu Monseniorul Bienvenu din romanul lui Hugo, iar acum nu pot să –l citesc pe Hesse fără să vă văd pe dumneavoastră: „*Dintotdeauna au trăit pe Pământ oameni mari și minunați, care nu își doreau să devină cunoscuți prin fapte singulare și teribile sau prin lucrări de poezie ori literatură. Și, cu toate acestea, asemenea spirite au avut o influență uriașă asupra popoarelor și epocilor, lumea vorbind despre ele cu multă râvnă...acești oameni exemplari au devenit în decursul timpului împlânzitori ai sufletelor prin simpla lor existență, ... râvnind cu pasiune profundă și curajoasă să unească în sufletul lor cer și pământ și să stârnească în cele trecătoare și muritoare flacăra vieții veșnice*“.

Pentru noi această întâlnire și toți cei douăzeci și doi de ani de după aceea au fost un neprețuit și nemeritat Dar!

Dragul nostru Părinte,

O bună colegă de serviciu mă întreba retoric pe vremuri, când îi tot povesteam, cu fiecare prilej, despre dumneavoastră: „Ce vă faceți voi când nu va mai fi?“ Mi-a luat un an să găsesc răspunsul la întrebarea aceasta. Și l-am găsit. Răspunsul e simplu: „Nimic. Pentru că Părintele este cu noi. Și va fi. Întotdeauna!“

Cu toată dragostea - acum și pururi, Irina

48. Părintele dragostei noastre

Tudor RADU

um să scriu, Doamne, despre Părintele Nicolae? Parcă retrăiesc ultimul moment în care i-am strâns mâna, în ultimele minute din viața aceasta pe patul Spitalului de Urgență – parcă același strigăt mut, „Părinte, Părinte, cum să vă spun cât vă iubesc?“.

Cum să scriu despre cel care ne-a marcat într-o măsură atât de mare viața, încât aproape tot ceea ce suntem și tot ceea ce avem, aproape toți oamenii din jurul nostru, aproape toate jaloanele amintirilor noastre de mai bine de douăzeci de ani sunt legate într-un fel sau altul de el? Cum să scriu despre cel care mi-a fost Părinte adevărat în atâtea feluri, și ca duhovnic și ca naș și... într-un fel înlocuind chiar și locul gol al tatălui lumesc...

Cum și cu ce să încep? Prin minte mi se perindă ca niște flash-uri atât de multe imagini, secvențe, amintiri...

1997. *O seară gri de iarnă*. Pe ușa apartamentului din Obor de la etajul nouă intră pentru o sfeștanie convocată utilitar zâmbetul minunat al Părintelui Nicolae, pe care îl vedeam atunci întâia oară. Și cu el deodată, pe nesimțite, lumina, pacea, iubirea și binecuvântarea Domnului în viața noastră. „Nu veniți duminică la biserică?“ „Păi... da...“ și intrând în biserica Sfântul Silvestru (se întâmpla în perioada de aur când, Doamne, ce minunat slujeau pe atunci împreună Părintele Galeriu, Părintele Nicolae și Părintele Ștefan! Am pășit parcă în altă lume... Și gustând am văzut „*că bun este Domnul*“ (Ps 33,8) și am auzit pentru prima dată Evanghelia duminicii – când intrând Domnul în casa lui Zaheu așa precum intrase Părintele în casa noastră, s-a auzit ca din cer acel „*Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia*“ (Lc 19,9). Acel astăzi a fost și începutul mântuirii casei noastre. Au urmat rugăciuni, spovedanii, canon, lecturi, primul post... și încet, încet, în decursul unui an, schimbarea macazului întregii noastre vieți de pe linia fără sens a suferinței fără Dumnezeu pe calea bucuriei de mână cu Domnul...

Zâmbetul... Cred că mergeam la biserică la început mai ales ca să regăsim, ducând acatistul la altar sau apoi la final, la miruit, acel zâmbet bun și rămăduitor

care încălzea inimile, lumina sufletele și ne asigura parcă (într-o perioadă rea și grea a vieții noastre) că există cineva pentru care contăm și noi, care se bucură sincer că ne vede și prin care am început să intuim dragostea de Tată a bunului Dumnezeu pentru fiecare dintre noi, ca persoană în parte.

1997, septembrie. „Părintele Nicolae a avut un accident de mașină, e internat la spitalul Floreasca, să ne rugăm pentru el...” Pereții bisericii parcă s-au prăbușit peste noi... abia îl găsisem pe Părintele, care devenise între timp stâlpul și Nordul vieții noastre și... era cu puțință să îl pierdem? Nu, Doamne, te rugăm, nu! La Floreasca – pe patul spitalului Părintele (în stare încă foarte gravă) ne întâmpină tot cu un zâmbet... și ne povestește imediat experiența cutremurătoare de la granița lumii acesteia, a ieșirii din trup prin tunelul de lumină, în urma îngerilor care purtau Crucea, cântând imnul Învierii „*De la moarte la viață și de pe pământ la cer...*”.

1997, decembrie. Acasă, în patul de convalescență. „Părinte, am hotărât să ne căsătorim, ați vrea să ne fiți naș?” Zâmbetul Părintelui se lărgeste și se luminează parcă mai mult decât oricând... „Vreau să fu gata când o să fiți și voi”.

1998, februarie. Am fost gata și noi și Părintele... După aproape un an, canonul de pocăință se termină cu bucuria nelumească a slujbei de cununie, ca o întoarcere, ca o reprimire Acasă. Flancați de Părintele Nicolae și nașa Rodica și de a doua pereche de minunați nași „mai tineri”, rânduiți tot de dânsul, auzim (impregnat de atunci) parcă direct în inimă glasul cu inflexiuni atât de dulci al Părintelui „*Doamne, Dumnezeul nostru, cu mărire și cu cinste, încununează-i pe dâșii...*”.

1998, primăvara, din nou în apartamentul de la etajul nouă. „Părinte, vom avea un copil..., oare cum ne vom descurca?” Eram încă studenți, nu aveam bani nici să trecem strada în sens propriu... nici perspective de mai bine. Zâmbetul Părintelui răspunde (acum aș zice profetic)... „*Nu vă îngrijorați, căci fiecare copil vine cu ajutorul lui de la Domnul*”. Mai târziu, am citit în Evanghelie „*Cine primește pe unul dintre aceștia mici în numele meu, pe Mine mă primește*” (Mt 18,5)...

Și exact așa a fost... începând de la cununie și primul copil (Bogdan) și apoi cu fiecare dintre ceilalți trei copii pe care ni i-a dăruit Dumnezeu (Matei, Andrei și Mihail) și al căror naș a fost Părintele, parcă viața noastră a fost resetată cu totul, încât toate ușile care înainte erau închise au început să se deschidă, toți pereții de care ne loveam înainte în orice încercam să întreprindem au început să cadă, și așa toate au început să meargă din mai bine în mai bine, parcă împinse de la spate de un nevăzut vânt bun... exact după cuvântul Evangheliei „*Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui și toate celelalte se vor adăuga vouă*” (Mt 6,33).

Dar, ca pe orice mare, nici pe marea vieții nu pot fi toate zilele senine. Poate cea mai mare furtună la venirea lui Matei: varicelă în a doua lună de sarcină,

toți medicii sunt categorici – risc major de malformații, recomandare fermă de renunțare la sarcină. Fuga la Părintele și nașa Rodica unde primim și tărie și nădejde. Aud și acum vocea Părintelui care ne spune „*Acolo unde Dumnezeu voiește se biruiește rânduiala firii*“. Și așa a fost, cu mila Domnului și rugăciunile Părintelui, Matei s-a născut absolut sănătos, ca și frații lui...

De fapt și atunci și mai înainte și după aceea la fiecare încercare, greutate sau moment de cumpănă din viața noastră de-a lungul a peste douăzeci de ani, ne-am pus nădejdea în rugăciunile de vineri (cu post negru) ale Părintelui – și nu îmi aduc aminte nicio situație în care rugăciunile să nu fi primit răspuns bun de la bunul Dumnezeu... Și nu numai rugăciunile noastre, ci și ale mai multor apropiați, dintre care unii mărturisesc în această carte...

In illo tempore...

Seri de duminică în casa din strada Silvestru 36. Îl găsim pe Părintele negreșit fie la birou, fie pe canapeaua din sufragerie, înconjurat înotdeauna de cărți, reviste, ziare, corespondență, așezate în ordinea unei dezordini doar de dânsul știută... Ne primește mereu cu bucurie adevărată și cu brațele deschise care ne invită la îmbrățișare... O, Doamne, cât de dragă îmi era acea îmbrățișare, ghemuită pentru o clipă la pieptul Părintelui, clipă care mă pătrundea parcă instantaneu de dragoste și de pace și de bucurie... și de sentimentul acela că „*bine este nouă aici*“... Și apoi de pe locul știut pe canapea, începeau să se depene lin, duminică de duminică, săptămână de săptămână, an de an - cu un har al povestirii care ne transmuta în alte timpuri – persoane, locuri, întâmplări, poezii, zicale, vorbe de duh sau expresii, nu doar în română sau franceză (pe care știam că o vorbea fluent), ci și în latină, ebraică, aromână, turcă, maghiară, germană sau engleză. Și, uimitor, după douăzeci de ani și atâtea seri, mereu auzeam ceva nou, de parcă tolba cu povești a Părintelui era fără sfârșit. Însă dincolo de frumusețea istorisirilor, esențialul era altceva, anume o stare de bine, de pace, de cumițenie, care pe nesimțite se transmitea și se așeza în noi în prezența Părintelui. Ceva asemănător cu povestea din Pateric, în care fratele venit la avva Antonie, întrebat fiind dacă nu vrea să îl întrebe nimic răspunde că îi ajunge doar să îl vadă, să fie lângă avva. Mai întotdeauna ajungeam la casa din strada Silvestru grăbiți, agitați, stresați, dar plecam schimbați, resetați, împăcați - cu sentimentul că ne-am venit cumva în sine, că s-au așezat cumva lucrurile în matcă, că ne-am reîncărcat bateriile launtrice pentru încă o săptămână...

O seară de Sfântul Nicolae. Sufrageria ca și nenumăratele glastre de flori devin, ca în fiecare an, neîncăpătoare pentru fluxul continuu al celor care intră pentru câteva minute să îi ureze *la mulți ani*, iar telefonul sună efectiv fără oprire... după ce așteptasem în sufragerie mai bine de o oră o pauză de câteva secunde între telefoane ca să îl pot felicita pe viu, mi-a venit ideea năstrușnică de a îl suna la telefon chiar de acolo – zis și făcut, de la doi pași de dânsul sun pe mobil, cumva

reuşesc să prind momentul dintre două apeluri, Părintele răspunde, eu mă amuz că mi-a reuşit trucul... dar... nu pentru mult timp pentru că imediat începe să sune din nou, iar Părintele răspunde la celălalt telefon, cel fix...

Seara de Ajun. Nici nu poate fi gândită fără colindele de la casa Părintelui – care primeşte întotdeauna cu bucurie de copil grupul care îi umple casa, cu brad frumos împodobit, covrigi, bomboane şi... un dar cash mereu generos, numărat şi împărţit cu nerăbdare între cei mici. Cântăm întotdeauna şi *O ce veste minunată*, colinda care îi place cel mai mult şi pe care Părintele şi naşa (care vine cu şorţul din bucătărie unde face ultimele pregătiri pentru masa de Crăciun) o cântă împreună cu noi.

În biserică. Miercuri sau vineri, în fiecare miercuri şi vineri, dimineaţa la opt sau seara la patru, zeci de persoane îl aşteaptă cuminţi pentru rugăciuni sau spovedanie. Ochii se întorc mereu spre uşa din spate, aşteptându-i sosirea, iar când uşa se deschide, Părintele intră parcă împreună cu un val nevăzut de dragoste care trece sub chipul zâmbetului, privirii, îmbrăţişării sau binecuvântării peste fiecare dintre cei prezenţi în parte. Iar atingerea valului se vede pe chipuri care se luminează odată cu trecerea Părintelui. Apoi molitfa, Doamne, molitfa de neuitat rostită cu glas profund, fără grabă, rar, cu pace şi compătimire - care pătrundea şi tămăduia inimile... Prima spovedanie, cu o fermitate fără drept de apel „De azi înainte nu mai...”. Mai târziu, lipindu-mi capul de al său sub epitrahil, cu dragoste de tată, grăbit nu să judece ci să mângâie „Spune-mi, dragul meu, ce ai pe suflet?”. „Ții duşmănie cu cineva? Te rogi în fiecare seară? Ți pare rău de toate păcatele?” Şi apoi dezlegarea solemnă rostită cu glas profund „Domnul şi Dumnezeu şi Mântuitorul... iar eu nevrednicul preot... te iert şi te dezleg...” parcă pătrundea de sus până jos în toată fiinţa, mă ridicam parcă zburând, uşurat parcă de zeci de kilograme...

Sfaturi, cuvinte. Îmi vin în minte mai ales două:

„*Dacă nu poţi spune ceva de bine mai bine să nu spui nimic*“. Uşor de zis, greu de făcut... însă dau mărturie că Părintele chiar așa făcea în viața dânsului – în peste douăzeci de ani nu știu dacă l-am auzit vorbind pe cineva de rău, și chiar dacă în prezența dânsului fie și cei apropiați ajungeau să critice pe cineva în cursul discuțiilor, Părintele se purta ca și cum nu ar fi fost acolo, ca și cum nu ar fi auzit conversația, nu spunea nimic și nici nu dădea vreun semn că ar fi auzit vreun cuvânt.

„*Rugați-vă împreună în familie, seara adunați-vă toți cei din casă măcar și pentru un simplu Tatăl Nostru – <<Că unde sunt doi sau trei, adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor>> (Mt 18,20)*“... Mai ales în anii din urmă acest îndemn a fost permanent pe buzele Părintelui și la spovedanie și în predici, poate ca antidot la lucrarea duhului scindării care pare să se intensifice din ce în ce mai mult în lume... Dar, paradoxal sau poate nu, parcă cu cât insista dânsul mai mult, cu atât mai greu ne era (și ne este) să o facem...

Ultimul an. A fost parcă altfel decât cei dinainte. Până în toamna anului 2017, timpul parcă nu avea stăpânire asupra Părintelui, care la nouăzeci și trei de ani părea să fie la fel de în putere ca la optzeci și trei sau șaptezeci și trei, felul său de viață fiind neschimbat - inclusiv munca fizică cu sapa de dimineața până seara în grădina de la Găneasa sau prezența nelipsită la slujbele bisericii, pe lângă zilele lungi de rugăciuni și spovedanii de miercuri și vineri – vădind o rezistență care pe mine unul (cu cincizeci de ani mai tânăr) mă rușina mereu – și la Găneasa, unde, mergând în vizită, căutam vreun loc de stat confortabil (dar care, surpriză, nu prea se găsea – fiindcă Părintele și nașa Rodica nu obișnuiau să stea...) și în biserică unde în timpul slujbei sau al predicii pendulam de pe un picior pe altul căutând din ochi un loc unde să mă așez... până când îmi aduceam aminte că Părintele stă în picioare la nouăzeci și de ani... Rezistența fizică excepțională nu era însă atributul trupului (care nu era nici athletic, nici menajat în timpul vieții – dacă ar fi să ne amintim doar anii mulți de închisoare care nu au iertat de sechelele foamei, mizeriei, frigului și maltratărilor pe nici unul dintre cei care au reușit să ajungă la eliberare), ci rezultatul unei voințe extraordinare activată în fiecare zi... și foarte probabil al voinței Domnului de a îl întări cu putere de sus. Și nu în ultimul rând, al grijii iubitoare și neobosite a nașei Rodica...

Cu puțin înainte de începutul ultimului an de viață, au început însă să se simtă mici semne că timpul avansează chiar și asupra Părintelui („*Cu toții vom muri, poate chiar și eu*“ - glumea dânsul câteodată)... Mai întâi au apărut fibrilațiile, apoi efectele secundare ale medicației tari care trebuia să prevină riscurile fibrilațiilor... care i-a slăbit întâi picioarele (a fost, cred, primul an în care Părintele a acceptat să se sprijine din când în când de brațul însoțitorilor) și încet, încet tot trupul (a fost, cred, tot primul an în care l-am auzit pe Părintele repetând că e obosit). Dar, în ciuda acestei slăbiciuni, voința sa extraordinară nu a cedat ușor, căci sfârșitul anului 2017 (anul omagial al mărturisitorilor din temnițele comuniste) a fost extrem de solicitant, Părintele fiind invitat mereu să vorbească în cadrul diverselor conferințe, comemorări, întruniri parohiale, lansări de cărți, emisiuni radio sau TV ș.a.m.d. – adesea în afara Bucureștiului, de la Gherla la Constanța și de la Caraiman la München... Și în ciuda oboselii, picioarelor și fibrilațiilor, Părintele a făcut față cu brio tuturor evenimentelor, culminând cu ceremonia solemnă de Sfântul Dimitrie de pe dealul Patriarhiei, unde a primit din mâinile Patriarhului Daniel a treia cruce patriarhală (celelalte două de la patriarhii Justinian și Teoctist) – cea mai înaltă distincție a Bisericii Ortodoxe Române.

Anul 2018 a stat așadar sub semnul unui echilibru al sănătății și puterilor trupesti pe care începusem să îl percepem ca tot mai fragil... mai degrabă subconștient, fiindcă gândul că s-ar putea întâmpla ceva rău cu Părintele era de nesuportat și de aceea îl refuzam cu îndârjire... Îmi amintesc cum, de fiecare dată

când Părintele spunea că e obosit sau slăbit, încercam parcă să nu îl lăsăm să se lase în bătălia cu anii... niciun pas înapoi, niciun petec de pământ fără luptă...

Ultima vară, ultima vacanță, ultimul proiect. În ciuda slăbiciunii, Părintele nu și-a abandonat ultimul mare proiect de suflet – după ce ridicase la Micherechi (satul românesc din Ungaria unde au slujit strămoșii dânsului) o frumoasă cruce de marmură în memoria înaintașilor, 2018 a fost anul ridicării unei cruci și a unui minunat monument la Săbolciu (satul natal) – închinat memoriei Marii Uniri, precum și personalităților care i-au marcat devenirea. Monumentul a fost ultimul mare vis al Părintelui – cu darul lui Dumnezeu împlinit într-un tot într-o frumoasă zi de septembrie (la sfârșitul ultimei vacanțe a Părintelui, trecută ca de obicei pe la Zărnești, Recea, Oradea), când a avut loc inaugurarea și sfințirea, cu participarea a trei episcopi (Preasfințitul Ieronim, Preasfințitul Galaction și Preasfințitul Siluan), numeroși preoți și a multor credincioși, dintre care unii sosiți anume tocmai din București sau chiar Șinca Brașovului (cu fanfară cu tot...).

Ultima duminică, ultima liturghie – a fost minunată... O zi de toamnă caldă și însorită la frumoasa Mănăstire Pantocrator de lângă Alexandria, invitat de Preasfințitul Galaction. În ciuda slăbiciunii din ultima vreme, Părintele a ținut predica de după Evanghelie și cuvântul de după Sfânta Liturghie într-o formă de zile mari – glumind chiar pe seama oboselii trupești care a fost vindecată cu... o tavă cu jăratec, care l-a întinerit peste noapte asemeni calului din poveste – și a primit în dar o cruce onorifică de la Preasfințitul Galaction, drept mulțumire pentru unul dintre cei doi oameni care, după cum a mărturisit Preasfințitul, i-au marcat devenirea (celălalt fiind Părintele Nicodim de la Crasna). După slujbă, în curtea mănăstirii, lumea se strânge în jurul Părintelui care împarte în stânga și în dreapta... dragoste fluidă – trasă parcă în forme aleatorii de binecuvântare, mângâiere, îmbrățișare sau zâmbet...

8 noiembrie 2018, Sfinții Arhangheli. Pe drumul spre birou, trec pe la biserică cu gândul de a sta doar câteva minute; nu apuc să parchez bine mașina că cineva îmi spune să merg repede acasă la Părintele căci nu se simte bine. Nașa Rodica deschide ușa schimbată la față, Părintele era la pat cu febră mare și tocmai avusese un frison teribil... stres adăugat de telefonul care sună continuu cu felicitări pentru nașa (Gabriela)... Telefoane la medici, recomandări de tratament aplicate prompt, frisonul este depășit, Părintele adoarme, sperăm să fie doar o răceală care va merge spre bine... După serviciu ne grăbim la Părintele – între timp casa se umpluse de apropiați veniți fie auzind de starea Părintelui, fie doar pentru a o felicita pe nașa. Un alt episod teribil de frison îl zguduie pe Părintele care cu ultimele puteri o binecuvintează pe nașa, apoi își pierde pentru o vreme cunoștința. Medici, ambulanța către Spitalul de Urgență – dus pe targă, Părintele îmi face semn, mă apropii

cu sufletul la gură, așteptând să aud ce își dorea în acest moment critic... pentru el nimic, pentru brancardieri să le dăm în dar câte o carte...

Spitalul de urgență, noaptea de 9 noiembrie (Sfântul Nectarie) pe holul din fața ușii închise de la terapie intensivă. Nu îl putem vizita pe Părintele dar nădăjduim și ne rugăm să fie bine – diagnosticul inițial (pneumonie) nu era foarte pesimist... așteptăm dimineața ca să putem vorbi cu cineva... Tot încercăm să intrăm, sunăm la interfon, la alți medici, nu reușim... La un moment dat ușa se deschide și vine un medic – în noaptea asta a fost mai rău, un infarct enteromezenteric... noi nu pricepem mare lucru dar nașa înțelege perfect (hemoragie internă masivă și incontrollabilă)... nu prea mai e nimic de făcut... dar totuși se mai încearcă o ecografie, mai vin și alți medici... E o chestiune de timp, cât? Nu se știe. Între timp, vestea se răspândește rapid și holul din fața terapiei intensive se umple de ucenici, fini, apropiați, rude cu inimi frânte și ochii în lacrimi. Pe la ora cinci după amiaza medicii ne permit să intrăm unul câte unul câte un minut-două să ne luăm rămas bun... În comă, conectat la aparate, trupul Părintelui nu mai poate comunica cu cei din jur, însă e viu, încă viu! Îi strâng și îi sărut mâna din nou și din nou încercând cumva să îi transmit dincolo de cuvinte și simțuri strigătul mut care care îmi îneacă pieptul... Părinte vă iubesc enorm! Parcă tot ceea ce simt se concentrează într-o ultimă stângere de mână și... imediat, aud ca un răspuns un piuit prelungit al aparatului care monitorizează pulsul. Îmi trece prin minte că a fost ca și cum Părintele mi-ar fi dat un semn că a înțeles ce voiam să îi spun, dar și gândul că mult mai probabil a fost doar o coincidență fără nicio legătură... Parcă ca să verific îi mai strâng o dată mâna și din nou imediat același piuit prelungit... Plec cu convingerea lăuntrică că Părintele a înțeles și mi-a răspuns în acest mod minunat. Puțin înaintea de ora șase seara, valorile de lacrimi din ochii tuturor acoperă cuvintele – Părintele a trecut la Domnul. Ultimul vizitator pe care îl așteptase parcă special înaintea să plece a fost Toma, nepotul cel mult iubit.

A doua zi, sâmbătă, trupul neînsuflețit al Părintelui este așezat în mijlocul bisericii Sfântul Silvestru – după rânduiala pentru preoți chipul este acoperit – putem să îi atingem și să îi sărutăm doar mâna dreaptă care ține crucea. Încep slujbele de Stâlpi și privegherea continuă cu citirea neîntreruptă a Psaltirii - de sâmbătă seara până luni la înmormântare.

Privind retrospectiv, aceste trei zile și două nopți au fost un timp de grație – de o intensitate și frumusețe absolut paradoxală, în aceeași măsură timp de lacrimi și sfâșietoare durere dar și de sărbătoare, har și bucurie. Nu știu cât de mult ar putea fi explicat, e vorba de o stare trăită... Ceva de felul „tristeții strălucite” din Postul Mare despre care vorbea Părintele Schmemmann. Îl auzisem pe maestrul Sorin Dumitrescu vorbind în termeni asemănători cu mulți ani înainte, la plecarea Părintelui Galeriu, însă personal nu trăisem la vremea aceea decăt în foarte mică

măsură ceva din acea stare. Dimensiunea tristă e ușor de înțeles - însă cea de inefabilă sărbătoare nu, așa că încerc câteva explicații... La nivel omenesc, mă gândesc mai ales la șuvoiul de dragoste care a umplut nevăzut biserica și a dat văzut pe dinafară sub forma cantității impresionante de coroane, flori și lumânări care nemaîncăpând în jurul sicriului au fost așezate pe gardul bisericii, de-a dreapta și de-a stânga intrării. Adus și aduse de sutele de persoane care s-au adunat ca să îi întoarcă Părintelui iubirea pe care dânsul le-o dăruise mai întâi... De amintit că în acest răstimp nu a existat niciun moment în care - chiar și la orele cele mai dificile din noapte - să nu se aștepte la rând pentru privilegiul de a citi din psaltire. Iar la slujba înmormântării, deși în zi de lucru (luni), biserica ticsită înăuntru, s-a dovedit neîncăpătoare, încât cei ajunși mai târziu au rămas afară. Această revărsare de dragoste pentru Părintele s-a transmis însă cumva și între cei adunați în jurul său în acele momente - trezindu-ne „de la sine“, fără efort, într-o relație de mare apropiere unii cu alții, ca și cum am fi fost cu toții membrii aceleiași familii - familia cea mare a celor iubiți de Părintele Nicolae.

Apoi îmi vine în minte frumusețea nepământească a slujbelor - mai ales trei momente s-au întipărit în inimă - primul duminică seara, târziu, înainte de miezul nopții, mult după slujba Stâlpilor, în sobor, dezlegarea arhierescă săvârșită cu o discreție și o delicatețe negrăită de Preasfințitul Ieronim Sinaitul (fost elev al Părintelui) - am simțit-o cu toții ca pe o bucurie extraordinară, parcă s-ar fi deschis efectiv cerurile și am fi fost ridicați în inimi din adâncurile morții pe culmile Învierii. Apoi, mult după miezul aceleiași nopți, slujba făcută de Părintele Tănăsache care, cu vocea sa minunată care a umplut biserica, ne-a trezit pe neașteptate din moțăiala acelei ultime nopți de priveghere și ne-a luminat inimile. Și în fine, totul culminând cu nespuse de frumoasa slujbă de înmormântare de luni, cântată minunat de psalții de la Tronos și săvârșită de un sobor impresionant cu doi episcopi, patru diaconi și zeci de preoți și călugări, străjuind de o parte și de alta trupul Părintelui, totul adunat într-un chip care mie unuia mi-a trimis gândul la slava unui alai împărătesc care se pregătește să intre triumfător în cetate, în cetatea Ierusalimului de Sus.

Dar a mai fost ceva, ceva dincolo de explicațiile lumești logice, estetice sau psihologice... O stare care nu cred că poate fi descrisă mai mult decât ca acea *atmosferă străluminată*, folosind temenii Părintelui Schmemmann, dar poate că va fi recunoscută dincolo de cuvinte de cei care au simțit-o în acele zile. O atmosferă care, în ciuda lacrimilor, parcă ne-a făcut să plutim și în același timp ne-a întărit pe dinlăuntru și care a persistat nu numai în cele trei zile ale priveghiului și înmormântării ci - în cazul meu, cel puțin încă o zi după aceea. Îmi aduc aminte că, mergând la servicii în ziua de după înmormântare, mă simțeam cumva schimbat în interior - parcă pășeam cumva peste valuri, mai ușor și mai întărit decât

fusesem vreodată. Ca și cum fusesem cu un pas în lumea bunului Dumnezeu și ma întorsesem purtând încă ceva de acolo cu mine.

Și poate că această inefabilă stare nu a fost fără legătură cu... mâna Părintelui. Mâna dreaptă, nu rece, țeapănă și încleștată pe cruce cum ar fi fost de așteptat, ci moale și caldă - în toate cele trei zile, până în clipa dinainte de coborârea în mormântul de la Cernica. Și la vedere și la atingere era realmente ca și cum ar fi fost vie... Am avut senzația aceasta de la început însa nu m-am încrezut deloc în ea până duminică seara, când acest fapt inexplicabil a fost mărturisit de Preasfințitul Ieronim și apoi, prinzând curaj și de mulți dintre cei de față. Apoi am aflat că se vorbea despre asta în biserică deja din ziua de dinainte... iar în ultima zi, a înmormântării, s-a auzit deodată vocea curată a unui copil de câțiva ani „Mami, mami, mâna Părintelui e moale!“.

Fără explicații – sau poate în loc de explicații un cuvânt al Sfântului Ioan Gură de Aur, primit întâmplător (sau poate proniator cum zicea Părintele Galeriu) chiar în acele zile : „*Sfințenia vine din dragoste. Toți cei ce cred și iubesc cu adevărat sunt sfinți*“.

Între acum și pururea. Apoi... am rămas mai singuri – în lumea fizică, căutând adesea urmele Părintelui în casa din strada Silvestru, în biserică, fotografii sau cărți, alături de cei iubiți ai lui sau prin locurile dragi din amintire. Dar în același timp în realitatea, să-i spunem metafizică – percepută în inimile, gândurile și trăirile noastre - nu l-am simțit și nu ne-am raportat niciodată altfel la Părintele decât ca la un om foarte viu, al cărui ajutor l-am chemat și îl chemăm în fiecare zi din intervalul rămas între acum și pururea – în așteptarea și cu nădejdea marii și minunatei reîntâlniri în îmbrățișarea fără de sfârșit din ziua cea neînserată a Împărăției lui Dumnezeu!

49. Amintirile unui fermier

Ionuț TĂNĂSESCU

Doare că apropierea de NICOLAE, un adevărat tată pentru mine, face ca la anii mei, pensionar cu ceva vechime, să rămân încă în suflet cu dorințele unui copil.

M-a luat de mic școlar și cu draga mea verișoară, Rodica, m-au plimbat prin toată existența mea de până acum, mereu aproape, mereu cu sprijin, mereu cu dragoste.

Amintirile încep de la primul lor concediu la mare, la Mangalia, când însoțindu-i eu, elev de clasa a șasea, m-au dus într-o joacă la frizer... „ca să mă bronzez

frumos“ și vorbind Nicolae frizerului în limba turcă (pe care o învățase în închisoare), iar eu nepricepând nimic, m-au „aranjat“ de tot. Atunci am plâns, deși în jurul meu toți se amuzau și am hotărât, viteazul de mine, să nu mă mai plimb cu ei.

Anii au trecut, marcați neîncetat de el... de ei..., m-am căsătorit, au apărut copiii și toate bucuriile și necazurile le-am trecut împreună: cu încredere în Bunul Dumnezeu, cu grija și puterea dragostei lor, cu bucuria și încrederea pe care ți le dă fiecare încercare trecută cu bine, iar la final mereu apărea zâmbetul lui care îi lumina fața.

Indiferent de interlocutor, tânăr sau bătrân, titrat sau nu, Nicolae rămânea Nicolae. Anii, oricâți i-au acoperit trupul, nu au reușit să îi ofilească sufletul, care a rămas tânăr, dornic să facă, să descopere, să ajute, să învețe, să iubească, să ierte, să dăruiască, să muncească mereu cu aceeași poftă și dorință pe care tinerețea, de regulă, o oferă omului.

Nu pot să nu recunosc, în spiritul celor înșirate mai sus cu stângăcie, că nu mi-a plăcut agricultura „neam“, că de aceea doar m-am făcut inginer. Și uite așa, cu Johnny – „the farmer“, am ajuns acum cu Rodi, să fac de toate la Găneasa, pentru că Nicolae o iubea și pe cine iubea el, în final nu puteai să nu iubești și tu.

Îi sunt recunoscător pentru toată bunătatea și bucuria aduse și ținute treze ani la rand, de el, omul sau preotul în familia mea. Și ca o încheiere, Ioana, fiica noastră, l-a botezat, în primele ei găngureli cu NONO, adică „bunic“ în limba italiană. Și s-a stins pe NO-uă NO-iembrie, convins fiind că de acolo de sus, el ne veghează și ne luminează pe toți cei care l-au iubit, ca un adevărat BUNIC care își iubește nepoții, binecuvântându-i mereu.

Binecuvântat fii acolo sus și tu, Nicolae, alături de Sfinți! AMIN.

50. Dor de „NONO“

Amina TĂNĂSESCU

 -am hotărât să scriu aceste rânduri, eu - Anonimus, nu din orgoliul de a demonstra ca și eu pot, ci pentru a lăsa un semn al trăirilor mele, o mărturie peste ani a tot ceea ce înseamnă: DRAGOSTEA, BUNĂTATEA și CREDINȚA în toată măreția lor. Ele sunt pentru mine cu atât mai de preț întrucât s-au înfăptuit cu discreție și pioșenie de-a lungul a multor ani, lăsând urme adânci în sufletul meu.

O să mă întrebați, poate cu un iz de ironie: e tatăl, mama, soțul sau copilul tău?! Atunci e firesc să îi lauzi și să îi iubești, au mai făcut-o și alții înaintea ta.

Nu! Nu despre ei am să vorbesc. Ei sunt sau ar trebui să intre în firescul vieții fiecăruia dintre noi, adevărate icoane sufletești. Nu este o lecție de morală, pe care doresc să o țin cuiva, sunt repere fără de care nu poți trece prin viață, așa cum nici eu nu am putut.

Și pentru ca toate acestea să capete sens și valoare, trebuie să ne descoperim fiecare „florile sufletești“ fără de care nu putem fi fericiți, fără de care nu putem merge mai departe în viață.

Aș putea scrie la nesfârșit despre florile mele. Una câte una au apărut de-a lungul anilor, m-au vegheat, m-au bucurat și au dat sens vieții mele. Florile mele sunt speciale, fiindcă ani de zile au fost în stadiu de muguri, s-au călit prin necaz, dezamăgiri dar și bucurii, pentru ca o dată cu trecerea anilor să înceapă puțin câte puțin să înflorească și să creeze în jurul meu un adevărat zid de Lumină împotriva Răului, Vicleanului sau Meschinului.

Astăzi îți voi arăta numai o singură floare din „grădina mea de flori“ și dacă te vei plimba cu mine o vei întâlni încă de la intrare, e o floare rară, ce-i drept, cu numele Nono sau Nonel. Dacă ar fi să facem o traducere din italiană, ar însemna „bunic“ și nu am greși prea tare dacă socotim că până mai ieri, era decanul de vârstă în lumea mea de flori.

Nu știi voi, dar eu am descoperit această floare acum mulți ani, într-un moment de cumpănă al vieții mele, când dorința de a găsi un sprijin era mare dar și neputința simțită era la fel. Și, într-o după-amiază rece de primavară a anului 1983 am descoperit această floare rară, care „m-a luat de braț“, mi-a cântat șoptindu-mi atât de cald „*Amin... Amin!*“ și la sfârșit mi-a zis „*trebuie să ai răbdare, să ierți și să crezi în Bunul Dumnezeu, că nu te va lăsa!*“. Ce mult au însemnat atunci dar mai ales de-a lungul anilor aceste cuvinte.

Pe moment am avut o reacție de surprindere și rezervă. Aveam doar douăzeci de ani și nu știam pe atunci că o floare ca ea, atât de încercată de vremurile grele, a rămas mereu de-a lungul anilor cu rădăcinile adânc înfipite în pământ, în Pământul Credinței! Și, ca la orice floare, trebuie să îi descoperi întâi un parfum și o culoare. Straniu și totuși minunat la „Nonica“ mea cea dragă, era că în fiecare zi îi descopeream altă culoare, dar un unic parfum, amestec între parfumul dragostei și cel al bunătații pentru toți cei din jur.

Cât despre culoare pot spune atât: în zilele de sărbătoare floarea mea își colora petalele în alb sau galben, asemenea luminii trimise nouă, tuturor, de către Mântuitor. În zilele când, după ce „relele“ îi dădeau târcoale, își schimba culoarea în gri, semn de amărăciune și tristețe, dar care nu ținea mult! În zilele când „Nonica“ avea culoarea albastră ca cerul senin, atunci sigur radia fie de bucuria de a avea în preajmă un suflet drag, fie de mulțumirea lucrului împlinit.

Cât de puțin îi trebuie unei „flori“ să rămână frumoasă: apă, lumină și căldură. Noi, asemenea florilor, ar trebui să ne mulțumim tot cu aceste trei lucruri. Oare am rămas cu învățătura de la aceste flori rare, cum a fost „Nonica“, că putem fi atât de fericiți dacă ne astâmpărăm setea prin Credința față de Bunul Dumnezeu, ne luminăm prin bunătate și iertare și ne încălzim prin dragostea revărsată către cei din jurul nostru? Ar trebui să învățăm multe de la flori, de la aceste specii de flori, ce-i drept, pe cale de dispariție. Minunat și surprinzător a fost faptul că această floare nu a răsărit numai în grădina mea, ea a răsărit pentru prima dată în preajma bisericii, iar anii care au trecut peste ea au făcut să o regăsim în continuare în grădinile sutelor de suflete care au avut dorința să o descopere și să o cunoască, să îi simtă mereu aproape parfumul rugăciunii și să constate că timpul nu a știrbit cu nimic din frumusețea ei.

Această floare a înflorit mereu și pentru mine, în toți cei treizeci și cinci de ani de când am descoperit-o și din „parfumul rugăciunilor sale“ închinat bunului Dumnezeu, m-am ridicat mereu la lumină, fie că a fost moartea tatălui meu, fie nașterea cu mare greutate și multe încercări ale copiilor mei, fie boala mamei mele, a soțului meu sau a mea, acest parfum al credinței a făcut minuni cu noi și ne-a însoțit în permanență de-a lungul vieții pe mine și întreaga noastră „familie lărgită“.

Nimeni, niciodată, nu va putea, oricât s-ar strădui, să rupă această floare din grădina sufletului meu. Ea va dăinui pentru că este ancorată în sute de „grădini sufletești“ în care a răsărit. Grădini care au căpătat, odată cu apariția ei, același parfum inconfundabil de Rugăciune, Credință și Mir!

Nono, Bunul Dumnezeu să te primească în Grădina Lui, iar de acolo, de sus, să continui să te rogi pentru noi, căci:

*N-ai să simți cu-adevărat
Iubirea, dacă n-ai lăsat
Capul, într-o plecăciune,
Ochii-nchiși la rugăciune,
Lacrimile cele-amare
Aducându-ți alinare.
Este clipa de iertare!*

Cu tot dorul cu care poate arde un suflet - Amina, Ionuț și copiii!

51. „Ei, dragu’ mamei, trebuie să mergeți mai departe...”

Cristina MADGEARU

 a mulți alți oameni, l-am găsit pe Dumnezeu într-un moment de criză. Într-un moment în care, aș spune și acum, așa cum am simțit și atunci, era cât pe ce să îmi pierd sufletul – atât cât putem noi înțelege că înseamnă acest lucru.

Cu ajutorul unei prietene dragi, am ajuns la biserica Sfântul Silvestru. Era vremea când Părintele Nicolae se ocupa de tinerii care participau la pelerinajele organizate împreună cu comunitatea de la Taizé.

A fost poarta prin care am intrat în biserică, iar de atunci, timp de douăzeci și șapte de ani, aproape o jumătate din viața mea, Părintele mi-a fost singurul duhovnic. Și cred cu tărie că în tot acest timp m-a salvat în toate privințele. Datorită acestei întâlniri am venit la credință, mulțumită rugăciunilor sfinției sale am astăzi o familie, așa cum mi-am dorit, o profesie pe care o iubesc și tot mulțumită acestor rugăciuni și sfaturilor sale am putut trece cu bine peste toate momentele grele din acești ani.

Cred și că rugăciunile Părintelui mi-au salvat viața, atunci când a fost în primejdie, în cel mai propriu sens al cuvântului.

Ce s-ar putea spune mai mult?

Am aflat la un moment dat despre suferințele îndurate de Părintele Nicolae în temnițele comuniste, dar nu foarte curând. Nu vorbise niciodată despre ele, dacă nu se ivise prilejul.

Cu înțelepciune, cu blândețe, cu severitate, atunci când era nevoie, dar și cu umor a știut să găsească mereu calea cea mai potrivită pentru mine și să reechilibreze orice derivă.

Îmi amintesc cu câtă uimire l-am auzit vorbind în limba engleză, într-un moment de cumpănă în care îi ceream sfatul. Nu știam că Părintele cunoștea limba engleză și nu îmi aminteam să îi fi vorbit vreodată despre apropierea mea sufletească de Britania și de vechea spiritualitate creștină a insulelor ei. Bănuind că era un citat din cărțile sfinte, l-am întrebat cu uimire și emoție ce anume era.

„Ai citit poezia «If» de Rudyard Kipling?“, a fost răspunsul. Desigur, o citisem, dar nici prin minte nu mi-ar fi trecut să mă gândesc în acea clipă la ea, în fața icoanelor de la Biserica Sfântul Silvestru. Inspirația Părintelui, care depășea în chip atât de minunat sfera convenționalului, m-a salvat și în acel moment.

Aș putea spune că m-am despărțit de Părintele Nicolae în rugăciune, împreună cu bunele mele prietene. A plecat la Domnul la două zile după ce ne-a zâmbit în fața altarului din Biserica Sfântul Silvestru, unde îl așteptam, ca de atâtea ori, cu problemele noastre mai mari sau mai mici. A mijlocit pentru noi până în ultima zi în care a pășit în Sfânta Biserică pe care o iubea atât de mult.

La orice răscruce a vieții, știam la cine să alergăm. Chiar și în clipele de tulburare, eram cumva liniștită, în adâncul sufletului: cu siguranță Părintele avea să găsească o soluție.

Acum e mai greu. Cu încredere în Domnul, după atâția ani, trebuie să stăm pe picioarele noastre. Și mă gândesc, uneori, că ne privește zâmbind:

„Ei, dragu' mării, trebuie să mergeți mai departe; acum ați trecut la clasa de avansați!“.

IV

PĂRINTELE NICOLAE, DUHOVNICUL MEU

„Omul este tentat de multe ori să se gândească mai mult la trupul său decât la sufletul său. (...) De aceea, cunoscând această disproporție între suflet și cele materiale, se cuvine că sufletului să îi dăm îmbrăcămintea cea mai aleasă, înfrumusețată cu lumina spirituală pe care o vedem cu ochii materiei și să ne putem îndrepta sufletul către Dumnezeu.

Astfel ne îndeamnă Biserica: să ne apropiem de Dumnezeu prin Sfânta Spovedanie și să ne spălăm haina sufletului cât mai des, mărturisindu-ne păcatele...”

Părintele Nicolae Bordașiu,
Predica la Duminica a treia după Rusalii
(Despre grijile vieții)- 28 iunie 2009,
Biserica Sfântul Silvestru

Graiurile mele auzi-le Doamne!
– Predici pentru Duminici și sărbători de peste an,
București, Editura Ama Aediting, 2019

52. Părintele Nicolae Bordașiu – Duhovnicul meu

Miron BOGDAN

Părintele Nicolae a trecut prin viața mea cu o neasemuită lumină, dublată de bunăvoirea unui om surprinzător de puternic. L-am cunoscut în biserica Sfântul Silvestru încă din anii '80 atunci când eram un smerit ucenic duhovnicesc al Părintelui Dumitru Staniloae. Mergeam la Biserica Silvestru la Sfintele Liturghii slujite de Părintele Galeriu. Acolo a sosit Părintele Nicolae. A fost de la început un co-slujitor la biserică, secondându-l cu har și cu tact pe Păstorul arzător care era Părintele Galeriu.

Temperamental, Părintele Nicolae era diferit: avea o stăpânire de sine prin care radia o autentică forță și caldură sufletească exprimate în modul în care slujea, în care predica.

Era legat printr-o prietenie strânsă cu bunicul nostru, membru în consiliul parohial. Erau uniți de o experiență de 16 ani de temnița pe care o trăiseră fiecare în anii 1948-1964. Amândoi făceau parte dintre aceia pe care închisoarea în pofida ororilor ei, îi purificase, îi sublimase. Supraviețuiseră cu demnitate și credincioșie și nu vorbeau decât extrem de rar despre ceea ce înduraseră.

După boala și trecerea la cele veșnice a Părintelui Stăniloae, chipul de Părinte duhovnicesc care mi s-a impus a fost acela al Părintelui Nicolae. Astfel au început aproape 30 de ani de legătură duhovnicească cu Părintele.

Părintele a fost întotdeauna egal cu sine însuși, întâlnirile cu dumnealui fiind întotdeauna prilejuri de bogată luminare spirituală. Avea o exprimare clară, riguros și precis articulată teologic. Teologhisirea avea o inerentă caldură decurgând dintr-o autentică trăire a tainei legăturii personale. Trăirea dumnealui în Hristos era revărsată și interlocutorilor și îndeosebi fiilor spirituali.

L-am văzut îndurând cu smerenie și răbdare momente extrem de grele chiar și în viața personală care au marcat anii relativ recenți din îndelungata și bogata sa viață (accident năprasnic de automobil urmat de rănire trupească și ani numeroși de suferință).

A urmat cu luminoșenie epoca de Preot Paroh a bisericii Sfântului Silvestru după boala și trecerea la cele veșnice a Părintelui Galeriu. Sinteza de autoritate iubitoare și de exemplaritate spirituală și morală l-au făcut unul dintre cele mai relevante chipuri de preot slujitor al lui Hristos în Biserica noastră. Pentru noi a fost și biserica noastră de familie; deseori ne-am bucurat de Sfintele ierurgii

slujite de Părintele Nicolae. Cununii și botezuri ne-au luminat cu slujirea sa plină de har!

Vizitele pe care le făceam la domiciliul Părintelui, de lângă biserică, erau întotdeauna tot atâtea prilejuri de bucurie, de atenționare la acuitate duhovnicească, respirând atmosfera aceea în care prezența discretă și iubitoare a doamnei Rodica Bordașiu susținea statura umană a Părintelui Nicolae.

Chiar și în ultimii ani de viață a continuat să slujească în biserică și să ne călăuzească spiritual cu aceeași căldură și atenție. Glasul său de tenor, acum slăbit de povara anilor avea întotdeauna o rezonanță pe care noi, cei ce îl iubeam, o recepționam grav și personal.

Părintele Nicolae a fost și Om de Școală! Foștii săi elevi îi poartă o amintire vie iar textele originale sau traducerile comentate au lăsat mărturii consistente asupra calității sale de cărturar și de mărturisitor. Interviuri de radio sau televiziune lasă de asemenea o moștenire directă a personalității sale în care se simte și omul puternic în credință și făptuirea sa.

Întotdeauna în viață trebuie să regreți câte ceva. Eu regret că nu am „profitat” îndeajuns de iubitul nostru Părinte. Avea darul de a deschide dezbateri întotdeauna pline de consistență spirituală și intelectuală. Rezolvările pe care le dădea erau exemplare.

Părintele Nicolae Bordașiu a fost un Preot slujitor al Bisericii noastre Ortodoxe a cărui statură eu nici nu pot să o apreciez suficient.

Aduc smerita mea mărturisire despre persoana dumnealui alăturându-mă acelora care acum, după trecerea sa la viața de veci, suferim că l-am pierdut, dar ne bucurăm că l-am avut în viața noastră călăuză pe calea cea dreaptă spre Mântuitorul Hristos.

Probabil că un „Părinte Nicolae” nu poate răsări și arde ca o flacără decât în Biserica Ortodoxă din care cu fericire facem parte! Trupul Lui Hristos!

Iubite Părinte Nicolae, rugați-vă pentru noi!

53. Poveste cu un Baci blând și turma sa de mioare

Daniel SIMUȚ

„Venți la Mine, cei osteniți și împovărați, și Eu vă voi odihni pre voi”

e făcuse târziu, târziu de tot. Și era toamnă. Da, atunci l-am cunoscut eu, toamna. Toamna e o doamnă cu griji multe, cu amurg roșiatic în plete și cu trena lungă brodată cu brumă.

În Ocolul plin de Lumină, Baciul adunase în juru-i său mulțime de mielușei și mioare ce-și căutau fiecare în parte și cu toții împreună liniștea, alinarea, izbăvirea sau măcar un strop de nădejde. De pildă, nădejdea ca doamna toamnă să fie pe cât se cuvine, darnică în roade, cumpătată la vânt și ploi și îndărătnică la plecat, așa încât iarna rânduită să vină, să rămână scurtă și neputincioasă cât o ușă strâmtă prin care ei toți să pășească izbăviți în Primăvara cea veșnică. Sau nădejdea că vor găsi cu ajutorul Baciului punți care să-i treacă dincolo de felurite griji trecătoare, sau măcar o mângâiere și un cuvânt de la Cuvântul, un cuvânt care să-i aline și să-i lămurească.

Baciul știa toate acestea. Căci toate ale turmei îi erau încredințate lui. Toate ajungeau șoptite în taină la el. Iar el le primea cu dragoste și grijă. Și ce primea, „frământa“ în rugăciune și încălzea lângă rugul aprins al inimii sale, inimă care învățase să bată cucernic nu numai pentru sine, dar mai ales pentru cei a căror grijă sau durere o primea, dimpreună cu încredințarea că astfel vor ajunge la limanul cel bun.

Blând și pășind cu pasul său domol, se pricepea să aducă într-un mod aparte soarele în inimile mioarelor ce-l așteptau în ușă dis-de-dimineată. Răsărit întâi în arcuirea buzelor și desăvârșit apoi vulturește prin întinderea brațelor, zâmbetul sau îi cuprindea cu totul pe cei ce-l așteptau cuminți. Da, Baciul era tot un zâmbet. Un zâmbet cu totul aparte. Un zâmbet curat și limpede, zâmbit cu buzele cu ochii cu brațele și cu sufletul. Un zâmbet cu care ne zâmbește așteptând să ne vadă vrednici și spornici în cele bune.

A zăbovit cu noi îndelung, purtându-ne de grijă, cercetându-ne adâncul sufletelor ca să găsească leacul potrivit, calea de urmat sau rostul cel de folos adesea răbdându-ne îndărătnicia, nepriceperea, încăpățânarea („mă'... tu ești ardelean căpos?“... îmi zicea uneori hâtru, știind de la sursă cum stă treaba cu ardelenii și încăpățânarea) fără să dezarmeze, așteptând cu răbdare să ne vadă deslușind taina de a ne cuibări în inimă Cerul. Taină care odată odată deschisă sufletului rodește dragostea cea adevărată, a omului cuminte, care pe toate le iartă, pe toate le rabdă, pe toate le vrea bune și curate, și care taină face să răsară zâmbetul acela cu care el, Baciul nostru drag, ne îmbrățișa și ne cucerea irecuperabil și pe care ni l-a lăsat moștenire ca semn de recunoaștere pentru clipa când, ajunși la limanul cel bun ne vom revedea, după zâmbet cunoscându-se că, dimpreună cu el, Baciul nostru, suntem cu toții ai Lui, căci am plinit cele ni s'a dat să plinim... *„Întru aceasta vor cunoaște toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste unii față de alții“*. (Ioan 13, 35). Iartă-ne, părinte drag, și roagă-te și pentru noi nevrednicii.

54. O icoană a blândetii, bunătății, răbdării și înțelepciunii

Caliope MUSTAȚĂ

uvintele sunt prea puține și la nevrednicia celei ce le mânuiește, nu pot să oglindească adevăruri care stau ascunse în inimile noastre. Am venit la Biserica Sfântul Silvestru în preajma Sărbătorii Nașterii Domnului Iisus Hristos din 1992, fiind adusă de fiul meu Mircea-Immanuel care frecventa biserica în cadrul „Tineretului creștin - Taize” și m-a îndemnat spunându-mi: „vino să vezi și să auzi ceea ce nu ai mai auzit și văzut până acum».

Din acel moment am rămas neclintită la Biserica Sfântul Silvestru părăsind slujbele de la biserica Domnița Bălașa.

În copilărie eram enoriașă la biserica Popa Soare, dar participam la slujbele Părintelui Negoită Anastasie de la biserica „Oborul vechi” cu hramul Ioachim și Ana și din când în când ajungeam la niște cateheze făcute de un părinte la biserica Mantuleasa și care mă uimise prin erudiția sfințeniei sale și îndrăzneala de a încălca interdicțiile comuniste.

La foarte scurt timp după mine a venit la biserica Silvestru și soțul meu, Vasile, care a fost electrizat de predicile Părintelui Constantin Galeriu. Am fost ca niște pești pescuiți de Părintele Constantin Galeriu din apele tulburi ale vieții cotidiene, dar de prelucrarea noastră sufletească se ocupa cu migală Părintele Nicolae Bordașiu. Așa a început induhovnicirea noastră între Părintele Părintele Constantin Galeriu și Părintele Nicolae Bordașiu.

Părintele Nicolae lucra sistematic să curețe sufletele noastre de ghimpi și neghină pentru a putea primi lumina credinței și reținerea harului Duhului Sfânt pe care îl simțeam plutind în această Biserică. Învățam să-mi pară rău până la lacrimi pentru tot ce greșeam. Lucra Părintele Nicolae ca un sculptor ce dădea formă și viață lucrării sale.

După plecarea la ceruri a Părintelui Constantin Galeriu, am rămas în grija exclusivă a Părintelui Nicolae.

În scaunul de spovedanie, soțul meu i-a povestit Părintelui Nicolae despre preocupările lui literare. Aici s-au întâlnit pe un teren comun, căci Părintele era un mare iubitor de carte și de literatură și aici s-a întâmplat un lucru minunat: Părintele Nicolae l-a sprijinit, l-a încurajat în toată activitatea lui de mânuitor al condeiului până la sfârșitul zilelor lui și i-a fost și sprijin sufletesc în zilele lui din urmă, căci a fost încercat de o boală necruțătoare.

Aici vă voi povesti cum în fiecare Duminică mă duceam la ușa altarului cu Sfânta Liturghie și adăugam o nouă poezie scrisă de soțul meu în cursul săptămânii ce se scursesese și multora dintre ele, când se potriveau momentului, Părintele le dădea glas din amvon.

După o perioadă de timp, ele au fost înmănunchiate și Părintele le-a publicat cu ocazia centenarului bisericii Sfântul Silvestru sub titlu de: „Stihuri Silvestrene“.

Ambii fii ai noștri au fost cununați de Părintele Nicolae Bordașiu împreună cu Părintele Constantin Galeriu.

Cea mai mică din nepoatele noastre Maya-Ilinca, rod al rugăciunii, a fost botezată de Părintele Nicolae și avea o dragoste nețărmurită pentru această copilă alături de nenumărații copii ce se bucurau de dragostea sfinției sale.

Plecarea din țară a copiilor a făcut ca această lucrare de suflet să rămână neterminată, dar nădăjduim că și de acolo de sus ei, părinții noștri duhovnicești, veghează asupra noastră, iar noi cei rămași aici, care ne rugăm pentru dânsii, să ne facem datoria și să ducem mai departe ceea ce dânsii au sădit în sufletele noastre: **FLACĂRĂ CREDINȚEL**.

Dumnezeu să-l odihnească în pace și lumineze, cu dreptii, pe Părintele nostru drag - **PĂRINTELE NICOLAE** - care rămâne că o icoană a blândeții, bunătății, răbdării și înțelepciunii.

55. Dorul de mântuire, dorul de Dumnezeu

Victor ȚENOVICI

 -am cunoscut pe Părintele Nicolae în anul 1984 și prima întâlnire m-a marcat profund. Îmi amintesc cu claritate figura lui blândă și privirea pătrunzătoare, cea a unui om gata oricând să se jertfească pentru ceilalți. Ceea ce a și făcut, de fapt, întreaga lui viață. Căci a crescut și împlinit din punct de vedere duhovnicesc generații de tineri, dintre care mulți se află astăzi pe cărarea ce duce la Viață, datorită dânsului. A întemeiat familii, a transformat viața multora, a întors oamenii cu inima spre Dumnezeu. Mi-a fost alături în prima zi de școală, am primit cu luare-aminte sfaturile dânsului în vremurile tulburi ale adolescenței și tot dumnealui a fost cel care mi-a pus cununia pe cap.

Cu mult mai mult decât un duhovnic, Părintele Nicolae te îndruma, pas cu pas, spre Hristos și știa să o facă urmând calea de mijloc, muștrând cu blândețe ca să ierte, iubind omul și urând păcatul. A plâns împreună cu mine, s-a bucurat

împreună cu mine și s-a dovedit a fi în toate un bun ostaș al lui Hristos, pe care nu s-a temut să-L mărturisească în timpul comunismului militant ateu. Pe mine m-a format ca și creștin ortodox și mi-a insuflat dorul de mântuire, dorul de Dumnezeu, acel foc tainic care arde inima omului și îl cheamă spre Lumină.

Îl simt viu, îl simt între noi și sunt sigur că se roagă în continuare în fața tronului Prea Sfintei Treimi pentru noi toți, cei care l-am cunoscut, l-am iubit și i-am fost ucenici. Sper să ne revedem cu toții într-o zi, în Rai.

56. „Hristos este Adevărul și adevărul niciodată nu piere“

Corina MĂRGĂRIT

 ulțumesc Bunului Dumnezeu și Maicii Domnului că Părintele Nicolae Bordașiu a fost duhovnicul meu și că mi-a îndrumat pașii prin viață timp de 18 ani, cu multă dragoste, blândețe și răbdare, ca un adevărat părinte duhovnicesc.

De câte ori ne duceam la spovedanie eram mereu cu privirea ațintită spre ușă. Și când în dreptul ușii deschise apărea Părintele Nicolae, parcă era scaldat în Lumină dumnezeiască. Cu pasul încet, dar ferm, în ultimii ani sprijinindu-se în baston, străbătea biserica. Cei prezenți se așezau de-a lungul drumului său, iar Părintele trecea, binecuvântând pe cei care-i ieșeau în cale. Fiecare gest al Părintelui era în contrast cu iureșul în care ne desfășurăm viața de zi cu zi. Lângă Părintele toate se linișteau, graba dispărea, Părintele era ca un liman mult căutat, stabil ca un munte.

Avea un fel aparte de a citi molifta, concentrat pe cuvintele rugăciunii, cu voce calmă și egală, într-un fel de parcă timpul stătea pe loc, deloc superficial, nu doar citea, se simțea că se roagă cu noi și pentru noi. După ce ne citea molifta, așteptam cu toții tăcuți să ne vină rândul. „*Ia spune fata mea ce necazuri ai*“ mă întâmpina Părintele punându-mi o mână caldă și ocrotitoare pe obraz. Și apoi spuneam tot ce aveam pe suflet. După ce primeam de făcut canonul, sau îngăduința de a ne împărtăși, plecam ușurați, de multe ori cu lacrimi în ochi, dar liniștiți și cu multă credință în Dumnezeu.

Pentru că, așa cum spunea Părintele Nicolae: „*Credința nu este ceva care se câștigă. Credința în Dumnezeu este sădită în sufletul omului dintru început. Credința, nădejdea și dragostea sunt virtuțile insuflate de Dumnezeu. Și dacă vor fi și lucrători în via Domnului care să știe să cultive aceste virtuți și să le întărească, atunci eu nu mă tem de ceea ce va veni. Ci aștept cu încredere, pentru că Hristos*

este *Adevărul și Adevărul niciodată nu pierе*“. Nu am nicio urmă de îndoială că Părintele a fost unul din acești vrednici lucrători în via Domnului, neobosit în a-și face datoria față de Bunul Dumnezeu și față de cei pe care Bunul Dumnezeu i i-a încredințat începând de la hirotonie și până la sfârșitul celor aproape 50 de ani de preoție. Fiindcă Părintele, nu a făcut din preoție o meserie, ci a lucrat harul primit, cu timp și fără timp, și a înmulțit talantul, cu frică de Dumnezeu și cu dragoste.

Și am simțit la parastasul de 9 luni organizat sâmbătă 10 august 2019 la Mănăstirea Crasna din județul Prahova, această credință și dragoste a Părintelui răzbătând peste timp, o credință și o dragoste adevărată, cu care ne-a înconjurat atâția ani și care se revarsă în continuare peste noi toți cei care l-am cunoscut: copii, tineri, adulți sau vârstnici deopotrivă.

Și chiar dacă viața își urmează cursul pentru fiecare dintre noi, când întâmpinăm greutăți sau suntem în impas, primul lucru la care ne gândim este: „Ce sfat mi-ar fi dat Părintele Nicolae?“. Și parcă de acolo de sus, din ceruri, mâna ocrotitoare a Părintelui se coboară de fiecare dată asupra noastră, aducându-ne neîncetat, mult dorita și râvnita dragoste, nădejde și alinare.

Fie ca Bunul Dumnezeu să-l odihnească în pace pe Părintele Nicolae, duhovnicul nostru mult iubit de la Biserica Sfântul Silvestru din București!

57. Slujindu-L pe Domnul... cu timp și fără timp, în toată vremea și în tot locul

Viorel PRESLER

Mărturie despre viața așezată pe ascultare

De la bun început trebuie să fac mărturisirea că viața și relația mea duhovnicească este legată nemijlocit de prezența a doi mari și deosebiți slujitori ai Altarului, dar și desăvârșiți păstori de suflete, care au fost Părintele Constantin Galeriu și Părintele Nicolae Ioan Bordașiu.

În mod concret viața mea duhovnicească începe și se așază pe fâgașul cel mai firesc, mai întâi, prin relația mea personală cu *Părintele Constantin Galeriu*, imediat după Revoluția din Decembrie '89, mai bine zis după 1991. Până atunci avusesem ocazia ca să-l pot vedea și asculta pe *Părintele* – o persoană cu totul deosebită și aparte – prin intermediul emisiunilor și a interviurilor de la televiziune, în care dânsul aducea prin rostire un limbaj plin de prosepțime, curat și limpede, care îmi amintea de bătrânii noștri țărani autentici, care nu se îmbolnăviseră de

boala „*limbii de lemn*“. De câte ori îl ascultam îmi descoperea capacitatea de a înțelege limpede lucrurile și faptele, să deslușesc un sens și un curs al vieții, mai puțin cunoscut mie până atunci. După '90, mai auzisem această limbă românească curată, nealterată, tot la o persoană plină de charismă, la majestatea sa *Regele Mihai*.

Dar să revin, după ce îl ascultasem în mai multe rânduri la televizor, precum și în alte câteva ocazii legate de o serie de evenimente din acea perioadă, cum ar fi *fenomenul Piața Universității*, s-a născut în mine o dorință tot mai vie de a-l vedea pe *Părintele Galeriu*, de a îl atinge, de a putea să îi vorbesc acestui bărbat, care avea chipul bunicilor din basme, dar care degaja vigoarea unei tinereți neobosite.

Cunoscusem încă din copilărie Taina *Sfintei Spovedanii*, precum și pe cea a *Sfintei Împărtășanii*, dar căroră le pierdusem folosul din vremea liceului, atunci când eram blamați pentru obscurantismul nostru și forțați de regimul ateu, prin profesorii noștri, să ne dezhădăcinăm din legăturile noastre spirituale pe care le aveam cu Biserica ortodoxă.

Într-o duminică dimineața, am ajuns la Biserica *Sfântul Silvestru*, unde slujea *Părintele Galeriu*, iar în clipa în care am intrat, după firescul gest al închinării, am primit electrocutarea unui șoc determinat de un fapt extraordinar, pe care nu l-aș fi bănuț; era în timpul predicii și în acea duminică cel care predica era tocmai Părintele. Am ascultat cu sufletul parcă magnetizat fiecare cuvânt al sfinției sale, dar în același timp trăiam un simțământ foarte ciudat, parcă ceva sau cineva încerca să mă scoată afară, din locul binecuvântat și timpul fericit în care mă aflam.

Reveneam cu regularitate din trei în trei săptămâni și îi ascultam predica din duminica respectivă, plin de uimire; încetul cu încetul, viața mea începea să funcționeze după reperatele duhovnicești cu care sfinția sa ne întărea permanent.

Apoi a urmat Postul *Sfintelor Paști* din 92, atunci când românii au primit, plini de exuberanță și speranțe, venirea în țară a *regelui* lor, după mai bine de cincizeci de ani de exil. Hotărâsem să mă nevoiesc prin post, pentru a putea să mă spovedesc. La vremea aceea eram precum vameșul din Evanghelie, stăteam în spatele bisericii, aproape de intrare, stăteam acolo îngenuncheat și plin de lacrimi (și astăzi, șirul lacrimilor se revarsă pe obraz ori de câte ori rememorez acele momente de mare trăire duhovnicească). Am ales ca zi de spovedanie Sâmbăta lui *Lazăr*, când m-am dus la biserică destul de târziu, dar extraordinar moment, era destul de multă lume care îl aștepta pe *Părintele* pentru spovedanie și tocmai când voiam să cedez în fața acestei piedici, gândind că voi reveni în Săptămâna Patimilor, *Părintele* zice: „*așteptați, căci indiferent cum, toți veți fi spovediți*“. Și am așteptat, iar când am îngenuncheat în fața scaunului de spovedanie și a sfinției sale, dumnealui m-a întrebat direct de când nu m-am mai spovedit. Și după ce am răspuns cu explicațiile de rigoare ale oricărui *novice*, sfinția sa m-a întrebat din nou, *Ce te doare?*; iar eu am rămas descumpănit și atunci a venit cu precizarea,

Să-mi spui mata, ce te doare cel mai tare în momentul de față. Și am spus ce mă durea, iar la sfârșitul spovedaniei, l-am întrebat cu glas stins: *Părinte, când credeți că voi putea să mă împărtășesc?* Glasul dumnealui l-am auzit atunci puternic, chiar tunător parcă: „*Măine la Sfânta Liturghie desigur, dacă poți veni mata; vino negreșit ca să-L primești pe Hristos*“. Într-adevăr așa a fost, în *Duminica Floriilor*, eu, nevrednicul și păcătosul, rob al lui *Dumnezeu*, am primit *Sfântul Trup și Sfântul Său Sânge*. De atunci am rămas nedezipit de *Părintele* meu *duhovnicesc* și unit cu Hristos și așa voi rămâne până la sfârșitul vieții mele.

Înainte de plecarea sfinției sale în *Patria cerească* - după cum a rânduit *Părintele* cu străluminarea sa, cu bunătatea sa, cu dragostea nesfârșită, cu care *Mântuitorul*, l-a mângâiat din plin - am primit de la sfinția sa îndemnul de a intra sub ascultarea duhovnicească a *Părintelui Nicolae Ioan Bordașiu*, un alt mare și binecuvântat om al lui *Dumnezeu*.

Odată cu această nouă perioadă începe momentul de statornicire și cizelare personală, în contextul vieții și relației mele alături de *Părintele* meu duhovnicesc. Iar toate au căpătat o curgere firească - zidirea mea duhovnicească, răspunsul meu la vocația slujirii lui Hristos, după cum mi-a fost sădită în suflet de către *Părintele Galeriu*, neprețuitul meu duhovnic.

Cu toate ca pornisem pe calea unei modelări teologice de câțiva ani buni, în sens epistemic și metodologic, prin studiul istoriei religiilor și cel al teologiei ortodoxe, simțeam că doar prin acest demers nu pot să ajung la acea împlinire duhovnicească de care aveam atâta nevoie. De aceea m-am atașat și mai profund în relația personală cu duhovnicul.

Lângă *Părintele Galeriu* îmi înălțam inima și mintea la înțeleșurile cele mai înalte ale trăirii teandrice și învățam să Îl cunosc pe *Dumnezeu*, prin cunoașterea cea mai profundă, descoperind permanent cât de reale devin în mine darurile Duhului Sfânt. Împreună cu *Părintele Nicolae* am învățat cum să mă statornicesc în credință, prin statornicirea în relația personală de fiu cu *Părintele* duhovnic și predarea deplină a voii proprii în voia acestuia. Am înțeles că în viața duhovnicească este foarte important să fii cu deplină ascultare față de *Părintele* duhovnic, pentru ca astfel să poți rămâne în ascultarea față de *Dumnezeu*.

Am învățat de la *Părintele Nicolae* că pentru credință și pentru Hristos Domnul, trebuie să *rabzi* toate, cu multă osârduire, pentru ca astfel să poți urma calea arătată de El și așa să devii ca unul asemenea Lui. Un alt aspect deosebit de important în viața și relația duhovnicească o reprezintă *ascultarea* deplină și cât mai desăvârșit împlinită; iar când spun ascultare, aceasta trebuie să se continue și în viața noastră de zi cu zi. Pentru orice acțiune a noastră, din tumultul existenței zilnice, care poate produce schimbări majore de sens, al trăirii prin credință, trebuie

să apelăm de fiecare dată la sfatul Părintelui duhovnic și să primim binecuvântare de la el pentru a împlini acea acțiune.

Părintele Nicolae de fiecare dată îmi atrăgea atenția că în slujirea lui Dumnezeu, atât ca persoană consacrată sau ca simplu mirean, nu trebuie să ne limităm strict la dimensiunea spațiului și a timpului. Ci această slujire a lui Dumnezeu să se reflecte în mod direct prin slujirea aproapelui și atunci, urmând calea asemănării cu El, slujirea aceasta trebuie făcută cu timp și fără timp, în toată vremea și în tot locul. Slujind semenului de lângă noi, nu facem altceva decât să Îi slujim lui Dumnezeu. Pentru că Dumnezeu permanent ne slujește nouă oamenilor, indiferent cât de neascultători sau cârcotași am fi, El pe toate ni le dăruiește, viața și fiecare zi trăită, cu diferitele lor suferințe și coborâșuri. Acestea apar sau ne sunt date de către Dumnezeu în sens pedagogic și formativ. Și din acest punct de vedere dădea ca exemplu propria dumnealui lucrare, zicându-mi: „*vezi, chiar dacă mi s-a cerut să mă retrag oficial la pensie, eu am argumentat că nu pot să fac aceasta, pentru că ar trebui să mă decid de crezul meu, pentru care am jurat, acela de a sluji lui Dumnezeu și oamenilor...*“; pentru că sfinția sa nu putea să înțeleagă cum ar putea preotul să Îl urmeze pe Hristos, dacă nu ar mai sluji Sfânta Liturghie și dacă nu ar mai fi strâns legat în relația de duhovnicie cu fiii săi duhovnicești. Iar această relație duhovnicească nu o poți împlini în chip deplin și desăvârșit decât numai prin slujirea Sfintei Liturghii, când în mod firesc preotul pomenește și se roagă cu conștiința vie înaintea Sfântului Jertfelnic, pentru fiii săi duhovnicești și pentru toți păstoriții aceluia locaș sfânt.

Îmi aduc aminte, cu mult drag, cum la o vârstă destul de înaintată, Părintele Nicolae s-a angajat cu o conștiință responsabilă și cu un avânt atât de viguros pentru împlinirea unei lucrări deosebit de anevoioase, aceea a ridicării unui așezământ social pentru bătrâni, ca cel de la biserica „Sfântul Silvestru“. Sau cum, cu atâta perseverență, s-a întărit pentru a termina ridicarea și sfințirea unui monument închinat înaintașilor săi și a acelor români transilvăneni din satul său natal, Săbolciu, din județul Bihor, care s-au jertfit pentru idealul de veacuri al românilor de a se uni într-o singură țară și un singur stat românesc, cu o singură limbă vorbită și o singură credință, cea a vechilor cazăni, Sfânta noastră Ortodoxie.

Legat de ridicarea așezământului pentru bătrâni de pe lângă biserica „Sfântul Silvestru“, se poate spune cu toată tăria cuvântului că Părintele Nicolae a continuat lucrarea socială începută de Părintele Galeriu, prin înființarea uneia dintre primele cantine sociale într-o parohie în București, numită *Cantina „Frățiorii Domnului“*, Părintele lărgind această latură socială a bisericii, pentru grija pe care o avea față de bătrânii din parohie. Cred și mărturisesc cu toată tăria că pentru această implicare a Părintelui la construirea Căminului pentru bătrâni și a unui Paraclis care

să deservească nevoile duhovnicești ale acestora, precum și a *Crucii Centenarului* Bisericii „Sfântul Silvestru“, sfinția sa trebuie trecut în lista ctitorilor, alături de Pârvan și Stanca, primii ctitori, de Părintele Chiriac Bidoianu și de Părintele Constantin Galeriu.

Mărturisesc că ori de câte ori mergeam la Sfânta Spovedanie la Părintele Nicolae, eram copleșit de uimire de cum Părintele reușea să stea nemișcat câteva ore bune în scaunul de spovedanie, ascultând numărul impresionant de mare de fii duhovnicești, și nu numai, până când îmi venea și mie rândul, pentru că încercam să rămân la urmă de fiecare dată, cu gândul că am să pot să stau mai mult de vorbă cu sfinția sa, dar niciodată nu era posibil lucrul acesta, pentru că în momentul când îmi venea mie rândul, în urma mea erau deja adunați un alt număr însemnat de fii duhovnicești. Și Părintele îmi zicea cu blândețe: „*hai dragul mamei, spune mai pe scurt că iată câți mai sunt în urma ta și sunt de azi dimineață în biserică*“ (momentul acesta fiind în jurul orei 12:30). Uneori, mai ales în ultimul an, înainte ca Părintele să fie chemat de Hristos Domnul, pentru că avusesem și eu unele probleme de sănătate, mă mai plângeam Părintelui că nu mai pot, că îmi este foarte greu, că poate ar fi bine să mă pensionezez și tot felul de tânguieri din acestea. Iar Părintele îmi zicea: „*Dragul mamei, mă auzi tu pe mine că mă plâng de ceva la vârsta mea? Stau aici atâtea ore cu voi creștinii, apoi nu lipsesc la niciuna din slujbele Bisericii și caut să nu încurc pe ceilalți frați preoți, să țin pasul cu ei, care sunt mult mai tineri ca mine. Dragule, atunci când conștiința ta spune că viața ta este o slujire pentru Dumnezeu, nu mai poate să existe tânguială, că așa zice Hristos: „Luați jugul Meu că este bun și ușor“, și tot El ne asigură că va fi cu noi în toată vremea și că nu ne va lăsa singuri*“. Pe dată îmi trecea orice neputință și realizam lipsa de sens a tânguirilor mele copilărești.

În 2004, când m-am aflat pentru câteva săptămâni într-un stadiu duhovnicesc, cu facultatea de Teologie din București, în Sfântul Munte al *Athonului*, am avut experiența unui moment cu totul aparte, trăit la una dintre mănăstiri, când în timpul unei convorbiri duhovnicești cu unul dintre părinții călugări de acolo, acesta mi-a spus că noi aici în țară nu prea avem mulți duhovnici și că practic majoritatea preoților noștri sunt doar preoți spoveditori, pentru că noi nu avem o relație duhovnicească reală cu aceștia, așa cum se întâmplă în Sfântul Munte. În acel moment mi-am cerut iertare și l-am contrazis pe cuviosul părinte, explicând că nu cunoaște foarte bine realitatea de la noi; i-am exemplificat cu propria mea relație duhovnicească pe care am avut-o și o am, cu acești doi mari și încercați duhovnici, *Părintele Galeriu* și *Părintele Nicolae*, care și-au desăvârșit slujirea și duhovnicia trecând și prin temnițele comuniste. Că asemenea mie se mai află nu doar câteva persoane, ci un nesfârșit număr de familii, care își rânduiesc viața

în ascultare de duhovnic și că sunt nenumărați părinți în mănăstirile, dar și în bisericile noastre de enorie, care au dus și duc o viață duhovnicească cu adevărat plină de sfințenie, asemenea *Părinților* mei *duhovnici*. Tot legat de Sfântul Munte Athos îmi revine în minte un pelerinaj făcut împreună cu Părintele și cu alți doi frați duhovnicești, unde Părintele ne-a copleșit cu vioiciunea debordantă a unui tânăr, sfinția sa având la acel moment cam vreo 88 de ani. A stat în strană toată noaptea la slujba privegherii și a Sfintei Liturghii, în cinstea praznicului Schimbării la Față a Domnului, în rând cu toți călugării de la Schitul românesc *Prodromu*, alături de iubitul său vechi prieten, Părintele stareț *Petroniu Tănase*. Iar a doua zi am fost martori la întâlnirea și convorbirea dintre acești doi mari sacerdoți și duhovnici, întâlnire plină de mireasma și gingășia realei trăiri duhovnicești.

Trebuie să mărturisesc și să mulțumesc Domnului Dumnezeu că am avut parte de nenumărate momente și clipe de neuitat, trăite cu nespusă bucurie alături de acești doi mari părinți duhovnicești.

Plecarea Părintelui dintre noi la Domnul a fost, în plan personal, un moment greu, legat de pierderea legăturii fizice cu Părintele duhovnicesc, dar sufletește am trăit toate clipele legate de slujba prohodirii și a așezării Părintelui în cimitirul Mănăstirii Cernica ca pe niște zile ale Paștelor. În sensul acesta mărturisesc că înainte de împlinirea sorocului de patruzeci de zile, am avut un vis în care parcă aieva eram prezent la momentele de priveghere pentru Părintele și spre locul unde era așezat a început să vină un șir lung și foarte consistent de tineri voinici, chipeși, cu plete negre pe spate, cu cămăși albe, imaculate, cu făclii în mâini. Aveam conștiința și le spuneam celor prezenți la priveghi că acești flăcăi frumoși sunt tinerii ardeleni, din părțile Zarandului, ale Țării Moșilor, ale Maramureșului, locuri legate de prezența unora dintre membrii familiei Părintelui prin locurile acestea. După care am rămas singur cu Părintele, iar locul unde se afla sfinția sa parcă ar fi fost spațiul unei bisericuțe vechi din lemn. Și stând acolo lângă dumnealui, deodată îl văd că se ridică și îmi zice cu blândețea proverbială „*dar tu nu ai de gând să te spovedești?*” Și dintr-o dată am ieșit și am început să le strig celor care erau afară că Părintele e *viu și trăiește*. După care m-am trezit, iar din clipa aceea am certitudinea că Părintele a vrut să îmi transmită că se află într-un loc bine rânduit de Hristos Domnul și că de acolo continuă să ne poarte de grijă.

Întru ascultare și slujire plină de dragoste ridic glasul meu către Tine, Doamne, rugându-Te fierbinte: ajută-mă să nu îmi fac de rușine duhovniciei, pe care Tu Doamne mi i-ai hărăzit pentru zidirea și mântuirea mea, ca să pot purta și eu cu vrednicie cinstitul nume de *ucenic* al acestor mari și sfințiți duhovnici, *Părintelui Galeriu și Părintele Nicolae Ioan Bordașiu*. Așa să îmi ajute *Dumnezeu!*

58. Mi-e de-ajuns să-l aud și să-l văd!

Argentina GRĂMADĂ

Lauzisem pe Părintele Galeriu în deal la mitropolie, și l-am căutat. Când l-am găsit, biserica Sfântul Silvestru a devenit biserica mea de suflet. Tot aici l-am aflat și pe Părintele Nicolae în 1987 când am venit cu băiatul meu, Dan, ducându-l mai mult în brațe. Încet, încet copiii mei s-au spovedit ani buni la Părintele Nicolae. Și cum mama e sufletul copiilor, am ținut legătura duhovnicească, ani în șir.

Părintele Nicolae are ca medicament la probleme grele sau delicate postul aspru cu rugăciune. Și întotdeauna este un rezultat minunat pe care Dumnezeu cu sensibilitatea și bunătatea Lui, în ascuns răsplătește încercarea de înfrânare. Anii de temnița grea și de povara singurătății, l-au călit și i-au dat rețeta pe care a dat-o mai departe preoților mai tineri și credincioșilor dornici de mântuire. Dacă nu împlinim este din cauza risipirii și nevredniciei noastre. Cei trei copii ai mei au crescut. Au sămânța credinței răsădită. „*Ce mai face băiețelul căruia Părintele Galeriu îi zicea Domnul Dan?*“ Dan împlinește 33 de ani și oricât ar fi de ocupat vine la mormântul Părintelui Galeriu, iar de Părintele Nicolae zice: „*Mi-e de-ajuns să-l aud și să-l vad!*“

La 10 ani de la plecarea la cer, la simpozionul de la facultatea de Teologie, aprecierea Părintelui Nicolae a fost plină de prețuire, numindu-l „*urmaș al Sfântului Ioan Gură de Aur*“ și model. Părintele Nicolae nu are copii dar în casa sa, alături de prezbitera Rodica Gabriela a construit o atmosfera caldă cu primirea unei mulțimi de fini, prieteni și nu numai. Știu asta de la doamna preoteasă Argentina care și-a alinat singurătatea și tristețea în anii din urmă, fiind invitată de onoare la sărbători.

Coincidente minunate

E ajunul Crăciunului 2007, ora 13. Prinsă de treburi peste poate, sun la doamna preoteasă Rodica Gabriela și o întreb cu sfială dacă o mai fi Părintele Nicolae la biserică sau să las pe mâine? - „*Nu lăsa pe mâine!*“ - Bine, mă duc (din cartierul Titan până la Biserica Sfântul Silvestru nu e chiar o azvârlitură de băț). Pomii sunt împodobiți cu promoroacă; e ca în poveste și cu siguranță le-ar plăcea și Mariei și lui Andrei. Cu o săptămână în urmă când am luat-o pe Maria de la grădiniță zicea scâncind bosumflată: „*nu-toret mama Gina, nu-i torect!*“ - Ce nu-i corect? „*Nu-i torect că s-a topit zăpada*“.

Este un du-te-vino specific Ajunului. În grabă, aleg și cumpăr o coroniță de brad pe care o așez pe mormântul Părintelui Galeriu. În biserică doar câteva persoane întârziate ca și mine. Îngenunchez alături de ei la rugăciunea de dezlegare pe care Părintele Nicolae, obosit dar cu răbdare și înțelegere ne-o face. Mulțumesc Lui Dumnezeu că a avut milă de mine și țin ochii ațintiți la icoana Domnului Iisus Hristos, icoana la care Părintele Galeriu s-a rugat pentru noi de-atâtea ori. Și mi-amintesc imediat dojana din sublinierea pe care ne-o făcea: „*la rugăciune mintea s-a plecat și la viclenii lumești*“.

„O, Doamne, iartă-ne greșelile cu voie și fără de voie“ continua, Părintele.

La sfârșit Părintele Nicolae mă întreabă dacă am luat brad. Răspund oarecum jenată că încă nu. „*Luați acest brad, din partea bisericii pentru nepoții de acasă*“. Nu știu ce să spun, gura mea rostește o mulțumire. Mintea mea știe că e isprava Părintelui Galeriu și conlucrarea frumoasă a acestor doi părinți care au coliturghisit ani buni: aduci o floare, primești un buchet. Am adus o coroniță de brad, primesc un brad imens, în aceeași logică pe care ne-a dat-o: „*tu faci un pas și Dumnezeu face 10*“. În ani, părinții și-au împlinit menirea: au coslujit Sfinte Liturghii, au botezat, au făcut pomeniri, au făcut cateheze.

Scrierile din presa vremii, înregistrările audio, video, radio și televiziunea Trinitas dar și Internetul dau mărturie! Și mărturia cea mai de preț este cea din sufletele celor care i-au cunoscut.

Suferința. Părintele Nicolae a rămas în viață printre puștii care au suferit în închisorile comuniste. „*Principala preocupare a omului este nu de a obține plăcerea sau de a evita durerea, ci mai degrabă de a vedea un rost al vieții sale. De aceea, omul este gata să sufere, cu condiția să fie sigur că suferința lui are un rost*“. Și suferința Părintelui Nicolae a avut un rost, rost explicat și în interviul dat Eugeniei Vodă la emisiunea Profesioniștii.

Părintele Nicolae se numără printre ultimii supraviețuitori ai Rugului Aprins. I-a cunoscut pe Gala Galaction, Arsenie Boca, Vasile Voiculescu, Părintele Sofian, Preotul Făgețeanu Adrian. Absolvent de Teologie și Farmacie, Părintele Nicolae a fost fugar, pușcăriaș, aplicant a mai multor meserii. Părintele Nicolae specifica: preoția nu este niciodată o profesie, ci o vocație! Cu umor completează Eugenia Vodă apelurile primite de părinte : („*SOS suflet în derivă, SOS inima-npietrită, SOS depresie*“!)

Știam de la Părintele Galeriu care ne zicea adesea: Din suferință înveți ceva! Or, eu nu înțeleg nici cum am căzut și mi-am fracturat umărul și mai ales de ce. Bine că e cel stâng și pot să lucrez cu mâna dreaptă. Eram oarecum pe cale: un echilibru fragil dar totuși echilibru între familie, biserică și profesie. Părintele

Nicolae zice că „*am primit o scrisoare*“ De Sus se-nțelege. Adică să fac mai mult pentru suflet? Să renunț la facultate? „*Nu, acolo ești încă de folos*“. Să învăț mai bine iertarea pentru că iertarea aduce vindecare și pace sufletului.

Am avut privilegiul și darul de a trăi într-o perioadă și într-un loc în care am cunoscut mari duhovnici: *Părintele Galeriu, Părintele Sofian, Părintele Adrian Făgețeanu, Părintele Nicolae*. Și dacă am primit o informație valoroasă trebuie să o aplicăm. Așa încât responsabilitatea noastră a acelora care i-am cunoscut este pe măsura darului.

Cu mulțumire și pioasă amintire,
Argentina Grămadă

59. Și acum zâmbetul, cuvintele, ființa Părintelui îmi sunt aproape

Crenguța MANEA

 i acum zâmbetul, cuvintele, ființa Părintelui Nicolae îmi sunt aproape – chiar așa, plecat la Domnul. Și sunt convinsă, nu doar eu simt așa... O dimineată obișnuită către serviciu – în metroul bucureștean, la trecerea subterană între stația Unirii 1 și Unirii 2, pe un coridor cu un plafon care parcă ți se proptește de creștet și te turtește. Mă cuprinde furnicarul de oameni grăbiți. Mulți, prea mulți, au privirea coclită de grijile și nevoile zilei, de îndoiala că vor afla o scăpare. Și prea puțini dintre ei găsesc câteva clipe pentru a vedea foto-montajul afișat pe pereții pasajului prin care trec. Sunt chipuri tot ale unor români – profesori, medici, scriitori, arhitecți, țărani artizani, artiști, oameni de cultură cu operă în domeniile lor de activitate, valori incontestabile ale spiritualității românești. Dintre imagini, se decupează silueta în sutană și zâmbetul ca o chemare ale Părintelui Nicolae Bordașiu; alături, o scurtă biografie, în datele ei cele mai importante, notată pe poster. Dimineata mea a primit o părtică bună de speranță... Și-mi apare în minte bucațica aceea de prescură pe care Părintele Nicolae ne-o dăruia în zilele de rugăciune făcută alături de noi și pentru noi.

Intimidată la început de personalitatea Părintelui, am descoperit, cu timpul, profunda înțelegere pe care Sfinția Sa o avea asupra oamenilor, compasiunea arătată față de oricare suferință și cădere, pe calea către Domnul, ale fiecărui semen, capacitatea de a consola. Prin glasul Părintelui, insuflat de Sfântul Duh la Sfânta

Taină a Spovedaniei, am putut afla și înțelege, atât cât mi-a stat în putință, drumul și rostul, în ciuda atâtor obstacole, frământări sau ezitări. Și am mai primit ceva de mare preț, grație Părintelui Nicolae – încrederea că și eu fac parte din biserica fondată aici pentru noi, în lumea aceasta, prin jertfa pe cruce a Mântuitorului. Darul, transmis de Sfinția Sa, se împlinește prin promisiunea, făcută nouă de Domnul Dumnezeu prin Fiul Său, că ne putem mântui împreună cu părinții noștri, cu neamul nostru, cu întreaga lume. Doar să vrem și să facem efortul necesar pentru susținerea consecventă a voinței noastre.

Care este practica și calea? Ca duhovnic, cred că Părintele Nicolae m-a făcut să meditez și să am curajul de a mă ruga Domnului cu profundă sinceritate – chiar dacă scăderile și alunecările sunt fără de număr... – pentru a face voia Sa. Iar canonul primit, târziu mi-am dat seama, este lumina de urmat pe care harul ne-o dezvăluie, apoi duhovnicul ne-o arată, o precizează. Prin Părintele Nicolae, canonul devenea bucurie, iar împlinirea lui, nu ușoară, un orizont clar conturat. Îndemnul Mântuitorului nostru Iisus Hristos – „*Fiți desăvârșiți, precum Părintele vostru ceresc desăvârșit este*” – devine posibil de urmat așa cum ne învața atât de convingător, de fiecare dată, Părintele. De fiecare dată, am plecat de la Biserica Sfântul Silvestru luând mereu cu mine iertarea – prin cei doi duhovnici ai mei, Părintele Constantin Galeriu și Părintele Nicolae Bordașiu – împreună cu istoriile exemplare ale celor două vieți închinată, cu deplină dragoste, acelorora mult încercați și copleșiți de adversități. În fapt, două inimi în care Mântuitorul și-a făcut loc.

Mai bine de zece ani, am fost fiica duhovnicească a Părintelui Nicolae și sunt convinsă că, alături de Îngerul meu Păzitor, prezența sa este una care-mi luminează și orientează deciziile, asemenea atâtor altora pe care i-a ocrotit. Și o face în continuare. De fiecare dată îl găseam la ușa diaconească străjuită de arhanghelul Gavriil; de fiecare dată aș mai fi avut multe să-i spun... de fiecare dată, voiam să nu pierd niciun sens al cuvintelor împărtășite. Am convingerea că Bunul Dumnezeu, așa cum ne dă în grija Îngerului Păzitor la botez, ne călăuzește către acel duhovnic căruia ne putem încredința întru totul.

Scriu aceste rânduri cu o emoție pe care, sper, să o pot transmite și cititorilor, acelorora care l-au cunoscut pe Părintele Nicolae. Pentru mine, întâlnirea cu Domnia-Sa este una dintre cele câteva esențiale pentru o viață de om, atât din perspectivă morală cât și intelectuală, integrate într-o trăire pe care o doresc creștină.

Domnul Dumnezeu sa vă binecuvânteze și să vă mântuiască, bunule Părinte! Iar de acolo, din Împărăția Domnului, rugăciunea Sfinției Voastre să ne aibă și pe noi în grijă, să vă avem sprijin întru veșnicie, așa cum v-am avut aici.

60. Părintele Nicolae, o prezență vie

Antoaneta-Cecilia DUMITRESCU

ste greu să scrii la timpul trecut despre o persoană prezentă mereu în sufletul tău, căci Părintele nostru Nicolae este, pentru mine, o prezență vie, alături de părinții mei, plecați și ei, nu foarte demult, la cele veșnice. Este prezent de câte ori vin la sfânta biserică în zilele de sărbătoare. Îl aștept să intre pe ușă, să parcurgă drumul până la altar oprindu-se la fiecare cu o vorbă bună, cu o mângâiere, cu un zâmbet. Este prezent ori de câte ori, înainte de spovedanie, Părintele citește molifta; aud încă glasul său cald și intonația inconfundabilă care îți mângâiau sufletul. Este prezent în ușa altarului, dăruind cu drag câte o feliuța de pâine copilașilor care s-au împărtășit.

Părintele nostru a fost prezent de-a lungul vieții mele timp de 38 ani, în momente de bucurie și în momente de tristețe. Chiar și momentul plecării mamei mele la cele veșnice a fost transformat într-o amintire luminoasă, prin prezența sa, însoțit de doamna preoteasă, la slujba de înmormântare de la biserica Sfântul Pantelimon. Deși pentru a-l proteja de căldurile mari din acele zile nu-l anunțasem când urma să aibă loc slujba. Avându-i alături, atunci, a fost ca un dar ceresc, o mare mângâiere.

Pentru mine Părintele Nicolae e prezent mereu în casa noastră. Fotografia sa, dăruita de doamna preoteasă, stă la căpătâiul patului, îndemnându-ne să ne rugăm împreună în fiecare zi, așa cum mereu ne amintea cuvintele Mântuitorului: „Unde sunt doi sau mai mulți adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu „.

Cred că și de acolo, de Sus, dragostea Părintelui ne învâluie și ne ajută în continuare. Bunul Dumnezeu să-i dăruiască odihna sfinților.

61. Păstorind cu adâncă iubire

Giuseppe ROSSI

ceste smerite gânduri, așternute cu bucuria amintirii unei lungi perioade de peste 15 ani în care Părintele paroh Nicolae Bordașiu a fost duhovnicul familiei noastre, nu pot și nu se doresc a fi o imagine a complexe personalități a Părintelui Nicolae, gândurile în smerenia lor, pot doar să oglindească părțile din marea personalitate, extrem de energică și complexă a Părintelui nostru duhovnic.

Gândurile așternute încep în iarna anului 2002, din 4 ianuarie, când în după-amiaza zilei, duhovnicul nostru Părintele Constantin Galeriu, suferă un

accident cerebral, care va schimba starea întregii comunități spirituale de la biserica Sfântul Silvestru. Preoți și mireni prin rugăciune și fapte pământene vom lupta pentru salvarea și recuperarea Părintelui Galeriu. Din această încercare nu putea lipsi Părintele Nicolae.

Mărturisesc, cu smerenie și adâncă sinceritate, că prin lucrarea Sfântului Duh și prin voia Părintelui Nicolae, împreună cu Sfinția Sa, în fiecare sâmbătă după-amiaza mergeam la spital (Universitar sau Elias) pentru a-l vizita pe dragul nostru părinte Galeriu. Momente unice, pe care mi le amintesc cu mare bucurie și care au prilejuit sufletului meu dialoguri de neuitat, cu Părintele Nicolae. Pe durata deplasării cu mașina de la casa parohială la spital, la ducere respectiv întoarcere, discuțiile mi-au permis să descopăr imensă omenie, bunătate și sinceritate care defineau personalitatea Părintelui Nicolae Bordașiu.

Într-una din vizite, Părintele Galeriu aflat la spitalul Elias, ne întreabă dacă știm unde se află, Părintele Sofian Boghiu, deoarece a auzit că este în același spital și ar vrea să-l întâlnească. După răspunsul Părintelui Nicolae, că nu are nicio informație, am continuat dialogul cu Părintele Galeriu, cu multă dragoste și bucurie așa cum făceam în fiecare sâmbătă.

La un moment dat se deschide ușa rezervei în care se afla Părintele Galeriu și intră, într-un scaun cu rotile, Părintele Sofian Boghiu. A fost cu adevărat un moment unic, de nedescris în cuvinte. A urmat bucuria reîntâlnirii celor doi mari pastori de suflete, bucurie exprimată în priviri, fără multe cuvinte.

Îmi amintesc de o după-amiază de iarnă friguroasă și plină de zăpadă, în care ne-am deplasat, împreună cu Părintele Nicolae, la atelierele mănăstirești de la Popești-Leordeni pentru a ridica racla realizată pentru părticica cu Moaștele Sfântului Ierarh Silvestru, aflată în prezent în biserica Sfântul Silvestru. Alături de Părintele Nicolae, în mașină au mers cu noi, domnul Gabriel Licăroiu, paraclisierul bisericii, copilașii Toma (nepotul Părintelui Nicolae) și Vittorio (fiul nostru, botezat de Părintele Galeriu la 2.02.2000) și cățelușa pe care o aveam atunci.

A fost un moment unic, irepetabil, în care prin Voia Domnului și harul Părintelui, ne-am strâns din comunitatea superbă a bisericii Sfântul Silvestru, cu drag și bucurie pentru a duce la bun sfârșit o mare Taină Dumnezeiască, născută prin Ruga Părintelui Galeriu (aflat la acel moment pe patul de suferință) și prin jertfa Părintelui Nicolae: aducerea în biserica Sfântul Silvestru din București, a unui fragment din Sfintele Moaște ale Sfântului Silvestru, Episcop la Romei, de la biserica San Silvestro în Capite, din capitala Italiei.

După plecarea la Domnul a Părintelui Galeriu, a fost alegerea înțeleaptă a Părintelui Nicolae de a stabili locul mormântului marelui duhovnic și predicator al neamului nostru, în exteriorul bisericii Sfântul Silvestru, pentru a fi accesibil

oricărui credincios pentru rugăciune și închinare în orice moment, fără limitări legate de accesul în biserică.

În perioada în care Părintele Nicolae Bordașiu a fost paroh la biserica Sfântul Silvestru, prin jertfa și strădania sfinției sale, au fost refăcute blocul și casa în care se află locuințele slujitorilor bisericii și a fost construit pe terenul aparținând bisericii, din imediata apropiere, imobilul de asistență și locuințe pentru persoanele vârstnice.

În ziua Botezului Domnului a anului 2005, Părintele Nicolae a oficiat Taina Sfântului Botez pentru fiica noastră Maria-Carla-Theresa, care alături de soția mea, Luminița, și fiul nostru, Vittorio-Costantino-Stefano, a intrat în rândul sufletelor păstorite de Părintele Nicolae pentru mulți ani.

În iarna anului 2013, în ziua de 17 decembrie, la invitația Părintelui paroh Bogdan Bădicioiu, am mers împreună cu acesta și cu fiul meu, pentru prima oară, la mormântul Părintelui Arsenie Boca de la mănăstirea Prislop. Minunată ocazie, sărbătoare a sufletului meu (nostru) care a prilejuit ca în nenumărate ocazii, în Taina Sfintei Spovedanii, să descopăr prin imensa bunătate și iubire a Părintelui Nicolae, duhovnicul nostru, momente din ucenicia Sfinției Sale, alături de Părintele Arsenie Boca.

În perioada noiembrie 1998 - ianuarie 2002, la predicile duminicale ale Sfinției Sale, Părintele paroh Constantin Galeriu amintea, cu multă dragoste, de prezența celor trei preoți slujitori de la Biserica Sfântul Silvestru, alături de dânsul, Părintele Nicolae-Ioan Bordașiu și Părintele Ștefan Alexe, ce reprezentau fiecare câte o provincie românească, Moldova, Transilvania și Muntenia. Cât despre numărul celor trei slujitori, este aidoma celui al Sfintei Treimi.

Pentru sufletul meu și al familiei mele, Părintele paroh și duhovnic Nicolae Bordașiu a fost un sincer continuator al jertfei Părintelui paroh Constantin Galeriu la biserica Sfântul Silvestru din București, păstorind cu adâncă iubire și dragoste în Hristos Domnul comunitatea sufletelor silvestrene.

Ofer cu dragoste și profund respect această umilă mărturisire, pentru generațiile prezente și viitoare.

62. Un mare dar de neprețuit – Părintele Nicolae

Niculina ȘTEFAN

-am cunoscut pe vrednicul de pomenire Părintele profesor Nicolae Bordașiu într-un moment greu al vieții mele. Eram fără duhovnic, eram tristă și neajutorată. Am strigat la Dumnezeu cu toată ființa

mea, implorându-L să mă ajute să-mi scoată în cale un slujitor al Său, un duhovnic blând și bun.

Bunul Dumnezeu s-a milostivit de mine și mi-a dăruit un Adevărat slujitor al Său, un mare dar de neprețuit – Părintele profesor Nicolae, care m-a primit cu dragoste, m-a luat de mână și mi-a vorbit cu blândețe și smerenie despre Dumnezeu, mi l-a prezentat pe înțeleșul meu.

Părintele Nicolae îmi spunea: Dragul meu! Exista o singură turmă și un singur păstor! Să nu ne îndepărtăm de Ea! Noi nu trebuie să ne atașăm de oameni, ci de Dumnezeu și Sfinți. Oamenii mai pot dezamăgi, dar Hristos niciodată.

Mergeam la Părintele săptămânal. Mă primea de fiecare dată cu aceeași blândețe, dragoste și răbdare. Părintele mi-a făcut curățenie în suflet, în minte și în inimă. Mă sfătuia să-mi fac spovedanie sinceră și să mă împărtășesc des; să-mi iubesc aproapele și să nu răspund niciodată răului cu rău.

Dragul meu, îmi zicea Părintele, creează-ți propria relație cu Dumnezeu și să iubești pe vrăjmași. Când aproapele tău te ceartă, tu să taci, să nu te îndreptățești singură, roagă-te la Bunul Dumnezeu – Doamne pune-I în mintea ei ceva bun despre mine, să nu mă judece și mie Doamne, glăsuiește-mi în minte și în inima mea dragoste și iubire, spune-I Doamne că o iubesc și numai tu le poți rezolva pe toate.

Am învățat de la Părintele Nicoale că fără Cuvânt, fără Rugăciune, fără Slujire, fără Trăire, chipul nu se poate asemana cu Dumnezeu. Dumnezeu ne-a creat după chipul și asemanarea sa, noi trebuie să lucrăm darurile Lui. Părintele Nicolae ne sfătuia să facem rugăciune în familie, când familia este unită, acolo este pace și Hristos.

Veneam la Părintele pentru rugăciune și mereu plecam încărcată de Duh Sfânt, curățată sufletește și cu multă bucurie. Spovedania se încheia cu un dulce sărut părintesc pe frunte și cu rugăciunea – „*Dumnezeu să te ocrotească, Dragul meu!*”- Plecam de la scaunul de spovedanie veselă și cu dorința de a spune tuturor că-i iubesc.

La ultima întâlnire pe care am avut-o cu câteva zile înainte de despărțirea noastră de Părintele Nicolae, nu bănuiam nicio clipă că totul avea să se petreacă atât de repede. În ciuda vârstei, Părintele era același pe care îl știam atâta vreme, cu grija permanentă a celui de lângă el, cu aceeași seninătate și putere de concentrare asupra subiectelor importante. Ar fi trebuit să-mi dea de gândire acele sfaturi pentru mântuire, acele porunci pe care mi le-a lăsat de a nu mă risipi de turmă! Dar am zis că știe Părintele de ce mi le spune.

Fraților, nu ne rămâne decât să folosim comoara pe care ne-a lăsat-o Părintele, de a cărui valoare unii dintre noi, nici nu suntem conștienți și pentru care nu găsim cuvinte să-I putem mulțumi pentru câte a făcut pentru mântuirea noastră.

63. Rămas bun, iubite și drag Părinte, trimisul lui Dumnezeu

Familia CONSTANTIN

Iubire, prețuire și respect. Toate acestea îți inspirau Părintele Nicolae iar în prezent, inspiră memoria domniei sale.

Este o frumoasă de primăvară, pășeam pentru prima dată în Biserica Sfântul Silvestru. Împreună cu familia mea aveam să-l cunosc pe minunatul om, pe preotul cu har, Părintele Nicolae Ioan Bordașiu.

Ce a urmat a fost o foarte lungă perioadă în care Părintele ne-a păstorit sufletele, ne-a arătat calea spre Dumnezeu, ne-a ordonat viața, ne-a ținut de mână și ne-a ajutat să ne ridicăm atunci când încercările vieții ne-au aruncat la pământ. Am râs, am plâns împreună, dar niciodată nu ne-a lăsat să deznădăjduim.

Cu harul și blândețea sa a știut în fiecare clipă de ce are nevoie fiecare dintre noi. Ne-a ajutat să trecem prin furtunile vieții și pentru fiecare găsea cuvintele potrivite de îmbărbătare. Cel mai de preț dar pe care ni l-a dăruit este credința în Dumnezeu, cea fără de care, nimic și nimeni nu ar putea trece prin această viață.

Ne-a ocrotit și ne-a păstorit sufletele așa cum nimeni nu ar putea, cu dragoste, cu blândețe, cu încredere, cu harul primit de la Bunul Dumnezeu.

Au trecut acești ani din viață cu credința ca îl vom avea mereu alături de noi. Dar într-o zi de toamnă, pe înserat, a venit vestea plecării, bunului, dragului și minunatului nostru Părinte.

A lăsat în urmă atâta tristețe, un pustiu prin care aveam sentimentul că ne-am rătăcit. Dar de dincolo, tot de la Bunul nostru Părinte, am primit puterea de a reveni în lumină, în credință, în iubirea de Dumnezeu.

Rămas bun iubite și drag părinte, trimisul lui Dumnezeu. Rămânem cu amintirea unui minunat om și al unui smerit și drag slujitor al lui Dumnezeu, și cu speranța că undeva, cândva...cine știe?

64. Dumnezeu să te aibă în pază, Părinte, cel ce ai făcut în fiecare zi, duminică în sufletul meu!

Laurențiu AVRAM

Este o toamnă frumoasă, 7 noiembrie 2018. La biserica Sfântul Silvestru este Vecernia pentru Sfinții Arhangheli unde oficiază bineînțeles și Părintele Nicolae, ca de obicei. Nimic nu prevestea

ce avea să se întâmple în nici patruzeci și opt de ore... A doua zi, de Sfinții Arhangheli, Părintele nu vine la slujbă; m-am gândit că poate e invitat pe undeva, se întâmpla acest lucru foarte des, mai ales în ultima vreme. După ce s-a terminat slujba, în mașină fiind, am de ales, stânga către birou, sau dreapta către Părinte. O iau la dreapta și intru la Părinte acasă.

Părintele, în pat, epuizat după un frison groaznic făcut dimineață. Prima reacție a mea a fost că are probleme cu „prezența“, mai ales ca mi-a spus că la dânsul a fost „un cutremur de opt grade“. Realizez greu că e vorba de o glumă (Părintele avea puterea să glumescă în starea în care era!!!), referirea era la frisonul pe care îl îndurase. Doamna preoteasă ne lasă singuri și timp de mai bine de treizeci de minute, vorbesc cu Părintele... nu am realizat pe moment că se derula ultima mea întâlnire pământescă, între patru ochi, cu Părintele: au fost patru binecuvântări. Părintele mi s-a adresat cu Laur, lucru foarte rar, mai ales că, de ceva vreme, îl cam necăjisem. Plec, lăsându-l într-o stare relativ bună, dar respira cu dificultate.

După amiază, mă sună doamna Rodica să vedem cum să facem pentru un aparat de oxigen, dar în timp ce vorbeam cu dânsa, Părintele face al doilea frison. Asist neputincios, prin telefon, în direct la douăzeci de minute dramatice... am trecut pe acasă, am luat-o și pe soția mea și am venit la Părinte; acolo, multă lume, se discuta oportunitatea posibilitatea unei internări. În cele din urmă, se ia decizia internării și ambulanța vine pe la 21:30.

Părintele, zâmbind, împarte de pe targă cărți personalului de pe ambulanță! La spital, în jurul orei două dimineața, intră în comă, iar după masă, în jurul orei 17:30, pleacă la Domnul. Până la 17:20 am refuzat să intru la dânsul, spunând că aștept până a doua zi. La trei minute după Trecere, am intrat la Sfinția sa și am rămas stană de piatră: chipul, la fel ca la Marii Duhovnici, nu numai că era liniștit, parcă dormea, dar și zâmbea puțin, ca și când l-ar fi avut în față pe Sfântul Nicolae!!!

Preț de câteva zile, mâna dreaptă a Părintelui, cea cu care binecuvânta, a rămas moale și uneori caldă. Cred că Domnul ne-a dat această alinare, în marea Lui dragoste, să putem accepta pierderea.

Am făcut aceasta relatare pentru că eu nu pot scrie ceva la trecut despre Părinte... Părintele este viu, îl simt în spatele icoanei Maicii Domnului prezent tot timpul!

Dumnezeu să te aibă în pază, Părinte, cel ce ai făcut în fiecare zi duminică în sufletul meu!

V

PĂRINTELE NICOLAE, MĂRTURISITORUL

„Dar cu cât a fost mai mare prigoana, cu atât mai mare a fost curajul celor care, înfruntând bătăile, foamea și frigul, au rămas statornici în credința lor de a-L mărturisi pe Iisus Hristos, Domnul nostru așteptând numai de la El ajutorul și mângâierea, care au și venit la vremea rânduită de Bunul Dumnezeu“

Predica la Duminica a 6-a după Sfintele Paști
(Vindecarea Orbului din naștere)
21 mai 2017, Biserica Sfântul Silvestru

„Frații mei, dragostea este cea care-l înalță pe om (...) Prin dragoste și urmând îndemnul celor care au trecut prin închisoare, să biruim, întotdeauna, genunea, fiindcă prin Cruce ne așteaptă Învierea, întrucât noi aceasta dorim: învierea și propășirea Neamului nostru românesc“

Cuvânt rostit cu prilejul primei Zile naționale
de cinstire a martirilor din temnițele comuniste,
14 mai 2018, Piața Revoluției, București.
Părintele Nicolae Bordașiu

*Graiurile mele auzi-le Doamne! –
Predici pentru Duminici și sărbători de peste an
București, Editura Ama Aediting, 2019*

65. Părintele Nicolae Bordașiu, mărturisorul

Marius VASILEANU

Auzisem de la un prieten despre Părintele Nicolae Bordașiu, ca despre o legendă, dar nu m-am învrednicit să-l caut, chiar dacă mi-am propus asta. Luat cu ispitele zilei, m-am trezit deodată, ca dintr-un vis, când Părintele m-a căutat pe mine.

Împrejurarea merită amintită. Eram redactor-șef al revistei *Adevărul literar și artistic* și în anul 2006 am publicat prin eforturile doamnei Anca Vasiliu, profesor și cercetător la Paris, câteva pagini din *Jurnalul* românesc al cunoscutului teolog Olivier Clément. La acestea s-a adăugat un dialog cu teologul francez, realizat de Anca Vasiliu, în care se vorbea, între altele, despre lipsa oricărei vini a Părintele Andrei Scrima în arestarea celor din lotul Rugului Aprins. Olivier Clément – aflat pe-atunci în ultimii ani de viață – a mărturisit că în anii '50, când Părintele A. Scrima tocmai sosise la Paris, în drumul său spre India, unde primise o bursă, i-a povestit într-adevăr despre miraculosul grup de rugă isihastă care se coagulase la Mănăstirea Antim din București. El, Olivier Clément, a făcut gafa să publice într-un articol ceea ce aflate într-o discuție privată de la Părintele A. Scrima și fără acordul acestuia. Între noi fie vorba, astăzi știm din arhive că articolul respectiv, des invocat, nu avusese niciun rol; bună parte dintre membrii Rugului Aprins erau urmăriți de poliția politică comunistă de ani buni: Sandu Tudor, încă de la finalul războiului. Pe lângă aceasta, unii membri ai Rugului Aprins fuseseră deja arestați înainte de 1958, sub diverse pretexte (Părintele Agathon/Daniil Sandu Tudor, Părintele Roman Braga, Părintele Nicolae Bordașiu, Prof. Anton Dumitriu ș.a.). Așadar, acuzele aduse Părintelui Andrei Scrima au fost cu totul gratuite, inventate de Securitate și rostogolite cu metodă de profesioniști ori reluate fără discernământ, în primul rând în mediile clericale. Pe alocuri, această dezinformare stăruie încă și astăzi. De altfel, întâmplarea nefericită a atras o ruptură între Părintele Andrei Scrima și Olivier Clément, cel dintâi fiind supărat pe bună dreptate pe teologul francez. Legătura lor a fost realuată abia către finalul vieții Părintelui A. Scrima.

Așadar această mărturie a lui Olivier Clément a fost publicată în premieră atunci (vezi „Adevărul literar și artistic“, nr. 843, 1 noiembrie 2006), însoțită, în următoarele două numere ale revistei, de cele câteva amintiri despre călătoriile

teologului francez în România înainte de 1989, unde își reîntâlnise prietenii: Părintele Dumitru Stăniloae, Părintele Nicolae Bordașiu etc.

Foarte cald și prietenos, Părintele Nicolae Bordașiu m-a rugat telefonic să-i dau acele numere din revista condusă de mine în care apăreau paginile semnate de Olivier Clément. Așa l-am cunoscut direct pe Părintele Nicolae Bordașiu – chiar dacă ulterior părea că ne cunoaștem de-o viață, date fiind discuțiile noastre îndelungi, despre Rugul Aprins în primul rând...

Părintele Nicolae Bordașiu era un om foarte generos. A apreciat și m-a îmbărbătat permanent în eforturile mele de cercetare dedicată fenomenului Rugul Aprins.

De-a lungul anilor am participat împreună la câteva manifestări pe această temă. De pildă, în anul 2017, dedicat de Patriarhia Bisericii Ortodoxe Române martirilor și mărturisitorilor din închisorile comuniste, am fost invitat de obștea Mănăstirii Antim să organizez împreună cu Părintele Gamaliel Sima, pe-atunci nevoitor la Antim, astăzi stareț la Mănăstirea Ciolanu – el însuși un ucenic al Părintelui Nicolae Bordașiu – o serie de întâlniri săptămânale dedicate câte unei personalități a Rugului Aprins. Au fost întâlniri mirabile, la care au participat cei foarte puțini dintre studenții Rugului Aprins aflați pe-atunci încă în viață, ucenici, membri ai familiilor, cercetători – conferințe de la care nu putea să lipsească, desigur, Părintele Nicolae Bordașiu. Prezent de două sau trei ori la aceste întâlniri, evocările Părintelui au fost totdeauna încărcate de buna mireasmă a experienței nemijlocite din preajma marilor personalități care au fondat Rugul Aprins: Părintele Daniil Sandu Tudor, Părintele Benedict Ghiuș, Prof. Alexandru Mironescu ș.a. Evocările sale despre momentul în care i-a cunoscut pe aceștia ori pe Părintele Ioan Kulăghin sunt prețioase pagini de istorie.

Poate că, în timp, anumite mărturii ale Părintelui Nicolae Bordașiu despre Rugul Aprins au fost nuanțate, recalibrate. Sunt fenomene firești de reaşezare a memoriei, datorate trecerii timpului, sub influența unor lecturi recente, în urma discuțiilor avute cu alți mărturisitori etc. Ceea ce rămâne este *atitudinea*. Iar *atitudinea* a fost constant aceeași: cea a unui om care a primit *binecuvântarea* întru cercetarea rugăciunii isihaste – căci dincolo de acțiunile, întâlnirile, prelegerile și convorbirile cultural-duhovnicești, aceasta este esența care îi unea cu adevărat pe membrii emblematici ai Rugului Aprins.

Emoția de a participa în fața altarului ca mirean alături de Părintele Nicolae Bordașiu la aceste evocări ale Rugului Aprins – ceea ce s-a petrecut în mai multe ocazii, alteori în spații laice – nu este egalată decât de bucuria de a-l fi cunoscut și de onoarea de a-i fi fost apropiat în ultimii ani. De aceea, cum mi s-a mai întâmplat cu oamenii care au un loc aparte în inima mea, despre Părintele Nicolae

Bordașiu este a doua oară când scriu – prima oară am făcut-o abia după ce a plecat la Domnul, în articolul pe care i l-am dedicat în rubrica mea din revista „Magazin istoric“ (aprilie 2019). Căci este peste măsură de greu să vorbești despre oamenii de care te-ai simțit sufletește foarte aproape...

Inteligența duhovnicească a Părintelui Nicolae Bordașiu, memoria sa trează – până în ultima clipă pământească – umorul său și buna dispoziție, bucuria de a trăi un creștinism viu, credința și patriotismul său, nealterate de închisorile prin care a trecut, sunt doar câteva palide tușe din ceea ce-l definea. Avea o voință puternică, precum majoritatea celor ce au trecut prin închisorile comuniste, niciodată nu te lăsa să-l ajuți să se ridice de pe scaun, prefera să-și strunească propriile-i forțe, pentru a-și mai întări corpul slăbit.

Să ai șansa să fi în preajma unor personalități precum cele evocate mai sus, la care s-ar putea adăuga figura seniorală a Părintelui Arsenie Boca, despre care Părintele Nicolae Bordașiu, din smerenie, a vorbit în public abia către finalul vieții și împreună cu care efectiv a locuit sub același acoperiș în anii '50, atunci când le era mai greu, ca într-o comunitate monahală, înseamnă că Dumnezeu te-a iubit peste măsura obișnuitului.

Într-adevăr, Părintele Nicolae Bordașiu a fost iubit de Dumnezeu, iar Dumnezeu ne-a iubit și pe noi prin *prezența* Părintelui în mijlocul nostru până la o vârstă înaintată, aducându-ne astfel o mărturie vie despre oameni și vremuri care astăzi nu mai sunt. Și Părintele Nicolae, și personalitățile despre care a mărturisit îmbogățesc astăzi *Patericul românesc*...

66. Unul dintre eroi

Traian BODEA

oate, ca majoritatea viețuitoarelor, am prostul dar omenescul obicei de a privi tot ce mă înconjoară sau se petrece în jurul meu din punctul meu de vedere, mai bine zis, cu propriile posibilități de înțelegere izvorâte și formate într-o viață trăită în primul rând printre români și mai ales înconjurat toată vremea de cuvintele limbii române. Evident, printre primele ziceri care mi-au însoțit copilăria, apoi restul vieții, au fost cele legate de credință și biserică. Prin urmare, ca un om obișnuit, fără cutremurări filozofice ce pot crea iluzia unei libertăți totale, m-am simțit legat de religia părinților și a bunicilor mei, neîncercând să evaderez din această matrice. Așa se explică fidelitatea

mea față de anumite concepte și devenirea unora, odată cu înaintarea firească în vârstă, adevărate speranțe de nezdruccinat.

Refuz să așez în timp, cu exactitate, vestea pe care un bun prieten mi-a dat-o la telefon, evident, cu vocea încărcată de o tristețe imposibil de ascuns: „A trecut dincolo astă-noapte Părintele Bordașiu“. Înainte de a continua discuția a urmat un moment lung de tăcere prelungit de amândoi. Trebuie să recunosc că am primit vestea ca pe o lovitură de ciocan în creștetul capului și pe măsură ce treceau secundele îmi creștea hotărârea să nu accept cele auzite ad litteram. Lucrurile se petreceau după o perioadă când avusesem trei întâlniri cu Părintele și mai multe discuții telefonice. Ultima întâlnire s-a petrecut când, în septembrie 2018, în trecere spre București, o mașină condusă de doamna Bordașiu a oprit în fața casei mele din Beiuș, iar Părintele mi-a dat câteva cărți și o broșură ce cuprindea o descriere ilustrată a unui monument al Marii Uniri, ridicat prin străduințele domniei sale în Săbolciu, satul în care se născuse. Alte două cărți ce îl aveau coautor, apărute în 2018 și lansate la dezvelirea monumentului sunt: **Doi unioniști din Husasăul de Criș, Preoții Gavril Iovan și Gheorghe Bordașiu și De la Săbolciu la Alba Iulia**.

Părintele Bordașiu mi s-a părut, ca și la alte întâlniri, într-o formă relativ bună la cei nouăzeci și patru de ani pe care îi avea. Mergea cu oarecare dificultate, sprijinindu-se într-un baston, dar avea luciditatea și ușurința în exprimare a unui om tânăr și, mai ales, un fel de a pătrunde în miezul lucrurilor pe care îl au doar cei înzestrați cu o inteligență deosebită. Era preocupat de un eveniment ce urma să se desfășoare în Beiuș. Aici, în 1828, și-a deschis porțile a doua școală medie românească din Transilvania, ctitorită de episcopul greco-catolic Samuil Vulcan din bani proprii. În 1943, elevul Nicolae Bordașiu absolvise acest liceu, astăzi Colegiul Național Samuil Vulcan și îmi explica, în timpul scurtului popas la Beiuș venind de la dezvelirea monumentului Marii Uniri din Săbolciu, deci după șaptezeci și cinci de ani de la terminarea liceului, că ar vrea să scrie câteva pagini despre dirigintele lui din clasa a opta, ultima pe vremea aceea, dorind să îi fie publicată lucrarea în **Plai românesc**, revista școlii, număr dedicat aniversării celor o sută nouăzeci de ani de existență. Din păcate, din motive de sănătate, Părintele nu a putut participa la evenimentele legate de sărbătoarea colegiului, dar în numărul 33, din octombrie, al revistei a apărut eseu **Loialitatea unui diriginte** de Părintele profesor Nicolae Bordașiu, cu imaginea domniei sale alături.

Profesorii și elevii cu numele trecut în cuprins au fost încântați de colaborarea cu un vechi vulcanist. Imediat după aducerea revistei de la tipografie, în a doua jumătate a lunii noiembrie, am trimis un exemplar Părintelui. Așteptam un telefon care să confirme primirea, dar au trecut mai multe zile și nu am primit niciun semn de la București. Am sunat eu pe numărul de mobil la care, de obicei,

răspundea vocea atât de cunoscută a Părintelui Bordașiu, dar mi-a răspuns o voce de femeie ce mi-a spus că dânsul nu se simte bine, iar doamna e lângă el. Fără să bănuiesc ceva grav, am rugat să fiu sunat doar dacă Părintele nu a primit revista cu eseul domniei sale, ca să trimit alt exemplar. Au trecut câteva zile fără să fiu sunat și mi-am zis că totul este în regulă, însă, așa cum am relatat, am aflat de la un prieten despre moartea celui care a fost pentru mine un om exemplar, o dovadă că sunt încă români ce nu și-au rupt rădăcinile care îi țin legați de țară, credință și, mai ales, de demnitate.

Afirmam, la începutul evocării mele, despre faptul că reacționez la faptele realității ce îmi umplu viața cu propriile posibilități de înțelegere. Cuvintele îmi vorbesc despre fapte mai mult sau mai puțin legate de convingeri formate printr-o educație începută într-o copilărie când în fiecare duminică mergeam cu familia la biserica din satul meu apropiat de izvorul Crișului Negru, sau când participam la toate câte se întâmplau într-un loc, unde oamenii se salutau după anumite reguli, participau la plăci ajutându-se unii pe alții, ori treceau prin momente importante în viața satului făcând totul sub semnul crucii, a omeniei și bunului simț. Școala și, chiar de la cincisprezece ani, celulele de la Aiud și alte penitenciare pentru deținuți politici n-au schimbat modul meu de a judeca, făcându-mă să prețuiesc mai ales libertatea de a gândi. Sunt convins că au avut aceeași importanță în cristalizarea matricei de formare a personalității Părintelui Nicolae Bordașiu: copilăria trăită în satul Săbolciu, în mijlocul unei familii absolut exemplare, școlile prin care a trecut, cei șapte ani de nesupunere civică față de regimul comunist și nouă ani de detenție politică. Evident, au contat enorm legăturile cu personalități ale vremii începând cu cei din mișcarea **Rugul Aprins**.

Revenind la momentele după ce prietenul meu mă anunțase despre moartea Părintelui, foarte repede am înțeles că, de fapt, acesta nu a murit în sensul unei dispariții totale și definitive. Îmi ziceam, și îi explicam celui cu care vorbeam la telefon, că Părintele Bordașiu, pe care noi îl prețuiam atât de mult încât nu puteam concepe o despărțire obiectivă, a trecut, de fapt, într-o altă realitate, unde vom ajunge și noi nu după prea multă vreme. După discuție, am stins televizorul și, așezându-mă în fotoliu, am încercat să îmi limpezesc gândurile, dar rațiunea refuza să accepte asimilarea unei realități ce încerca să se impună în niște termeni obișnuiți: „a murit Părintele Bordașiu“. Îl văzusem cu puțin timp în urmă și, deși știam că avea nouăzeci și patru de ani, nu observasem semnele unei sănătăți șubrede. Poate mă obișnuisem cu înfățișarea domniei sale și după mai multe întâlniri directe și destul de dese discuții la telefon, adăugând și aparițiile pe unele canale de televiziune, nu mă mai miram de limpezimea sau, în mai mare măsură, de luciditatea cu care omul acesta deosebit vorbea, dar mai ales raționa pe marginea celor ce se petreceau în întreaga lume.

Pe deasupra, era mai activ decât mulți dintre tinerii care se fereau parcă să se implice în orice fel de acțiuni dincolo de cele legate direct de propriile interese. În afara unor activități ce izvorau din calitatea de slujitor al bisericii, Părintele Bordașiu se implica cu energia unui tânăr în treburile de o mare diversitate. Ridicase din bani proprii, dar mai ales cu multă dăruire și insistență, o troiță monument dedicată unor strămoși care, încă din prima jumătate a secolului al XVII-lea, au slujit ca preoți ortodocși în biserica românească din Micherechi, un sat aflat astăzi în Ungaria. Tot prin eforturi personale, a realizat un monument al Marii Uniri în Săbolciu, satul unde își trăiește veșnicia tatăl domniei sale, învățătorul și preotul Gheorghe Bordașiu. A participat, când s-a putut, la congrese ale Asociației Foștilor Deținuți Politici, iar la congresul din 2017, de la Băile Felix, a oficiat la deschidere o slujbă religioasă și i-a dăruit fiecărui participant un exemplar gratuit din cartea **Spovedania unui pelerin rus** către duhovnicul său, tradusă din franceză de dânsul. În timpul unor deplasări în diferite localități din țară, a vorbit, mai ales tinerilor, despre faptul că lupta românilor împotriva regimului comunist nu a fost mai prejos decât a celorlalte popoare din fostul lagăr dominat de Uniunea Sovietică. În 2018 s-a deplasat la München, vorbindu-le românilor de acolo despre Centenarul Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918. Făcuse deplasarea în ciuda celor nouăzeci și patru de ani pe care îi avea și a problemelor de sănătate, dintr-o pornire ce se putea naște doar într-un suflet plin cu iubire de țară.

Toate acestea mă făceau să accept cu greu vestea că Părintele Bordașiu a plecat dintre noi spre cele veșnice. Cu capul în mâini, în locul unde mă așezasem imediat după aflarea veștii, încercam să mă împac cu ideea imposibilității de a îl mai întâlni sau a îi mai auzi vocea măcar la telefon. Conștientizam cât e de neobișnuit faptul că mă simțeam atât de legat de un om pe care îl cunoscusem abia cu câțiva ani în urmă, dar gândindu-mă bine, îmi puteam explica ușor motivul. Categorie, ce ne lega mai mult erau anii de închisoare, când amândoi purtam zeghea cu CR (contrarevoluționar) pe spinare. Nu stătusem în aceeași celulă, dar am avut „onoarea“ să zăbovim în două dintre cele mai afurite penitenciare ale gulagului românesc: Oradea și mai ales Aiudul. De câteva ori am vorbit despre cele două locuri ale detenției politice din România, unde aproape am uitat culorile cerului. Își amintea și dânsul despre perioadele lungi de la Oradea, când nu eram scoși la cele douăzeci de minute de plimbare la care ne dădea dreptul regulamentul închisorii. În volumul **Rezistența anticomunistă în întrebări și răspunsuri** publicat de Cristina Liana Pușcaș în 2017, Părintele răspunde întrebării ce se referea la timpul rezervat plimbării în curte cu puține cuvinte: „Cât am stat la Oradea nu țin minte să fi fost scos în curte, la plimbare“. Nici la Aiud ieșirile deținuților politici în solarul închisorii nu erau prea dese. La fel de rare erau și ieșirile la dușuri. Ca și autorul acestor rânduri, nici Părintele nu își amintea de

zilele dedicate spălatului. Despre perioada detenției nu am vorbit în timpul scurtelor întâlniri față în față, dar convorbirile la telefon ne purtau uneori cu peste șaiszeci de ani în urmă și, de obicei, ne aminteam lucruri greu de crezut de cei care nu au stat după gratii și jaluzele. De pildă, mă întreba în timpul unei discuții la telefon dacă am destul aer. Nu înțelegeam rostul întrebării, așa că am spus: „Părinte, aer am destul! Altele îmi lipsesc“. Mi-a explicat imediat despre ce era vorba: „Nu știi cum e la Beiuș vremea, dar la București vara asta ne-a ars și gândurile. Îți amintești, cred, vara la Aiud în 1957. În celula în care eram, stăteam toți deținuții și eram tare înghesuiți, la rând, să ne așezăm sub fereastră, ca să inspirăm mai mult aer proaspăt“. Îmi aminteam și am adăugat o ciudățenie mai greu de crezut într-o lume normală: „În vara aceea, părinte, am mai învățat ceva de la colegii cu mai multă experiență în detenție. A fost prima și ultima dată când mi-am spălat cămașa într-o gamelă...“ „Deși până și apa era o problemă“, a completat Părintele Bordașiu.

Într-una dintre primele convorbiri telefonice aflasem de la dânsul încă câteva lucruri care ne legau. De fapt, Părintele mă căutase după ce citise o carte a mea despre perioada când fusesem în închisoare. Îmi amintesc bine când, răspunzând la un apel cu un număr necunoscut, am schimbat niște informații despre motivele arestării și apoi ale condamnării noastre într-un tribunal militar. În cartea mea aflate despre faptul că răspândisem câteva manifeste în orașul meu și îmi spunea, comentând acest mod de a protesta împotriva regimului comunist, că fusese condamnat în lipsă, printre altele, și pentru redactarea unor manifeste împreună cu alți participanți la mișcarea **Rugul Aprins** care se închegase la Mănăstirea Antim din București. Bănuind că securitatea îl va aresta, a hotărât să se ascundă și îmi amintesc bine cele câteva cuvinte prin care își explica reacția: „Șapte ani am întors spatele comunismului, dar duceam în spate douăzeci de ani de temniță grea, o condamnare în lipsă“. Nu cred să fi uitat ceva din schimbul de cuvinte avut în timpul primei convorbiri telefonice, cu nu mai mult de trei ani în urmă.

Trebuie să mărturisesc că perioada, din păcate, prea scurtă de timp de când l-am cunoscut pe Părintele Nicolae Bordașiu, mi-a permis să cunosc un om, din toate punctele de vedere, deosebit. O discuție, oricât de scurtă, cu dânsul, un simplu schimb de cuvinte făcut într-o împrejurare ce nu permitea o conversație pe o anumită temă, îți dădea speranța unei certitudini, a unei posibilități de a mai trăi, chiar la o vârstă când e tare greu să mai găsești împliniri pe plan personal, într-o atmosferă în care demnitățile, onoarea sau puritatea suflătească își au un loc bine definit.

Cunoscusem în celulele Aiudului sau în alte închisori, destui oameni al căror comportament în niște condiții deosebit de vitrege a fost pentru mine, un tânăr abia trecut de cincisprezece ani, un model pe care îmi dădeam seama că trebuie

să îl urmez cu orice preț. Atunci, îi admiram pe oamenii aceia și cunoscându-l pe Părintele Bordașiu, mi-am dat seama că mulți dintre ei, din fericire, încă există. Nici bătrânețea, nici prea multele încercări din anii comunismului nu au reușit să îi scoată din matricea lor.

Și în momentele când stăteam cu capul în mâini după aflarea veștii despre moartea omului de care mă simțeam atât de legat, printre multele gânduri ce îmi treceau prin minte, fiind imposibil să le domolesc, unele mă ajutau să îmi întăresc convingeri în privința destinului poporului meu. Îmi ziceam că, dacă după o istorie atât de vitregă mai sunt oameni care, prin modul în care și-au trăit viața, au fost credincioși aceluiași principii ce îi așează pe un soclu al nemuririi, a pătruns ceva și în ființa generațiilor mai tinere și vor duce în viitor tot ce este mai nobil și mai virtuos în poporul român. Părintele Nicolae Bordașiu a fost, de fapt este, unul dintre acești oameni.

Aminteam câteva motive pentru care eu mă simțeam apropiat de cel cunoscut de puțin timp și, fără să vreau, îmi veneau în minte locuri unde am ajuns amândoi, chiar dacă în momente diferite. Mai ales, după evenimentele din octombrie – noiembrie 1956 din Ungaria, atitudinea regimului comunist de la noi față de cei care îndrăzneau să ia o poziție critică devenise mult mai necruțătoare. Modul de a îi ancheta pe cei arestați în toată perioada întocmirii dosarelor ce se puneau pe masa unui complex de judecată revenise la duritatea și lipsa totală de omenie a organelor care efectuau anchetele dinaintea anului 1950 și în primii ani după. Nu pot trece peste cei șapte ani, din 1948 până în 1955, când studentul Facultății de Teologie și a celei de farmacie a „păcătuțit“ prin nesupunere civică ascunzându-se în satul Husasău de Criș unde a trăit aproape șapte ani, fiind apoi arestat și dus la Securitatea din Timișoara. Toată perioada aceea, întorcând spatele regimului comunist, deși fusese condamnat la douăzeci de ani de temniță grea, l-a supus aceluiași pericole ca și pe cei care se refugiaseră în munți luptând uneori cu arma în mână împotriva dictaturii comuniste. Chiar în anii noștri sunt descoperite trupurile unor partizani ce au fost executați de securitate fără a fi condamnați de către o instanță. În luna august, anul acesta, au fost reînhumati într-un cimitir din Alba Iulia șase dintre foștii refugiați în Munții Apuseni ce au fost împușcați fără judecată.

Părintele Bordașiu a rămas în viață, însă a stat nouă ani în penitenciarele pentru deținuți politici. Dintre închisorile prin care a trecut, în două, la Oradea și Aiud, am avut nenorocul să stau și eu. În mod sigur au fost perioade când la Oradea ne despărțeau doar zidurile unor celule și, în mod sigur, la una dintre multele percheziții am stat amândoi în semiîntunericul coridorului cu fața la perete, așteptând să fim cotrobăiți prin buzunare, iar în celule ni se vărsau pe jos și paiele din saltele, deși toată agitația aceea nu avea niciun rost, fiind imposibil

să ducem cu noi, la internarea în penitenciar, ceva care ar fi putut crea probleme. La Aiud poate am fost pe aceeași secție, căutând cu aceeași disperare o gură de aer proaspăt sub gratiile de la ferestrele blocate cu jaluzele sau am stat întinși pe ciment la ordinul răcnit de gardieni după ce un coleg al nostru, Popa Teiuș Ioan, a fost împușcat de un securist din miradorul de pe zidul închisorii, pentru că îndrăznise să îi ceară colonelului Coler, comandantul penitenciarului, să fie dus la medic. Mai erau momente pe care a fost posibil să le fi trăit împreună. Aparent, o călătorie cu trenul nu poate trezi, în mod obișnuit, reacții neplăcute, dar când un deținut era dus în altă închisoare, avea surpriza să își schimbe complet opinia despre o călătorie pe calea ferată, dacă ajungea într-un vagon-dubă construit nu doar să îi transporte pe deținuți spre o destinație, de cele mai multe ori nebănuită, ci și să îi pună în situația de a cunoaște alte suplicii pe care, cu siguranță, nici măcar nu și le imaginaseră. O bătaie la securitate ținea cel mai mult până la leșinul ce se întâmpla destul de repede când anchetatorul era prost dispus, dar adevărata sete, interminabilă, absolut chinuitoare, nu o poți simți în deșert, ci într-un vagon-dubă după ce ai mâncat pâine cu slănină excesiv sărată, acesta fiind singurul fel de mâncare dat deținuților pentru un drum spre alt penitenciar. Nenorocirea era că oamenii ce nu se săturaseră de săptămâni sau luni de zile nici nu se gândeau la posibilele efecte ale sării și consumau toată bucata de slănină ajungând, după puțin timp, să bată în ușa de fier cerând gardienilor însoțitori apă. Acestora le interzicea regulamentul sau, pur și simplu, nu voiau să deschidă ușa pentru a le da lichidul binecuvântat celor aproape morți de sete. Știam când mă gândeam la întâmplările de acest fel că și Părintele trecuse prin aceleași chinuri.

Chiar atunci, după ce aflasem despre moartea lui, regretam că nu apucasem să discut cu Părintele despre prima noastră întâlnire pe care mi-o amintise dânsul când mă sunase prima dată după ce citise cartea mea **Adolescenți în zeghe**, unde relatam propria experiență a detenției. Istoriseam într-un capitol despre prima mea călătorie cu trenul, în calitate de deținut, momentul când coboram în gara Aiud din vagonul-dubă împreună cu alt deținut politic dintr-un sat de lângă Beiuș. Dănilă Roman, domnul Nilă, cum îi spuneam după ce ne-am cunoscut mai bine, era neliniștit, ca și mine, de o întâmplare din timpul drumului, când colegii dintr-un compartiment învecinat cu al nostru băteau cu pumnii și picioarele în ușa strigându-le gardienilor că un coleg al lor leșinase și avea nevoie de ajutor. Dându-și seama de nepăsarea securiștilor, au reacționat și deținuții din alte compartimente. În cele din urmă, s-au produs niște mișcări și vacarmul iscat prin lovirea ușilor a încetat. În timp ce mergeam spre locul indicat pentru adunare de soldații ce ne așteptaseră, Dănilă Roman m-a prins de mână zicându-mi: „Am văzut pe cineva cunoscut și vreau să îl întreb dacă știe ceva despre cel leșinat. Hai, să ne apropiem“. M-a tras spre cel pe care îl cunoștea, un om încă tânăr, însă

vizibil marcat de ce i se întâmplase la securitate și în detenția din penitenciar. Am aflat că un medic deținut, din alt compartiment, îl ajutase pe cel leșinat și acesta își revenise. În timpul drumului spre închisoarea Aiud nu am mai putut discuta cu purtătorul veștii bune, iar în penitenciar am fost repartizați în celule diferite și nu l-am mai întâlnit pe tânărul acela, dar Dănilă Roman mi-a mai spus despre el că era un student bihorean arestat pentru uneltire contra ordinii sociale, întâlnit într-o celulă la Oradea.

Chiar la începutul primei noastre convorbiri telefonice, Părintele mi-a spus: „Frate, eu sunt cel care i-a spus lui Nilă Roman despre revenirea la viață a celui leșinat în vagonul-dubă. Ți-am văzut poza de acum pe coperta din spate a cărții, dar nu semeni cu puștiul din gara Aiud. Tare mă bucur că ne revedem, dar ce bine ar fi, dacă am arăta ca atunci“. Nu după multă vreme, am primit de la dânsul cartea **Mărturii pentru iubire** și pe lângă dedicația de pe prima pagină, am găsit o vedere cu biserica „Sfântul Silvestru“ pe care o păstrez tot între paginile cărții. Redau ce mi-a scris pe ilustrată: „Stimate și iubite frate, când am luat în mână cartea **Adolescenți în zeghe**, nu am crezut că mă voi regăsi și eu între paginile ei. Nu eram chiar adolescent, dar am fost contemporan și cu liceul din Beiuș și cu cele întâmplate la Oradea sau Aiud. Citind am retrăit cumplitele vremi și am admirat realismul rememorării lor“. Așa cum se întâmplase și când am reîntâlnit, după zeci de ani, pe cineva dintre cei cu care fusesem în detenție dar și pe oricare dintre foștii deținuți politici din perioada comunistă, fără să îl fi întâlnit până atunci, nu îmi puteam stăpâni un puternic sentiment de solidaritate, mi se întărea convingerea că toți foștii purtători ai zeghei cu CR pe spinare facem parte dintr-o familie, suntem legați prin sângele care, unora dintre noi, ne-a curs în timpul lunilor petrecute în anchete la securitate, prin foamea, căldura excesivă și lipsa de aer din verile toride sau frigul ce ne însoțea tot timpul, prin momentele de disperare când pierdeam orice umbră de speranță. Au fost foarte dese momentele de susținere reciprocă între deținuții politici în timpul unor încercări la care erau supuși în prea multele clipe ale vieții după gratii.

Poate exagerez cu prea dese divagații, având în vedere că îmi propusesem să aduc un omagiu unui om exemplar, însă toate au legătură cu un cadru care, din păcate, l-a inclus și pe dânsul. Îmi amintesc un moment ce scoate în evidență o trăsătură definitorie a unui prieten comun, trăsătură care îl caracteriza, sunt sigur, și pe Părintele Bordașiu. După sosirea la Aiud, când îl cunoscusem, mai bine zis îl văzusem prima oară și pe dânsul, am avut norocul să fiu repartizat pentru o prea scurtă perioadă cu Dănilă Roman. În zilele acelea, aproape la fiecare masă de prânz sau la cină, purta ușor limba prin gamelă și dacă găsea o bucățică mai consistentă prin zeama, de multe ori, prea lungă, o puneă în gamela mea zicându-mi, ca să ocolească un posibil protest din parte-mi : „Lasă, băiatule, tu încă mai

crești!“ La fel făcea comandorul Enescu în altă celulă a Aiudului, după ce mă întorsesem după șapte zile de „neagra“ în Zarca, când mâncasem doar de două ori câte o jumătate de gamelă de arpacaș la prânz și arătam ca o umbră. Sunt sigur că la fel ar fi procedat cu un coleg, într-o situație asemănătoare, și Părintele Bordașiu.

Îmi întărește această convingere un fapt ce s-a repetat de câteva ori în scurta perioadă de după prima noastră convorbire telefonică. Îi trimiteam prin poștă câte un exemplar din cărțile mele la fiecare apariție. Invariabil, după volumele ajunse la dânsul, mă suna zicându-mi: „Trimite-mi, te rog, cu ramburs încă zece exemplare“. Rambursul cuprindea, îmi explicase asta cât se poate de clar, și prețul volumelor. În ultima perioadă trimiteam cărțile fără ramburs. Le dădea, evident, gratuit, cunoștințelor, știind că eu nu puteam organiza lansări în București și nu eram atât de cunoscut încât editurile cu care colaboram la începutul activității mele ca scriitor să își permită ediții prea bogate, ce ar fi îngăduit cărților mele să ajungă măcar într-o librărie din București. Aceași generozitate o dovedise și la Congresul AFDP de la Băile Felix, când dăruise câte un exemplar dintr-o carte a dânsului fiecărui fost deținut politic prezent în sală.

Sunt încă multe fapte, împrejurări și situații pe care cei trecuți prin gulagul românesc le-au trăit, cu mici variații, la fel, cu aceeași intensitate și cu foarte puține excepții; toți am purtat cu noi consecințele unei condamnări de multe ori nedrepte și, după ce ne-am întors într-o închisoare mai mare, am avut parte de o falsă libertate prefăcându-ne, cei care nu am putut ori nu am vrut să ne părăsim țara, că nu vedem gratiile de la granițe sau că nu ne pasă de cozile la butelia de gaz ori la rația de carne așa cum în închisoare ne obișnuisem cu așteptatul la rând ca să ne luăm gamelele cu terci. Am fost, cred, implicați toată vremea într-o luptă ca să putem trăi cu demnitate, fără să ne compromitem măcar în proprii ochi. Categorie, Părintele Bordașiu a câștigat această luptă, așa cum învinsese și după gratii toate opreliștile ce apăreau la fiecare pas. A făcut lucrul acesta nu prin compromisuri, prin abateri de la demnitate și normele morale, ci prin hotărâre, prin neabateri de la principiile care l-au însoțit toată viața și, mai ales, prin credință în Dumnezeu și rugăciune.

Sunt oameni greu de cunoscut, chiar dacă ai trăit lângă ei o perioadă lungă de timp, dar pe alții îi poți cunoaște după câteva întâlniri, mai ales că în foarte multe cazuri nici nu încearcă să se ascundă, rămânând mereu aceeași în ceea ce privește felul de a fi, de a se raporta la lumea din jurul lor și își tăinuiesc foarte rar sentimentele. Din această categorie mi s-a părut că face parte și Părintele. Pe deasupra, avea o bunătate pe care, fără să o afișeze ca pe un stindard, nu o ascundea când trebuia să se manifeste într-o împrejurare sau alta. Am discutat în timpul unei convorbiri telefonice despre poezie, dânsul citind din poeziile mele. Mă întrebasese dacă îmi mai amintesc unele dintre poeziile lui Radu Gyr sau Nichifor Crainic,

învățate mai ales la Aiud. Își amintea, la cei peste nouăzeci de ani, multe dintre versurile celor doi poeți. L-am întrebat însă ce părere are acum despre Nichifor Crainic, omul. Știa că acesta cedase uneori bățăilor și șantajului anchetatorilor și a celor din administrația închisorilor, trădându-și colegi de celulă. Mai avusesem această discuție și cu alți deținuți înainte de eliberare, dar mai ales după 1990 în timpul întâlnirilor la diferitele congrese ale AFDP. În majoritate, colegii mei din detenție îi condamnau fără nicio rețineră pe cei care cedaseră presiunilor de orice fel și, oricât ar fi prețuit poeziile lui Crainic, îl blamau pe autorul lor. Părintele era mult mai înțelegător și, chiar dacă discuția noastră pe această temă nu a durat foarte mult, am înțeles motivele. Privea cu prea multă luciditate cele întâmplate la noi în perioada comunistă și înțelesese din tot ce trăise în toți anii de reclusiune și în cei șapte ani când fusese ascuns că nu toți oamenii pot suporta presiunile dintr-o anchetă la securitate sau bățăile și șantajul la care erau supuși în închisori. Îmi amintesc aproape exact câteva dintre spusele Părintelui ca răspuns la întrebarea pusă privitor la atitudinea lui Nichifor Crainic. Și vocea îi devenise mai gravă când mi-a răspuns: „De multe ori greșim când ne lăsăm duși de primul impuls. Fără discuție, nu putem fi de acord cu delatorii, dar dacă ne punem întrebarea cine e primul vinovat că oamenii ajung să își trădeze propriile rude sau colegii de suferință, ajungem la un adevăr, poate, ciudat: vinovați sunt, în primul rând, cei care purtau uniforma cu albastru la petlițe și epoletă. Ei supuneau oameni, de prea multe ori nevinovați, la cele mai cumplite torturi și din păcate, noi ne revărsăm furia asupra unor nenorociți ce au fost doar victime. Nu știu dacă ai auzit, însă Crainic spunea de multe ori când era introdus într-o celulă deținuților de acolo ca să nu vorbească despre lucruri ce nu trebuiau știute de cei din administrația închisorii, pentru că, dacă va fi bătut, el va spune tot ce a auzit“. Poate să fi schimbat unele cuvinte, dar nu am uitat nicio idee. Bun cunoscător al culturii franceze, Părintele, care fusese bursier în Franța, a adăugat: „Francezii nu îi scot din librării pe scriitori ce au colaborat cu nemții, doar scriu pe o banderolă a cărții expuse în vitrină: colaborator! La ce ne-ar servi să îl scoatem astăzi pe Sadoveanu din toate bibliotecile, chiar dacă pe lângă **Frații Jderi** el a scris și **Mitrea Cocor**, laudând colectivizarea“.

Din câte am putut constata, în foarte scurta perioadă după ce l-am cunoscut sau din pagini scrise de dânsul, mai mult decât în mod obișnuit, Părintele Bordașiu se simțea legat de locurile de obârșie, deși încă înainte de arestare a trebuit să trăiască pe alte meleaguri. Abia începutul școlii primare l-a făcut în satul natal, frecventând apoi cinci clase de liceu la Oradea, iar ultima la Beiuș. Au urmat apoi studiile la Facultățile de Teologie și Farmacie, șapte ani grei de nesupunere civică și nouă în detenție politică. După eliberare, a trebuit să muncească ca muncitor și apoi ca tehnician la Institutul Ioan Cantacuzino ca, în cele din urmă,

să fie numit profesor la Seminarul Teologic Ortodox din București. În 30 noiembrie 1969 a fost hirotonisit preot, urmând și studiile de doctorat la Facultatea de Teologie, iar în 1973 a continuat studiile la Paris. Din august 2003 va fi numit Paroh al Bisericii „Sfântul Silvestru“.

Această viață tumultuoasă l-a ținut departe de ținuturile bihorene și de Săbolciu, satul natal, unde însă s-a întors de câte ori a fost posibil, lăsând semne cum sunt monumentele de la Micherechi sau Săbolciu prin care îi omagiază pe străbunii lui sau pe oamenii ce i-au marcat viața, cum au fost tatăl său, preotul Gheorghe Bordașiu, P.S. Nicolae Popoviciu sau ieromonahul Arsenie (Zian) Boca. Despre Oradea și orădenii însemnați pentru el, Părintele Bordașiu a scris multe pagini sau și-a marcat prezența printr-o donație de carte, cum a fost cea de la Congresul AFDP desfășurat în 2017 la Băile Felix, ori prin participarea printr-un volum dedicat Centenarului Marii Uniri în calitate de coautor. Ca beiușan, absolvent, ca și Părintele Nicolae Bordașiu, al Colegiului Național „Samuil Vulcan“, am fost plăcut impresionat atunci când, deschizând revista „Plai românesc“, numărul dedicat aniversării a o sută nouăzeci de ani, am găsit la pagina șapte o fotografie a dânsului în partea stângă, sus, iar în dreapta un text, pe două pagini de format mare, cu titlul: **Loialitatea unui diriginte.**

Dincolo de istoricul ajungerii Părintelui la acest liceu sau de aprecierile elogioase la adresa unui profesor de gimnastică, preot ca marea majoritate a profesorilor și diriginte al unei clase mari, de patruzeci și cinci de elevi, am fost impresionat de mulțimea de amănunte despre școală, despre colegi, despre circumstanțele în care se desfășura atunci, în plin război mondial, învățământul, oamenii școlii zbătându-se să păstreze „dimensiunea națională“ a școlii ctitorite cu o sută nouăzeci de ani în urmă de Episcopul Samuil Vulcan, cum precizează autorul articolului. Încă de la începutul alineatului al patrulea, face un portret, creionat în linii clare, al dirigintelui clasei sale, Victor Marian, profesorul de gimnastică, punând accentul pe latura morală a personalității acestuia. Este remarcabilă rememorarea sumară, dar edificatoare, a unor trăsături ce îl definesc pe acesta: „Era profesorul Victor Marian un om sobru, dar nu distant, era preot, dar nu bigot, era familiar cu elevii, dar nu trecător cu vederea al abaterilor disciplinare. Elevii clasei erau din diferite medii sociale, aproape toți din mediul rural. Dirigintele este cel care i-a învățat primele reguli de comportare în societate“.

Pentru autorul acestui omagiu, cel care a creionat portretul unuia dintre profesorii săi a prins în acest crochiu o parte din propria personalitate. Evident, se pot adăuga multe trăsături și toate întregesc imaginea unui om deosebit, ce ar fi potrivit ca model de viață pentru oricare dintre noi.

Imaginea ce îmi apare în minte de câte ori mă gândesc la Părintele Bordașiu este a unui om în vârstă care parcă devine mai tânăr, se metamorfozează, când începe să vorbească. În alt plan de idei, sunt tentat să îl compar, fără să vreau, cu cei din închisorile comuniste ce arătau, uneori, ca niște umbre, dar se plasau prin felul de a reacționa, în condiții de detenție sau după eliberare, la orice provocare pusă în fața lor de vitregiile vieții, printre eroi. Preotul profesor Nicolae Bordașiu este, prin modul cum și-a trăit viața, unul dintre ei.

Revenind, în final, la considerațiile de la începutul demersului meu, poate, prea mult legate de propria persoană, și recunosc asta, amintesc afirmația că fiind prea legat de concepția despre viață a poporului în mijlocul căruia am trăit, de modul în care acesta se raportează la trecut, dar și la viitor, nu pot accepta ideea dispariției unor oameni prin plecarea undeva, într-un spațiu nedefinit făcând imposibilă o reîntâlnire într-un viitor neprecizat, însă cert. Vestea morții Părintelui Bordașiu a fost la început amară, dar revenind la o gândire echilibrată, mi-am zis în timp ce chibzuiam la moartea părinților mei: „Se duc într-o lume în mod sigur mai bună, fără suferință și durere, dominată de verdele nesfârșit din împărăția cerului“. După momentul lung de limpezire a gândurilor la aflarea veștii, nespuse de triste totuși, am continuat discuția cu colegul care mă anunșase aflând de la el că Părintele nu se chinuise; a coborât într-o comă adâncă și apoi a trecut în lumea de dincolo. De fapt, a căzut pe gânduri hotărând să se apropie deplin de Dumnezeu.

Suntem siguri, părinte, că ați ajuns în paradis. Odihniți-vă în pace!

67. 100 de ani închinați credinței ortodoxe, o sută de ani închinați României

Vasile IAMANDI

 orbim despre un om care după nouăzeci și patru de ani de trudă, calvar, luptă și suferință a trecut la Domnul. Dar nu este vorba de un om obișnuit, este vorba de un preot, despre Părintele Nicolae Bordașiu.

Putem spune fără teamă de a greși că ne aflăm în fața a o sută de ani închinați credinței ortodoxe la sânul căreia s-a născut și pe altarul căreia a slujit și a suferit, fără să fi fost învins și fără să fi cedat nicio clipă, un om a cărui singură vina era credința în Dumnezeul nostru. Pe acest Dumnezeu L-a iubit cu suflet și trup, chiar și atunci când, în închisoare fiind, a fost zilnic înjurat, bătut, călcat în picioare de reprezentanții satanei.

Dar, așa cum spune bardul rezistenței noastre, Radu Gyr:

*„Nu ești înfrânt atunci când sângeri,
Nici ochii când în lacrimi ți-s.
Adevăratele înfrângeri,
Sunt renunțările la vis“.*

Noi putem afirma astăzi cu tărie că Părintele Nicolae Bordașiu nu a renunțat niciodată la visul creștin și ortodox, care i-a călăuzit viața nouăzeci și patru de ani.

O sută de ani închinați țării al cărei cetățean este și va rămâne, o sută de ani închinați României, patria pentru libertatea căreia a luptat și credinței din altarul căreia și-a spus neostoit cuvântul lui, care era cuvântul lui Hristos.

O sută de ani slujind biserica, libertatea, dreptatea și patria pentru care și-a sacrificat anii tinereții, intrând în ceata martirilor care din înaltul cerului străjuiesc calea iertării noastre.

Doamne, odihnește-l în ceata martirilor pe acest neobosit apostol care se va ruga pentru noi!

68. A fost un preot al întregii țări

Sorin Roșca STĂNESCU

La 9 noiembrie 2018 s-a stins din viață, iar trupul său, însoțit de sute de enoriași și de un număr impresionant de mare de preoți veniți de pretutindeni, a fost înmormântat la Mănăstirea Cernica, la mică distanță de locul în care, atunci când era student la Teologie, s-a petrecut o importantă cotitură în viața lui. Mergând pe lângă Biserica „Sfântul Lazăr“ din incinta Mănăstirii Cernica, a auzit o melodie cu totul și cu totul aparte. Era o liturghie făcută de Mitropolitul Neculai de Rostov, la care participa și Părintele Ioan cel Străin.

Atunci l-a cunoscut pe acesta din urmă și l-a invitat în cercul pe care îl inițiasse la Mănăstirea Antim. Se chema „Rugul Aprins“. În scurt timp, Ioan cel Străin a devenit mentorul spiritual al „Rugului Aprins“ și, implicit, al lui Nicolae Bordașiu. Iar „Rugul Aprins“ și asociația Tineretului Ortodox Studențesc, pe care a condus-o Bordașiu, au devenit contraponderi ale Uniunii Tineretului Muncitor, organizație creată de Partidul Comunist.

Din acest motiv, Bordașiu, care studia simultan la Facultatea de Farmacie și la Teologie, a devenit o țintă importantă a Securității. În 1948, a fost condamnat

în lipsă la douăzeci de ani de închisoare. Timp de șapte ani a stat ascuns în podul gospodăriei unor țărani. În 1955 a fost descoperit de Securitate, iar până în 1964, deci nouă ani, a făcut temniță grea politică la Timișoara, Jilava, Oradea și Aiud. A continuat Golgota urcată de tatăl său, preot și el în Ardeal, condamnat la moarte de regimul hortist, dar făcut scăpat ca prin minune de niște țărani. Pentru ce vină? Pentru vina de a fi fost un dascăl și un luptător al Unirii, prezent la Câmpia Libertății de la Alba Iulia. Și aceeași Golgotă a mai fost o dată urcată de bunicul său, tot preot ortodox, care a fost pus să își sape singur groapa, urmând să fie împușcat de aceiași hortiști și făcut scăpat tot de țărani, de astă dată de țărani maghiari.

În 1964, fiind reabilitat ca toți ceilalți deținuți politici, calvarul lui Bordașiu s-a încheiat. Și au urmat o istorie și un drum pline de lumină, care îl fac să trăiască veșnic în inimile celor care l-au cunoscut sau ale celor care, în viitor, îi vor cita scrierile pline de simțire. Un moment cheie al înălțării sale spre cele spirituale a fost contactul cu Părintele Galeriu, părinte al întregii țări, cum l-a caracterizat Bordașiu, care l-a luat alături atât la Institutul de Teologie, unde amândoi au fost dascăli, cât și la Biserica „Sfântul Silvestru“ din București, lăcaș de cult ortodox zidit pentru prima dată în 1873 de Jupân Pârvu și Jupâneasa Stanca. În 1925, Biserica a primit hramul Sfântului Silvestru, pe lângă hramul principal al Adormirii Maicii Domnului. După ce Părintele Galeriu a trecut în cele veșnice, în 10 august 2003, Părintele Bordașiu a continuat să slujească aici până în noiembrie 2018.

Și el, Nicolae Bordașiu, a fost un preot al întregii țări. Prin suferința lui ne-a făcut mai liberi. Prin credința lui ne-a apropiat pe toți cei care l-am cunoscut mai mult de Dumnezeu. Iar astăzi ne amintim de el ca și când ar fi viu. El este viu.

VI

CANTACUZINIST DE OCAZIE, INTELECTUAL DE ALEASĂ SPIRITUALITATE

„Și-atunci a acceptat să fiu angajat la Institutul Cantacuzino pe post de muncitor. Și așa am ajuns îngrijitor de animale de experiență... până-ntr-o zi... Apoi am fost chiar ales într-un colectiv care a pregătit prima șarjă de gamaglobulină românească din sânge retroplacentar“.

Părintele Nicolae Bordașiu,
Emisiune TVR 1 - Părintele Nicolae,
slujitorul sufletelor noastre

69. Cantacuzinist de ocazie, intelectual de aleasă spiritualitate

Marian NEGUȚ

ândva, prin anii 60, intern fiind la Institutul Cantacuzino, am fost cooptat să lucrez temporar într-o echipă de cercetare condusă de chimistul Szegoli Gheza. Eram singurul medic bacteriolog într-o echipă de chimiști care se angajaseră să studieze compoziția în baze azotate a ADN-ului bacterian, caracteristică propusă de o serie de bacteriologi americani drept criteriu definitoriu în taxonomia bacteriană.

Novice în Institut am fost frapat de existența în această echipă a unui laborant, Nicolae Bordașiu, cu un comportament deosebit prin spiritualitate, prin competențe și profesionalism. „Tovarășul” Bordașiu se situa mult peste nivelul de pregătire al celorlați laboranți și mărturisesc și astăzi că discuțiile de atunci cu dânsul imi făceau o deosebită plăcere. Era o fire blândă, atrăgătoare, lipsită de emfază față de ceilalți „colegi” care îi arătau vădit un respect aparte.

Nedumerirea mi-a dispărut atunci când am aflat că „tovarășul” Bordașiu fusese student la Facultatea de Farmacie. O lungă perioadă nu l-am văzut în Institut. Doamna Rodica Bordașiu, care peste mulți ani a devenit colaboratoare în laboratorul de Enterobacterioze, mi-a spus că Nicolae urmas cursurile Facultății de Teologie și că a devenit paroh la Biserica Sfântul Silvestru din Sectorul doi.

Într-o convorbire cu preotul Fecioru, distins cadrul didactic la Facultatea de Teologie și paroh al Bisericii Cuțitul de Argint, am fost plăcut impresionat să aud o părere de o remarcabilă admirație față de Părintele Nicolae Bordașiu: *„intelectual de aleasă spiritualitate, martir al convingerilor și credinței sale neștrămutate”*.

Nicio alta părere nu putea să definească mai bine personalitatea Părintelui Bordașiu, „cantacuzinist” de ocazie, rămas atașat oamenilor din acest Institut până în clipele cele din urmă.

L-am întâlnit ulterior ocazional și ne-am bucurat de aceeași considerație și respect ca în anii în care eram „tovarăși”.

Devenit preotul de suflet al multor „cantacuziniști”, care l-au considerat de-al lor, impresionați de bonomia și spiritualitatea sa deosebită, împărtășită cu generozitate, Părintele Bordașiu a devenit cunoscut în Institutul Cantacuzino din București ca o personalitate spirituală de adopție, căruia îi datorăm respect pentru respectul demonstrat de el acestui Institut.

70. Părintele prin care Dumnezeu ne asculta și ne vorbea limpede

Irina CODIȚĂ

 -a primit sub patrafrul său duhovnicesc fără rezerve, târziu, când din mila Bunului Dumnezeu am fost călăuzită de viață spre propriile mele adâncuri, în care se păstrau icoanele bunicelor mele. Ele mă purtasera cândva, când eram mic copil, spre porțile Bisericii.

L-am avut alături ca sfătuitor și rugător împreună pentru botezul copiilor, pe care l-am pus la cale cu mâna pe icoana Maicii Domnului de pe iconostasul Bisericii Silvestru. L-am avut alături la cununie, ca Părinte spiritual, apoi în momentele de cumpănă de dinainte și de după pierderea mamei mele și încă în alte nenumărate ocazii în care am simțit nevoia unei alinări sau binecuvântări pentru ceea ce aveam de făcut.

Amintesc aici doar experiența pe care am avut-o în perioada în care mama se pregătea să treacă la Domnul, exemplară pentru profunzimea mijlocirii pe care o înfăptuia Părintele Nicolae, între fiecare credincios și Bunul Dumnezeu. După o suferință fizică și sufletească îndelungată, aflată la spital, în reanimare și nerăspunzând la medicația de reechilibrare, mama mea, care nu ne mai dăduse de zile bune semne că ar înțelege ce se petrece cu ea, a deschis ochii brusc într-o zi, i-a pironit în ochii mei, apoi a întors capul spre ventilatorul mecanic și iar spre mine, și mi-a făcut semn cu capul să nu mai insistăm cu manevrele de ventilare. Am simțit că mi se taie picioarele, am plecat de la spital direct la Părintele, care mi-a spus: „Aduceți-o acasă, are multă nevoie de voi!”. L-am ascultat. Mama a plecat după câteva zile, împăcată, cerându-mi să o țin de mână în momentul trecerii, de care se temuse o viață întreagă.

Părintelui Nicolae, nu trebuia să îi spui prea multe. Te simțea, te înțelegea, îți vorbea cu puține cuvinte, cu simplitate și cu căldură omenească, dar întotdeauna cu temei adânc și neclintit, venit din propria rugăciune și comunicare cu Dumnezeu.

Cuvântul cobora prin glasul blând al Părintelui, limpede ca cristalul, îți pune în ordine gândurile și simțirile, ajutându-te să îți găsești calea și liniștea.

Îți sărutăm dreapta, cu care de atâtea ori ne-ai mângâiat și ne-ai șters lacrima de pe obraz, Părinte! Irina Codiță

71. Abia așteptam duminica

Mia ZAMFIR

Preotul Nicolae Bordașiu n-a murit, el trăiește prin noi toți, cei ce l-am cunoscut ca fiind un om deosebit. Un om bun, blajin, un mare învățat, un om atent la nevoile aproapelui său și apropiat de enoriași, un român adevărat, un om plin de har, un om modest, dar și vesel și cu simțul umorului.

L-am cunoscut după ce a ieșit din închisoare, fiind repartizat de forțele de muncă la Institutul Cantacuzino, singurul angajator care l-a acceptat la acea vreme, instituție unde lucram și eu. Acolo a făcut parte dintr-un colectiv care a preparat pentru prima dată în România gama globulina din ser placentar.

Formasem un grup de prieteni care mergeam la Biserica Sfântul Silvestru în fiecare duminică și după slujbă, ne adunam acasă la el unde luam masa împreună și Părintele ne povestea viața lui grea din tinerețe. Eram impresionați de tot ce auzeam. Apoi ne povestea despre viețile sfinților și tot felul de învățături.

Despre Părintele Nicolae s-au scris multe lucruri frumoase – un om deosebit care te asculta, te îndruma, te învăța, făcându-te astfel să fii aproape de Biserică, să fii un om bun și te simțeai foarte bine alături de el și de soția lui, preoteasa Rodica Bordașiu. El și Rodica au fost un „tot”. Ea l-a ajutat foarte mult în tot ceea ce a făcut pentru biserică, pentru enoriași, pentru toți cei din jurul lor. Se completau reciproc și erau o familie model.

Eu am primit de multe ori ajutor de la ei: Părintele se ruga pentru probleme mele, iar Rodica a mers cu mine la specialiști, m-a încurajat, a fost alături de mine și iată-mă ajunsă la vârsta de optzeci și doi de ani. Sunt mândră de anii mei pe care cu ajutorul lui Dumnezeu i-am împlinit de curând. Am amintiri foarte plăcute alături de familia Bordașiu. Abia așteptam duminica să merg la slujbă și apoi la ei acasă. Toți mesenii ascultam cu drag ce ne povestea Părintele Bordașiu. Eu plecam acasă mulțumită sufletește și cu multe învățăminte care-mi ajutau zi de zi.

Acum întâlnirile noastre s-au rărit pentru că ne este din ce mai greu, mulți dintre noi am ajuns la vârste înaintate, dar Rodica nu a rămas chiar singură... este cu noi toți cei ce o cunoștem și o iubim și o prețuim și este în primul rând încă alături de preotul Nicolae care de acolo din Ceruri o ocrotește și o ajută să-și ducă toate greutățile.

VII

TINERII DE ALTĂDATĂ

*„Ce cuvânt minunat a rostit tânărul acesta: Toate le-am păzit din tinerețile mele!
(...) De aceea, iubiții mei, ascultând pe tânărul din Evanghelia de astăzi, fiecare să
ia aminte și să se gândească la creșterea pruncilor, la modul în care pe tineri,
oricare ar fi vârsta lor, îi poți ține aproape de inima iubitoare de mamă
și de dragostea de Dumnezeu a Bisericii“.*

Părintele Nicolae Bordașiu,
Predica la Duminica a 30-a după Rusalii
(Dregătorul bogat) - 29 noiembrie 2009,
Biserica Sfântul Silvestru

*Graiurile mele auzi-le Doamne! –
Predici pentru Duminici și sărbători de peste an,
București, Editura Ama Aediting, 2019*

72. Părintele Nicolae, punctul de referință

Laura și Mibai PANAIT

tau în fața foii de hârtie și nu știu cu ce să încep. Sunt atâtea de spus, de povestit, încât pur și simplu nu știu cu ce să încep. Acum, privind în urmă, îmi dau seama ce a însemnat Părintele Nicolae pentru foarte mulți tineri: îți asculta grijile, se ruga pentru tine, se ruga împreună cu tine, îți împărtășea învățătura, îl simțeai aproape în momentele grele.

Simțind nevoia de cunoaștere a tinerilor, Părintele Nicolae a încercat de-a lungul anilor să aducă în sufletul fiecăruia Învățătura lui Hristos, să ne facă pe fiecare să credem în Dumnezeu, să ne schimbăm, să ne deschidem sufletele, să fim mai buni.

Biserica Sfântul Silvestru, unde Părintele Nicolae a fost paroh mulți ani, a devenit după 1990 locul unde foarte mulți dintre noi, tineri în acei ani, am fost martorii unui fenomen. Întâlnirile de „marți de la Silvestru“ nu pot fi uitate ușor, deveniseră punct fix în programul săptămânal al multora. Zeci, sute de tineri participau la slujba de vecernie și apoi ascultau cuvântul de învățătură al Părintelui Nicolae sau al Părintelui Galeriu. Este locul unde s-au legat prietenii adevărate care durează și azi, locul unde mulți tineri s-au cunoscut și mai apoi și-au întemeiat familii, eu fiind unul dintre aceștia.

Astăzi, în această lume în care fiecare își modifică sistemul de referință în funcție de interese, unde binele îți este înfățișat ca fiind rău și răul ca fiind bine, în această societate lipsită de valori morale și creștine, pentru mulți tineri Părintele Nicolae a reprezentat punctul de referință.

Sunt multe lucruri care cu siguranță trebuiau menționate, sunt aspecte care, acum când scriu aceste rânduri, îmi scapă, dar un lucru este sigur: ceea ce s-a întâmplat la Biserica Sfântul Silvestru sub îndrumarea Părintelui Nicolae vreme de mai bine de cincisprezece ani fără întrerupere, marți de marți, a fost un fenomen.

În încheiere, încerc să găsesc cuvintele potrivite pentru a spune ce a însemnat Părintele Nicolae pentru mine și îmi dau seama ca acestea sunt sărace pentru a-mi exprima sentimentele. Cu siguranță a însemnat infinit mai mult decât pentru alți tineri, fiind nașul meu de cununie, nașul copiilor mei. A fost și rămâne un punct de referință. Sărut-mâna, NAȘU'!

73. Toți îl iubeam și îl respectam

Laura COMĂNESCU

-am cunoscut pe Părintele Nicolae într-o zi înnorată de toamnă a anului 1994, când am participat pentru prima dată la o slujbă la Biserica Sfântul Silvestru, alături de alți tineri colegi studenți. Biserica era plină, în ciuda orei târzii și a vremii de afară. Și mai ales ceea ce m-a impresionat și marcat deopotrivă era vârsta fragedă a celor din biserică. Peste multe se așterne uitarea... Dar peste acest moment niciodată... Țin minte ca și acum că slujba, dar mai ales predica, a fost una de suflet, remarcând pe cei trei slujitori ai Domnului: Părintele Galeriu, Părintele Nicolae și Părintele Eliade.

Toți trei aveau în jurul lor mulți tineri. Tineri care mergeau iarna (la întâlnirile europene din diferite orașe) sau vara (la Taize - important loc de pelerinaj, care te învață să accepți multiculturalitatea) să se întâlnească cu alți tineri creștini, dornici să asculte învățămintele bisericesti și să trăiască în meditație și rugăciune.

Am mers la Biserica Sfântul Silvestru până în anul 2007, după care viața mult prea grăbită a făcut să nu mai pot ajunge la acel lăcaș de cult. Desigur, comunitatea ortodoxă a rămas mai săracă după moartea Părintelui Galeriu în anul 2003, dar Părintele Nicolae a continuat să adune tinerii în jurul său și al bisericii. Predicile sale erau pline de har și de învățăminte...

Părintele Nicolae L-a slujit pe Hristos cu multă demnitate, dragoste și credință. Prin rugăciunile sale a supraviețuit în închisoare, ba chiar a dat lumină acesteia. S-a călit și s-a dăruit Domnului nostru Iisus Hristos.

Când ascultai predicile Părintelui Nicolae erai pur și simplu absorbit. De multe ori își deschidea larg mâinile, încercând să cuprindă în ele nemărginirea văzduhului dar și privirile luminoase ale tinerilor din biserică. De multe ori ne dojenea cu multă blândețe. Avea o voce caldă, gravă și profundă în același timp. Vocea sa ajungea în adâncul sufletului fiecăruia dintre noi. Toți îl iubeam și îl respectam.

Avea o energie debordantă. Niciodată nu era obosit sau supărat. Pentru fiecare avea un gând bun și un cuvânt de îmbărbătare. Avea puterea ca în fiecare zi, săptămână, lună să o ia de la capăt. Generațiile de tineri se schimbau, se maturizau. Veneau alții și alții. Dar pentru fiecare avea cuvântul cel mai potrivit. Prin el, Biserica Sfântul Silvestru a devenit un reper pentru București, dar și pentru tineri și maturi deopotrivă.

Plecarea sa la Domnul a lăsat un gol imens pentru toți cei care și-au petrecut tinerețile la Biserica Sfântul Silvestru.

74. Scrisoare pentru Părintele Nicolae

Dana Monica MIZUMSCHI

In această dimineață, mi-am propus să scriu câteva cuvinte despre Părintele Nicolae. Mi-e destul de greu și destul de ușor în același timp. Mi-e greu pentru că nu mai este alături de noi, fizic; pentru că rana pierderii lui atât de neașteptate este încă nevindecată, pentru că mă năpădesc amintirile și dorul.

Îmi este ușor pentru că e ca și când aș vorbi cu el. Și îmi apare în față chipul lui senin și zâmbitor care parcă te invită la dialog.

Mi-am amintit apoi de o metodă propusă de psihologi pentru a-ți alina dorul de cei dragi și plecați dintre noi: să scrii o scrisoare. Asta voi face. Îi voi scrie o scrisoare Părintelui Nicolae.

Dragă Părinte,

(deja după ce am scris acest titlu atât de obișnuit, m-au podidit lacrimile...)

Îți scriu pentru a-ți spune că mi-e tare dor de dumneata.

Au trecut 8 luni de când ne-am luat „la revedere“ și mi-e tare, tare dor de strângerea de mână, de sărutul cald pe obraz, de zâmbetul dumneavoastră.

Mi-e dor să mă mai luați de braț și să străbatem încet-încet toată lungimea bisericii, în drum spre ieșire, ca apoi să mergem ușurel către casă. Drumul era presărat cu enoriași ce mai zăboveau un pic tocmai pentru a vă saluta, a vă săruta mâna, a schimba câteva cuvinte. Pe toți îi știați, „pe fiecare după numele său“ și fiecare primea un strop de bucurie și o binecuvântare.

Povestea mea în legătură cu dumneata, Părinte, a început însă mult mai demult. Chiar după decembrie 1989, adică în 1990 când ați început să organizați la Biserica Sfântul Silvestru, în seriile de marți, întâlnirile tinerilor, făcându-ne astfel cunoscută Comunitatea de la Taize și organizând atât pelerinajele până în Franța, cât și Întâlnirile Tinerilor Creștini cu ocazia Anului Nou, în fiecare an într-o altă capitală europeană.

Eram și eu și sora mea, Luminița, două oițe din comunitatea Bisericii Sfântul Silvestru, dornice de a avea prilejul să ne întâlnim cu tineri de vârsta noastră și de a călători în Vest. Această oportunitate atrăgea, desigur, pe mulți dintre tinerii care veneau în acele seri de marți la biserică, dar Părintele Nicolae a știut să îmbine această dorință firească a tinerilor cu misiunea sa și a Bisericii de a face cateheză și de a ne trimite „în lume“ ca pelerini ortodocși și nu doar ca turiști. Astfel am avut bucuria și împlinirea de a vizita Praga, Viena, Münchenul, Parisul și Barcelona.

Dar cel mai puternic impact spiritual l-a avut pentru mine vizita în Franța, la Taize. Unde, după două zile de călătorit cu autocarul, am luat contact cu o lume complet nouă, cu tineri frumoși și entuziaști din toată Europa și care își mărturiseau sau construiau condiția de creștini contemporani. Trebuie să fi fost măcar o dată acolo pentru a înțelege ce vreau să spun. Spațiul de rugăciune - „biserica“ era de o simplitate uimitoare, minimalistă, împodobită cu icoane ortodoxe, cu candelor din nuci de cocos atârinate de sfori frumos împletite, culorile alb, portocaliu, roșu discret, sunetele și liniștea, lumina... o lumină tainică. Toate acestea te făceau să intri într-o atmosferă de pace și rugăciune care te cuprindea, te îmbrățișa, te absorbea total, blând și puternic.

Îți amintești, Părinte, pelerinajele la Taize? Sigur ți le amintești... și știi bine că ele au fost un punct de cotitură în viața multora dintre noi.

Mă întreb, oare câți dintre tinerii care au participat la întâlnirile de marți seara și la pelerinajele amintite s-au convertit cu totul – trup și suflet, precum odinioară Pavel în drumul spre Damasc, păstrând proporțiile, desigur – și au început să trăiască o viață mai aproape de Hristos Mântuitorul, mai aproape de rugăciune, mai aproape de fapta bună, de milostenie, de sinceritate față de sine și de ceilalți? Cred că sunt mulți. Mulți cei care vă pot numi cu adevărat părinte duhovnicesc, căci i-ați născut în Duh.

Amintiri despre Părintele Nicolae...

Îmi amintesc câteva secvențe de la nunta surorii mele, Cornelia-Luminița, din 1991, precum și de la botezul primului ei fiu, în 1992.

Îmi amintesc câteva secvențe de la nunta mea din 2001, când dumneata, Părinte Nicolae, slujeai împreună cu Părintele Constantin.

Îmi amintesc câteva secvențe de la botezul fetei mele, Diana-Antonia, din 2002.

Îmi amintesc ceva mai multe secvențe de la slujba de înmormântare a soțului meu, Ovidiu, din decembrie 2003, când Diana mea avea un an și nouă luni.

Of, Doamne... parcă toate acestea sunt dintr-o altă existență...

Îmi amintesc cum duminica, după Sfânta Liturghie, stăteam la miruit și cum dumneata, Părinte, ne băteai ușor cu mâna pe obraz și zâmbeai, numind-o pe Diana „Dumitreasco“. Ce frumos! Ce amuzant! Ce amintiri neprețuite!

Îmi amintesc cum într-o duminică m-ai întrebat ce mai fac „Cornelia și Emil-Mihai“, sora mea și soțul ei, pe care cu siguranță nu-i mai văzuseși de peste cincisprezece ani! Am fost mai mult decât surprinsă că ți-ai amintit exact numele lor, după atâta timp... Ce memorie extraordinară! Dar cu memoria aceasta ai uimit pe mulți dintre noi. Cu memoria aceasta incredibilă, dar și exersată, ai putut

readuce în lumina amintirii și recunoașterii toate evenimentele și toți oamenii pomeniți în cărțile scrise cu ocazia Centenarului Marii Uniri din 2018. Îți mulțumesc cucernic și din toată inima, Părinte. Cu recunoștință, îți mulțumim.

Despre ce să-ți mai scriu, Părinte?!

Despre întâlnirile de la mesele de prânz din zilele de Duminică, unde ne primeai în intimitatea casei tale, îngăduind adevărate agape. Din iubire pentru aproapele, invitai oameni mai apropiați sau mai puțin cunoscuți să fie împreună, să converseze frumos despre toate, chiar dacă uneori în contradictoriu. Am vorbit despre călătorii și muzică clasică, despre evenimentele politice care se petreceau atunci, despre fiii tăi duhovnicești semănați pe toate meleagurile pământului, despre predicile din timpul Sfintei Liturghii, despre anii dumitale de tinerețe sau maturitate...

Să știi că pentru mine fiecare astfel de întâlnire și invitație a fost o bucurie și o onoare și că îmi pare tare rău pentru fiecare dată când am refuzat această invitație. Ți-o spun ca la spovedanie, Părinte, chiar îmi pare rău și când mă vei mai invita, voi răspunde întotdeauna DA. De la masă, din sufragerie, era imposibil să nu vezi biroul, camera de lucru a Părintelui. Cu masa mereu plină de cărți, de foi, de notițe, de ziare, de schițe pentru monumentul de la Săbolciu... Ah! Cât de plină și prea-plină era acea masă! Mă uitam într-acolo și îmi spuneam că „iată! și la Părintele pe birou e la fel de dezordine ca la mine“ și mă simțeam complice în ale dezordinii-ordonate specifice multor oameni ce lucrează cu capul.

Intellectual, deh! Ce să faci dacă există atâtea preocupări, idei, informații, surse... aproape că nu poți lăsa nimic deoparte.

Mi-a fost foarte greu să mă împac cu ideea că atunci când ai plecat era timpul să pleci. La fel cum mi-a fost foarte greu și în ceea ce l-a privit pe soțul meu care avea treizeci și șapte de ani și cinci luni când l-a luat Domnul. Până la urmă, am înțeles că aceste lucruri *chiar sunt în mâinile Domnului*. Adică... dacă chiar suntem creștini, creștini adevărați, trebuie să admitem, să credem că Dumnezeu are și un mod misterios, tainic, de a rândui lucrurile, chiar dacă noi vrem doar logică și rațiune în toate. Că neavându-le pe toate ca oameni - și logică și mister, și rațiune și iubire, și taină și înțelegere, nu putem cunoaște decât în parte și că expresia „așa a vrut Dumnezeu“ nu este un șablon, ci un adevăr pe care îl vom pătrunde prin rugăciune stăruitoare și mai ales prin smerenie.

Te îmbrățișez cu mult drag, cu mult dor... a ta fiică duhovnicească,
Dana Monica Mizumschi

75. Un dascăl adevărat trebuie să fie aspru, dar blând

Alina EFTENE (Ghiorghiu)

In septembrie 1991 am pășit pentru prima dată în biserica Sfântul Silvestru, adusă de o colegă de facultate. Pictura deosebită, icoanele impresionante, luminile aprinse și zeci, dacă nu chiar sute de tineri cunoscători ai slujbei de seară, cântau la unison. Catapeteasma cu icoana Domnului nostru Iisus Hristos mi-a atras privirea ca un magnet. De acolo, din altar, vocea blândă, clară, cu accent ardelenesc, a Părintelui slujitor, pătrundea în mintea și sufletul meu. Era Părintele Bordașiu.

Astfel a debutat călătoria mea spirituală care a durat aproape zece ani. Aici am învățat, am înțeles sensul rugăciunii, am simțit alături de ceilalți puterea ei, am depășit simpla curiozitate de a depăși granițele țării și m-am bucurat de întâlnirile ecumenice de la Taizé, vara, sau de cele din diferite orașe europene, iarna.

În fiecare zi de marți (marți se făceau întâlnirile de tineret), Părintele Nicolae a semănat în credința noastră semințele dragostei de Dumnezeu, ale puterii aducătoare de bine, înțelegere și respect, construind în noi adevărați reprezentanți ai ortodoxiei.

Printr-un șir de întâmplări m-am apropiat de domnia sa și am avut parte de sfaturile care m-au ajutat în rolul de conducător de grup sau de „șef de autocar“ prin vămile spațiului Schengen. La întoarcerile din pelerinaje ne întâlneam în sufrageria casei sale și povesteam pățaniile, greutățile prin care trecusem, dar și bucuria ce o căpătam. „*Tăt, tăt, tăt*“ trebuia povestit la „Țentralnâi Komitet“ (comitetul central), așa cum îi plăcea Părintelui să spună. Judeca, ne sfătua și ne pregătea pentru rolul ce-l aveam în această uriașă acțiune de educație creștină.

Pe mine m-au condus în activitatea mea de profesor, două cuvinte spuse de „învățătorul“ Bordașiu: „*Un dascăl adevărat trebuie să fie aspru, dar blând*“.

Astfel ne-a îmbrățișat Părintele în toți acești ani în care i-am fost alături și sigur ne urmărește cu aura sa strălucitoare și de aici înainte.

76. Îi simt în continuare vocea și cuvintele blânde

Răzvan TĂTARU

In acest moment m-am rugat ca în sufletul meu și în memorie să se aștearnă amintirile de neprețuit legate de Părintele Nicolae Bordașiu, pe care l-am cunoscut pentru prima dată în toamna

anului 1993 (aveam 22 de ani), când am venit la întâlnirea tinerilor, organizată de către Biserica Sfântul Silvestru.

A fost pentru prima dată când am intrat în Biserica Sfântul Silvestru, nebănuind în acel moment că acest lucru va avea un caracter continuu de încă 25 de ani.

La prima întâlnire am fost uimit de faptul că biserica era plină de tineri, fapt care părea de necrezut, deoarece la acel moment mi se părea că este convenit să mergi la biserică după vârsta de 50-60 de ani, considerând ca tinerii se roagă mai mult seara, înainte de culcare, în timpul zilei fiind foarte „ocupati”.

În aceea seară, venind mai târziu la biserică, împreună cu un prieten, am prins cuvântările de la sfârșitul predicii, ale părintelui Constantin Galeriu și ale părintelui Nicolae Bordașiu.

Aceste cuvântări, diferite din punct de vedere al tonalității și expresivității, aveau același conținut esențial: Iubirea de Dumnezeu și Iubirea aproapelui, astfel: dacă părintele Constantin Galeriu alegea cuvintele și înțelesul acestora cu o putere ieșită din comun, având totodată și o voce gravă și foarte expresivă; la părintele Nicolae Bordașiu cuvintele aveau o conotație vibrațională înaltă, prin folosirea unei voci calde și în același timp înălțătoare, care atrăgea atenția celor prezenți, ca un magnet.

Mai apoi sfârșitul cuvântării s-a încheiat cu cântecele: Laudate Dominum, Lumină lină etc., pe care le cântau toți tinerii prezenți (biserica era plină ochi), mai puțin eu.

Am mai aflat totodată că începând din anul 1989, în fiecare zi de marți a săptămânii, cei doi preoți organizau întâlniri cu tinerii în vederea pregătirii lor pentru cele două întâlniri anuale ale tineretului (vara se ținea la Taize, iar iarna în diverse orașe ale Europei).

Mergând spre casă, mă simțeam foarte liniștit, dar îmi puneam tot felul de întrebării: 1) Cum pot doi preoți să rețină atenția a sute de tineri în fiecare seara de marți? 2) Cum pot doi preoți, ca în fiecare zi de marți, la ora 18.00, să fie atât de calmi și de odihniți, după o zi plină?

Totodată, simțeam că în fața ochilor aveam „o poartă” care dorea să fie deschisă.

Ca să aflu acest răspuns, la aceste întrebării, am continuat să merg în fiecare seară de marți a săptămânii și pot mărturisii că am făcut tot posibilul să deschid această poartă, săptămânal, în fiecare zi de marți.

Și astfel aflam și învățam din tainele sărbătorilor religioase și semnificațiile lor, făcându-mi totodată și cunoștințe noi, în rândul tinerilor care participau la aceste întâlniri.

În timp am simțit o legătură puternică față de Părintele Nicolae Bordașiu și Biserica Sfântul Silvestru, care s-a concretizat în data de 18 septembrie 2004, când împreună viitoarea mea soție, Raluca Lepădatu, ne-am unit sufletele în fața Domnului, martorii spirituali fiind: părintele Nicolae și doamna preoteasă Rodica

Bordașiu, nașii Gabi și Corina Panait împreună cu fetele lor Cezara și Teodora, părinții noștri și invitații.

Ca rod al relației dintre noi, în anul 2010, Bunul Dumnezeu ne-a trimis primul dar, pe Vlad Cristian, botezat de părintele Nicolae Bordașiu.

În prezent, cu toate că în lumea fizică părintele Nicolae Bordașiu nu mai este printre noi de un an de zile, îi simt în continuare vocea și cuvintele blânde pe care ni le spunea pentru fiecare problemă pe care o ridicam.

Cred că, atunci când bunul Dumnezeu l-a chemat la El, a fost ca să îl pună la dreapta sfinților părinți ai neamului românesc și lângă colegii și prietenii săi: Arsenie Boca, Dumitru Stăniloae, Antonie Plămădeală, Nicolae Corneanu, Constantin Galeriu.

77. El încă trăiește în fiecare dintre noi

Oana GORUN

Despre Părintele Nicolae de la Biserica Sfântul Silvestru se pot spune atât de multe lucruri că nicio carte nu le poate cuprinde. El a fost binecuvântat cu o viață lungă, pe care domnia sa a închinat-o credinței strămoșești. A dus o viață de mucenicie creștină pe vremea comunismului, căruia i-a supraviețuit prin voia lui Dumnezeu. Generații de tineri la rând se adunau în jurul său, atrași ca de un magnet divin. A avut energia covârșitoare a unui titan plin de înțelepciune, care a hrănit spiritual scânteia sfântă a unei credințe pure și adevărate în fiecare dintre noi.

Nu îl poți uita pe Părintele Nicolae, căci imaginea figurii sale luminoase și glasul său continuă să rezoneze în inimile celor care i-au ascultat predicile și îndemnurile. El încă trăiește în fiecare dintre noi și noi încă trăim învățăturile pe care le-am auzit de la domnia sa în Biserica Sfântul Silvestru.

78. Mi-aș dori să aibă și copilul meu un Părinte Nicolae

Andreea BARBU

Fenomenul „Taizé“ nu s-ar mai putea repeta în România anilor 2020. Și aceasta, nu pentru că generațiile actuale de tineret nu ar avea deschiderea spre călătoria spirituală pe care noi, tinerii anilor

1990, ne-o doream cu disperare: deschiderea spre noua libertate și spre cele mult timp interzise - spirit, credință, ci pentru că nu mai avem un părinte Nicolae.

Pentru mulți, Părintele Nicolae Bordașiu a fost asociat cu ideea de comunitatea Taizé. A fost stâlpul de foc al revenirii credinței în societatea românească de după comunism, în anii de căutare ai unei democrații incipiente.

Faptul că Părintele Nicolae a adunat în Biserica Sfântul Silvestru tineri ce-și căutau „calea” este un gest de DASCĂL, de CĂLĂUZĂ. Într-o societate la început de drum, în anii 1990, dânsul și-a asumat rolul de a fi busolă unor generații care căutau și care s-au clădit frumos, doar datorită îndrumării dânsului.

Restul...?

Vedem acum, la 30 de ani distanță, ce societate în derivă suntem, lipsa de valori morale, de coerență spirituală, de onoare și conștiință.

Pentru că societatea nu a avut un îndrumător precum Părintele. Pentru că nu aveau călăuze. Pentru că în fruntea țării nu au ajuns oameni precum Părintele Nicolae.

Încă vorbesc cu acei tineri de atunci care au întemeiat familii, cu care am format prietenii, cu care am păstrat legături. Sunt oameni speciali, sunt o oază de normalitate, o gură de aer curat, într-o mare de mizerii ca societatea de care vorbim. Suntem la vârste mature, cu copii adolescenți deja și căutăm pentru copiii noștri un nou Părinte Nicolae. Ne dăm seama că nu răzbim singuri cu discursul moral din familie, căci copiii noștri deschid ușa și ies într-o societate bolnavă și nu mai avem în ea, în afara familiei, niciun alt fel de reper moral, niciun alt far călăuzitor spre cele bune, așa cum a fost pentru noi, Părintele Nicolae.

La mulți ani după ce încetase fenomenul Taizé, câțiva prieteni „formați” de Părintele Nicolae în spiritul acela, am fost sunați și rugați să ne întâlnim la biserica Sfântul Silvestru. Unul dintre noi avea o gravă problemă de sănătate.

Părintele Nicolae ne-a adunat sub epitrahilul dânsului, în rugăciune, pentru cel în nevoie. Cu post negru. Cu dăruire. Cu rugăciune și lacrimi.

A doua oară am simțit că am o altă familie decât familia de acasă. Chiar dacă eram acolo în necaz, în suferință și lacrimi pentru cel drag, pentru prieten, starea de „familie” pe care Părintele Nicolae ne-o transmitea, era mai puternică decât toată suferința. Starea aceasta aducea nădejde în puterea Lui Dumnezeu, credința Părintelui Nicolae și speranța.

Și a fost!

Cu puterea rugăciunilor însoțite de post negru, repetate, cu puterea inimilor adunate în credința pe care ne-a insuflat-o Părintele Nicolae, boala s-a dat învinsă.

Mi-aș dori să aibă șansa aceasta și copilul meu, să existe un om în afara familiei de bază, un om care cu puterea exemplului său, cu dăruire și sacrificiu să-i dea starea de încredere, starea de familie.

Mi-aș dori să aibă și copilul meu, așa cum am avut eu în adolescență, în momentele mele de formare și apoi în maturitate, un Părinte Nicolae.

VIII

ÎN DUH DE SLUJIRE

*„Preoția nu e o profesie, preoția este o vocație, o chemare!
Dacă ai de la Dumnezeu chemare, te duci la preoție.
Pentru că aici sunt multe trepte, urcușul către cer are multe trepte.
Așa-i și în preoție, sunt multe forme în care poți să dezvolți această chemare.
În pilda cu cei zece talanți, Mântuitorul ne arată că s-au împărțit
pentru oameni mulți talanți... Așa-i și cu chemarea preoțească:
sunt mulți talanți: unii sunt buni constructori de biserici,
preoți care luptă și construiesc, împodobesc biserici,
alții care-și sporesc inteligența, studiază și scriu cărți de teologie,
ajung mari dogmatiști, alții sunt slujitori smeriți, care-și petrec viața în pustie
și sunt aproape de Dumnezeu cu sufletul și cu gândul. (...)
Sunt multe forme în care omul-preot poate să-l slujească pe Dumnezeu.
Important este să faci totul în virtutea unei conștiințe curate
și să arăți că ești cu adevărat slujitor al lui Dumnezeu“.*

Părintele Nicolae Bordașiu, Interviu de Antonina Sârbu
„Așa ne-am prin amândoi într-un joc de-a v-ați ascunselea.
O întâlnire cu Emil Cioran“ (Viața Basarabiei)

79. Părintele Nicolae Bordașiu, mărturisitor al lui Dumnezeu în fața necredincioșilor, duhovnic iscusit, dascăl luminat și prieten minunat

Arhimandrit Nicodim DIMULESCU

In viața mea de aproape optzeci și cinci de ani, Bunul Dumnezeu mi-a făcut parte de o mulțime de daruri și de bucurii de tot felul și printre toate aceste bucurii trăite de mine, în mod deosebit îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru că am cunoscut oameni de mare valoare, de o aleasă ținută morală și prieteni adevărați.

Printre acești oameni de neuitat, un loc cu totul aparte îl ocupă Părintele profesor Nicolae-Ioan Bordașiu, de la a cărui plecare dintre noi se împlinește un an peste câteva zile.

Părintele profesor Nicolae Bordașiu pentru mine personal a fost un model și far călăuzitor în viață, de la care am reținut multe învățături frumoase. Stăteam de vorbă ore întregi și oricât de lungi ar fi fost aceste convorbiri, le ascultam cu multă plăcere.

Părintele profesor afișa în orice împrejurare o bună dispoziție, un calm desăvârșit, ce aveau darul de a convinge ascultătorii că vorbește cu toată dragostea și că era dăruit cu totul celor care îl ascultau.

Mulțumesc Bunului Dumnezeu că mi-a rânduit să cunosc acest om înzestrat cu toate darurile pe care trebuie să le aibă un preot: teolog cultivat, profesor de aleasă vocație, duhovnic dăruit cu timp și fără timp fiilor duhovnicești, dar mai cu seamă desăvârșit vorbitor.

Trebuie să recunosc că Părintele profesor Nicolae Bordașiu a fost și va rămâne un prieten sincer și admirator al Mănăstirii Crasna, pe care a vizitat-o deseori, slujind cu soborul mănăstirii la diferite sărbători și luminate praznice ale ortodoxiei noastre, iar predicile Părintelui erau ascultate cu mult interes și admirație, atât de credincioșii prezenți la sfintele slujbe, cât și de soborul monahilor din Crasna.

Aici este momentul să amintesc și faptul că mulți părinți din soborul Mănăstirii Crasna au fost ucenicii Părintelui profesor la Seminarul Teologic din București și printre aceștia pot aminti mai întâi pe Preasfințitul Episcop Galaction, apoi pe părintele protosinghel Serafim Adam și mulți alții.

Părintele profesor Nicolae Bordașiu rămâne așadar un prieten drag al Mănăstirii Crasna și al tuturor viețuitorilor din această mănăstire care l-au prețuit,

l-au iubit și niciodată nu îl vor uita pe Părintele care atunci când venea în Mănăstirea Crasna, fie și numai pentru câteva ore, în orice zi din săptămână ar fi fost, pentru Mănăstirea Crasna și obștea monahilor se transforma într-o adevărată zi de sărbătoare.

Nu vreau să închei aceste rânduri fără a mărturisi cu toată sinceritatea despre toate întâlnirile mele cu Părintele profesor Nicolae, fie în casa Preacucerniciei Sale în București, unde am fost primit întotdeauna cu toată dragostea duhovnicească, atât de Părintele profesor, cât și de doamna preoteasă Rodica. Aveam impresia că mă aflu în casa părintească alături de părinții și frații mei; sau în Mănăstirea Crasna, când sosea Părintele cu doamna preoteasă Rodica, de multe ori și cu alte persoane din familie, vor rămâne pentru mine clipe fericite inundate de bucurii din cele mai frumoase. Am toată convingerea că Părintele profesor Nicolae Bordașiu, care peste câteva zile împlinește un an de când se află în viața veșnică, în Împărăția Cerurilor, nu ne va uita nici pe noi, cei care îl regretăm, îl plângem și îl purtăm în inimile noastre.

80. Ultima călătorie la Ierusalim a Părintelui Nicolae

Arhimandrit Teofil ANĂSTĂSOAIE

 Pentru fiecare creștin ortodox călătoria la Sfintele Locuri este un *vis de realizat* măcar o dată în viață, iar cei care pășesc pe Pământul Sfânt prima dată, revin neapărat grabnic pentru a-și ostoi *dorul* care se aprinde în inimă după locurile biblice.

Părintele Nicolae Bordașiu și-a împlinit făgăduința de a reveni în Țara Patriarhilor Biblici, pentru ultima dată, imediat după ce a trecut de patriarhala vârstă de 90 de ani, în primăvara anului 2015.

Am avut marea bucurie de a-l primi la Reprezentanța Patriarhiei Române din Ierusalim – unde mă aflu de patru luni de zile în ascultarea de Superior al Așezămintelor Românești din Țara Sfântă, Părintele fiind înconjurat de un mic grup de prieteni-pelerini care l-au însoțit: Părintele Amfilohie Brânză – duhovnicul Mănăstirii Diaconești; diaconul Gelu de la Suceava; dl. Vasile Jacques Iamandi – 86 de ani, vechi coleg de suferință din temnițele comuniste și dl. Prof. Axinte Gheorghe din Pitești.

Ultima călătorie la Sfintele Locuri a Părintelui Nicolae a fost și un fel de *rămas bun* pe care a dorit să îl spună personal Sfântului Mormânt – celui mai Sfânt Altar din lume, căci deși vârsta Părintelui își cerea mereu tributul, dânsul

nu concepea să treacă o duminică sau sărbătoare fără să slujească Sfânta Liturghie și să se împărtășească.

A dorit în mod expres să stea câteva zile la Mănăstirea *Sfântului Sava* din Pustia Iudeii de lângă Bethleem, cunoscuta chinovie unde s-a plămădit *Tipicul bisericesc* și unde până în zilele noastre se păstrează rânduiala cea mai aspră de viețuire monahală de obște, cu slujbe lungi de noapte, posturi aspre și nevoițe peste fire. Deci nu puțină le-a fost mirarea părinților călugări savaiți să-l vadă pe Părintele român nonagenar cum venea la slujbele nocturne sprijinit în cârjă, dar cu fața blândă și strălucitoare.

Evenimentul care a încununat fericit pelerinajul a fost însă prilejuit de hramul bisericii Reprezentanței BOR din Ierusalim – sărbătoarea *Sfântul M. Mc. Gheorghe*, pe 6 mai (conform calendarului ierusalimitean) când Patriarhul Ierusalimului Preafericitul Părinte Teofil al III-lea a slujit Sfânta Liturghie înconjurat de un frumos sobor de arhieriei din Sinodul Ierusalimului: Înalt Preasfințitul Isihie – Mitropolit de Capitoliada; Înalt Preasfințitul Aristarch – Arhiepiscop de Constantiani; iar din România delegatul Părintelui Patriarh Daniel fiind Preasfințitul Andrei Episcopul Harghitei și Covasnei.

La momentul comuniunii euharistice, au primit binecuvântare patriarhală să se împărtășească toți preoții români prezenți la slujbă și atunci am avut ocazia să fiu martor la un moment deosebit de emoționant pe care nu-l voi uita niciodată: Părintele Nicolae și-a așezat pe grumaz epitrahilul, a pășit cu anevoie spre Sfânta Masă în altarul destul de strâmt al bisericuței și a întins tremurând mâna dreaptă să primească Preasfântul Trup al Domnului și Mântuitorului Iisus Hristos, dar din cauza lacrimilor care îi curgeau din ochi aproape că nu mai vedea unde să se îndrepte. Fără voie s-a pomenit chiar în fața Patriarhului Ierusalimului, care deja se împărtășise și se pregătea să citească obișnuitele rugăciuni de mulțumire, dar văzând chipul spălat de lacrimi al Părintelui Nicolae, patriarhul i-a întins o mână de ajutor și apoi l-a binecuvântat pe creștet. Când a aflat și vârsta s-a întors și l-a mai binecuvântat o dată zicându-i: „Axios!“ = „Vrednic“!

La agapa oferită oaspeților la finalul slujbei, în trapeza mare a Așezământului Românesc din Ierusalim, Părintele Nicolae Bordașiu a ținut să-i mulțumească personal Patriarhului Ierusalimului pentru binecuvântare și i-a oferit un dar-amintire, o fotografie făcută împreună cu Preafericirea Sa la București în luna octombrie a anului 2014, cu prilejul participării la slujba de sfințire a *Centrului pentru îngrijirea persoanelor vârstnice „Sfântul Silvestru“* din Sectorul 2 Capitală.

Reîntâlnirea cu Patriarhul Teofil al III-lea al Ierusalimului a fost cu siguranță un moment *proniator* pentru că am înțeles mai apoi de la Părintele că pregătise special fotografia-amintire, fără să aibă certitudinea că va putea să-l întâlnească

pe patriarh și cu atât mai puțin să aibă șansa ca să se împărtășească din același potir chiar în Sfânta Cetate a Învierii.

Așa s-a încheiat ultima călătorie la Ierusalim a Părintelui Nicolae, vrednicul slujitor cu vârstă patriarhală dar inimă tânără, a primit printre lacrimi binecuvântarea Patriarhului Ierusalimului pentru o călătorie spre Ierusalimul cel de Sus, acolo unde nu este nici durere nici suspin, acolo nu-i apus de soare iar cerul pururi e senin!

81. Întâlnirea cu Părintele diriginte sau toate cele bune se împlinesc cu dragoste

Preot Gheorghe SIMA

 u emoție și bucurie deopotrivă, parcă revăd chipul Părintelui Profesor, chip ce – în sufletul meu – arde și azi, de dragoste și căldură părintească, stând pavază nouă, tinerilor seminariști, în lucrarea duhovnicească spre a deveni înainte de toate, **oameni**.

Întâlnirea cu *Părintele diriginte* (căci așa obișnuiam să-i spunem, iar eu îl chem tot astfel în adâncul inimii mele chiar și azi, după zeci de ani...) a produs în noi acele schimbări interioare pe care orice om își dorește să le trăiască la acel moment de cumpănă al tinereții fervente. Părintele Nicolae a fost binecuvântarea hărăzită nouă și generațiilor care s-au împărtășit de experiența sa. A fost picătura de liniștire în sufletele încrâncenate; îi simțeam încă de pe atunci dragostea ce ne apăra cu îngăduința unui părinte, era „oaza de libertate“ acolo unde mulți gândeau că este îngrădire.

Părintele avea un fel aparte de a te cuceri intelectual și sufletește. Era o lucrare permanentă de jertfă, de invitație în a îndrăzni să ai încredere, să pășești, dar să pășești viu și responsabil de viața ta duhovnicească. Îmi amintesc cum ne învăța să nu ne ascundem în noi, să nu ne temem, să nu ne mâhnim, ci să împărtășim încrederea și, așa, să fim liberi. Libertatea spirituală era un fapt atât de drag Părintelui, iar Sfinția Sa se străduia în fiecare clipă să ne călăuzească spre aceasta...

Cei de atunci am simțit grija deosebită pe care o avea față de cei ce i-au fost dați în călăuzire, permanent deschis celui ce dorea sincer să asculte, să învețe. Părintele te prețuia într-un mod în care te cucerea și simțeai legătura spirituală cu dumnealui, fie că era vorba de un cuvânt de învățătură catehetic, fie de profunzimele dogmatice. Atent permanent la capcanele formelor fără fond în teologia însușită scolastic, Părintele Nicolae ne învăța să iubim întâi de toate rugăciunea, și apoi să căutăm neîncetat și smerit «litera» din cărți.

Este prea puțin spus dacă afirm azi că ne-a fost *model*; era o persoană care te prețuia și pe care o prețuiai fără să te îndoiești. De la Sfinția Sa am învățat că - în duhovnicie - nu există prudență, există doar dragoste de adevăr și libertate, după cuvântul Sfântului Apostol Pavel : „*Ci cuvântul vostru să fie: Ceea ce este da, da; și ceea ce este nu, nu; iar ce e mai mult decât acestea, de la cel rău este*“. Trăind acei ani sub oblăduirea Părintelui diriginte, am început să ne bucurăm de ceea ce înseamnă să fii corect cu cei ce au încredere în tine; să învățăm să avem principii și să ni le respectăm; să dorim să muncim cu seriozitate și corectitudine; să privim lucrurile cu realism, dar să nu uităm să le cântărim și cu inima; să fim lucrători cu principii și afecte curate.

Desigur, vremurile erau grele și închiderea în sine, prudența, tăcerea deveneau ușor pavază; „da“ și „nu“ se schimonoseau des în „poate“, însă Părintele ne veghea întotdeauna să nu cădem, cu o unică iubire părintească, și ne propunea altceva: armonia între noi într-un mediu, poate, prea rigid pentru vârsta noastră. A reușit cu adevărat să creeze armonie între noi, nu eram „eu“ sau „el“, eram cu toții uniți, și așa am pășit până la capăt, la final de Seminar.

Patriotismul în acele timpuri putea ușor să îmbrace alte „haine“, însă Părintele știa să ne țină departe de ispitele acelor vremi și să ne vorbească cu drag de Biserica Românească, de pământul românesc, de înaintași și istorie, toate acestea transpuse cu bucurie, de fiecare dată, în acele cântece pe care cu toții ni le amintim – „*Românașului îi place...*“

Părintele avea rigorile sale și bine ne-a prins că le-am învățat. Mă gândesc mai întâi la viața liturgică de la care nu făcea rabat. Îmi amintesc de zilele în care anul nostru era de rând la strana bisericii mănăstirii. Trebuia să fii acolo, nu numai trupește, ci și sufletește, trebuia sa *ardă pământul sub tine* în rugăciunea liturgică. Totul era intens în biserică cu Părintele, totul se petrecea cu o anumită rigoare, dar și cu bucurie duhovnicească. Greu de împăcat cele două expresii antinomice, dar Părintele Nicolae știa să aplice regulile nu cu îndârjire, ci cu discreția părintească pe care am recunoscut-o mulți ani după aceea, când împărțăsea un sfat, un gând.

Părintele era un neobosit pelerin, luând de fiecare dată rolul de Părinte-ghid care ne învăța, ne călăuzea, ne dojenea, dar pe toate le făcea cu o căldură aparte, specifică sieși.

Am învățat de la Părintele că lucrurile, locurile, oamenii se descoperă cu răbdare, dar și cu râvnă, cu blândețe însă și cu hotărâre, și că toate cele bune se împlinesc cu dragoste.

La un an de la trecerea Părintelui nostru la Domnul, ne alinăm în rugăciune dorul de Sfinția Sa și – cu smerenie – îi mulțumim bunului Dumnezeu pentru acest dar primit în viața noastră, la timpul convenit, în persoana Părintelui Ioan-

Nicolae, nădăjduind ca El să îi dăruiască Împărăția Cerurilor, odihnindu-l la loc de lumină și pace veșnică. În veci pomenirea sa!

82. A fost, fără îndoială, una din marile bucurii ale vieții mele de elev

Preot Victor DRAGOMIR

Ndemnul, rugămintea de a așterne pe hârtie câteva gânduri în amintirea Părintelui profesor-diriginte Nicolae Bordașiu a sunat frumos, chiar ispititor. Am încercat prin urmare să dau timpul puțin înapoi și ușor am „răsfoit” anii copilăriei aidoma filelor dintr-un calendar. Așa am ajuns în septembrie 1969 când am fost admis în clasa întâi a Seminarului Teologic din București. Ziua de 1 octombrie a aceluiși an când au început cursurile a însemnat pentru elevul seminarist Victor Dragomir intrarea într-o nouă lume.

Am cunoscut în prima zi pe domnul director al Seminarului, profesorul de limba franceză Nicolae Grosu, pe domnul profesor de muzică Chiril Popescu, pe Părintele Gheorghe Sârbu care predă Tipicul, pe Părintele Anatolie Zarea cel care ne predă catehetică și nu în ultimul rând am făcut cunoștință cu distinsul părinte profesor de Vechiul Testament și totodată dirigintele nostru, preotul Nicolae Bordașiu.

A fost pentru mine omul providențial, lucru care nu e de mirare, pentru că din prima zi a reușit, cu înțelepciunea ce-l caracteriza să suplinească lipsa părinților și a devenit timp de doi ani Părintele meu sufletesc.

Interesant de remarcat este că OMUL acesta a avut desigur privirile îndreptate spre Dumnezeu, spre Cerul Lumii dar rădăcinile lui au rămas adânc înfipite în pământul românesc al Ardealului unde a văzut lumina zilei.

Ei bine, consider un privilegiu al copilăriei mele întâlnirea cu eminentul pedagog. A fost fără îndoială una din marile bucurii ale vieții mele de elev. Cred că în această privință pot afirma că am avut o foarte mare șansă.

Orele petrecute în preajma precucerniciei sale mi-au lăsat o frumoasă și pilduitoare amintire la care mă întorc mereu cu multă emoție și bucurie. Îi sunt recunoscător și mulțumesc acum lui Dumnezeu că mi-a oferit prilejul de ai fi fost ucenic și fericirea de a mă fi aflat în „intimitatea” sa.

Încet, încet ucenicul își amintește de dascălul său: era un model, admirat, iubit dar și de temut. Corect, punctual, foarte îngrijit, cu o voce bărbătească, sobră, răspicată la orele de curs dar care devenea mult mai caldă, chiar prietenoasă,

frățească, așa spune, la ora de dirigenție. Lecțiile le predă cu cea mai mare bucurie. Era o ființă minunată, un adevărat părinte. Aprecia totdeauna munca și seriozitatea, iar temele la Vechiul Testament le făceam cu simț de răspundere din multa prețuire ce o aveam pentru dânsul. Putea fi însă și aspru cu cei care nu își făceau datoria.

Era foarte omenos și avea răbdarea omului înțelept. N-a făcut prin urmare altceva decât să mângâie sufletele noastre de copii. A șlefuit mereu și mereu caractere. Datorită tenacității și răbdării a creat o generație exemplară.

La întâi octombrie 1971, când am început clasa a treia de seminar am aflat cu părere de rău că Părintele diriginte plecase la studii doctorale în Franța. Îmi amintesc ca acum, că am scris o scrisoare pe care am trimis-o Părintelui. Am primit un răspuns cald și încurajator.

Timpul a trecut și a rânduit Dumnezeu să ne revedem sănătoși cu câțiva ani în urmă într-o Duminică la biserica Sfântul Silvestru din București. M-a îmbrățișat același părinte cald, primitor și sfătuitor.

Am depanat amintiri, a fost interesat să știe câte ceva despre ...Victor, elevul de altă dată.

Acum, dragul și bunul meu părinte, ucenicul vă sărută mâna și vă mulțumește cu recunoștință.

Iată ce ne spune acum Părintele Nicolae:

*Pălpâind m-am stins din lume,
Ca lumina dintr-un sfeșnic,
Însă sufletul meu blând,
Tot cu voi rămâne veșnic.*

83. Cu dirigințele Bordașiu jumătățile de măsură nu existau

Preot Tudor GHEORGHE

Părintele diriginte Bordașiu - exemplu de rigoare, ordine, verticalitate

Fiecare om pe care-l întâlnești cu adevărat, în profunzime, are o lecție să-ți predea. Câteodată nu înțelegi pe moment care e aceea și trebuie să lași timpul să se pună între tine și ceea ce ai trăit ca să înțelegi. L-am cunoscut pe Părintele Nicolae Bordașiu când eram foarte tânăr, intrasem la seminar și mi se părea că de aici înainte lucrurile din viața mea se vor așeza de la sine. La momentul respectiv deja Părintele avea în spate tot istoricul

binecunoscut al celor șapte ani de fugă de autoritățile comuniste, prigonitoare, urmați de experiența celor nouă ani de pușcărie de maximă duritate, când a trecut prin Aiud, Sighet, Jilava, și de cei dificili și umilitori ai reabilitării. Era practic un om care-și dăduse toate examenele vieții la cele mai înalte nivele și le luase cu brio.

Lecția pe care ne-a predat-o nouă, elevilor lui, a fost cea a seriozității, a austerității și a verticalității. Era un om care ținea foarte mult la tot ceea ce înseamnă disciplină, cuvânt dat, ordine. Cu dirigințele Bordașiu jumătățile de măsura nu existau, ocaua mică nu era de el. Imaginea lui de bătrânețe nu trădează forța și intransigența pe care le avea când l-am cunoscut. Nu știu dacă acestea trăsături erau accentuate de perioada șederii în pușcărie sau erau natura lui proprie. Cert este că ceea ce domnul diriginte Nicolae Bordașiu a semănat în mine atunci m-a urmat toată viața. Și cu părere de rău pot spune că sunt valori pe care le regăsim din ce în ce mai greu în ziua de azi, când luăm lipsa de rigoare și ordine drept libertate.

Părintele Bordașiu nu ne-a predat doar Dogmatica, Îndrumări Misionare sau Limba Franceză ci ne-a învățat că un preot nu încetează a fi preot oriunde se află, misiunea lui este practic non-stop. Ne-a educat nu doar teologic ci din toate punctele de vedere. Ne-a spus în repetate rânduri că biblioteca este cartea de vizită a unui preot, că trebuie să ne dedicăm aproape tot timpul studiului, că studiul nu se va termina niciodată, și că indiferent de vârsta noastră va trebui mereu să fim atenți să nu facem de râs Biserica. Ținea mult ca toate să fie în bună ordine, inclusiv dormitoarele și locurile de relaxare fiindcă știa că obiceiurile pe care le deprindem în afara altarului sunt cele pe care le vom lua cu noi și înăuntrul lui. Prezența la slujbe era obligatorie și nu suporta să întârziem. Îmi aduc aminte că într-una din zile, eram cu trei colegi, ar fi trebuit să fim deja la Vecernie și noi speram să reușim să trecem sub tăcere întârzierea noastră dar iată că ne prinde dirigințele Nicolae Bordașiu în pridvor, tocmai când dădeam să intrăm. Noi când îl vedem - înțepenim, aproape că ne lipim de pereți convinși fiind că ne așteaptă o muștrare serioasă. Încă eram la început și nu ne știa pe toți după nume. Îl întreabă pe primul dintre noi.

— Cum te cheamă?

Cel întrebat își adună puterile și spune:

— Ion...

— Ion și mai cum?

— Ion Struzoiu.

Părintele își mută privirea spre următorul.

— Dar pe tine?

— Ion. Vladu Ion.

Îl întreabă și pe al treilea.

— Și pe tine?

— Ion. Simene Ion.

Părintele, contrariat și probabil ușor amuzat de adunarea de „Ioni“, se întoarce în final către mine și mă întreabă.

— Și pe tine, tot Ion, nu?

— Nu, pe mine Gheorghe. Tudor Gheorghe.

Ne-a făcut semn să intrăm. Am scăpat ne pedepsiți dar ne-a rămas în cap lecția că la slujbe nu se întârzie niciodată.

În acest an omagial al saltului românesc, al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari nu pot decât să-l pomenesc cu multă recunoștință pe Părintele Bordașiu pentru toată zidirea sufletească pe care mi-a oferit-o de-a lungul celor cinci ani de seminar. A fost un „cincinal“ de temelie în cariera mea și acum, la împlinirea unui an de trecere la Domnul a Părintelui Nicolae Bordașiu nu pot decât să spun că-l voi pomeni mereu ca pe un exemplu de preot, profesor, mărturisitor.

84. Un Dascăl inițiat el însuși la Școala Evangheliei lui Hristos...

Preot Vergil VĂLCU

Au trecut mulți ani de când nu l-am mai întâlnit pe Părintele Profesor Nicolae Bordașiu. Mai exact din noiembrie 1984, de când am luat în primire funcția de paroh al Parohiei Învierea Domnului, din Geneva- Chambésy, Elveția. Nu-mi prea era la îndemână, dar, profitând de o scurtă deplasare la București, la începutul acestui an (2018), mi-am propus să nu mai las pe altădată și, profitând de praznicul Întâmpinării Domnului (2 februarie), am decis să-l întâlnesc, sperând să-l găsesc la biserica la care slujește, în ciuda vârstei sale înaintate, de 94 de ani. Așa a și fost. L-am regăsit în biserica Sfântul Silvestru, din București, în soborul preoților slujitori. Se înțelege că, dacă am mers să-l întâlnesc, nu eram purtat decât de sentimentele cele mai curate de respect și recunoștință.

Mare a fost și uimirea și bucuria Părintelui Bordașiu să mă revadă. În primul rând pentru că nu se aștepta. În al doilea, pentru că se proiecta cu aproape 48 de ani în urmă, când eu încheiam cursurile Seminarului Teologic din București, unde mi-a fost pe perioada ultimilor doi ani, profesor.

Am intrat în Sfântul Altar anunțat de altcineva: „*Vă caută Părintele Vergil Vălcu de la Geneva*“. M-a primit cu multă emoție și cu atâta căldură în privire, pe

care pe tot timpul discuției care a urmat, am simțit-o ca pe o părintească îmbrățișare. Îi fusesem anunțat dinainte, știa cu cine vorbește atunci când mă privea îndelung, dar cu sinceritatea Omului pe care l-am cunoscut încă din anii Seminarului, mi-a mărturisit strângându-mă de braț: „*Virgile, nu te-aș mai fi recunoscut*“. O clipă doar, ca să-mi dau seama cu câtă luciditate, la 94 de ani ai Prea Cuvioșiei Sale, în semiobscuritatea Sfântului Altar, mă examina, căutând să justifice parcă, unele din trăsăturile fizionomiei mele actuale, ca parte a lucrării timpului trecut peste seminaristul adolescent, de altădată...

Multe am mai fi discutat dacă ar fi permis timpul, mai cu seamă că Sfânta Liturghie era urmată de sfințirea apei, ce se cheamă: „*Aghiasmă*“. A găsit, totuși, o cale Părintele Profesor să mai rămânem împreună: mi-a dăruit pe dată două cărți: Volumul omagial publicat cu ocazia împlinirii a 90 de ani de viață ai Prea Cuvioșiei Sale, și o carte tradusă de Prea Cuvioșia Sa. Ceea ce m-a impresionat în plus, este că a trimis să mi se aducă aceste două cărți de acasă, de unde le avea. Înainte de a ne despărți, Părintele Profesor Bordașiu mi-a făcut încă o mare favoare: „*Virgile – mi s-a adresat Prea Cuvioșia Sa – anul acesta eu fac 50 de ani de preoție și voi publica o carte la care vor contribui cu articole, 50 de persoane. Ai vrea să faci parte dintre acestea?*“. „*Părinte Profesor, câtă onoare! Și pentru când?*“, *i-am răspuns. „Pentru cât de curând“, îmi zise.* Cu această bucurie m-am întors a doua zi la Geneva, simțindu-mă din nou seminaristul adolescent, cu o temă de la profesorul lui, „*pentru acasă*“.

Am urmat cursurile Seminarului Teologic din București între anii 1965-1970, în plină perioada a transformărilor „socialist-comuniste“. Nu pot vorbi despre personalitatea Părintelui Profesor Nicolae Bordașiu, începând cu anii de Seminar, până nu voi spune câteva cuvinte despre ce însemna „*Seminar Teologic*“ în acea vreme. Nu multă lume mai stia pe atunci de existența a cinci Seminarii Teologice în țară. Nu se prea vorbea de așa ceva, iar la vremea mea, am aflat printr-o conjunctură de cel din București, unde urma să fiu admis, prin examen, la terminarea Școlii Generale. Cu toate acestea, aveam să descopăr că „*Seminarul Teologic*“, școală care funcționează până astăzi sub auspiciile directe ale Bisericii Ortodoxe Române, este unul de prestigiu.

De altfel, cuvântul „*Seminar*“ înseamnă „pepinieră“. Știam deja, când am intrat la Seminar, că aici era interzisă orice organizație de partid (UTM, UTC). Nici nu putea fi altfel. Ideologic, religia, credința creștină în speță, și ateismul sunt ireconciliabile. Mă rezum spre exemplificare, prin a spune că, în perioada comunistă, numai în biserică și în instituțiile sale se folosea ca mod de adresare între persoane, „Doamnă“ și „Domnule“, nu „Tovarășe“. Chiar și față de înalți demnitari de stat (Departamentul Cultelor) invitați la unele evenimente aniversare, modul de

adresare era „Domnule“. Menționez acest lucru pentru a înțelege, de fapt, că a lucra în cadrul bisericesc, în acea vreme, era ca și cum te-ai fi aflat într-o „altă lume“. Era de fapt, o cu totul altă gândire cu privire la Om și la Viață.

Școlile teologice, Seminariile (cinci la număr, pe atunci) și Facultățile de Teologie (două), formau pe viitorii slujitori și viitoarele cadre bisericești după norme proprii, în Țară și peste hotare. Între cei care studiau acolo, se aflau și numeroși studenți și doctoranzi străini, din Europa, Africa și chiar America. Patriarhul Justinian s-a îngrijit să ofere Bisericii, de pe atunci, oameni cu înaltă calificare profesională și civică, în acord cu credința, tradiția și cultura strămoșească, pentru a face față „*omului de tip nou*“, ce se desena la orizont, sub auspiciile ideologiei materialist ateiste. Merită să amintesc aici că, pe lângă cantitatea de cunoștințe teologice și nu numai, în vremea mea, în școlile teologice se impunea disciplina de rigoare. În perioada anilor mei seminariali (1965-1970), cât și ca student teolog (1970-1974) și apoi ca doctorand, am avut șansa, consider eu, să fi avut profesori de renume, formați înainte de 1948, „de gardă veche“ cum se spune, dintre care unii cu studii și doctorate peste hotare (chiar și la Sorbona).

Iată, pe scurt, cadrul în care în anul școlar 1968-1969, venea ca profesor la Seminarul Teologic din București Părintele Profesor Nicolae Bordașiu. Mă aflam în anul patru de Seminar, penultimul. Programa anilor patru și cinci de Seminar, era tot așa de încărcată ca și a celor precedenți, până la 15 materii de predare. Tot pentru a da o idee celor ce cunosc prea puțin sau deloc acest domeniu, voi enumera aici disciplinele anilor III-V de Seminar, din vremea mea, menționate pe Diploma de Seminar: Studiul biblic al Vechiului Testament – Studiul biblic al Noului Testament – Dogmatică – Morală – Istoria Bisericească Universală – Istoria Bisericii Române – Omiletică – Pastorală – Îndrumări misionare – Liturgică teoretică – Drept bisericesc – Psihologia – Filozofia – Tipicul bisericesc – Liturgică practică – Muzică psaltică – Muzică lineară – Cântarea practică – Istoria Universală – Limba română – Limba franceză – Limba rusă – Limba Latină – Limba greacă – Catehetica – Legiuirile BOR. Știu că după 1989 s-au introdus în programa de studiu și unele științe exacte (Matematica...).

Cum spuneam mai sus, Părintele Nicolae Bordașiu și-a început activitatea de profesor la Seminar în anul școlar 1968-1969, când mă aflam în anul patru. După câte îmi amintesc, încă nu era preoțit.

A preluat disciplina numită „Studiul Noului Testament“. Numirea sa ca profesor nu a avut loc chiar la începutul anului școlar, încât catedra de Noul Testament era suplinită pe atunci de Drd. Nicolae Mihăiță, pedagog la seminar (azi I.P.S. Nifon Mihăiță, Mitropolitul Târgoviștei). La prima oră de curs, după numire, au venit chiar împreună. Domnul profesor Nicolae Bordașiu a asistat doar,

în timp ce Drd. N. Mihăiță a examinat din materia ce a predat-o la cursul anterior, trei elevi între care m-am aflat și eu. Nouă ni s-a părut că totul a fost normal și că noul „Profesor Titular“ va rămâne cu o impresie bună de la prima sa oră la catedra de Noul Testament, la clasa anului patru de Seminar. Nouă, elevilor acestei clase, ne-a rămas ca valabil până azi acel „laudatio“ de la profesori și de la Conducerea Seminarului, că eram clasa cea mai bună la învățătură și disciplină pe tot timpul anilor seminariali. Era deci, foarte normal pentru noi, ca Domnul Profesor Bordașiu să fi fost încântat după prima oră de curs...

Nu se poate să nu fi auzit de noi...Numai și dacă s-ar fi uitat în Catalogul clasei ar fi văzut situația noastră de ansamblu, la învățătură. Destule „note“ mari la atâtea discipline, în Catalog. Și erau într-adevăr mulți elevi buni, așa încât, în anul cinci de Seminar se preconiza să se trimită dintre noi câțiva elevi cu burse peste hotare, deși la acea vreme cu burse nu plecau decât doctoranzii...

A doua oră de curs cu domnul profesor Nicolae Bordașiu a început prin „strigarea Catalogului“, pentru a ne identifica pe fiecare. Apoi a continuat „*Deși la prima oră la care am asistat au fost examinați trei dintre cei mai buni elevi ai clasei, nu sunt mulțumit*“. Punct. Noi, foștii examinați, ne uitam unul la altul, sperând fiecare, ca nemulțumirea să fi venit din partea celorlalți doi... Una peste alta cam știam ce ne așteaptă...

Ce nemulțumire a avut domnul profesor n-am aflat niciodată, însă, ne-am dat seama imediat că seminarul a câștigat în domnul profesor Bordașiu un om metodic, la care rigoarea, seriozitatea, disciplina în muncă, responsabilizarea, descoperirea și formarea caracterelor, imparțialitatea, cinstea, exigența, asprimea chiar, la nevoie, toate erau la ele acasă. Profesionalism, slujire, omenie? Toate la un loc. Atunci când vrei să te instruiești în ale cunoașterii, atunci când candidezi la statura Omului adevărat, atunci când școala „te-a școlit“, nu-ți vei aduce aminte decât de profesorii tăi cei mai exigenți. Aceia sunt profesorii tăi cei adevărați.

L-am numit până aici pe Părintele Profesor Nicolae Bordașiu, „domnul profesor“, pentru că și-a început activitatea la seminar, nefiind hirotonit preot. Nu după mult timp a devenit și preot, așadar voi adapta limbajul. Toate orele de curs cu Părintele Profesor Nicolae Bordașiu au fost în continuare pentru mine, momente de informare, formare și într-o anumită măsură chiar de „inițiere“. De „inițiere“, pentru că aceasta se deprinde. Și se deprinde nu de la oricine, ci de la cei ce-ți pot fi repere și modele...Inițierea, în sine presupune, așadar, nu numai cunoaștere, ci și ținută morală. La doctorat nu am urmat specialitatea în „Științele biblice“, respectiv a Noului Testament, disciplină predată de Părintele Prof. Nicolae Bordașiu pentru a-i mă considera discipol. Cu toate acestea, dacă e sa decid care profesor din Seminar și-a pus asupra mea amprenta de Om, chiar

și fără să vrea, cu atât mai puțin să știe, este Părintele Nicolae Bordașiu. Ce amprentă de „discipol“ poate avea mai mare câștig în cineva, decât aceea de „Om“? Și nu de la oricine, ci de la un „Dascal“ inițiat el însuși la Școala Evangheliei lui Hristos...

La unul din cursuri, Părintele Bordașiu ne-a dat ca temă pentru cursul următor să desenăm fiecare harta Europei, care să includă și Asia Mică, dar să nu marcăm nimic altceva pe ea. Cine se putea aștepta la ce a urmat? La cursul următor, cu harta în față, ne-a cerut să marcăm din memorie, pe hartă, numele și locul localităților unde au avut loc cele șapte Sinoade ecumenice. Numele localităților n-ar fi fost o problemă, dar să le situezi și pe hartă,...problemă! Primul ajutor ne venea în mod nesperat, de la faptul că, din șapte sinoade, câte două din patru s-au ținut în aceeași localitate: Niceea, Constantinopol (astăzi Istanbul), Efes, Calcedon, Constantinopol, Constantinopol și iar Niceea. Trebuia marcat numai locul cetăților: Niceea, Constantinopol, Efes și Calcedon. Un test ca acesta nu putea fi mai grăitor...Părintele Profesor nu a ținut cont în notare de cât de orientați eram noi la hartă, dar pot crede că de atunci, mulți dintre noi am abordat teologia mai „cu picioarele pe Pământ“... Și, nu era deloc prea târziu.

La un alt curs, Părintele Prof. Bordașiu ne-a dat de citit din Noul Testament, legat de subiectul zilei, în latinește: „Tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, et poratae inferi non praevalerunt adversus eam“ („Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi Biserica Mea, iar porțile (puterile) Răului nu o vor învinge“; Matei 16,18). Acest text este foarte important atât din punct de vedere teologic, cât și confesional, întrucât, printr-o interpretare tendențioasă, a fost luat în Evul Mediu în sprijinul primatului papal. Probabil că acesta a fost și motivul pentru care ne-a dat și versiunea lui în limba latină. Examinările orale pentru care se dădea „notă“ în Catalog, aveau loc în fața clasei. Cei examinați la ora următoare de curs au fost întrebați dacă și-au notat și știe vreunul versiunea în latină a acestui citat. Niciun răspuns. „În clasă știe cineva?“ a întrebat Părintele Profesor. Surprins eu însumi că nimeni nu ridică mâna, m-am ridicat după cuviință în picioare și am spus citatul în întregime, fără greșală. M-am simțit căutat cu privirea și la alte întrebări „mai aparte“ ale Părintelui Profesor, dar dintre toate, citatul acela în latină mi-a rămas, chiar mie, până astăzi, ca notabil, cum de atunci și numele meu în memoria Profesorului meu, pot crede, mai mult decât probabil...

Un alt episod care mi-a marcat memoria, legat de persoana Părintelui Prof. Nicolae Bordașiu, este cel din ultimul an de Seminar. Înaintea unei ușoare operații de extirpare a amigdalelor, doctorul chirurg îmi prescriesese un produs de întărire a imunității, mai cu seamă că ne aflam în sezonul rece (vacanța de Crăciun). Tocmai mă întorceam de la Farmacie și, undeva spre localul Seminarului, l-am

întâlnit pe Părintele Profesor. „*Ce e cu tine?*“ m-a întrebat, știind că trebuia să fi fost plecat în vacanță. „*Caut un produs prescris de medic, dar pe care nu l-am găsit. Se cheamă „Gama globulină“.*” Cu un gest, de parcă ar fi vrut să-l caute în buzunarul reverendei, ca pentru a mă asigura, luându-mi brațul, îmi spune: „*Să știi că eu am lucrat la prepararea „Gama globulinei“*”, fără să-mi dea alte detalii. Mult mai târziu urma să aflu din alte surse că Părintele Prof. Bordașiu, după Bacalaureat, pe lângă Facultatea de Teologie a urmat și Facultatea de Farmacie și că, după ani grei de detenție ca „deținut politic“ (1955-1964), a lucrat la Institutul Cantacuzino, unde a făcut parte dintr-un colectiv care a preparat pentru prima dată „Gama globulină“, în România.

Ultimul episod care-mi stăruie în memorie cu Părintele Prof. Nicolae Bordașiu este cel din vara anului 1987. Sosit de la Geneva în București pentru vacanță, am gândit să merg la P.F. Patriarh Teoctist, pe care nu-l salutaseam de când fusese ales Patriarh (nov. 1986). Era un gest protocolar, cunoscându-mă destul de bine mai ales din 1984, când am însoțit în SUA, în calitate de traducător (engleză), delegația condusă de P.F. Sa (pe atunci era Mitropolitul Moldovei și al Bucovinei), delegație din care făceau parte și I.P.S. mitropolit Antonie al Ardealului și I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului. Era o vizită oficială la Comunitatea Românilor ortodocși din America. Sosit la Palatul Patriarhal și văzând atâția Consilieri patriarhali și Șefi de Departamente care așteptau să fie primiți în audiență de lucru de către Patriarhul Teoctist, undeva pe culoar tocmai mă întrebam dacă să mai aștept atâta la rând, fiind eu și cam grăbit. Tocmai în acel moment, însă, apare de nu știu unde Părintele Prof. Bordașiu. „*Ce aștepți aici?*“ m-a întrebat direct. „*Aș fi vrut să merg într-o mică audiență la Preafericitul*“, - zic, „*dar până mi-o veni mie rândul, mai că aș renunța pentru altă dată*“. „*Ai ceva special cu P.F. Sa?*“. „*NU, nimic special; merg să-i sărut mâna*“. Numai ce m-a luat de braț: „*Hai cu mine!*“ Când am ajuns în Salonul cel mare „*de așteptare*“, numai ce dau cu ochii de P.F. Patriarh Teoctist la un birou de lucru cu cei ce-i primise în acel moment. Nu știu din ce motive P.F. Sa nu lucra în acea zi în Cabinetul personal, ci în marele Salon unde se așteaptă intrarea în audiență. De cum a ridicat ochii de pe hârtii ca pentru o pauză de reflecție, Părintele Bordașiu, numai ce i se adresează, ținându-mă mereu de braț: „*Preafericite, Părintele Vâlcu, de la Geneva, a venit să vă sărute mâna*“. Făcând un gest de încuviințare, Patriarhul Teoctist m-a invitat să iau loc pe un scaun, care tocmai era liber în stânga sa, iar Părintele Bordașiu s-a făcut nevăzut...

Să fi fost până-n orele zece, când am luat loc pe scaunul liber lângă Preafericitul Teoctist. Preafericirea Sa și-a continuat lucrul, mai aruncându-și câte o privire, mai câte un zâmbet condescendent. După soluționarea câte unui dosar

în lucru, de parcă să nu mă plictisesc, îmi zicea : „*Ai văzut, Părinte Vâlcu?*“. Eu traduceam cam așa: „*Vezi cum se lucrează aici?*“. Ne apropiam de ora douăsprezece. Trecuseră mai bine de două ore „de lucru“ cu Preafericitul. Rând pe rând, toți cei care așteptau înaintea mea, precum și alții care veniseră după, primiseră rezoluțiile, luaseră semnăturile pe documentele din mapele lor de lucru, numai eu nu mă mișcasem din loc. Mă tot uitam să mai apară de undeva Părintele Bordașiu... Să mai fi fost una-două persoane care mai aveau ceva de semnat, când îl aud pe Prea Fericitul Teoctist adresându-i-se secretarului de la cabinet: „*Să vină Maica...*“. Într-adevăr a venit o maică de la Palat, i-a spus ceva mai în șoaptă, iar peste un timp când a încheiat cu toate audiențele, îmi zice cu un zâmbet părintesc: „*Haidem, Părinte Vâlcu, să servim masa împreună*“. O clipă nu mi-ar fi trecut prin cap așa ceva... Chipul luminos al Patriarhului Teoctist, privirea sa blândă și armonioasă, în care puteai desluși cu ușurință icoana mioritică a „*strămoșului ancestral*“, m-au făcut să simt, de îndată, prezența sa plină de măreție. Eram pe de-a dreptul copleșit. Știu că acel prânz a fost simplu și copios, și mai știu eu ce știu: n-aș fi avut nicidecum acest mare favor patriarhal, dacă în acea zi Providența nu m-ar fi cuprins cu brațul protector al Părintelui meu Profesor, Nicolae Bordașiu...

Nu mă extind mai mult aici în amintirile și aprecierile mele. Am promis Părintelui Profesor să contribui cu câteva pagini la Omagialul împlinirii a 50 de ani de slujire preoțească a P.C. Sale. Nu m-am referit aproape deloc la această slujire. De fapt, am ratat, din cauza mea, momentul de a fi slujit măcar o dată la Sfântul Altar împreună, așa cum îmi spusese cândva: „*Vino o dată la biserică unde slujesc eu, ca să slujim împreună și, totodată, să predici*“. Știam că nu puteam face aceasta fără a-l anunța dinainte. Dar mai simțeam că nu îndrăzneam să predic la Biserica Sfântul Silvestru unde predica P.C. Sa și predicase regretatul Părinte Constantin Galeriu. Simțeam, la nivelul predicii, în preoție, ca o lipsă de pravoslavnică deontologie. De aceea, știam că merg în acea zi de Praznic, „*Întâmpinarea Domnului*“, doar să întâlnesc pe P.C. Părintele Nicoale Bordașiu: Profesorul, Preotul și Omul. Și așa cum am presupus, dacă n-aș fi avut nimic deosebit de comunicat credincioșilor prezenți, dacă aș fi slujit și predicat, am avut atâtea lucruri plăcute de observat.

Am prezentat profilul Părintelui Nicolae Bordașiu, așa cum l-am cunoscut eu, ca o privire de ansamblu, și nu ca una analitică, cum se putea deduce din titlul acestui articol. N-am făcut adică, capitol aparte, din Profesorul, Preotul sau Omul Nicolae Bordașiu. Așa după cum, cele trei „*Cruci Patriarhale*“ de merit nu i-au fost conferite de cei trei Patriarhi, PP.FF. Patriarhi Iustinian, Teoctist și Daniel, ai Bisericii Ortodoxe Române, separate pentru una din aceste slujiri, ci pentru toate acestea, în ansamblul lor. Despre aceste slujiri, vor vorbi poate

alții, dintre acei autori onorați de P.C. Sa de a contribui la acest frumos Omagiu al Slujirii P.C.Sale preoțești. Eu n-aș putea să închei decât prin a spune că, dacă cele trei Cruci Patriarhale, onorifice, i-au fost conferite Părintelui Profesor Nicoale Bordașiu de cei trei Patriarhi, pentru merite deosebite în câmpul slujirii bisericești, noi trebuie să ne amintim, cu recunoștință pentru „*buna ei purtare*“, de o a patra Cruce, prima în ordine, pentru că a asumat-o singur și de bună voie: Crucea P.C. Sale ca OM, după cuvântul Mântuitorului Hristos: „*Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie*“ (Matei 16,24).

Cu tristețea despărțirii în suflete dar și cu bucuria mântuitoare a Crucii, în numele meu și al colegilor mei din anul „IV“ și „V“ de Seminar, seria 1965-1970, vă încredințez, P.C.Părinte Profesor, că din exemplul P. C. Voastre, am înțeles cât de mici am fi noi, cât de grea ar fi ea, atunci când, luând și noi Crucea fiecăruia, ca slujitori ai Sfințelor Altare, am crede c-am putea duce singuri și n-am purta-o, cu demnitate, În Hristos...

85. Era asemenea unei cruci, care nu se îndoia în bătaia vânturilor

Preot Cătălin NICULESCU

Au trecut nouă luni de la plecarea Părintelui Nicolae dintre noi. Un timp de reflecție în care mi-am dat seama cât a contat pentru noi prezența sa în viețile noastre. Pentru unii a fost duhovnicul cel blând și bun, pentru alții, profesorul drept care îndruma elevii. Unii l-au avut alături ca naș de cununie, alții ca sfătuitor de taină în diverse probleme și necazuri. Pentru toți, însă, un om care dăruia mai mult decât primea.

În ceea ce mă privește, întâlnirea cu Părintele mă trimite cu gândul la profunzimea gândirii sale și la practicarea virtuților fără de care un creștin nu poate intra în Împărăția Cerurilor. Părintele era la înălțimea credinței, a iubirii de neam, de semeni și mai ales de Dumnezeu. Nu cobora de aici. Nu făcea compromisuri când era vorba de aceste virtuți. Și atunci te obliga, printr-un fel minunat, așa cum un bunic îl îndrumă pe nepotul său la bine, să urci tu spre aceste înălțimi de fiecare dată când te întâlneai cu dânsul.

Dar în același timp era un om al adâncimii. O adâncime a gândirii teologice, pătrunzând prin cuvintele pline de căldură și însuflețire până și cele mai sterpe inimi, făcându-le apoi pământuri vrednice de rodire. Apoi, ca un veritabil chirurg

de suflète, în calitate de duhovnic, intra în inima celui ce venea doborât de necaz și îi aprindea din nou flacăra speranței. Altfel, nu pot să-mi explic mulțimea de oameni care îl căuta în fiecare zi de miercuri și vineri pentru rugăciuni.

Totodată, omul sporirii duhovnicești se exprima față de noi toți cu o nefățarnică smerenie. L-am vazut uneori cu capul plecat, dar nu de rușine, ci pentru ca cel din față să nu se simtă rănit de propria răutate care s-ar fi întors către el din oglinda ochilor Părintelui. A preferat să suporte greutatea asemenea unui Atlas modern, dorind să ne ducă pe cât mai mulți în spate.

Și de aici, un alt paradox. Deși încovoierea sa fizică era din ce în ce mai evidentă, urmare a faptului că spovedea aproape mereu în picioare, totuși statura sa duhovnicească era din ce în ce mai dreaptă. Era asemenea unei cruci, care nu se îndoia în bătaia vânturilor.

Casa parohială era mereu plină. Deși nu a avut copii trupești, Părintele a avut sute, poate mii de fii duhovnicești, care îl asaltau mereu pentru a primi sfaturi sau pentru a se bucura scurtă vreme de prezența sa. Uneori ajungeam și eu printre ei, doream să îl întreb ceva, dar numai privind-l, găseam și răspunsul la problema mea.

Avea un stil inconfundabil de a te ridica din necaz. „*Dragule*“ zicea și îți așeza mâna pe obraz. Era momentul de taină în care Părintele își oferea suportul, dragostea și puterea către cel din față. Fiecare om îi era drag, de aceea în ultimul timp era din ce în ce mai obosit, pentru că nu se oprea din oferit.

Și aceasta era una din calitățile paradoxale ale Părintelui Nicolae. Cu cât oferea mai mult, deși în mod normal ar fi trebuit să îl epuizeze, Părintele era din ce în ce mai vioi, mai puternic. Oboseala era ca o cortină pe care timpul încerca să o așeze pe o inimă veșnic ridicată la înălțimea dăruirii. Mă întreb acum, dacă nu cumva, din dorința noastră de a ne hrăni din preaplinul generozității sale, nu i-am pus în spate mai mult decât ar fi putut duce. Dar în același timp îmi vine și răspunsul: „*Îngăduie-te, rabdă. O veni Dumnezeu cu măsura Lui*“. Și Dumnezeu a turnat peste dânsul măsură generoasă.

Mi-l amintesc apoi pe Părintele Nicolae la slujbă. Am slujit cu dânsul de câteva ori și pot spune că trăia Sfânta Liturghie ca pe un moment unic în care se întâlnea cu Hristos. Am remarcat faptul că, locul protosului (cel din față Sfintei Mese) rămânea mereu liber, atunci când slujeau mai mulți preoți. Se așeza acolo preotul de rând numai la anumite momente importante ale Sfintei Liturghii. L-am întrebat de ce? „*Frate, cu noi slujește acum Hristos și acolo este locul Său*“. Cu alte cuvinte, slujea mereu cu gândul acesta că Hristos este acolo și Lui I se cuvine toată cinstirea.

Părintele a făcut parte din *Rugul Aprins*. Odinioară, pe Muntele Sinai, Domnul i-a vorbit lui Moise dintr-un rug care nu se mistuia. Prezența Părintelui Nicolae alături de Părintele Sofian, Părintele Roman Braga, Părintele Benedict,

Sandu Tudor, Părintele Felix Dubneac, Părintele Adrian Făgețeanu ș.a., i-a dat putere să reziste atâtor ani de temniță, dar și urmărilor lor. Și aici apare un nou paradox: de multe ori îl priveam și mi se părea că, deși anii treceau și ar fi trebuit ca urma lor să se așeze peste dânsul, fața sa rămânea neatinsă, chiar devenea din ce în ce mai luminoasă. Așa cum ardea rugul din care Domnul i-a vorbit lui Moise, așa se lumina și chipul Părintelui când îți vorbea.

Acum, deși slujește Liturghia cerească împreună cu îngerii, eu îl simt pe Părintele Nicolae că nu a plecat dintre noi. A rămas cu aceeași grijă pentru fiecare. Îl simt pe Părintele Nicolae în cuvintele ucenicilor săi, căci, ca un veritabil plugar, a știut să însămânțeze buna cuviință și dragostea față de Dumnezeu și oameni în fiecare dintre ei. Iar acum ei nu îl dezamăgesc. Îl poartă pretutindeni pe Părintele lor. Îl simt pe Părintele Nicolae atunci când intru în biserica Sfântul Silvestru. Privirea mi se duce instinctiv către ușa de nord a Sfântului Altar, unde obișnuia să spovedească. Acolo, îl văd și acum cu ochii minții. Îl mai simt pe Părintele Nicolae atunci când slujesc, deoarece am primit unul dintre veșmintele sale și cu toate că este croit dintr-un material grecesc greu, când îl îmbrac mi se pare ușor pentru că Părintele slujește împreună cu mine.

Părintele Nicolae ne-a purtat în brațele sale timp de aproape patruzeci și nouă de ani de duhovnicie. Acum este rândul nostru să îl purtăm în gând și să îl predăm generațiilor viitoare ca model de virtute, vrednic de urmat.

86. Părintele Nicolae Bordașiu cel cu „tâmples ninsse” și suflet de copil

Preot Alexandru DULCĂ

 ste greu să creionezi în câteva rânduri și să concentrezi în cuvinte omenеști multitudinea de trăiri duhovnicești și de sentimente alese pe care le poți trăi și pe care le-am trăit, chiar dacă doar pentru trei ani, în preajma înțeleptului și blândului părinte Nicolae Bordașiu. Mănat însă de un profund sentiment de recunoștință adus lui Dumnezeu pentru că mi-a intersectat pașii și slujirea preoțească cu cea a Părintelui Nicolae, îndrăznesc să evoc și eu câteva din bucuriile duhovnicești trăite în preajma sfinției sale.

De Părintele pot spune că m-am „îndrăgostit” încă din anii studenției, atunci când urmăream cu mult interes interviurile și aparițiile sale TV sau documentarele despre Părintele Arsenie Boca ori despre mărturisitorii din temnițele comuniste. Eram atras și absorbit de felul său unic de a povesti despre experiențele trăite lângă

Părintele Arsenie dar și de curajul, dârzenia și demnitatea de care a dat dovadă pentru a apăra credința creștină și valorile ei în timpul prigoanei comuniste atee, 7 ani ca fugar și 9 ani ca deținut, trecând rând pe rând prin închisorile din Timișoara, Jilava, Oradea și Aiud.

Dacă cineva mi-ar fi spus atunci că voi ajunge să-l cunosc îndeaproape, că voi sluji împreună cu el și că vom demara proiecte împreună, nu l-aș fi crezut. Dar, așa cum spunea colegul său întru slujire, Părintele Constantin Galeriu, în viață nimic nu este întâmplător, totul este proniator. Astfel că Dumnezeu mi-a mână pașii spre a sluji ca preot în satul Săbolciu, satul în care Părintelui Nicolae a văzut pentru prima dată lumina zilei la 22 Mai 1924.

Atât pentru mine ca preot cât și pentru credincioșii pe care îi păstoresc, chipul blând al Părintelui, slujirea sa delicată și vorba-i așezată rămân unele din cele mai frumoase „tablouri“ zugrăvite în amintirea noastră dar și repere de neclintit după care să ne orientăm viața și existența în lumea aceasta.

În fiecare an între praznicul Adormirii Maicii Domnului (15 august) și praznicul Nașterii Maicii Domnului (8 septembrie), Părintele, deși avea o vârstă venerabilă și locuia la 600 de km depărtare, poposea în mijlocul parohiei noastre, în satul drag al copilăriei sale. Venea însoțit de doamna preoteasă Rodica, slujea la Sfânta Liturghie și rostea cuvânt de învățătură, revărsând în sufletele noastre cele mai adânci înțeleșuri evanghelice. Am rămas impresionat de faptul că, deși era trecut de 90 de ani, Părintele avea o acuratețe a discursului și limpezime a ideilor pe care le transmitea rar întâlnită, acest lucru revelând slujirea sa de zeci de ani la catedra de Studiul Noului Testament de la Seminarul Teologic Ortodox din București. Apoi Părintele împreună cu familia săvârșeau un parastas pentru cei din neam adormiți, tatăl sfinției sale, preotul Gheorghe Bordașiu, fiind la rândul său un om care și-a pus viața în slujba Bisericii și a neamului - ca delegat la Marea Unire din 1918, ca dascăl în Săbolciu și Poiana Moșilor și ca preot la Botean, Poiana Moșilor, Someș-Uileac și Săbolciu. Trebuie să menționez că sub păstorirea tatălui Părintelui Nicolae a fost pictată biserica noastră parohială între anii 1977-1978, de către pictorul Traian Petrescu din București, iar actualul cimitir al parohiei noastre este donat tot de către tatăl Părintelui, din proprietatea lui personală.

Deși am fost martorul „scenariului“ descris mai sus doar pentru trei ani, fiind numit preot la Săbolciu în anul 2016, am putut constata cu câtă dragoste îl înconjurau sătenii pe Părintele Nicolae. Cu toții doreau să-l salute, să-i sărute mâna, să-i spună că l-au văzut la televizor, să-și facă o poză cu el, să-i spună că sunt mândri că au un așa fiu al satului, sau să rememoreze o amintire împreună cu el.

Un alt lucru care m-a mirat și m-a bucurat în același timp, a fost faptul că deși se afla la o vârstă venerabilă atunci când am ajuns eu preot în Săbolciu, Părintele era foarte activ și dinamic, nu-și dorea o retragere, să stea comod și

confortabil în liniștea vârstei sale patriarhale, nu-și dorea odihna (aș spune cu binemeritată), ci îmi propunea proiecte de viitor: scrierea și publicarea de cărți, construirea de monumente, evocări ale memoriei făuritorilor Marii Uniri, evenimente culturale ș.a., toate erau pe lista de preocupări a Părintelui Nicolae, care avea deja 93 de ani.

În anul 2017, de praznicul Înălțării Sfintei Cruci, în ziua de 14 septembrie, am primit în parohia noastră vizita Preasfințitului Sofronie Drincec, Episcopul Oradiei. La rugămintea mea Părintele Nicolae și-a amânat plecarea la București cu vreo trei sau patru zile pentru a sluji împreună la Liturghia arhierască. Era prima Liturghie arhierască săvârșită în Biserica noastră după 39 de ani, când P.S. Vasile Coman sfințea Biserica noastră și îl hirotesea iconom stavrofor pe Părintele Gheorghe Bordașiu, tatăl Părintelui Nicolae. Cu acest prilej Preasfințitul Sofronie ne-a oferit binecuvântarea pentru a demara proiectele legate de anul 2018 - an omagial al făuritorilor Marii Uniri.

A urmat o perioadă de un an de zile cu numeroase discuții telefonice și scrisori prin care Părintele veghea la finalizarea cu bine a proiectelor pe care ni le-am propus. Este vorba de ridicarea a două monumente (unul închinat făuritorilor Marii Unirii, iar altul eroilor din Săbolciu căzuți pe câmpurile de luptă în cele două războaie mondiale) dar și de lansarea a trei volume închinat memoriei preoților din comună care au fost delegați la Marea Unire de la Alba Iulia din 1918.

Fiecare discuție cu Părintele mă liniștea, mă îmbărbăta și îmi dădea nădejde să continui lucrările începute. De altfel Părintele este autorul moral și material al celor două monumente, întrucât a suportat din buzunarul propriu toate cheltuielile de construcție și placare cu mozaic și marmură a monumentelor, precum și apariția cărților, pe care le-a împărțit în mod gratuit fiecărei familii din satul nostru.

Și astfel, cu ajutorul lui Dumnezeu și pentru rugăciunile Părintelui Nicolae, lucrările au fost aduse la bun sfârșit. Mi-a rămas întipărit în minte momentul în care Părintele, după un drum lung de la București la Săbolciu, s-a dat jos din mașină și a văzut pentru prima oară monumentul Marii Uniri finalizat, moment în care pe obrazul său au început să curgă lacrimi de bucurie. În ziua de Duminică, 2 septembrie 2018, într-o atmosferă deosebită, un sobor de trei ierarhi (dintre care doi i-au fost elevi Părintelui Nicolae): PS Galaction Episcopul Alexandriei și Teleormanului, PS Siluan Episcopul ortodox al românilor din Ungaria și PS Ieronim Sinaitul Episcop vicar patriarhal au săvârșit Sfânta Liturghie pe o scenă amenajată în curtea bisericii, iar mai apoi a avut loc sfințirea celor două monumente. La eveniment au participat autorități centrale și locale, fanfara de la Șinca Noua (județul Brașov) și peste 500 de credincioși veniți din diferite colțuri ale țării, dar și din Oradea și satele din împrejurimi.

Cu ocazia acestui eveniment unic pentru satul nostru, Părintelui Nicolae Bordașiu i s-a oferit titlul de cetățean de onoare, lucru pe care Părintele în smerenia-i caracteristică nu și-l dorea. L-am dorit însă noi, preotul și credincioșii din satul Săbolciu, drept pentru care am demarat toate procedurile legale și am depus la Primăria din Săcădat toată documentația necesară astfel încât să fie recunoscut acest adevăr incontestabil: Părintele Nicolae Bordașiu este cel mai de seamă fiu al satului Săbolciu (de altfel este primul și singurul, de până acum, care a primit acest titlu în comuna noastră).

Sărbătoarea organizată în comunitatea noastră, cu sprijinul Părintelui Nicolae, s-a bucurat de un real succes, fiind remarcată atât în presa locală cât și în cea centrală. La finalul programului liturgic și cultural care a fost susținut de copiii de la grupul de cateheză al parohiei și de fanfara de la Șinca Nouă, Părintele Nicolae a rostit un frumos cuvânt de mulțumire din care redăm în continuare o mică parte: *„În curtea în care m-am jucat copil fiind altădată, iată am ajuns acum trecut de 90 de ani și cineva mi-a spus când mă întreabă câți ani am, să spun că am 100 fără 5, iar cu voia lui Dumnezeu i-am dus cu demnitate. Și pentru că trec așa de ușor, am vrut să pun o piedică în calea lor. Nu voi reuși. Dar ceea ce pun ca piedică în trecerea timpului sunt cele două monumente, pe care am ajutat ca parohia condusă de Părintele profesor Dulca să le aibă pentru totdeauna, ca mărturie a dragostei care i-a unit pe săbolceni și i-a ținut dârji în fața istoriei, fiindcă rare sunt satele care să se poată mândri că au avut acum 100 de ani atâția reprezentanți la Marea Unire. Și aceasta ca mărturie a dorului lor, a săbolcenilor de a forma cu toți românii o singură țară, frumoasă și demnă, așa cum a fost România mare creată de ei“.*

Faptul că la două luni după sfințirea monumentelor Părintele s-a stins din viață a provocat tristețe mare dar și o oarecare nădejde în sufletele oamenilor, care au văzut în toate cele întâmplate o manifestare a proniei lui Dumnezeu, Cel ce l-a ținut în viață ca să-și poată vedea visul împlinit, adică să vadă ridicate și sfințite monumentele închinatelor celor care i-au fost modele și repere în viață: Părintele Arsenie Boca, Episcopul Nicolae Popovici al Oradiei, și tatăl său - Preotul Gheorghe Bordașiu. De altfel oamenii din sat își aduc aminte cum, înainte de a se întoarce la București, Părintele a vrut să mai treacă încă o dată pe toate ulițele din sat, simțind oarecum că va fi ultima dată când le va mai străbate.

Deseori mă întreb dacă nu cumva faptul că, la cei 94 de ani, timp de mai bine de o lună Părintele și-a consumat multă energie și a făcut multe drumuri pentru a se asigura de bunul mers al lucrărilor și de reușita sărbătorii satului din 2 septembrie, nu i-au luat din puteri și nu l-au slăbit prea tare grăbindu-i oarecum plecarea dintre noi. Cer să fiu iertat pentru această îndrăzneală a gândurilor, dar

implicarea emoțională, materială și chiar fizică a Părintelui, la venerabila sa vârstă, a fost una care ne-a impresionat pe toți.

Cu adevărat a fost un ostaș și un atlet al lui Hristos și al neamului românesc până la ultima clipă a vieții sale. Dar parcă a simțit că odată cu sfințirea acestor monumente călătoria lui în lumea aceasta va lua sfârșit. Iată ce îmi scria în una dintre ultimele scrisori pe care mi -a trimis-o în data de 18 aprilie 2018, scrisoare pe care o păstrez la loc de cinste în arhiva parohiei noastre: „*Te-ai încărcat cu o seamă de probleme, dar vezi că numai odată e ocazia și apoi eu nu mai am mult de trăit, ca să fie posibilă o amânare pe alt secol. Îți doresc să ai multă răbdare și mult ajutor de la Bunul Dumnezeu. Te îmbrățișez cu mult drag și cu urări de bine la toată familia*“.

Vestea mutării sale în lumea celor drepți a adus o profundă întristare în comunitatea noastră. Cel mai de seamă vlăstar al satului nostru s-a stins din viață, tocmai de aceea mandatat de o profundă recunoștință și de dragostea credincioșilor pe care îi păstoresc am plecat la înmormântarea Părintelui la București, strângând într-o coroană de flori și într-o rugăciune sinceră toată iubirea, prețuirea, respectul și admirația pe care i-o vom purta veșnic acestui „titan“ al ortodoxiei și al neamului românesc.

De atunci, din acea zi de 9 noiembrie, chipul Părintelui Nicolae Bordașiu se află la loc de cinste pe o măsuță în biserica noastră, străjuit de o candelă în care pâlpâie neîncetat lumina nădejdiei că Părintele ne veghează în continuare din cer. De aceea, pentru mine și pentru poporul dreptmăritor de la brazda de nord-vest a țării, din plaiul binecuvântat al Săbolciului, plecarea din lumea aceasta a Părintelui poate fi sintetizată în următoarea frază: „*N-am pierdut pe cel mai ales fu al satului, ci l-am câștigat ca rugător în cer*“.

87. Blândul și dragul meu părinte profesor Nicolae Bordașiu

Preot Ioan-Mircea GHITEA

m aflat cu mult înainte de venirea mea ca preot paroh în parohia Husasău de Criș, despre personalitatea Părintelui prof. Nicolae Bordașiu, slujitor al altarului și fost deținut politic pe vremea regimului comunist, despre viața și activitatea sa din presa locală și bisericească, din scrierile celor care s-au învrednicit a fi în preajma prea cucerniciei sale, dar și din emisiunile TV, la care l-am văzut și urmărit cu multă atenție.

În vara anului 2013, Părintele Nicolae, aflat în vizită în Oradea la sora sa Lucica Vlad, m-a contactat telefonic, s-a prezentat, iar apoi m-a felicitat pentru lucrarea mea intitulată „*Episcopul martir Nicolae Popoviciu al Oradiei (1903-1960) Monografie istorică*“, povestindu-mi că a aflat de lucrare de la Părintele Protopop Dorel Octavian Rusu. Și-a exprimat dorința de a ne întâlni și a ne cunoaște. Am răspuns acestei dorințe și invitații venite din partea Părintelui Nicolae, iar în urma discuțiilor din acea întâlnire, s-a născut dorința din partea dânsului de a-l însoți la rudeniile sale în Husasău de Criș, de a se închina în Biserică și de a vizita Centrul Cultural Teodor Maghiar, muzeul satului și biblioteca.

Cu emoție în suflet Părintele Nicolae pe 5 septembrie 2013 aflându-se în Husasău de Criș, scria în Cartea de Aur a Bisericii Ortodoxe din Husasău de Criș următoarele:

„Cu deosebită emoție am intrat în această clădire în care am fost și eu adăpostit ca fugar urmărit de autoritățile comuniste pe când era învățător unchiul meu Petru Bordașiu. Eu port o deosebită recunoștință întregului sat care eroic m-a apărat prin faptul că nimeni nu m-a trădat.

Iar în mod aparte am o deosebită admirație pentru Părintele dr. Ghitea căruia îi doresc și mai frumoase realizări“, Părintele prof, N. Bordașiu³⁵.

Mi-a povestit despre vizitele pe care le făcea în fiecare toamnă la Oradea la sora dânsului, la Săbolciu satul natal, unde participa la Sfânta Liturghie și ridica parastas de pomenire pentru cei adormiți din familie, trecând apoi pe la mormintele părinților și bunicilor, din cimitirul satului, însoțit și sprijinit de către doamna preoteasă Gabriela – Rodica Bordașiu.

Își vizita rudeniile din Husasău de Criș, pe care le prețuia foarte mult pentru faptele lor, din vremea de aproape 6 ani când a stat ascuns la ei, iar Securitatea comunistă îl căuta peste tot pentru a-l prinde pentru a executa o condamnare de 20 de ani primită în lipsă.

Am avut prilejul și marea bucurie de a sluji Sfânta Liturghie împreună cu Părintele Nicolae, după ce a împlinit vârsta de 90 de ani, în sfânta Biserică din Husasău de Criș, la sărbătoarea Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul. Începând din anul 2015 în fiecare an, până în anul 2018 venea la Husasău de Criș cu doamna preoteasă, oficiind împreună Sfânta Liturghie, la final slujind parastas de pomenire pentru rudeniile din Husasău de Criș. De fiecare dată, copleșit de emoție și momentul trăit, ne rostea un bogat cuvânt de învățătură în care ne capta cu vorba plină de blândețe și mulțumire sufletească așezându-ne cu bucurie în inimă dragostea, credința, nădejdea. Ne mulțumea fiecăruia pentru felul în

³⁵ *Carte de Aur a Bisericii Ortodoxe din Husasău de Criș*, p. 1, publicată lucrarea autorului, Pr. Dr. Ioan Mircea Ghitea, *Husasău de Criș Monografie istorică (1236-2016)*, Editura Magic Print, Onești, 2016, p. 230.

care l-am ocrotit în acea perioadă cât a fost căutat și urmărit de către Securitatea comunistă, ne-a descoperit și arătat recunoștință și prețuirea față de toți.

Părintele Nicolae pe data de 29 august 2015 scria în Cartea de Aur a Bisericii Ortodoxe din Husasău de Criș după Sfânta Liturghie, următoarele:

„Cu voia lui Dumnezeu, astăzi în ziua de praznic a Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul, 29 august 2015, la 60 de ani după arestarea mea de către Securitatea comunistă, la 18 iulie 1955, am ajuns să slujesc în minunata biserică din Husasău, sat în care am stat ascuns vreme de aproape 6 ani, ocrotit nu numai de cei pe care Bunul Dumnezeu mi i-a dat ca rudeni, unchi, mătuși, verișori sau nepoți, ci și de marea majoritate a satului erou, așa cum am aflat mai târziu. Eu credeam că nu știu de mine decât rudele, dar apoi am aflat că aproape tot satul știa de mine dar nimeni nu m-a trădat. Aceasta este cea mai mare dovadă că erau temători de Dumnezeu și iubeau neamul românesc. Și eu îi iubesc pe toți și aduc omagiu și recunoștință tuturor care m-au ocrotit și mă rog Bunului Dumnezeu pentru ei”, Părintele prof. N. Bordașiu³⁶.

Părintele Nicolae mi-a povestit că se ducea în fiecare an, la Micherechi în Ungaria, cu multă emoție dar și aleasă bucurie spre a cerceta aceste meleaguri de obârșie ale înaintașilor săi. De aici și de pe aceste meleaguri la sfârșitul secolului al XIX-lea s-a mutat bunicul din partea tatălui său cu familia în Husasău de Criș. A căutat ca să refacă după 1990, legătura cu rudeniile din Micherechi, Ungaria, unde la invitația Părintelui paroh Ioan Bun a slujit în nenumărate rânduri.

În această localitate a ridicat pe propria sa cheltuială și cu multă dragoste o Troiță, în fața Sfintei Biserici, care a fost sfințită pe data de 11 septembrie 2016 de către PS Sa Siluan Mănuilă, Episcopul Eparhiei Ortodoxe din Ungaria înconjurat de un sobor de preoți și diaconi în prezența notabilităților maghiare și române prezente la acel moment, dar și a unui număr mare de credincioși din localitate și veniți din România. Evenimentul s-a încheiat cu o agapă frățească.

L-am vizitat în mai multe rânduri la București pe Părintele Nicolae, la Biserica Sfântul Silvestru și la casa parohială. Aici am discutat despre familia sa, despre Părintele Ioan Iovan și alte personalități ale Bisericii Ortodoxe Române, despre suferința prin care a trecut în închisorile comuniste. Am așternut împreună planuri de viitor în a scoate la lumină la aniversarea a 100 de ani de la Marea Unire de la 1 decembrie 1918 de la Alba Iulia, câteva personalități și anume: preoții Gavril Ioan, Gheorghe Bordașiu, Nicolae Malița, Iosif Tărău și avocatul Pavel Malița. Așa am început munca de cercetare, de informare și apoi de tehnoredactare a celor trei cărți, dintre care două au văzut lumina tiparului în anul 2018:

³⁶ *Carte de Aur a Bisericii Ortodoxe din Husasău de Criș*, p. 23, publicată lucrarea autorului, Pr. Dr. Ioan Mircea Ghitea, *Husasău de Criș Monografie istorică (1236-2016)*, Editura Magic Print, Onești, 2016, p. 252.

„Doi unioniști din Husasău de Criș. Preoții Gavril Iovan și Gheorghe Bordașiu“ și „De la Săbolciu la Alba Iulia. Părintele Nicolae Malița“, iar cea de a treia carte „De la Săcădat la Alba Iulia. Părintele Iosif Tărău și Avocatul Pavel Malița“ a văzut lumina tiparului în anul 2019 prin purtarea de grijă a maicii preotese Rodica-Gabriela Bordașiu.

Mi-a povestit blândul nostru părinte, căci în anul Centenar al Marii Uniri în satul Săbolciu, satul său natal, dorește să ridice un monument și o troiță. Acest proiect l-a realizat Părintele sprijinit îndeaproape, în toată lucrarea sa de maica preoteasă Rodica-Gabriela, pe propria sa cheltuială.

Monumentul Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918 și Crucea Eroilor ridicate în apropiere de biserică au fost sfințite pe data de 2 septembrie 2018 de către un sobor de 16 preoți, în frunte cu P.S. Ieronim Sinaitul, Vicar Patriarhal, P.S. Galaction al Alexandriei și Teleormanului și P.S. Siluan Episcopul Românilor din Ungaria.

Evenimentul a debutat cu Sfânta Liturghie și a continuat cu luările de cuvânt ale înalților prelați. În acest context, P.S. Sa Ieronim Sinaitul spunea următoarele: *„Această manifestare se încadrează în anul omagial al unității de neam și credință și în anul comemorativ al eroilor neamului. Aducând un prinos de recunoștință înaintașilor de pe aceste meleaguri. Prin râvna și truda Părintelui Nicolae Bordașiu s-a ridicat în centrul localității Săbolciu un monument pentru participanții în mod direct la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia și o troiță pentru cei care s-au jertfit pe câmpurile de luptă. Și noi trebuie să fim la înălțimea acestor mari martiri prin dragostea de neam și credință. Avem o mare responsabilitate, să fim recunoscători pentru ceea ce au făcut înaintașii noștri, dar și să transmitem urmașilor noștri aceste valori“.*

Pentru toată truda și grija purtată față de amintirea martirilor din Săbolciu, Părintelui Nicolae Ioan Bordașiu i-a fost acordat de către primarul comunei Săcădat, Aurel Popa, titlul de cetățean de onoare, iar în cadrul acestui eveniment, a fost lansată cartea „Din Săbolciu la Alba Iulia. Părintele Nicolae Malița“, autor pr. prof. Nicolae Ioan Bordașiu, pr. Ioan Mircea Ghitea și pr. Alexandru Dulca, dar și broșura „Monumentul Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, Săbolciu, Bihor“, autor dr. Cristina Liana Pușcaș și pr. prof. Nicolae Ioan Bordașiu, care au fost dăruite gratuit celor prezenți la acest eveniment.

După întoarcerea sa la București, Părintele Nicolae m-a rugat ca să continuăm șirul de evocări al personalităților bihorene care au participat la Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 de la Alba Iulia, în lucrarea „De la Săcădat la Alba Iulia. Părintele Iosif Tărău și Avocatul Pavel Malița“, pe care l-am adus până în faza de manuscris, pentru că venerabilul părinte nonagenar, după o grea suferință a trecut la cele veșnice în după-amiaza zilei de 9 noiembrie, iar așa cum am arătat

mai sus lucrarea a văzut lumina tiparului în anul 2019 prin purtarea de grijă a maicii preotese Rodica-Gabriela Bordașiu.

Cugetând la activitatea și la personalitatea Prea cucerniciei Sale, care este foarte bine conturată și cât se poate de autentică și de firească, mă gândesc la darul omului providențial cu care l-a înzestrat Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Hristos, pe care Sfinția Sa l-a cinstit și l-a slujit cu toată sinceritatea, dragostea și abnegația.

M-aș bucura să știu că atât contemporanii, cât și posteritatea îi vor acorda, totdeauna, cinstea, recunoștință și prețuirea cuvenită pentru tot ceea ce a făcut. Și o spun aceasta cu multă responsabilitate pentru că, din păcate, noi avem „darul” acesta de a ne uita, foarte repede, binefăcătorii și înaintașii.

Personal, mă simt foarte onorat pentru faptul că am avut fericitul prilej și marea șansă de a-l întâlni și de a-l cunoaște pe Părintele profesor Nicolae Bordașiu, o mare personalitate a spiritualității noastre românești contemporane și, nu în ultimul rând, de a avea posibilitatea să-mi exprim, în scris, recunoștința și omagiul meu, așa cum l-am cunoscut și am conlucrat împreună în ultimele clipe din viața prea cucerniciei sale.

M-am rugat Mântuitorului nostru Iisus Hristos - Arhiereul Cel Veșnic ca să așeze în Împărăția Sa cea cerească și veșnică sufletul său blând, bun și iubitor alături de cei bine plăcuți Lui, la slujba de înmormântare pe care am oficiat-o împreună cu cei care au slujit și participat, conducându-l până la așezarea la locul de veșnică odihnă în cimitirul Mănăstirii Cernica.

Un gând sincer și profund, de aleasă afecțiune, considerație, mulțumire și admirație față de distinsa maică preoteasă Rodica-Gabriela Bordașiu care, în anul 2019, ne-a dăruit o mare parte din biblioteca personală a Părintelui nostru Nicolae Bordașiu, Bibliotecii comunale din Husasău de Criș, Facultății de Teologie Ortodoxă „Dr. Vasile Coman” din Oradea și Bibliotecii Județene „Gheorghe Șincai” Bihor - Oradea.

88. Părintele Nicolae Bordașiu – ctitor al memoriei

Protosinghel Grigorie BENEĂ

ărturia din rândurile ce urmează va fi una personală, despre cum l-am cunoscut și trăit eu pe Părintele Nicolae Bordașiu, despre lucrurile care m-au marcat pe mine și mi-au influențat direct viața. Va fi de interes în măsura în care va creiona o latură a personalității Părintelui

prin ochii cuiva care nu l-a cunoscut timp îndelungat, suficient însă pentru a rămâne deopotrivă impresionat și „atins“ la suflet. L-am întâlnit așadar pentru prima dată pe Părintele în septembrie 2009. Încercasem de mai demult să iau legătura cu el, în contextul tezei mele de doctorat despre viața duhovnicească în închisorile comuniste din România. Auzisem despre el, văzusem și înregistrări despre experiența sa în închisoare. Prilejul de a-l întâlni a venit printr-un prieten, Constantin Lazăr, care pe atunci era diacon și slujea împreună cu Părintele Nicolae la Biserica Sfântul Silvestru. Părintele diacon a făcut aranjamentele pentru a putea veni într-o duminică să slujesc la Sfântul Silvestru, iar apoi să pot sta pe îndelete de vorbă cu Părintele și să îi iau un interviu.

Tot ce rețin de la slujbă e respectul pe care Părintele îl impunea. Era un sentiment că le ține pe toate în mână, că toate trec prin el, dar fără vreun efort al său anume, mai degrabă pur și simplu, printr-o autoritate ce o emana tăcut, direct, de la sine. După slujbă am mers la casa parohială și am luat prânzul împreună cu el și cu doamna preoteasă. O atmosferă molcomă, așezată, „ardelenească“ îmi vine să zic. Am vorbit pe larg despre ceea ce mă interesa pe mine, despre viață în general, despre anii lui de tinerețe, despre perioada tulbure în care a stat fugăr, iar apoi despre timpul petrecut în închisoare. M-a impresionat mai ales partea despre viața lui ca fugăr, cu atât mai mult cu cât el însuși o caracteriza ca fiind mai grea, mai solicitantă psihic decât viața de închisoare.

A durat apoi mult timp până să-l revăd. Peste cinci ani. Cred că era spre sfârșitul verii anului 2015. Eram în audiență la Mitropolie la Cluj, îmi așteptam rândul. La un moment dat în sala de așteptare a intrat Părintele Nicolae, venerabil, puțin mai slăbit, sprijinindu-se în baston și cu doamna preoteasă de mână. M-am dus să-l salut: „Nu mă mai știți, părinte, dar am vrut să vă salut!“ „Stai! Nu-mi spune!“ mi-a răspuns cu vioiciune în glas și prezență de spirit. Apoi, căutând cu privirea prin memorie, a continuat: „Ești Părintele... Grigorie... Benea... de la... mănăstire de la Nicula!“ Am rămas șocat de-a dreptul, mi se părea neverosimil ca cineva, mai ales la vârsta lui, să rețină cu atâta precizie nu numai numele, ci chiar și locul de unde veneam, iar asta după o singură întâlnire în urmă cu mai bine de cinci ani. „Dar cum ați ținut minte, părinte?!“, mi-am exprimat uimirea direct. Răspunsul a venit glumeț și cu o luminiță de zâmbet în privire: „Gingko-Biloba!“ M-am bucurat mult că-l văd și că mă ținuse minte, am vorbit despre ce se mai întâmplase între timp. Era în drum spre satul natal, Săbolciu, și oprise la Cluj pentru a le vedea pe surorile Părintelui Stăniloae, internate aici. După această întâlnire am reînnotat legătura cu Părintele, și nu de puține ori m-am confruntat cu memoria sa absolut fenomenală. Odată l-am și întrebat dacă într-adevăr secretul e Gingko-Biloba (eram și eu interesat: Părintele avea memorie mai bună decât mine, dar și vreo 60 de ani în plus). Rețin atunci că doamna preoteasă a intervenit:

„Ei, de unde, moștenește memoria de la taică-său, că și el avea memorie de elefant. Nicolae ține minte tot, eu nu țin nici pe jumătate“.

Trec acum la poate cel mai semnificativ episod din relația mea cu dânsul. Pe 16 septembrie 2017, cu prilejul sfințirii unei biserici din Gherla, Părintelui Nicolae Bordașiu i-a fost decernat titlul de cetățean de onoare al orașului: în lunga sa viață ca deținut politic trecuse și prin temuta temniță a Gherlei. Perioada era una de maximă importanță pentru mine. Cu doar câteva zile în urmă fusesem numit de Înaltpreasfințitul Părinte Andrei stareț al nou-înființatei Mănăstiri Sfinții 40 de Mucenici – Memorialul Gherla, a cărei menire era comemorarea celor ce suferiseră în închisorile comuniste din România, cu precădere la Gherla. Mănăstirea urma să fie ridicată pe Dealul Cărămidației, la ieșirea din oraș, lângă cimitirul anonim al deținuților politici. Pământul respectiv fusese obținut cu mari eforturi, în urma unui schimb de terenuri cu Primăria Gherlei. După decernarea titlului de cetățean de onoare, am avut parte de un moment ce mi-a rămas întipărit în suflet. L-am abordat pe Părintele și i-am spus în câteva cuvinte cum evoluaseră lucrurile și despre noua mănăstire. A „cuplat“ pe loc. Eram în biserică, iar pe lângă noi în acel moment a trecut primarul Gherlei. L-a oprit și i-a spus în câteva cuvinte, direct: „Domnule primar, aveți o oportunitate unică. De v-ar pune Dumnezeu în suflet șansa aceasta extraordinară, de a fi ctitor [a rostit grav, apăsător, silabisit aproape: „cti-tor“] al Mănăstirii dedicate martirilor de la Gherla! Pentru că un ctitor are un loc aparte într-o biserică, este pomenit la rugăciune ori de câte ori se săvârșesc slujbe în acea biserică, indiferent dacă se rostește sau nu numele lui. Așa a fost și la noi la biserica Sfântul Silvestru, ctitorită de o familie căreia i-au murit copiii, iar părinții și-au zis: *Cine ne va mai pomeni acum, că nu mai avem copii? Hai să construim o biserică și să fim pomeniți acolo.* Și într-adevăr, îi pomenim până azi. Deci mă rog Domnului să vă pună în suflet ce șansă unică aveți acum, ca primar al orașului, atât pentru dumneavoastră, cât și pentru întregul oraș!“ Sincer vorbind, nu știu în ce măsură cuvintele lui au avut atunci vreun rezultat propriu-zis, însă mie mi-au rămas în suflet ca una din cele mai convingătoare, elocvente și concise pledoarii pentru ridicarea mănăstirii pe mormintele martirilor. Mă și gândeam, ce bine ar fi fost să-l înregistrez cumva pe Părintele și să folosesc cuvintele lui ca un fel de „promo“.

Însă indiferent dacă vorbele lui au avut rezultatul scontat sau nu, el însuși a fost cel care le-a luat în serios și le-a pus în practică. După câteva săptămâni m-a sunat și mi-a zis: „Părinte Grigorie, eu dacă am fost făcut cetățean de onoare al Gherlei, am datoria să mă implic concret în bunul mers al orașului și în ridicarea mănăstirii ce se face acolo. Și să știi că o să mă implic cum și cât pot!“ Mi-a dat atunci câteva sfaturi (era un om foarte practic, la obiect, înțelept inclusiv în sens „bătrânesc“) și mi-a zis că o să vorbească și cu alții care pot ajuta. Și într-adevăr,

nu a trecut mult timp și am început să primesc telefoane: „Părinte, suntem cutare și am vrea să vă sprijinim pentru Mănăstirea Memorial. Cum o putem face?“ „Bine, dar de unde sunteți?“ „De la București“. „Păi și cum știți de Mănăstirea de la Gherla?“ „Suntem ucenici ai Părintelui Nicolae Bordașiu și el ne-a îndemnat să vă sprijinim“. Și asta s-a întâmplat nu o dată și nu cu o singură persoană, ci de mai multe ori și pe o perioadă lungă de timp. Iar eu de fiecare dată rămâneam uimit și plin de recunoștință. Adică, dincolo de sprijinul material, era simțământul acela cald de purtare de grijă, care te însuflețea și îți dădea curaj. Pentru că Părintele a început să mă sune, la o lună, la câteva săptămâni, și să mă întrebe ce fac, ce îmi lipsește, de ce am nevoie, cum îmi merge – și cu sufletul, și cu mănăstirea. Și așa, de nicăieri, de fapt din bunul inimii sale, mi-a fost mai mare sprijin și susținere (la modul foarte concret) la vârsta lui de aproape 95 de ani, decât mulți mulți alții. Astfel, cu ajutorul lui, am putut să amenajez paraclisul Mănăstirii, muzeul, chiliile și ce am mai făcut. Și am văzut un lucru care se naște de la sine în sufletul meu, probabil și legat de cuvintele spuse atunci prima oară de dânsul: de câte ori pomenesc la slujbe pe ctitorii mănăstirii, de câte ori ies la Liturghie cu Sfintele Daruri și spun ecteniile speciale pentru binefăcători, mintea mea involuntar se duce la Părintele și îl pomenește pe nume, ca pe unul dintre ctitorii Mănăstirii Memorial.

Încă un lucru mai vreau să spun, care cred că nu e lipsit de importanță. E legat de ce s-a întâmplat după despărțirea de Părintele, care a venit prea repede și prea brusc (și ca o lovitură inclusiv pentru mănăstire). Prin februarie 2019 am mers până la Oradea. Mă întorceam spre casă, era seara târziu și am trecut prin Săbolciu. Gândul mi s-a dus la Părintele, inima mi s-a încălzit, așa că acolo, pe mașină, în timp ce conduceam, am făcut un scurt parastas de pomenire. Când am terminat, mi-a venit în minte chipul doamnei preotese și ca un fel de grijă, că oare ce face sărăcuța acum. Am sunat-o, chiar dacă era târziu; era amărâtă: îi lipsea Părintele, îi era dor, îi era greu, desigur. Dar era totodată și mâhnită pentru că nu știa ce să facă cu ceea ce îi rămăsese de la Părintele – cărți, o sumedenie de însemnări, icoane, tot felul de obiecte personale – care deveniseră o grijă în plus pentru ea... M-a întrebat dacă nu cumva am nevoie de ceva din ele. Iar eu – eu tocmai lansasem un apel de înființare a Arhivei Memorialului Gherla, care aduna cărți despre detenția politică, scrieri, obiecte personale ale foștilor deținuți. Așa că nu-mi venea să cred: era nu doar o „mană cerească“ pentru Arhivă, ci – inclusiv din felul cum simțisem imboldul de a o suna – o binecuvântare limpede și o intervenție a Părintelui. Iar doamna preoteasă, draga de ea, considera că eu sunt cel care îi fac un bine, pentru că o ajut să se descurce cu ce rămăsese de la Părintele...! Într-adevăr, în lunile ce au urmat am făcut mai multe drumuri la București, și astfel a luat ființă *Colecția Nicolae Bordașiu* – prima de acest fel din cadrul Arhivei Memorialului. Și am simțit-o ca pe un mare și drag dar.

Din bucuriile legate de această colecție, o să menționez doar una. Printre cărțile din biblioteca Părintelui, am găsit și una pe care i-o dăruisem eu cu ceva timp în urmă. Era volumul pe care îl scosesem în 2017, ca prim proiect editorial al Memorialului, despre *Preoții din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului în temnițele comuniste*. Dincolo de „cercul” simbolic pe care îl făcuse cartea ajungând la mine din nou, am rămas uluit când am deschis-o prima dată: era în întregime subliniată și adnotată! Părintele o citise cu atenție, o studiasse chiar. Ce bucurie pentru mine, că efortul depus nu fusese în zadar, dar și ce lecție totodată: la vârsta sa, Părintele încă era interesat, încă studia, încă își cultiva sufletul și mintea...

Mai adaug doar ceva în încheiere: de fiecare dată când am mers la București la doamna preoteasă (pe care am descoperit-o ca pe o altă comoară, după Părintele), m-am întâlnit – ca din „întâmplare” – tocmai cu cei ce sprijiniseră sau aveau să sprijine mănăstirea prin îndemnul Părintelui. Așa am ajuns să mă încredințez că, deși „dincolo”, Părintele Nicolae continuă să-și împlinească cuvântul ce mi-l spusese despre „datoria” față de Gherla și să poarte de grijă – atât mie, cât și Mănăstirii Memorial.

Dumnezeu să te odihnească în pace, cu sfinții, părinte Nicolae! Îți mulțumesc!

89. Se dăruia tuturor, fără să pregete

Preot Gheorghe LAZĂR

In toamna acestui an, 2019, s-au împlinit 44 de ani, de când l-am cunoscut pe cel care a devenit Nașul nostru de Cununie și de Botez al copiilor noștri.

În anii de seminar Părintele prof. Nicolae Ioan Bordașiu mi-a fost diriginte, profesor, duhovnic și un model demn de urmat. De aceea, am îndrăznit să-l rog să ne devină naș de cununie (mie și soției mele, Lucia), în vara anului 1979, 19 august.

Am avut bucuria să-mi fie și Naș la hirotonia în preot, 25 ianuarie 1980. Cu prilejul botezului copiilor noștri Ciprian – Nicolae și Rodica – Iustina, nașul însoțit de nașa Rodica Gabriela au făcut popas duhovnicesc la biserica din parohia Meri-Prahova, unde a slujit Sfânta Liturghie și Sfânta Taină a Botezului.

Eram la început de drum al căsătoriei, dar și la început de activitate ca preot, în Via Domnului, unde m-am confruntat cu multe probleme și de aceea ceream sfatul nașilor noștri, care, din când în când veneau la noi și ne îndrumau, ne supra-vegheau, părintește.

Nașul nostru m-a ajutat și cu colportaj, deoarece era greu de procurat și m-a îndemnat ca pangarul bisericii să fie bine aprovizionat cu cele necesare pentru credincioși. Îmi procura cărți de predici, care se găseau foarte greu și pe care le păstrez ca o zestre culturală. Mi-a inspirat dragostea de pelerinaje la locurile sfinte, la Sfântul Munte Athos și la sfintele mânăstiri din țară și imi spunea „ai grijă că acolo îl vei întâlni pe starețul... stareța...amintindu-le că ești finul nostru“. M-a impresionat foarte mult respectul față de înaintașii săi, ridicându-le chiar monumente inedite. (Micherechi - Ungaria și Săbolciu - Oradea, satul natal).

M-a învățat cum să mă comport cu enoriașii de toate vârstele și să am față de toți inima de mamă. De asemenea m-a învățat ca biserica parohială să fie totdeauna împodobită cu flori naturale în duminici și sărbători. La hramurile bisericilor Sfinții Împărați-Meri, Sfântul Spiridon, Sfinții Voievozi, Ploiești cât și la praznicele împăratești, totdeauna îmi spunea să mai adaug ceva nou. Mă sfătuia ca să nu mă grăbesc niciodată la sfintele slujbe. În acest sens îl admiram când slujea Sfânta Liturghie, atât la seminar cât și la biserica Sfântul Silvestru.

Avea ținuta impecabilă, care impunea respect, slujea cu multă dăruire la Sfânta Liturghie și avea mult patos la predică.

Mereu ne întâmpina îmbrățișându-ne, cu zâmbetul pe buze prin care emana încredere, mângâiere și dragoste părintească. Nașul nostru era un om practic: îmbina utilul cu plăcutul, activitatea intelectuală și duhovnicească cu activitatea fizică. Se deconecta alături de nașa de două ori pe săptămână în gradina din apropierea Bucureștiului, unde ne invita deseori.

Chiar și în ultimul timp era nelipsit și neobosit la sfintele slujbe, deși avea peste 94 de ani, fiind prezent la conferințe preoțești, emisiuni radio și tv, unde participa ca invitat.

Nașul era un om al lui Dumnezeu, se dăruia tuturor, fără să pregete.

90. O infinită iubire, tradusă în multă bunătate

Preot Bogdan TELEANU

 ntr-o prefață la „Spovedania unui pelerin rus către duhovnicul său“, tradusă și îngrijită de Părintele profesor Nicolae Bordașiu, ni se împărtășește o viziune isihastă a „Ierusalimului cel de Sus“, care se subînțelege ca fiind Împărăția lui Dumnezeu. „Viețuind în lumea căderii și a păcatului, pelerinul merge spre Ierusalimul cel de Sus, în care va intra la

sfârșit, în totalitate, trup și suflet“. Cât de orb am fost până când am înțeles că este suficientă doar această conexiune pentru ca rațiunea să nu mai pedaleze în vidul teologiei scolastice, ci să se aprindă de la scânteia harului dumnezeiesc izvorât din trăirea rugăciunii!

Și câte conexiuni de acest gen nu obișnuia să facă la rândul său Părintele profesor Nicolae Bordașiu! O pastorație așezată în lumina trăirii isihaste nu este la îndemâna oricui. Mulți vorbesc, ca și în cazul vrednicului de pomenire Patriarh Teoctist, despre exigența Părintelui Nicolae Bordașiu. Eu, personal, nu am cunoscut în persoana lui decât o infinită iubire, tradusă în multă bunătate (nu puteam greși eu cât putea el ierta!), a cărui unică sursă era această experiență mistică isihastă.

Iar dacă această exigență a existat, după cum toți cei care au experimentat-o povestesc, a fost într-o desăvârșire teologică și duhovnicească a celor care s-au supus ei. Eu unul nu simt nevoia să mă plâng din această cauză! Restul, adică cei care nu l-au ascultat (și de câte ori nu am fost și eu în această situație), s-au confruntat cu exigența experienței personale, care de multe ori s-a dovedit mult mai crudă decât vorba Părintelui profesor Nicolae Bordașiu.

Am fost surprins să constat imixtiunea Sfântului Teofan Zăvorâtul în corectarea și completarea primei ediții a „Spovedaniei...“. Și am înțeles! În naufragiul pe marea occidentului creștin, noi, orientalii, vâslim numai cu ajutorul unor astfel de sfinți ortodocși. Mărturisesc că aflat în circumstanțe similare cu ale Părintelui Nicolae Bordașiu (și nu numai noi!), fiind la studii în străinătate, m-am descurcat duhovnicește cu aceleași instrumente de lucru ca și el. Culmea este că, și unul și altul, constat eu acum (bineînțeles păstrând proporțiile), am fost încurajați de profesorii de acolo în acest sens! În cazul Părintelui Nicolae Bordașiu, un astfel de profesor a fost Olivier Clément, cel care - după cum îl descrie Preafericitul Părinte Patriarh Daniel - „a știut, cu mult talent și cu multă inteligență, să prezinte Ortodoxia omului de astăzi ca fiind credința creștină cea mai mistică și cea mai bogată din punct de vedere duhovnicesc, de o actualitate existențială fascinantă“.

O astfel de strategie de a străbate amalgamul religios și cultural actual nu este de neglijat, iar tinerii ortodocși români care au participat la întâlnirile inițiate de fratele Roger la Taizé sau în diverse alte colțuri ale Europei cunosc exigența cu care le cerea să se pregătească pentru asemenea întâlniri pentru a mărturisi credința lor creștin-ortodoxă în acele circumstanțe inedite pentru mulți dintre ei. Cine a ascultat de rigoarea Părintelui profesor Nicolae Bordașiu a simțit cum valoarea propriei credințe creștin-ortodoxe se verifică în întâlnirile de acest gen, fără să se piardă ceva din autenticitatea ei. Ca semn că lucrarea sa a prins rădăcini și nimeni nu a fost pierdut pe cale în vârtoarea pluralismului religios și cultural,

i-am văzut pe majoritatea acestor tineri extrem de emoționați la înmormântarea bătrânului lor duhovnic.

*Părintele Prof. Nicolae Bordașiu,
călăuza noastră pe urma pașilor pelerinilor ruși*

Ioan Gh. Savin, în „Mistica și ascetica ortodoxă“, considera că mănăstirile de pe teritoriul românesc, așa cum au fost cele din Moldova, dar și din Oltenia, au constituit poarta prin care mișcarea duhovnicească a isihasmului „pătrunde în Rusia, și de aici în toată Ortodoxia“.

Această idee o regăsim și în „Spovedania unui pelerin rus către duhovnicul său“ tradusă și îngrijită de Părintele profesor Nicolae Bordașiu, care l-a avut ca profesor pe acest mare apologet român, însă cu o importantă corecție: „Isihasmul e răspândit în Rusia de către Nil de Sora - Nil Sorski (1435 - 1508), una din cele mai mari figuri ale monahismului rus. Căzută mai târziu în uitare, această tradiție este restaurată la sfârșitul secolului al XVIII-lea de către un alt stareț, Paisie Velicicovski, instalat în Moldova. Textele isihaste pe care le adună și le publică în 1794 în Filocalia slavonă, Dobrotoljublje, îi vor îndruma pe sihaștrii și duhovnicii ruși din secolul al XIX-lea. Aceasta va reînnoia astfel legătura cu o veche tradiție, anterioară rupturii unității, și din care o seamă de aspecte n-au fost străine evului mediu latin“ (Prefață la „Spovedania unui pelerin rus către duhovnicul său“, Editura Ama Aediting, București, 2014, p. 10).

În momentul în care a luat contact cu mișcarea „Rugul Aprins“, Părintele Bordașiu a pornit pe urma pașilor pelerinilor ruși care numărau printre cărțile lor preferate, cum a fost spre exemplu Serafim de Sarov, Filocalia nemțeană a Sfântului Paisie Velicicovski, prima din întreaga Ortodoxie. A făcut acest lucru știind, după cum nota în precuvântarea sa Mitropolitul Nicolae Corneanu la ediția „Spovedaniei...“ tradusă și îngrijită încă din 1992 de Părintele Nicolae Bordașiu, că mistica insuflată rușilor de Paisie Velicicovski „a ajutat poporul rus, după revoluția bolșevică, să reziste teroarei și persecuțiilor“.

Mitropolitul Antonie Plămădeală descrie astfel atmosfera mișcării „Rugul Aprins“ la care a participat și Părintele Nicolae Bordașiu: „După doi ani, fața Antimului era alta. (...) A trecut pe acolo profesorul de mistică de la Facultatea de Teologie din București, I. Gh. Savin.(...) Acest reviriment urma să fie încununat de venirea Părintelui Ghiuș și a Părintelui Sofian. (...) În sfârșit, doamna Olga Greceanu, din neamul cărturarilor boieri ortodocși, „pelerin pe urmele pașilor lui Iisus“ și creatoare aici, la Antim, a mozaicurilor monumentale ce împodobesc azi pridvorul bisericii. Iată climatul în care se desfășurau întâlnirile de la Antim. (...) Era prezentată mistica rusă cu lămuririle Sfântul Serafim de

Sarov, cu cele ale lui Paisie Velicovschi și neasemuita povestire a nobilului pelerin rus, plecat să experimenteze rugăciunea inimii, cu Marejcovschi deja amintit și cu Berdiaeff⁴.

Concluzie

Mi-a fost foarte greu să „prefațez” un cuvenit necrolog (nerostit!) celui care mi-a „prefațat” o nouă viață, câștigându-mă pentru credința în Mântuitorul Hristos!

Dumnezeul părinților noștri s-a îngrijit și s-a îndurat de anii bătrâneților Părintelui Profesor Nicolae Bordașiu. Ajuns la o vârstă când vorbea cu seninătate „ca de pe marginea gropii”, Părintele Profesor Nicolae Bordașiu s-a mutat lin „din moarte la viață” în prima noapte după praznicul Sfinților Mihail și Gavriil (9 noiembrie 2018).

După ce Dumnezeu l-a lăsat mai mult pe pământ ca să ne întărim noi sufletește, iată că Părintele Profesor este de acum „umbră și vis”. Dar ce umbră! O umbră despre care numai Grigore Alexandrescu a mai putut scrie în versuri atât de frumos: „*Sărutare, umbră veche! Primește închinăciune / De la fiii României care tu o ai cinstit: / Noi venim mirarea noastră la mormântu-ți a depune; / Veacurile ce-nghit neamuri al tău nume l-au hrănit*”.

Vremea închisorii în temnițele comuniste, cu toate urmele pe care i le-a lăsat pe trup, a fost un ghimpe care l-a făcut să își aducă aminte mereu de moarte. De atunci a învățat să privească către ziua de mâine, ca și cum ar fi ultima, după învățătura Sfinților Părinți. Și a așteptat-o cu seninătate. Nu i-a fost teamă să vorbească despre clipa morții sale!

Renăscut după ce a mai fost odată „între viață și moarte” (august 1997), de data aceasta Părintele Profesor a răspuns decisiv chemării lui Dumnezeu Tatăl. Atunci, numai glasul soției sale, doamna preoteasa Rodica, care l-a implorat să n-o lase singură, l-a întors din această Cale! Acum, însă, s-a dus grăbit să se întâlnească cu Mântuitorul nostru Hristos, despre a Cărui suferință printre oameni a predicat neîncetat fie cu vorba, fie cu fapta, învățându-ne și pe noi să facem la fel.

Prin înmulțirea rugăciunilor noastre, vorbele lui pline de seva Duhului Sfânt devin mai puternice! Dumnezeu să îl odihnească în lumina cea lină a Împărăției Sale!

Dedicație

MUTATIS MUTANDIS

I. Ca să te sfințești, și tu și locul pe care stai, trimite angelic lacrimile tale lui Dumnezeu.

Arată-i că vrei să faci ascultare de chemările harului Său, așa cum rezonază ele în sufletul Tău.

Dar, chiar dacă plângeră, păstrează rugul rugăciunii aprins ca să nu te prăbușești în abisul haotic al Infernului plumburiu.

Eliberează-te singur dacă liber vrei ca să fii!

Dar, peste toate, nu compromite memoria duhovnicească a celui ce te vrea înscris în rândul sfinților cu ochii înlăcrimați și totuși atât de vioi!

II. Vreau ca cel ce mi-a nășit mântuirea să fie nemuritor, iar pentru asta o să trăiesc veșnicia precum mă învață el.

Atunci o să simt c-am deprins arta de a-nțelege ce mi-a explicat cu mult zel.

Atunci o să simt că trăiesc așa cum am fost învățat de cel căruia o să-i fiu mereu fidel.

(Biserica Sfântul Silvestru, 12.11.2018)

91. Un om al lui Dumnezeu

Preot Augustin ONEA

An slujitor al lui Dumnezeu și al oamenilor, a cărui ușă a sufletului și a casei parohiale din strada Silvestru din București era deschisă pentru oricine la orice oră din zi și din noapte.

Un om al lui Dumnezeu care răspânda în jurul lui o nețărmuită blândețe, bunătate și dragoste, și a cărui dorință nemăsurată de a ajuta și a face bine nu ținea cont de timp, de efort, de distanță.

Așa l-am cunoscut pe omul și preotul Nicolae Bordașiu. La vremea când ne-am cunoscut, eu eram un preot tânăr într-o parohie dintr-un sat din județul Maramureș, iar dânsul, preot la Biserica „Sfântul Silvestru“ din București! Ne-am cunoscut în împrejurări nefericite, la înmormântarea tatălui dânsului, vrednicul de pomenire părinte Gheorghe Bordașiu (în parohia Săbolciu, comuna Săcădat, episcopia Oradea), care păstorise ani de zile pe credincioșii pe care îi aveam eu atunci în grijă (parohia Someș-Uileac, din județul Maramureș).

Nu am visat niciodată că un eveniment atât de trist și un cuvânt de învățătură rostit de mine la căpătâiul tatălui Părintelui (pe care îl știam doar din spusele credincioșilor și din cronică parohiei), vor fi începutul unei legături speciale, pentru toată viața, cu atât mai mult cu cât ne despărțeau sute de kilometri.

Ne-am bucurat de fiecare dată când Părintele Nicolae și doamna preoteasă Rodica, ne-au fost oaspeți – fie când au participat la parastasul ridicat în amintirea Părintelui Gheorghe Bordașiu, fie când au trecut pe la mănăstirile din Maramureș, sau prin orașul Baia Mare, unde ne-am mutat cu slujirea după o vreme.

Ne-am bucurat de fiecare discuție avută cu Părintele Nicolae la telefon și de fiecare „intrare în casa noastră“, cum spunea Părintele cu ocazia unor emisiuni televizate la care participa.

L-am vizitat și noi pe Părintele Nicolae la București de multe ori și de fiecare dată ne-a făcut să ne simțim ca și cum am face parte din familie; iar una dintre ficele noastre care a lucrat câțiva ani la București, a găsit în familia Părintelui Nicolae tot sprijinul de care a avut nevoie ca să depășească singurătatea și depărțarea de casă.

Spuneam că Părintelui îi plăcea să ajute pe oricine cu tot ceea ce îi sta în putere. Știu că au venit la dânsul oameni de care nu auzise, pe care nu-i știa și pe care i-a ajutat cu tot ce i-a stat în putere, numai pentru că erau din satul Someș-Uileac, unde tatăl dumnealui fusese preot.

Nu era nevoie să-i ceri ajutorul, era destul să-i spui că ai o problemă și dânsul se gândea și îți spunea imediat cum poate să te ajute.

Am fost și eu în situația aceasta. După revoluție, prin anii 1993, a trebuit să fac pentru biserica din cartierul Valea Borcutului din Baia Mare (unde slujeam de câteva luni), o copie după un prapor cu Sfânta Varvara, patroana minerilor. Praporul original era foarte vechi și avea o lucrătură deosebită, fapt pentru care nu am găsit pe nimeni care să poată realiza ceva asemanător. Atunci am cerut ajutorul Părintelui Nicolae care, după ce a văzut despre ce este vorba, a apelat la cunoștințele pe care le avea la mănăstirile Țigănești și Pasărea, unde m-a ajutat să ajung tot printr-o cunoștință care avea mașină.

În 2016 am suferit o operație dificilă. Primele zile după operație au fost destul de grele. Fiica mea cea mijlocie l-a sunat pe Părintele să-l roage frumos să facă rugăciuni pentru sănătatea mea. A făcut-o cu toată credința și nădejdea că Dumnezeu o să mă ajute. Apoi în perioada ce a urmat mă suna periodic să se intereseze de starea mea de sănătate. Așa știa Părintele Nicolae să vină în ajutorul oamenilor!

Îl purtăm întreaga familie în sufletele noastre, pentru totdeauna.

L-am pomenit în rugăciunile noastre atât cât era în viață, cât și după plecarea de aici și-l voi pomeni atât timp cât voi mai trăi.

Bunul Dumnezeu să-l răsplătească. atât pentru toate jertfele și sacrificiile pe care le-a făcut la biserica Sfântu Silvestru și la alte biserici din țară, cât și pentru ajutorarea și sprijinul celor în nevoie. Bunul Dumnezeu să-i facă parte de împărăția Sa cea cerească, căci faptele pe care le-a făcut îl însoțesc. Amin!

92. Am câștigat un rugător pentru noi în cer

Preot Alexandru Nan

Am purces la formularea acestor rânduri cu gândul smerit că, și pe această cale, avem un nou prilej de a ne exprima și manifesta dragostea, respectul și admirația față de Părintele Nicolae, mutat în Brațele Părintești în 9 noiembrie, ziua în care pomenim un mare sfânt, pe Sfântul Ierarh Nectarie.

Din păcate, n-am avut șansa de a-l cunoaște pe Părintele Nicolae decât în ultimul an al vieții sale, însă această întâlnire s-a imprimat pentru totdeauna în inima și memoria noastră și a credincioșilor din München, pe care bunul Dumnezeu a rânduit să-i păstorim. Totuși, în duh de rugăciune, ne-am întâlnit cu Părintele Nicolae cu multă vreme înainte, pentru că dânsul se ruga și pentru mulții săi fini, dragi dânsului și doamnei preotese Rodica, între aceștia numărându-se și distinsa familie Mihaela și Cantemir C.P., din München. Deci, implicit, Părintele Nicolae s-a rugat și pentru preotul și credincioșii parohiei noastre „Nașterea Domnului“ din München, din care finii mai sus numiți fac parte, iar noi, la rândul-ne, pentru dânsul și cei apropiați inimii sale.

Citiseam mai multe articole și interviuri de-ale Părintelui sau, mai ales, despre Părintele, publicate în revistele Lumea credinței, Formula As și în alte publicații și cunoșteam în mare parte activitatea Părintelui. Două lucruri le-am reținut însă în mod deosebit: faptul că Părintele Nicolae îl cunoscuse și adăpostise pentru o vreme, printre altele, și pe sfântul încă necanonizat al Ardealului, Părintele Arsenie Boca, dar, mai ales, curajul cu care L-a mărturisit pe Hristos în temnițele comuniste. Am primit, mai apoi, tot prin intermediul finilor de la München ai Părintelui, cartea dânsului, publicată în anul centenarului Marii Uniri, despre participarea orădenilor la evenimentul de la Alba Iulia, carte pentru care, prin mila Domnului, am scris și o recenzie. Fiind Anul Centenarului, a reîncolțit atunci în mintea noastră ideea de a-l invita pe Părintele Nicolae la München, pentru a ne vorbi într-o conferință despre Marea Unire. Într-o primă reacție, Părintele Nicolae ne-a declinat invitația, deoarece avusese unele probleme de sănătate și, la peste 90 de ani, nu se mai gândea să întreprindă călătorii lungi în afara țării. Dar, insistența noastră și dragostea Părintelui pentru finii de la München l-au făcut să accepte în final invitația, spre marea noastră bucurie.

Astfel, împreună cu distinsa doamnă Preoteasă Rodica și însoțiți de o altă familie dragă sufletului Părintelui, ne-au vizitat la München între 5 și 8 iulie 2019. Bucuria nu am putut-o ține doar pentru noi, deoarece bucuria trebuie să fie

împărtășită, fapt pentru care i-am propus Părintelui să țină o conferință și la sediul mitropoliei noastre de la Nürnberg, știind de relația foarte apropiată pe care Părintele Nicolae o avea cu Înaltpreasfințitul Părinte Serafim Joantă, mitropolitul nostru. Vizita Părintelui Nicolae a fost o mare bucurie pentru cei de acolo, însă eu mă voi referi aici la vizita în comunitatea și în familia noastră. Pronia divină ni l-a trimis pe Părintele Nicolae să ne vorbească despre Marea Unire chiar în ziua de 6 iulie, zi în care, cu aproape 400 de ani în urmă, domnitorul Mihai Viteazul intra în cetatea Alba Iulia și una pentru prima dată Transilvania cu celelalte două provincii românești. Prin aceasta se „împlinea” încă o dată sintagma colegului de altar al Părintelui Nicolae, vrednicul de pomenire profesor și duhovnic Constantin Galeriu: „Nimic nu-i întâmplător, totu-i proniator”. În mod proniator, Părintele Nicolae ne-a făcut această bucurie, slujind cu noi taina Sfântului Maslu, alături de alți opt preoți din Protopopiatul Bavariei. A urmat apoi conferința Părintelui Nicolae intitulată: „Marea Adunare de la Alba Iulia. Participarea românilor orădeni la realizarea Marii Uniri”. Au fost momente unice, de mare bucurie, intensitate și emoție. După conferință, Părintele Nicolae a răspuns, până târziu în noapte, numeroaselor întrebări puse de cei prezenți în număr mare la acest eveniment.

Cu o vivacitate cum rar ne-a fost dat să vedem la o persoană trecută de vârsta psalmistului, și chiar la oameni tineri, Părintele Nicolae a venit să împlinescă una dintre ultimele misiuni încredințate de către Părintele Ceresc. Parcursesem deja cartea Părintelui despre Marea Unire și atunci mi-a fost mai ușor să înțeleg de unde dobândise Părintele Nicolae credința și curajul, pe lângă multe alte virtuți de care a dat dovadă în viață: de la părinții dânsului, de la învățătorul, mai târziu, preotul Gheorghe Bordașiu, pe care Dumnezeu l-a învrednicit, alături de alți tineri, să rostească „primul Amin” la Sfânta Liturghie ortodoxă care a precedat Marea Adunare de la Alba Iulia din data de 1 decembrie 1918.

Din păcate, Dumnezeu n-a mai îngăduit să-l revedem pe Părintele Nicolae în această viață, dar momentele petrecute împreună în cele câteva zile i-au așezat pentru totdeauna pe Părintele Nicolae, pe distinsa sa soție, doamna Preoteasă Rodica și pe cei care i-au însoțit, în inimile și în rugăciunile noastre. Prinși în diverse activități pastoral-misionare, ecumenice și de reprezentare, am mai comunicat cu Părintele, mai ales prin email.

Într-o încercare pe care bunul Dumnezeu ne-a trimis-o, am fost mângâiați și întăriți prin cuvintele Părintelui: „Dumnezeu pe cine iubește, încearcă”. Aceste cuvinte ne-au întărit foarte mult, deoarece ne scria cineva care pătımise ani de zile în perioada comunistă, iar problema noastră era una minoră în comparație cu suferințele Părintelui sub întreg regimul comunist. Astfel, ne întărea un mărturi-

sitor al lui Hristos, care, din smerenie, nu dorea să vorbească decât foarte rar despre suferințele din închisoare, și atunci când o făcea, numai din dorința de a-i edifica în credință pe cei care aveau neapărată nevoie.

De o delicatețe deosebită, calm, dar nu inactiv, un bun ascultător, smerit dar ferm, cu o memorie de invidiat și cu multă dragoste pentru toți cei care-l înconjurau, așa-l păstrăm în amintirea noastră pe Părintele Nicolae. Tristețea de a nu-l mai întâlni pe Părintele Nicolae în această viață ne este alinată însă, atât de credința noastră în Învierea lui Hristos și a noastră, cât și de faptul că am câștigat un rugător pentru noi în cer, un mărturisitor, cu care ne întâlnim mereu și mereu la Sfânta Liturghie și-n celelalte rugăciuni.

Bunul Dumnezeu să-l odihnească cu sfinții pe Părintele Nicolae, s-o mângâie și întărească pe doamna Preoteasă Rodica, iar pe noi să ne întărească să-L mărturisim cu putere pe Hristos, Domnul nostru, într-o lume debusolată și secularizată, care are nevoie, mai mult ca oricând, de creștini autentici, fermi și curajoși, așa cum a fost Părintele Nicolae.

93. Părintele Nicolae va fi prezent în chip nevăzut, în duh de slujire, pentru a se bucura împreună cu noi la Cina Domnului

Protosinghel Matei BILĂUCĂ

Intâlnirea cu Părintele Nicolae Bordașiu a fost una firească, într-o duminică de vară a anului 2013. Aflându-se la Zărnești împreună cu familia, Părintele a vizitat și schitul nostru, exprimându-și dorința de a sluji Sfânta Liturghie. Prima emoție simțită a fost când la ieșirea cu sfintele daruri Părintele Nicolae a pomenit pe frații noștri români din Basarabia, Valea Timocului și Ținutul Herței. Atunci ne-am dat seama că avem în mijlocul nostru un preot care poartă în sine o suferință sfântă, iar acest lucru s-a adeverit ulterior prin discuțiile purtate cu diverse ocazii, în care Părintele ne-a împărtășit din întâmplările din viața sfinției sale.

Astfel am aflat că Părintele a făcut închisoare în timpul regimului comunist și că a avut prilejul să îl cunoască pe Părintele Arsenie Boca. Nu știm ce l-a determinat pe Părintele Nicolae să se apropie de noi, dar atitudinea pe care a avut-o ulterior față de schitul nostru și față de oamenii apropiați nouă, a fost una deosebită, în sensul că și-a dat toată silința să ne ajute într-o perioadă în care noi visam să avem o biserică.

Am putea spune că Șinca Nouă devenise pentru sfinția sa un loc aparte înspre care își îndrepta toată atenția. Acest lucru s-a adevărit când Părintele, prin oamenii pe care îi cunoștea, parte dintre ei fii duhovnicești, a făcut ca gândul de a avea o biserică mare în curtea mănăstirii să devină realitate. Nu puțini au fost oamenii care au sprijinit, fiecare după puteri, la înălțarea sfântului locaș. Una dintre dorințele arzătoare ale Părintelui era să apuce să slujească Sfânta Liturghie în noua biserică, drept pentru care era foarte interesat de evoluția lucrărilor, care au început în toamna anului 2014. Au urmat patru ani în care apropierea de Părintele și de familia sfinției sale s-a concretizat prin vizite și activități cu caracter reciproc.

Fiecare întâlnire avea și momente de aducere aminte de evenimente și oameni de care Părintele a avut parte. Întotdeauna ne impresiona memoria vie pe care o păstra și abundența detaliilor, de parcă toate se petrecuseră cu puțin timp în urmă. Toate acestea se petreceau într-o atmosferă caldă, prietenoasă și uneori emoționantă până la lacrimi. Casa Părintelui o găseam adeseori plină de oameni, *familia extinsă*, cum era numită, iar telefoanele sunau adeseori, căutându-l pe Părintele. Am fost impresionați de mulțimea fiilor duhovnicești care îl cercetau pe Părintele și de apropierea pe care le-o arăta, și de timpul pe care îl acorda spovedaniei iar apoi slujirii la sfântul altar, în ciuda vârstei sfinției sale.

În perioada Postului Mare, cu toate că suferea de diabet, îl găsisem pe Părintele Nicolae postind până după-amiază, urmând să meargă să slujească și să se împărtășească. Ne amintim când, plecat fiind din București, Părintele Nicolae se gândea la fiii duhovnicești pe care îi lăsase lipsiți de spovedanie și de sfânta împărtășanie și de dorința de a reveni în mijlocul aceluia cât mai curând. Avea întotdeauna grijă ca aproapele să fie odihnit, iar îmbrățișarea pe care o primeai te încredința de acest lucru. Cu toate că întâmpina și greutăți, Părintele nu lăsa ca acest lucru să se vadă, iar întâlnirea cu cineva îi însenina imediat fața. Gândul la Dumnezeu îl întărea și arăta îngăduință față de neputințele oamenilor.

În toți cei cinci ani în care l-am avut pe Părintele Nicolae în mijlocul nostru am avut parte de o slujire care transmitea emoție, care odihnea și care dădea nădejde. Slujirea Părintelui Nicolae în fața sfântului altar se asemena cu o tânguire lăuntrică ce se revărsa asupra credincioșilor cu o nespusă bunătate. A purtat un respect deosebit față de înaintași și a depus tot efortul ca să îi cinstească cum se cuvine. Am fost și noi alături de Părintele în câteva rânduri și nu am putut să nu remarcăm emoția până la lacrimi pe care a transmis-o în jur.

Iată că în curând se va împlini un an de când Părintele Nicolae s-a mutat la cele veșnice și în curtea schitului de la Șinca Nouă se înalță turla bisericii în care Părintele și-a dorit foarte mult să slujească măcar o Sfântă Liturghie. Nu puține sunt ispitele care apar când se înalță un sfânt locaș. Nici pe noi nu ne-au

ocolit, dar ne-au întărit. Sfântul Nectarie împreună cu Sfânta Anastasia Romana sunt ocrotitorii paraclisului de la Șinca Nouă în care și Părintele Nicolae a slujit. În după-amiaza zilei de 9 noiembrie 2018 am fost anunțați de către membrii familiei Părintelui despre agravarea stării sale de sănătate. Imediat am fost solidari în rugăciune alături de familie, rugându-l pe Dumnezeu să îl mai țină pe Părintele printre noi. Înspre seară însă am primit trista veste că Părintele ne-a părăsit. Dumnezeu rânduise ca Părintele Nicolae, de prăznuirea Sfântului Nectarie, să se mute la cele veșnice, într-o zi în care cerul și pământul *prăznuiau luminat*.

Astfel s-a întâmplat și pe 29 octombrie 2009, când la prăznuirea Sfintei Anastasia Romana, Părintele Teofil Părăian, duhovnicul nostru de la Mănăstirea Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, era chemat de Dumnezeu la o altfel de prăznuire. Iată cum Dumnezeu a rânduit ca doi slujitori ai altarului, foarte apropiați nouă, să se mute la cele veșnice în două zile în care ocrotitorii noștri sunt prăznuiți.

În data de 12 noiembrie 2018 am participat la înmormântarea Părintelui Nicolae care a avut loc la Mănăstirea Cernica. Sfânta Liturghie s-a săvârșit la Biserica Sfântul Silvestru din București. În momentul când se ieșea din biserică pentru a se merge la Mănăstirea Cernica, până ca sicriul să fie scos din biserică, prin telefon am fost anunțați că pe șantierul de la Șinca Nouă a avut loc un cumplit accident. În timp ce se turna beton, un zid a cedat și un muncitor a căzut de pe schele fiind la un pas de moarte. A fost o ispită peste care s-a trecut foarte greu, pe care Dumnezeu a îngăduit-o pentru a ne încerca credința și răbdarea. Pentru o clipă am avut slăbiciunea să credem că dacă Părintele Nicolae plecase dintre noi, vrăjmașul se năpustise cu ură asupra noastră să ne țină cât mai mult pe loc. Au fost, într-adevăr momente când continuarea lucrărilor a atârnat de un fir de păr, dar de fiecare dată, pe muchie de cuțit, lucrurile se așezau pe fâgașul lor normal.

Avem nădejdea că Dumnezeu ne va ajuta, și nu peste multă vreme se va sluji prima Sfântă Liturghie aici, în poiana schitului de la Șinca Nouă. Părintele Nicolae a participat la slujba punerii pietrei de temelie a acestui sfânt locaș alături de mitropolitul nostru, Înaltpreasfințitul Laurențiu Streza. Așteptăm cu emoție clipa în care se va rosti: „*Binecuvântată este Împărăția Tatălui și a Fiului și a Sfântului Dub...*“ în noua biserică de la Șinca Nouă, și credem cu tărie că în acea clipă Părintele Nicolae va fi prezent în chip nevăzut, în duh de slujire, pentru a se bucura împreună cu noi la Cina Domnului.

94. Ultima întâlnire cu Părintele Nicolae

Preot Petru BĂGĂCIAN

Am plecat spre București cu gândul să îl conducem pe drumul iubirii lui Dumnezeu pe dragul nostru Părinte, Nicolae Bordașiu... aveam, în primul rând, o datorie morală să îi aducem Părintelui mulțumirea și recunoștința noastră, a întregii comunități gherlene, pentru tot ceea ce făcuse, nu doar pentru orașul Gherla, ci chiar pentru întreaga noastră Românie.

Lumea adunată în Biserica Sfântul Silvestru își jelea părintele duhovnic, iar printre lacrimi în Sfânta Biserică se auzeau plânsetele de fi și fiice duhovnicești. M-am apropiat cu evlavie de Părintele Nicolae, spunându-i în șoaptă ceea ce mi-a mai rămas pe suflet de la ultima întâlnire... am mai simțit înca o dată starea copilului orfan lăsat de un părinte iubitor, chiar și pentru câteva momente, până să îmi vin în fire și să îi cer Părintelui Nicolae să ne poarte de grijă și de dincolo, ca să nu ne pierdem pe cale... și în același timp l-am rugat să mijlocească pentru întreaga țară care se zbate în tulburări și frământări de tot felul.

Așteptam să sosească soborul de slujitori care să slujească ultima Sfântă Liturghie în rugăciune și meditație, însă mai aveam o dorință și am început să îl rog pe Părintele Nicolae... „Părinte drag, ajutați-mă să slujesc ultima Sfântă Liturghie alături de Sfinția Voastră!”. Merg în Sfântul Altar și mi se spune, după ce îmi exprim dorința însoțită de rugămintă, că nu e posibil să slujesc deoarece ierarhul locului a făcut lista cu slujitorii în seara de dinainte la priveghi și că dacă nu sunt trecut pe listă și nu am binecuvântarea ierarhului locului să nu mă gândesc că voi putea să slujesc, chiar dacă am făcut un drum lung și anevoios cu trenul ca să fiu alături de copiii dragi ai Părintelui Nicolae la plecarea pe drumul veșniciei.

M-am împăcat în suflet că nu voi putea să îmi împlinesc această dorință fierbinte și mă rugam în taină Părintelui să își arate puterea și să mă ajute să slujesc, că știe cât de mult l-am iubit și să înțeleagă și să primească dragostea noastră părinții slujitori din Biserica Sfântul Silvestru. Lumea se pregătea să întâmpine ierarhul și aud la un moment dat o chemare... „Hai, părinte, îmbracă-te că vine Preasfințitul!“... la care am răspuns că nu am binecuvântare și nu sunt trecut pe lista celor doisprezece preoți slujitori... Și îmi spune apăsător și poruncitor... „Îți dau eu binecuvântare... hai și îmbracă-te repede... ia de aici un rând de veșminte“. Am realizat că era Părintele Protopop Popescu și am îndeplinit ascultarea, iar în timpul înveșmântării, în lacrimi îi mulțumeam Părintelui Nicolae că mi-a împlinit marea dorință.

Toată Sfânta Liturghie pot spune că am plâns durerea depărțirii vremelnice de Părintele și rememoram momentele întâlnirilor noastre în capitală și la Gherla, când a poposit în casa noastră cu vrednica sa doamnă preoteasă Rodica și o binecuvânta în cuvinte alese și pline de har pe micuța noastră pruncă Teofana-Maria, abia venită pe lume după aproape douăzeci de ani de rugăciuni și așteptări. A ajuns apoi și Părintele Grigorie Benea de la Memorialul din Gherla și i-am dat și dânsului un epitrahil, aducând două să fie poate de folos și pentru vreun alt părinte călător ajuns la slujba de înmormântare.

În timpul slujirii, mă gândeam că tare aș fi dorit să păstrez ceva sfânt de la Părintele Nicolae care să îmi aducă aminte de dânsul cu drag și să îl pomenesc în smeritele mele rugăciuni. La ieșirea din Sfânta Biserică eram aproape de sicriu, când o credincioasă apropiată familiei atrage atenția că este o icoană mai mare pe pieptul Părintelui Nicolae... „Luați-o și dați-o cuiva“, spune și apoi, spre încredințarea mea că Părintele ne veghează și ne împlinește dorințele binecuvântate în continuare, se întoarce și îmi lasă în mână Sfânta Icoană a Maicii Domnului, fapt care m-a lasat fără cuvinte.

Când să se facă înconjurul Sfintei Biserici, Preasfințitul Timotei numește preoții care să îl ducă pe Părintele nostru pe umeri în plânsul clopotelor, după rânduiala noastră bisericească și doar preoții care au epitrahil și felon... noi cu Părintele Grigorie am rămas doar cu epitrahilul la noi... Totuși îi spun... „Haide să îl ducem și noi pe Părintele nostru că și pe noi ne-a iubit și ne primește și numai cu epitrahilul“ ... și ne-am pus de o parte și de alta între ceilalți preoți, iar vlădica se uita la noi fără să spună un cuvânt ca și cum ar fi uitat porunca arhierască dată și așa am putut încă o dată să îi mai spunem Părintelui cam ce am mai avea de făcut și pentru ce să se roage și să ne binecuvânteze în lucrarea noastră.

Iar ultima experiență trăită nu poate fi trecută cu vederea și se cuvine să fie amintită... eram ajunși în cimitirul Mănăstirii Cernica și ne pregăteam sufletește pentru ultimul moment al despărțirii vremelnice și tare aș mai fi dorit să îl mai pot vedea măcar pentru ultima dată aici pe dragul nostru părinte, fiind acoperită fața sa cu Sfântul Aer după rânduiala noastră preoțească... ne apropiam de groapă și secundele erau deja numărate și încercam să mă împac cu ideea că doar mi-a arătat atâtea semne mari scumpul nostru părinte, ca dovadă clară a sfințeniei vieții sale, când o auzim pe maica preoteasă Rodica rugându-i pe cei care îl duceau spre groapă să îl mai descopere o dată să îl mai vadă ca să își ia rămasul bun... Și atunci am primit încă un răspuns la ceea ce de fapt doream și eu, iar pe pieptul Părintelui erau câțiva trandafiri roșii îmbobociți și ni-i împarte maica preoteasă Rodica celor care eram mai aproape de scumpul nostru părinte și atunci am înțeles că Părintele Nicolae de fapt a mai vrut să ne mulțumească printr-un mic gest de recunoștință...

De fapt, noi îi eram datori și am venit să îi aducem mulțumirea și dragostea noastră, dar Părintele a arătat-o înaintea noastră, ca să înțelegem că rămâne cu noi în viață și chiar plecat dincolo ne va ajuta mai mult din Împărăția lui Dumnezeu unde a primit cununa aleasă a faptelor sale prin viața făcută un imn de iubire închinat lui Dumnezeu și neamului său.

95. Cum l-am cunoscut pe Părintele Nicolae Bordașiu

Preot Ioan BUN

-am cunoscut pe Părintele Profesor Nicolae Bordașiu în luna septembrie 2010, când a vizitat localitatea Micherechi și cu ocazia sărbătorii „Nașterea Maicii Domnului” am slujit împreună Sfânta Liturghie în biserica din Micherechi. Atunci mi-a spus că scopul vizitei Sfinției Sale a fost pentru a vedea localitatea și biserica unde au slujit primii preoți, chiar de la înființarea comunității, în anul 1773 și care au fost strămoșii dânsului.

După stabilirea pe vatra satului a primelor 30 de familii de români ortodocși, veniți din jurul municipiului Salonta, județul Bihor, aceștia și-au adus cu ei și primul preot ortodox român ca să slujească în biserica pe care aceștia au ridicat-o prin propriile eforturi. Astfel, primul preot ortodox român slujitor în Micherechi a fost Ioan Bordașiu, din Inand, care a slujit din 1773 și până în 1800. A urmat apoi fiul acestuia, Simion Bordașiu, până în anul 1827, iar apoi Teodor Bordașiu până în 1847.

Pr. Prof. Nicolae Bordașiu a venit apoi în vizită, în fiecare an, tot în luna septembrie și de fiecare dată am slujit împreună ori în ziua sărbătorii „Nașterea Maicii Domnului”, ori în cea mai apropiată duminică de această sărbătoare. De fiecare dată și-a exprimat bucuria de a revedea comunitatea și localitatea unde strămoșii săi au fost primii preoți. Cu fiecare ocazie a adus pentru biserica din sat mici daruri, reprezentând: icoane și cruciulițe pentru copii, cărți și publicații scrise și traduse de dânsul, o cruce pentru binecuvântare și o Sfântă Evanghelie.

Cel mai important moment, pentru credincioșii ortodocși români din Micherechi a fost atunci când Părintele Profesor și-a exprimat dorința de a ridica un monument în amintirea strămoșilor săi preoți.

L-am însoțit apoi pentru a lua legătura cu autoritățile locale, respectiv Doamna Primar Margareta Tat și membrii din Consiliul Local. A fost primit cu bucurie și i s-a oferit tot sprijinul din partea acestor autorități locale. În următoarea ședință a Consiliului Local s-a luat hotărârea de a sprijini această inițiativă a

Părintelui, cu materiale de construcție necesare, utilaje și o echipă de muncitori angajați ai Primăriei. S-a stabilit ca în parcul din fața bisericii să fie amplasată o cruce reprezentativă, adusă din România, comandată și achitată personal de Părintele Profesor. În vara anului 2016 au început lucrările de construcție a soclului, pe care a fost amplasată apoi crucea din marmură.

Lucrările au fost supravegheate de domnul arhitect Bogdan Hanganu și de domnul inginer Constantin Bucătaru, din București. În jurul monumentului s-a amenajat un parc cu flori și alei de beton, pentru a oferi accesul vizitatorilor cât mai confortabil. În întregime, obiectivul a fost finalizat la sfârșitul lunii august 2016, după o perioadă de aproximativ trei luni.

Monumentul a fost sfințit în data de 11 septembrie 2016, de către Preasfințitul Siluan, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, Preasfințitul Galaction, Episcopul Alexandriei și Teleormanului și un sobor de preoți și diaconi, avându-l în centru pe Părintele Nicolae Bordașiu. După eveniment a avut loc o agapă frățescă, în Casa de Cultură, organizată de Parohie, cu sprijinul Primăriei. A fost momentul în care mulți credincioși prezenți au avut bucuria de a-l cunoaște personal pe Părintele Nicolae, de a-i strânge mâna cu căldură, atât lui, cât și Doamnei Preotese Rodica, care l-a însoțit de fiecare dată și de a le mulțumi cu respect și recunoștință, pentru gestul și donația făcută localității, prin impresionantul monument, crucea, care reprezintă simbolul creștinismului și dovada purtării de grijă pe care o au credincioșii ortodocși români, din comunitatea Micherechi, față de Biserica lui Hristos.

Ajuns la o vârstă destul de înaintată și având probleme de sănătate, în anul 2018 Părintele Profesor nu a mai putut vizita locurile natale, nici comunitatea din Micherechi, unde au slujit strămoșii săi, dar suntem convingși că gândul i-a fost și la aceste meleaguri. În luna noiembrie a aceluiași an Părintele Profesor a trecut la Domnul, slujba de înmormântare s-a ținut în biserica „Sfântul Silvestru”, din București, unde a slujit mai bine de trei decenii, iar trupul a fost așezat în mormânt, în cimitirul Mănăstirii Cernica, de lângă București. La acest eveniment a participat și o delegație din Micherechi, în frunte cu Doamna Primar Margareta Tat.

Părintele Profesor va rămâne veșnic în memoria credincioșilor ortodocși români din Micherechi, iar Parohia, împreună cu Primăria, îl vor comemora în fiecare an, în luna noiembrie, aducându-i slujbă de pomenire, în semn de recunoștință și prețuire și vor înălța rugăciuni Bunului Dumnezeu, să-l odihnească în pace și să-l așeze în locașurile Sfinților și Dreptilor, în Împărăția Cerurilor!

Să-i fie țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

IX.

PĂRINTELE IUBEA NESPUS DE MULT COPIII

„De aceea noi suntem atât de bucuroși de faptul că, la fiecare Sfântă Liturghie sunt atâtea mame cu copiii lor în brațe în fața Sfântului Altar ca să primească în ființa lor plătândă pe Cel Puternic și Atotțiitor prin care toate s-au făcut“.

Părintele Nicolae Bordașiu,
Predica la Duminica a 17-a după Rusalii
(a Cananeencii) - 17 februarie 2013,
Biserica Sfântul Silvestru

*Graiurile mele auzi-le Doamne! –
Predici pentru Duminici și sărbători de peste an,
București, Editura Ama Aediting, 2019*

96. Părintele Nicolae iubea nespus de mult copiii

Teodora Ortansa NEDELCU

Nărintele Nicolae iubea nespus de mult copiii. Îi simțea probabil ca pe o parte din Împărăția Cerurilor coborâtă pe Pământ, îi înțelegea iar ei simțeau asta, îl iubeau și ei la rândul lor, atrași de Împărăția dragostei din inima lui.

E adevărat că Părintele avea întotdeauna pentru copii iconițe minunate, dulciuri, spre bucuria lor, dar și cea mai simplă felie de pâine devenea specială când o primeau din mâna lui, în timp ce îi mângâia cu privirea, din ușa Sfântului Altar, după Sfânta Împărtașanie. Dar nu pentru acestea îl iubeau ei, ci de la început, de când îi întâlneau pentru prima dată bucuria de pe chip, brațele deschise să îi primească, mângâierea pe obraz, binecuvântarea și duioasa sărutare pe frunte.

Nepoțelul meu, Cristian, avea cam trei ani și jumătate când Părintele Nicolae a plecat la Domnul. Își luase rămas bun de la Părintele ca și noi toți și i se explicase că Părintele pleacă la Cer. Totuși, multă vreme a stat duminică cu ochii ațintiți la ușa Altarului, doar, doar l-o vedea, iar într-o duminică, tot privind atent și îngândurat în timpul ieșirii cu Sfintele Daruri, a zis încetișor, foarte nostalgic și nedumerit: „sunt prea puțini Părinți...“. Când l-am întrebat de ce i se pare așa, mi-a confirmat că datorită lipsei Părintelui Nicolae. Iar în ziua de Sfântul Ioan Rusul, probabil văzând acolo, la Biserica de la Polizu, un preot mai asemănător la statură, a strigat victorios, arătând spre Altar: „uite, bunica, aici e și Părintele Nicolae!“. Sau cine știe ce văzuse el cu ochii sufletului la cei patru anișori pe care îi împlinise între timp.

Și ar mai fi multe de spus, dar voi încheia cu întâmplarea pe care voiam s-o povestesc în principal, care m-a uimit și care spune ea însăși destul. Era o zi frumoasă, vara trecută cred, într-o miercuri sau o vineri după-amiază. Mergeam pe strada Silvestru, grăbindu-mă spre Biserică, pentru Spovedanie și pentru rugăciunea minunată a Părintelui. Înaintea mea, când mai aveam puțin până în dreptul ușii casei parohiale, a ieșit chiar Părintele Nicolae. M-am oprit puțin, căci nu mă văzuse și nu voiam să îl tulbur, nu voiam să îi întrerup rugăciunea pe care sigur o făcea pentru a birui în lupta ce îi stătea înaintea, ca în fiecare miercuri și vineri, cu neputințele, necazurile și nevoile celor mulți. Am pornit apoi încet în spatele Părintelui, privindu-l cum merge cu pasul domol, dar hotărât, sprijinindu-se și în toiag, dar mai ales sprijinindu-se în Domnul.

În tot acest timp se auzea din împrejurimi gălăgia făcută de joaca unor copii, un zgomot specific, cu strigăte, râsete, pas alergător și tot felul de sunete care se aud când se adună mulți copii. Dar deodată, ca la un semn, gălăgia s-a oprit. Copiii, nu știu cum, că eu nici nu îi vedeam, doar îi auzeam, l-au văzut pe Părintele, care s-a oprit și el. Primul copil sosește alergând spre Părintele, îl îmbrățișează, își ia binecuvântarea și pleacă. Apoi următorul și următorul și tot așa, trec toți copiii, și cei mai mari și cei mai mici, fiecare îl îmbrățișează, își ia binecuvântarea pe cap și pleacă. După ce a trecut și ultimul copil, ei s-au reunit în joaca lor, mai fericiți desigur, iar Părintele a pornit spre Biserică, din nou mai tânăr la suflet decât noi toți...

Îi mulțumesc lui Dumnezeu că am fost martoră acestui spectacol inedit, acestui ritual al dragostei reciproce care sigur nu se întâmpla prima oară atunci... Mă gândesc doar cât de greu sunt de liniștit, de ordonat și de strunit copiii, însă dragostea adevărată se vede că este un educator neînvins.

Roagă-te și pentru noi, Părinte și pentru copiii noștri, să învățăm să iubim!

97. El a iubit Iubirea

Teodora NICULESCU

Eu sunt elevă la liceu
Și vreau să aștern un gând de-al meu
Despre un părinte, un bunic
Chiar naș, duhovnic pot să-i zic.
Un preot duhovnicesc,
Care pare înger ceresc.
Un om ce multe a îndurat
Dar pe mulți, din inimă, i-a ajutat.
Al meu naș a fost și este
Și mult știu că ne iubește.
Căci pe cine n-a iubit?
Cine a bătut și n-a fost primit?
El, cu dragoste, ne-a botezat ,
Apoi pe calea cea dreaptă ne-a îndrumat.
Și prin fiecare binecuvântare
Ne-a adus o sfântă alinare.

Deși timp n-avea mereu
Sau își purta povara anilor greu,
Ne primea, ne spovedea
Chiar în casa lui de se afla.
Un chip blând, o vorbă dulce
Ce multă liniște aduce.
Patriotism și credință trează
Acestea îl caracterizează.
Și acum, cu inima îngreunată de dor,
Parcă simt un tainic fior..
Un legământ, o promisiune
Că Părintele ne poartă în a sa rugăciune.
Deoarece el a iubit Iubirea
Și a gustat veșnicia!
Odihnească-se în luminoase straie,
Al nostru drag Părinte Nicolae!

98. În amintirea Părintelui Nicolae

Sara COZARIU

Cu părul alb și gândul bun,
Privirea blândă de bătrân,
Părintele ne-mbrățișa
Și el pe toți ne-nveselea.

În serile calde de vară,
Cu adierea foarte-ușoară
El pe rând ne săruta
Iar apoi, blând, ne zâmbea.
În amintirea noastră mereu va rămâne
Liniștitor ca și mireasma de tămâie.
Și-atunci când se ivește-o supărare
Îl vom ruga cu toții spre alinare.

99. Părintele nostru

Mihail-Ștefan RADU

În drum, pe-a Bisericii cărare,
Cu o față ca un soare,
Parcă îl văd, așteptând,
Pe Părintele Nicolae.

Aici nu-i, dar sfânt el este
Într-o țară de poveste,
Unde îngerii zâmbesc
Și pe Domnul Îl slăvesc.

La colinde când veneam
Ne privea, râzând, la geam
Și-mi zicea când îmi e greu
Să-L ascult pe Dumnezeu!

Îi primea pe toți cu drag
Ca un al patrulea mag.
Îi primea pe toți în casă
Și la sărbători la masă!

Pe noi ne spovedea
Și mereu ne ajuta.
El voia doar alinare
Și pentru toți împăcare.

Zilele trec, anii zboară,
În amintire am cea mai de preț comoară!
Veșnic scris pe-a sufletului foaie
Pe-al doilea al meu bunic: *Părintele Nicolae!*

100. Acum este în rai, îngerul nostru păzitor

Daria TRANDAFIR

Nașul ne-a iubit foarte mult, a fost mereu alături de noi și noi alături de el. Acum este în rai, îngerul nostru păzitor.

Prin multe dânsul a trecut
Și multe a-ndurat,
Dar cu dragoste și cu blândețe
Pe toți cei răi el i-a iertat.
Și tot mereu
Spre Dumnezeu a cercetat,
Și de cuvântul Lui
Mereu a ascultat.

101. Amintiri despre Părintele Nicolae

Alexandru VÂLCU

 i-a plăcut mult Părintele Nicolae pentru că am învățat foarte mult din predicile lui și în scris și în vorbit. Mi-a plăcut să îl văd la televizor și mi-a plăcut când m-a învățat la spovedanie și prin predicile lui până când a murit: cum să iubesc, cum să respect, cum să îmi fac rugăciunea ca să mă înțeleagă Hristos, cum să fiu cu mintea și sufletul acolo mereu.

102. O dragoste caldă, fără timp, fără spațiu, dincolo de minte și de materie

Ioana Claudia NEDELCU

 ă se nască și să crească în sânul unei Biserici ortodoxe este un privilegiu pe care, din păcate, din ce în ce mai puțini tineri pot spune că l-au avut. Însă eu, sunt totuși, unul dintre ei. Ba chiar mai mult, nu am crescut doar în Biserică, ci la umbra și sub oblăduirea unor falnici pomi ai credinței. Iar arborii cu rădăcini adânci nu se clatină la venirea furtunilor, așa cum nici bunul părinte Nicolae nu a căzut, nici din pricina lan-

țurilor comuniste și nici în fața îndepărtării lumii de valorile creștine. „Căci dragostea nu cade niciodată“, iar dragostea și blândețea Părintelui, ne-a ajutat, atât pe mine, cât și pe orice suflet ce a venit la dânsul, să creștem și să ne întărim.

Pe Părintele nu-l vedeai sau auzai doar, ci te simțeai cu adevărat pătruns de energia lui, avea o lumină și o pace aparte, izvorâte din cea mai adâncă și pură bucurie de a trăi și a te dăruia celorlalți. Din păcate, omul de rând greu poate ajunge să simtă această bucurie simplă, dar pătrunzătoare. Grijele și nemulțumirile vieții ne împovărează, ne fac nerăbdători și aspri de multe ori, însă Părintele Nicolae, chiar dacă te dojenea, o făcea cu multă dragoste și blândețe.

Chiar mică fiind și neînțelegând tainele și semnificațiile slujbelor, dragostea am simțit-o mereu. O dragoste caldă, fără timp, fără spațiu, ce transcende dincolo de minte și de materie, ce deschide sufletul. O dragoste în Hristos, ce ne cuprinde pe toți, ce ne înțelege pe fiecare și pe care o simțim încă din plin, coborându-se de acolo de sus, în Biserică, în rugăciune și la scânteierea fiecărei amintiri despre Părintele.

Și știi că Părintele ne veghează, ne îndrumă și ne așteaptă, să ne bucurăm și noi, împreună cu dânsul, la vremea convenită, de lumina veșnică a dragostei lui Dumnezeu.

X

POEZII ȘI CRÂMPEIE DE DRAGOSTE

*„Biblioteca Morse ne aducea în închisoare balsamul poeziei și al rugăciunii. Când
auzeai litera <V> însemna că s-a deschis biblioteca. Pe țeavă curgeau poeziile,
rugăciunile sau frânturi din Sfânta Scriptură.*

*Medicul Nae Nicolau scrie atât de frumos:
«Fără să avem hârtie, /Ori cerneală, ori condei,
Am făcut din poezie/Univers de epepei.*

*Înfruntând teroarea cruntă,/Ne-a unit, ne-îmbărbătat/
Cuminecătura sfântă/Dintr-un vers întemnițat.*

*Din celulă, din cetate,/Au zburat ca un lăstun/
Versurile zgâriate /Pe o coajă de săpun» “.*

Părintele Nicolae Bordașiu,
Conferință „Poezia închisorilor comuniste“,
13 octombrie 2017, Facultatea de Teologie București

*„Poporul român ar trebui să fie condus nu de principiile materialiste,
ci uniți în credință și simțiri, cum spune Coșbuc într-o poezie:*

*«Cu dreapta-nălțată spre Tatăl de Sus/Jura-am pe tot ce strămoșii ne-au spus:
Unire-ntre frați, pe Domn să-L iubim/Și-altarul de jertă-al națiunii să fim
Și sufletul neamului nostru!» “*

Părintele Nicolae Bordașiu,
Mesaj de Florii, 2018

103. Părintelui!

Paula COZARIU

Răsărit din soare anume,
Ca o vale se supune!
Ca o viață se închină,
În virtute și Lumină!

Răsărit din cer și jale,
Ca o boare el tresare,
Ca un tunet se aude,
Prin răscumpărări ce's mute.

Răsărind din neajunsuri,
Saltă inimi și răspunsuri,
Ca un crin în sărbătoare
Se înalță când apare!

Răsărind dinspre apus,
Dor aduce: dor nespus
De iubire și de har
De-mpănire-n jertfă doar!

104. Dăruire

Vasile MUSTAȚĂ

Părintelui Nicolae Bordașiu

Chip luminos, în adâncita-i rugă
Păstrează ale suferinței urme,
Ce-ar fi putut suflarea să i-o curme.
Vibrarea din rostire te subjugă...

Păstor smerit, ocrotitor de turme,
S-a vrut a mântuirii noastre slugă:
Din calea ispitelor să fugă ,
Cu haru-i apostolic să ne-ndrume.

În sufletu-i păstrată, se avântă
A rugului aprinsa văpaie sfântă,
Ca s-o redea în jerbe de lumină.

Slujind, în dăruirea sa fecundă,
Biserica întreagă o inundă
Cu armonia cerului deplină.
S-a vrut a mântuirii noastră slugă.

105. Binecuvântarea Părintelui Nicolae sau trei ani cât o viață

Cristina CAZACU

 -am cunoscut în luna noiembrie 2015 când, într-o duminică, după Sfânta Liturghie, m-am prezentat ca fiind nepoata Preotului Constantin Grigorescu de la Biserica Boteanu – prieten bun cu Părintele Nicolae timp de zeci de ani, până ce bunicul s-a mutat din lumea aceasta.

Citisem despre dânsul, eram impresionată de viața dumnealui, viață pe care ne-o povestea cu generozitate nouă, generațiilor mai tinere, oferindu-ne astfel repere de credință și demnitate într-un prezent atât de confuz... Dar, într-o seară, a povestit la TV cum în anii '60 obișnuia să participe împreună cu Părintele Arsenie Boca la Sfânta Liturghie de duminică de la Biserica Boteanu, acolo slujind bunicul meu, de care amândoi erau foarte apropiați. Acesta a fost momentul în care am hotărât să îndrăznesc a veni în calea Părintelui Nicolae.

Pentru dumnealui, întâlnirea cu mine a fost un prilej de aducere aminte a unor timpuri și oameni dragi. Dar pentru mine, întâlnirea de atunci și cele care au urmat, cu regularitate, în fiecare duminică, timp de trei ani, au alcătuit o experiență unică. Pentru că, dacă la început resortul meu sufletesc l-a constituit amintirea bunicului meu și aflarea unor evenimente noi, necunoscute mie, din viața lui, treptat dorința de a trece duminica pe la Biserica Sfântul Silvestru a fost legată exclusiv de persoana Părintelui Nicolae, a cărui binecuvântare și cuvinte blânde simțeam că mă ocroteau întreaga săptămână care urma.

Și așa, aceste întâlniri duminicale au devenit o obișnuință, mai bine zis o componentă a vieții mele, o hrană sufletească, până în ziua în care Dumnezeu a hotărât că Părintele Nicolae poate pune punct misiunii sale pământești și l-a dus alături de cei drepti, de unde continuă să ne ajute pe noi, cei care încă mai zăbovim pe aici...

Au fost trei ani cât o viață, căci bucuria și căldura pe care Părintele Nicolae mi le-a împărtășit continuă și azi să-mi umple inima, și o vor face cât voi trăi.

106. Dânsul era Bucurie

Alexandra W.

In urmă cu câțiva ani, am avut onoarea de a-l cunoaște pe Părintele Nicolae Ioan Bordașiu. Deși l-am văzut doar de câteva ori pentru că locuiesc în Germania, în ciuda distanței și a puținului timp petrecut în preajma dânsului, am simțit întotdeauna căldura și dragostea sa pe care le transmitea în jurul său.

Am făcut și fac parte dintr-un grup de credincioși rugători din Germania. Mai ales în timpul posturilor, țineam legătura cu Părintele și ne rugam împreună. Mai mult dânsul pentru noi. Era blând și avea un zâmbet întipărit pe fața sa, care mereu strălucea. Doar prin prezența sa, mă făcea să mă simt bine, liniștită, iar grijile dispăreau și cum puteai să te simți altfel când dânsul era Bucurie? Ultima oară ne-am revăzut când Părintele împreună cu doamna preoteasă Gabriela au fost în München.

Părintele a ținut o conferință, iar eu simțeam că sunt ucenica sa. A fost primit cu mare căldură și toți ne amintim cu mare drag de ziua aceea când a fost oaspetele nostru.

Vreau să mi-l amintesc vesel așa cum era, în ciuda faptului ca viața sa a fost plină de încercări în închisorile comuniste.

Sunt foarte bucuroasă că l-am întâlnit! A lăsat un mare gol în viața noastră.

107. Ein Mann ein Wort!

Bogdan HANGANU

Am avut cinstea și privilegiul să învăț de la Părintele Nicolae. Pe lângă multe altele. O enciclopedie, un univers al cunoașterii în combinație cu multă, multă iubire și umor. Așa l-am cunoscut eu, de-a lungul a două proiecte la care am putut participa alături de Părintele. Știa ce voia și era pretentios, perfecționist în construcțiile pe care le-am realizat împreună.

Era extrem de determinat să clădească cât mai mult pentru noi, cei slabi. Ne cunoștea lipsurile și nevoile și era, în viziunea mea, un categoric idealist, care urmărea cu orice chip uniunea dintre oameni în armonie și credință.

Voi fi recunoscător în toată vremea că l-am cunoscut. Pe Părintele Nicolae îl asculta Dumnezeu. Se ruga și rugăciunea lui avea mare putere. Eu am profitat de el în acest aspect. Și am simțit ajutorul. Și în alte conjuncturi nefavorabile am îmbrățișat susținerea Părintelui. Era extraordinar de blând și bun. Emană iubire. Unicat! Îmi este dor de el. Îi mulțumesc lui Dumnezeu că am avut onoarea de a trece o perioadă prin viața Părintelui Nicolae Bordașiu.

108. Duhovnicul

Mircea RADEA

Despre Părintele Nicolae-Ioan se pot povesti multe lucruri, însă în cele ce urmează prefer să prezint o învățătură pe care Părintele mi-a dat-o cu privire la iertare.

Părintele Nicolae îmi cerea întotdeauna la spovedanie să îmi pară rău de greșelile pe care le-am făcut și să îi iert pe toți cei care mi-au greșit într-un fel ori altul. Fără acestea două nu îmi dădea niciodată dezlegare să mă împărtășesc.

Părintele mi-a dat următorul sfat:

„Pe toți cei care ți-au făcut ceva ori îți vor răul, să îi ierți“.

109. Trăiește în continuare în inimile tuturor

Alexandra C.

A-am văzut pentru prima dată în ultima săptămână a Postului Mare în biserica Sfântul Silvestru, era după Sfântul Maslu. Am întrebat de Sfinția Sa la pangar. În acel moment s-a auzit o voce hotărâtă, vocea Părintelui, care îi ruga pe credincioșii rămași pentru spovedanie să facă liniște.

Știam acum unde îl găsec. M-am așezat la rând, dar având numai un salut de transmis din partea grupului de rugăciune din München, am cerut permisiunea să trec în față și nu după mult timp am îngenuncheat în fața Părintelui spunându-i cine sunt. Nu am scăpat însă numai cu transmisul salutărilor, ci imediat m-a

acoperit cu epitrahilul, m-a întrebat dacă m-am spovedit la Părintele duhovnic și după o rugăciune de dezlegare pentru care mi-a cuprins capul strâns cu mâinile, mi-a dat binecuvântarea sa, o iconiță a Maicii Domnului, o bucată de prescură și m-a sărutat pe frunte. Nu am plecat imediat, m-am închinat la Sfintele icoane și la Sfintele Moaște, mulțumind Domnului pentru această întâlnire minunată cu Părintele în ale cărui rugăciuni ne aflăm tot timpul, dar mai ales în posturile lungi de peste an. Am zăbovit mult timp în acea atmosferă de taină.

În anul următor de Florii, am revenit, m-am așezat la rând la miruit ca să pot schimba câteva vorbe cu Părintele și pentru a-i transmite salutările și urările de bine de la credincioșii din München. Am primit din nou binecuvântarea sa.

Nu a fost voia Bunului Dumnezeu să-l mai reîntâlnesc. Venisem din nou în țară atunci când dumnealui era în München la o conferință chiar în parohia noastră. Aflasem prea târziu, nu am reușit să amân plecarea. Am auzit numai cuvinte de laudă despre această vizită, despre înțelepciunea cuvântării, despre cât este de blând și smerit în slujirea la Sfântul Altar, despre energia sa molipsitoare și despre curajul de care a dat dovadă în încercările pe care le-a înfruntat cu mult curaj și demnitate.

Cu multă durere am aflat după puțin timp că s-a stins din viață. Am participat la slujba pomenirii sale din biserica noastră unde cu câteva luni înainte fusese oaspete. Într-o zi geroasă de ianuarie i-am adus din nou un omagiu; i-am aprins o lumânare, m-am rugat la mormântul Părintelui și am sărutat brațul crucii de la căpătâi. Cei care i-au fost aproape și l-au iubit (și nu numai ei) vărsau șiroaie de lacrimi poposind lung în convorbire cu Părintele care trăiește în continuare în inimile tuturor celor care l-au cunoscut și de acolo de unde este, am convingerea că se roagă pentru noi toți.

La ultima vizită la biserica Sfântul Silvestru, într-o duminică de iulie fierbinte, am avut parte de o nouă binecuvântare din partea Părintelui: cartea cu predicile pentru duminici și sărbători de peste an, carte plină de învățătura și duhul Părintelui, prin care dânsul rămâne viu în viața și în inimile noastre.

Te rog, Dumnezeule Bun, „*GRAIURILE*“ Părintelui nostru Nicolae Ioan, „*AUZI-LE, DOAMNE*“ și odihnește-l împreună cu Sfinții Tăi în veșnicele Tale locașuri! Amin!

110. „Doamne, bine este să fim noi aici“

Claudia C.

Doamne, bine este să fim noi aici (Matei 17, 4). Acestea sunt cuvintele care mi-au venit îndată în minte și în inimă sau poate că s-au urcat din inimă în minte, atunci când o prietenă veche, rudenie duhovnicească de-a Părintelui, m-a rugat să scriu câteva cuvinte despre sfinția sa.

Într-adevăr, gândindu-mă la scurta întâlnire de acum câțiva ani cu Părintele, am realizat că așa aș putea descrie cel mai bine momentele petrecute în apropierea sa. Blândețea și iubirea care emanau dintr-însul te învăluiau pe tine, un necunoscut ce tocmai trecuse pragul bisericii sale, ca o căldură blândă și alinătoare. Nu era nimic strident, nu era nimic nefiresc. Totul era atât de familiar. Erăi acasă, în brațele unui bunic ce te iubea și te aștepta să-ți lași la el toată amărăciunea.

Era bine; un bine, care te învăluia lin și nu te copleșea! Un bine, pe care ți-ai dori din toată inima să îl poți și tu aduce, măcar celor apropiați, măcar câteodată.

Nu mă surprinde că Domnul ne-a lăsat ca semn al nemuririi mâna caldă a Părintelui ce biruie moartea. Mâinile sale au îmbrățișat pe toată lumea cu atâta dragoste, chiar și pe mine, o străină de departe...

Mulțumesc, părinte drag!

111. Părintele iubirii

Nicoleta PRESECAN

Dă numesc Nicoleta Presecan și locuiesc în Sebeș. Prima mea întâlnire cu Părintele Nicolae Bordașiu a fost la o slujbă de dimineață, în Biserica Sfântul Silvestru din București, unde dânsul slujea. Din acel moment, l-am și numit „Părintele iubirii“!

Deși auzisem despre dânsul, nu îl văzusem niciodată până atunci. Aflasem că a fost întemnițat în închisorile comuniste și mă așteptam să întâlnesc un părinte pe al cărui chip se vede suferință, tristețe... dar am întâlnit un „bătrânel“ plin de iubire, bunătate, blândețe. Îmi amintea de bunicul meu. M-am prezentat și s-a comportat ca și când eram o veche cunoștință, pe care era bucuros să o revadă. Am fost profund impresionată. După slujbă, am fost invitați la dânsul la masă. Casa era plină de oaspeți (mai târziu am înțeles că așa era tot timpul), iar doamna preoteasă ne-a întâmpinat cu mare bucurie. Ceea ce pentru alții ar

fi putut fi o povară, pentru dânsii era o bucurie. Am ținut legătura cu Părintele și telefonic și întotdeauna mi-a fost aproape în momentele de cumpănă.

Sunt multe de spus, dar ceea ce îmi va rămâne în suflet pentru totdeauna este momentul în care Părintele, însoțit de doamna preoteasă, ne-a vizitat la bunici. Deși erau doar în trecere, fiind oboseți după un drum foarte lung, într-o zi toridă de vară, s-au abătut din cale și ne-au vizitat. A fost ultima dată când l-am văzut pe Părintele... Cred că dânsul a știut acest lucru. A venit să ne dea o ultimă binecuvântare.

112. Un balsam pentru sufletele noastre

Iuliana TUDOR

ărintele Nicolae-Ioan Bordașiu a trecut la cele veșnice la o vârstă respectabilă. Am avut șansa să îl cunosc la Biserica ortodoxă română din München. Aici Părintele a povestit cum a pățimit în temnițele comuniste și multe întâmplări prin care a trecut doar cu credință și nădejde.

Am citit cartea Părintelui Nicolae cu emoție pentru că este o istorie adevărată; aici sunt povestite trăiri și întâmplări reale. În concluzie, cartea Părintelui este un balsam pentru sufletele noastre.

Să fie veșnica pomenire a Părintelui Nicolae! Amin!

113. Un dar desăvârșit

Nicoleta RUJOI

E greu, Părinte, să ne învrednicim,
Cuvinte alese să găsim și-n urma ta să
glăsuim.
E greu, căci iute timpul trece și noi,
nespus de grijulii,
Ne grăbim în urma-i fără de zăbavă.

Am vrea să fim puternici, drepți,
Să nu fim tot pierduți, ci mai semeți,
Dar s-a golit cam mult în noi omul.
El nu-și mai recunoaște Domnul.

Era mai rânduie deunăzi, era mai plin de
gânduri blânde
Chiar și pribeagul de nicicunde!
Eram în viață noi mai teferi.
Urmam Lumina, nu luceferi!

Ne prididea tot bun îndemnul să-ți fim
alături,
Și drumului tău să îi fim semeți!
Era o mare bucurie, Părinte,
Dată, pare, doar ție, să ne urnești din noi
Și nouă pe Domnul cel Bun să ni-l
descoperi,
De dragostea lui să ne acoperi!

Eram copii, eram noi tineri,
Când casa Domnului am aflat
Și-n dansa să găsim ne-a fost dat,
Zâmbetul tău radiant.

Am fi sorbit și zi și noapte,
Cuvinte, vorbe, gânduri, șoapte
Și de-am crescut și ne-am ajuns,
E pentru că sufletul nostr' gaj și-a fost adus.

Ai fost, Părinte, ca un tată.
Și chiar mai mult,
Căci tot ce-ți ajungea alături,
Se întrema fără de regreturi.

Și câți ai tu fi o, bun Părinte,
Și câți ai îndrumat la greu
Și câți s-au arătat la față, știind că
dreapta-ți rugăciune
Șlefuiă și cel mai negru tăciune.

Și cum clădeai tu, drag Părinte,
Cum așezai pe fiecare
Un strat temeinic de iubire
Și de smerenie deșteaptă.
Tu casei mele i-ai fost meșter.
Tot ceea ce Domnul nouă a dat,
Prin ochii tăi mereu a fost binecuvântat.

Hristos A Înviat, Părinte!
La ceasul mării regăsiri,
Să dea Domnul ca la același rând să ne
găsim
Și să ne lase să ne oprim.

Mai greu nouă, fără îndoială,
Rămași singuri și cu lumina oarbă.
Va trebui să ne hrănim din ce-am adunat,
Din ce-am căpătat.

Să ne hrănim fără să ne prăpădim,
Să ne întoarcem către Domnul,
La fel cum tu ne-ai primenit,
La fel cum tu ne-ai pregătit.

Se poate oare? Eu nu știu.
Nu mă gândesc, nu mă frământ,
Ci doar știu că ceru-i limpede când plâng.

Când sunt aproape de lumina-ți,
Când te zăresc de unde umbli,
Căci ai lăsat în noi de strajă
Iubirea Domnului și nădejdea
în a credinței biruință!

Să ne iertați de n-am fost vrednici
De a vă sta alături noi...
Și să primiți chiar aste rânduri
Și tot ce-a fost trimis cu gândul.

Copilei mele îi voi spune
Că tu, Părinte, ai fost în lume
Și pentru ca ea să se nască,
Și pentru ca ea să Îl cunoască!

Voi tipări cu grele vorbe gândul
Că bine de-i face,
Oriunde-n lume tot în bine se preface!

Voi îngriji și mai departe setea de
Domnul,

Voi trage să țin aproape calea Sa
Și cu ea mântuirea.

Aceasta fu o îmbrățișare,
De la o fată oarecare,
Ce-n viața ei a dobândit
Un dar cel puțin desăvârșit.

Darul acesta ai fost tu, Părinte!
Și despre tine am vorbit,
Și voi vorbi cu rimă, gândul,
Și cu iubirea de Prea Sfântul!

114. La moartea tatălui meu

Părintelui Nicolae

Mihai Păunescu

la moartea tatălui meu
(după duh, nu după tină-vermină)
n-au cântat nici timpane
nici clopotul n-a bătut în dungă prea mult
n-au jeliuit nici bocitoare
nici n-a țipat clarinetul
tânguindu-i în urmă
(urma-i din urmă)
funebrele marșuri
la moartea tatălui meu.

dar am văzut tot!
la moartea tatălui meu
(după duh, nu după tină-vermină)
am văzut bărbați cât munții scâncind
în bărbii
ridicând frunți semeșite
cerând socoteală-n stihii
am văzut pruncii foindu-se-n cârpe
spunând nu știu ce, gângurind
bolborosind într-o limbă necunoscută
cuvinte senine, ecolalii
și am văzut mugur de fete, fecioare
flăcăi ca fragii pădurii-am văzut
aplecați, fără silă, peste crucea plăpândă
în mâna cea dreaptă, arătând spre țării
și am văzut pe unii surâzând nu știu cum
(eram și eu printre ei)
de parcă moartea-i n-ar fi fost moarte
deplină

ci snoave de basme cu zmei
și am văzut heruvimi coborând cete-cete
eterici ca cerul amiezii erau
ce fâlfâială nebună de aripi!
ciudate năframe pe brațe purtau
am mai văzut duhuri nenumărate
și-arhangheli cu spadă de foc am văzut
unii duceau cununi mlădioase
alții-untdelemnuri de floare de soc
și-arhei am văzut
serafimi cu nimbul arzând
străfulgerand înălțimi nevăzute
rostogolind lumina din cer pe pământ
și tronuri, și puteri
și îngeri bucălați am văzut
și-un fel de păsări măiestre
cu un picior pintenog
și-un alt fel de îngeri
cu nume prea puțin cunoscut
purtând (aceștia din urmă)
clondire cu smirună
odăjdii, sipete, tămâi
iar alții, cei mai nurlii
lumânări purpurii.

la moartea tatalui meu!
la moartea tatălui meu!
după duh
în lumină
la moartea tatălui meu!
al meu!

XI

ANEXE

1. Cuvânt al Părintelui Profesor Nicolae Bordașiu la conferința „Despre unire prin credință și Biserică“

*susținută de Președintele Academiei Române, domnul Ioan Aurel Pop,
la Biserica Sfântul Silvestru din București în ziua de 16 octombrie 2018*

Stimate Domnule Președinte al Academiei Române,
Prea cucernice Părinte Paroh,
Prea cucernici părinți, frații mei,

 oate că vârsta mă face să fiu atât de emoționat, dar nu pot să fiu altfel în această clipă de mare bucurie când Președintele Academiei Române a binevoit să vină la Biserica Sfântul Silvestru ca, împreună, în această seară, să-l cinstim pe cel care s-a născut odată cu țara românească, Părintele Galeriu, Părintele nostru.

Pentru noi, cei de la Biserica Sfântul Silvestru, centenarul, sărbătoarea aceasta mare a țării noastre este legată de numele Părintelui Galeriu, care s-a născut odată cu țara, s-a dezvoltat odată cu țara și a ajuns ca și țara românească să fie un preot strălucit slujitor al bisericii și al neamului.

Mai ieri, Domnul Sorin Dumitrescu, membru corespondent al Academiei, mi-a înmănat o broșurică în care pe copertă este cușca în care cei care luptau pentru libertatea dobândită în anii din urmă au fost adăpostiți: cum a fost Părintele Galeriu și alții care apărau libertatea (atunci când îl apărau pe basarabeanul Ilie Ilașcu). Fiindcă Părintele Galeriu a fost un mare luptător pentru libertate: pentru libertatea religioasă, pentru libertatea politică, pentru libertatea de conștiință. De aceea îl prindea de multe ori miezul nopții ca să analizeze conștiința celor care se spovedeau la dânsul.

Și de aceea, domnule președinte, faptul că ați venit să îl omagiați împreună cu noi ne onorează și mai ales îl onorează pe Părintele Galeriu, Părintele nostru, fiindcă serile acestea îi sunt dedicate Părintelui.

Și vreau să spun cu o oarecare frumoasă modestie că suntem aici în clipa aceasta doi cetățeni de onoare ai municipiului Gherla, fiindcă domnul președinte este dintr-un sat de aproape de Gherla și municipiul acesta i-a acordat această cinste pentru lupta pe care o desfășoară pe plan intelectual domnul președinte, ajungând în fruntea celei mai mari instituții culturale. Până aici a dus o luptă lungă și grea din tinerețe, din vremea când era elev și până în zilele noastre când

afirmă cu tărie principiul acesta wilsonian al libertății de determinare a popoarelor referitor la modul în care vor să-și trăiască viața.

Domnul președinte subliniază ca un savant în cele ale istoriei, cu documente și date, drepturile noastre ca români asupra acestor ținuturi fără să ignorăm drepturile celorlalți și așa cum a sublinat atât de frumos domnul președinte, clipa din anul 1918 este una din cele mai importante ale istoriei noastre naționale. Academicianul Mircea Malița, Dumnezeu să îl odihnească, scria prin 1947 într-un articol din ziarul Drapelul că ziua de 1 Decembrie 1918 este ziua cea mai importantă din istoria poporului român, iar eu astăzi o săptămâna vorbeam la Biserica Șerban Vodă și spuneam că anul 1918 este cel mai frumos an din istoria românilor. Este cel mai frumos an pentru că până atunci o singură dată, la 6 iulie 1600, Mihai Viteazul a pronunțat un edict în care s-a autointitulat domn al tuturor românilor din Țara Românească, Moldova și Transilvania. Și de atunci până la 1918 au trecut încă 400 de ani ca să se ajungă la această clipă când, pe câmpul lui Horia, cei 1228 de credenționari au pronunțat în numele întregii populații, fiindcă, așa cum a spus domnul președinte al Academiei, fiecare era împuternicit de alte sute și mii de români să pronunțe în fața lumii că noi vrem să ne unim cu țara **necondiționat**. Necondiționat fiindcă pe vremea aceea o partidă în frunte cu Iuliu Maniu voia ca mai întâi să se proclame independența Transilvaniei și ruperea ei de Imperiul Habsburgic și abia apoi să adere la Țara Românească. Ori cei care erau adunați acolo au zis: **necondiționat** vrem să ne unim cu țara. Și așa, în cel mai frumos an al românilor, s-a reușit să se arate lumii că poporul român, în ciuda atâtor sute de ani în care au fost despărțiți de granițe politice, a fost strâns uniți prin sânge, prin grai și prin credință. Și mai ales credința ortodoxă i-a făcut să simtă și să trăiască întotdeauna că sunt ortodocși și români sau români și ortodocși, nu altfel.

Habsburgii, folosind principiul „divide et impera“ (împarte-i și stăpânește) au creat printr-o formă vicleană o ruptură. Cea dintâi ruptură în unitatea de granit a neamului românesc a fost spărtura habsburgilor care au creat Biserica Greco-Catolică, dezunire care a rămas puternică până astăzi. A subliniat domnul președinte că a fost o clipă măreață la Alba Iulia când pe podiumul care era acolo pe Câmpul lui Horea, unde a fost înainte eșafodul pe care au fost trași pe roată Horea și Cloșca, au fost alături doi Episcopi, de fapt erau mai mulți, era Ignatie Pap de la Arad, era și Episcopul de Oradea Dumetriu Radu alături de Iuliu Hosu și Miron Cristea. Atunci s-a arătat oarecum o unitate spirituală și atunci a fost un moment de efervescență spirituală când s-a crezut că se poate reuni (ceea ce a făcut Iustinian Patriarhul cu împrejurările politice specifice atunci) și atunci, în 1918, au vrut să se facă reunirea ortodocșilor cu greco caltolicii în Ardeal și să-l

proclame mitropolit pe Dr. Elie Dăianu. Dar nu s-a reușit și a rămas această dezunire care până și astăzi ne umbrește și sfășie trupul acesta al neamului românesc.

Dar fraților și domnule președinte, cuvintele domniei voastre pe care atât de frumos le-ați adresat acestei comunități silvestrene aș vrea să fie duse mai departe și mă bucur când văd aici atât de mulți tineri, fiindcă nu cei în vârstă suntem cei amenințați astăzi, ci cei tineri cărora nu li se aduce la cunoștință aceste principii de viață pe care le-a avut poporul român și care au făcut să poată depăși impedimentul granițelor. Ați auzit de la domnul președinte cum pentru Biblia de la București au contribuit toate mințile înțelepte din Biserica Ortodoxă de atunci. Nu a fost numai alcătuirea lui Cantacuzino la București, ci au fost participanți și din Ardeal și din Bucovina. Și frumusețea limbii române a fost cântată mai mult decât oricine de un basarabean care a zis *mult e dulce și frumoasă limba ce-o vorbim*. Această limbă i-a ținut pe toți laolaltă.

N-aș vrea să mă lungesc prea mult, dar cuvântul dvs, domnule președinte ar trebui să ajungă lângă inima fiecărui tânăr din zilele noastre și să simtă toți că trăind românește și în credința ortodoxă nu înseamnă să nu fi european. A-ți iubi Biserica și țara înseamnă tocmai acest fapt: a fi iubitor de toate popoarele și tocmai prin această iubire nu se distruge temelia morală a societății. Pentru aceasta luptă Biserica ortodoxă și slujitorii ei, așa cum în 1918 [cei mulți știți că v-am înmânat 2 cărțuții pe care le-am scris despre preoții care au luptat neștiuți] au luptat slujitorii bisericii pentru unire. Aceștia sunt eroii unirii, neștiuți în zilele noastre: preoții și învățătorii confesionali. Aceștia au vorbit fiecărui consătean al lor despre frumusețea sufletului românesc și cum trebuie să tindă fiecare să realizeze în propria sa viață aceste principii de viață ale bisericii ortodoxe și ale neamului românesc.

Și dacă tineretul de astăzi este educat de biserica, de părinți și de bunici mai ales la fel și înainte, când erau granițele acelea care îi separau pe români din toate părțile, bunicii și părinții erau cei îi țineau uniți pe toți și le vorbeau despre frumusețea țării noastre ipotetice pe vremea aceea, Țara Românească, cum a subliniat Domnul Președinte.

Un geograf german în cartea lui, „*Beschreibung der Erde*“, spune: acest popor unit și cultivat până în cel mai înalt grad al spiritualității ar merita să fie în fruntea tuturor popoarelor pentru că niciun popor nu a fost ca poporul român care niciodată nu a plecat de pe vatra lui. Niciodată poporul român n-a înrobit alte popoare, niciodată n-a nedreptățit pe nimeni, însă a suferit toate nedreptățile care i-au venit pe deasupra și a biruit toate înjosirile și tot ce a fost fiindcă a avut puternică credința în Dumnezeu și în neamul românesc.

Ori această credință ar trebui să fie reînviată și propovăduită de fiecare părinte și bunic în casa lui, mai ales atunci când la școală li se vorbește copiilor despre alte ineptii, despre transsexualitate și alte lucruri.

Nu prin acestea trăiește omul, prin abaterea de la morală și de la viața corectă, ci prin credința în Dumnezeu și prin dragostea față de neamul românesc.

Vă mulțumesc din toată inima [n.r. Domnule Președinte al Academiei] și vă doresc sănătate și mult succes în conducerea Academiei.

2. În dialog cu Părintele Nicolae Bordașiu

*Interviu de Preasfințitul Macarie Drăgoi,
episcopul Episcopiei Ortodoxe Române a Europei de Nord
(Lumea Credinței)*

ronia lui Dumnezeu a făcut ca la sfârșitul lunii octombrie, aflându-mă la București pentru lucrările Sfântului Sinod și prăznuirea Sfântului Cuvios Dimitrie cel Nou, să mă întâlnesc cu Părintele Nicolae Bordașiu, mai întâi la Biserica Sfântul Silvestru, unde a fost preot paroh zeci de ani, iar apoi acasă la el, cu dorința de a-i lua și un interviu. Nu știam că acesta va fi ultimul...

Cu atât mai mult revin asupra acestui dialog, cântărind fiecare răspuns al Părintelui Nicolae, ca fiind nu doar mărturia cuiva care a traversat veacul acesta al nostru de dureri și de har, dar și mărturia cuiva care se află aproape de marea trecere, în pragul veșniciei, dinaintea Judecătorului celui Drept. În vremea din urmă am căutat să obțin mai multe astfel de mărturii de la supraviețuitori ai temnițelor comuniste. Desigur că nu lipsesc interviurile cu aceștia. Este, însă, convingerea mea că acești mai-mari ai noștri, mărturisitori și purtători în inșiși trupurile lor ale urmelor chinurilor care au încercat neamul românesc, sunt izvoare ale revigorării noastre duhovnicești, izvoare la care trebuie să ne întoarcem mereu și mereu.

Desigur, ispitele pe care le trăim noi, astăzi, sunt diferite față de cele cu care s-au confruntat înaintașii noștri. Părintele Nicolae a „prins“ nenorocirea celui de-Al Doilea Război Mondial, fiind nevoit să se refugieze din Ardealul de Nord, pentru ca apoi să intre în malaxorul cumplitei prigoane staliniste. Condamnat în lipsă la 20 de ani de temniță grea pentru crezul său patriotic și creștin, a trăit ca fugar timp de 7 ani. O încercare despre care mărturisea el însuși că „a fost mai grea decât închisoarea“. Iar apoi, când, în cele din urmă, a fost arestat de Securitate,

a pătit 9 ani de grea închisoare, trecând prin penitenciarele de la Timișoara, Oradea, Jilava și Aiud.

Cu ce a supraviețuit Părintele Nicolae acestor atât de grele încercări? Cu Sfânta Scriptură, cu Evanghelia. Mai direct spus, cu Hristos. Pentru că Hristos S-a aflat în acești oameni măcinați de război, de lipsuri și de prigoană. *Cu Hristos în celulă*, cum obișnuia să spună Aspazia Oțel Petrescu, o altă mare personalitate din rândul supraviețuitorilor prigoanei staliniste căreia am avut binecuvântarea să-i iau un interviu, publicat tot de *Lumea Credinței*.

Dar de ce oare s-au petrecut toate acestea? De ce au fost nevoiți să treacă acești oameni prin atâtea încercări? Pentru că „Toți cei care vor să trăiască cucernic în Hristos Iisus vor fi prigonii” (*II Timotei 3, 12*). Domnul să îl odihnească pe robul său, Părintele Nicolae Bordașiu, iar pe noi să ne trezească la realitate!

„Copt“ pentru prigoană!

Părinte Nicolae, cât timp ați petrecut în detenția comunistă și care au fost temnițele prin care ați trecut?

A vorbi despre detenție este o stare răscolitoare, fiindcă de amintirile acestea sunt legate și bucurii – puține, dar intense –, dar mai ales tristețile și suferințele.

Eu eram student pe vremea aceea și pentru că eram student în Teologie de fapt eram împotriva comunismului. Nu puteam să fiu preot și să spun că sunt adeptul comunismului. Din pricina faptului că m-am și manifestat, devenisem președintele Asociației Studenților în Teologie, când a început prigoana comunistă și au început arestările, m-au căutat și pe mine să mă aresteze, fiindcă împreună cu unii dintre prietenii și colegii mei de mai târziu – arhimandritul Roman Braga, Mitropolitul Antonie Plămădeală, Părintele Dometie Manolache, Părintele Constantin Voicescu și mulți alții – am redactat un manifest împotriva comuniștilor și am răspândit acest manifest în lumea muncitorească. Faptul nu a putut trece neobservat. Când m-au căutat să mă aresteze au aflat întâi numele meu și s-au dus la Facultatea de Teologie ca să afle adresa unde locuiam. Acolo au întâlnit un secretar, care, inspirat de bunul Dumnezeu, i-a derutat și le-a dat o adresă de unde eu plecasem de câțiva ani: locuința tatălui meu de când era în refugiu, în Ardealul de Nord. Atunci au plecat în căutarea mea. Drept aceea nu au putut să mă găsească în București.

Pe mine m-a încunoștințat acest părinte secretar Nicolae Angelescu, care în mod tainic mi-a spus că sunt căutat pentru arestare. Atunci am luat calea pribegiei.

Din București am plecat la Timișoara, căutând să trec în Iugoslavia. Am stat mai bine de un an de zile în Timișoara, la rude, cu gândul să găsesc o relație

sigură ca să ajung la granița cu Austria. Eram hotărât să plec din țară, dar drumul vieții nu e cunoscut înainte niciodată. Atunci s-a întâmplat un alt fapt extraordinar din viața mea, m-a căutat Părintele Arsenie Boca, pe care îl știam mai demult și la care mă spovedisem cât timp am petrecut la Sâmbăta de Sus.

Când l-am revăzut la Timișoara, a fost pentru mine și bucurie, și tristețe. Bucurie că l-am reîntâlnit pe Părintele Arsenie – curios, însă, de unde a aflat că eram la acea familie –, și tristețe pentru faptul că din momentul acela se rupea legătura dintre mine și familia care mă găzduia. Condiția era să nu știe absolut nimeni că mă găsesc acolo și, când au venit și l-au găsit pe Părintele, s-au întristat. Ei aveau o situație deosebită, unchiul meu era cadru universitar la Politehnica din Timișoara și faptul că mai știa cineva că mă găzduia îl expunea. Atunci mi-a spus, după ce a plecat Părintele Arsenie, că nu mă mai ține.

Plecând de la Timișoara, am ajuns în zona Oradei. Nu în oraș, ci într-un sat care se numește Husasău de Criș, de unde era originar tatăl meu și unde trăiau frații și rudele tatălui meu. Acolo am găzduit pe la ei aproape cinci ani de zile, cât am fost în această perioadă de fugă.

„Perioada de fugă este uneori mai grea decât închisoarea“

Și acolo ați fost arestat?

Acolo am fost arestat. Împrejurările au fost toate proniatoare, fiindcă nu am fost arestat prin trădare sau prin denunțare, ci printr-un concurs de împrejurări pe care le-a îngăduit bunul Dumnezeu. Eu am avut un coleg de școală în satul meu natal, Săbolciu, care a rânduit bunul Dumnezeu că a ajuns medic la închisoarea din Timișoara. În timpul cât am fost fugăruș, ca orice om am fost răcit, am avut câte o suferință și acest medic, coleg cu mine, „fratele veșnic“, cum ne ziceam noi, a venit întotdeauna și m-a ajutat cu medicamente, cu sfat medical, dar nu m-a trădat niciodată. Perioada de fugăruș este uneori mai grea decât închisoarea, fiindcă îi pui în situații neplăcute mai ales pe cei care te găzduiesc. Cât era de gravă situația nu știam, dar cum sângele apă nu se face, ei, care erau aproape toți rude de sânge cu mine, m-au adăpostit necondiționat, au riscat pentru mine și mi-au dat nu numai adăpost, mâncare, dar și supraveghere, îngrijire, ca să fiu întotdeauna ferit de orice relație. Faptul acesta, că aveau un fugăruș în casă, îi izola oarecum de lume, fiindcă nu mai puteau primi în casă pe oricine și oricum. De aceea stăteau toată vremea cu poarta de la stradă încuiată și era un semn de întrebare: de ce stau oamenii așa tot timpul cu poarta încuiată? Așa e făcut omul, că nu poate păstra secretul total. Fiecare dintre ei, unchii mei sau mătușile, căsătorii fiind, soțiile sau soții aveau alte rudeni cărora le mai spuneau câte ceva. Așa s-a

dus vestea mai departe încât, la vremea când am fost arestat în satul Husasău de Criș, s-a arătat că mai bine de jumătate de sat cunoștea de existența mea, iar eu nu știam că ei știu despre mine.

Și cum ați fost depistat?

În Husasău de Criș, adăpostit de rudeniile mele, ajunseseam, după șapte ani de a fi fugar, atât de obosit sufletește încât de multe ori nu știam ce să mai fac, eram de-a dreptul demoralizat. Fratele meu veșnic, colegul meu medic de la Timișoara, Teodor, venea mereu pe la mine și ne sfătuiam.

Fiind, așadar, obosit de așteptarea unei schimbări politice care nu mai venea, cu fratele Teodor am plănuit să îmi fac un buletin fals. Și el, cu relațiile pe care le avea, s-a oferit să lucreze în sensul acesta. Dar a fost voia lui Dumnezeu ca cel la care a apelat să fie un securist convins, care abia a așteptat să îi cadă prada în mână. Și, cum a avut toate elementele existenței mele, inclusiv fotografia, au venit și m-au arestat. În 18 iulie 1955 am fost arestat și am fost deținut politic până în 26 iunie 1964.

„Orice îmi făceau, răbdam“

Unde ați fost închis mai întâi?

Întâi m-au dus la Securitatea din Oradea, că mă aflu pe teritoriul Securității din Oradea. Cei din Oradea, plini de ură și de dușmănie, au amenințat familiile care m-au adăpostit că o să se răzbune pentru faptul că m-au ținut atât de mult. Apoi am fost condus la Securitatea din Timișoara, care era cunoscută pentru cruzimea faptelor angajaților de acolo fiindcă în Munții Banatului au fost foarte mulți partizani cu care Securitatea din Timișoara s-a luptat.

Când am ajuns la Timișoara, nu cunoșteam nimic despre ce s-a petrecut în Munții Banatului și nu știam prea bine ce înseamnă închisoare. Aveam pe cumnatul meu, care făcuse deja de două ori câte un pic de pușcărie și care mi-a istorisit din aspectele vieții de închisoare, încât eram pregătit oarecum sufletește.

Arsenie Boca: „Nu vei muri în închisoare!“

Ați fost torturat?

Formele de încarcerare sunt diferite, unele mai blânde, altele mai contondente, dar eu aveam încredere într-un cuvânt primit de la Părintele Arsenie Boca: „Nu vei muri în închisoare!“. Orice îmi făceau, răbdam. Până la urmă, a venit unul și m-a întrebat de ce sunt încăpățânat și nu vreau să vorbesc, fiindcă tot se știe cine sunt, se știe cine m-a adăpostit și pentru ce, și de ce nu recunosc și să spun ce știu, ca să nu mai fiu silit prin alte forme. Și atunci am spus: „Nu vreau să vorbesc

fiindcă cei de la Oradea mi-au amenințat familiile“. Am aflat după aceea că au intervenit și au fost eliberate rudele pe care cei de la Oradea le-au arestat că m-au găzduit pe mine atâta vreme. Fiindcă și Securitatea de la Oradea și de la Timișoara erau iritate de faptul că am fost în activitatea politică anticomunistă ca student și de faptul că am avut curajul să îi înfrunt vreme de șapte ani și să îi conving pe cei care mă găzduiau, să îi capacitez să înfrunte alături de mine o Securitate care se considera perfectă. Și pentru asta au folosit tot felul de metode ca să mă facă să vorbesc.

Cum decurgea o zi de detenție?

Între orele cinci dimineața și zece seara erai obligat să stai la marginea patului, sau în picioare, sau să te plimbi, dar nu aveai voie să stai întins. Și, în afară de orele de hrană, dimineață, prânz și seara, aveai încă două ieșiri din celulă, când mergeai într-un loc unde era un spălător, un loc mai larg, unde se goleau vasele în care se făceau necesitățile fiziologice. Acest lucru se întâmpla dimineața și seara.

Cea mai frumoasă amintire – Paștile la Jilava

Care au fost cele mai frumoase sărbători petrecute în detenție?

În noianul de tristeți care se revărsau asupra deținuților, dacă nu ar fi fost clipele de sărbătoare, ar fi fost greu de dus viața. Cea mai frumoasă sărbătoare am petrecut-o în închisoarea de la Jilava, în ziua de Paști a anului 1956 sau 1957. Eram în celula nr. 1 din secția 1. Jilava era o închisoare grea și tristă. Nu numai prin faptul că era construită ca să te deprime, dar era subterană, îngropată în pământ, zidită într-un perimetru în care s-a săpat, s-a dislocat pământul ca să poată fi zidite aceste clădiri. Ea era o construcție militară, abandonată pe parcurs, care avea două clădiri lungi, în formă de linie, în mijloc era o poartă mare de intrare și aceste clădiri în linie în dreptul porții aveau o altă clădire în formă rotundă. Pe partea de sus a acesteia era turla unde era montat un tun sau mai multe, nu știu. Din cauza faptului că toată clădirea era subterană și cu ziduri foarte groase, acestea erau reci și condensulera atât de puternic încât interior, pe coridoare, se forma o mazăgă pe care mergeai foarte greu ca să nu aluneci. Zidurile erau groase și aveau ferestrele jumătate sub pământ și jumătate erau în afară. Noi eram în interior mai jos decât nivelul pământului, capul era cam la nivelul suprafeței obișnuite a pământului. Datorită frigului care era și vara și iarna, niciodată nu era o atmosferă plăcută.

De sărbătoarea Învierii acel an eram în camera 1 și erau circa 18-19 deținuți de diferite vârste, și foști polițiști, și foști politicieni.

Era vreun preot în celulă?

Nu aveam preot. Aveam, însă, coleg de celulă un tânăr student la Drept pe care îl cunoscusem înainte vreme, fiindcă toți cei care eram credincioși am format ATOS-ul – Asociația Tineretului Ortodox Studențesc. Și acest tânăr, Hristel Nedelcu, a venit la mine într-o zi să ne sfătuim ce facem de Sfânta Înviere. Și mi-a zis Hristel: „Nu ești preot, dar știi Sfânta Liturghie“.

Cât am stat ascuns la rudele mele care aveau bibliotecă am citit, iar în casele țăranilor, unde nu putea să existe o bibliotecă, dar aveau Sfânta Scriptură, era singura carte pe care am avut-o cu mine toată vremea, o Sfântă Scriptură. Și, ca să umplu timpul, am citit și răsцит Sfânta Scriptură și Sfânta Liturghie. Când am ajuns acum la Jilava, împreună cu Hristel am făcut o repetiție numai între noi doi, iar celorlalți le-am spus că a doua zi, de Înviere, noi vom face o slujbă. Dar ca să nu fim bănuți că facem o slujbă și ca să nu fie apoi lumea pedepsită din pricina noastră, am cerut acordul dacă vor și ceilalți. Și am fost impresionați că toți au fost de acord. Am convenit ca fiecare să stea lângă patul lui, într-o poziție inofensivă, încât să nu fie acuzat nici că doarme, nici că face ceva neîngăduit, fiindcă gardienii erau porniți în asemenea zile ca să găsească vinovați pe care apoi să îi trimită la izolare și să îi pedepsească cu reducerea mâncării, cu frigul și altele.

Într-adevăr, în ziua de Sfânta Înviere, după ce s-a terminat programul, ne-am luat fiecare locul lui și eu „am fost preot“, întâia oară în viața mea când am fost preot nehirotonit, dar conștient de însemnătatea slujbei pe care o fac, iar Hristel Nedelcu a fost cântărețul care m-a ajutat. Asta a fost cea mai frumoasă și mai solemnă slujbă înainte de hirotonia mea.

Sigur, ați încropit o slujbă de Înviere, nu a fost o Liturghie propriu-zisă.

Exact, slujba de Înviere nu o știam. Am cântat cântările Învierii și am spus Sfânta Liturghie ca text absolut în întregime, de la cap la sfârșit, fără să fac nimic altceva, doar am pronunțat absolut tot ceea ce cuprindea Sfânta Liturghie. Iar cum ceilalți în majoritate erau oameni credincioși, au trăit sufletește ca și cum ar fi fost în slujba sfântă de Liturghie în biserică, în ziua de Paște.

S-a petrecut un lucru impresionant atunci. Era în cameră cu noi un deținut care, din pricina bătăii, era schizofrenic. Tot timpul era singurul care avea voie să stea alungit pe pat și, de fapt, așa stătea toată ziua, cu pătura în cap, acoperit, și din cauza coșmarurilor pe care le trăise țipa tot timpul, încât era o atmosferă îngrozitoare prin felul cum se manifesta. Or, când am făcut acea slujbă, acest deținut și-a dat seama că e un moment solemn și nu a țipat nici o dată cât a durat slujba, nu a stat alungit în pat, s-a ridicat și a stat în picioare și el, încât gardienii au deschis de câteva ori ușa și ne-au întrebat: „Ce se petrece aici?“. Noi am răspuns că eram impresionați de atitudinea lui că nu mai țipă și aceasta ar fi fost motivația solemnității noastre.

Ce v-a dat puterea să rezistați?

Detenția e o stare foarte grea. Lipsa de libertate – libertate fizică – este greu de suportat. Dacă nu ar fi fost credința în bunul Dumnezeu și puterea rugăciunii care să îi susțină pe toți cei care erau în detenție, nu ar fi rămas nimeni cu mintea întreagă. Fără ajutorul lui Dumnezeu nu am fi putut trece această perioadă, nu am fi ajuns la ziua eliberării.

3. Lupta unui ostaș al Domnului – de vorbă cu Părintele Nicolae Bordașiu

Interviu de Laurențiu Cosmoiu (Lumea Credinței)

Ajuns la venerabila vârstă de 90 de ani Părintele Nicolae Bordașiu, a primit din plin prigoana și persecuțiile regimului totalitar de tip bolșevic, instalat la noi în țară imediat după război. Nu a acceptat niciodată răpirea țării de către comuniști și pierderea libertății acestui popor. A preferat să se ascundă vreme de șapte ani, trăind cu speranța că vom fi salvați de americani. A fost condamnat în lipsă la 20 de ani de închisoare, din care a executat mai mult de nouă. Însă pot spune fără să mă înșel, că sufletul său nu poartă semnele lungilor și grelelor cumpene. Am întâlnit un suflet de copil și totodată un duhovnic conștiincios, mereu în slujba credincioșilor de la Biserica Sfântul Silvestru din București. I-am remarcat lesne neostoita dragoste și compasiune pentru semeni, dorința sa necondiționată de a veni în ajutorul celor aflați în nevoi.

Părintele Nicolae, imagine a sufletului smerit, este un vrednic exemplu pentru toți și în special pentru tineri. Discret, pe nevăgăte de seamă aș putea spune, fără să-și dorească vreo clipă, a devenit un model pentru cei care doresc să devină mai buni. Cu multă căldură și drag mi-a acordat un interviu în biserica sa de suflet, Sfântul Silvestru, povestindu-mi despre viața sa, despre fapte și momente inedite, nelipsind totodată pe cei tineri, de câteva sfaturi de folos.

Părinte, de câți ani sunteți preot și care a fost momentul în care ați știut că aceasta vă este vocația?

Vârsta mea actuală este de 90 de ani și 4 luni. Din tot acest drum de 90 de ani, jumătate sunt în slujba lui Dumnezeu. Fiindcă am fost preot în 1969. Deci până în prezent sunt exact 45 de ani de când slujesc Bunului Dumnezeu la Sfântul Altar, mai întâi ca diacon, hirotonit în ziua de Sfântul Matei (17 noiembrie) și preot din ziua Sfântul Andrei, întâiul chemat dintre Apostoli (30 noiembrie).

În ceea ce privește, de când am simțit că am această vocație, nu știu să vă spun. Nu a fost un moment de răscruce, ci încet, încet mi s-a sădit în suflet această dorință, pentru că în familia mea au fost mulți preoți. Cel dintâi preot, cu numele Bordașiu Ioan a fost într-un sat românesc – Micherechi, din Ungaria, acum 241 de ani. Contractul dintre comunitatea românilor ortodocși și preotul Ioan Bordașiu este actul care atestă istoric existența parohiei și a satului. Acești preoți au fost începători de viață spirituală într-un sat românesc din Ungaria, Ioan Bordașiu, împreună cu fiul lui, Teodor Bordașiu, cu nepotul lui, Gliga, care n-a fost preot, dar a făcut teologia și care și-a înscris numele în istoria satului Micherechi, fiind cântăreț de strană și împreună cu preotul Simeon Bordaș sunt primele generații din această familie, legate cu sufletul și profesia de biserică. Apoi mai târziu, a fost un unchi după mamă, cel care a devenit Mitropolitul Vasile Mangra și bunicul meu tot după mamă. În fine, ultimul înaintea mea a fost preot tatăl meu, mult iubitor al neamului românesc, fiind prezent la Marea Unire de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918. Astfel că încet, încet am început și eu să simt dorința de a fi ca ei. După ce am terminat liceul, eram hotărât să fac teologia, influențat fiind și de faptul că între anii 1940-1943, făcând liceul din Beiuș, am locuit în Internatul Ortodox de Băieți, unde Episcopul martir Nicolae Popovici venea foarte des. Pot spune că Preasfinția Sa m-a pregătit spre a merge la teologie ca să devin preot. Din clipa aceea mi-am simțit puternic vocația spre slujire a Bunului Dumnezeu ca preot. Însă, împrejurările de natură politică m-au împiedicat să fiu mai devreme de anul 1969, pentru că am fost vreme de 16 ani absent din viața civilă.

Știu că ați fost condamnat în lipsă, la 20 de ani de închisoare. Care a fost motivul condamnării? Era legat de activitatea dvs. de la *Rugul Aprins*, era legat de activitatea de la *A.T.O.S. (Asociația Tineretului Ortodox Studentesc)* despre care mi-ați povestit cu altă ocazie sau cumva, ambele motive au contribuit?

În vremea studenției, tot ceea ce era legat de viața spirituală, căutam să cunosc. Ca student, am cunoscut activitatea *Rugului Aprins*. Mergeam cu un grup de tineri studenți pentru a-l asculta pe Părintele Benedict Ghiuș, care era asistent la catedra de Mistică în facultate și pe Sandu Tudor, care a devenit Părintele Daniil și pe toți cei care au conferențiat la *Rugul Aprins*, dar nu activitatea aceasta a fost cauza arestării mele. Student în teologie fiind și căutând în spiritul vremurilor de atunci să organizăm viața studențească, am înființat Asociația Studenților în Teologie, la care am fost întâi secretar și apoi președinte. Mai mult decât atât, datorită influenței comuniste de atunci, pentru a atrage cât mai mulți studenți de partea lor, îndemnându-i să se înscrie în Uniunea Tineretului Comunist sau ARGUS (forma deghizată a activității tineretului comunist), am hotărât, împreună cu prietenii mei, printre care cel care este astăzi Părintele arhim. Roman Braga,

dar și cel care a fost Mitropolitul Antonie Plămădeală sau cel care a fost duhovnicul de la Mănăstirea Râmeț, Stelian Manolache (Părintele Dometie) și mentorul nostru spiritual din acele vremuri, Părintele Arsenie Boca, să înființăm așa-zisa Asociație a Tineretului Ortodox Studențesc, pe scurt A.T.O.S.

În numele acestei asociații am răspândit manifeste adresate fraților creștini, pentru a nu serba 1 Mai într-una din zilele Săptămânii Patimilor Domnului. Noi creștinii, comemoram Patimile, Moartea și Învierea Mântuitorului. 1 Mai coincidea tocmai cu aceste zile și lumea era îndemnată să meargă la sărbătoarea comunistă, iar noi răspândind manifeste am vrut să ne opunem acestor îndemnuri. Toate acțiunile noastre au ajuns să fie cunoscute comuniștilor. Aceasta a fost învinuirea cea mai mare invocată la condamnarea mea în lipsă la 20 de ani de temniță grea. Când am fost arestat, Bunul Dumnezeu mi-a ajutat să nu cad în mâna comuniștilor atunci, în 1948 când s-au făcut arestările și am fost fugăr timp de 7 ani. După cei 7 ani, nu răspândirea manifestelor a fost principalul motiv al arestării mele, ci faptul că atâta vreme am reușit să înving vigilența acestui organism terorist-comunist pe care ei îl credeau atotputernic și bine pus la punct, ce se numea Securitatea. Am fost arestat pe 18 iulie 1955 și pot să vă spun că pentru mine a fost ca o eliberare, fiindcă starea de ascuns, mărturisesc acum, este mai grea decât cea de deținut în închisoare. Tot timpul stăteam cu frica de a nu fi arestat.

Cum a fost mai exact această perioadă în care a trebuit să vă ascundeți de Securitate? Cine v-a ajutat? Pe unde v-ați ascuns?

M-au primit și m-au sprijinit mulți oameni, unii fiindu-mi rude, alții necunoscuți, dar și prieteni mai apropiați sau mai depărtați, pentru că în 7 ani nu am stat numai într-un singur loc, ci mai întâi la Timișoara în oraș, apoi în zona Oradei... Totuși, toți cei care m-au sprijinit și m-au primit în casa lor, nu au evaluat nici ei și nici eu prea mult situația și riscurile. Eu poate dintr-un fel de egoism, căutând să-mi apăr existența de chinurile închisorii, iar cei care m-au primit nu erau destul de conștienți că în clipa în care îmi deschideau ușa, își deschideau și lor ușa celulei de închisoare. Bineînțeles, cel mai mare sprijin l-am primit de la Bunul Dumnezeu și pe lângă ajutorul Lui, am mai primit mare sprijin de la un bun prieten al meu din copilărie, consătean cu mine, ajuns medic la penitenciarul din Timișoara, pe nume Teodor Naghiu. Acest prieten îmi cunoștea și stările psihice și greutatea faptului că a sta ascuns atâția ani este un lucru dificil de dus și obositor spiritual. Atunci, el s-a gândit toată vremea cum să mă ajute. Astfel a vorbit cu unul din colegii lui de muncă, de la penitenciar, crezând că în ascuns nutrea sentimente anticomuniste și că poate avea încredere în el. I-a dezvăluit despre existența mea, neștiind că de fapt era ofițer de securitate. Au făcut împreună

un plan, cum să-mi obțină o identitate falsă. Bunul Dumnezeu m-a ajutat și în această împrejurare, pentru că acceptând ideea de a avea acte false, de fapt îmi pregăteam arestarea. Acest așa-zis prieten al prietenului meu a profitat de acest fapt, arestându-ne atât pe mine cât și pe prietenul meu, dar și pe alții care au fost împreună cu noi în momentele acelea implicați, într-un fel sau altul. Lucrarea lui Dumnezeu a făcut, că exact atunci, la scurt timp după arestare, a apărut un decret de amnistie sau grațiere, care i-a eliberat pe toți ceilalți, iar eu nu am ajuns să-mi reproșez nicio întemnițare a cuiva. Nimeni din cei arestați cu mine, dintre care făcea parte și Părintele Arsenie Boca, nu mi-au reproșat nimic, chiar dacă unii au stat arestați până la o perioadă de 6 luni. Dar a fost o experiență inedită pentru fiecare, aflând și ei ce înseamnă închisoarea și de ce anume m-au scăpat pe mine în tot acest timp. Arestarea mea, o consider un act de bunăvoință a lui Dumnezeu, fiindcă trebuia să-mi ispășesc oarecum greșelile din trecut, pentru că ar fi trebuit să mă pregătesc și să fiu numai slujitor al Altarului.

Unde ați trăit cele mai grele momente de detenție?

Am trecut prin clipe foarte grele, atât în timpul anchetei, cât și după aceea, dar peste toate am simțit bunătatea lui Dumnezeu, care „m-a certat, dar morții nu m-a dat“. Fiindcă au fost momente în care mai bine îmi doream moarte, decât starea de suferință prin care treceam. Pot spune că suferințe grele au fost cam peste tot pe unde am fost închis.

În acele grele încercări despre care spuneți, s-a întâmplat ceva neobișnuit, ceva minunat, care să vă îndemne spre viață și să vă întărească și **mai mult credința în Dumnezeu?**

Vremea închisorii a fost lungă, 9 ani, dar au fost alții care au dus mult mai mult ca mine. Unii erau condamnați dinainte de regimul comunist. Din timpul lui Antonescu și pe care i-am găsit în închisoare, cu ani grei ispășiți deja. Dar seninătatea lor... cum ar fi cazul lui Nicolae Mazăre, care era tânăr elev de liceu când a fost arestat. Când l-am întâlnit eu, îmbătrânise mult. Cu toate acestea avea un suflet atât de senin... L-am întrebat: *cum poți să fi atât de senin?* Iar el a răspuns: *Bunul Dumnezeu este mereu cu mine și cu ajutorul Lui, trec peste orice greutate.* Acesta a fost un mare îndemn pentru mine.

Totuși, în experiența mea din închisoare, un fapt extraordinar s-a petrecut când am intrat în celula de la Securitate și care se afla într-un tunel subteran. Era o celulă foarte îngustă, cu două paturi din beton, pe care era o saltea și o pătură. Pe unul dintre paturi stătea un tânăr, un tânăr înalt. Mi se părea că e nesfârșit de înalt. Avea o pereche de pantaloni cu franjurile de jos, toate rănțuite, ca și cum ar fi tras câinii de ele. Mi-a făcut așa o impresie dezolantă! Îmi imaginam că voi

ajunge și eu ca omul acesta, neștiind nimic despre el. Persista numai această impresie a primului impact vizual cu el. Apoi am simțit cum ființa mi-e inundată de neputință și lacrimi. Cel din fața mea mi-a simțit deznădejdea și mi-a spus niște vorbe pe care nu le voi uita niciodată: *Să nu plângi ca evreii pe ruinele Ierusalimului pierdut*. Aceste cuvinte au venit peste mine ca un duș rece, iar din clipa aceea n-am mai plâns până când mi-au bătut lanțuri la picioare, după luni de zile.

După detenția de la Securitate am fost mutat la Penitenciarul din Timișoara. Într-o zi după obișnuitul program de mers la spălător și golirea tinetelor, brusc, s-a deschis ușa celulei și am fost invitat de către gardian să-mi iau vasul de apă și să merg la spălător. Eu i-am răspuns că am fost astăzi. La care el foarte răstit: *Ia-ți imediat vasul și mergi al spălător!* N-am avut încotro și am executat. Când am ajuns acolo, nu mică mi-a fost mirarea să văd că ferestrele erau larg deschise. De obicei erau închise și nu puteai vedea nimic prin ele, afară. Am observat că geamul dădea spre curtea de plimbare a deținuților. Deținuții erau scoși la plimbare în această curte o dată pe zi, cam 10 minute. Respirând după atâta timp, aerul curat și proaspăt de afară iar în gând reconstituind gustul libertății, m-am uitat afară, în curtea închisorii. Acolo l-am văzut plimbându-se pe Părintele Arsenie Boca. Atunci mi-am dat seama că a fost arestat din pricina mea. Pentru că mă căutase în timp ce eram fugăr la Timișoara cu un gând foarte bun. Vroia să mă ajute. Vroia să ne grupăm mai mulți la Prislop, la mănăstirea la care el era atunci stareț și unde deja se afla Leonida Plămădeală și Stelian Manolache. Dar în acele momente eu aveam planul de a trece granița și nu am ascultat îndemnul Părintelui. Recunosc, mi-a fost și frică. Pentru că eu nu credeam că ar putea să mă ascundă la mănăstire.

Un alt lucru care m-a impresionat, poate cel mai mult în închisoare, a fost modul în care se rugau deținuții. E adevărat, erau și mulți preoți, care întrețineau o atmosferă spirituală deosebită. Când am fost eu arestat, mai întâi am fost la Timișoara, apoi la Jilava, apoi la Oradea, iar la Jilava și apoi la Aiud. În tot acest timp, am găsit o ambianță spirituală de mănăstire, în închisoare. Rareori s-a întâmplat să dau peste oameni necredincioși. Numai acei oameni care erau foarte disperați au ajuns la această stare de necredință sau nu chiar necredință, pentru că undeva în inima lor încă mai era. Totuși, ne-a dat Dumnezeu în închisoare o posibilitate: alfabetul morse. Erau deținuți care cunoșteau alfabetul morse atât de bine și toți ceilalți îi ascultau bătând nu numai în pereți, dar și în țeava de calorifer care trecea prin fiecare celulă. Astfel se țineau lecții de limbi străine, se transmiteau poezii, informații politice... Seara după ora închiderii, când era liniște deplină, începeau rugăciunile. La un moment dat, transmis prin morse, toată lumea își făcea rugăciunea. Îmi imaginam atunci că dacă în acea clipă s-ar fi putut face o radio-

grafie spirituală a rugăciunilor care se înălțau din închisoare, ar fi arătat ca un rug aprins de rugăciune peste toată închisoarea, pentru că toată lumea se ruga, toți aveau nădejdea la Bunul Dumnezeu. Și El ne-a ajutat, fiindcă majoritatea au ieșit din închisoare, întregi la trup și la minte, slăbiți de puteri, dar fortificați sufletește.

Îmi mai aduc aminte, la Aiud, de un camarad care era probabil suferind de cancer la stomac și care avea niște dureri stomacale atât de grele, încât atunci când a fost scos la plimbare în curtea închisorii, s-a aruncat în sârma ghimpată care o străjuia, în apropierea zidurilor înalte, simulând evadarea. A fost imediat împușcat de santinelele de deasupra gardului și a murit pe loc. În semn de protest și de solidaritate, toți deținuții care au știut sau au aflat ce s-a întâmplat prin morse, au început să bată cu pumnii și picioarele în ușă și în obloanele de la ferestre, care erau din lemn. S-a transmis în toate sectoarele de celule, (pentru că penitenciarul Aiud era ca o cetate construit, cu mai multe corpuri de clădiri: celularul, zarca și secția). În celular, erau 314 celule. Toți deținuții țipam cât puteam de tare, încât orașul întreg a fost zguduit de acest moment tragic și trist, iar pentru mine a fost un moment de o impresie deosebită. Întâi pentru cel care s-a aruncat în sârme, iar în al doilea rând, admirând curajul și revolta celor oprimați, de a protesta împotriva regimului care nu acorda nici asistență medicală, nici hrană suficientă tuturor, manifestându-ne solidaritatea cu cel care a fost împușcat...

La Jilava, probabil în anul 1956, aflându-ne în Săptămîna Patimilor Mântuitorului, chiar dacă eram flămânzi, pentru că era puțină hrană, am dorit mai mulți dintre noi, să respectăm postul și am refuzat mâncarea. Exista un principiu între noi deținuții: nu primeai niciodată mâncare de la celălalt. Ne spuneam că este hrana minimă pe care trebuie să o consumi, oricine ai fi, oricum ai fi, ca să te menții trupește, pentru a te putea bucura de eliberare. Astfel, chiar dacă eu refuzam să mănânc, celălalt nu primea mâncarea mea. Gardienii au avut impresia că refuzam mâncarea ca semn de protest. Dar le-am spus că nu este vorba de așa ceva, suntem creștini și ne respectăm legea. Așa că n-au avut încotro și au acceptat. Noi doream astfel să le transmitem și lor, dar și superiorilor lor că în închisoare sunt creștini, oameni care trăiesc credința. În felul acesta ne pregăteam pentru ziua de Paști. Ne gândeam cum să sărbătorim această importantă zi. Eu nu eram atunci preot. Eram numai student la teologie. Un coleg pe care îl cunoșteam din studenție, pe nume Hristel Nedelcu mi-a spus că trebuie să mă pregătesc pentru a săvârși Sfânta Liturghie. Vorbise cu toți ceilalți și căzuseră de acord că eu trebuie să o săvârșesc. Eu le-am spus că nu sunt preot, dar ei au insistat spunând: *facem o liturghie numai pentru noi, o Liturghie Albă și Dumnezeu ne-o va primi*. Câtă vreme eu am fost fugar, nu am avut asupra mea cărți pentru a citi, decât Sfânta Scriptură și o Carte de Rugăciuni care conținea și Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie.

Așa că o aveam pe toată în memorie. Hristel Nedelcu o știa și el. Astfel am hotărât ca eu să fac partea preotului, iar el pe cea a cântărețului de strană. Închipuți-vă că în Duminica de Paști a aceluiași an, am săvârșit Sfânta Liturghie. Eram toți într-o cameră mare de vreo 20 de paturi, toate fiind ocupate. Pentru a nu da de bănuț, pentru că în zilele de sărbătoare supravegherea era mai mare, făcându-se două supravegheri, pe dinafară și pe dinăuntru. Spre afară erau niște ferestre mari cu obloane de scândură, iar prin ele nu puteam vedea pentru că erau peste înălțimea obișnuită a unui om, dar gardienii puteau vedea în interior ce se întâmplă. Dacă le deschideau, vedeau toată camera. Pentru a nu da de bănuț ce făceam, am hotărât ca fiecare să aibă o poziție corectă. Doar eu și Nedelcu stătem împreună, în același loc. Ceilalți, fiecare într-un loc oarecare, dar într-o poziție corectă, pe marginea patului, sau în picioare, mimam și noi cum puteam. În acea cameră se afla și un tânăr inginer, pe nume Sasu, care fusese atât de rău bătut în închisoare, încât și-a pierdut mințile. Era singurul căruia i se permitea să stea întins în pat, băgat sub pătură, fără să vadă pe nimeni, pentru că din când în când din cauza coșmarurilor țipa, urla și începea să se certe cu cineva imaginar. Era o imagine deprimantă. Dar în ziua aceea, când am făcut Sfânta Liturghie, poate că Dumnezeu i-a luminat mintea, căci a stat în picioare tot timpul Slujbei și nu a țipat niciodată. La un moment dat, s-a deschis ușa brusc. Gardianul care trecea din 10 în 10 minute și care ridica vizeta, văzând că suntem mereu nemișcați și e liniște deplină, nu se râdea, nu se plângea, a deschis brusc ușa celei, încercând să ne surprindă cu ceva, s-a uitat repede la fiecare dacă avem ceva asupra noastră. Apoi ne-a întrebat: *Ce faceți aici?* Iar noi i-am răspuns: *ne rugăm*. Nimeni nu a simțit să dea mai multe explicații și din această cauză gardianul, s-a simțit oarecum copleșit. A mai spus decît: *las' că știi eu ce faceți...* și apoi a plecat. Astfel am reușit să săvârșim Sfânta Liturghie până la capăt.

În prezent sunteți slujitor la Biserica Sfântul Silvestru, cum ați ajuns să slujiți aici?

Am ajuns aici într-un mod minunat. Eram muncitor la Institutul Cantacuzino, după eliberarea mea din închisoare. Chiar dacă am făcut și Facultatea de Farmacie, totuși comuniștii trebuiau să mă țină o perioadă la munca de jos. Mergeam cu regularitate la biserică și astfel, într-o zi, de Tăierea Capului Sfântul Ioan Botezătorul, în august 1968, m-am întâlnit pe drum cu un fost coleg de facultate de la teologie, pe care nu-l mai întâlnisem de când am terminat facultatea. Ne-am bucurat de revedere și mergând la slujba de la Patriarhie, Sfânta Liturghie era săvârșită de cel care ajunsese atunci Mitropolit al Banatului. Acesta fusese coleg de facultate cu noi amândoi. Ne-am bucurat tare mult și am hotărât să rămânem până la

sfârșitul liturghiei. A trecut pe lângă noi, i-am sărutat mâna când era în trecere, dar nu ne-a recunoscut. Atunci, amândoi, am zis să intrăm în Palatul Patriarhal pentru a-l întâlni. Când ne-a văzut, s-a bucurat tare mult și am început să povestim. A trecut o oră, două, în holul palatului, povestind. Până când la un moment dat, pe coridorul palatului a venit Preafericitul Iustinian, patriarhul, însoțit de doi stareți. Când l-a văzut pe Înaltpreasfințitul Nicolae Corneanu, cu un glas blând l-a mustrat: Înaltpreasfințite, noi te așteptăm la masă și am venit îngrijorați crezând că ești bolnav și frăția ta stai de povești? Atunci mitropolitul Nicolae Corneanu a răspuns, tot cu glas blând: *Preafericirea Voastră, am uitat cum a trecut timpul, pentru că mi-am întâlnit colegii de facultate pe care nu i-am văzut de 20 de ani.* Pe colegul meu, Bărbulescu Costică, îl cunoștea Patriarhul. Și zice: *pe ăsta îl cunosc, dar pe acesta nu-l știu.* Dar când i s-a spus numele meu, l-a recunoscut și a zis: *Eu am auzit de numele dumitate, dar am crezut că ești călugăr.* Iar cei doi stareți care-l însoțeau au zis: *era să fie.* Știau de întâmplarea legată de Prislop. Atunci Patriarhul m-a întrebat: *Dar de ce nu ești în cler?* Iar mitropolitul Corneanu a răspuns: *Preafericite, are o tinichea de coadă... Ce anume? A fost condamnat politic? Da. Pentru mine asta nu e tinichea. Măine te duci și îți depui cerere pentru a fi profesor la Seminar.* Nu a fost o minune?

Fără îndoială...

Așa am ajuns eu în cler. Întâi, Patriarhul a luptat din august de când am depus cererea și până în februarie 1969, cu autoritățile pentru a-mi obține aprobarea ca să fiu profesor. Iar în noiembrie 1969 am fost hirotonit diacon și preot pentru seminar. După o seamă de ani ca profesor la Seminarul Teologic, am ajuns preot la Sfântul Silvestru. Eram aproape de pensionare. Dacă mă pensionam ca profesor, mi-ar fi fost mai greu. Dar așa, am ajuns în 1981 preot la biserica aceasta, Sfântul Silvestru. Aici am avut ca împreună-slujitori doi Profesori Universitari. Pe Părintele Galeriu Constantin și pe Părintele Ștefan Alexe. Împreună cu ei am slujit până când ei, au fost aleși de Bunul Dumnezeu să plece. Unul mai devreme, acum 10 ani, Părintele Galeriu, altul mai târziu, Părintele Ștefan și am rămas eu să împlinesc 90 de ani, ocrotit de Dumnezeu. Îi mulțumesc și mă rog Sfintei Icoanei făcătoare de minuni care se află în altarul acestei Sfinte Biserici. Ea reprezintă o Maica Domnului îndurerată. Această icoană impresionantă, e scoasă din Sfântul Altar numai în Săptămâna Patimilor pentru închinare.

Părinte, venind la vremurile actuale, aș vrea să vă întreb: credeți că ispitele pe care le au tinerii în prezent, sunt mai grele sau mai ușoare decât cele pe care le-a trăit generația dumneavoastră, în anii prigoanelor regimului totalitar?

Este o mare diferență dintre viața de atunci și cea de acum. Tineretul din vremea mea a avut avantajul să cunoască aspectele unei vieți normale, chiar dacă a fost și vreme de război. Până la război, dar mai ales până la regimul comunist, toți au petrecut sau au cunoscut viața de familie normală, într-o societate unde fiecare putea să se realizeze și să-și împlinească visul de tânăr. Dintr-o dată toate aceste vise au fost rupte de războiul care a mers spre Rusia și care apoi s-a întors împotriva Germaniei, iar ce a fost mai rău, faptul că a năvălit tăvălugul sovietic peste noi. Pentru tineretul de atunci, care avea o pregătire spirituală, teoretică și economică de altă factură, acum veneau ideologii legate de comunism, despre egalitate și fraternitate, care nu erau decât sub aspect formal, aceste ispite au fost foarte mari. Tinerii erau invitați și mai apoi chiar forțați să devină membri de partid. Asta din păcate, pentru că am fost abandonați influenței rusești. Prin tendința generalizată de comunizare a țării, majoritatea oamenilor sufereau sufletește, forțați să accepte starea de lucruri, dar nu deznădăjduiau. Se rugau lui Dumnezeu. Spre deosebire de situația din alte țări, la noi au fost mulți cei care s-au rugat Bunului Dumnezeu pentru a-i întări, să poată suporta greul, dar și pentru a mai prinde ziua când totul se va schimba. Aspectul tineretului de atunci era acesta: că îi aștepta o viață aspră, neconformă cu educația și cunoștințele lor anterioare.

Agresiunea era fățișă pentru tinerii acelor generații, venea în mod brutal și direct asupra lor, pe când acum totul se petrece subtil, înșelător, ademenitor spre rău...

Ispitele care vin acum nu sunt de aceeași natură, evident. Acum pentru tineri, s-a deschis acest așa-zis *miraj al occidentului*, mirajul unei alte vieți mai bune. Clădit pe ruinele unor vieți pe care le-au trăit părinții sau bunicii lor. Toți tinerii din ziua de astăzi doresc să aibă o viață mai bună. Ori, împrejurările politice trăite de tineri astăzi sunt dezolante și de aceea, mirajul occidentului îi face pe mulți să-și părăsească familia, să-și părăsească țara, să caute un alt *modus vivendi* în alte părți. Am avut bucuria ca după revoluție să ajut mii de tineri, cu prilejul pelerinajelor religioase organizate de parohia bisericii Sfântul Silvestru, pentru a putea cunoaște occidentul, pentru a-și da seama că nu tot ceea ce ne imaginăm, este real în occident. Și acolo sunt aceleași condiții de viață, doar că noi avem aici de înfruntat rezidurile unui regim comunist care a lăsat urme triste în multe locuri. Pe unii, chiar îi fac să creadă că a fost mai bine atunci decât acum... ori, vremurile sunt trecătoare. Tineretul ar trebui să știe că fără Dumnezeu nu poți face nimic. Dacă ne rugăm Bunului Dumnezeu, ne va da ajutorul, așa cum, încet, încet, se vede prin mulțimea de credincioși care participă la aceste impresionante pelerinaje la sfintele moaște, la Sfânta Cuv. Parascheva, la Sfânta Maria Mare de

la Nicula, la Sfântul Dimitrie cel Nou. Toate acestea ne arată că sunt foarte, foarte mulți credincioși. Dumnezeu nu ne va lăsa să fim chinuiți de lipsurile pe care le avem din pricina noastră. Fiindcă sunt unii care au abuzat și și-au însușit o seamă de lucruri care se cuveneau să fie ale poporului român. Semeni de-ai noștri care ignoră dreptatea divină. Atunci când încalci rânduiețile morale, trebuie să-ți accepți și pedeapsa, care nu știi cum și când va veni.

Mulți tineri par să se lase duși de valul acesta din vest, în noul tip de societate cu multe promisiuni, dar nu neapărat bune, pe o direcție deșartă, de pierdere a sufletului, din păcate...

Cum se pot salva?

Viața noastră, se petrece mereu ca o luptă între bine și rău. Nu suntem maniheiști. Nu putem spune că aceste două principii guvernează lumea. Răul nu este originar de la Dumnezeu. Viața este cea originară de la Dumnezeu. Faptul că ne petrecem drumul între aspecte materiale și spirituale, este o realitate pe care trebuie s-o cântărim, s-o judecăm și să dăm fiecăreia părțile ce i se cuvin. Ceea ce e al lui Dumnezeu, lui Dumnezeu, iar ceea ce este al stăpânirii lumești, dat ei. Este o realitate faptul că aspectele vieții trupești, materiale, care-ți dau o satisfacție imediată, de exemplu, că ai mâncat bine sau că ai băut peste măsură, faptul că privești ceva care te încântă, te fac să te simți bine. De multe ori avem impresia că acestea sunt lucrurile care au prioritate, uitând de aspectul sufletesc. Tinerii trebuie să-și dea seama că toate aceste plăceri și satisfacții imediate, bazându-se pe plăcerile fizice, sunt tot o consecință a puterii sufletești de a judeca și aprecia lucrurile. Acest fapt care-ți dă puterea să judeci, este o putere pe care ți-o dă Dumnezeu. De acest lucru trebuie să fim conștienți și să ne dăm seama în fiecare clipă, să nu ne lăsăm cuprinși de ispita care vine din cele materiale, vremelnice, fiindcă cel rău, care este dușmanul cel mai mare al omului, are posibilitatea, îngăduința, de a ne ispiti și de a ne stăpâni uneori, dar nu ne poate pierde de tot. Sufletul fiecărui om este scânteie dumnezeiască. Sufletul este al lui Dumnezeu și orice suflet când se desparte de trup, se întoarce la Acela de unde a plecat.

Așa cum a venit peste noi tăvălugul comunist și a căutat să subjuge și să anihileze toate puterile spirituale de dinainte de vreme, iată zilele de acum, ne arată că nu a reușit și n-a putut să îndepărteze bunătatea sufletului din om și tocmai de aceea bisericile sunt pline. Oamenii știu să se roage, își manifestă credința, nu le este teamă, cum le era înainte. Chiar astăzi a venit cineva și mi-a spus că, un cunoscut al nostru comun, nu i-a cunoscut în acele vremuri, pentru că era militar și îi era frică să intre în biserică. Astăzi nu este frică, astăzi cei care doresc să-și manifeste credința, o pot face în mod liber. Acest fapt ar trebui să

fie grăitor tineretului. Zice-se că din apus ne-au venit multe lucruri bune, dar și unele foarte rele. Acest fapt ar trebui să-l vedem noi, fiindcă toate progresele acestea tehnice, fizice, care ne dau această satisfacție materială, această euforie din zilele noastre, refractate mai ales asupra copiilor și tinerilor, sunt aspecte neplăcute ale tehnicii moderne, dat toate celelalte sunt binefaceri ale civilizației. Nu trebuie să condamnăm civilizația, care ne-a venit din occident, pentru aspectele acestea triste și negative, care din păcate cuceresc lumea. Cu hedonismul, plăcerile și propagandiștii acestor patimi, este mai greu să lupți decât cu abstenența. Dar, totuși sunt atât de mulți tineri care trăiesc această experiență a spiritualității. E atât de frumos să vezi sute de tineri adunați la Mănăstirea Oașa sau cum a fost la Congresul Tineretului Creștin de la Baia Mare, unde au fost mii de tineri sau cei care merg în pelerinaje... Nu sunt cei mulți care se duc spre rău, ci sunt cei puțini, care nu știu să judece și să trăiască aspectele bune ale vieții. Nu homosexualitatea sau alte plăceri trupești îl duc pe om spre progres. Iată, cei care sunt premiați Nobel, mărturisesc și ei că, munca, perseverența, fidelitatea față de o anumită disciplină sufletească, sunt cele care duc progresul întregii omeniri mai departe, nu plăcerile și degradările care vin prin toate aceste forme negative și care atacă destul de puternic tineretul de acum. Ceea ce recomand eu, mai ales familiei creștine, fiind ea celula de bază a societății, este a-L avea pe Hristos mereu în mijlocul lor. Hristos este pururea cu noi. El vine și șade la ușă și bate, cum e acea expresie biblică, dar nu ne silește să-L primim. Ne lasă deplina libertate, fiindcă aceasta este cununa minunată pe care Dumnezeu a pus-o pe fruntea creației Sale celei mai alese, omul. I-a dat libertatea ca o cunună, cum spune poetul Nichifor Crainic: *Cununa nemuririi veștejită, mi-ai desfoiat-o Doamne de pe cap și-n loc, mi-ai dat o floare de-o clipită...* Cununa nemuririi s-a veștejit în momentul în care omul, în virtutea libertății pe care Dumnezeu nu i-a stricat-o, a ales ispita pe care i-a întins-o diavolul, călcând porunca lui Dumnezeu. Așa suntem și astăzi. Cununa nemuririi stă strălucitoare pe fruntea oricărui tânăr, dar în momentul în care a călcat porunca Dumnezeiască și a făcut păcatul, atunci, petală cu petală, din cunună, se pierde și se veștejește. Îndemnul meu este pentru familia creștină, să se unească în rugăciune, fiindcă Mântuitorul a făgăduit atât de frumos, spunând: *Unde sunt doi sau trei adunați în numele meu, și eu sunt împreună cu ei.* Deci, în momentul în care familia, pe care străbunii noștri vorbitori de limbă latină o numeau *eclessia domestica* (biserica casei/familiei). În momentul în care doi sau trei îl roagă pe Dumnezeu, atunci Dumnezeu este împreună cu ei. În clipa aceasta, așa cum eram noi în închisoare, toți, împreună, simțeam prezența lui Dumnezeu. Cum spune Radu Gyr: *Azi noapte Iisus mi-a intrat în celulă. O, ce trist și ce-nalt părea Crist! Luna venea după El, în celulă și-L făcea mai înalt*

*și mai trist. În clipele acestea când te rogi, Îl simți pe Dumnezeu, nu în mod material, nu poți pune mâna pe el ca pe o bucată de lemn și să spui că ăsta e Dumnezeu. Dumnezeu este Duh și cine i se închină, i se închină în Duh și Adevăr. Pentru aceasta îl simțim spiritual pe Dumnezeu în fiecare clipă în care doi sau trei se unesc în rugăciune. Aceasta este clipa mare a familiei creștine, clipa de rugăciune. Rugați-vă frații mei, toți împreună și atunci Dumnezeu este împreună cu voi. Unde este Dumnezeu, se risipesc toți vrășmașii. Pentru aceasta, tinerii care se roagă, îl au pe Dumnezeu cu ei. Este o bucurie așa de mare pentru noi, când vin la cateheză, dar în același timp atât de trist când îi auzi pe unii care spun că nu au nevoie de religie copiii în școală. Sunt pe un drum greșit când îi îndepărtează pe copii de Dumnezeu. El este cel care ne duce în brațe chiar și atunci când noi avem impresia că e absent, ca în acea istorioară cu Hristos în care întrebat fiind: *Unde ai fost Doamne? Aici am fost, dar te-am dus în brațe când nu m-ai simțit.**

Sărut mâna părinte! Vă mulțumesc din suflet pentru luminoasele cuvinte...

Domnul să te Binecuvânteze!

4. Așa ne-am prins amândoi într-un joc de-a v-ați ascunselea. O întâlnire cu Emil Cioran

Interviu de Antonina Sârbu (Viața Basarabiei)

 U Părintele Nicolae Bordașiu am făcut cunoștință grație unor prieteni din București, care mi-au sugerat că ar fi bine să-i solicit un interviu. Părintele a fost coleg și prieten cu mulți basarabeni de seamă: Antonie Plămădeală, Roman Braga, Sofian Boghiu. Cu toții au fost membri ai grupului Rugul Aprins. Pentru a contracara activitatea utecistă în rândul studenților, cu binecuvântarea Părintelui Benedict Ghiuș, împreună cu Roman Braga și Gh. Domășneanu au înființat Asociația Tineretului Ortodox Studentesc (ATOS), fapt care a făcut să fie arestați mulți din ei în 1948. Părintele Nicolae a stat ascuns ani îndelungați (1948-1955) prin satele bihorene, fiind căutat de securitate pentru o condamnare în lipsă la 20 de ani închisoare. Descoperit și arestat în 1955, a suportat ani grei de închisoare în Timișoara, Jilava, Oradea și Aiud, fiind deținut politic între 1955-1964. După eliberare a lucrat ca muncitor, apoi tehnician la

Institutul Cantacuzino, unde a făcut parte dintr-un colectiv care a preparat pentru întâia oară în România gama globulina din sânge retro-placentar.

În 1973, a plecat la studii la Paris, unde a frecventat prelegerile profesorilor Jean Marie Le Guillou O.P., Charles Kannengiesser, Alain Besançon, Henri Bouillard și unde a obținut la Institutul Catolic un „Certificat d’habilitation pour le doctorat de 3ème cycle“ (nr. 367/ 1 oct. 1974). În timpul studiilor la Paris, prin Ion Cușa, i-a cunoscut pe Ion Mămăligă, Eugen Ionesco (căruia i-a procurat Filocalia). Datorită Părintelui Stăniloae, l-a întâlnit pe Emil Cioran. L-a cunoscut și pe preotul Virgil Gheorghiu.

* * *

M-am decis să plec la București. Întâlnirea cu Părintele Nicolae Bordașiu a avut loc pe 7 mai 2017. Casa doamnei preotese Rodica și a Părintelui Nicolae Bordașiu a fost caldă, primitoare. Dialogul a fost un popas al memoriei despre oameni și locuri, întâmplări, bucurii și regrete pe care Părintele Nicolae le-a împărtășit și a rugat să fie fixate în cărțile noastre de istorie, pentru că basarabeni au fost printre cei care au făcut istoria mare a României.

PREOȚIA NU E O PROFESIE,

PREOȚIA ESTE O VOCAȚIE, O CHEMARE

– Părinte Nicolae, vreau să vă mulțumesc că ați acceptat să susținem acest dialog. Am sosit azi-dimineață din Chișinău special ca să realizez interviul cu Sfinția Voastră. 136

Vreau să începem discuția dând timpul înapoi și revenind în anul 1973 când v-ați întâlnit cu filosoful Emil Cioran. Am în față un om care l-a cunoscut pe Cioran, la Paris! Încerc să cuprind cu mintea, fac un efort, parcă ar fi ceva desprins din ireal. Cum era Emil Cioran? Cum l-ați cunoscut, în ce împrejurări?

Nicolae Bordașiu: – Vom ajunge și la acest eveniment din viața mea, dar vreau să începem cu altceva. De curând am fost invitat la o emisiune pentru TVR, „Profesioniștii“, realizată de o cunoscută jurnalistă de televiziune, Eugenia Vodă. Chiar de la începutul programului, am protestat. I-am declarat doamnei și telespectatorilor că nu particip la emisiune ca profesionist. Preoția nu e o profesie, preoția este o vocație, o chemare! Dacă ai de la Dumnezeu chemare, te duci la preoție. Pentru că aici sunt multe trepte, urcușul către cer are multe trepte. Așa-i și în preoție, sunt multe forme în care poți să dezvolți această chemare. În pilda cu cei zece talanți, Mântuitorul ne arată că s-au împărțit pentru oameni mulți talanți... Așa-i și cu chemarea preoțească: sunt mulți talanți: unii sunt buni constructori de biserici, preoți care luptă și construiesc, împodobesc biserici, alții care-și sporesc inteligența, studiază și scriu cărți de teologie, ajung mari dogmaști, alții

sunt slujitori smeriți, care-și petrec viața în pustie și sunt aproape de Dumnezeu cu sufletul și cu gândul. A fi preot nu înseamnă că trebuie să fii numai pentru uniformă. Sunt multe forme în care omul-preot poate să-l slujească pe Dumnezeu. Important este să faci totul în virtutea unei conștiințe curate și să arăți că ești cu adevărat slujitor al lui Dumnezeu.

– Părinte Nicolae, în Basarabia, până la venirea rușilor, a orânduiri sovietice, a existat un model de preot! Odată cu schimbarea orânduiri toate mănăstirile, bisericile au fost închise, practic lichidate. Din „salba ceea de mărgăritare“, cum erau numite locașurile de cult din Basarabia, a rămas deschisă pentru creștini doar mănăstirea de la Japca și câteva biserici. A fost perioada de prigoană a bisericii și în acel vacarm, în acel timp vitreg, care a durat câteva decenii, s-a pierdut modelul preotului smerit, aproape de Dumnezeu și de credincios... Se revine, desigur, dar foarte greu... Cunoașteți, probabil, problemele din Basarabia...

**LIMBA NE-A ȚINUT ȘI NE-A DAT POSIBILITATEA
SĂ NE COMUNICĂM SENTIMENTELE ȘI DRAGOSTEA
CARE NE LEAGĂ SĂ FIM ÎMPREUNĂ.
IAR PE DEASUPRA TUTUROR, CA UN COROLAR
CARE ÎI ȚINEA STRÂNS UNIȚI, ERA CREDINȚA!**

Nicolae Bordașiu: – Eu ca origine sunt ardelean, sunt de la marginea Țării. În decursul istoriei știți bine că Țara Românească, până acum 100 de ani exista o țară românească, dar îi zicea Vechiul Regat, dar existau provinciile care erau împărțite din punct de vedere politic între diferite stăpâniri: austro-ungară la noi în Ardeal, rusească în răsărit, suzeranitatea turcească în Dobrogea... Dar, în ciuda tuturor granițelor politice, în ciuda oricăror opreliști care au existat, românii au fost totdeauna foarte uniți, adunați împreună. Și erau trei elemente majore care-i țineau împreună: originea comună, adică sângele românesc, limba, toți se înțelegeau în limba română. Un mitropolit din Transilvania, când a tradus prima dată Noul Testament în limba română și l-a tipărit, mi-a spus că aceste cuvinte trebuie să fie ca banii care circulă: să ajungă la toți! Acel mitropolit se numea Simion Ștefan. Limba ne-a ținut și ne-a dat posibilitatea să ne comunicăm sentimentele și dragostea care ne leagă să fim împreună. Iar pe deasupra tuturor, ca un corolar care îi ținea strâns uniți era Credința! Credința creștină ortodoxă. Și până la 1700 oricare român, oricare o fi, era creștin ortodox. În Ardeal erau mai multe confesiuni creștine, dar, dacă îl întrebai pe român de ce credință ești? el răspundea: de lege românească! Românească se înțelegea că era credința ortodoxă. Încât întotdeauna ei se înțelegeau, se simțeau frați laolaltă. Și se căutau unii pe

alții. Eminescu a venit în Ardeal, ardelenii mergeau la Iași și între ei se înțelegeau pentru că erau legați de cele trei elemente majore.

– Totuși, situația Basarabiei a fost una dramatică, o rană care și azi e încă deschisă...

Nicolae Bordașiu: – Situația la care ați făcut referire, cea din Basarabia, când au fost închise atâtea biserici și distruse mănăstirile, o înțeleg foarte bine pentru că eu, fiind originar din părțile de vest ale Țării, am trăit sub o stăpânire străină, Imperiul habsburgic, care a urmat un dicton latin vechi: divide et impera, voia ca pe români să-i poată stăpâni, dar, pentru că se înțelegeau laolaltă ca buni creștini și buni ortodocși, a căutat să-i despartă prin a-i rupe de credința ortodoxă. De Biserica neamului.

– Element fundamental în existența și realizarea unui popor, dacă îl lipsești de credință, îl poți rupe, scoate din identitate mai ușor, îl dezrădăcinezi mult mai ușor...

Nicolae Bordașiu: – Asta se vede și astăzi, în timpurile noastre când oamenii au o viziune mult mai mare, mai profundă decât înainte vreme, și astăzi, din cauza acestei divizări, creată de habsburgici, se ajunge ca românii să nu se înțeleagă între ei... Unii spun că-s papistași, alții spun că-s uniți cu greco-catolicii. Alții spun că-s ortodocși. Și mai târziu au venit alți vrăjmași care au divizat neamul românesc prin credință.

– Dar la cine vă referiți?

Nicolae Bordașiu: – La secte, care caută să divizeze Țara Românească. Dacă au ajuns acum 100 de ani, în 2018 va fi centenarul de la realizarea primului Stat Unitar Român, se datorează faptului că biserica i-a ținut uniți, a cultivat în sufletele oamenilor dragostea față de Dumnezeu, deasupra la toate, și dragostea de frați, frați români care sunt pretutindeni în lume. La 1 decembrie s-au adunat la Alba Iulia să proclame unitatea, după ce Basarabia, la 27 martie, împreună cu Pan Halippa, Ion Inculeț și alți români au simțit și ei același sânge roman și dac, aceeași credință care îi leagă pe toți la fel: bucovinenii, bănățenii au simțit că trebuie să se unească și să formeze acest Stat Unitar Român!

– Un rol esențial în împlinirea acestui ideal al unității neamului românesc l-au avut preoții. În istorie au rămas nume de mari slujitori ai lui Dumnezeu care au participat la acest eveniment istoric important, decisiv...

Nicolae Bordașiu: – Acest model de preot slujitor al poporului era pretutindeni, era prezent și în lupta pentru unitatea poporului român. Pentru a cultiva

frumusețea limbii române despre care Alexie Mateevici, un preot basarabean ce a spus atât de înălțător:

„Limba noastră-i o comoară/în adâncuri înfundată/un șirag de piatră rară/pe moșia revărsată“. Și toată moșia asta este pe cât de mare viziunea aceea a lui Eminescu care zice „De la Nistru pân-la Tisa/tot românul plânsu-mi-s-a...“. Așa că această unitate de limbă, de sânge și de credință era prezentă peste tot în inima poporului român de pretutindeni.

**EU AM AVUT MULTĂ VREME UN DUHOVNIC BASARABEAN,
UN PREOT EXTRAORDINAR, CARE PENTRU MINE ESTE
APROAPE DE IMAGINEA SFÂNTULUI. EL
SE NUMEA PĂRINTELE ALEXIE BÂRCĂ...**

– Dacă am ajuns la acest model de unitate, care s-a ținut pe sânge, limbă și credință, știi că ai fost un prieten al basarabenilor care s-au refugiat în România. Vă rog să evocați unele nume de basarabeni care au servit neamul prin tot cât a fost posibil. Știi iarăși că l-ați cunoscut pe Sofian Boghiu, pe Roman Braga, Antonie Plămădeală, Mina Dobzeu... Cunosc istoria fiecăruia din acești mari duhovnici români basarabeni... Chiar am avut norocul să primesc taina sfintei cununii în biserica din comuna Stolniceni, satul de baștină al Preasfințitului Antonie Plămădeală... Soțul meu a pictat biserica unde a fost botezat Antonie Plămădeală... Aș vrea să vă referiți la acest aspect din viața Dumneavoastră.

Nicolae Bordașiu: – Nu numai Roman Braga și Antonie Plămădeală mi-au fost aproape. Eu am avut multă vreme un duhovnic basarabean, un preot extraordinar, care pentru mine /plânge.../este aproape de imaginea Sfântului. El se numea Părintele Alexie Bârcă. Am o carte scrisă de fiica dumnealui, o scriitoare foarte bună, Ileana Toma se numește.

– Am citit una din cărțile semnate de Ileana Toma, „Marea Fugă“, reeditată în 2014, la editura Suflet transilvan. Îmi amintesc un fragment din acel roman: „Tata cu Părintele Ilie se duceau la sortat cartofi, la fermă la Cioplea. Seara se întorceau cu câteva kilograme. Îi puneam în cuptor și, până se coceau, ei se așezau la tradus. Părintele traducea din Cehov, iar tata din Grabar – „Istoria artelor“. Le era greu, pentru că în românește le venea să scrie cu litere rusești, și atunci preferau să dicteze. Mie și mamei. Erau plătiți cu pagina de către niște scriitori adevărați, care semnau traducerea pe coperta cărții...“. M-a impresionat cartea, mesajul e cutremurător: iubirea și geniul

creator datorat Divinității sunt salvatoare, prin ele ființa vremelnică poate învinge orice atrocități, inclusiv cele ale totalitarismului...

Nicolae Bordașiu: – Părintele Alexie Bârcă s-a refugiat din Basarabia împreună cu cumnatul lui, Părintele Nicanor, care acum are 102 ani, trăiește încă. Ei erau căsătoriți cu două surori. Acest Părinte Alexie Bârcă a fost ca un Apostol, ca un Sfânt. Și ca figură, și ca trăire, și ca lucrare. Împreună cu maica preoteasă Marusia, care era Maria, da Părintele o alinta, îi zicea așa frumos Marusia, au avut patru copii, trei fete și un băiat. Toți au fost oameni foarte deștepți: băiatul Părintelui a fost inginer la hidrocentrala Porțile de Fier, iar fetele una a fost angajată la Institutul de cercetări agronomice, alta a fost profesoară la Liceul pomicol de la Voinești, la noi există un sort de mere, mărul de Voinești, iar Ileana Toma, cea de a treia fiică a fost călăuzită de voia Bunului Dumnezeu, cred eu. Când termina liceul, nu știa unde să se înscrie, cei care erau din mediul intelectual, mai ales copiii preoților și ai celor refugiați cu precădere, nu puteau să urmeze facultatea, era interdicție pentru ei. Se admitea un număr foarte mic, doi la sută.

– Cam aceeași politică la admitere a fost și în Basarabia devenită RSS Moldovenească: copiii din familii de preoți și cei care au fost deportați nu aveau dreptul să fie înscriși la facultate... Regimul era în toate la fel, fie în România, fie în RSSM...

Nicolae Bordașiu: – Dar ca să vedeți, un mare rabin, un rabin! l-a sfătuit pe Părintele Alexie să o trimită pe Ileana la facultatea cea mai grea de studiat, pentru că era atât de capabilă, că oriunde o fi reușit. Și a dat admiterea la matematică. A terminat facultatea și a luat un post la Observatorul astronomic. Și a primit ca lucrare o porțiune de Cer! Studia Cerul și avea o parte din catalogul mondial al stelelor și, când s-a pensionat, și-a descoperit adevărata vocație și a scris până acum patru cărți extraordinar de frumoase. Una despre Părintele Alexie, tatăl dânsei. Se numește „Alexie pentru Alexie omul lui Dumnezeu“, iar alta despre Vlad Țepeș, a treia despre Sfântul Vasile cel Mare, iar a patra a fost despre Sfinții Brâncoveneni, despre Constantin Brâncoveanu. Lucrări extraordinar de frumoase, valoroase, care uimesc prin intuiția istorică și creștină în același timp. A scrie despre Sfântul Vasile cel Mare înseamnă să cunoști foarte multă teologie. S-a văzut că a moștenit de la tatăl ei, Părintele Alexie Bârcă, și de la mama ei, preoteasa Maria, aspecte ale credinței. A cuprins în cartea ei atâtea subtilități, pentru că în vremea Sfântului Vasile cel Mare erau multe probleme de dezbătut, ea le-a sesizat pe toate. Și ce m-a impresionat, am cunoscut în felul acesta și viața unui sfânt din istoria bisericii pe nume Crescent! Care era infirm și care datorită

acestei infirmități l-a cunoscut pe Sfântul Vasile și și-a dedicat toată viața ca să-l ajute pe Sfântul Vasile, încât a devenit și el un mare sfânt prin toată lucrarea lui.

**EU ÎMPART VIAȚA MEA ÎN FELUL URMĂTOR:
PÂNĂ LA CONFRUNTAREA CU COMUNISMUL,
CE A VENIT DIN CONFRUNTAREA CU COMUNISMUL
ȘI CE A URMAT DUPĂ CE AM SCĂPAT DE COMUNISM**

– Și Părintele Alexie Bârcă, duhovnicul dumneavoastră, prin ce calități vă impresiona? Cum îl țineți minte?

Nicolae Bordașiu: – Părintele a fost pentru mine un balsam sufletesc. Ori de câte ori am avut necazuri, am cunoscut un om important al vieții mele. Pentru că eu împart viața mea în două părți.

– Până la arestări și lagăre și după cei 17 ani de prigoană?

Nicolae Bordașiu: – Prima a fost epoca studenției și până la confruntarea cu comunismul și apoi ceea ce a venit din confruntarea cu comunismul și ce a urmat după ce am scăpat de comunism. L-am cunoscut pe Părintele Alexie Bârcă în partea a doua a vieții când eram profesor de seminar. Și când voiam să le spun elevilor mei ce înseamnă să fii preot lucrător și în cele ale credinței și în cele ale vieții pastorale, mergeam pe coridorul seminarului și priveam spre biserica Bucur Ciobanu, care era vizavi de seminar, și le arătam pe Părintele Alexie, care, după ce își îndeplinea îndatoririle ca preot, își dezbrăca reverenda și îmbrăca un halat și lua cleștele de tuns via și alinta fiecare trandafir, care îl avea. În jurul bisericii era o grădină ca un colț de rai. Acesta este unul dintre preoții basarabeni care m-a impresionat mult în viață. Apoi l-am întâlnit pe Părintele Vasile Țepordei.

– Da, a făcut și lagărul în Siberia, a fost arestat în septembrie 1948 și judecat de un tribunal militar sovietic la Constanța, condamnat la 25 de ani muncă silnică; a executat 8 ani din ea în mai multe lagăre siberiene, ultimul fiind la Vorkuta, dincolo de Cercul Polar. Eliberat în 1956. Îmi place cum descria Părintele Țepordei sufletul basarabeianului care „este mai bun, mai blând, intri mai ușor în intimitatea lui...”

Nicolae Bordașiu: – Înainte de a veni din Basarabia, a fost consilier eparhial și director de revistă, mare scriitor. Și mi-a spus Părintele Țepordei că a depus la Academia Română niște manuscrise, metri de manuscrise, le măsura în înălțime. A fost un preot extraordinar! Apoi am mai întâlnit un basarabeian, Părintele Nicanor! Iată încep să uit, nu-mi amintesc numele de familie, care a ajuns acum la 102 ani și care trăiește încă și azi, în satul în care a preoțit. Părintele Nicanor este de o blândețe și o bunătate îngerească! Și a fost vrednic să-l pomenesc

pe Părintele Gheorghe Roșca, care a fost traducătorul de limba rusă a Preafericitului Părinte Iustinian în care Preafericitul avea foarte mare încredere. Și care nu ar fi răstălmăcit în termeni greșiți traducerea discuției dintre patriarhul nostru și cel al Rusiei atunci când a avut loc.

**LEGĂTURA MEA PUTERNICĂ
A FOST ÎN VREMEA STUDENȚIEI
CU CEL CARE MI-A FOST CA UN FRATE, ROMAN BRAGA**

– Trebuie să recunosc că nu știu prea multe date despre arhimandritul Roman Braga! Citisem undeva - acest duhovnic spunea că, „dacă nu suferim, nu suntem fii ai lui Dumnezeu. După ce trăiești suferința, înțelegi mai bine lucrurile de pe lumea asta, mai adânc decât cei care nu au trăit vreo suferință“. Dacă ați putea să ne povestiți și istoria acestui basarabean, am șterge praful uitării și am reșeza numele acestui mare preot la locul binemeritat.

Nicolae Bordașiu: – Roman era născut la Condrița.

– Da? E o mănăstire acolo, în acel sat Condrița, care este aproape de Chișinău.

Nicolae Bordașiu: – Da, istorisește el în amintiri cum mergea cu toată familia la mănăstire. Și își duceau viața acolo. Până am devenit student, în 1943, nu am știut de existența lui, dar știam de existența Basarabiei! De viața ei zburciumată, care se aseamănă cu cea a Ardealului: nu știu unde a fost mai greu, sub austro-ungari sau sub ruși, dar datorită acestui fapt am putut să înțeleg foarte mult din viața basarabenilor, pentru că trăiam și noi, în Ardeal, cam aceleași situații politice. Și a venit refugiul din Basarabia în România, și împreună cu tata a trebuit să ne refugiem din Ardeal și să ne căutăm pacea în Țara Românească!

– În aceste triste împrejurări ați trăit în timpul celui de al Doilea Război Mondial...

Nicolae Bordașiu: – Basarabia, în 1940, a fost răpită de sovietici cum a fost răpit și Ardealul, mulți dintre basarabeni s-au refugiat, dar în perioada aceasta a fost o situație când Basarabia a fost recucerită și atunci episcopul, Nicolae Popovici de la Oradea, care era modelul meu sufletesc și care m-a îndrumat spre teologie încă de pe când eram elev de liceu, precum erau împrejurările acolo, a luat legătura și a format în jurul lui un grup de preoți misionari. Ei au plecat în Basarabia și au făcut o lucrare extraordinară: au întâlnit copii și tineri nebotezați, oameni necăsătoriți. Au căutat să împlinească în timpul acestei lucrări misionare cea ce nu s-a putut face câteva decenii. Au făcut cununii și botezuri, împărtășanii, au oficiat Sfinte Liturghii și de la Preasfințitul Nicolae Popovici am aflat câtă credință este în sufletul fraților noștri din Basarabia.

PENTRU ACEASTĂ MUNCĂ CU TINERII AM PLĂTIT CU ANI GREI DE SUFERINȚĂ

– Când ați luat primul contact cu basarabeni, unde?

Nicolae Bordașiu: – La căminul studențesc unde erau cazați mulți studenți din toate părțile Țării. Nu știu ce intuiție m-a făcut să mă apropiu de unul dintre ei, încât l-am avut ca cel mai bun prieten al tinereții mele pe Roman Braga, care, precum am spus, era din Condroița. Împreună cu el, /mărturisește Roman, undeva în scrierile sale/ când s-a schimbat regimul în Țara Românească și a venit comunismul peste noi și a început activitatea comunistă de a atrage tineretul intelectual al României de partea comuniștilor, noi ne-am pus problema: ce avem de făcut, cum să contracaram această ideologie nocivă, periculoasă? Și, cum scrie Roman acolo, am stat noaptea la rând și am tot discutat, analizat cum să stăvilim năluca comunistă... Cum să apropiem de biserică tineretul. Am găsit că ar fi bine să facem și noi o asociație în care să-i chemăm să vină alături de noi pe toți tinerii, care sunt dornici să activeze pentru binele Țării și al Bisericii. Și așa ne-am propus și am înființat Asociația Tineretului Ortodox Studențesc (ATOS). Am scris statutul și ne-am dus la un alt părinte, Benedict Ghiuș, care a făcut studii la Seminarul din Chișinău și care a avut prieteni buni basarabeni, și care, împreună cu alți trei tineri ca și el, s-au călugărit și au făcut un cvartet de teologi cu un model nou de luptă împotriva comunismului. Între ei a fost și Părintele Neonil Babaca, care o vreme a fost marele ecleziast al Catedralei din Chișinău, și Părintele Nicodim Ioniță, Părintele Antim Nica, care era și el basarabean. Cu Roman Braga am studiat patru ani împreună, am fost colegi de an, de bancă, de cămin și a fost așa de frumos când doi ani mai târziu a venit altă generație, mai tânără ca noi, au venit cei care l-au adus alături de noi pe Leonida Plămădeală! Fiu de cântăreț bisericesc, care avea încă trei frați alături de el și toți buni patrioți... Și care s-au alăturat nouă în lupta împotriva comunismului. Împreună cu el am luat hotărârea să plecăm de la internatul teologic, să ne ducem cu toții în mijlocul studenților, că acolo se putea lucra direct cu studenții. Să le explicăm care este pericolul care vine odată cu comunismul și să încercăm să facem o cât de mică opoziție. Pentru această muncă cu tinerii am plătit ani grei de suferință.

– Despre această parte a vieții Dvs. aș fi vrut să vă întreb, să vă rog să vă aduceți aminte. Despre cei 17 ani de temnițe comuniste....

Nicolae Bordașiu: – Ajungem și la acel capitol. Aveam colegi minunați. Când eram noi studenți în anul întâi, la anul doi aveam un coleg, Felix Dubneac.

– A plecat mai târziu în America?

Nicolae Bordașiu: – Da! El era nepotul unui arhimandrit, primul stareț care a înființat mănăstirea atât de prețuită astăzi la noi, „Sfânta Ana“ de la Rohia.

– Acolo l-am găsit pe Nicolae Steinhardt, cel care a scris „Jurnalul fericirii“ și care a fost botezat, în închisoare, tot de un basarabean, care se numea Mina Dobzeu. Mi-a mărturisit chiar Părintele Mina, acasă la Grozești, unde am avut bucuria să-l întâlnesc.

Nicolae Bordașiu: – Da, Nicolae Steinhardt sau monahul de la Rohia. Acest părinte, ierodiacon Felix Dubneac a fost împreună cu Roman Braga, basarabeni apropiați, împreună în fiecare zi la cursuri, la studii. Un an mai mare ca noi, adică cu un an mai mare la alt curs era Părintele Sofian Boghiu! De Părintele Sofian ne-am apropiat mult, fiindcă țineam cursurile împreună, anul întâi și doi. Eram toată ziua împreună. Or părinții Felix și Sofian aveau și îndatoriri preoțești și uneori nu puteau lua parte la cursuri și atunci noi le împrumutam notițele cu toate celelalte teme. S-a creat între noi o legătură aparte. Și printre ei, era un frate al lui Antim Nica, tot basarabean, și ne cunoșteam toți laolaltă, toți studenți și toți locuiam la mănăstirea Antim, unde s-a înființat și a activat un grup de trăire religioasă deosebită cunoscut sub numele de „Rugul Aprins“. În interiorul acestui cerc ne-am inclus și noi, cei de la anul întâi. Acolo am cunoscut și alți basarabeni: Părintele Maxim Mereanu, Veniamin Gavrilovici, care împreună cântau atât de frumos! Fiindcă melodiile care se practicau în biserica rusă sunt puțin deosebite de cele din biserica română! Ei cântau cu multă duiosie și întotdeauna, când terminam întrunirile religioase de la mănăstirea Antim, le încheiam cu cântarea „Sunt miros din firea ta“ sub melodia cântată de Părintele Sofian, care avea un frate mai mic, tot călugăr. Și Părintele Felix Dubneac, Părintele Gavrilovici avea o voce de tenor foarte frumoasă! Cu ei împreună am trăit o viață armonioasă, în înțelegere, chiar dacă a fost zbuciumată! Părintele Felix Dubneac a plecat mai târziu în America. El a făcut pictură bisericească. Au lucrat mult împreună cu Părintele Sofian, au pictat multe biserici, catedrale. Dar Părintele Sofian nu a acceptat să plece din Țară. El a pictat mănăstirea de la Radu Vodă, executând o pictură foarte frumoasă și mult apreciată de Prea Fericitul Patriarh Iustinian.

– Să ne întoarcem la prietenia Dumneavoastră cu Roman Braga, am înțeles că a fost prietenul cel mai apropiat...

Nicolae Bordașiu: – Da, eram atât de buni prieteni, atât de apropiați, precum se spune în istoria literaturii bisericești despre Sfântul Grigore Teologul și Sfântul Vasile cel Mare, care, în vremea studiilor la Roma, erau nedespărțiți. Se zicea: „Dacă a venit Vasile, trebuie să apară și Grigore!“ Așa au început să spună și

despre noi: „A venit Nicolae, trebuie să vină și Roman!“ Toate au mers bine și frumos până a venit regimul comunist.

REGIMUL COMUNIST A DECLANȘAT REPRESIUNI, ÎN ANUL 1948 AU ÎNCEPUT ARESTĂRILE

– *Care a destrămat aceste relații... le-a pus la grele încercări?*

Nicolae Bordașiu: – Regimul comunist a declanșat represiuni, care au început în jumătatea a doua a lunii mai în anul 1948. Alături de noi întotdeauna a fost și Antonie Plămădeală, nu numai un bun patriot, dar și un bun teolog. Era foarte inteligent, mai mic decât noi, dar ne ajuta foarte mult. Prietenia aceasta, care s-a legat de pe băncile facultății, a durat pentru tot restul vieții.

– *Dar vorbeați de venirea comunismului, în anul 1948. Cum v-ați menținut împreună?*

Nicolae Bordașiu: – În anul 1948 au început arestările, au arestat tot ce a fost simț patriotic și naționalist în România. Am căzut și noi în aceste împrejurări în urmărirea securității. Mie mi-a ajutat Bunul Dumnezeu și am scăpat de arestare. Și Antonie Plămădeală a scăpat o vreme. Dar era atât de impresionant că în timpul de după ce am aflat că suntem arestați, că suntem urmăriți, ne întâlneam în fiecare zi ca să știm unii de alții. Ne dădeam punct de întâlnire într-un cimitir, într-o piață undeva, unde era aglomerație, unde pot trece oameni mai mulți fără să fie observați...

– *Erați în București sau și în alte orașe?*

Nicolae Bordașiu: – Eram în București. Bucureștiul era cea mai mare pădure care ne permitea să ne ascundem. Când ne întâlneam, ieșeau în cale și alți colegi care știau despre situația noastră și ne informau despre cei arestați. Unul dintre prietenii noștri, care a devenit mai târziu sufletul mănăstirii de la Râmeți, Părintele Dometie Manolache, culegea de la cantina studentească resturi de mâncare și ne aducea ca să ne hrănim și apoi ne despărțeam. Țin minte cum, într-o zi, a venit la întâlnirea noastră, parcă văd și acum, eram singur și Părintele Dometie a venit cu traista plină cu mâncare... Mi-a spus că a fost arestat și Roman Braga. Din clipa aceea nu am mai știut nimic unul de altul. Fiindcă eu, luând calea pribegiei, am ajuns să mă adăpostesc la Timișoara, la niște rude. Ruda mea, profesor universitar cu o viziune mare asupra situației politice, mi-a spus că mă găzduiește cu o condiție: nimeni, în afară de tatăl meu să nu știe că sunt ascuns acolo. De la Timișoara încercam să găsec o posibilitate de a pleca în Iugoslavia.

– *Dar de ce voiați să fugiți în Iugoslavia? Era o țară de unde aveți siguranța că puteți mai ușor ajunge în Vest?*

Nicolae Bordașiu: – Era o graniță mai accesibilă către Austria, iar de acolo să scăpăm spre Occident. Prin cumnatul meu, care a fost până atunci de două ori închis, dar pentru că nu-l puteam dovedi cu faptele, îi dădeau mereu drumul, am aflat că am fost inclus într-un proces și condamnat în lipsă pe un termen de douăzeci de ani. Tot de la el am aflat că și Roman Braga, și Antonie Plămădeală au fost condamnați la zece ani. Dar faptul acesta nu m-a demoralizat și am rămas în continuare în așteptarea unei situații de a pleca. În timpul acesta, în Ardeal, mitropolitul de atunci, Nicolae Balan, a luat hotărârea să reînființeze mănăstirea de la Prislop. L-a trimis acolo pe Părintele Arsenie Boca, cunoscut de noi din vremea anilor de studii libere.

**PĂRINTELE ARSENIE BOCA MI-A SPUS:
„RĂMÂI ÎN ROMÂNIA, VEI FACE ÎNCHISOARE,
DAR NU VEI MURI ÎN TEMNIȚĂ.
VEI DEVENI OM LIBER DUPĂ O VREME
ȘI VEI LUCRA CUM AI DORIT“.**

– L-ați cunoscut și pe Părintele Arsenie Boca?

Nicolae Bordașiu: – Desigur! Părintele Arsenie Boca nu știu prin cine a aflat și i-a invitat la mănăstire pe doi dintre prietenii mei, Leonida Plămădeală și Stelian Manolache și au depus voturile călugăriei. Mai târziu, mi-au istorisit că ei simțeau cu inima și cu sufletul că nici eu nu sunt mort, nici închis, nici fugit din țară, ci sunt aproape de inima lor care bate românește. Acești prieteni ai mei, l-au rugat pe Părintele Arsenie să-mi găsească urma.

– Și cum v-a găsit Părintele?

Nicolae Bordașiu: – A plecat în Ardeal, la tatăl meu, care îl cunoștea și tata i-a descoperit secretul adăpostului meu. Și așa m-am trezit cu Părintele Arsenie Boca în casă la rudele mele. A venit cu precizie. Eu m-am și bucurat, dar m-am și întristat, fiindcă știam că am încălcat un legământ cu familia. Și ei, când au venit și l-au găsit în casă pe Părintele Arsenie, mi-au spus că trebuie să plec, să părăsesc locuința lor. Dar Părintele m-a mângâiat și mi-a spus, era văzător cu duhul Părintele Arsenie Boca, să nu trec în Iugoslavia, nu voi fi agreat deoarece eram teolog; m-a prevenit că aș putea fi extrădat sau chiar împușcat. Și mi-a mai spus: „Rămâi aici, vei face închisoare, dar nu vei muri în temniță. Vei deveni om liber după o vreme și vei lucra cum ai dorit“. Și cu acest sfat, dar și poruncă duhovnicească, am rămas în starea de fugar. Am ajuns să fiu și arestat. Am stat șapte ani închis și apoi iar am stat în închisoare nouă ani și nouă luni și două zile. Și în timpul acesta am aflat de la alții câte nenorociri s-au întâmplat. Am

stat în celulă cu un tânăr student de la medicină, care a fost împreună cu Roman Braga la închisoarea de la Pitești.

– Numele acesta de Pitești produce și acum o stare de groază... Am citit despre ororile care se întâmplau la Pitești...

Nicolae Bordașiu: – Nu se poate descrie în cuvinte ce s-a întâmplat cu tineretul de atunci. Când îl auzeam pe acest coleg medicinist cum istorisește chinurile morale și fizice pe care le-au îndurat, mă cutremuram. Mi-a povestit la un moment dat despre o zi de Florii când au mimat intrarea Domnului în Ierusalim și în pielea goală unul era măgar, altul era Iisus, ceilalți erau apostolii, strigau Osana... cu batjocuri, cu înjurături... Doamne ferește, ce povestea tânărul acela. Sub bătaie trebuiau să facă toate acestea. Și, ascultând, am zis: „Doamne, ce bun ai fost cu mine că nu m-ai lăsat să trec prin asemenea stări“. Nu știi ce mi s-ar fi întâmplat, mi-e frică să merg cu gândul până acolo. Cred că m-aș fi sinucis din disperare; ori poate m-aș fi schilodit, cine știe ce răutate aș fi făcut cu mine ca să nu îndur chinurile și batjocura. Ar fi fost o rușine să mai trăiesc după asta, înțelegeți?! Dar Dumnezeu m-a apărât de toate relele.

– Și cum ați ieșit din închisoare, în ce an?

Nicolae Bordașiu: – Am ieșit din închisoare sănătos, întreg și cu mintea, cu credința întărită, încât încă 50 de ani încoace am putut să lucrez în via Domnului. În 1955 am fost arestat. Iar în 1957 eram rejudecat. Și atunci am învățat de la alții și am încercat și eu: să schimb aspectele lucrurilor și să spun în mod mincinos că nu am făcut nimic, că nu am lucrat cu nimeni, că eu nu am fost decât un biet om care căutam să-mi găsesc drumul vieții. Și am propus martori pe cei mai apropiați prieteni ai mei din studenție despre care auzisem că sunt așa și îmi ziceam că un om care este liber orice ar face ca să poată da și celui alt libertate.

**ROMAN BRAGA A MĂRTURISIT TOT ADEVĂRUL DESPRE
CUM AM LUCRAT NOI ÎMPOTRIVA REGIMULUI COMUNIST...**

– Și cine au fost martorii?

Nicolae Bordașiu: – Între martori l-am citat și pe Roman Braga, care a venit la proces, eu nu am fost de față. Dar la proces veneau toate rudele, ca să-l vadă pe împincinat. Ai mei erau toți acolo și au ascultat mărturia lui Roman Braga, care a spus tot adevărul despre cum am lucrat noi împotriva regimului comunist, cum am redactat manifeste, cum le-am distribuit. Roman nu a negat nimic. După această mărturie eu am rămas condamnat, or eu negasem toate activitățile noastre. Și toate rudele mele se uitau cu dușmănie la Roman Braga. Unii chiar i-au și spus ceva...

– Prietenul Dumneavoastră a mărturisit adevărul, dar a trădat într-un fel... Era o trădare? Cum au interpretat ceilalți colegi?

Nicolae Bordașiu: – El a vorbit în virtutea conștiinței sale, arătând că noi am fost oameni dreți și corecți. Nici nu putea să fie altfel. Nouă nu ne era rușine de faptele noastre! Asta a spus Roman Braga la proces!

– Ce a urmat, pentru Dumneavoastră ce a urmat?

Nicolae Bordașiu: – Ce a urmat? Toți voiam să fim liberi ca și el! Fratele Roman Braga între timp s-a călugărit, a fost ierodiacon, apoi preot... Dar, când a ieșit din închisoare, nu prea l-au primit la Biserică, nu prea... Ca să vedeți, a ajuns preot în Ardeal, în parohia Oradea, unde episcop era un basarabean, Valerian Zaharia, care a acceptat să-i dea o parohie. Într-o zi, după ce m-am eliberat și eu, el a trebuit să ajungă să schimbe niște parohii, fiindcă la Negrești Oași, unde a fost un preot adevărat și un naționalist convins, securitatea i-a spus: ori pleci - ori te arestăm. Roman a plecat, ajungând preot într-un sat nu departe de satul meu. La o adunare preoțească, episcopul l-a rugat să vorbească mulțimii! La sfârșit au rugat pe cineva dintre preoți să-l ia la masă pe Roman Braga. O rudă a mea, care era acolo între preoți, s-a ridicat și l-a invitat la masă! Eu eram în casa rudei mele, dar nu știam că Roman Braga va vorbi la adunarea preoțească... Părintele acela s-a gândit să-mi facă o surpriză: au venit de la acea întâlnire, s-a deschis ușa și ne-am reîntâlnit, am dat față în față unul cu altul.

– Care a fost reacția Părintelui Braga?

Nicolae Bordașiu: – Întâi ne-am speriat amândoi, apoi ne-am îmbrățișat și am început să plângem ca doi copii! El, care știa că a fost citat ca martor și că familia mea îl dușmănea că nu mi-a depus mărturie favorabilă, a încercat să se justifice, zicând: „Este un trecut pe care nu vrem să-l mai vedem niciodată!“ Îl înțelegeam, știam ce înseamnă să te eliberezi și să se țină de tine securistul, să fii urmărit. Roman a spus adevărul. De atunci am rămas în aceeași relație ca altădată! Doar că ne întâlneam foarte rar...

– De ce?

Nicolae Bordașiu: – Eram urmăriți din toate părțile. Ne era teamă. Dar vreau să spun că Preasfințitul Antim Nica, vicar patriarhal, un basarabean, care, ca și Patriarhul Teoctist, i-a ajutat pe toți cei închiși să-și găsească o rezolvare a problemelor vieții, i-a sugerat să plece preot misionar în America. Așadar, Roman a plecat în America. Acolo a fost duhovnic la mănăstirea românească din Vatra, mănăstire de maici unde stareță era Prințesa Ileana, maica Alexandra și unde a făcut în așa fel, încât să ajungă și sora lui, maica Benedicta. Familia lui Roman

Bragă mai avea încă trei frați călugări, iar două surori împreună cu mama lor au fost călugărițe la mănăstirea Vărativ. Mama lui Roman și sora, monahia Benedicta, au îngrijit de mitropolitul Irineu Mihălcescu. După moartea mamei, maica Benedicta a putut să plece în America. Acolo, de la mănăstirea Vatra Românească, s-au mutat la o altă mănăstire pe care a întemeiat-o Părintele Roman Braga și unde a trăit până în ultima clipă a vieții pământești. Eu eram la Ierusalim. Știind că este ziua lui de naștere, l-am sunat să-l felicit. Maica stareță de la mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului“, auzind că-l caut, mi-a spus să aștept că e într-o stare bună și se va bucura. Într-adevăr, am avut bucuria să schimb câteva cuvinte cu Roman... peste o săptămână sau două înainte de a muri...

**MEDICUL MI-A POVESTIT CĂ TOȚI MĂ CUNOȘTEAU ACOLO.
ROMAN LE POVESTISE DESPRE MINE, MULTE LE POVESTISE.
AȘA CUM ȘI EU ISTORISESC ACUM VIAȚA PĂRINTELUI ROMAN**

– Triste, devastatoare aceste amintiri, dar au și partea lor măreață: vedem o generație care a iubit pe Dumnezeu, a iubit Țara, v-ați făcut datoria de preoți...

Nicolae Bordașiu: – Triste amintiri, la ai mei 92 de ani. Sunt născut în 1924, în satul Săbolciu, județul Bihor. Din 2003 și până în 2010 am fost parohul Bisericii „Sfântul Silvestru“, am slujit alături de Părintele Galeriu...

– Și care a fost ultima discuție cu Roman Braga?

Nicolae Bordașiu: – Ei, când m-a auzit, s-a bucurat ca un copil: „Măi, Bordașiu, măi... colegul meu de bancă!“ Doamnă, eu și acum îl aud cum îmi zice rar, așa rar... A mai spus câteva cuvinte, ceva din ale noastre... Eram la Ierusalim, precum v-am spus, și m-am rugat mult pentru el. Dar, după ce a murit, am avut o altă surpriză. Într-o zi, un tânăr medic mi-a dat telefon și m-a anunțat că are în vizită, în România, un cuplu american. Era medicul care l-a îngrijit pe Părintele Roman Braga!

– Ce întâlniri, ce vești aduce uneori viața... Pare incredibil. Nu vă lasă prietenul, Roman...

Nicolae Bordașiu: – Am aici o poză cu medicul care l-a îngrijit până în ultima clipă de prietenul meu. Medicul mi-a povestit că toți mă cunoșteau acolo, el le povestise despre mine, multe le povestise. Așa cum și eu istorisesc acum viața Părintelui Roman.

– Interesant, la rândul meu, poate cândva am să fac o istorie a vieții Părintelui Roman Braga, dar și a multor preoți basarabeni, nume de care

nici nu am auzit până acum. Vorbeați de Vasile Țepordei, preotul. Dumnealui a publicat în revista „Viața Basarabiei“.

Nicolae Bordașiu: – Așa să vă ajute Bunul Dumnezeu! Aș fi onorat să public în revista în care a publicat preotul Vasile Țepordei.

**„AȘA NE-AM PRINS AMÂNDOI ÎNTR-UN JOC
DE-A V-AȚI ASCUNSELEA! ÎNTÂLNIREA CU EMIL CIORAN“.**

– Revin la întrebarea de la începutul dialogului nostru. Citind biografia Dumneavoastră, am aflat că, în 1973, ați plecat la studii la Paris, unde ați frecventat prelegerile profesorilor Jean Marie Le Guillou O.P., Charles Kannengiesser, Alain Besançon, Henri Bouillard și unde ați obținut la Institutul Catolic un „Certificat d’habilitation pour le doctorat de 3ème cycle“ (nr. 367/ 1 oct. 1974). În timpul studiilor la Paris i-ați cunoscut pe Eugen Ionescu, v-ați întâlnit cu Emil Cioran. M-aș bucura dacă mi-ați spune: cum era Emil Cioran? Cum și unde v-ați întâlnit?

Nicolae Bordașiu: – Vedeți, dacă ați avut răbdare am ajuns și la acest eveniment din viața mea. În legătură cu această întrebare aș vrea să-i mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a ajutat! Dorisem eu, în toată tinerețea mea, să ajung să studiez la Paris și împrejurările mi-au fost favorabile. Leonida Plămădeală a devenit vicar patriarhal, deși fusese condamnat politic și era basarabean. Totuși, Patriarhul Iustinian a avut mare încredere în el. Aș putea spune aici că relațiile Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte biserici din afară le-a îmbunătățit Antonie Plămădeală! Trebuie spus acest lucru. Era o bursă liberă de studii la Paris. Leonida Plămădeală m-a propus pe mine pentru a lua această bursă. Eu îndeplineam o condiție pe care ceilalți pretendenți nu o aveau: fiind căsătorit, autoritățile aveau garanție că nu voi rămâne acolo cum procedaseră ceilalți bursieri dinaintea mea. Cu toții au rămas în străinătate. Deci, am mers la Paris, unde am întâlnit mulți prieteni refugiați în 1948. Era bine situat acolo Ion Cușa, om de litere, având o tipografie, care împreună cu un alt profesor universitar, Paul Miron, redactau o revistă românească, „Prodromu“. Prin intermediul lor am ajuns să cunosc personalitățile lumii spirituale și literare de la Paris. Când a venit Preasfințitul Antonie Plămădeală la Paris, eram toți din aceeași generație, cunoscuți din vremea studenției. Ne-am întâlnit într-un loc select pentru acele timpuri, la restaurantul „La Coupole“. Un loc de întâlnire a lumii literare. Acolo l-am cunoscut pe Eugen Ionescu, pe alți români. Dar pe Emil Cioran, despre care m-ați întrebat, l-am întâlnit în alte împrejurări.

– Care împrejurări și cum era „filosoful disperării“ în relația cu oamenii? Cum era Emil Cioran în anul 1973-74?

Nicolae Bordașiu: – La Paris locuiam într-un cămin studentesc, o reședință a unui ordin catolic, un ordin de intelectuali având ca preocupare învățământul. Părintele Dumitru Stăniloaiu venise pentru o participare la o Conferință organizată de Institutul Teologic Ortodox. El a locuit la mine, desigur cu acordul celor de la administrare. Părintele Stăniloaiu, care îmi era maestru de studii, era conducătorul lucrării mele de doctorat, avea încredere totală în mine. Noi știam că suntem urmăriți, astfel că nu aveam posibilitatea să acționăm prea mult.

– *Și acolo erați urmăriți, de către cine?*

Nicolae Bordașiu: – Și acolo, doamnă. Securiștii erau peste tot. Mi-a spus Părintele Stăniloaiu că ar vrea să-l întâlnească pe Emil Cioran cu care a fost coleg și prieten de tinerețe. Eu aveam adresa lui Emil, dar nu am avut curajul să-l abordez. Dar acum, la dorința Părintelui Stăniloaiu, având oarecum și o motivație, era o întâlnire colegială, m-am dus să-l caut la domiciliu. Am identificat casa unde era locuința lui, parcă acum o văd: o casă în formă de patralater cu o intrare dinspre stradă. În interiorul patralaterului era o curte mică. Și când am intrat în acea curte, cred că era vreme mohorâtă, am zărit un domn cu gulerul ridicat la pardesiu, cu un fel de șapcă pe cap, care se plimba cum mă plimbam eu la închisoare în interiorul acelei curți. Și cum nu știam decât numărul casei unde stă Emil Cioran, iar la poartă nu era nimeni, care m-ar fi ajutat, zic, dacă omul ăsta se plimbă în interiorul curții înseamnă că e un localnic. Și m-am gândit să-l întreb dacă știe cumva de Emil Cioran. Omul mi-a răspuns: „Da, zice, știu. Dar de ce îl cauți?” Mi-a părut ciudată întrebarea: de ce îl caut pe Cioran? Probabil, știe care o fi situația lui. Poate să-l apere sau cine știe de ce. Vorbeam în limba franceză. Tot încercam să-mi justific căutarea și i-am mărturisit că un fost coleg sosit de curând la Paris, care ar dori să-l întâlnească și care nu are posibilitatea să vină la el că e riscant. „Cine e? Cine-l caută pe Cioran?” Și atunci i-am pus întrebarea de ce mă întrebă. Și așa ne-am prins într-un joc din acesta, de-a v-ați ascunselea. M-am bâlbâit atunci, am vrut să spun ceva. Nerăbdător, Cioran a vorbit românește: „Hai, spune, domnule, cine mă caută, cine e?! Eu sunt Emil Cioran!”

– *Era în toamna anului 1974?*

Nicolae Bordașiu: – Cred că da, nu mai țin minte exact, dar nici nu are vreo importanță. I-am spus că ar fi bine să ne întâlnim la mine acasă și i-am dat întâlnire pentru a doua zi.

– *A venit?*

Nicolae Bordașiu: – Da. Ne-am întâlnit în oraș ca să nu ne vadă lumea fiind împreună. L-am condus la mine acasă pe străduțe lăturalnice. Cât am mers,

am tot discutat despre ce se întâmplă în România. L-am lăsat pe Părintele Stăniloiaie și pe Emil Cioran în cameră, iar eu am ieșit și am stat tot timpul în capătul coridorului ca să nu vină vreun musafir nepoftit. A fost o gardă lungă, de vreo câteva ore... Știam că eram urmăriți și ne protejam. La plecare ne-am strâns mâinile. L-am condus spre casa-patrulater... Emoții de neuitat, de neuitat...

A ȘTI, ÎNSEAMNĂ A-ȚI ADUCE AMINTE (SOCRATE)

– *Să revenim la un alt nume pe care l-ați amintit, scriitorul Paul Miron. Noi, basarabeni, îi datorăm foarte mult: în anul 1990, prin contribuția marelui patriot român Paul Miron, se editează la Chișinău „File din Biblie“, apărută la editura „Literatura artistică“ în colaborare cu societatea „Mihai Eminescu“, Universitatea Freiburg, RFG. În Cuvânt înainte Paul Miron se adresa cititorilor basarabeni: „Cu „File din Biblie“ încredințăm cititorilor o bună parte din Sfânta Scriptură în limba moșilor și strămoșilor noștri. Batem din nou la poarta pe care „Luminătorul Basarabiei“ Mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni a deschis-o larg în anul 1819, dăruind credincioșilor săi Biblia, adică Dumnezeiască Scriptură a legii vechi și a cei noao, scoasă din tiparnițele de la Petersburg. Poarta aceasta a graiului matern a fost deseori de atunci închisă și ferecată, dar nu a putut fi distrusă niciodată. Împlinim astfel o îndoită slujire: punem la dispoziție un mijloc de comunicare de la suflet la suflet (...) și deschidem paginile istoriei, oamenii de la facerea ei până la începuturile creștinătății în care după veacuri ne-am născut, trăim și ne petrecem“.*

Nicolae Bordașiu: – Pe Paul Miron l-am cunoscut până atunci. Am fost la el acasă. Dânsul mi-a mărturisit că ar dori ca fiul său să se facă preot. Astfel, Radu a venit la București, a studiat aici, apoi a plecat în Grecia. Am uitat unde stătea, dar îmi scria mereu de acolo, un timp am avut cu Radu Constantin Miron o corespondență interesantă. Acum e preot în Germania, de curând am auzit că e chiar parohul Catedralei ortodoxe din Köln. A fost acum doi ani pe la noi. Am botezat un fin al lui la noi în Biserica „Sfântul Silvestru“. Dar să revenim la „File din Biblie“. Am ajuns să fiu posesorul unui exemplar pe care l-am primit de la cineva care nu știa ce valoare are pentru mine această carte. Foarte mare valoare! La rândul meu, am dăruit-o lui Marius Vasileanu, istoricul grupului „Rugul Aprins“. Înțelegeți, acum înțelegeți?! Paul Miron era legat de filiera aceasta. Am dăruit exemplarul, dar îl văd și acum în fața mea, îl văd...

– *A fost editat la editura „Literatura artistică, realizarea grafică aparține graficianului Isai Cârmu! Paul Miron ne-a dăruit prima Biblie, după 1940 a fost prima Biblie în grafie latină! Un gest de mare prețuire pentru Paul Miron. Întotdeauna îl vom pomeni...*

Nicolae Bordașiu: – Am să vă rog să-mi scrieți istoria apariției acestei cărți și să-mi expediați un exemplar dacă se mai găsește, iar eu o voi transmite lui Marius Vasileanu, îi va fi de mare ajutor. Ar fi încă multe de amintit aici: Paul Miron a contribuit mult, a ajutat Biserica, mulți tineri români, a fost un Bun Român, Mare Român!

NICI FRUNZĂ CU FRUNZĂ NU SE ASEAMĂNĂ, DARMITE OM CU OM?! POȚI OARE SĂ ÎNCADREZI UN BUN CREȘTIN ÎNTR-O MĂSURĂ OARECARE?!

– Neapărat am să vă expediez Mica Biblie și am să o însoțesc de un text despre cum a apărut această valoroasă carte cu sprijinul lui Paul Miron. Desigur, am putea discuta multe, dar vreau la finalul acestui dialog, acestei discuții răvășitoare, interesante, sufletiste să vă întreb: ce înseamnă să fii un bun creștin?

Nicolae Bordașiu: – Oare poate fi definit un bun creștin? Că dacă spui despre cineva că ar trebui să aibă astfel de calități, dacă celălalt care e tot un bun creștin, înseamnă că nu-i bun creștin?! Dacă mărturisește Crezul, e bun creștin! Dacă umblă în căile Domnului, e bun creștin! Dacă nu încalcă poruncile dumnezeiești, înseamnă că e un bun creștin. Nici frunză cu frunză nu se aseamănă, darmite om cu om?! Poți oare să încadrez un bun creștin într-o măsură oarecare?! După cum am spus la începutul discuției noastre: unii își petrec viața în sihăstrie, alții se distrează în mijlocul lumii. Unii sunt în mănăstire, alții în parohie și toți caută să fie buni creștini. Și nu înseamnă că cel din sihăstrie e mai bun creștin decât cel din mănăstire.

– Părinte Nicolae, vă mulțumesc mult pentru căldura cu care m-ați primit în casa Dumneavoastră și pentru că ați acceptat să acordați acest interviu! Vă doresc sănătate și bucurii pentru viitor. Aș vrea să facem o fotografie împreună, dacă acceptați.

Nicolae Bordașiu: – Da, sigur, sigur, dar așteptați să-mi îmbrac reverenda că sunt preot.

7 mai, 2017, București

5. 110 ani de la sfințirea Bisericii Sfântul Silvestru. Pe urmele unui ctitor din Chirnovgi

Laurențiu Cosmoiu (Lumea Credinței)

ărintele Nicolae Bordașiu a fost un adevărat simbol al rezistenței anticomuniste, un bine cunoscut al istoricilor care studiază istoria recentă și nu numai al lor. A petrecut numeroși ani de prigoană... ca fugar urmărit de Securitate sau deținut politic. A fost întemnițat în cele mai sumbre închisori comuniste, însă la fel de cunoscut este și pentru îndelunga sa slujire, lui Hristos, ca preot, la biserica Sfântul Silvestru din capitală. Aproape 50 de ani din viață, i-a dedicat preoției, din care vreo 40 acestei biserici. Aveam să înțeleg mai bine dragostea Părintelui pentru acest sfânt lăcaș în urma unui drum pe care l-am făcut împreună (cu Părintele și cu Tudor Radu), în primăvara anului 2015, spre Chirnovgi (jud. Călărași). Cu spiritul său scutător, curios, Părintele Nicolae a cercetat cu râvnă aducând la lumină povești uimitoare, despre preoți, enoriași și ctitori ai bisericii Sfântul Silvestru, veche de peste 2 secole și jumătate. Așa aveam să aflăm pentru întâia oară despre Părintele Chiriac Bidoianu, ctitor important al așezământului... căci Părintele Nicolae, nu s-a lăsat până nu a scris o întreagă monografie despre antecesorul său.

Părintele Chiriac Bidoianu dezvăluit

Cum a aflat lucruri tănuite de timp Părintele profesor Nicolae, mai ales că trecerea timpului aduce de cele mai multe ori tot mai multă obscuritate în cercetările întreprinse despre trecut? Ei bine, în special din vechile cărți și documente ale bisericii, ce zăceau amuțite prin pod. Acolo, sub straturi grele de praf a găsit izvoare neprețuite despre Părintele paroh Chiriac... cel care era menționat în pisania de la intrarea în biserică, acolo... undeva... mai la urmă. Părintele Chiriac Bidoianu a început, filă cu filă să se destăinuie, cu impresionante fapte de întărire a Parohiei Sfântul Silvestru.

În anul 1981, pe când Părintele Nicolae Bordașiu era de scurtă vreme co-slujitor la această biserică, împreună cu preotul paroh, vrednicul de pomenire Părintele Constantin Galeriu, observaseră că biserica avea o seamă de fisuri în cupolă și în pereții marginali datorită cutremurului din martie 1977. Au hotărât pe loc să angajeze un arhitect priceput în acest gen de reparații. Astfel, l-au cooptat pe arhitectul Naumescu pentru această lucrare deosebit de delicată, iar lucrările au început prin montarea unor traverse ce străbăteau biserica dintr-o parte într-alta, ca să sprijine pereții. Cu această ocazie, au urcat în podul bisericii -

Părintele Galeriu, Părintele Bordașiu, arhitectul și inginerul. Intrarea în pod se făcea urcând o scară în spirală din turnul nordic, printr-o ușă metalică. Pătrunzând, au putut vedea ce se află în interior, cu ajutorul luminii ce intra prin niște mici nișe, folosite de porumbei, ca acces pentru a se adăposti. La lumina aceea obscură, spre surprinderea părinților Galeriu și Bordașiu, au zărit o siluetă printre cuiburile porumbeilor... *Un bust!*, a exclamat unul din ei. După ce l-au curățat de pene, rămurele și paie de la cuiburile columbiformelor, spre surprinderea tuturor, s-a dezvăluit în toată splendoarea chipul Părintelui Chiriac Bidoianu, cel care a transformat biserița veche, în impunătoarea biserică de care ne bucurăm azi.

Cine a fost Chiriac Bidoianu

În testamentul său din 1928, Părintele nota că s-a născut la Chirnovi, jud. Ilfov (în secolul 19 localitatea aparținea de județul Ilfov - n.a.), la 9 martie 1853. Într-o monografie a localității Chirnovi, stă scris că în jurul anului 1870, satul Chirnovi și pământurile din împrejurimi, se aflau în proprietatea Mănăstirii Pantelimon. Poate datorită acestei legături strânse de biserică, părinții săi, l-au îndemnat de micuțul Chiriac spre preoție. În familia Bidoaie, căci așa era cunoscută după nume, erau 6 frați și surori: Ion, Marin, Oprea, Mița, Stanca-Neaga și Chiriac, cel mai mic.

Primele clase le-a făcut la școala Radu Vodă din București, iar apoi a urmat cursurile Seminarului Central, pe care le-a frecventat în ciclu complet. Pe atunci erau hirotoniți preoți chiar și fără studii teologice. Tânărul Chiriac Bidoianu avea o voce deosebită. Vrednicul de pomenire, Părintele Dimoftache, relatează despre părinte: „s-a prins cu mâinile de Sfânta Masă și când și-a dat drumul la voce am crezut că se dărâmă bolțile peste mine. Așa un volum avea vocea Părintelui Chiriac“.

Cu o astfel de voce nu i-a fost greu să-și găsească un post de cântăreț de strană, la biserica Sfântul Elefterie vechi, care se afla atunci pe un ostrov al Dâmboviței. Preot era acolo vrednicul de pomenire Părintele Nestor Lazăr care l-a apreciat atât de mult, încât după o vreme i-a dat și binecuvântarea de a se căsători cu fiica sa Elena, la 11 noiembrie 1873, cea care îi va fi sprijin în toată viața și activitatea.

Pe 29 ianuarie 1874 este hirotonit diacon, iar după câteva luni, se transferă la biserica Sfântul Silvestru. Aici slujeau preoții Theodor Arțăreanu, Radu Radulian și Mihail Referendaru, cel din urmă fiind destul de bătrân și bolnav. Tânărul diacon Chiriac a fost imediat agreat de enoriașii bisericii Sfântul Silvestru. La scurt timp, pe 17 aprilie 1884, Părintele Mihail a decedat, iar o lună mai târziu, pe 17 mai, tânărul diacon Chiriac a fost hirotonit preot de către arhiepiscopul Inochentie, după mai bine de 10 ani de slujire ca diacon.

Părintele Chiriac s-a integrat în comunitatea bisericii Sfântul Silvestru, conlucrând de minune cu ceilalți preoți și membri. Așa s-a întâmplat și când a început organizarea învățământului primar din București. Biserica având în jurul ei aproximativ 4000 mp de teren, preoții au gândit înființarea unei școli. În anul 1860 au reușit să obțină acordul autorităților, înființând una din puținele școli de la vremea aceea din capitală, cunoscută pe atunci sub denumirea de „școala popilor”. Vreme de 31 de ani Părintele Chiriac a predat la această școală. Mai târziu, în anul 1885 s-a construit o școală mai mare, iar Chiriac Bidoianu va rămâne pe postul de învățător până la anul de pensionare, 1912. Atât în școală cât și în activitatea parohiei știa să se apropie cu răbdare și compasiune de sufletele copiilor și ale enoriașilor. Avea grijă, alături de ceilalți preoți ca slujbele să fie înălțătoare și să creeze o atmosferă înduhoșnică. Își pregătea cu mare grijă predicile, inspirat din textele patristice, mai ales ale Sfântului Ioan Gură de Aur, dintr-o bibliotecă ce număra aprox. 700 de volume, ce se mai regăsesc și astăzi în biblioteca parohiei.

Pentru a încuraja activitatea culturală la nivelul parohiei, alături de ceilalți preoți și învățători ai școlii Silvestru, în anul 1919 a înființat „Căminul cultural și de ajutor Sfântul Silvestru”, fiindu-i președinte de la înființare și până la sfârșitul vieții sale vremelnice.

Schimbarea la față a bisericii

Părintele Chiriac, pe la sfârșitul secolului al 19-lea, alături de ceilalți vrednici preoți ai parohiei: Teodor Arțăreanu și Radu Radulian, au consemnat în condica de inspecții că biserica: „în interior arată excepțional, dar în afară este foarte crăpată și trebuie luate măsuri urgente”.

Față de vremurile în care primii ctitori Pârvan și Stanca au ridicat prima biserică, în anul 1743, întregul cartier Silvestru, cel ce era la început o modestă mahala, a căpătat multe modificări la înfățișare. Odată cu creșterea populației, încet, încet, s-a schimbat și starea materială, iar vechea biserică a lui Pârvan și Stanca nu mai corespundea, devenind neîncăpătoare. Totodată, la o inspecție din data de 23 august 1895, economul I. Iordăchescu, protoiereul Plasei de sus a Bucureștilor, consemna: „făcând inspecție la biserica Silvestru, am găsit biserica în stare de curățenie interioară, însă regret că nu s-a luat nicio măsură de a se îmbunătăți biserica pe dinafară”. Iar la inspecția din anul următor, făcută de protoiereul C. Ionescu, se notează că: „biserica are neapărat nevoie de o reparațiune radicală sau a se construi din nou”. Astfel, epitropia și preoții, încep să facă eforturi pentru a putea reface vechea biserică. În anul 1901, Părintele Theodor Arțăreanu demisionează din funcția de paroh, pentru a se ocupa numai de școala Silvestru

și rămânând în continuare preot la biserică. Așa că, pentru problemele legate de noua construcție a bisericii, singurul rămas să se ocupe era Părintele Chiriac.

Existând o înțeleaptă administrare a epitropie prin Ion Pricopie Dumitrescu, averea bisericii crescuse considerabil și mai întâi s-a reconstruit vechea clopotniță ce data din anul 1789, în care s-a instalat un ceas mecanic ce se poate observa și în prezent, iar în anul 1904 au început lucrările de refacere a bisericii. Planurile au fost realizate de arhitectul francez Donaut după schițele arhitectului Maimarol și sub atenta supraveghere a arhitectului Pavel Petricu, enoriaș credincios al sfântului lăcaș. Preotul Chiriac Bidoianu și epitropul Ion Pricopie Dumitrescu au acceptat propunerea arhitecților de a se păstra structura veche a bisericii, dar să se mărească dimensiunile prin crearea unui pronaos, deasupra căruia să se înalțe semețe două turlle după modelul celor de la Mănăstirea Curtea de Argeș.

După ce construcția a fost gata, dintre numeroasele oferte de pictură, a fost preferat marele pictor Costin Petrescu, cel care a pictat și fresca de la Ateneul Român și Catedrala Reîntregirii Neamului de la Alba Iulia.

Întreaga construcție a durat trei ani, 2 luni și 3 zile, după cum consemnează Părintele Nicolae Bordașiu în scurta bibliografie despre Părintele Chiriac. Pe 30 septembrie 1907, a avut loc slujba de sfințire a bisericii, săvârșită de arhierul vicar al Mitropoliei Callist Ialomiteanul și de un impresionant sobor de preoți și diaconi. A fost o zi de mare bucurie și sărbătoare pentru întregul cartier Silvestru, văzând noile dimensiuni ale bisericii. Mare ca o catedrală și de o frumusețe impunătoare în rândul bisericilor din Capitală. Anul acesta (2015), se vor împlini 110 de la acest eveniment important al parohiei Sfântul Silvestru.

La Chirnogi

Cu mai bine de 4 ani în urmă, pe data de 21 martie 2015, am mers împreună cu Părintele Nicolae Bordașiu în vechea localitate din Lunca Dunării. Părintele și-a dorit foarte mult să umble pe urmele neobositului părinte Chiriac, aducând recunoștință pentru efortul neobosit de creștere duhovnicească, culturală și materialnică a vechii parohii Sfântul Silvestru. Dorea să le reamintească localnicilor, ce binecredincios destoinic, cu înalte preocupări a fost consăteanul lor Chiriac Bidoianu. Să le reînvie în inimi bucuria de a fi consăteni cu acest model duhovnicesc născut în vatra satului lor.

Am luat neîntârziat legătura cu vechea noastră cunoștință din Chirnogi, epitropul bisericii Sfântul Nicolae, dl. Relu Cotoban, care a răspuns fără ezitare dorinței Părintelui Nicolae de a vizita localitatea unde s-a născut și a copilărit ctitorul. Astfel, într-o însorită după-amiază de primăvară am plecat pe drumul

ce coboară pe hartă spre sud-est, către Oltenița. De acolo încă 5-6 kilometri până la Chirnogii Luncăi Dunării.

Părintele Bordașiu a fost extraordinar de impresionat de primirea caldă ce i s-a făcut, după tradiție, cu pâine și sare. În incinta bisericii mari a comunei, sub ochii multor credincioși, Părintele Nicolae a ținut o frumoasă predică în care i se citea lesne pe față bucuria. Cu chipul asemenea unui copil ce regăsește ceva de mult pierdut, a vorbit credincioșilor despre cine a fost Părintele Chiriac Bidoianu și cât de importantă a fost lucrarea sa pentru parohia Sfântul Silvestru și chiar pentru orașul București. Consătenii s-au simțit deopotrivă surprinși, neștiind prea multe până atunci despre Părintele Chiriac, dar și mândri să afle atâtea fapte excepționale ale unui consătean de al lor. Am înțeles prin urmare de la Părintele Nicolae, ce înseamnă să iubești cu adevărat o biserică. Cum fiecare element al ei, fie istoric, fie de cult, fizic sau spiritual, îți vorbește, dialoghează cu tine, îți povestește, de vreme ce vrei să afli... scrutând cu afectivitate. Am simțit atunci inima Părintelui cum bate plină de înflăcărare pentru biserică în care a slujit atâția ani! Spre asemenea slujitori neobosiți - „Și voi fiți asemenea oamenilor care așteaptă pe stăpânul lor când se va întoarce de la nunută, ca, venind și bătând, îndată să-i deschidă. Fericite sunt slugile acelea pe care, venind stăpânul, le va afla veghind. Adevărat zic vouă că se va încinge și le va pune la masă și apropiindu-se, le va sluji“, Dumnezeu are mereu răsplată Sa, înmiită. Cu aportul slujitorilor săi direcți, biserica Domnului cu turnuri răsucite din vechea mahala de București, stă și azi învăluită în Lumina Adevărului și cu ușa-i veșnic deschisă pentru cel ce... o iscodește cu deplină plecare a capului.

6. Reîntâlnire la Athos după jumătate de veac – Părintele Nicolae Bordașiu și Gheronda Petroniu Tănase

Laurențiu Avram și Tudor Radu (Lumea Credinței)

fântul Munte. Dimineața Schimbării la Față la Schitul Podromu. După o priveghere athonită de toată noaptea, ies din biserică aproape în același pas doi bătrâni frumoși: Părintele Petroniu și Părintele Nicolae.

Părintele Petroniu este binecunoscut nu numai românilor ca stareț al Podromului ci, la cei 96 de ani ai săi, este un veritabil *Gheronda* iubit și respectat în tot Sfântul Munte. Cu exact 10 ani mai tânăr, Părintele Nicolae – aflat altminteri la o vârstă nu mai puțin venerabilă – pare un frate mai mic pe lângă Gheronda.

Este unul dintre cei mai iubiți părinți duhovnicești din București, paroh până mai ieri la Biserica „Sfântul Silvestru“.

Gheronda Petroniu și Părintele Nicolae au fost prieteni și colegi la Facultatea de Teologie din București în anii '40 și deopotrivă membri activi ai Rugului Aprins. Prigoana comunistă i-a despărțit pentru multă vreme, apoi se reîntâlnesc prin anii '70 la Sihăstria. Plecarea Părintelui Petroniu la Sfântul Munte îi desparte din nou pentru mai bine de trei decenii.

Două destine excepționale închinată în egală măsură Domnului. Părintele Petroniu – autentic model al monahului, în nevoița fără răgaz a muceniciei celei albe, impunând sieși și apoi obștei Prodomului o rânduială de o asprime aparte chiar pentru măsura Sfântului Munte. Părintele Nicolae – veritabil model al preotului din lume, printr-o existență jertfelnică, mărturisitoare și modelatoare de-a lungul întregii sale vieți. După încercările dramatice prin care a trecut familia sa după pierderea Transilvaniei a devenit unul dintre membrii activi ai Rugului Aprins pe vremea studiilor universitare de Farmacie și Teologie de la București, pentru ca apoi, n perioada atât de tulbură a instaurării comunismului, să organizeze și să conducă Asociația Tineretului Ortodox Studentesc. Cu prețul a 17 ani de prigoană: 7 ani ca fugăr și 10 ani în închisorile comuniste, 17 ani de jertfă făcută și mărturisire a lui Hristos. Apoi continuând, după o altă perioadă grea, la limita subzistenței, cu vrednica activitate didactică la Seminarul teologic din București, pentru a culmina cu slujirea excepțională de aproape 30 de ani la Biserica „Sfântul Silvestru“, unde Părintele Nicolae, cu aceeași lumină, drgaoste și blândețe, zi după zi, an după an, a întâmpinat și a întărit întru credință generații la rând de copii, tineri sau vârstnici.

După atâta amar de vreme, memoria e încă vie și amintirile se deapănă cu bucurie. Cei din jur pot auzi din vreme în vreme răzbătând nume ca Andrei Scrima sau Benedict Ghiuș, semn că Părinții s-au întors în vremea de aur a Rugului Aprins.

Nu înainte însă de a spune un cuvânt de folos mai tinerilor însoțitori ai Părintelui Nicolae: „*Dumnezeu pe toți ne-a făcut pentru Rai...Numai să nu facem compromisuri morale*“.

7. Nicolae Bordașiu – pagină de enciclopedie

Cristina Pușcaș, Jurnalist, Muzeograf Muzeul Cetății Oradea

BORDAȘIU NICOLAE-IOAN

icolae-Ioan Bordașiu s-a născut pe data de 22 mai 1924, în localitatea Săbolciu, județul Bihor, în familia preotului și învățătorului Gheorghe Bordașiu și a Mariei Mangra, nepoată de văr a Mitropolitului Vasile Mangra din Sibiu.

În timpul Primului Război Mondial, tatăl său, Gheorghe Bordașiu (n. 1 februarie 1899, în Husasăul de Criș, județul Bihor), a fost recrutat în Armata Austro-Ungară și trimis ca ofițer pe frontul din Italia (Piave). Spre finalul războiului, revine pe meleagurile natale, și se alătură luptei naționale a românilor din Ardeal pentru unitate. Alături de alți intelectuali din sat, preotul Nicolae Malița (tatăl Mariei Bordașiu, viitoarea sa soție), învățătorul și preotul Gavril Iovan (tatăl lui Ioan Iovan de la Recea), studentul la facultatea de Drept Pavel Malița (tatăl academicianului Mircea Malița), Gheorghe Bordașiu a participat la Marea Adunare de la Alba Iulia, acolo unde a și rostit „cel dintâi Amin” din strana bisericii reîntregirii neamului. Gheorghe Bordașiu a avut doi copii, pe Nicolae Bordașiu și pe Lucia Bordașiu, căsătorită cu avocatul Ioan Vlad, și el fost deținut politic.

Nicolae Bordașiu a urmat primii ani de școală în satul natal, apoi alți cinci ani a frecventat cursurile Liceului „Emanuil Gojdu”, din Oradea. Cedarea Ardealului în 1940 a însemnat pentru familia Bordașiu refugiul la Beiuș, acolo unde, în 1943, Gheorghe Bordașiu și-a susținut examenul de maturitate. Aici, l-a întâlnit pe Episcopul Ortodox al Oradiei, Nicolae Popoviciu, episcop martir.

Fiind război, pentru a evita recrutarea în armată și a fi transformat în „carne de tun”, Nicolae Bordașiu s-a înscris la o facultatea militarizată, Facultatea de Farmacie, în paralel urmând și cursurile Facultății de Teologie, tot din București. În acest timp, a frecventat Mănăstirea Sfântul Antim, acolo unde s-a născut mișcarea spirituală „Rugul Aprins”. În această perioadă scurtă de după război și până în 1948, îi va cunoaște pe Gala Galaction, profesor la Vechiul Testament, pe Dumitru Stăniloae, Nichifor Crainic, Benedict Ghiuș, dar și pe colegii Nicolae Corneanu, Antonie Plămădeală, Sofian Boghiu, Roman Braga, Nil Dorobanțu etc.

Pentru a se opune tendințelor de îndoctrinare a tineretului de către comuniști, care îi atrăgea prin diverse forme ca să se înscrie în Uniunea Tineretului Comunist, tinerii teologi se organizează și ei, punând bazele Asociației Tineretului Ortodox Studențesc - ATOS. Nicolae Bordașiu a fost numit chiar președintele acestei organizații. Și în acest fel va intra în atenția organelor de Securitate. „Fiind

președintele Asociației Studenților în Teologie, împreună cu alții: Braga Roman, Plămădeală Leonida, Stelian Manolache etc., am redactat niște fluturași-manifeste împotriva manifestației de 1 mai, care era în sâmbăta Paștelui“, mărturisește Părintele Bordașiu.

Fiind avertizat că urmează să fie arestat, se refugiază, în 1948, la Timișoara și se ascunde, începând astfel o lungă pribegie, de șapte ani. Între timp, în lipsă, a fost condamnat la 20 de ani muncă silnică. La Timișoara, Nicolae Bordașiu se pregătea să fugă peste hotare, însă este sfătuit de un „înger“ să nu părăsească țara, că va face închisoare, dar va supraviețui. Ia hotărârea să plece în satul natal al tatălui său, Husasăul de Criș, unde a stat ascuns până în 18 iulie 1955, când a fost arestat. Din toamna anului 1948, a fost găzduit de sora tatălui său, Maria Chiș, după care se mută la un alt unchi, tot frate cu tatăl său, Florian Bordaș, din casa căruia a și fost arestat. Tot satul știa că Părintele se ascunde la ei, însă era o coaliție nevăzută pentru a-l proteja, nedenumțându-l. În toți acești ani, a stat închis între cei patru pereți ai ascunzîșului, văzând lumina zilei doar prin ochiul ferestrei. „Și eram așa dornic de soare, că într-o zi cu soare mi-am scos pe fereastră mâinile. Și un vecin m-a văzut, dar nu m-a denunțat“, povestește fostul fugar.

Obosit de atâta așteptare și inactivitate, încearcă să găsească soluții să iasă din ascunzătoare. Astfel, Teodor Naghiu (Nadiu), medic la Penitenciarul Timișoara, prieten cu Părintele Bordașiu, a încercat să-i obțină fugarului o „formă“ de libertate. Naghiu fiind un bun șahist, juca șah cu numeroși securiști. Astfel, medicul îi propune unui securist să îi procure Părintelui Bordașiu acte false pentru a lucra pe unul din șantierelor țării. Din păcate, securistul va raporta imediat solicitarea, iar pe 18 iulie 1955 trupele de Securitate vor năvăli în casa din Husasău de Criș unde se adăpostea Părintele și îl vor aresta pe fugar. „În miezul verii, în dimineața când primii secerători ieșeau în lan cu coasa, în 18 iulie 1955, au venit și oamenii securității din Timișoara să mă culegă ca rod al vigilenței lor. Nu a fost la mijloc nicio trădare. Nu a fost nicio greșală. A fost o lucrare a Proniei divine, care mă salva din deznădejde, când eu ajungeam la un obstacol greu. Iar în acea dimineață de seceriș, când au năvălit în casă lucrătorii Răului și mi-au cerut să le predau armamentul pe care îl aveam, le-am arătat Biblia, singura armă pe care o aveam asupra mea“, mărturisește Părintele Nicolae Bordașiu, momentul arestării.

I s-au pus cătușele la mâini și l-au introdus într-un autoturism, unde l-au legat cu alte cătușe de scaunul de la mașină. A fost dus, pentru câteva ore la Securitatea Oradea, după care transportat la Securitatea din Timișoara. „Întâi s-au oprit la Securitatea din Oradea, unde veneau toți să mă privească și vorbeau între ei despre faptul că am locuit pe teritoriul lor și am auzit spunând că va fi vai de cei ce m-au găzduit. După ce au terminat de raportat arestarea, am plecat

spre Timișoara“, rememorează fostul deținut politic. La Timișoara a fost anchetat, prin metodele tipice, de către maior Schnellbach Martin, lt. Autilă, lt. Bențe și alții.

La Penitenciarul din Timișoara a reușit, pentru câteva clipe, să-l zărească pe Arsenie Boca, reținut și el pentru că nu l-ar fi denunțat pe Nicolae Bordașiu. În orașul de pe Bega, va îndura ce-a mai cumplită umilință. „Cea mai mare înjosire am cunoscut-o aici, la Penitenciarul din Timișoara, când mi s-au bătut în nituri lanțuri la picioare, fiind întins cu fața la pământ“, își amintește Părintele Nicolae Bordașiu.

A fost condamnat la 10 ani temniță grea, din care va executa nouă ani, trecând prin închisorile de la Timișoara, Jilava, Oradea, Constanța și Aiud. Nicolae Bordașiu a fost transferat pe 4 decembrie 1955 la Penitenciarul Oradea și a stat aici până pe 5 februarie 1956. În aceeași perioadă (17 decembrie 1955 – 7 aprilie 1956), tot în „iadul roșu de pe Criș“ se afla încarcerat și Arsenie Boca.

Părintelui Nicolae Bordașiu, i-a rămas în minte, primul Crăciun petrecut în închisoare, cel din 1955, când se afla la Oradea. „În acea zi de Crăciun însă, cel mai mic dintre noi a avut ideea să adunăm toate crucile noastre de os și capetele de Crist, să le punem împreună pe marginea de prici [...] și astfel să facem ca și cum ar fi o iesle din staulul din Bethleem“, rememorează Nicolae Bordașiu.

În ce privește regimul alimentar, acesta era unul de exterminare la Oradea. „Mâncarea era săracă, de trei ori pe zi: dimineața terci sau cafea de orz, la masă un fel de ciorbă de cca. 700 gr., iar seara un fel de mâncare scăzută, cam 400g. Pâine sau turtoi. Nu era niciodată suficient“, ne-a mărturisit Părintele. Nu a fost scos niciodată la plimbare, nu a beneficiat de pachete sau vorbitor cu familia.

Abia în 1962, când era încarcerat la Aiud, a fost scos la muncă, însă a fost o muncă prea grea pentru un deținut supus unui regim de înfometare. „Am fost pus la încărcat vagoane cu produse metalurgice (sobe, tuburi de mină), din care cauză am făcut hernie de disc“, povestește Părintele.

A fost pus în libertate prin efectul decretelor de grațiere în ziua de 26 iunie 1964. Revenit în București, a fost angajat, pentru început ca muncitor, la Institutul Ion Cantacuzino, fiind nevoit să curețe la cuștile cobailor. „Aveam de dus cu spatele saci de morcovi, ovăz și alte alimente pentru șoareci și cobai“, povestește Părintele. Ulterior a ocupat funcția de tehnician la Institut, făcând parte dintr-un colectiv care a preparat pentru întâia oară în România globulina gama din sânge placentar și retro-placentar.

În februarie 1969, cu sprijinul Patriarhului Justin și a Mitropolitului Corneanu a fost numit profesor la Seminarul Teologic Ortodox din București, respectiv pe 30 noiembrie 1969 a fost și hirotonit preot. Își va susține doctoratul în Teologie sub îndrumarea Părintelui Dumitru Stăniloae, iar din anul 1973

pleacă la studii la Paris, acolo unde îi va întâlni pe Eugen Ionescu și Emil Cioran. Revenit în țară și-a reluat activitatea la catedră, tot la Seminar, până în 1981, când timp de 9 luni a slujit la Sfântul Vasile Polonă, iar din octombrie 1981 va sluji la Biserica Sfântul Silvestru, acolo unde paroh era Părintele Constantin Galeriu. Din 2013, după moartea Părintelui Galeriu, Nicolae Bordașiu va prelua această funcție.

A fost căsătorit cu Gabriela Rodica Bordașiu, asistent medical, fiică de preot. Cumnatul său, Ioan Vlad, soțul surorii sale, Lucia, a fost și el, în mai multe rânduri închis (16 august 1952 – 13 mai 1954; 26 octombrie 1955 – 29 iunie 1956; 3 august 1959 – 29 iulie 1964).

Părintele profesor Nicoale-Ioan Bordașiu a trecut la cele veșnice la 9 noiembrie 2018.

Bibliografie:

STELIAN GOMBOȘ, CĂTĂLIN NICULESCU (coord.), *Mărturii pentru iubire. Părintele Nicolae – Ioan Bordașiu la împlinirea vârstei de 92 de ani*, Editura Ama Aediting, București, 2015;

CRISTINA LIANA PUȘCAȘ, „O mărturisire a recunoștinței Părintelui Bordașiu – Nouă decenii de credință“, în *Crișana*, accesibil on-line la adresa <https://www.crisana.ro/stiri/eveniment-1/o-marturisire-a-recunostintei-Parintelui-bordasiu-noua-decenii-de-credinta—12974.html>, accesat la data de 5.07.2017;

STELIAN GOMBOȘ, CĂTĂLIN NICULESCU (coord.), *În onoare Părintele Nicolae-Ioan Bordașiu. Omagiu la împlinirea vârstei de 90 de ani*, Editura Ama Aediting, București, 2014;

CEZARINA CONDURACHE (coord.), *Crăciun însângerat, Sărbătoarea Nașterii Domnului în temnițele comuniste și după eliberare, în amintirile mărturisitorilor*, Editura Evdokimos, București, 2016;

Arhiva personală CRISTINA LIANA PUȘCAȘ, Chestionar Nicolae Bordașiu, completat la data de 18 iulie 2013;

CRISTINA LIANA PUȘCAȘ, *Iadul roșu în orașul de pe Criș, Penitenciarul Oradea în perioada comunistă (1944-1977)*, Editura Muzeului Țării Crișurilor, Oradea, 2014;

Idem, *Rezistență anticomunistă în întrebări și răspunsuri*, Editura Eikon, București, 2017;

CARMEN CIORNA, *Chipul rugului aprins*, Editura Eikon, București, 2015;
Arhiva IICCMER, fișe matricole penale Bordașiu Nicolae;
www.memoriarezistentei.ro.; www.urmsiimariuniri.ro.

8. Nicolae Bordașiu – Chestionar

Cristina Pușcaș, Jurnalist, Muzeograf Muzeul Cetății Oradea

DATA COMPLETĂRII: 18 iulie 2013, la 58 de ani după arestarea din 18 iulie 1855

NUME: Bordașiu

PRENUME: Nicolae - Ioan

DATA NAȘTERII: 22 mai 1924

LOCUL NAȘTERII: Săbolciu, jud. Bihor

STUDII: Universitare (superioare)³⁷

ORIGINEA SOCIALĂ: Mijlocie

RELIGIE: Creștin ortodox

DATA ARESTĂRII: 18 iulie 1955

MOTIVUL CONDAMNĂRII: Uneltire contra ordinii sociale

NUMĂR ANI CONDAMNARE: În lipsă, 20 de ani muncă silnică pe viață, în instanță 10 ani temniță grea la 20 martie 1957

DATA ELIBERĂRII: 26 iunie 1964

LOCURILE DE DETENȚIE: Timișoara, Jilava, Oradea, Constanța, Aiud

DOMICILIU: București

1. Ce vă amintiți despre primii ani de comunism?

Fiind student, am văzut cum au căutat să cucerească studențimea prin atragerea în U.T.C.³⁸ și, sub forma mai deghizată, A.R.L.U.S.³⁹.

³⁷ Înainte de arestare a urmat, în paralel, cursurile Facultății de Farmacie și ale Facultății de Teologie, ambele din București. Stelian Gomboș, Cătălin Niculescu (coordonatori), *Mărturii pentru iubire. Părintele Nicolae-Ioan Bordașiu la împlinirea vârstei de 92 de ani*, Editura Ama Aediting, București, 2015, p. 15.

³⁸ U.T.C. este acronimul de la Uniunea Tineretului Comunist, organizația de tineret a Partidului Comunist Român. https://ro.wikipedia.org/wiki/Uniunea_Tineretului_Comunist, accesat la 4.07.2017.

³⁹ A.R.L.U.S. este acronimul pentru Asociația Română pentru strângerea Legăturilor cu Uniunea Sovietică, o asociație al cărei scop declarat era cunoașterea reciprocă și promovarea legăturilor de prietenie dintre România și URSS. <https://ro.wikipedia.org/wiki/ARLUS>, accesat la 4.07.2017.

2. Cum ați intrat în vizorul Securității?

Fiind președintele Asociației Studenților în Teologie, împreună cu alții: Braga Roman⁴⁰, Plămădeală Leonida⁴¹, Stelian Manolache⁴² etc., am redactat niște fluturași-manifeste⁴³ împotriva manifestației de 1 mai, care era în sâmbăta Paștelui.

⁴⁰ Roman Braga s-a născut în 1922, la Cernăuți, și este absolvent al Facultății de Teologie din București, călugăr la Mitropolia din Iași. Prima arestare survine în anul 1948, primind o condamnare de 5 ani. Va fi eliberat în anul 1953, după ce trece prin reeducarea de la Pitești, iar apoi transferat la Poarta Albă și Valea Neagră. În 1958 este rearestat fiind inclus în grupul Rugului Aprins, „lotul Teodorescu Alex. și alții”, din care mai făceau parte: Alexandru Teodorescu (Părintele Daniil Tudor, starețul Mănăstirii Rarău), Benetict Ghiuș, arhimandrit la Patriarhie, Adrian Făgețeanul, călugăr la Schitul Crasna, Sofian Boghiu, starețul Mănăstirii Plumbuita, Felix Dubneac, călugăr la Mănăstirea Plumbuita, Arsenie Papacioc, călugăr la Mănăstirea Slatina, Dumitru Stăniloiaie, profesor la Institutul Teologic din București, Alexandru Mironescu, doctor în științe și filosofie, Vasile Voiculescu, medic și scriitor, Gheorghe Dabija, medic și cercetător și studenții: Șerban Mironescu, George Văsiu, Nicolae Rădulescu, Emanoil Mihăilescu și Dan Grigore Pistol. Roman Braga a primit o condamnare de 18 ani, trecând prin închisorile de la Iași, Jilava, Salcia, Periprava, Giurgeni, Ostrov. Carmen Ciornea, *Chipul Rugului Aprins*, Editura Eikon, București, 2015, pp. 39-40, p. 145, pp. 260-261; Fișă Matricolă Penală Braga Roman accesibilă pe site-ul Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER) <http://5.2.132.65/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/B/B%2007.%20Brader%20-%20Bucva/Braga%20Roman%20C/>, accesat la data de 5.07.2017.

⁴¹ Plămădeală Leonida este licențiat în Teologie. Este condamnat în contumacie, în anul 1949, la șapte ani de închisoare pentru activitate anticomunistă; reușind să se sustragă arestării, se refugiază la schitul Crasna din județul Gorj, la Mănăstirea Slatina, județul Suceava, la Mănăstirile Râșca și Dragomirna. În august 1954 este reperat de organele de Securitate și închis la Jilava, Galați și Văcărești, fiind grațiat în 1956. Dat afară din mănăstire, va presta o activitate de muncitor necalificat, apoi economist-șef la fabrica de mase plastice din București (1962-1968), secretar-șef al Institutului Teologic din București (1968). Va urma studiile doctorale la Oxford (1968-1970), ajunge rector al Institutului Teologic din București (1971-1973), episcop de Buzău (1980-1982), iar din 1982, mitropolit al Ardealului, luându-și numele de Antonie. „Exemplul Faptei, Antonie Plămădeală”, în *Cuvinte pentru urmași*. „«Modele» și «Exemple» pentru Omul Român”, Artur Silvestri (coord.), Editura Carpathia Press, București, 2005, pp. 11-21, accesibil on-line la adresa <https://bibliotecaonline.files.wordpress.com/2007/09/cuvinte-pentru-urmasi-pt.pdf>, accesat la data de 5.07.2017; Fișă Matricolă Penală Plămădeală Leonida accesibilă pe site-ul IICCMER <http://5.2.132.65/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/P/P%2008.%20Pip%20-%20Poos/Plamadeala%20Leonida/>, accesat la data de 5.07.2017.

⁴² Stelian Manolache este absolvent al Facultății de Teologie din București, fiind coleg cu Leonida Plămădeală. Îl vor frecventa des pe Arsenie Boca. Va primi numele de călugărie Dometie. Se va stabili la Mănăstirea Râmeți, județul Alba. Adrian Nicolae Petcu, „Teologul Stelian Manolache la începuturile viețuirii monahale”, în *Ziarul Lumina*, accesibil on-line la adresa <http://ziarullumina.ro/teologul-stelian-manolache-la-inceputurile-vietuirii-monahale-72447.html>, accesat la data de 5.07.2017.

⁴³ Manifestul se intitula „Frați creștini”. Prin acesta românii erau îndemnați să respecte ziua de sâmbătă din Săptămâna Patimilor care cădea de 1 mai. „A murit Părintele Roman Braga, ultimul supraviețuitor al Rugului Aprins”, accesibil on-line la adresa <http://www.activenews.ro/prima-pagina/A-murit-Părintele-Roman-Braga-ultimul-supravietuitor-al-Rugului-Aprins-109435>, accesat la data de 5.07.2017.

3. Ați simțit că sunteți urmărit?

Nu.

4. V-a turnat cineva?

Nu⁴⁴.

5. De unde v-au arestat?

Din satul Husasău de Criș [județul Bihor], unde am stat ascuns aproape șapte ani⁴⁵.

6. Cum s-a realizat transportul?

Au venit de la Timișoara două Jeep-uri cu securiști. Era luni dimineața. Mi-au pus cătușele la mâini și m-au introdus în mașină, unde m-au legat cu alte cătușe și de scaunul de la mașină.

7. Unde v-au dus?

Întâi s-au oprit la Securitatea din Oradea, unde veneau toți să mă privească și vorbeau între ei despre faptul că am locuit pe teritoriul lor și am auzit spunând că va fi vai de cei ce m-au găzduit. După ce au terminat de raportat arestarea, am plecat spre Timișoara.

8. Ați fost amprentat, fotografiat, vi s-a făcut control medical, vi s-au confiscat obiectele personale, vi s-au dat alte haine?

La Securitatea din Timișoara am fost amprentat, fotografiat, au luat cureaua, șireturi și tot ce aveam, doar hainele nu mi s-au luat.

9. Cât timp ați stat izolat în celulă până la prima anchetă?

N-am stat izolat singur, ci eram în celulă cu un alt deținut ce era condamnat și făcuse închisoare la Pitești și Aiud. Ancheta a început a doua zi.

10. Cum arăta celula?

Celula era la subsol, mică cu două paturi zidite din ciment. Pe ele erau câte o pătură și o pernă. Avea o fereastră foarte mică. Pentru W.C. era o oală emailată de cca 8-10 litri. Apă de băut cereai de la paznic.

⁴⁴ Teodor Naghiu, medic oftalmolog la Penitenciarul Timișoara, prieten cu Părintele, a încercat să-i obțină fugarului o „formă” de libertate. Naghiu fiind un bun șahist, juca șah cu numeroși securiști. Astfel, medicul îi propune unui securist să îi procure Părintelui Bordașiu acte false pentru a lucra pe unul din șantierele țării. Din păcate, securistul va raporta imediat solicitarea, iar pe 18 iulie 1955, trupele de Securitate vor năvăli în casa din Husasău de Criș unde se adăpostea Părintele și îl vor aresta pe fugar. Cristina Liana Pușcaș, „O mărturisire a recunoștinței Părintelui Bordașiu - Nouă decenii de credință”, în *Crișana*, accesibil on-line la adresa <https://www.crisana.ro/stiri/eveniment-1/o-marturisire-a-recunostintei-Parintelui-bordasiu-noua-decenii-de-credinta-12974.html>, accesat la data de 5.07.2017.

⁴⁵ Stelian Gomboș, Cătălin Niculescu (coordonatori), În *honorem Părintele Nicolae-Ioan Bordașiu. Omagiu la împlinirea vârstei de 90 de ani*, București, Editura Ama Aediting, 2014, p. 73.

11. În timpul anchetei ați avut în celulă un „tovarăș de suferință” care încerca să vă tragă de limbă?

Am avut un adevărat „tovarăș de suferință”. Când am fost arestat, eu eram informat de rolul lor, pentru că aveam pe cumnatul⁴⁶ care a fost de trei ori arestat și știa ce sunt turnătorii. Îi spuneam cam ce voiam să se știe. Celui cu care am fost la Timișoara îi păstrez o plăcută amintire, iar pe cei doi de la Constanța i-am cam convertit; unul era frontierist și l-am făcut să [-și] cunoască rolul ingrat.

12. Cum s-a realizat ancheta?

Ancheta a mers după tot tipicul: întâi cu lămuriri despre regim, apoi cu promisiuni. Trei zile n-am scos o vorbă, apoi s-au dezlănțuit cu metode mai dure. Mi-au spus că nu-i interesează atât trecutul, pentru care eram condamnat (fapt pe care nu-l știam), cât modul cum am organizat „rezistența”, cu ce arme, oameni etc. Când am spus că n-am avut decât o singură armă, Biblia, au zis că-mi bat joc de ei.

13. Cine v-a anchetat?

Nu le știu numele și gradul. Dar se pare că au fost maior Scheulbach⁴⁷, lt. Autilă, lct. Bențe și alții.

14. Câte zile v-au anchetat?

Câteva luni, din 18 iulie până în noiembrie 1955.

15. Ce vă cereau să recunoașteți?

Că am fost organizați în lupta anticomunistă.

16. Cât ați rezistat până să semnați ce v-au cerut?

La început, trei zile n-am vorbit nimic, apoi, când redacta anchetatorului foile de declarații, refuzam să semnez faptele agravante pe care le scria el.

⁴⁶ Ioan Vlad, avocat, născut la 6 decembrie 1913, în Tășad, județul Bihor. Perioada de detenție: 16 august 1952 – 13 mai 1954; 26 octombrie 1955 – 29 iunie 1956; 3 august 1959 – 29 iulie 1964. Centre de detenție: Onești, Cap Midia, Timișoara, Oradea (6 octombrie 1960 – 19 aprilie 1961), Jilava, Botoșani, Periprava. Ioan Vlad a fost membru activ al Comitetului Județean al P.N.Ț – Maniu. Ioan Vlad și-a început cariera de avocat în Oradea și a luptat pe front pe toată perioada războiului, având gradul de locotenent de artilerie. A fost decorat cu „Steaua României”. Odată cu declanșarea campaniei împotriva partidelor istorice, țărănistul Ioan Vlad a fost exclus din Barou, iar mai apoi a fost concediat și din postul de jurist de la Uzina de Apă din Oradea. Această activitate politică i-a adus prima arestare, de 57 de luni. A doua arestare a survenit în 1955, pentru fapta de „favorizare la uneltire”, fiind acuzat că „a știut de un fugar și nu l-a denunțat”. Acest fugar este de fapt cumnatul său, Nicolae Bordașiu. În 1959, va fi rearestat pentru manifestările de simpatie și susținere a Revoluției maghiare din 1956, fiind condamnat la 20 de ani muncă silnică. Arhiva personală Cristina Liana Pușcaș.

⁴⁷ Schnellbach Martin s-a născut pe 6 noiembrie 1912, în comuna Lipova, județul Arad. Din 1949 și până în 1964 va lucra doar la Direcția Regională a Securității Banat, ocupând funcții de șef serviciu la diferite birouri, http://www.cnsas.ro/documente/cadrela_securitatii/SCHNELBACH%20MARTIN.pdf, accesat la data de 5.07.2017.

17. Cum v-ați simțit după ce ați recunoscut ce v-au cerut?

Știindu-mă în mâinile lor, uneori am fabulat o seamă de fapte și mă temeam toată vremea să nu le descopere și să mă ia înapoi la anchetă.

ÎNCHISOAREA ORADEA

18. Cât timp ați stat în închisoarea de la Oradea?

Câteva luni, în '56-'57.

19. Puteți să descrieți structura închisorii?

Știu că am stat într-un celular nou, la etajul I, unde erau celule pentru deținuți politici. O lună am stat la infirmerie care avea geamul spre strada principală, de unde, prin niște găuri în jaluzele, am văzut orașul.

20. Ce nume de gardieni și ofițeri vă amintiți de la penitenciarul Oradea?

Îmi amintesc de unii cumsecade, Gal, Borza, Fetcu. Unul, Madan, era originar, din satul unde am stat ascuns, la vecini, cu o mătușă [de-] a mea, dar niciodată n-a spus o vorbă că aș fi în închisoarea din Oradea.

21. Cum se purtau gardienii?

Eu nu am a mă plânge, personal, deoarece toți cam știau de mine și din această cauză n-a vrut nici unul să mă însoțească la Tribunal, pe jos, prin lume, ca nu cumva să fie acuzați de ceva. Doar unul, Negre, care era mai aspru, a venit cu mine pe jos și m-a obligat să nu merg pe trotuar, ci numai pe carosabil.

22. La ce regim de detenție vă supuneau gardienii?

Personal, nu am stat prea mult în Oradea ca deținut.

23. Câte persoane erau într-o celulă?

În celula în care am stat erau priciuri și, oarecum, era o celulă de carantină; nu am stat cu un număr fix de personal. A variat, când 10, când 15.

24. Cum arăta o celulă?

Cred că era 4x3 m, cu ferestre mici spre curtea interioară. Avea un fel de priciuri unde dormeam unul lângă altul. W.C.[-ul] era la capătul coridorului, de unde se vedea în curtea vecină (Prefectura Bihor), în care veneau rude și cunoscuți ce puteau să vadă când nu erau supravegheați cei deținuți.

25. De câte ori erăți scoși la dușuri? Cum se desfășura această procedură?

Nu mai țin minte.

26. Cum era regimul alimentar?

Mâncarea era săracă, de trei ori pe zi: dimineața terci sau cafea de orz, la masă un fel de ciorbă de cca. 700 gr., iar seara un fel de mâncare scăzută cam 400 gr. Pâine sau turtori. Nu era niciodată suficient.

27. Câte kilograme ați slăbit?

Nu știu.

28. Ce boli ați contractat?

În general, am rezistat și nu am avut boli grele.

29. Câte minute și de câte ori vă scoteau afară la plimbare?

Cât timp am stat la Oradea nu țin minte să fi fost scos în curte, la plimbare.

30. Ați primit pachete, scrisori sau vizite?

Eu, niciodată.

31. Ce puteați face în timpul zilei? Cum vă petreceați o zi?

Timpul zilei era folosit în conversații cu cei din celulă sau ascultând vreo prelegere.

32. Aveați acces la cărți, presă, radio, hârtie, creioane etc.?

Nici într-un fel.

33. Ce discutați cu colegii?

Tot ceea ce putea fi expus și prezenta interes comun.

34. Cum era de sărbători?

De sărbători aveam un program adecvat zilei, fiindcă, în tot timpul cât am stat închis, eram mai mulți teologi, și practicam și eu programul de rugăciune⁴⁸.

35. Cum se realizau spovedaniile?

Prin convorbiri personale cu preotul duhovnic.

36. La ce cursuri de reeducare ați participat?

În Oradea, nu am participat.

37. Existau trădători infiltrați?

Cât am stat în Oradea, nu știu.

38. V-ați bătut/torturat/trădat vreun coleg?

Nu.

39. Ce vă amintiți despre sinuciderile și execuțiile din Penitenciarul Oradea?

Nu am auzit de ele.

⁴⁸ Părintele povestește că, de Crăciun, în mare taină, în celula de la Penitenciarul Oradea, reușiseră, frecând oase de ciment, să confecționeze medalioane cu chipul lui Iisus și crucifixe. Cu acestea, pe marginea unui prici, deținuții au improvisat o iesle din staulul din Bethleem. Cezarina Condurache (coord.), *Crăciun însângerat, Sărbătoarea Nașterii Domnului în temnițele comuniste și după eliberare, în amintirile mărturisitorilor*, Editura Evdokimos, București, 2016, p. 32.

40. Ce personalități ați cunoscut la Oradea?

Pe Victor Corbuțiu⁴⁹, fost prefect în 1940, pe Anton Ionel Mureșan, director de ziar Ardealul⁵⁰, în timpul dintre 1940-1944, pe preotul Vasile Giurgiu⁵¹.

⁴⁹ Victor Corbuțiu(iu) s-a născut la 16 martie 1914, în comuna Ceica, județul Bihor. Avocat de profesie, va fi arestat pe 19 iunie 1948, primind o condamnare de 3 ani. Însă va fi eliberat în 1954, stabilindu-i-se domiciliul obligatoriu în localitatea Bumbăcari, raionul Călmățui, Galați. Pe data de 21 iunie 1955 este din nou arestat, fiind condamnat la 9 ani temniță grea. Va trece prin închisorile Oradea, Valea Neagră, Văcărești, Târgu Ocna, Jilava, Caransebeș, Aiud, Galați, Periprava. Va fi eliberat abia în 6 mai 1964. Fișă Matricolă Penală Corbuț Victor accesibilă pe site-ul IICCMER <http://5.2.132.65/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/C/C%2007.%20Cont%20-%20Cosvan/Corbut%20Victor%20G/>, accesat la data de 5.07.2017.

⁵⁰ Anton Ionel Mureșan s-a născut la 2 septembrie 1905, în zona Dejului. Ziarist de profesie, lider P.N.Ț. – Maniu este directorul ziarului „Ardealul”. Pe 7 noiembrie 1945, în ziua de dinaintea manifestărilor din 8 noiembrie dedicate Regelui Mihai, când a avut loc „prima dintre cele mai consistente mișcări de protest îndreptate împotriva regimului comunist”, Anton Ionel Mureșan publică „un apel către toată mișcarea românească” de „a-și manifesta dragostea, devotamentul și neclintita încredere în Regele Mihai”. Manifestația a degenerat într-o baie de sânge și arestări datorită unui scenariu pus la cale de comuniști. El a apărut în balcon, la Athénée Palace, și a arătat ziarul cu poza Regelui. Evident că o astfel de ieșire nu avea cum să treacă neobservată de către noul regim, Anton Ionel Mureșan fiind arestat, iar în '56-'57 se afla închis în Penitenciarul Oradea. Nu avem date despre această primă perioadă de detenție, în schimb pe data de 28 februarie 1961 este rearestat și condamnat la 10 ani. Va fi eliberat la 19 septembrie 1963, după ce a trecut prin închisorile Galați, Jilava, Botoșani. „Regele Mihai și Mareșalul Antonescu (1)”, accesibil on-line la adresa <http://www.ziartricolorul.ro/editorial-regele-mihai-și-mareșalul-antonescu-1/>, accesat la data de 5.07.2017; Fișă Matricolă Penală Mureșanu Anton accesibilă pe site-ul IICCMER <http://5.2.132.65/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/M/M%2009.%20Moucha%20-%20Myuler/Muresanu%20Anton/>, accesat la data de 5.07.2017

⁵¹ Vasile Giurgiu s-a născut la 14 aprilie 1914, în localitatea Mizieș, județul Bihor. A urmat cursurile Academiei Teologice din Oradea (1933-1937), respectiv ale Facultății Teologice din Iași, susținându-și licența în martie 1942. În timpul regimului carlist, este arestat, dar eliberat la scurt timp, rearestat din nou în noiembrie 1939 și condamnat la 3 ani prin Sentința nr. 394 din 8 februarie 1940 a Tribunalului Militar al Corpului 6 Armată. Va fi eliberat în august 1940 de la Penitenciarul Brașov. Pe 27 decembrie 1942 este reținut de Jandarmerie din casa părintească și trimis în lagărul de la Tismana destinat preoților, fiind eliberat în aprilie 1943. I se va stabili domiciliul obligatoriu, iar între octombrie 1944 și februarie 1945 va fi internat, din nou, în lagăr. În mai 1945 este numit preot la Mizieș. În mai-iunie 1948, odată cu declanșarea valului de arestări în rândurile foștilor legionari, devine fugar. Se ascunde în pădurea Leordeasa, apoi în Timișoara, Seliște și Agrișu, ca apoi, în august 1948, să încerce să treacă frontiera în Iugoslavia, unde se predă organelor de miliție fiind internat în lagărul de la Covăcița, apoi în decembrie 1948 este mutat la cariera de marmură de la Sopot. În februarie 1949, este transferat la Zrenjanin, ca, peste o lună, să fie obligat de către autoritățile iugoslave să treacă frontiera în România. Prin Sentința nr. 643 din 19 martie 1949 a Tribunalului Militar Cluj este condamnat în contumacie la 15 ani muncă silnică. Revenit în țară, Vasile Giurgiu se ascunde la diferite cunoștințe, va fi arestat la 2 mai 1955, în urma unui denunț că s-ar afla în podul unei case din Drăgănești, în apropiere de satul natal. Prin Sentința nr. 1.372 din

41. Față de alte locuri de detenție pe unde ați trecut, condițiile din Penitenciarul Oradea au fost mai grele sau mai ușor de suportat?

Mai ușor de suportat.

ALTE ÎNCHISORI

Timișoara, 1955-1956; Jilava, 1957; Constanța, 1957; Aiud, 1959-1964.

42. Care au fost condițiile de detenție din celelalte penitenciare?

În unele mai ușoare, în altele grele și foarte grele.

43. Care au fost condițiile de muncă?

Am fost scos la muncă abia în 1962 și pus la încărcat vagoane cu produse metalurgice (sobe, tuburi de mină), din care cauză am făcut hernie de disc.

44. Care sunt cele mai vii amintiri?

Din Oradea, faptul că eram la etaj cu deținuți de drept comun care vorbeau seara cu voce tare și am reținut numele a doi dintre ei, pe care i-am întâlnit liberi la Institutul Cantacuzino din București și când le-am spus de unde îi știu, m-au ajutat foarte mult.

45. Ce anume v-a ajutat să nu cedați psihic?

Credința și rugăciunea.

46. Care au fost cele mai grele momente?

Ziua în care mi-au pus lanțurile la picioare la penitenciarul Timișoara înainte de a pleca prin Jilava la Oradea. Mi s-a părut cea mai mare degradare a ființei umane.

47. Cum era o celulă destinată izolării?

La Oradea nu am fost la izolare.

48. La ce torturi ați fost supus?

N-a fost cazul la Oradea.

49. În timpul detenției sau după eliberare vi s-a propus să colaborați cu Securitatea? Cum au încercat să vă atragă? Prin promisiuni, șantaj sau stimularea sentimentului patriotic?

Nu [mi s-a propus].

9 august 1957 a Tribunalului Militar Oradea este condamnat la 20 ani temniță grea pentru „acte de teroare”. Cunoaște închisorile de la Oradea, Aiud și Gherla, respectiv lagărul de muncă forțată de la Ostrov, de unde va fi eliberat la 3 august 1964 și reîncadrat la parohia Pietroasa, din Bihor. Fișă Matricolă Penală Giurgiu Vasile accesibilă pe site-ul IICCMER <http://5.2.132.65/Fise%20matricole%20penale%20-%20detinuti%20politici/G/G%2004.%20Ghimbasescu%20-%20Glumat/Giurgiu%20Vasile%20Ioan/>, accesat la data de 5.07.2017; Adrian Nicolae Petcu, „Preotul Vasile Giurgiu – fugăr în Iugoslavia, apoi în temnița comunistă”, în *Ziarul Lumina*, accesibil on-line la adresa <http://ziarullumina.ro/preotul-vasile-giurgiu-fugar-in-iugoslavia-apoi-in-temnita-comunista-114164.html>, accesat la data de 5.07.2017; Vasile Manea, *Preoți ortodocși în închisorile comuniste*, Editura Patmos, Cluj-Napoca, 2010, p. 152.

50. În cazul în care a existat o colaborare, în ce a constat?

Nu a fost cazul.

51. Cum v-ați refăcut viața după ieșirea din închisoare?

Cu greu. Întâi am fost muncitor, apoi tehnician, până a venit minunea lui Dumnezeu care, prin Patriarhul Iustinian, mi-a ajutat să ajung profesor și apoi preot.

52. Ce regretați?

...

9. La despărțirea de Părintele Nicolae Bordașiu

Laurențiu Cosmoiu (Lumea Credinței)

In cea de-a doua vineri a lunii noiembrie, de praznicul Sfântului Ierarh Nectarie, pe la ceasul al șaselea, a venit. Pe neașteptate, așa cum este rânduit în această lume a căderii în păcat. Și-a întins mâna-i rece și nemiloasă, pentru a atinge pe cineva atât de drag! Mi-a fugit brusc pământul de sub picioare când am aflat vestea, în drum spre spital, străfulgerat de incalculabila pierdere. Nu eram în stare să cuantific golul, cel puțin pe moment. Lacrimile îmi inundau obrajii, într-o durere amuțită, întreruptă doar din când în când de nestăpânitele suspine.

Am pierdut un Părinte, am pierdut un bunic, am pierdut un prieten, un frate mai mare... mult mai Mare. Am pierdut un model și un exemplu, am pierdut un viu rugător la Domnul, am pierdut un rug de jertfă pentru semenii, un neobosit slujitor al lui Dumnezeu în vârstă de aproape un secol. Am pierdut bucuria împărtășită fără condiționări, am pierdut inima ce știa să vorbească sufletului prin cuvinte fără de cuvinte, am pierdut căldura dragostei părintești și a poveței blânde, am pierdut o enciclopedie unică și needitată... L-am pierdut pe Părintele Nicolae Bordașiu... însă, aveam să înțeleg, că am câștigat întărirea în credință și un rugător în ceruri...

La spital

A plecat grăbit! Fără să vrea să supere sau să istovească pe cineva. Domnul nostru Iisus Hristos i-a rânduit totul cu grijă. Așa încât, nici Părintele Nicolae să nu sufere prea mult în urma acestei nemiloase afecțiuni (care nu și-a făcut simțită prezența prin niciun simptom, deși se instalase de ceva vreme). Chiar dacă se simțea

uneori mai obosit, Părintele Nicolae nu contenea să slujească semenilor și lui Dumnezeu. Cei apropiați, am pus această oboseală a sa pe seama vârstei (94 de ani), dar aveam să aflăm cu toții prea târziu pentru a se mai putea face ceva, că era... mai mult decât atât.

L-am găsit la secția Terapie Intensivă a Spitalului Floreasca, plecat dintre noi de numai câteva minute. Trupul său era cald încă. Avea un chip senin și zâmbitor, învăluit de o lumină caldă, gălbuie, asemeni luminii candelelor. Părea că doarme, așa încât întristarea mea s-a transformat într-o neobișnuită bucurie. Privindu-l, am realizat că Părintele a plecat într-o vineri, asemenea Mântuitorului și cam pe la același ceas al zilei. Era totodată o zi de prăznuire a Sfântului Ierarh Nectarie, la care Părintele avea o deosebită evlavie. Cu grijă și discreție... Părintele ne-o insuflase și nouă. Nu mai încăpea nicio îndoială! Dumnezeu rânduise totul perfect pentru neobositul Lui slujitor, Nicolae Ioan. Acest moment tragic, pe negândite, devenise o experiență unică de întărire în credință.

După numai câteva minute de la sosirea noastră, a venit și preotul Adrian și diaconul Mihai de la Biserica Sfântul Silvestru, coslujitori până de curând cu Părintele Nicolae, pentru a-și lua rămas bun. Au început să murmure rugăciunile ce sunt rânduite a se spune în astfel de momente. Cât timp folositoarele cuvinte se revărsau din gura tinerilor părinți, am observat că trupul Părintelui Nicolae se răcea neobișnuit de repede, deși își păstrase constantă căldura o vreme. Un lucru obișnuit am putea spune, însă ceva minunat aveam să constat mai târziu. Și nu doar eu!

La priveghere

Sâmbătă, ajunși la priveghi, după ce am depus o jerbă de flori, am mers la sicriu pentru a săruta Sfânta Evanghelie ferecată în argint, ce stătea așezată pe trupul Părintelui și mâna sa ce ținea strâns Crucea lui Hristos. Chipul era ascuns sub un procovăț, după cum este rânduit preoților. Am înțeles că a fost voia lui Dumnezeu și a Părintelui să-l mai vedem o dată, cu o zi înainte, la spital. Când am sărutat însă mâna dragului nostru Părinte, am rămas încremenit să constat că era din nou caldă, având aceeași culoare și aspect ca a celei pe care am sărutat-o de atâtea ori, pe când Părintele era în viață. Emoțiile m-au cuprins din nou însoțite de amintiri. Erau atât de multe lucruri și lucrări pe care Părintele Nicolae ni le dăruise de când l-am cunoscut, încât nu puteam să concep că s-a retras definitiv de lângă noi.

Biserica era pe jumătate plină cu oameni tăcuți, înlăcrimați și cu priviri plecate, ce ascultau în liniște Psalmii lui David, roștiți fără încetare, pentru omul minunat

ce ne părăsise pe toți. Alți oameni continuau să sosească pentru a aduce un ultim omagiu, probabil celui din urmă membru al Rugului Aprins, plecat dintre noi.

Câțiva apropiați mi-au confirmat că mâna Părintelui era într-adevăr caldă și că nu era o închipuire. Încercam în neputința mea să înțeleg ceva... că poate Dumnezeu a voit să ne arate un semn al veșniciei despre care chiar El ne-a vorbit prin Evanghelia lui Ioan: „Adevărat, adevărat zic vouă: Cel ce ascultă cuvântul Meu și crede în Cel ce M-a trimis are viață veșnică și la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viață“ (5:24) sau „Eu sunt Lumina lumii; cel ce Îmi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina vieții“ (8:12). Era ceva mistic ce se consuma chiar sub ochii noștri, dar în acele clipe părea firesc!

La slujba de rămas bun

Fără să exagerez și să fiu doar orbit de dragostea pe care i-o port Părintelui, pot spune că slujba de la înmormântarea sa, a fost cea mai frumoasă slujbă la care am asistat vreodată. Și credeți-mă că am asistat la multe slujbe aparte: de înscăunare a unor arhierei, de hirotonire a unor preoți, la cele de noapte din Sfântul Munte Athos sau din sihăstria și din alte locuri sfinte, însă această slujbă a avut ceva deosebit. Era un Duh ce umplea biserica Sfântul Silvestru de o lumină nemaiîntâlnit de caldă.

Deși biserica era arhiplină, căci vreme de trei-4 ore am stat lipiți unul de altul, nici nu am simțit cum a trecut timpul. Serviciul religios a fost ținut de un numeros alai de preoți veniți de prin toată țara și nu numai, conduși de Înaltpreasfințitul Timotei Prahoveanul, Episcop Vicar Patriarhal și de Preasfințitul Galaction, Episcop al Alexandriei și Teleormanului (apropiat prieten al Părintelui Nicolae). Din când în când, aflându-mă la o oarecare distanță de sicriu, vedeam mâna dreaptă a Părintelui strângând cu putere crucea lui Hristos, de care nu conteneam să mă minunez. Cum arăta de „vie“! În culorile unui om aflat în viață!

În timpul predicilor ce au fost ținute rând pe rând de către arhierei, un copil în vârstă de trei ani, despre care aveam să aflu de la doamna Preoteasă Rodica Bordașiu că îl cheamă Efrem, fiu al unuia dintre preoții prezenți, a exclamat în auzul mai multor persoane: „Mâna Părintelui este caldă!“, fără să-i spună cineva acest lucru, ci doar ca o constatare, în urma atingerii ei... Era încă o certitudine. Părintele parcă voia să ne ajute pe toți să credem ne îndoșiți în Învierea Domnului și în Împărăția Sa. Mi-am amintit mărturia Părintelui despre viața de apoi, pe care o povestise cândva, la dânsul acasă, dar și de relatarea sa despre această experiență, la un post de radio. Înregistrarea poate fi găsită pe internet și pentru acuratețea cuvintelor, voi reda un fragment mai jos.

Cu douăzeci de ani în urmă, Părintele suferise alături de doamna Preoteasă un accident grav de mașină, în urma căruia și-a pierdut cunoștința. Atunci, povestea sfinția sa, a văzut cum „s-a deschis în cer ca un cilindru, ca un tunel, în care era o lumină foarte puternică. Nu o pot compara cu ceva material, pentru că era o lumină puternică, frumoasă, dar dulce. Eu puteam să privesc în ea. În soare privind nu te poți uita, nici la aceste reflectoare care fac să fie posibilă imprimarea, nu te poți uita. Ele luminează, ele dau lumină, dar lumina de acolo nu venea în jos, ci ea era în interiorul acestui cilindru înconjurat de cer. Iar eu vedeam și cerul, dar și cilindrul acesta... Am văzut atunci în acest cilindru luminos niște îngeri, care erau prinși unii de alții, ca într-o horă și aveau în mijlocul lor o cruce. O cruce mare, așa cum sunt troițele de la răscruce de drum. Simțeam cum mă absoarbe acest tunel și mă făcea să mă ridic către această cruce și să-i urmez pe îngeri. În mintea mea atunci mi-a venit această cântare care zice: «Mutatu-te-ai la viață și de pe pământ la cer». N-am sfârșit această cântare în gând, când am auzit vocea soției mele... M-am trezit... Eram așa într-o stare de mulțumire sufletească. Nu pot spune, dar nu simțeam câte dureri am în mine, deși apoi am constatat că centura cu care eram legat de scaun, datorită forței de lovitură și a inerției, mi-a rupt intestinalele... și erau niște dureri îngrozitoare pe care apoi am început să le simt. ...eram așa, cu un fel de regret că nu mai continuam această călătorie pe care o începusem în urma îngerilor și în cilindrul acela de lumină. Ei, de când s-a petrecut acest fapt și am văzut drumul luminos către cer, nu-mi mai pasă de moarte. Poate să vină oricând! Și nu fac o declarație, așa... de circumstanță, ci o mărturisesc cu toată smerenia și cu toată frica de Dumnezeu“.

Așa am înțeles, că Părintele a fost cea mai completă pildă despre credința în Dumnezeu pentru noi și poate pentru cei ce vor urma. Precum ne întărea în timpul vieții, prin cuvintele și povestirile sale alese, așa am simțit și acum, după imediata sa trecere la Domnul, că vrea să ne asigure de viața veșnică și după această plecare.

A fost înhumat în cimitirul din ostrovul Cernicăi, lângă frații lui din Rugul Aprins, precum Părinții Benedict Ghiuș și Dumitru Stăniloae... Îl văd pe Părintele Nicolae luându-și rămas bun de la noi cu un zâmbet cald, o sărutare pe frunte și obișnuitul: „Să-ți dea Dumnezeu sănătate și bucurie“! Drag Părinte, fie ca Lumina Blândă a lui Dumnezeu să primească sufletul sfinției voastre în Împărăția Sa, „ca un curcubeu plin de culori...“! Veșnică pomenire!

10. Cuvânt la înmormântarea Părintelui Nicolae

Rodica CULCER

Prea Sfințiile Voastre,
Prea cucernici Părinți,
Stimată Doamnă Bordașiu,

Dragi surori și frați întru Hristos din Biserica Sfântul Silvestru și oaspeți ai bisericii noastre

arcina de a vorbi despre Părintele Nicolae mă onorează și mă copleșește. Părintele nu putea și nu poate fi cuprins în cuvinte. Cum ar putea de altfel un preot adevărat, un preot cu har, să încapă în cuvintele unei ființe păcătoase și limitate? Mai degrabă îl găsim reflectat în tristețea adâncă din ochii și de pe chipurile fiilor și fiicelor duhovnicești, pentru care calea către Dumnezeu a fost deschisă de harul, bunătatea și înțelepciunea Părintelui Nicolae.

Ne amintim de calmul lui, de dragostea pe care ne-o arăta fiecăruia și tuturor, de zîmbetul său blând, de vocea sa inconfundabilă, rostirea impecabilă, de profunzimea învățăturilor sale, de înțelegerea pentru neputințele și slăbiciunile omenești. Eram cu adevărat copiii lui, cărora le asculta necazurile, pe care îi călăuzea cu răbdare, dar le și povestea, firesc și sincer, despre propria viață. Și ce viață extraordinară a avut! Ce model și ce reper a fost - și va rămâne - pentru noi! Ce conversații minunate ne-a oferit! Nu exista problemă sau dilemă cu care să ne înfățișăm la spovedanie pe care să nu o înțeleagă imediat, cu precizia unui laser, și pentru care să nu aibe remediul duhovnicesc potrivit.

De la el am învățat să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru crucea pe care ne-a dat-o și s-o ducem cu încredere și credință neabătută. „Să nu crezi niciodată că Dumnezeu te-a uitat” - mi-a spus într-un moment de mare cumpănă pentru mine. De la el am învățat să ne rugăm și să prețuim puterea rugăciunii, am învățat să iertăm și să iubim.

Datorită lui nu suntem ceea ce ar fi făcut din noi această lume după legile ei, ci ființe care caută fața Dumnezeului lui Iacob. Și care dintre noi va uita vreodată extraordinarele sale rugăciuni, prin care ne-am vindecat rănilor trupești sau sufletești și am biruit situații ce păreau fără ieșire?

De azi înainte, noi, ucenicii săi, după ce am sărutat pentru ultima oară mâna care ne-a dat atâtea mângâieri, dezlegări și binecuvântări, pășim într-un alt timp, necunoscut, cu pași temători și nesiguri la început. Și totuși, în adâncul sufletului știm că Părintele rămâne cu noi în Biserică, în chip tainic, cum a rămas și Părintele Galeriu, și că îl vom păstra în inimile și în gândurile noastre pentru că Părintele Nicolae este un dar pe care ni l-a făcut Dumnezeu în mare mila Sa.

Iată de ce, deși nu ne putem opri lacrimile, putem să ne spunem: nu plângeți, căci nu a murit, ci doarme!

